

Holy Bible

Aionian Edition®

Bibliya Ntagatifu Omu Mashi
Shi Mashi Bible
New Testament

Holy Bible Aionian Edition ®
Bibliya Ntagatifu Omu Mashi
Shi Mashi Bible
New Testament
Language: Shi
DR Congo (Sud-Kivu)

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 9/10/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution 4.0
BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible, 2024

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Mashi at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Mashi at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Mateyo	1
Marko	29
Luka	46
Yowane	75
Ebijiro	97
Barom	126
1 Bakorinti	138
2 Bakorinti	150
Bagalasiya	158
Befezi	162
Bafilipi	166
Bakolosi	169
1 Batesalonika	172
2 Tesalonika	175
1 Timoteyo	177
2 Timoteyo	181
Tito	184
Filemoni	186
Bahabraniya	187
Yakôbo	196
1 Petro	200
2 Petro	204
1 Yowane	207
2 Yowane	211
3 Yowane	212
Yûda	213
Mafulûlo	214

APPENDIX

- Reader's Guide
- Glossary
- Maps
- Destiny
- Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Yezu anaciderha, erhi: «Larha, obafe bwonjo, bulya barhamanyiri eci badwîrhe bajira».

Bagabâna emyambalo yâge, bayiyesha cigole.

Luka 23:34

Mateyo

1 Ecitabu c'Omulala gwa Yezu Kristu, Mugala wa Daudi, mwinjikulu w'Abrahamu. **2** Abrahamu aburha Izaki. Naye Izaki aburha Yakôbo. Na Yakôbo anaciburha Yûda n'abalumuna. **3** Yûda anaciburha Fara na Zara kuli Tamari; Fara aburha Hesroni; Hesroni aburha Aramu. **4** Aramu anaciburha Aminadabu; Aminadabu aburha Nasoni; Nasoni aburha Salmoni. **5** Salmoni aburha Bozi kuli Rahabu; Bozi aburha Obedi kuli Ruti; Obedi aburha Yese; **6** Yese anaciburha mwâmi Daudi. Naye mwâmi Daudi aburha Salomoni kuli mukâ Uriya. **7** Salomoni aburha Roboami; Roboami aburha Abiya; Abiya aburha Asa. **8** Asa aburha Yozafati; Yozafati aburha Yorami; Yorami aburha Oziyasi. **9** Oziyasi anaciburha Yowatami; Yowatami aburha Akazi; Akazi aburha Ezekiyasi. **10** Ezekiyasi anaciburha Manasè; Manasè aburha Amoni; Amoni aburha Yoziyasi. **11** Yoziyasi anaciburha Yekoniya n'abalumuna, erhi bali omu bujâ bw'e Babiloni. **12** Erhi barhenga omu bujâ, Yekoniya aburha Salatiyeli; Salatiyeli anaciburha Zorobabeli. **13** Zorobabeli aburha Abiyudi; Abiyudi aburha Heliyakimi; Heliyakimi aburha Azori. **14** Azori aburha Sadoki; Sadoki aburha Hakimi; Hakimi aburha Eliyudi. **15** Eliyudi aburha Eliyazari; Eliyazari aburha Matani; Matani aburha Yakôbo. **16** Yakôbo aburha Yozefu, ibà wa Mariya, ye nnina wa Yezu, oderhwa Kristu. **17** Amâburha goshi, kurhenga Abrahamu kuhika Daudi, gali ikumi n'anni. Kurhenga Daudi kuhika oku bujâ bw'e Babiloni, gandi maburhwa ikumi n'anni. Kurhenga omu bujâ bw'e Babiloni, kuhika omu maburhwa ga Kristu, gandi maburhwa ikumi n'anni. **18** Rhuyumvage oku Kristu aburhagwa. Erhi Mariya, nnina wa Yezu abà amashebwa na Yozefu, buzinda babona akol'al'izîmi oku buhashe bwa Mûka Mutagatîfu, erhi barhanayishîni bo na Yozefu. **19** Yozefu ibà, bulya ali muntu mushinganyanya, arhalonzaga okumushobeka, ci alonza okumuhalusa bufundafunda. **20** Amango akâg'igerêreza ntyo, Malahika wa Nyakasane amuyagâna amubwîra, erhi: «Yozefu, mwene Daudi, bici oyôbohire okubéra na mukâwe Mariya? Eri izîmi ali, liri lya buzibuzi bwa Mûka Mutagatîfu. **21** Kali aburha omwâna: wamuyîrika Yezu. Ye wayôkola olubaga Iwâge omu byâha byâlo». **22** Ebyo byoshi byâbà ntyo, mpu lyo

akanwa Nyakasane abwîraga omulêbi kayunjula, erhi: **23** Alà omubikira ayish'ibà nda, aburha omwâna: bayish'imuhà izîno lya Emanuweli, kwo kuderha: Nyamuzinda - haguma - nîrhu. **24** Erhi Yozefu azûka, ajira nk'oku Malahika wa Nyakasane amubwîraga: abérana mukâge. **25** Barhanamanyanaga bona Yozefu alind'aburha omwâna w'oburhabâna, amuyîrika Yezu.

2 Erhi Yezu aburhirwa e Betelehemu, co cihugo ca Yûda, erhi Herodi yeri mwâmi muli ezo nsiku. Abâmi b'ihangâ barhenga ebushoshôkero bw'izûba, bajà e Yeruzalemu. **2** Bajà badôsa, mpu: «Lunda luhi lulya omwâmi w'Abayahudi aburhîrwe? Rhwabwîne enyenyezi yâge emwîrhu: co cirhudwîrhe, ntî rhumuharâmye». **3** Erhi Mwâmi Herodi ayumva ntyo, ageramwo omusisi haguma n'abantu b'e Yeruzalemu boshi. **4** Ahamagalâ abakulu b'olubaga, bo bajinji n'abashamuka b'ihano, abadôsa lunda luhi Kristu anaburhîrwe. **5** Bamubwîra oku omu cihugo ca Yûda e Betelehemu: kwo omulêbi ayandisire, erhi: **6** Nâwe Betelehemu, cishagalâ ca Yûda, orhalî munyi omu bishagalâ by'ecihugo ca Yûda, bulya we wârhengemwo omurhegesi w'olubaga Iwâni Iw'Israheli. **7** Aho honêne Herodi ahamagalâ abo bâmi, abadôkereza amango enyenyezi yababonekeraga. **8** Erhi abalika, abalangûla enjira y'e Betelehemu, anabawbîra, erhi: «Gendagi, mudôse bwinjà olw'oyo mwâna, na hano mumubona, mumbwîre nâni nj'iharâmya». **9** Erhi bayûs'iymvanya na mwâmi, bagenda. Ho na halya, erya nyenyezi babonaga, kandi yabashoklera, kuhika yagend'iyimanga enyanya y'aha omwâna àli. **10** Erhi babona eyo nyenyezi, basîma bwenêne. **11** Bajà omu nyumpa, barhimâna omwâna bo na nnina Mariya; banacifukama, baharâmya. Bashanûla emihako yâbo, banacimurhûla obuhirinî bwâbo: amasholo, enshangi n'obukù. **12** Okubundi babwîrwa omu bilôrho mpu bamanye barhacigeraga emwa Herodi; bacishubirira emwâbo omu yindi njira. **13** Erhi babà bamagenda, Malahika wa Nyakasane ayagâna Yozefu, amubwîra, erhi: «Zûka, oyanke omwâna na nnina, oyâkire e Mîsiri, onabêreyo kuhika nkubwîre. Bulya Herodi ali hôfi h'okulonza omwâna mpu amuyîrhe». **14** Yozefu anacizûka, ayanka omwâna na nnina, ajà e Mîsiri. **15** Abérayo kuhika Herodi afâ; mpu lyo ebi Nyakasane aderhezagya omulêbi biyunjula, erhi: Nahamagîre Omwâna wâni arhenge

e Mîsiri. 16 Erhi Herodi abona oku balya bâmi 12 "Okuboko kwâge kufumbasire olwîbo, ayish'iîyerûla bamurhebire, akunira bwenêne, arhumâ abayîrha ecibuga câge; ayish'ilunda amahemba gâge omu orhubonjo rhwoshi rhurhac'ibona myâka ibiri rhw'e nguli, n'omulolo agudûlike omu muliro gurhazima". 13 Betelehemu n'orhw'ebindi bihugo bya hôfi hôyo, erhi Lôro Yezu arhenga e Galileya, ajà emunda Yowane àli amagerêreza amango abâmi bamubwîraga. 17 Lôro e Yordani, mpu lyo abatizibwa naye. 14 Obwo Yowane oku omulébi Yeremiya aderhaga kwabâ, mpu: 18 Izù amuhanza, anamubwîra, erhi: «We wankambatizize, lyayumvîkana muli Rama, endûlù n'ebihogêro bya kurhi wayishirage emwâni!» 15 Yezu erhi amushuza, Rakeli walakira abâna bâge: arhanalonz'îrhûlirizibwa, amubwîra, erhi: «Orhang'ireka, bulya kurhukwânîne bulya abâna bamufirire. 19 Erhi Herodi afâ, Malahika rhuyunjuze ngasi bishingânîne». Okuhandi Yowane wa Nyakasane ashub'iyagâna Yozefu omu Mîsiri. 20 amuleka. 16 Erhi Yezu ayûs'ibatizibwa, arhenga omu Amubwîra, erhi: «Zûka, yanka omwâna na nnina, Iwîshi. Aho honêne, amalunga gayîguka: anacibona oshubire omu cihugo c'Israheli: bulya abalonzagya Omûka gwa Nyamuzinda gwamuyandagalira omu okuyîrha omwâna bafire». 21 Okuhandi Yozefu azûka, nshusho y'engûkù, yamujakwo. 17 Muli ako kasanzi, ayanka omwâna na nnina, ashubira omu ci Hugo izù lyarhenga emalunga, lyaderha, erhi: «Oyu ye c'Israheli. 22 Ci kwonêne erhi ayumva oku Arkelayusi Mugala wâni muzigirwa, oyu ncîshingirawo».

ye wayîmire e Yûda omu by'îshe Herodi, ayôboha okuyijà. Erhi acirhondwa omu bilôrha, acijira oluhande Iw'e Galileya. 23 Erhi ayihika, ayûbaka omu cishagala ciderhwa Nazareti, mpu lyo kulya abalébi baderhaga kubâ: Ayish'iyirkwa Munazareti.

3 Muli ezo nsiku, Yowane Mubatiza acîyérekana: akazâg'iyigîriza abantu omu irungu ly'e Buyahudi. 2 Akaz'ibabwîra, erhi: «Mucîyunjuze ebyâha, bulya «Kuyandisirwe, mpu: Arhalî mugati gône gujira Obwâmi bw'empingu buli hôfi». 3 Oyo Yowane ye omuntu, ci ajirwa na ngasi luderho lurhenga ekanwa omulébi Izaya aderhaga, mpu: Ye izù ly'odwîrhe ka Nyamuzinda». 5 Obwo Shetani amuhêka omu ayakûliza omu irungu: Rheganyi enjira ya Nyakasane, cishagala citagatîfu, amuheba oku kanshonsho yumanyanyi bwinjâ ah'agera. 4 Oyo Yowane k'aka-Nyamuzinda. 6 Anacimubwîra, erhi: «Akabà akâg'iyambala ecirondo c'obwôya bw'engamiya oli Mwene-Nyamuzinda, hamiraga ahanshi, bulya n'omukaba gw'oluhù ecibunu; ebiryô byâge zâli nzige kuyandisirwe, mpu: Nyamuzinda arhegeka bamalahika n'obûci bw'empoko. 5 Ago mango, abantu boshi b'e bâge bakuhêke omu maboko gâbo, olek'isârhalâ». Yeruzalem, n'ab'e Yûda, n'abayûbakaga omu ntambi za Yordani, bakaz'imujayo. 6 Bakacîyunjuza ebyâha, Irhondo orhashumikaga Nyakasane Nyamuzinda naye akababatiza omu mîshi ga Yordani. 7 Erhi abona wâwe». 8 Shetani ashub'imuhêka oku ntongo ndîndi, Abafarizeyi n'Abasaduceyi banji nabo bayisha oku amuyêreka amâmi goshi g'en'igulu n'irenge lyâgo. 9 bubatizo, abâbwîra, erhi: «Mwe iburha lya cibugusha, Anacimubwîra, erhi: «Nakuhâ ebyo byoshi okafukama ndi lêro wammuyéresire enjira y'okuyâka obukunizi wamparamya». 10 Yezu amushuza, erhi: «Rheng'aha, bwâyishâ? 8 "Mucîyunjuze bwinjâ". 9 "Murhacibwîraga Shetani! bulya kuyandisirwe, mpu: Wakaz'iharâmya mwene na mwene, mpu": "Kali larha ye Abrahamu"; Nyakasane Nyamuzinda wâwe, onakamukolera bulya Nyamuzinda, mugala-byoshi, anakûla abâna yénene». 11 Shetani anacimuleka obwo. Ho n'aho b'Abrahamu muli aga mabuye. 10 "Lôro embasha bamalahika bamuyegêra, banakaz'imurhumikira. 12 ekola eri aha cisiki c'emirhi. Na ngasi murhi gurhajira Erhi Yezu ayumva oku Yowane agwâsirwe, ashubira malehe minjâ gwatûbwa gunakwêbwe omu muliro". e Galileya. 13 Aleka ecishagla ca Nazareti, acijira 11 "Niehe ndwîrhe nammubatiza n'amîshi, nti lyo omu Kafarnaumu, hôfi h'enyanja, elubibi lwa Zabuloni mucîyunjuza. Ci kwônene owâyisha enyuma zâni na Nefutali, 14 mpu lyo kuyunjula okwaderhagwa andushire, ntakwânîni okumushwêkûla enkwêrô: ye n'omulébi Izaya, erhi: 15 Echugo ca Zabuloni wâmmubatize muli Mûka Mutagatîfu n'omu Muliro". n'eca Nefutali, yo njira y'oku nyanja, ishiriza lya

4 Lôro Yezu ahêkwa na Mûka omu irungu, mpu lyo ashumikwa na Shetani. 2 Erhi abâ amâjira miregerege makumi anni na madufu makumi anni arhalya, anacishalika. 3 Oval'imushumika amushegerera, amubwîra, erhi: «Akabà oli Mwene-Nyamuzinda, oderhage aga mabuye gahinduke migati». 4 Naye amushuza, amubwîra, erhi:

5 Obwo Shetani amuhêka omu ayakûliza omu irungu: Rheganyi enjira ya Nyakasane, cishagala citagatîfu, amuheba oku kanshonsho yumanyanyi bwinjâ ah'agera. 4 Oyo Yowane k'aka-Nyamuzinda. 6 Anacimubwîra, erhi: «Akabà akâg'iyambala ecirondo c'obwôya bw'engamiya oli Mwene-Nyamuzinda, hamiraga ahanshi, bulya n'omukaba gw'oluhù ecibunu; ebiryô byâge zâli nzige kuyandisirwe, mpu: Nyamuzinda arhegeka bamalahika n'obûci bw'empoko. 5 Ago mango, abantu boshi b'e bâge bakuhêke omu maboko gâbo, olek'isârhalâ». Yeruzalem, n'ab'e Yûda, n'abayûbakaga omu ntambi za Yordani, bakaz'imujayo. 6 Bakacîyunjuza ebyâha, Irhondo orhashumikaga Nyakasane Nyamuzinda naye akababatiza omu mîshi ga Yordani. 7 Erhi abona wâwe». 8 Shetani ashub'imuhêka oku ntongo ndîndi, Abafarizeyi n'Abasaduceyi banji nabo bayisha oku amuyêreka amâmi goshi g'en'igulu n'irenge lyâgo. 9 bubatizo, abâbwîra, erhi: «Mwe iburha lya cibugusha, Anacimubwîra, erhi: «Nakuhâ ebyo byoshi okafukama ndi lêro wammuyéresire enjira y'okuyâka obukunizi wamparamya». 10 Yezu amushuza, erhi: «Rheng'aha, bwâyishâ? 8 "Mucîyunjuze bwinjâ". 9 "Murhacibwîraga Shetani! bulya kuyandisirwe, mpu: Wakaz'iharâmya mwene na mwene, mpu": "Kali larha ye Abrahamu"; Nyakasane Nyamuzinda wâwe, onakamukolera bulya Nyamuzinda, mugala-byoshi, anakûla abâna yénene». 11 Shetani anacimuleka obwo. Ho n'aho b'Abrahamu muli aga mabuye. 10 "Lôro embasha bamalahika bamuyegêra, banakaz'imurhumikira. 12 ekola eri aha cisiki c'emirhi. Na ngasi murhi gurhajira Erhi Yezu ayumva oku Yowane agwâsirwe, ashubira malehe minjâ gwatûbwa gunakwêbwe omu muliro". e Galileya. 13 Aleka ecishagla ca Nazareti, acijira 11 "Niehe ndwîrhe nammubatiza n'amîshi, nti lyo omu Kafarnaumu, hôfi h'enyanja, elubibi lwa Zabuloni mucîyunjuza. Ci kwônene owâyisha enyuma zâni na Nefutali, 14 mpu lyo kuyunjula okwaderhagwa andushire, ntakwânîni okumushwêkûla enkwêrô: ye n'omulébi Izaya, erhi: 15 Echugo ca Zabuloni wâmmubatize muli Mûka Mutagatîfu n'omu Muliro". n'eca Nefutali, yo njira y'oku nyanja, ishiriza lya

Yordani, muli Galileya y'olubaga! 16 Olubaga lwàli erhi nie ntuma. 12 Musîme munacîshinge, bulya lubwârhîre omu mwizimya, lwabona obulangashane oluhembo lwinyu lwâyish'ibà lunene omu mpingu. bunji; obulangashane bwabonekera abâli omu cihugo Nabo abalêbi bali bammushokolîre, ntyo kwo c'omwizimya gw'olufù. 17 Kurhenga aho, Yezu balibusire. 18 Mwe, muli munyu gw'igulu. Ci arhondêra ayigîriza anaderha, erhi: «Ciyunjuzi, bulya kwône, omunyu gukarhengamwo obununu, cici Obwâmi bw'empingu buli hôfi». 18 Obwo erhi gwankacilungwamwo? Ntâco gwankacikwânanâna Yezu adwîrhe ageragera eburhambi bw'enyanja y'e okurhali kukabulirwa embuga n'okulabarhwa Galileya, abona abalondana babiri, Simoni - oderhwa n'abantu. 14 Mwe, muli bulangashane bw'igulu. Petro - n'omulumuna Andreyâ, badwîrhe barhega Ecishagala ciyûbasirwe oku busongerwe bw'entondo orhwêshe rhwâbo omu nyanja: bulya bâli badubi. 19 cirhankafulikwa. 15 Kandi barhayâkiza akamole anacibawîra, erhi: «Nkulikiragi, nammujira badubi okukafulika omu byâsi, ci mpu bakamanike b'abantu». 20 Ho n'aho baleka orhwêshe rhwâbo, emugamba, lyo kamolekera abâli omu nyumpa bamukulikira. 21 Erhi arhenga aho, mpu arhambike, boshi. 16 Ntyo obulangashane bwinyu bumoleke abona bandi babiri balondana, bo Yakôbo, mwene embere z'abantu, lyo bakabona ebijiro binyu binjâ, Zebedeyo, bo n'omulumuna Yowane; erhi bali omu bakuza Sho oli omu mpingu. 17 Murhagererezagya bwârbo bwâbo bo n'îshe Zebedeyo, banadwîrhe mpu nal'ikûla Amarhegeko erhi Abalêbi: ntâl'igakûla, balungîramwo orhwêshe rhwâbo; abahamagala. 22 ci nal'igayunjuliza. 18 Mmubwîre okunali, kuhika Ho n'aho baleka obwârbo bwâbo n'îshe, bamushimba. amalunga n'igulu bigere i ciru ye munyi, ciru 23 Obwo Yezu agera omu Galileya yoshi aj'ayigîriza nsigiri nguma y'omu Marhegeko erhankarhenga, omu masinagogi gâbo n'okuhanûla Emyanzi minjâ kuhika byoshi bishingânane. 19 Owakûle hirhegeko y'Obwâmi, anaj'afumya ngasi ndwâla na ngasi higuma muli aga manyinyi bwenêne, akayigîriza buzamba bwâli omu lubaga. 24 Irente lyâge lyalumîra abantu okujira ntyo, ye wayish'ibà murhò omu omu Siriya yoshi: banacimulêrhera balwâla banji, Bwâmi bw'empingu; ci owagashimbe akanagayigîriza, n'abâli bagwâsirwe n'obuzamba n'amalumwa ga ngasi oyo ye wayish'ikuzibwa omu Bwâmi bw'empingu. lubero, n'abâli bagwêrhwe na Shetani, n'abasirhe 20 Ci mmubwîzire: akabà obushinganyanya n'abahinânge, anacibaciza. 25 N'orhutu rhunjî bwinyu burhalushiri obw'Abashamuka b'ihamo rhw'e Galileya n'orhw'e Dekapoli n'orhwarhengag'e n'obw'Abafarizeyi, murhakalabarma omu Bwâmi Yeruzalem, n'orhw'e Yûda n'orhw'ishiriza Iya Yordani, bw'empingu. 21 Mwayumvîrhe oku abà mîra rhwamushimba.

5 Léro erhi Yezu abona orhutu, ajà oku ntundo, n'erhi abà amabwârhala, abaganda bâge bamujaho. 2 N'erhi abumbûla akanwa, abayigîriza anabâbwîra, erhi: 3 Iragi lyâbo abakenyi omu murhima, bulya Obwâmi bw'empingu buli bwâbo. 4 Iragi lyâbo abadwîrhe balaka, bulya bayish'irhûlirizibwa. 5 Iragi lyâbo abîrhôhye, bulya bayish'irhegeka igulu. 6 Iragi lyâbo abashalisire banagwêrhe n'enyôrha y'obushinganyanya, bulya bayish'iyigurha. 7 Iragi lyâbo ab'olukogo, bulya bayish'ibêrwa nabo olukogo. 8 Iragi lyâbo ab'emirhima ecîre, bulya bayish'ibona Nyamuzinda. 9 Iragi lyâbo ab'omurhûla, bulya bayish'iderhwa bene Nyamuzinda. 10 Iragi lyâbo abadwîrhe balibuzibwa erhi bushinganyanya burhuma, bulya Obwâmi bw'empingu buli bwâbo. 11 Mugwêrhe iragi bakammujacira, bakanamulibusa, bakanammuderhera ngasi mabî, bakammubeshera

akwânnîne okuhanwa omu lubanja. 22 Ci niehe mmubwîzire oku ngasi yêshi wabikire owâbo oburhè, ayish'ihanwa omu lubanja. Naye owabwîre owâbo mpu kadunduguli, akwânnîne okuhanirwa e kagombe. N'owabwîre owâbo mpu musirhe, âyish'ihanwa omu nyenga y'omuliro. (Geenna g1067) 23 Léro akabà odwîrhe enterekêro yâwe mpu oyihêke oku lutare. okakengêra oku owinyu akubikira akarhinda emurhima, 24 orhang'ileka oburherekêre bwâwe embere z'olutare; ogend'iyumvanya n'owinyu, na hano ogaluka, ogal'ihâna oburherekêre bwâwe. 25 Kaz'imuyumvanye mwe n'omushombanyi winyu duba, muciri omu njira naye, oyo mushombanyi alek'ikuhâna emwa omutwî w'olubanja, n'omutwî w'olubanja alek'ikuhâ omuganda: olek'ikwêbwa omu mpamikwa. 26 Nkubwîzire okunali: orhamurhenge orhanaj'iryûla obujuma buzinda. 27 Mwayumvîrhe

oku babwîzire abà mîra, mpu: Irhondo omanye 47 Na mukakâlamusa bene winyu bônene, kurhi wankahusha. 28 Ci niehe mmubwîzire oku ngasi mulushînage obwo? Ka abapagani bôki barhajira yêshi wabone omukazi n'okumwifinja, oyu mutu ntyo? 48 Kuziga mwêhe mubè bimâna nk'oku Sho emurhima erhi amuhushirekwo. 29 Akabà isù lyâwe w'empingu ali mwimâna.

liryo linakaz'ikushumika, olirhomole, onalikabulire kuli; bulya kuli kwinjâ kulusha okuheza cirumbu ciguma omu birumbu byâwe, ah'okuheza omubiri gwoshi omu nyenga y'omuliro. (Geenna g1067) 30 N'akabà okuboko kwâwe kulyo kunakakushumika, okutwe onakukabulire kuli: bulya kukwâñîne oheze cirumbu ciguma omu birumbu byâwe, ah'okuheza omubiri goshi omu nyenga y'omuliro. (Geenna g1067) 31 Kandi bàdesire, mpu: Ngasi yêshi wahuluse mukâge, amuhè acerhe c'okumuhalusa. 32 Niehe mmubwîzire oku ngasi yêshi wahuluse mukâge, - ntadesiri omukazi w'obuhya burhali bwo, - arhumire ahusha; naye owayanke omukazi muhuluse, agonyire. 33 Kandi mwayumvîrhe oku abà mîra babwîzirwe, mpu: Irhondo omanye wankalahira ebîrà, ci okakomezeza Nyakasane endahiro zâwe. 34 Ci niehe mmubwîzire nti murhakâg'ilahira ciru ehitya: arhalì oku izîno ly'amalunga, bulya eri ntebe ya Nyamuzinda; 35 arhanali oku igulu, bulya kw'aheba amagulu gâge; arhanali kuli Yeruzalemu, bulya ciri Cishagala ca Mwâmi Mukulu. 36 Orhanalahirira oku irhwe lyâwe, bulya ntà buhashe ogwérhe bw'okuhindula luviri luguma lubè lwêru erhi lwîru. 37 Oluderho lwinyu lubè: «Nêci, nêci; nanga, nanga»; n'ehyankalushisa aho, erhi hibî. 38 Mwayumvîrhe oku bàdesire: Isù oku isù n'elîno oku lîno. 39 Niehe mmubwîzire nti murhakâg'igalulira omuntu amabî gâge; ci omuntu akakushurhira omu irhama liryo, omurhege n'ery'ekulembe. 40 N'owakuhêke lubanja erhi cishûli câwe cirhuma, omulekere n'olubega. 41 Owakusêze mpu ojire naye nsîma cihumbi, ojire naye bihumbi bibiri. 42 Owakuhûne onamuhè; n'irhondo omanye wankayâka ovalonz'ikuhôza. 43 Mwayumvîrhe oku bàdesire, mpu: Okâzigira omwalungwe wâwe, onashombe omushombanyi wâwe. 44 Ci niehe mmubwîzire nti muzigire abammushomba, musengerere abammilibuza; 45 lyo mubà bâna ba Sho w'empingu, obashîsa izûba lyâge oku binjâ n'ababî, onaniësa enkuba oku bashinganyanya n'endyâlya. 46 Mâshi! mukazigiraga abamuzigira bônene, luhembo luci mwayish'ihabwa? Ka ebishungu byôki birhajira ntyo?

6 Mumanye murhakâg'iyérekana ebijiro binyu binjâ embere z'abantu mpu mubonwe, bulya mukajira ntyo, murhakabona luhembo emwa Sho w'empingu. 2 Léro nka okola wahà omukenyi akantu, orhabuhaga mushekera, nk'oku endyâlya zijira omu sinagogi n'omu bishagala, mpu lyo abantu bazikuza. Okuli, mmubwîre, bâhâbirwe mîra oluhembo lwâbo. 3 Wêhe, nka wahà omukenyi, okuboko kwâwe kumosho kurhamanyaga eci okulyo kwajira. 4 Ntyo ehi wahà omukenyi hirhamanyâbagwa; na Sho obona ebifulisirwe, akugalulirahyo. 5 Nka mwashenga, murhabâga nka ndyâlya zisîma okushenga bwimanga omu sinagogi n'omu mashanganizo g'enjira, mpu lyo zibonwa n'abantu. Okuli, mmubwîre, bâhâbirwe mîra oluhembo lwâbo. 6 Wêhe, nk'okola washenga, ojè omu mwâwe, na hano wamayigala olumvi, oshenge Sho omu kahwenyenye, na Sho obwîne omu kahwenyenye, akugalulira. 7 Kuziga nka mwashenga, murhaderhaga binji nka bapagani, abamanya mpu okuderha binji kwarhuma bayumvîbwa. 8 Mâshi, murhabashushaga; Sho ayishi ebi mulagîrîrekwo embere mumuhûne. 9 Alagi oku mwakashenga: Larha, oli omu mpingu, Izîno lyâwe likuzibwe, 10 Obwâmi bwâwe buyishe, Obulonza bwâwe bubè en'igulu nk'empingu. 11 Orhuhè ene akalyo kîrhu ka ngasi lusiku. 12 Orhukûlire emyenda yîrhu, nk'oku nîrhu rhuyikûlira abarhulireyo. 13 Orhanaruhiraga omu mashumi, ci orhulikûze oku Mubî. 14 Kuziga mukababalira abantu amabî bammujirire, Sho w'empingu naye anammubabalira. 15 N'akabà murhababaliri abantu, naye Sho arammubabalire ebyâha binyu. 16 Nka mwacîshalisa, murhabâga burhè nka ndyâlya, ezicijira eminyuga ebusù, mpu lyo abantu babona oku bacîshalisize. Okuli mmubwîre, mîra bahâbagwa oluhembo lwâbo. 17 Ci wêhe, nka wacîshalisa, ohebe amavurha omu irhwe onashuke obusù bwâwe; 18 olek'ibonwa n'abantu nk'ocîshalisize, ci obonwe na Sho omu bufunda, na Sho odwîrhe abona eby'obufunda, akugalulira. 19 Murhacîbikiragya omuhako en'igulu, emunda engisha n'enundo zuguhalagula, n'emunda ebishambo birhula enyumpa binazimba. 20 Ci mucîbikire amahirhi

empingu, emunda engisha n'enundo zirhahalagula, enduluma y'omurhi ekuñ omw'isù, ogal'idôkôla owinyu n'aha ebishambo birharhula nyumpa birhanazimba. ehyâsi himuli omw'isù. 6 Murhakâg'ihà orhubwa ebiryo 21 Bulya aha omuhako gwâwe guli ho n'omurhima bitagañfu, murhanakâg'ikwêba enjuma zinyu embere gwâwe gubà. 22 Akamole k'omubiri gwâwe, lyo isù z'engulube, zirek'izilabarha, na hano zimmuhindukira, lyâwe. Isù lyâwe likabà liri ligumaguma, omubiri zimmujanule. 7 Muhûne, mwahâbwâ; mulonzelonze, gwâwe gwanabà omu bulangashane. 23 Ci isù lyâwe mwârhôla; mukomambe, mwâyigulirwa. 8 Bulya likabà libî, omubiri gwâwe gwoshi gwanabà omu ngasi ohûna, anahâbwé; na ngasi olonza, anarhôle; mwizimya. Akabà akamole kâwe kali mwizimya, n'okomamba oku lumvi, anayigulirwe. 9 Ndi muli mwizimya muci kankabà! 24 Ntâye wankakolera mwe, omugala erhi ankamuhûna obuntu, ankamuhà bâmi babiri: bulya anashomba muguma, azigîre ibumba? 10 Nisi erhi ankamuhûna enfi, ka ankamuhà owundi; erhi ashimbe muguma, anene owundi. empiri? 11 Mwe babî, mukamanya ebinja mwakahâ Murhankahashikolera Nyamuzinda n'ebirugu. 25 Co abâna binyu, minjà manganaci Sho oli omu mpingu cirhumire mmubwîra: Murharhanyagya oku buzîne ankahâ abamuhûna! 12 Ntyo, ngasi hyoshi mulonza bwinyu, mpu bici mwalya, n'oku mubiri, mpu bici abantu bammujirire, ninyu mubajirirehyo: lyo Irhegeko mwayambala. Ka obuzîne burhalushiri ebiryo, nîsi eryo n'Abalêbi. 13 Mugerere omu lusò lufundire, erhi omubiri, ka gurhalushiri emyambalo? 26 Rhengi bulya olusò lugali n'olushanjüsire eri njira ehêka mulole orhunyuni, oku rhurhamîra rhurhanasârûla, ebwa kuheza, na banji bayigeramwo. 14 Ci olusò ciru rhurhanahaka; na Sho w'empingu ye orhulîsa. lufunda n'enjira efundîre yo ehêka ebwa Buzîne, na Mâshi! ka murharhulushiri? 27 Ndi muli mwe, ciru banyi bayibona. 15 Mumanye abalêbi b'obunywesi, ankahangaza, wankahash'iyûshûla ikoro liguma oku abammujaho bayambirhe nka bâna-buzi, n'obwo omu buli bwâge? 28 Cirhuma murhanya oku myambalo? murhima gwâbo bali biryanyi. 16 Mwâbamanyire Lolagi obwâso bw'omu mashwa oku bumera: oku bijiro byâbo. Ka mukola mubwîne owahumbûla burhabinga burhanaluka. 29 Mmubwîzire oku ciru amalehe oku mishûgi? Nîsi erhi enyungu oku Salomoni omw'irenge lyâge lyoshi, arhayambalaga murhandagulè? 17 Na ntyo, ngasi murhi mwinjâ nka hyâso higuma muli rhwo. 30 Mâshi! Nnâmahanga guyânakwo amalehe minjâ, na ngasi murhi mubî akayambika ntio ehyâsi hy'omw'ishwa, ehirihoe ene guyânakwo amalehe mabî. 18 Omurhi mwinjâ n'irhondo erhi hyakwêbirwe omu muliro; banyamubula- gurhankayânakwo amalehe mabî, n'omurhi mubî bwêmêre, ka arhamujirire okulushire aho! 31 gurbankayânakwo malehe minjâ. 19 Ngasi murhi Murharhanyagya n'okuderha, mpu: «Bici rhwakalya, gurhayanyiri malehe minjâ, gunatûbwé, gukwêbwe erhi bici rhwanywa, erhi bici rhwakayambala?» 32 eciko. 20 Nâshub'immubwîra: oku bijiro byâbo Ebyo byoshi, bapagani babilonza. Kali Sho w'empingu mwâbamanyire. 21 Arhali ngasi ombwîra, mpu: ayishi oku mubuzire ebyo byoshi. 33 Burhanzi mulonze «Yâgirwa, Yâgirwa, ye wâjè omu Bwâmi bw'empingu, Obwâmi bwa Nnâmahanga n'obushinganyanya ci olya ojira oku Larha oli omu mpingu alonza, bwâbo, n'ebyo byoshi mwâyish'ibiyûshûlirwa. 34 y'oyo ye wâhike omu Bwâmi bw'empingu. 22 Kuziga murhakâg'icîyîrha oku b'irhondo; olusiku "Banji bambwîre olwo lusiku": "Waliha, Waliha, kали lw'irhondo lwacilongeza lwône. Ngasi lusiku n'amabî oku Izîno lyâwe rhwakâg'iderha ebyânayishe! Oku gâlò.

7 Murhakazâg'itwa oluli omu mwa bene, irhondo bankatwa oluli omu mwinyu. 2 Oku mwânatwe oluli omu mwabene, kwo mwâtwîrwe oluli omu mwinyu, n'omulengo mwalengeremwo abandi gwo ninyu mwâlengerwemwo. 3 Ci ojâ wadôkôlakwo ehyâsi hiri omw'isù ly'owinyu, orhanabona enduluma y'omurhi eri omw'isù lyâwe! 4 Erhi bici obwîrira owinyu, erhi: Lemba nkudôkôle ehyâsi hikuli omw'isù; n'obwo enduluma y'omurhi ekuñ omw'isù? 5 Eyi ndyâlyâ! orheng'irhenza

wakayumva ezi nderho zâni, abule n'okuzishimba, n'ishushira lyamulîka. Anacizûka, abakolera. 16 Ehi anashushanywa n'omusirhe wayûbakaga enyumpa bibâ bijingo, bamulérhera bantu banji bagwêrhwe yâge oku mushenyi". 27 "Erhi enkuba ecinia, n'eniyishi n'abazimu; alibirha oku bazimu n'oluderho lwâge, n'empûsi biciyisha, byacîhonda kuli erya nyumpa n'abâli balwâla abafumya boshi boshi. 17 Na ntyo yacihongokera. Léro obuhanya bwajà oku bundi!" akanwa k'omulébi Izaya kayunjula, bulya àli erhi 28 Byanacibà ntyo! erhi Yezu ayûs'iderha ebyo binwa, adesire, mpu: Ayansire obuzamba bwîrhu anabarhula orhutu rhw'abantu rhwasômerwa n'enyigîrizo zâge. endwâla zîrhu. 18 Léro erhi abona orhutu rhunji 29 Bulya akâg'ibayigîrizwa nka ogwêrhe obuhashe, rhw'abantu eburhambi bwâge, Yezu aderha mpu arhanali nk'abigîrizwa bâbo.

8 Erhi ayandagala oku ntongo, orhutu rhunji rhw'abantu rhwamushimba. 2 N'aho honêne, omushomyo ayisha, amushenga anamubwîra, erhi: «Waliha, okalonza wanamfumya». 3 Yezu alambûla okuboko, amuhumako anamu bwîra, erhi: «Nnonzize, fumagal!» Muli ako kanya konêne, olushomyo lwâge lwafuma. 4 Yezu anacimubwîra, erhi: «Omanye orhabwîraga ndi, ci ogende, oj'icîyêrekana emwa abadâhwa, onajire oburherekêre bwâwe, nka kulya Mûsa arhegesire, lyo bubâ cêrekane c'okufuma kwâwe.» 5 Léro erhi acija omu Kafarnaumu, omukulu w'abasirika amujaho mpu amusengere. 6 anaciderha, erhi: «Nyamwagirwa, mwambali wâni agwîshîre omu mwâni, ahozire ebirumbu, anadwîrhe alumwa bwenêne». 7 Naye Yezu amubwîra, erhi: «Nyiruka, namufumya». 8 Olya murhambo w'abasirika amushuza, erhi: «Mâshi Nyamwagirwa, ntakwânîni ojè omu mwâni, ci oderhe ci mwa ciguma conene, na mwambali wâni afuma. 9 "Bulya nâni, ciru okambona, kurhegekwa ntegekwa, erhi nanjira nâni abasirika ntegeka obwo. Nambwîre oyu, nti "genda", anagende. Nkabwîra owundi, nti "yisha", anayishe. Na nka bwîra mwambali wâni, nti "jira hirebe", anahijire"». 10 Erhi Yezu ayumva ntyo, asômerwa, abwîra abâli bamukulikire, erhi: «Mmubwîre okuli, ntasâg'ibona o bwêmère bungana aha omu Israheli. 11 Muyumve mmubwîre: banji bayish'i rhenga ebushoshôkero bw'izûba n'emunda lizikira, badahale haguma n'Abrahamu n'izaki na Yakôbo omu Bwâmi bw'empingu. 12 Abâna bw'Obwâmi bôhe bayish'ikabulirwa omu ndunduli y'omwizimya, mwo bahogerere n'okukenyeza amîno». 13 Okubundi Yezu anacibwîra olya mukulu w'abasirika, erhi: «Gendaga! Bibè nka oku wayêmîre!» Muli ako kanya konêne, omwambali anacifuma. 14 Erhi Yezu ahika aha mwa Petro, ashimâna nnazâla agwîshîre, erhi alwâla ishushira. 15 Amuhuma oku kuboko,

mpu bayikire enyanja. 19 Mwigîrizwa muguma amujaho, amubwîra, erhi: «Waliha, nakushimba aha wankajà hoshî». 20 Yezu anacimushuza, erhi: «Banyambwe bajira obulumba, n'orhunyuni rhw'omu malunga rhujira enyôgo; Mwene-omuntu yêhe arhajira aha akaheba irhwe». 21 Owundi w'omu baganda bâge amubwîra, erhi: «Waliha, ondîke ngend'ibisha larha», 22 Naye Yezu amushuza, erhi: «Nshimba, oleke abafu babishe emifû yâbo». 23 Erhi acija omu bwârro, abaganda bâge bamukulikira. 24 Ho n'aho omulaba gwanacizûka omu nyanja, kuhiha obwârro bwalonz'ilohama. Yêhe erhi ali îrô. 25 Léro abaganda bâge bamujaho, bamutula banamubwîra, erhi: «Yâgirwa, kufâ kuno, orhucizel!» 26 Naye ababwîra, erhi: «Bici tuyôbohire, babula buyêmère?» Erhi acizûka, akalihira empûsi n'enyanja, n'omurhûla gwabà, 27 Obwo abantu basômerwa, banakâderha, mpu: «Léro ye ndi oyu! Ci yêhe empûsi n'enyanja bidwîrhe byamuyêméra!» 28 Erhi aciyikira omu cihugo c'Abajerazeni, bantu babiri bagwêrhwe n'abâ shetani barhenga omu nshinda, balibirhira emunda ali. Abo bantu erhi basirahire, kuhiha ntâ muntu wankacigezire muli eyo njira. 29 Banacirhondêra bayâma banaderha, erhi: «Bici rhufânwa nâwe, Mwene-Nyamuzinda? Ka wagezire amango mpu oyîsh'irhulibuza?» 30 Aha burhambi hâli obusò bunene bw'engulube, erhi ziyabusire. 31 Léro balya bashetani bamuhûna, banaderha, erhi: «Okarhulibirhakwo, orhurhume muli bulà busô bw'engulube». 32 Anacibabwîra, erhi: «Gendagi». Bagenda, banacijà muli ziryâ ngulube. Léro zanacitula ecimolîgo, obusò bwoshi bwahona oku manga, bwagend'iciloha omu nyanja, bwafira omu mîshi. 33 Abangere bôhe bacikûlira omulindi, bayâkira eka; n'erhi bahika omu lugo, baderha ngasi kwoshi babwîne, n'oku balya bâli bagwêrhwe n'abashetani balibuzibagwa. 34 Erhi bayumva ntyo, abantu boshi ba cirya cishagala bajà emunda Yezu ali; erhi bamubuna, bamubwîra mpu abarhenger'eka.

9 Acijira omu bwârbo, ayikirira omu cishagala amujaho, akamuharâmya anamubwîra, erhi: «Mwâli câge. 2 Ho n'aho, bamulêrhera omuntu ohozire wâni amâfà; ci oyishe, omuhumekwo, lyo alama». **19** enungo, erhi bamugwîshizize oku ncingo. Naye Yezu Yezu ayimuka, amushimba bo n'abaganda bâge. **20** erhi abona obwémère bwâbo, abwîra nyakuhola Aho, omukazi walwâlaga omududu kurbhenga myâka enungo, erhi: «Olangâlîre, mwâna wâni, wamakulirwa ikumi n'ibiri, amuyisha nyuma, ahuma oku cikwî ebyâha». **3** Léro baguma omu bashamuka b'ihano c'omwambalo gwâge. **21** Akâg'ikengêra omu murhima, banacikengêra, mpu: «Oyu amajâcira Nyamuzinda». **4** erhi: «Nkahuma oku mwambalo gwâge gwonene, Naye Yezu erhi acibona enkengêro zâbo, aderha, erhi: nafuma». **22** Erhi Yezu acihindamuka n'erhi amubona, «Bici mudwîrhe mwakengêrera amabî omu mirhima amubwîra, erhi: «Olangâlîre, mwâna wâni, bwêmère yinyu? **5** Kuci kulembu kulusha, okuderha: ebyâha bwâwe bukucizize». N'oyo mukazi anacifuma muli byâwe byamakukûlirwa, erhi okuderha: yimuka, ako kanya. **23** Erhi Yezu ahika aha mw'olya murhwâli, olambagire? **6** Léro lyo mumanya oku Mwene- n'erhi abona abazîhi b'orhurhêra n'abantu badwîrhe omuntu agwérhe obuhashe bw'okukûla ebyâha bajira olubî, ababwîra, erhi: **24** «Rhengi, omwâna en'igulu, -anacibwîra olya ohozire enungo, erhi- arhafiri, ci ali îrô». Nabo bumushekera. **25** Erhi yimuka, oyanke encingo yâwe, oshubir'eka». **7** balya bantu babâ bamahulusibwa, ajà omu nyumpa, Anacyimuka, ajà emwâbo. **8** Erhi abantu babona amugwârha okuboko, n'olya munyere anacizûka. **26** ntio bayôboha, banarhondêra bahà Nnâmahanga Ogwo mwanzî gwanacilumîra muli eco cihugo coshi. obukuze, owahire abantu obuhashe bungana aho. **9** **27** Erhi Yezu acirhenga aho, mihûrha ibiri yamushimba, Erhi Yezu acirhenga eyo, mpu agera, abona omuntu, yayisha yahamagala yanaderha erhi: «Mwene Daudi izîno lyâge Mateyo, erhi abwârhîre e kagombe, mâshi orhubêre obwonjo!» **28** Léro Erhi abîka omu adwîrhe ahongêsa. Anacimubwîra, erhi: «Nshimbâ!». nyumpa, erya mihûrha yamujabo. Yezu anacibawîra, Anacyimuka, amushimba. **10** Byanacibâ ntio! Erhi erhi: «Ka tuyémire oku nankahash'immujirira ntio?» badwîrhe balya emwa Mateyo, abahôza n'abanya- Nabo banacimushuza, erhi: «Néci, Muhanyil!» **29** Aho byâha bayisha, banacirhondêra okulya haguma anacibahuma oku masù, anababwîra erhi: «Bibè nka na Yezu n'abaganda bâge. **11** Erhi Abafarizeyi oku mwayêmîre». **30** N'amasù gâbo ganachîrhûka. bacibona okwo, babwîra abaganda bâge, erhi: Yezu abakomêreza anababwîra, erhi: «Mumanye, «Cirhuma Nnâhamwinyu akâlya n'abahôza n'abanya- murhabwîraga ndi!» **31** Ci bôhe erhi bagenda, byâha?» **12** Léro erhi Yezu aciyumva, ashuza, balumîza irenge lyâge muli eco cihugo coshi. **32** erhi: «Omufumu arhalî wa bagumagumà, ci wa Oku bahuluka, ntio, bamulêrhera akaduma kalimwo balwâla. **13** Mugend'icidôsa eci cinwa: Lukogo shetani. **33** Erhi abâ amalibirha kuli oyo shetani, nonza, ci arhalî mpongan. Ntâl'ihamagala abêru- kalya kaduma kashambala. Abantu boshi basômerwa, kwêru, ci abanyabyâha». **14** Léro abaganda ba banakaz'iderha, mpu: «Oku kurhasâg'ibonekana Yowane banacimujaho, bamubwîra, mpu: «Cirhuma muno Israheli!. **34** Ci Abafarizeyi bakaz'iderha, rhwêki n'Abafarizeyi rhucîshalisa, abaganda bâwe mpu: «Obwo buhashe bw'okulibirha oku bashetani, bôhe nanga?» **15** Yezu anacibashuza, erhi: «Ka Murhambo w'abashetani omuhâbwo». **35** Yezu akâg'ijâ abîra b'omuhyâ-mulume banalake, baciri n'omuhyâ- agera omu ngo n'omu bishagala byoshi, erhi ajà mulume? Ensiku zacibabikira, hano omuhyâ-mulume ayigîriza omu sinagogi, erhi anajà aderha Emyanzi abarhengamwo; muli ago mango bâcîshalise. **16** y'Akalembe k'Obwâmi, na ngasi buzamba n'oburhè Ntâye ohangira eciremo ciyhâya oku bwinkunje; n'obuhorho, ajà abufumya. **36** Léro erhi abona bulya canasharhula bulya bwinkunje, n'obubere orhutu rwh'abantu, obwonjo bwamugwârha, bulya bwanayûshûka. **17** Kandi ntâye obîka amavu bali bahugalîre banashiramire nka busô burhagwêri mahyâhya omu byengero bya mîra; bulya ebyo mungere. **37** Anacibwîra abaganda bâge, erhi: byengero byanabasha, n'amavu ganabulajika, obule «Emyâka y'okusârûlwa eri minji, ci abakozi banyiha. amavu n'ebiyengero. Ci amavu mahyâhya banagabike **38** Hunagi Nn'emyâka, arhume abakozi omu myâka omu byengero biyhâhya, bibêre bwinjâ oku binali yâge. bibiri». **18** Erhi akaz'ibabwîra ntio, murhwâli muguma

10 Léro erhi acib'amahamagala balya baganda mwe mwâderhe, ci Omûka gwa Sho gwo gwâderhe bâge ikumi na babiri, abahà obuhashe muli mwe. **21** Omuntu ânahâne omulumuna bw'okuhulusa abazimu babî n'okufumya ngasi mpu bamuyîrhe, n'omu-lumè ânahâne omugala; ndwâla na ngasi buzamba. **2** Alaga amazîno abâna bâhâne ababusi bâbo banabayîrhe. **22** g'entumwa oku ziri ikumi n'ibir: Ow'oburhanzi Mwâshombwe na boshi, erhi Izîno lyâni lirhuma; ci ye Simoni oderhwa Petro n'omulumuna Andreyo; owacîkanyekanye kuhika buzinda ye wayish'icunguka. Yakôbo mwene Zebedeyo, n'omulumuna Yowane; **23** Bakammulibuza muli cishagala ciguma, muyâkire **3** Filipo na Bartolomeyo; Toma na Mateyo omu cindi. Mmubwîre okuli, murhahinduke omuhôza; Yakôbo mwene Alfeyo na Tadeyo; ebishagala by'Israheli Mwene-omuntu arhayisha. **4** Simoni Sha-bushiru na Yûda w'e Keriyoti, **24** Owayîga arhalusha omuyigîriza, n'omushizi owamulenganyaga. **5** Yezu anacirhuma abo ikumi na arhalusha nnâhamwâbo. **25** Owayîga akabà babiri, erhi amakaz'ibakomêreza, anababwîra, erhi: nk'omuyigîriza n'omushizi akabà nka nnâhamwâbo, «Murhageraga omu njira y'abapagani, murhanajaga banasîma. Erhi bayîrika Nnakà Belzebubi, kurhi omu bishagala by'Abasamâriya. **6** “Mujè emunda bâyirike abambali. **26** Murhayôbohaga! Ntâ ihwe ebibuzi byahezire b'Israheli biri erhikwo”. **7** “Omu lirhakarhulika, na ntâ bifulisirwe birhankamanyibwa. njira, mujè mwayakûza mwanaderha oku Obwâmi **27** Ebi ndwîrhe nammubwîra omu mwizimya, bw'empingu buli hôfi”. **8** “Mufumye abalwâla, mubiderhere omu bulangashane; n'ebi mudwîrhe mufûle abafire, mucize ab'olushomyo, mulibirhekwo mwayumva n'amarhwîri, mubiderhere oku kanshonsho bashetani. Mwahâbirwe busha, ninyu muhâne k'enypa. **28** Murhayôbohaga abayîrha omubiri busha”. **9** “Murhachîhirizagya masholo erhi magerha, barhankanahash'iyîrha omûka; ci muyôbohe olya murhanahêkaga igerha ciru n'eriguma omu luhago wankahash'iyîrha n'okukwêba omûka n'omubiri omu Iwinyu”. **10** “Murhahagarhiraga nshoho y'enjira, cîna c'omuliro. (Geenna g1067) **29** Ka bitora bibiri murhanayambalaga bishûli bibiri; murhayambalaga birhagulwa obujuma? Muli byo, ntâco cankarhogera nkŵero, murhanafumbarhaga karhi: bulya omukozi okw'idaho na Sho arhamanyiri! **30** Ninu mwe! ciru akwânîne okuhâbwa eci alya”. **11** “Omu ngasi emviri z'irhwe linyu zoshi ziri nganje! **31** Kuziga cishagala erhi omu lugo mwânage, mudôse ndi murhayôbohaga bici; ecitwîro cinyu cilushire eca wankabêrwho, munahande aho kuhika mugende”. bitora binji. **32** Ngasi wankuze embere z'abantu, nâni **12** “Mukola mwaja omu nyumpa, tuyilamuse ntya”: nâmukuze embere za Larha oli omu mpingu. **33** “Omurhûla muli eyi nyumpa”. **13** “Akabà enyumpa Ci owandahire embere z'abantu, nâni nâmuhire egukwânîne, omurhûla gwinyu gwanayijamwo, embere za Larha oli omu mpingu. **34** Murhamanyaga n'akabà erhagukwânîni, gwanamugalukira”. **14** “Na mpu murhûla nal'ilérha en'igulu; ntâl'ilérha murhûla, ngasi yêshi walâhîre okummuyigulira, erhi ovalahire ci ngôrho. **35** Bulya nal'irhenza omuntu kul'ishe, okuyumva enderho zinyu, muhuluke muli eyo nyumpa, n'omunyere kuli nnina, n'omuhya kuli nnazâla: **36** erhi muli eco cishagala, mugukumule akatulo kali «Abashombanyi b'omuntu bayish'ibâ bâna b'omu oku magulu ginyu”. **15** “Mmubwîre okuli”: “olusiku lugo.” **37** Ozigira îshe erhi nnina kundusha, Iw'olubanja, ecihugo c'e Sodoma n'ec'e Gomora arhankwânîni. Ozigira omugala erhi omwâli kundusha, byabérwe obwonjo kulusha eco cishagala”. **16** arhankwânîni. **38** Orhabarhwîri omusalaba gwâge, “Mubwîne oku mmurhumire nka bâna-buzi omu karhî akansimbâ, arhankwânîni. **39** Olongereza obuzîne ka bacihazi. Mubè bîrhonzi nka njoka na bîrhôhye bwâge, abuheza: ci owaheza obuzîne bwâge erhi nka ngûkù”. **17** Mumanye abantu: bâmmuhâne omu Nie ntuma, abushimâna. **40** Owammuyigulire, erhi lubanja, bânammushûrhire omu sinagogi zâbo. **18** Nie ayigulîre, n'owanyigulire, erhi owantumaga Mwâhêkwe embere z'abarhambo n'embere z'abâmi ye ayigulîre. **41** Owayigulire omulêbi, erhi izîno erhi Nie ntuma, lyo mûmanyîsa embere zâbo lyâge ly'omulêbi lirhuma, ayish'ihâbwa oluhembo n'embere z'abapagani. **19** Amango bâmmuhâne, Iw'omulêbi; n'owayigulire omushinganyanya, erhi murhacîdôsagya kurhi erhi bici mwaderha: muli bushinganyanya bwâge burhuma, ayish'ihâbwa ako kasanzi, mwâhâbwe ebi mwaderha. **20** Arhali oluhembo Iw'omushinganyanya. **42** Ngasi wanahè

muguma muli abà baganda bâni bîrhôhye akahe bwa Nyamuzinda bwamanyîbwe oku bijiro byâbo. K'amîshi g'emboho, erhi izîno lyâge lya muganda 20 Léro arhondêra akalihira ebishagala ajiziremwo lirhuma, mmubwîre okuli, arhakayimwa oluhembo ebisômerîne binji, erhi kurhacîyunjuza kurhuma: lwâge.

11 Byanacibâ ntyo! Erhi Yezu abà amayigîriza entumwa zâge ikumi n'ibiri, anacyimuka mpu agend'iygîriza anahanûle omu bishagala by'ABuyahudi. 2 Léro Yowane, erhi ali omu mugozî n'erhi ayumvîre emikolo ya Kristu. Anacirhuma babiri omu baganda bâge mpu bagend'imudôsa, mpu: 3 «Ka we olya wâyishe, erhi rhulinde owundi?» 4 Yezu abashuza, erhi: «Mugend'ibwîra Yowane ebi mwabwîne n'ebi mwayumvîre: 5 Emihûrha edwîrhe yabona, abahozire amagulu badwîrhe bagenda, abashomyo badwîrhe bafuma, n'ebihuli bidwîrhe byayumva, abafire badwîrhe bafûka n'abakenyi badwîrhe babwîrwa Emyanzi y'Akalembe. 6 Iragi lyâge orhasâhiri erhi Nie ntumal!» 7 Léro erhi bacibâ bamagenda, Yezu arhondêra abwîra abantu ebya Yowane, erhi: «Bici mwâli mujir'ilola omu irungu? Ka lusheke Iwahuliganyibwa n'empûsi? 8 «Bici mwâli mujir'ilola? Ka mutnu oyambîrhe emyambalo y'obugale?» «Ciabayambala emyambalo y'obugale omu nyumpa y'ebwâmi babâ». 9 «Ci bici mwâli mujir'ilola? Ka mulébi? Nêci ntyo; ci kulusha omulébi». 10 «Oyo ye kuyandikîrwe: Lolà, narhuma entumwa yâni embere zâwe, nti ekurheganyize enjira». 11 «Okuli mmubwîre, omu babusirwe n'omukazi boshi, ntâye wabonekîne mukulu kulusha Yowane Mubatiza; ci kwône oli munyi kulusha abâbo omu Bwâmi bw'empingu ayish'imulusha obukulu». 12 «Kurhenga Yowane Mubatiza kuhika buno, misî egaba Obwâmi bw'empingu, na baciri-misî bo babulya».

13 «Abalêbi boshi n'Amarhegeko, balêbire kuhika Yowane». 14 «N'akabâ mwalonza okunyumva, yenêne ye Eliya wâyish'iysisha». 15 «Ogwérhe amarhwîri g'okuyumva, ayumvel!» 16 Ndi nankagererakwo eri iburha? Lishushîne n'abâna babwârhîre oku irango, bahamagala abâbo banababwîra, mpu: 17 erhi amashalika bo n'abâli bo naye? 4 «Oku «Rhushuba rhwamuzihira akarhêra, murhânasamire; mukulu n'omulalwe, mwîra w'ebishungu n'ow'abanya- mpu: «Alimwo shetani.» 19 Mwene-omuntu àyisha, erhi àlya ànanywa; baderha, mpu: «Lolagi omulî abadâhwa banavune oluzira omu ka-Nyamuzinda, hali olushire aka-Nyamuzinda». 7 «Mucimanyaga

ebisômerîne binji, erhi kurhacîyunjuza kurhuma: 21 «Yajowe yâga weki Korozayini we! Yajowe yâga weki Betisayida we! Bulya ebisômerîne byoshi byajîrîwe ekarhî kinyu, bicijiragwa muli Tiri na Sidoni, bankacîyunjuzize kurbenga mîra, bacibabaze banacihebe oluvù oku irhwe. 22 Co cirhumire, mmubwîzire oku olusiku Iw'olubanja Tiri na Sidoni bayish'ibabalirwa kumulusha. 23 Nâwe Kafarnaumu, ka omanyire mpu waliha kuhika oku nkuba? Wayish'ibungululwa kuhika omu kuzimu. Bulya ebisômerîne byajîrîwe omu bizimbêro byâwe, bicijiragwa muli Sodomo, rhinga ho acibâ kuhika ene. (Hadès g86) 24 Co cirhumire nammubwîra oku olusiku Iw'olubanja ecihugo ca Sodomo cayish'ibabalirwa kulusha». 25 Mw'ago mango, Yezu erhi acishuza, aderha, erhi: «Larha, Mwâmi w'empingu n'igulu, namâkukuza, bulya ebyo wabifulsire ab'obukengêre bunji n'abirhonzi, ci abîrhôhye wabafululirabyo. 26 «Nêci, Larha, bulya kwo walonzize ntyo». 27 «Nahîrwe byoshi na Larha, na ntâye omanya Omugala arhanali ïshe, na ntâye wankamanya Nyamuzinda-ïshe arhanali Mugala, erhi oyu Omugala alonize okumufulûliraye». 28 «Yishagi emwâni mweshi, mwe mudwîrhe mwababala munazidohîrwe, nâni nammurhûliriza. 29 «Barhuli omuzigo gwâni, munanyigirekwo, bulya ndi mutûdu na mwîrhye w'omurhima na mwâyish'ibona irhamûko ly'obuzîne bwinyu». 30 «Omushigo gwâni guli mutûdu n'omuzigo gwâni guli mulembu».

12 Ago mango, Iwâli luzira, Yezu anacij'agera emuhaliro gw'amashwa. Léro erhi abaganda

bâge bacishalika, barhondêra batwa emihuli y'engano banalya. 2 Abafarizeyi nabo erhi bacibona okwo, bamubwîra, erhi: «Lolà, bambali bâwe badwîrhe bajira okuhanzîbwe olusiku luziral!» 3 Naye anacibabwîra, erhi: «Ka murhasâg'isoma kurhi Daudi ajiraga irango, bayêmérîwe okubulya, ci abadâhwa bône!» 5 «Erhi ka ciru murhasâg'isoma omu marhegeko, oku olw'oluzira, erhi àyisha ànanywa; baderha, mpu: «Lolagi omulî abadâhwa banavune oluzira omu ka-Nyamuzinda, barhanajire câha?» 6 «Yumvi mmubwîre»: «hano byâha!» Ci kwônene obushinganya bw'Obwîrhonezi

eci cinwa: bwonjo nnonza, ci ntalonza mponganu, y'omulume ogwérhe emisî anamunyage, nka murhankayísire abéru-kwérú". 8 "Kali Mwene-omuntu arharhenzir'ishwéka oyo mulume w'emisî? Na buzinda ye nna-oluzira». 9 Léro Erhi acirhenga aho, ajà anayish'imunyaga". 30 "Oyu rhurhalí rhwe naye, omu sinagogi yâbo. 10 Mwâli omuntu ohozire erhi mushombanyi, n'orharhôla haguma nâni, erhi okuboko; léro bamudôsa, mpu: «Ka kuyémérîwe kushandâza ashandâza». 31 "Co cirhumire mmubwíra okufumya omu luzira?» Bamudôsagya ntyo mpu oku ngasi câha na ngasi cijâci abantu bâbalalirwe lyo babona igwâhiro ly'okumushobeka. 11 Léro kuli co; ci ecijaciwa Mûka cirhakabalalirwa". 32 "Na anacibabwíra, erhi: «Ndi muli mwe wankab'agwérhe ngasi wâjacire Mwene-omuntu, ayish'ibabalirwa; ci cibuzi ciguma cônne, erhi cankakulumba elushâyo owâjacire Mûka arhakabalalirwa en'igulu na ciru olwa-Sabato, arhankagend'icishâýula? 12 Ka omuntu enyuma omu gandi mango."» (aión g165) 33 «Omurhi arhalushiri ecibuzi? Ahoo! Kuziga kuyémérîwe okujira mwinjâ n'irehe lyâgo; omurhi mubî n'irehe lyâgo. Bulya aminjâ omu Sabato». 13 Léro anacibbwíra olya omurhi gumanyíkana oku irehe lyâgo. 34 "Ewani, muntu, erhi: «Lambula okuboko». Anacikulambûla, eri iburha lya cibugusha, ka mwankahash'iderha kwanacishubiramwo obugumaguma, kwabâ nka aminjâ n'obwo muli babî? Kali omuntu arhaderha okwâbo. 14 Erhi Abafarizeyi bacigenda, bâmujira ecirhamuli omu murhima!" 35 "Omuntu nkana omu omu ihano, mpu bamuyîrhe. 15 Erhi Yezu mbîko nyinjâ akûla aminjâ, n'omuntu mubî omu mbîko acimanya, arhenga aho, na bantu banji bamushimba, mbî akûla amabi". 36 "Ci mmubwízire oku olusiku anabafumya boshi. 16 Ci anacibakomêreza Iw'Olubanja, abantu bâdôsibwe enderho za busha mpu barhamuyâlagazagya. 17 Mpu lyo akanwa zoshi bâdesire". 37 "Bulya (omu lubanja) nderho zinyu k'omulébi Izaya kayunjula, owadesire: 18 Oyu ye zâmmuyêze na nderho zinyu zâmmuyâze". 38 Léro Murhumisiwâni, ye nacîshozire, Muzigirwa wâni, ye baguma omu bashamuka b'ihamo n'omu Bafarizeyi ncîshingiramwo. Namuhebamwo Omûka gwâni, ye bamubwíra, mpu: «Mwigîriza, rhwalonza orhuyéreke wayish'imanyîsa olubaga amarhegeko. 19 Arhakaja ecimanyîso». 39 Naye abashuza anababwíra, kadali, arhakabanda kahababo, barhanakayumva erhi: «Iburha libî n'ely'endyâly! Lidwîrhe lyalonza izù lyâge oku irango. 20 Arhakahumanula ecimanyîso, lirhanabone ecimanyîso cirhalí c'omulébi olusheke luvunisire, arhakazimya ecrere cidwîrhe Yônâ. 40 "Nka kulya Yônâ ajiraga miregereege isharhu catumbûka, kuhika obuyémère buhime. 21 Olubaga na madufu asharhu omu nda y'enfi, ntyo Mwene-Iwâyish'ilangâlira omu izîno lyâge. 22 Obwo omuntu ayish'ijira miregereege isharhu na madufu banacimulérhera omuntu olimwo shetani, muhûrha asharhu omu nshinda y'igulu". 41 "Abantu b'e Ninive na kaduma; anacimufumya, kuhika aderha anabona. bayish'ijà omu lubanja n'er'iburha, banaliyagîrize, 23 Abantu boshi banacisômerwa, banakaz'iderha, bulya bacîyunuzize erhi Yônâ abayigîriza, na olushire mpu: «Ka arhalí ye mwene Daudi oyu?» 24 Ci Yônâ, y'ono oli hano!" 42 "Omwâmikazi w'e Saba erhi Abafarizeyi bayumva, baderha, mpu; «Ntâ ayish'ijà lubanja n'ogu mulala, agubonêse nshonyi, wundi adwîrhe ahulusamwo abashetani orhalí bulya arhenniferemwâge kulî, emunda igulu lihekera, Belzebubi, omurhambo w'abashetani.» 25 Yezu erhi mpu agend'iyumva obushinganyanya bwa Salomoni, acimanyaenkengêrô zâbo, ababwíra, erhi: «Ngasi n'olushire Salomoni, y'ono oli hano!» 43 Nka omuzimu bwâmi buciberamwo, kukulumba bukulumba; na ntâ mubî arhenga omu muntu, anajè ageragera ahantu cishagala erhi nyumpa ecibeziremwo eyimanga. 26 hayumire, ajè alonza aha arhamûkira, ahabule. 44 "Akabâ Shetani alibirhakwo Shetani, acîbeziremwo Anaderha obwo, erhi: «Nacîshubirira omu nyumpa yénene: kurhi obwâmi bwâge bwacyimanga?» yâni, omu narhengaga». N'erhi aciyisha, anashimâna 27 "Akabâ Belzebubi ye nkûlamwo bashetani, murhali ndi, ehyajîrwe enabambirwe bwinjâ. 45 abâna binyu ndi babakûlamwo bo? Léro bo Anagenda obwo, arhôle bandi bazimu nda babî bayish'ibâ batwi b'olubanja Iwinyu". 28 "N'akabâ kumulusha; n'erhi bayijamwo, banacilambuliremwo; oku buzibu bwa Nyamuzinda nkûla abashetani, n'obwôrhore bw'oyo muntu bwanabâ bubî kulusha kuziga Obwâmi bwa Nyamuzinda bwayishire eno obw'oburhanzi. Kwo lyâbè ntyo er'iburha lirhajira mwinyu". 29 "Kurhi omuntu ankajà omu nyumpa lugero omu bubî. 46 Oku arhajiyûs'abwíra abantu,

nnina na bene wâbo erhi bakola bayimanzire gadwîrhe gabona; n'amarhwîri ginyu, bulya gadwîrhe embuga, balonza okumuganîza. 47 Léro muntu gayumva". 17 "Okuli, mmubwîre, balébi banji n'abanya-muguma anacimubwîra, erhi: «Nyoko na bene winyu bushinganya banji balonzize okubona ebi mudwîrhe bayimanzire embuga, badwîrhe bakulonza». 48 Obwo mwabona, barhanacimubonaga, n'okuyumva ebi naye anacishuza owamubwîraga, erhi: «Nyâmà ye ndi mudwîrhe mwayumva, barhanacibiyumvagy!» na bene wîrhu bo bahî?» 49 Anacilambûla okuboko 18 «Yumvagi mwêhe omugani gwa nyakumîra eluhande abaganda bâge bâli, aderha erhi: «Lolà emburho. 19 Ngasi yêshi oyumva oluderho lw'Obwâmi nyâmà na bene wîrhu. 50 Bulya ngasi yêshi ojira oku arhanalwirhegerizi, Omubî anayisha, acîrholere eyahî Larha oli omu mpingu alonza, ye mwene wîrhu, ye na hirhwêzirwe omu murhima gwâge: ye wamîzirwe mwâli wîrhu, ye na nyâmà».

13 Olwo Iusiku, Yezu ahuluka omu nyumpa,

agend'itamala eburhambi bw'enyanja. 2 N'orhutu rhw'abantu rhwacilundalunda eburhambi bwâge, kuhika ashonera omu bwârbo, atamalamwo, na hirya hirundo hy'abantu hyayimanga oku mushenga gw'enyanja. 3 Anacibabwîra binji omu migani. 4 Aderha, erhi: «Hâli muntu muguma wajag'imîra emburho. Erhi abâ akola adwîrhe amîra, mburho nguma zarhogera eburhambi bw'enjira; orhunyuni rhwayisha, rhwacîlîrazo. 5 Ezindi zarhogera omu mabuye, zirhashimanagamwo budaka bunji; zanacimera dubaduba, bulya obudaka burhâli buñi. 6 Erh'izûba licibasha, zalaba, lîero zacîyumira, bulya ntâ mizî zugwêrhe. 7 Ezindi zarhogera omu mishûgi, ci erhi emishûgi ecimera haguma nazo, yazihuhyâ. 8 Ezindi nazo zarhogera omu budaka bwinjâ, zaleheka, nguma igana, eyindi makumi gali ndarhu, eyindi makumi asharhu. 9 Ogwérhe amarhwîri g'okuyumva, ayumvel!». 10 Léro abaganda bâge bamushegeraho, bamubwîra, mpu: «Cirhuma obayigîrizâ omu migani?» 11 Abashuza anababwîra, erhi: «Mwêhe mwahîrwe okumanya amahwe gw'Obwâmi bw'empingu, ci abâ bôhe barhakuhâbagwa. 12 "Bulya ogwérhe, ahâbwâ, ayish'icibêra mugale; ci orhagwêrhi, n'ehiny agwérhe, bamunyagahyo". 13 "Co cirhuma ababwîra omu migani, bulya oku babona barhanabona, oku bayumva barhanayumva, ciru barhanatwa ihuzihuzi". 14 "Léro obulébi bw'lzaya bwanayunjula kuli bo, owaderhaga, erhi: Mwakaz'iyumvîrhiza n'amarhwîri ginyu, murhanayumve; mwakaz'ilolêreza n'amasù ginyu, murhanabone". 15 "Omurhima gw'olu lubaga gwahinzire: bafûnisire amarhwîri, banaziby'amasù gâbo, mpu lyo barhayumve n'amarhwîri gâbo, mpu lyo barhacîrhegerize omu murhima, mpu lyo barhahinduke binjâ, mpu lyo ntanabafumye". 16 "Mwêhe, amasù ginyu gôki g'iragi, bulya

oku njira oyo. 20 Owamîzirwe oku mabuye yêhe, ye wayumvîrhe oluderho, aluyâbabira n'amâsîma. 21 Ci erhi arhagwêrhi mizî, abâ muntu wa kasanzi: Erhi acîbona amalibuko n'amalumwa erhi olo Luderho lurhuma, anacikulumba ho na halya. 22 Owamîzirwe omu mishûgi naye, ye yumva Oluderho, ci ebihamba by'ebey'en'igulu n'obunywesi b'obuhirhi byazimaguza lulya Luderho: obwo lurhanacibonaga malehe. (aiôn g165) 23 Owamîzirwe omu budaka bwinjâ yêhe, ye muntu wayumvîrhe Oluderho, acîrhegereza: ayâna amalehe, nguma yalêrha igana, eyindi makumi gali ndarhu, eyindi makumi asharhu». 24 Anacibatwa ogundi mugani, ababwîra, erhi: «Obwâmi bw'empingu bushushîne n'omuntu wamîraga emburho nyinjâ omu ishwa lyâge. 25 "Erhi abantu bakola bagwîshîre, omushombanyi ayisha, amîra enshenga omu karhî k'engano, anacîgendera". 26 "Erhi engano emera enayéra, erya nshenga nayo yaboneka". 27 "Bambali ba nn'ishwa kwo kujâ emunda ali, bamubwîra", mpu: "Nyawagirwa, k'arhalî mburho nyinjâ wali omîzire omu ishwa lyâwe? Ngahi emburho mbî erhenzirage?"» 28 Anacibabwîra, erhi: «Muntu onshomba wajizire ntyo». Nabo abambali banacimushuza, mpu: «K'olonzize rhuj'iyikûlagula?» 29 Abashuza, erhi: «Nanga, hano mukola mudwîrhe mwakûla enshenga, mwankakûliramwo engano haguma». 30 Muleke byombi bimere kuhika amango g'okusârûla; ago mango nâbwîre abasârûzi, nti: «Emburho mbî muyihebe haguma, munayishwêke mîha mîha, eyôcibwe: engano yôhe muyihake omu nguli yâni». 31 Anacibatwa ogundi mugani, anababwîra, erhi: «Obwâmi bw'empingu bwanagererwa oku mogomogo y'esinapi, eyi muntu muguma arhôлага, ayîrhêra omu ishwa lyâge. 32 "Ebà nsungunu kulusha ezindi mburho zoshi; erhi ecimera, yaneneha kulusha ezindi mburho zoshi yanabâ murhi, kuhika enyunyi z'emalunga zayish'iyûbaka omu mashami gâgwo"».

33 Anacibabwîra ogundi mugani, erhi: «Obwâmi erhi: «Co cirhumire ngasi muyigîriza ohindusire bw'empingu bwanagererwa oku lwango omukazi mwâna w'Obwâmi bw'empingu, anagererwakwo ayankaga, aluheba omu nshâno yankayigusa balume nnakà okarhenza omu mbîko yâge ebintu biyhâya basharhu: yabumbugurha yoshi». 34 Ebyo byoshi Yezu n'ebikulùkulu. 53 Byanacibâ ntyo! Erhi Yezu ayûsa anacibbwîra abantu omu migani, arhanabayigîrizagya eyo migani, anacyimuka. 54 N'erhi ahika omu buzira migani, 35 Mpu lyo kuyunjula okwaderhagwa cishagala câge, arhondêra ayigîriza abantu omu n'omulêbi, erhi: Omu kanwa kâni mwakarhenga sinagogi yâbo, kuhika basômerwa, banakaz'iderha, emigani, kakafulûla ebyâfulisirwe kurhenga okulemwa mpu: «Ngahi akûzire obwenge n'obuhashe butya? 55 kw'igulu. 36 Erhi acib'amâlîka abantu, ajà omu K'arhalî mwâna wa mubinji oyu? Ka nnina arhalî ye nyumpa, n'abaganda bâge bamujaho, bamubwîra, Mariya, na bene wâbo ka barhalî bo Yakôbo, Yozefu, mpu: «Rhuhugûlirage gulya mugani gw'enshenga Simoni na Yûda? 56 Na bâli bâbo, ka rhurhadwîrî omu ishwa». 37 Naye erhi acibashuza, ababwîra, rhwababona eno mwîrhu! Ngahi arhenzizagye ebyo erhi: «Owamîraga emburho nyinjâ, ye Mwene- byoshi?» 57 Banacimulola kubî. Lêro Yezu ababwîra, omuntu; 38 "Ishwa lyo igulu; emburho nyinjâ erhi: «Ntâ handi omulêbi abula okukengwa omurhali nayo, bo bâna b'omu Bwâmi; enshenga, bo bâna omu cihugo câge erhi omu mwâge». 58 N'aho b'Omubî"; 39 "Omushombanyi warhwêraga enshenga, ye Shetani; amango g'okusârûla, ho aha kuhwa kw'igulu; n'abasârûzi, bo bamalahika". (aiôn g165) 40 "Nk'oku emburho mbî elundwa haguma enadulikwe muliro, kwo byâbe aha kuhwa kw'igulu"; (aiôn g165)

41 "Mwene-omuntu ayish'irhuma bamalahika bâge, bakûle abantu b'enshumi mbî n'ab'amabî omu Bwâmi bwâge"; 42 "bâbakwêbe omu ndugurhirà y'omuliro": "okuhandi kubè kubanda endûlù n'okukenyeza amîno". 43 "Obwo abinjâ balangashane nka izûba omu Bwâmi bw'lshe wâbo. Ogwêrhe amarhwîri g'okuyumva, ayumve!"» 44 Obwâmi bw'empingu bwanagererwa oku buhiribu fulike omu ishwa; omuntu wabubonaga, ashub'ibubishamwo, agend'asimire, aj'iguza ebi àli agwêrhe byoshi, okuhandi agula ero ishwa. 45 Kandi Obwâmi bw'empingu bwanagererwa oku murhunzi walonzagya enjuma nyinjinjâ. 46 Erhi acibona njuma nguma y'ecitwîro cihamu, agenda, aguza ebi ali agwêrhe byoshi, agula eyo njuma. 47 «Kandi Obwâmi bw'empingu bwanagererwa oku kêshe karhegagwa omu nyanja, kanagwâsa enfi za ngasi lubero. 48 "Erhi kayunjula, abadubi bakakululira ebulambo, banabwârhala, barhondêra balondôla, enfi nyinjâ baziyômeka, banakabulira embi". 49 "Kwo byâbe ntyo aha kuhwa kw'igulu: bamalahika bayish'iysa, baberûle ababî oku binjâ". (aiôn g165) 50 "Okuhandi babalohe omu muliro; kubâge kubanda endûlù n'okuluma amîno". 51 Erhi ayûs'ibatwa eyo migani, abadôsa, erhi: «Ka mwayumvîrhe ebyo byoshi?» Bamushuza, mpu: «Nêci, rhuyumvîrhe». 52 Anacibabwîra,

14 Ago mango mwâmi Herodi ayumva oku Yezu ajire irenge. 2 Abwîra abambali, erhi: «Yowane Mubatiza oyo! Afüsire omu bafû: kwo kumudwîrîre ebi bisômerîne adwîrhe ajira!». 3 Bulya Herodi ali agwâsire Yowane, amushwêka anamuheba omu mpamikwa, erhi Herodiyada mukà omulumuna Filipo orhuma. 4 Bulya Yowane ali amubwîzire, erhi: «Ntâ bwêmère ogwêrhe bw'okumuherula». 5 Ci erhi Herodi acilonza okumuyîrha, ayôboha olubaga, bulya Iwakâg'ilola Yowane nka mulêbi. 6 Lêro oku lusiku lw'okuburhwa kwa Herodi, mwâli wa Herodiyada ajà eruhya, asâma, asîmisa Herodi. 7 Okuhandi amulaganya n'endahiro mpu amuhà ngasi hyoshi ankamuhûna. 8 Erhi nnina anarhenzirig'imubwîra obwo, aderha, erhi: «Ompêre oku nambi bona buno irhwe lya Yowane Mubatiza». 9 Mwâmi anacyumva oburhè, ci erhi endahiro n'abâli oku cîbo haguma birhuma, arhegeka mpu bamuhelyo. 10 Anacirhuma mpu bagend'itwa Yowane irhwe mulya àli ashwêkîrwe. 11 Erhi irhwe lyâge licilerhwa oku nambi, balihà olya munyere, naye alihêkera nnina. 12 Abaganda ba Yowane banacyisha, barhôla ecirunda câge, bacibisha; okuhandi banacigend'ibwîra Yezu. 13 Erhi Yezu ayumva ntyo, arhenga aho omu bwârro, aj'omw'irungu, kuli n'abantu. Erhi abantu bacikuyumva, barhenga omu bishagala, bamushimba n'amagulu. 14 Erhi acirhenga omu bwârro, abona nyamugege w'abantu, ababêra obwonjo, anafumya abalwâla bâli muli bo. 15 Erhi kucibâ bijingo, abaganda bâge bamujaho, bamubwîra, erhi: «Lyamabâ irungu

lîno, bwanayizire; lîka bano bantu bagend'igula cikwî c'omwambalo gwâge, na ngasi bacihumirekwo, ebîryo omu bishagala». 16 Yezu anacibbwâra, erhi: banacifuma.

«Ntâ bulagîrire bagwérhe bw'okugenda: mubahè eci balya mwénene». 17 Banacimushuza, mpu: «Ntâco rhugwérhe hano, erhalî migati irhanu na nfi ibiri byône». 18 Naye anacibbwâra, erhi: «Nderheragibyo hano». 19 Erhi ayûs'i bwâra abantu mpu babwârhale oku lubala, n'erhi acirhôla erya migati irhanu na ziryâ nfi ibiri, kwo kugalamiraga emalunga, abigisha; n'erhi abâ amâbega emigati, ayihâ abaganda bâge, nabo bayihêreza abantu. 20 Boshi banacirya, bayigurha. Barhôla ebi basizaga, bayunjuza birhiri ikumi na bibiri. 21 Rhukaganja abalyaga nabo, kuleka abakazi n'abâna, hâli balume bihumbi birhanu. 22 Ho n'aho, Yezu anacisêza abaganda bâge mpu bajè omu bwârro, babè bashokola banayikire enyanja, oku naye asêzera abantu. 23 Erhi acibâ amâlîka abantu, ayinamukira oku ntondo yênenê, aj'ishenga. Léro byâbâ bijingo, erhi alikwo yênenê. 24 Obwârro nabo erhi bwamahika omu karhî k'enyanja kurhenga oku cikwî, erhi bunadwîrhe bwahunyangwa n'omulaba, bulya empûsi yahulukaga embere. 25 Sêzi mucêracêra, Yezu abajayo, ayish'alambagira omu nyanja. 26 Erhi bacimubona ayish'alambagira omu nyanja, abaganda bâge bafuduka, banaderha, mpu: «Muzimu», n'erhi obwôba bubagwârha, babanda orhuhababo. 27 Ho n'aho Yezu abaderhesa, anababwâra, erhi: «Muhire omurhima omu nda, murhayôbohaga, nie nnêne». 28 Petro naye erhi acishuza, aderha, erhi: «Nyamwagirwa, akabâ we, orhegekage ndambagire oku mîshi, njè emunda oli». 29 Naye Yezu aderha, erhi: «Yishaga». N'erhi Petro acirhenga omu bwârro, alambagira oku mîshi mpu aj'emunda Yezu ali. 30 Ci erhi acibona empûsi erhankalindwa, ayôboha; n'erhi arhangira okuzika, ayâma, anaderha, erhi: «Muciza, kufâ kuno, nyôkola!». 31 Ho na halya, Yezu alambûla okuboko, amugwârha, anamubwâra, erhi: «Oli mutu wa buyémére bunyi, carhumire orhindira?» 32 Erhi bacija omu bwârro, empûsi yarhûlûla. 33 Nabo abâli omu bwârro bayisha, baharâmya, banamubwâra, mpu: «Okuli, ocibérîre Mwene Nyamuzindal!» 34 Erhi bayikira, bajà omu cihugo c'e Jenezareti. 35 N'erhi abantu b'aho bacimumanya, balumîza omwanzi emw'abâlungwè boshi, banamulerhera abâli balwâla boshi. 36 Bakâg'imuhûna mpu ciru bahume oku

15 Léro Abafarizeyi n'abashamuka b'ihamo b'e Yeruzalemu bajà hali Yezu, bamubwâra, mpu: 2 «Bici birhuma abaganda bâwe bakaz'ivuna amarhegeko g'abamîra? Ci barhacikalaba nka balya?» 3 Erhi acibashuza, ababwâra, erhi: «Cirhuma mweki muvuna amarhegeko ga Nyamuzinda erhi ngeso za bashakulûza binyu zirhuma? 4 «Ci Nyamuzinda aderhaga, mpu»: «Okenge sho na nyoko, mpu n'owakungulire îshe erhi nnina, anafè». 5 «Na ninu munakaz'iderha, mpu»: «Ngasi yéshi wabwîre îshe erhi nnina, erhi»: «Ehi nankakurhabûremwo, nahihanyire nterekero», 6 «mwaderha mpu oyo arhacirhegesirwi okurhabâla îshe erhi nnina. Na ntyo munakaz'ivuna amarhegeko ga Nyamuzinda erhi ngeso zinyu zirhuma». 7 «Mâshi, ezi ndyâly! Izaya acilébîre bwinijà, erhi aderha, erhi»: 8 «Olu lubaga ludwîrhe lwankenga n'akanwa kwônene, ci emirhima yâbo eri kuli». 9 «Obukenge bankenga bubâ bunywesi»: «banayigîrise enyigîrizo n'amarhegeko garhenga emw'abantu.» 10 Erhi acibâ amahamagalâ engabo, azibwâra, erhi: «Murhege amarhwîri munayumvîrhize! 11 Arhali ebija ekanwa byo bizinza omuntu, ci ebirhenga ekamwa kw'omuntu byo bimuzinza.» 12 Obwo erhi abambali bacimujaho, bamubwâra, mpu: «K'omanyire oku ene Abafarizeyi bayumva lulya luderho lwâwe bagayire?» 13 Naye abashuza anaderha, erhi: «Ngasi murhi gurharhwêragwa na Larha w'empingu, gwayish'ikubwa. 14 Mubaleke; eri mihûrha eyéreka emihûrha enjira! Ci omuhûrha gukacihiramwo eby'okulangûla ogwâbo muhûrha enjira, yombi enacîlohe omu nyenga». 15 Petro ashuza, amubwâra, erhi: «Rhuhugûlirage nîrhu ogwo mugani». 16 Naye Yezu anacimushuza, amubwâra, erhi: «Aye! kuziga ninu ntâ bukengêre mugwérhe kuhika ene! 17 Murhayumvîrhi oku ebija ekanwa omu nda birhogera, na kandi bijè aharhankaderha. 18 N'oku ebirhenga ekanwa byôhe, omu murhima birhenga, byo binazinza omuntu? 19 Omu murhima mwo murhenga enkengêro mbî, okuyîrha, okuhusha, okujira eby'enshonyi, okuzimba, okuhamîriza obunywesi, n'ebijâci. 20 Ebyo byo bizinza omuntu. Ci okulya buzira kukalaba, kurhankazinza ndi». 21 Léro erhi Yezu acirhenga aho, acijira omu mpande z'e Tiri n'ez'e Sidoni. 22 Obwo omukazi

w'e Kanâni ahubuka muli eco cihugo, aj'ahamagala, anaderha, erhi: «Mâshi Nyamwagirwa, mwene Daudi, ombêre obwonjo: mwâli wâni anayîsirwe na ecimanyîso c'oku nkuba. 23 Naye arhamushuzaga ciru ehitya. ababwîra, erhi: «Kukabà bijingo, muderhe, mpu: Léro abaganda bâge banacimujaho, bamuyinginga, irhondo gwâbâ mulengêzi, bulya ebitù bishushire banamubwira, mpu: «Mubwîre agende, bulya adwîrhe amâle. 3 Na kukabà sézi muderhe, erhi: ene gwâbâ ajira olubî omu nyuma zîrhu». 24 Naye erhi acishuza, mudumbi, bulya ebitù bishushire omugî. Ntyo tuyishi aderha, erhi: «Ntarhumagwa okurhali oku bâna- ngasi cimanyîso c'ebitù ci murhishi ebimanyîso buzi bahezire b'Israheli». 25 Léro olya mukazi by'amango! 4 Eri iburha libî n'ery'endyâlya lyalonza anacyisha, amuharâmya, anaderha, erhi: «Ontabâle, ecimanyîso! Ecimanyîso ntâco lyahâbwa, ecirhalì Muhamyi wâni!» 26 Naye anacimushuza, erhi: «Kurhali c'omulébi Yônâ!» Aho abaleka, acîgendra. 5 Erhi kwinijà okurhôla ebiryo by'abâna n'okubikwêba bacyikira enyanja, abaganda bâge erhi bayibagire ebibwâna». 27 Naye nyamukazi anaciderha, erhi: okuyanka emigati. 6 Léro Yezu anacibabwîra, «Kwo binali ntyo, Muciza! ci ebibwâna nabyo erhi: «Mucîlange munamanye engezo y'Abafarizeyi binalye oku buhungumukiza burhoga oku cîbo n'Abasaduceyi!» 7 Nabo bakengêra banacibwîra bône ca nnâhamwâbol!» 28 Léro erhi Yezu acishuza, na bône, mpu: «Bulya rhurhadwîrhi migati». 8 Léro amubwîra, erhi: «We mukazi, obwêmère bwâwe Yezu erhi acimanya, ababwîra, erhi: «Banya bwêmère-buli bunji! Bibage nka okwo walonza». N'omwâli busungunu, bici byarhuma mudwîrhe mwagerêreza anacifuma muli ako kanya. 29 Obwo, Yezu erhi omu murhima mpu murhagwérhi migati? 9 Ka acirhenga aho, ajà hôfi h'enyanja y'e Galileya; n'erhi murhasâg'iymva? Ka murhacikengiri erya migati acija oku ntongo, anacibutamalakwo. 30 Abantu irhanu yayigusagya bantu bihumbi birhanu na nyamugege banacimujaho, erhi badwîrhe abahozire birya birhiri byasigîre? 10 Nîsi erya migati nda amagulu n'abahegezi, emihûrha n'orhuduma, n'abandi yayigusagya bantu bihumbi bini na birhiri binga banji ba ngasi lubero: babahira aha magulu gâge; byasigîre? 11 Cankarhuma murhayumva oku ntali naye anacibafumya. 31 Rhulya rhutù rhw'abantu omu by'emigati? Mumanye engezo y'Abafarizeyi rhwarhangâla erhi rhubona orhuduma rhwaderha, n'Abasaduceyi!» 12 Léro banaciyumva oku arhalì abahegezi bafuma, abahozire amagulu balambagira, ngezo ya kurhunza migati aderhaga mpu bamanye, n'emihûrha yabona: bakuza Nyamuzinda w'Israheli. ci nyigirizo z'Abafarizeyi n'Abasaduceyi. 13 Erhi Yezu 32 Erhi abâ amahamagala abaganda bâge, Yezu ahika e Sezareya, cihugo ca Filipo, adôsa abaganda ababwîra, erhi: «Namabonera olubaga obwonjo; bulya bâge, erhi: «Kurhi abantu baderha kuli Mwene-zikola nsiku isharhu zino kurhenga banshimbire, omuntu?» 14 Nabo banacimubwîra, erhi: «Baguma barhanagwérhi eci balya. Okubalîka bashalisire, banaderhe mpu ye Yowane Mubatiza; abandi mpu ntalonza: bankafira omu njira». 33 Abaganda bâge Eliya, abandi nabo mpu Yeremiya erhi muguma banacimubwîra, mpu: «Ngahi emigati y'okuyîgusa abâ omu balêbi». 15 Yezu anacibabwîra, erhi: «Ninyu boshi yarhenga muno irungu?» 34 Yezu abadôsa, erhi: mwe, ndi muderha mpu ndi?» 16 Simoni-Petro erhi «Migati inga mugwérhe?» Banacimushuza, mpu: «Eri ashuza, aderha, erhi: «We Kristu Mwene-Nyamuzinda nda na ndûgu nsungunu». 35 Okuhandi anacirhegeka Ozîne». 17 Yezu naye ashuza, anamubwîra, erhi: mpu abantu babwârhale oku idaho. 36 Ayanka erya «Oli muny'iragi, Simoni, mugala wa Yônâ, bulya migati oku eri nda na zirya ndûgu, avuga omunkwa, gurhalì mubiri erhi mukò, gukumanyisize okwo, ci ayibega, ayihâ abambali, abambali nabo bayihâ Larha oli omu mpingu. 18 Yumva nkubwîre oku oli olubaga. 37 Balya bantu boshi bâlyâ banayigurha. Ibuye na kuli eryo ibuye nayûbakakwo Ekleziya yâni, Barhôla ebihimbi byasigalaga, byayunjaza birhiri nda! n'amâmi g'ekuzimu garhakayihima. (Hadës g86) 19 38 Abalyaga nabo, kurhenzamwo abakazi n'abâna, Nanakuhâ enyigulo z'Obwâmi bw'empingu: ngasi eci bali bantu bihumbi bini. 39 N'erhi acibâ amâlîka wafundike en'igulu, erhi ciri cifundike n'omu mpingu, olubaga, ajà omu bwârho; kwo na kuhika omu cihugo na ngasi eci wafundûle en'igulu, erhi n'omu mpingu c'e Magadani.

mpu barhabwîraga ndi oku ye Kristu. 21 Kurchenga mpu: «Cirhuma abashamuka b'ihano bakaz'iderha olwo lusiku, Yezu arhondêra ayéreka abaganda mpu Eliya akwânnîne ayishe?» 11 Naye erhi bâge oku akwânnîne aj'e Yeruzalem, ababazibwe abashuza, abâbwîra, erhi: «Nêci, Eliya ayish'iyyisha, n'abagula b'olubaga, abajinji n'abashamuka b'ihano; anayish'ikombéza byoshi. 12 Ci mmubbwîzire oku kandi afé, n'olusiku lwa kasharhu afûke. 22 Léro Eliya ayishire mîra, barhanamumanyaga, ci bamujira Petro amukema, arhondêra amukalihira anamubwîra, oku balonzagya. Mwene-omuntu naye nt yo kwo erhi: «Nanga, Walîha! okwo kurhabè!» 23 Yezu ayish'babazibwa nabo». 13 Obwo abaganda bâge erhi acihindamuka, abwîra Petro, erhi: «Shetani, bayumva oku Yowane Mubatiza alonzagyi'iderha. ntengah! odwîrhe wanshumika kubî, bulya enkengéro 14 Erhi bacihika aha bantu, muntu muguma zâwe zirhalî nkengéro z'ebya Nnâmahanga, ci amujaho, amuharâmya anamubwîra, erhi: 15 z'eb'y'abantul!» 24 Léro Yezu anacibwîra abambali, «Nyamwagirwa, obêre mugala wâni obwonjo, asirahire erhi: «Owalonz'inshimba, acîlahire yénene, abarhule anababîre bwenêne: kanji kanji anakazicîloha eciko omusalaba gwâge, anshimbe. 25 Owâlonze okuciza n'omu mîshi. 16 Namuhîre abaganda bâwe, ci obuzîne bwâge, ye wâbuheze; ci owalonze okuheza barhahashag'imufumya». 17 Yezu erhi amushuza, obuzîne bwâge nie ntuma, ye wâbucize. 26 Bici amubwîra, erhi: «Eri iburha libula-buyémère na linya-kwankwânanana omuntu okubà mwâmi w'igulu lyoshi mabî, kuhika mangaci nayôrha ninyu? Kuhika mangaci erhi ankaheza omûka gwâge? 27 Ci mumanye oku nammulembera? Nderheragiye hano». 18 Yezu Mwene-omuntu ayish'iyyisha bona bamalahika bâge anacimukankamira, n'olya shetani amurhegamwo, omu bukuze bw'îshe: lêro obwo ayish'ilyûla ngasi n'omwâna anacifuma ho na halya. 19 Obwo muguma oku bijiro byâge. 28 Mmubwîre okunali: Hali entumwa zanacimujaho bufunda-funda, zadôsa baguma muli abà bayimanzire aha, barhakabona Yezu, mpu: «Carhumire rhwêki rhurhahashag'imuhulusa olufû, kuhika babone Mwene-omuntu ayishire omu bulya?» 20 Yezu anacibabwîra, erhi: «Kubula Bwâmi bwâge».

17 Erhi kugera nsiku ndarhu, Yezu arhôla

Petro na Yakôbo bo n'omulumuna Yowane, anacibahêka bône bône oku ntundo ndîrî. 2 anacihindukira obusù embere zâbo: obusù bwâge bwâlangashana nk'izûba n'emyambalo yâge yanacibâ nka myonzi y'izûba. 3 Aho Mûsa na Eliya banacibabonekera, bakaz'ishambâla bo naye. 4 Naye Petro arhondêr'aderha, abwîra Yezu, erhi: «Yâgirwa, kuli kwijinjâ rhubére hano: okalonza, nayûbakaho rhuyumpa rhusharhu, higuma hyâwe, ehindi hya Mûsa, n'ehindi hya Eliya». 5 Oku anacidwîrhe aderha, olwikungu lwêru lwababwîka; izù lyanacirhengamwo lulya lwikungu, lyaderha, erhi: «Oyu ye Mugala wâni muzigirwa, oyu nsîma bwenêne, mukaz'imuyumva». 6 Erhi abalâlîzi bâge bayumva liryâ izù, bakulumba bûbi, obwôba bwabagwârha. 7 Obwo Yezu bajaho, abahumakwo anababwîra, erhi: «Yimuki, murhayôbohaga». 8 Erhi baciyinamula amasû, barhacibonaga ndi, orhalî Yezu yénene. 9 Erhi bacibâ badwîrhe bayandagala oku ntondo, Yezu abakomêreza, anababwîra, erhi: «Murhabwîraga ndi ebi mwabwîne, kuhika Mwene-omuntu afûke omu bafû». 10 Léro abaganda bâge banacîdôsa, baderha,

18 Muli ako kanya, entumwa zanacija hali Yezu, ngasi kwoshi bâhûne, bâkuhâbwâna Larha oli omu zamudôsa, mpu: «Ndi wankaderha mukulu omu mpingu. 20 Erhi babiri erhi basharhu bankacigusha Bwâmi bw'empingu?» 2 Yezu anacihamagala omwâna haguma omu izîno lyâni, nânî nanabâ ekarhî kâbo. w'ecirhaba, amuheba ekarhî kâbo. 3 Anaciderha, 21 Okubundi Petro anacimujaho, amubwîra, erhi: erhi: «Okuli, mmubwîre, akabâ murhahindusiri «Muhanyi, kanga nkwanîne okubabalira mwene wîrhu mukabâ nk'eci cirhabâ, murhakalabarha omu Bwâmi erhi akanjirira kubî? Ka kali nda?» 22 Yezu amushuza, bw'empingu. 4 Ngasi yêshi wacîrholoye nka oyu anamubwîra, erhi: «Ntakubwîzire nti kuhika kali nda, mwâna, ye wâbè mukulu omu Bwâmi bw'empingu». ci kuhika kali makumi gali nda kali nda.» 23 Co 5 «Owayankirire omwâna oli nk'oyu erhi nie cirhumire Obwâmi bw'empingu bwankagererwa oku ntuma, erhi nie ayankirîre. 6 «ci owashumike kubî mwâmi walonzagya okudôsa abambali omubalé muguma muli abâ bâna banyêmîre, kukwâniye gw'ebirugu byâge. 24 Erhi abâ akola adwîrhe adôsa, bamushwékere olusho omu igosi, banamukwêbe bamulérhera muntu muguma wamulimwo binôno omu nyanja». 7 “Buhanya bw'igulu erhi mashumi igana bya magerha. 25 Erhi oyo muntu abaha kurhi garhuma! Nêci, amashumi garhankabula bwayisha, ci ankajuha, nnâhamwâbo arhegeka mpu bamuguze oyu gârhengekwo, ye muhanya!” 8 “Akabâ okuboko bo na mukâge n'abâna bâge na ngasi byoshi àli kwâwe erhi okugulu kwâwe binakushumike, obitwe, okabulire kulf”: “kuli kwinjâ okujâ omu Buzîne kabokwè erhi kagulu kulusha okuhêka maboko abiri erhi magulî abiri omu muliro gurhazima”. (aiônios g166) 9 “N'akabâ isù lyâwe linakaz'ikushumika, olirhomole, okabulire kuli: kuli kukulu ojè omu Buzîne n'isù liguma (Geenna g1067) 10 “Mumanye murhagayaguzagya ciru obwo mwâmi anacibêra olya mwambali obwonjo, n'tyomuguma muli abâ bâna barhôrhô: mmubwîzire ebyâni wařire». 29 Olya wâbo afukama, amuyinginga, ntyo bulya Bamalahika bâbo omu mpingu barhahusa amubwîra, erhi: «Ninda nânî, nakujuha». 30 Ci okubona obusù bwa Larha oli omu mpingu». [11 olya wâbo arhumvagya, acilahirira, amugendana: Bulya Mwene-omuntu ayishir'iciza ebyâli bihezire.] aj'imuhira omu lukoba, kuhika alyûle. 31 Erhi abâbo 12 Kurhi mubwîne? Nna-bibuzi igana, ciguma muli bashi bacibona byâbâ ntyo, bagaya bwenêne, byo cikamuhera, k'arhaleka birya bindi makumi gali banacigenda, babwîra nnâhamwâbo oku byabîre mwenda na mwenda omu ntongo, agend'ilonza cirya kwoshi. 32 Okuhandi nnâhamwâbo amuhamagala, cihezire? 13 N'erhi acishimana, mmubwîre okuli, amubwîra, erhi: «Mushizi mubî, kurhi nakubabaliraga canamulérhera amasîma kulusha birya bindi makumi omwenda gwoshi nka oku wampûnaga. 33 Ka gali mwenda na mwenda burhalî bihezire. 14 Ntyo, wêki orhâli okwâniye okubabalira owinyu nka oku burhalî bulonza bwa Sho w'empingu mpu muguma nakubabaliraga?» 34 Lero nnâhamwâbo akunira, muli abâ barhôrhô ahere. 15 Erhi mwene winyu ankajira amuhâ abamubabaza kuhika alyûle omwenda gwâge kubî, ogende, omujeho, omukalihire wêne naye. gwoshi. 35 Ntyo kwo Larha w'empingu ayish'immujirira, Akakuyumva, erhi wagalwîre mwene winyu. 16 Akabâ akabâ ngasi muguma arhababaliri owâbo n'omurhima arhakuyumvîrihi, yanka winyu muguma erhi babiri, lya gwoshi.

ngasi ihano liderhwa omu kanwa ka bahamîrizi babiri erhi basharhu. 17 Akabâ arhabayumvîrihi, obwîre Ekleziya. Akabâ arhumvîrihi Ekleziya, omulole nka mupagani erhi mukage. 18 Mmubwîre okuli: ngasi coshi mwâfundike en'igulu, n'omu mpingu, erhi cinali cifundike, na ngasi coshi mwâfundûle en'igulu, erhi ciri cifundûle n'omu mpingu. 19 Mmubwîzire n'oku erhi babiri muli mwe en'igulu, bankahûna haguma akantu,

19 Byanacibâ ntyo! Erhi Yezu ayûs'iderha ezo nderho, arhenga e Galileya, ajà omu lya Yûda, ishiriza lya Yordani. 2 N'abantu mwandu bânacimukulikira, naye abafumiza abalwâla bâbo.

3 Obwo Abafarizeyi banacimushegeraho mpu bamurhangule; banacimudôsa, mpu: «K'oku ngasi igwâhiro omuntu ayémérîwe okuhulusa mukâge?» 4 Naye erhi acishuza, ababwîra, erhi: «Ka

murhasig'isoma oku kurbhenga aha murhondêro, gugwêrhe birugu binji. 23 Obwo Yezu anacibwîra owalemaga abantu abalemire omulume n'omukazi, abaganda bâge, erhi: «Mmubwîre okuli, okuhika omu 5 n'oku adesire: Co carhuma omuntu aleka îshe Bwâmi bw'empingu kw'omugale kuli kudârhi. 24 na nnina, acîshwêkerekwo mukâge, banabè babiri Nshubir'immubwîra: okugeza engamiya omu murhule omu mubiri muguma? 6 Kuziga barhaciri babiri, gw'ensinge kuli kulembu kulusha okuhisa omugale ci muguma yénene. Mâshi! arhalî omuntu ye omu Bwâmi bwa Nnâmahanga». 25 Lôro, erhi wahumanula eci Nyamuzinda ahumanyaga». 7 abambali baciyumva ntyo, basômerwa bwenêne, Banacimubwîra, mpu: «Cacirhumaga Mûsa arhegeka banakacidôsa, mpu: «Ndi wacungukage obwo?» 26 okuhâna ecêrhè c'okuvuna obuhyâ nk'omuntu Yezu abalolêreza, anabawbîra, erhi: «Emwa bantu, ahulusa mukâge?» 8 Ababwîra, erhi: «Buzibû okwo kurhankahashikana; ci emwa Nnâmahanga, bw'emirhima yinyu bwarhumire Mûsa ammuymêrera byoshi byanahashikana». 27 Petro amushuza, mpu muhuluse bakinywi; ci kurhâli nt yo burhanzi. 9 Ci anamubwîra, erhi: «Obu rhuli aha, rhwalesire byoshi, lôro mmubwîzire oku ngasi yêshi wahuluse mukâge - rhwakushimba, bici rhwânahâbagwe obwo?» 28 ntadesire omukazi w'obuhyâ burhalî bwo akayanka Yezu naye anacibabwîra, erhi: «Okuli, mmubwîre, owundi, erhi kuhusha ahushire». 10 Abaganda bâge mwe mwansimbire, olusiku luhyâhya, amango banacimubwîra, mpu: «Akabâ kwo bunali nt yo obulyo bw'omulume n'omukazi, kuli kukulu okurhaja omu buhya». 11 Naye anacibashuza, aderha, erhi: «Arhalî bantu boshi bayumva olwo luderho, ci abakahirwe bône. 12 Bulya hali abalamba barhenzire nt yo omu nda za bannina; hali n'abalamba bajizirwe nt yo n'abantu; haligi n'abalamba bacijizire nt yo bône erhi Bwâmi bw'empingu burhuma. Ohashir'iyumva, ayumve!» 13 Obwo banacimulêrhera abâna mpu abagishe anabasengerere. Ci abambali bôhe banacibakalihira. 14 Yezu naye anacibabwîra, erhi: «Leki abâna, murhabahanzagya okujà aha ndi; bulya Obwâmi bw'empingu buli bwa ba bene abâ.» 15 Erhi acibâ amabahebakwo amaboko anacigenda. 16 Muntu muguma anacimujaho, amubwîra, erhi: «Mwigîrizâ, minjâ maci nankajira lyo mbona obuzîne burhawha?» (aiônios g166) 17 Yezu naye anacimubwîra, erhi: «Cici cirhumire ondôsa ebya aminjâ? Akabâ walonza okujà omu buzîne bw'ensiku n'amango, oshimbe amarhegeko». 18 Anacimubwîra, erhi: «Gahi?». Yezu naye amushuza, erhi: «Orhahîra okanigana, orhahîra okuhusha, orhahîra okazimba, orhahîra okahamîrita obunywesi». 19 «Okâkenga sho na nyoko, onazigire abinyu bantu nka oku ocizigira wênene». 20 Nyamusole gwanacimubwîra, erhi: «Ebyo byoshi nabijizire kurbhenga eburhò bwâni; bici bicinsigalire?» 21 Yezu amubwîra, erhi: «Okalonza okubâ mwimâna, ogende, oguze ebi ogwêrhe byoshi, ohè abakenyi, oyish'ibona obuhirhi omu mpingu; okubundi oyishé, onkulikire». 22 Erhi gulya musole guyumva ako kanwa oburhè bwaguhêka, bulya gwâli Mwene-omuntu abwârhala oku ntebe y'irenge, ninu mwâbwârhale oku ntebe ikumi n'ibiri mukola mwatwa olubanja Iw'emilala ikumi n'ibiri y'Israheli. 29 Na ngasi yêshi wâleke aha mwâge, erhi bene wâbo, erhi bâli bâbo, erhi îshe, erhi nnina, erhi abâna bâge, erhi amashwa gâge, nie ntuma, âhâbwa kali igana kulusha, anayish'ibona obuzîne bw'ensiku n'amango. (aiônios g166) 30 Banji omu barhanzi bâbè bazinda, na banji omu bazinda bâbè barhanzi».

20 Obwâmi bw'empingu bushushîne na nnakà wazûkaga mucéracéra mpu aj'ilâlîka abamukolera omu lukoma Iwâge Iw'emizâbîbu. 2 Erhi abâ amâlagana n'abakozi oku abahâ igerha liguma oku lusiku, abarhuma omu lukoma Iwâge. 3 Erhi amashî gakala, mpu ahuluka, alangira abandi babwârhîre oku irango buzira mukolo. 4 Anacibabwîra, erhi: «Gendi ninu ekwâni, nayish'immuhâ oluhembo lummuwkâñîne». 5 Nabo banacigenda. Ashub'ihuluka erhi izûba liyimanga n'erhi izûba liyêrêra, ashub'ijira nk'oku ajiraga burhanzi. 6 Erhi enkafu zirya ebizîzi, ashub'ihuluka, ashimâna abandi bayimanzire, abâbwîra, erhi: «Kurhi mwayimangaga omulegeree gwoshi buzira mukolo?» 7 Banacimushuza, mpu: «Bulya ntâye warhulalisire». Anacibabwîra, erhi: «Ji ninu ekwâni». 8 Erhi kucibâ bijingo, nnakà w'olukoma abwîra omwambali, erhi: «Hamagala abakozi, obahè oluhembo, orhangirire oku bazinda kuhika oku barhanzirhanzi». 9 Erhi balya barhondêraga enkafu zirya ebizîzi bayisha, bahâbwa ngasi muguma igerha liguma. 10 Erhi abarhanzi baciyisha, bamanya mpu bahâbwa kulusha; ci nabo bahâbwa ngasi

muguma igerha. 11 Obwo bakaz'iliyanka erhi erhi: «Muciza w'abantu, Mwene Daudi, orhubêre banayízire banagayire nnakà. 12 Bakacîdesa, mpu: obwonjo!» 31 Kalya katù k'abantu kanacikaz'iyikalihira «Ewani! abà ba nyuma kasanzi katya kône bakoziye, mpu ehulike. Léro yôhe yanaciýâma, yalushisa, wamanarhuyumanyanya nabo, rhwe rhwalegirîre yanaderha, mpu: «Muciza w'abantu, Mwene Daudi, rhwakoya n'omukolo oku izúba n'idûrhu ly'omûshi». orhubêre obwonjo!» 32 Obwo Yezu anaciyimanga, 13 Léro naye erhi ashuzu muguma muli bo, amubwîra, abahamagalâ, anababwîra, erhi: «Bici mwalonza erhi: «Yâga mwîra wâni, ntakuzimbiri: ka lirhalî igerha mmujirire». 33 Banacimushuza, mpu: «Muciza, nti liguma rhwalagânana? 14 Yanka ebyawé, ogende. nîrhu rhubone!» 34 Okubundi Yezu anacigwârhwa Nalonza okuhâ ovinyu wa buzinda nkawe. 15 Ka n'olukogo, abahuma oku masù: ho na halya babona, ntankajira ebyâni oku nalonza? Nîsi nkaba isù lyâwe

lyo libî bulya ndi mwinjâ?» 16 Ntyo kwo abazinda bayish'ibâ barhanzi, n'abarhanzi babè bazinda. 17 Erhi Yezu akola arheremera e Yeruzalem, arhôla balya ikumi na babiri bône bône, n'erhi bakola bali omu njira, ababwîra, erhi: 18 «Rhw'ono rhwarheremera e Yeruzalem; obwo Mwene-omuntu ahâna omu maboko g'abajinji n'abashamuka b'ihano: bamutwîra olufû. 19 Bayish'imuhâ abapagani mpu bamushekere, bamushûrhe emikoba banamubambe oku musalaba; ci olusiku lwa kasharhu ayish'ifûka». 20 Okuhandi nnina wa bene Zebedeyo anacimujaho bo n'abagala, amuharâmya, anamusengera akantu. 21 Naye anacimubwîra, erhi: «Bici walonza?» Amushuza, erhi: «Abâna bâni abà oku bali babiri; orhegeke babwârhale omu Bwâmi bwâwe, muguma ekulyo kwâwe, owundi ekumoshos». 22 Yezu anacishuza, aderha, erhi: «Murhamanyiri ebi muhûnyire. Ka mwankahash'inuya omulengo nayîsh'inuya?» Banacimubwîra, mpu: «Rhwahanasha». 23 Anacibâ bwîra, erhi: «Omulengo gwâni gwôhe mwâgunywe, ci okubwârhala ekulyo kwâni erhi ekumoshos, arhalie nâmuhékwo, ci Larha okuhâ abà àkurheganyize». 24 Erhi balya ikumi bayumva okwo, bakunirira balya bâbo babiri. 25 Okuhandi Yezu anacibahamagalâ hôfi naye, abâmi banabayêreke obuhashe bwâbo, n'abakulu obukulu bwâbo. 26 Ci arhalie kwo byâbâ ntyo muli mwe; ovalonz'ibâ mukulu muli mwe, acijire murhumisi winyu; 27 n'ovalonz'ibâ wa burhanzi muli mwe, acijire mwambali winyu. 28 Nk'oku Mwene-omuntu arhayishaga mpu akolerwe, ci akolere abandi, anahâne obuzîne bwâge mpu lyo acungula banji». 29 Erhi bacîrhenga e Yeriko, nyamugege w'abantu amukulikira. 30 Ho n'aho mihûrha ibiri yali ewbârhîre oku njira, yayumva oku Yezu wagera; yanacihamagalâ, yaderha,

21 Erhi bacihika hôfi h'e Yeruzalem, oku ntondo y'Emizeti, e Betefaje, Yezu arhuma baganda bâge babiri. 2 Ababwîra, erhi: «Jimwo cira cishagala cimmuyérekire: ho n'aho mwashimâna endogomi nshwéke n'omucukâ gwâyo haguma nayo; tuyishwékûle, mubinderhere. 3 "Hakayish'ijira awammubwîra, mpu": "Kurhi oku? Munamubwîre oku Nyakasane abilonza; ho n'aho anabirîka". 4 Ebyo byoshi byanacibâ ntyo mpu lyo kulya kwaderhagwa n'Omulébi kubâ, erhi: 5 Mubwîre omunyere w'e Siyon, erhi: Lolâ oku Mwâmi wâwe ayishire emunda oli; ayishire mutûdu, abwârhîre oku ndogomi n'omucukâ gwâyo. 6 Obwo abaganda bagenda, bajira okwo Yezu ali arhegesire. 7 Banacilérha erya ndogomi n'omucukâ gwâyo. Babibambakwo ebishûli byâbo, bamuburhamazakwo. 8 Engabo y'abantu yakabamba ebishûli byâbo omu njira; n'abandi bakaz'itwa amashami g'emirhi, banagabamba omu njira. 9 Orhutù rhwâli rhushokwîre n'orhwali enyuma rhwakaz'ibanda orhuhabobo, rhwanaderha, mpu: «Aganje Mwene Daudi! Agishwe oyu oyishire oku izino lya Nyakasane! Hozanaomu mpingu enyanya!» 10 Erhi acija omu Yeruzalem, ecishagala coshi cageramw'omusisi. Bakacîdôsa, mpu: «Ye ndi oyu wa?» 11 Olubaga nalo lwakaz'ishuza, mpu: «Oyo ye Yezu, mulébi w'e Nazareti omu Galileya». 12 Obwo Yezu anacijà omu ka-Nyamuzinda, anacikahulusa abakâg'ikaguliza n'abâli badwîrhe bagulira omu nyumpa ya Nhâmahanga: anacikulumbya oburhalulè bw'abakâg'ikâba amagerha, anahirimya entebe z'abuhunzi b'engûkù. 13 Anacibabwîra, erhi: «Kuyandisirwe ntya: Enyumpa yâni yâderhwe nyumpa ya kushenga; ci mwêhe mwamayijiraga lukunda Iwa bishambol» 14 Emihûrha n'ab'amagulu gahozire bamushegeraho omu ka-Nyamuzinda; anacibafumya. 15 Erhi abakulu b'abadâhwa n'abashamuka b'ihano

babona ebisômerîne amâjira, n'abâna badwîrhe nka oku abwîraga owâbo. Erhi ashuza, aderha, erhi": bayamira omu ka-Nyamuzinda, banaderha, mpu: "Ngenzire, waliha; ci arhayijaga»». 31 «Ndi muli abo «Aganze Mwene Daudi!» bagwârhwa n'obumvu. babiri wajizire obulonza bwîshe?» Banacimushuza, 16 Banacimubwîra, mpu: «K'oyumvîrhe ebi abâ mpu: «Omurhanzi». Yezu anacibawîra, erhi: «Okuli, badwîrhe baderha?» Yezu naye anacibashuza, mmubwîzire oku abanyabyâha n'abakazi bagonyi erhi: «Nêci! Ci nkaba ntà mango muzig'isoma ezi bâmmurhange omu Bwâmi bwa Nyamuzinda. 32 nderho: Omu kanwa k'abâna barhò n'orhubonjo, "Bulya Yowane ayishire muli mwe omu njira mwo wakûzire obukuze?» 17 Okubundi, anacibaleka, y'obushinganyanya, murhanamuyemeraga; abanya- arhenga omu cishagala, acijira e Betaniya, atwayo byâha bôhe n'abakazi bagonyi bamuyéméra; ci icumbi. 18 Lôro erhi kubà sézi, akola ashub'igaluka mwéhe erhi mubona olwo Iwîganyo Iwâbo, ciru omu cishagala, anacishalika. 19 Erhi acibona murhaciýunzazaga buzinda mpu tuyémère». 33 omurhi gw'amalehe eburhambi bw'enjira, agujaho; Yumvi ogundi mugani. Hâli nnakà; anacigwîka ci arhagushimânagakwo bici, agarhali mâsi gône. olukoma Iw'emizâbîbu; aluyûbakira olugurhu, Anacigubwîra, erhi: «Mâshi irhondo orhacifâga ahebamwo omukenzi, agwîkamwo omutungo; lôro wayanyirekwo irehe!» Ho n'aho gulya murhi erhi acibà amalusigira abahinzi, acibalamira. 34 gwanaciyûma. (aiôn g165) 20 Abaganda erhi babona Erhi amango g'okurhalika gacibà hôfi, arhumia okwo, banacisômerwa, banakaz'iderha, mpu: «Kurhi bambali bâge emw'abahinzi, mpu bayanke emizâbîbu gulya murhi gw'amalehe gwamayûma bunobuno yâge. 35 Abahinzi bôhe banacigwârha balya Bashi, wâni?» 21 Yezu naye abashuza, ababwîra, erhi: bashangula muguma, owundi bamuyîrha, owundi «Okuli, mmubwîre, nka mugwîrhe obuyémère na nka naye bamubanda amabuye. 36 Ashub'irhuma murharhindîri, arhali okwo njirîre omurhi gw'amalehe abandi bambali banji kulusha abarhanzi; nabo kwône mwankajira; ciru erhi mwankabwîra eyi ntongo, babajira nk'oku bajiraga abandi. 37 Buzinda-zinda erhi: "Yimuka, ocikwêbe omu nyanja, kwanabà". abarhumira omugala, anaderha, erhi: «Bakenga 22 "Na ngasi coshi mwâhûne n'obuyémère omu mugala wâni yêhe». 38 Ci erhi abahinzi babona nsengerô zinyu mwâcihâbwe». 23 Erhi acihika oyo mwâna, babwîrana, mpu: «Enfula yâge eyi: omu ka-Nyamuzinda, arhondêra okuyigîriza. Lôro muishe, rhuyiyîrhe, rhuciýmire muli byo!» 39 abakulu b'abadâhwa n'abagula b'olubaga bamujaho; Obwo banacimurhuluba, bamurhenza omu ishwa, banacimubwîra, mpu: «Oku buhashe buhi ojiramwo bamuniga. 40 «Lôro amango nna-lulya lukoma ayisha, ebi byoshi? Na ndi wakuhâga obu buhashe?» 24 bici ayajirire balya bahinzi?» 41 Banacimushuza, Yezu ashuza, ababwîra, erhi: «Nâni nammudôsa mpu: «Kuheza anaheze abo babî la, n'olukoma kanwa kaguma la! Mukakambwîra, nâni nammubwîra aluhiremwo abandi bahinzi bamurhengezamwo oku buhashe buhi njiramwo ebi. 25 "Obubatizo emizâbîbu amango gâyo». 42 Yezu anacibawîra, bwa Yowane ngahi bwarhengaga? K'empingu erhi erhi: «Ka murhasâg'isoma ntya omu Mandiko»: emwa abantu?" "Obwo bacijamwo, bakaderha, ibuye abûbasi bagayaguzazga, lyayishir'ibâ kaboko mpu": "Rhukaderha nti empingu, akola arhudôsa, ka nyumpa; Nyakasane yêne wakolaga ebyo, erhi": "Carhumaga murhacimuyéméra?"» 26 «Na byanabà bisômerîne omu masù gîrhu! 43 Co rhukaderha nti emwa abantu, abâ bantu barhuyîrha, cirhumire mmubwîra nti: «Mwanyagwa Obwâmi bwa bulya boshi kwo bakâg'ilola Yowane Mubatiza nka Nyamuzinda, buhâbwe abantu bâbukolera». [44 mulêbil] 27 Lôro erhi bacishuza Yezu, bamubwîra mpu: Owâkulumbe kuli eryo ibuye, kuvunika anavunike «Rhurhamanyiri la». Naye anacibâbwîra, erhi: «Nâni n'oyu lyâkulumbekwo, kushanguka anashanguke.】 45 ntacimmubwîre oku buhashe buhi njiramwo ebyo». Lôro erhi abakulu b'abadâhwa n'Abafarizeyi bayumva 28 Mbwîragi kurhi mubwîne? Omulume ali agwérhe eyo migani, bamanya oku bo aderhaga. 46 Erhi bagala babiri. Anacibwîra enfula, erhi: «Mwâna wâni, bacilonza oku bamugwârha, bayôboha olubaga, bulya ene ogend'ihinga ekwâni. 29 "Naye erhi ashuza, Iwakâg'imulola nka mulêbi. aderha, erhi": "Ntalonza". "Ci erhi kubà kasanzi, 22 Yezu ashub'ibatwa omugani, erhi: 2 Obwâmi aciyunjuza, ayijà". 30 "Anacijà aha wa kabiri, amubwîra

22 Yezu ashub'ibatwa omugani, erhi: 2 Obwâmi bw'empingu bwanagererwa oku mwâmi wajiraga

olusiku lukulu lw'obuhya bw'omugala. 3 Anacirhuma bufûke bw'abafîre banacimujaho, bamudôsa, mpu: 24 abambali mpu bahamagale abalalike oku buhya, ci «Muyigîriza, Mûsa adesire mpu irhondo omuntu akafâ bôhe bacîlahirira okuyisha. 4 Ashub'irhuma abandi arhanasiziri mwâna, mwene wâbo anayanke mukâge, Bashi, erhi: «Mubwîre abalalike ntya: "Loli oku lyo aha mwene wâbo iburha. 25 Emwîru yali ba-ndanarheganyize olusiku lukulu; empanzi zâni n'ebibizi nguma nda. Owa burhanzi erhi abà amâjà omu buhya, byagwânîne orhwêre, byoshi byarheganyîbwe: anacifâ arhanasiziri mwâna, alekera omulumuna muyishe oku buhya". 5 Bôhe obwo barhumvaga, mukâge. 26 Owa kabiri naye kwo n'okwo, n'owa bacîgendera, baguma ebwa mashwa gâbo, abandi kasharhu, kuhika oku wa kali nda. 27 Enyuma ya boshi omu burhunzi bwâbo. 6 Abasigalaga nabo bagwârha nyamukazi naye anacifâ. 28 Aha kufûka kw'abafu, balya baganda, n'erhi babâ bamabakolera amabî, ayish'ibâ mukâ ndi muli balya nda? Ci boshi bâli babayîrha. 7 Erhi mwâmi ayumva okwo, akunira, bamugwérhe.» 29 Yezu erhi acibashuza, ababwîra, anacirîka engabo zâge, amalîra balya bîsi, n'olugo erhi: «Muhabusire erhi kuhaba Amandiko n'obuhashe lwâbo aludûlika muliro. 8 Anacibwîra abambali, bwa Nyamuzinda kurhuma. 30 Aha kufûka kw'abafu, erhi: «Olusiku lukulu lw'obuhya luli lurheganye, ci ntâye washebe na ntâye washebwe, ci bacîbêra abâli balâlike barhâli bakwânîne. 9 Ci mugendage, nka Bamalahika omu mpingu. 31 N'oku bufûke mujè omu mashanganyizo g'enjira, na ngasi yêshi bw'abafu, ka murhazig'isoma aka kanwa Nyamuzinda mwankashimâna, mumuhamagale ayishe oku buhya». ammubwîraga, erhi aderha: 32 Nie Nyamuzinda 10 Abambali banacigenda, n'erhi bahika omu njira, w'Abrahamu, Nyamuzinda w'Izaki na Nyamuzinda bahamagala abâ bashimanyire boshi, ababî n'abinjâ; wa Yakôbo? Arhali Nyamuzinda wa mitû, ci wa olurhambâ lwadudûsa. 11 Obwo mwâmi anacijà omu bagumagumâ!» 33 Erhi orhutu rhw'abantu rhuyumva nyumpa mpu alole abalalike; léro anacibonamwo okwo, rhwasômerwa n'enygîrîzo zâge. 34 Abafarizeyi omuntu orhayambirhi emyambalo y'obuhya. 12 erhi bayumva oku anadumize Abasaduceyi, bacîheba Anacimubwîra, erhi: «Mwîra wâni, kurhi wahisire haguma. 35 Muguma muli bo, mulenga omu muno, orhanagwérhi omwambalo gw'obuhya?» Naye Marhegeko, alonza okumurhega, anacimudôsa, erhi: anaciguguma. 13 Okubundi mwâmi anacibwîra 36 «Mwigîriza, irhegeko lihi liri likulu omu Marhegeko abaganda bâge, erhi: «Mumushwêke amagulu goshi?» 37 Yezu anacimushuza, erhi: «Okâzigira n'amaboko, mukwêbe embuga omu mwizimya; yo Nyakasane Nyamuzinda wâwe n'omurhima gwâwe yâbâ ecimorôgo n'okukenyeza amîno. 14 "Bulya goshi, n'omûka gwâwe gwoshi, n'obukengêre bwâwe banji bali bahamagale, ci enshâgi ziri nyl"». 15 boshi. 38 "Eryo lyo likulu lyo n'irhegeko lirhanzi". Okubundi Abafarizeyi banacijaho, bajà omu ihano 39 "Erya kabiri nalyo lishushîne n'eryo: Okâzigira mpu bamugwîrhe omu nderho. 16 Banacirhuma owinyu nk'oku ocîzigira wénene. 40 Ago marhegeko abaganda bâbo n'Abaherodi mpu bamubwîre, mpu: abiri go gali mwo Amarhegeko goshi n'Abalébi». «Muyigîriza, rhuyishi oku oderha okuli n'oku enjira ya 41 Léro erhi Abafarizeyi bacibâ bali haguma, Yezu Nyamuzinda onayiyigîrize nka oku enali, orhanajira abadôsa, erhi: 42 «Kurhi mulola Kristu? Ali mwene kabôlo kuli ndi, bulya orhalola ola ye ndi omu ndi?» Banacimubwîra, mpu: «Mwene Daudi». 43 bantu. 17 Ci orhubwîrage kurhi obwîne: ka kukwânîne Anacibawîra, erhi: «Kurhi Daudi, omu bulêbi bwâge, rhukavurhira Sezari erhi nanga?» 18 Yezu amanya acimuyîrikaga Nnâhamwâbo, erhi aderha, erhi: 44 obubî bwâbo, ababwîra, erhi: «Ezi ndyâlya! Carhuma Nyakasane abwîzire Nnâhamwîru: Bwârhala ebwa mwantega? 19 Nyerekî olusaranga muvurha». Nabo kulyo kwâni, kuhika abanzi bâwe mbayandaze banacimuhâ idinari. 20 Yezu anacibawîra, erhi: «Ya burhaba aha magulu gâwe? 45 "Akabâ Daudi ndi eyi nshusho n'aga mandiko?" 21 Bamushuza, amudesire mpu ye Nnawâbo, kurhi Kristu ankaciba mpu: «Bya Sezari». Yezu anacibawîra, erhi: «Ahoo! mugala?» 46 Ntâye wahashir'imushuza. Na kurbhenga ebya Sezari bigaluliragi Sezari, n'ebya Nyamuzinda olo lusiku, ntâye wacihalizize mpu amudôse. mubihè Nyamuzinda». 22 Erhi bayumva ntyo, basômerwa, bamuleka, bagenda. 23 Olwo lusiku Iwonêñè, Abasaduceyi, balya bakaderha mpu ntâ

23 Okuhandi Yezu anacibwîra olubaga n'abaganda bâge, erhi: 2 «Abashamuka b'ihano n'Abafarizeyi babwârhala oku ntebe ya Mûsa. 3 "Kuziga ngasi byoshi

bammubwîre, mubishimbe munabijire; ci mumanye ndyâlya zikalyûla entûlo y'emento, n'eneto, n'ecimino, murhajiraga ebijiro byâbo: bulya banakâderha, mugal'ivuna amarhegeko makulu: okutwa kwinjâ ci barhajira". 4 "Banakashwêka emizigo mizirho, olubanja, obwonjo n'okurhalyaliha. Murhegesirwe banayibarhuze abantu, ci okuyidundaganya n'omunwe okujira ebyo byoshi buzira okuleka ebirhanzi. 24 barhankakulonza". 5 "Ebijiro byâbo byoshi babijira Ezi nnongozi mpûrha zidôkôla ehihuka omu mîshi, mpu babonwe n'abantu. Co cirhuma bayambala zigaligorhomera enjavu! 25 Muli bahanya, mwe amahembe manene banasîma emishumi mirîrî". bashamuka b'ihamo ninu Bafarizeyi, ezi ndyâlya 6 "Basîma ebibwârhalo bya burhanzi oku cîbo zishuka emugongo gw'akahe n'akazinzi, n'obwo n'entebe ntanzi omu masinagogi". 7 "Basîma omu nda muyunjwîre bushambo n'obudambi! 26 okulamusibwa oku mmâna n'okubwîrwa n'abantu Mufarizeyi w'omuhûrha! orhang'icésa ehiri omu nda mpu Muyigîriza". 8 "Ci mwêhe murhakâg'ilonza y'akahe n'akazinzi, lyo ehiri emugongo bica. 27 Muli bammubwîre mpu Muyigîriza, bulya Omuyigîriza bahanya, mwe bashamuka b'ihamo ninu Bafarizeyi, winyu ali muguma, ninu muli baguma mweshi". 9 ezi ndyâlya zishushire enshinda nyêru: embuga "Mumanye murhakâg'ibwîra ndi mpu Larha en'igulu, zibonekana nyinjâ, n'obwo omu nda ziyunjwîre bulya Sho ali muguma yénene, ye Sho w'empingu". mavuha g'abafû n'ebiboléreza. 28 Kwo ninu abantu 10 "Murhakâg'ilonza bammubwîre mpu Waliha, bammubona ntyo embuga nka bashinganya, ci bulya Nnâhamwinyu ali muguma, ye Kristu". 11 omu nda obulyâlya n'obubî bwammuyunjulirîne. "Ommukulire acijire mwambali winyu". 12 "Ngasi 29 Muli bahanya, mwe bashamuka b'ihamo ninu wacîkuze, ayish'irhôhibwa, na ngasi wacîrhohye, Bafarizeyi, ezi ndyâlya zikayûbaka enshinda z'abalébi, ayish'ikuzibwa». 13 «Yajowe mweki, bashamuka zinakakombéza ebyûsho by'abanya-bushinganyanya, b'ihamo ninu, ezi ndyâlya zikajigalira abantu Obwâmi 30 n'okuderha erhi: «nka rhwaliho amango ga bw'empingu! Mumanyire oku murhakabubalamwo balarha, rhurhankajir'irhigi nabô ry'okubulaga omukò n'abalonza okubujamwo mudwîrhe mwabahanza. [14 gw'abalébi». 31 Na ntyo munahamîrise mwêne "Muli bahanya, Bashamuka b'ihamo ninu Bafarizeyi, oku muli bagala b'abanigaga abalébi! 32 Ninu ezi ndyâlya zikaja zalya eby'abakana zanaderha muyunjuzagye olugero lwa basho! 33 Ezi njoka, amasala malîmalî. Okwo kwârhume mwayagîrizibwa bûko bwa cibugusha, kurhi mwâfume obuhane omu lubanja.]» 15 "Muli bahanya mwe bashamuka bw'enyenga y'omuliro? (Geenna g1067) 34 Léro b'ihamo ninu Bafarizeyi, ezi ndyâlya zikahinduka mushub'ilola: nammurhumira abalébi, abanya-enyanja n'ebihugo mpu zilonze omupagani zayigîriza, bushinganya n'abigîriza; ci mwayirhemwo baguma na hano zibà zamamubona, zimujire mwâna wa munababambe oku musalaba, n'abandi mubashîrhire nyenga y'omuliro, mubî kuzilusha". (Geenna g1067) 16 emikoba omu masinagogi ginyu, munabashimbûlule "Muli bahanya mwe balangûzi b'emihûrha mukaderha, omu ngasi cishagala. 35 mpu lyo mubaruzibwa mpu": "Olahîre oku izîno ly'aka-Nyamuzinda erhi ngasi mukò mwêru-kwêru gwajire omu budaka, ntâco; ci olahîre okw'izîno ly'isholo limuli, agwâsirwe kurbenga omukò mwêrukwwêru gw'Abeli kuhika n'endahiro yâge". 17 "Yajowe! abâ banyakasirhye n'eyi oku mukò gwa Zakariya, mugala wa Barakiya, mihûrha! cici cilushire, isholo erhi aka-Nyamuzinda mwayîhiraga omu ka-Nyamuzinda embere z'olutare! kalijira litagatîfu?"» 18 «Erhi ngasi walâhîre oku izîno 36 Okuli, mmubwîre, ebyo byoshi byâbarhuzibwa ly'olutare, erhi ntâco; ci ovalahire oku nterekéro ogu mulala! 37 «Yeruzalemu! Yeruzalemu! we erikwo, erhi agwâsirwe n'endahiro yâge». 19 Eyi oyîrha abalébi, n'abarhumirwe emwâwe obabande mihûrha! cici cilushire, erhi enterekéro erhi olutare amabuye, kanga nalonzize okukukumakuma nka luyijira ntagatîfu? 20 Ci mbona olahira olutare, kulya engoko ekumakuma abânagoko bâyo omu alulahira alahira n'ebi kuli byoshi. 21 Okucigasha byûbi, orhanayémérâgal! 38 Obu mukola mwâlekerwa ahantu hatagatîfu, kuli kucîgasha ye na kucîgasha enyumpa yinyu mushaka. 39 Léro mmubwîre: Nnaho. 22 N'olahira empingu, alahira entebe ya murhakacishub'imbona, kuhika olusiku mwâderhe, Nyamuzinda analahira Olya oyibwarhalakwo. 23 Muli mpu: Aganje oyishire oku izîno lya Nyakasane!» bahanya mwe bashamuka b'ihamo ninu Bafarizeyi, ezi

24 Erhi Yezu acihuluka omu ka-Nyamuzinda bw'obwîhambi n'abalêbi bw'obunywesi, bayish'ijira n'erhi abà akola agenda, abaganda bâge ebimanyiso n'ebirhangâzo binji ebyankarheba ciru banacimujaho mpu bamuyêreke obûbake bw'aka- n'abîshogwa acibà kwankahashikana. **25** Ninyu Nyamuzinda. **2** Naye erhi acibashuza, ababwîra, erhi: mumanyage, mmulêbire byoshi. **26** Kuziga amango «Ka mubwîne ebyo byoshi! Mmubwîre okuli, aha, ntà bammubwîre, mpu: «Y'oyo omu irungu», murhayijaga, ibuye lyasigale oku lindi lirhanashandâzibwi». **3** Erhi mpu: «Acîfusilire omu nyumpa» murhêmérâga. **27** Nka acibà akola abwârhîre oku ntondo y'Emizéti, abaganda bâge bamushegeraho bufundafunda, bamubwîra, kulya omulazo gunahubuka ebushoshôkero bw'izûba gubonekere emunda lizikira, kwo Mwene-omuntu mpu: «Orhubwîre mangaci ebyo byâbà, n'ecâbe ayish'iyisha ntyo. **28** Aha omurhumba gwâbè ho cimanyiso c'okuyisha kwâwe n'eca okuhwa kw'igulu.» n'enyunda zâshubukire. **29** Enyuma ly'amalibuko g'ezo (aiõn g165) **4** Naye Yezu anacibashuza, ababwîra, nsiku, izûba lyâbà mwizizi, n'omwêzi gurhacibashe, erhi: «Mumanye ntâye ommurhebage. **5** Bulya banji n'enyenyezi zanamanuka oku nkuba, n'ebýoku bâyishe oku izîno lyâni, baderhe, mpu: 'Nie Kristu', nkuba byâgera mwo omusisi. **30** Okuhandi banarhebe banji". **6** "Mwâyumve baderha ebîrha ecimanyiso ca Mwene-omuntu canabonekana n'emihigo y'ebîrhà; mumanye murhâyôbohaga bulya emalunga; n'amashanja g'en'igulu goshi ganabanda kukwânîne ebyo birhang'iyisha, ci erhi burhaciba endûlù; go mango bâbona Mwene-omuntu ayishire buzinda". **7** "Ecihugo câymukire ecindi, n'obwâmi omu bitù n'obuhashe n'irenge linji. **31** Obwo obundi bwâmi. Ecizombo n'omusisi byayisb'ibà hanji". anarhuma bamalahika bâge n'omushekera gw'izù **8** "Ebyo byoshi, gwo murhondêro gw'amalibuko". **9** linene, bashûbûze abarhôle bâge b'empande ini "Obwo bâmmubabaze banammuyîrhe: mwâshombwe z'igulu, kurbenga emalunga bwenêne kuhika ah'igulu n'amashanja goshi erhi izîno lyâni lirhuma". **10** lihekire. **32** Mulolere olwiganyo oku mulehe. Amashami "Banji obwo bâhirime; banji bâhânane bône na gâgwo erhi gashabuka n'erhi ebibabi bikumera, nnene, bânahombane bône na nnene". **11** "Abalêbi munamanye oku ecanda ciri hôfi. **33** Ninyu ntyo, b'obunywesi babè banji banarhebe bantu banji. **12** Na amango mwâbone ebyo, mumanye oku ali hôfi, oku bulya amabâi gayish'iyûshûka, obuzigire bwa banji ahika aha lusò. **34** Mmubwîre okuli, eri iburha lirhagere bwânyihe". **13** "Ci owayôrhe ali mwinjâ kuhika olusiku n'ebyo byoshi birhabà. **35** Irunga n'igulu byâgere, luzinda, oyo ye wâcunguke". **14** "Eyi Myanzi minjâ ci enderho zâni zirhakagera. **36** Ci olwo lusiku y'Obwâmi yayish'ihanûlwa omu igulu lyoshi, ebè n'ako kasanzi ntâye omanyire, ciru na bamalahika cimanyiso oku mashanja goshi. Obwo lyo olusiku b'empingu, ciru n'Omugala, ntà wundi aha nyuma luzinda Iwâyishe". **15** Amango mukabona birya bibî ly'îshe yênenê. **37** Nka kulya omu mango ga Nûhu, bibîyalêbagwa na Daniyeli biri omu hantu hatagatîfu ntyo kwo Mwene-omuntu ayish'iyisha. **38** Muli ezo (owasoma ayumve)! **16** Obwo abâli omu cihugo c'e nsiku zashokolera ecihonzi, bakâg'ilya banaywe, Yudeya bâyakire oku ntondo, **17** n'oli oku burhungiri bakâg'isheba banashebwé kuhika olusiku Nûhu bw'enyumpa arhamanukaga mpu arhôle ebintu byâge ajaga omu bwârbo. **39** Abantu barhakengérâga bici, omu nyumpa; **18** n'oli omw'ishwa arhashubirag'eka kuhika ecihonzi cayisha, cabahêka boshi. Ntyola kwo mpu arhôle omwambalo gwâge. **19** Abakazi bali izîmi Mwene-omuntu ayish'iyisha. **40** Bantu babiri bâbè n'abayonsa ago mango, basômerwa! **20** Mushenge bali omu ishwa: muguma ahékwe n'owâbo alekwe. murhag'iyish'iyaka omu mango g'e mpando erhi **41** Bakazi babirhi bâbè badwîrhe bashwa: muguma omu luzira lwa Sabato. **21** Bulya ezo nsiku zâbâ ahékwe n'owâbo alekwe. **42** Kuziga mubè masù, za malibuko garhazig'iboneka kurbenga okulemwa bulya murhamanyiri olusiku Nnawinyu ayisha. **43** kw'igulu kuhika buno, garhakanaciboneka bundi. Yumvi bwinjâ: acibâga nnakà ankamanya obudufu **22** Acibâga ezo nsiku zirhalí zimyihîbwe, ntà mutnu ecishambo cayishamwo, analâlira, arhankanaleka wankacizire; ci abîshogwa bârhumwa, ezo nsiku bamurhulira enyumpa. **44** Kuziga ninyu mubè zanyihibwa. **23** Ago mango erhi mwankabwîra masù, bulya Mwene-omuntu ayish'iyisha amango n'omuntu, mpu: «Lolà, Kristu oyo oli hano, nîsi erhi murhakengiri. **45** Mushi ohi oli mwîkubagirwa na hala», murhêmérâga. **24** Bulya bayish'iyisha ba-Kristu mwîrhonzi, oyu nnâhamwâbo ahâga obukulu oku

bantu b'enyumpa yâge mpu abagabulire ebiryo omu yêhe, agend'ihumba omwîna omw'idaho, afilikamwo mango ga kwânîne? 46 Iragi lyâge oyo mushi, hano ifundo ly'amagerha ga nnâhamwâbo. 19 Erhi ensiku nnâhamwâbo ayisha, akamushimâna adwîrhe ajira zicibâ zamagera, nnâhamwâbo balya Bashi ayisha, nt yo! 47 Mmubwîre okuli, anamujira mukulu w'ebirugu anacibabwîra mpu bamuyêreke kurhi bakozire. 20 Olya byâge byoshi. 48 Ci oyo mushi mubî erhi ankaderha nyakuhâbwa magerha mafundo arhanu anacimujah, omu murhima, erhi: «Nnâhamwîru arhishiri duba». amurhûla gandi arhanu, anamubwîra erhi: «Muhamyi, 49 Arhangire ashûrha abâbo Bashi, analye ananywe magerha mafundo arhanu wampaga: obonerage haguma n'abalalwe, 50 nnâhamwâbo oyo mushi aho, gandi arhanu gano nayunguk'irekwo!» 21 ayisha olusiku arhagererízi n'amango arhamanyiri. Nnâhamwâbo anacimubwîra, erhi: «Nt yo, murhumisi 51 Okuhandi amukage, anamuhebe ebwa luhande mwinijà na mwîkubagirwa, obu omu binyi wabîre mwîkubagirwa, nâkujira murhambo omu binji; cijîre omu masîma g'enyumpa ya nnâhamwinyu». 22

25 Obwâmi bw'empingu bwayish'ishushana banyere ikumi barhôлага orhumole rhwâbo mpu ba'jishimâna omuhyâ-mulume n'omuhyâ. 2 Barhanu muli bo bâli bingolongolo, na barhanu bâli benge. 3 Balya barhanu b'ebingolongolo, erhi babâ bamafumbarha orhumole rhwâbo, barhacihekaga mavurha. 4 Abenge bôhe, erhi babâ bamâyanka orhumole rhwâbo, bahêka n'amavurha omu rhulaha. 5 Léro erhi omuhyâ-mulume acibâ arhishiri duba, bagwîshira boshi banahunga. 6 Aha karhî k'obudufu bayumva olubî embuga, mpu: «Omuhyâ-mulume oyo oyiruka! huluki mushigânane!» 7 Balya banyere boshi banacizûka, barheganya orhumole rhwâbo. 8 Balya b'ebingolongolo babwîra abenge, mpu: «Murhuhè nîrhu oku mavurha ginyu, bulya orhumole rhwarhuzimîre». 9 Balya benge erhi bashuza, bababwîra, mpu: «Lyo garhag'irhunyihira n'oli mwe, kukwânîne mujè emw'abarhunzi, mugule aginyu». 10 Erhi bakola bâli omu njira bagend'igula, omuhyâ-mulume ayisha; abâli bacîrheganyize bajà omu k'obuhyâ haguma naye, okubundi olumvi lwahamikwa. 11 Buzinda balya bandi banyere bayisha, baderha, mpu: «Waliha, Waliha, orhuyigulire!» 12 Naye ashuza, ababwîra, erhi: «Okuli, mmubwîre, ntammumanyiri». 13 Kuziga mubè masù, bulya murhamanyiri ciru n'olusiku ciru n'amango. 14 Nka kulya omuntu wabalamaga, ahamagala abambali, abagabira ebintu byâge. 15 Anacihâ muguma magerha mafundo arhanu, owundi abiri, n'owa kasharhu liguma, ngasi muguma nka obuhashe bwâge; anacigenda. 16 Ho n'aho, olya wahâbagwa magerha mafundo arhanu, anacigend'igakolêsa, ayungukirakwo gandi arhanu. 17 Owahâbagwa abiri naye kwo n'okwo, ayungukirakwo gandi abiri. 18 Ci nyakuhâbwa liguma

Olya wahâbagwa magerha mafundo abiri naye anacyisha, aderha, erhi: «Muhamyi, magerha mafundo abiri wampaga; gandi abiri gano nayunguk'irekwo». 23 Nnâhamwâbo anacimubwîra, erhi: «Kwokwo, murhumisi mwinijà na mwîkubagirwa, ene ôbâ mwîkubagirwa omu binyi, nakujira murhambo omu binji, cijîre omu masîma g'enyumpa ya nnâhamwinyu». 24 Léro naye nyakuhâbwa ifundo liguma erhi amujah, amubwîra, erhi: «Waliha, nyîshi oku oli muntu wa kajiji, onasârûle aha orharheraga, onahakire aha orhamîraga. 25 Erhi nciyôboha, nagend'ihumbira ifundo ly'amagerha gâwe omu mwîna; ly'eri, liri cirugu câwe». 26 Obwo nnâhamwâbo amushuza, amubwîra, erhi: «Murhumisi mubî na mwôlo! Wali oyishi oku nansârûla aha ntarhheraga, n'oku nampake aha ntamîraga? 27 Kuziga wali okwânîne okuhêka er'ifundo ly'amagerha gâni omu mbîko, n'aha kugaluka, nankaliyansire nie nnalyo n'obunguke bwâlyo, 28 Ji mumuyanke er'igerha, mulihè ogwîrhe mafundo ikumi. 29 Bulya ngasi ogwîrhe ye wahâbwa, acîhirhirire: ci orhagwêrhi, n'ehi agwîrhe, bâmunyagusahyo. 30 N'oyo nyakubura w'omushizi, mûmukwêbe omu mwizimya embuga: mwo mwâbâ ecimorôgo n'okkenyeza amîno». 31 Amango Mwene-omuntu âyisha omu bukuze bwâge, na bamalahika boshi haguma naye, anatamala oku ntebe yâge y'renge, 32 Obwo abantu b'ebihugo byoshi bashimânane embere zâge, naye ayish'ibasâbanula nka kulya omungere asâbanula emisâhene n'ebihebe. 33 Emisâhene anayihugire ebwa kulyo, n'ebihebe ebwa kumoshø. 34 Obwo Mwâmi anâbwîre abâli ekulyo kwâge erhi: «Yishi, mwe mwagishirwe na Larha, mucigandalize omu Bwâmi mwarheganyizibwe kурhenga okulemwa kw'igulu. 35 Bulya nal'inshalisire, mwampà eci nalya;

enyôrha yangwârha, mwampà eci nanywa; nali cigolo, n'omutula, baderha, mpu: «Cirhumire asherêza ogu mwampà ecirâlo; 36 nali mushugunu, mwampà eci mugavu? 9 Gwankaguzirwe birugu binji, binahâbwé nayambala; nali mulwâlî, mwâyish'ikantangula; nali abakenyi». 10 Ci erhi Yezu acimanya, ababwîra, erhi: omu mugozi, mwâyish'ikandola». 37 Okuhandi obwo «Cirhumire mwabêra oyu mukazi emitula? Cijiro cinjâ abashinganyanya bâmushuze, bamubwîre. mpu: anjirîre obu. 11 Abakenyi, ensiku zoshi muli haguma «Nyamwagirwa, mangaci rhwakubonaga oshalisire, nabo, ci niehe arhalî ensiku zoshi mwambona. 12 rhwakuhâ eci walya; oli nyôrha, rhwakuhâ eci Ene ashîga omubiri gwâni n'ogu mugavu, abîre wanywa? 38 "(Mangaci ago rhwakubonaga oli) cigolo, agurhenganya okubishwa. 13 Okuli mmubwîre, rhwakuhandisa; oli mushugunu, rhwakuyambika?" ngasi hoshi ogu Mwanzi mwinjâ gw'Akalembe 39 "(Erhi mangaci) wali mulwâlî erhi omu mugozi, gwâyigîrizibwe en'igulu lyoshi, eci cijiro c'oyu mukazi rhwajîkurhangula?"» 40 Mwâmi naye ayish'ibashuza, câganîrwe oku kumukengêra». 14 Okubundi, muguma ababwîre, erhi: «Okuli, mmubwîre, ngasi kantu muli balya Ikumi-na-babiri, y'erigi Yûda w'e Keriyoti, mwajirîre muguma muli abâ balumuna bâni barhôrhô, anacijâ emwa abajinji b'abadâhwa. 15 Anacibabwîra, niene mwakajirîre». 41 Okubundi anacibâwîre abâli erhi: «Ci mwakampà mmuhêye?» Nabo banacimuhâ ebwa kumosho kwâge nabo, erhi: «Ntengiho, magerha mafundo asharhu. 16 Obwo kurheng'aho mwe bakagwa, mujè omu muliro gurhazima, akaz'ilanza kurhi abona ah'amuhânira. 17 Omu lusiku gwarheganyizibagua shetani na bamalahika bâge. Iurhanzi lw'emigati erhalimwo lwango, abaganda (aiônios g166) 42 Bulya nal'inshalisire, murhanampaga banacijaho Yezu, bamubwîra, mpu: «Ngahi olonzize eci nalya; nal'ingwêrhwe n'enyôrha, murhanampaga rhurheganye okulya Basâka?» 18 Anacibashuza, erhi: eci nanywa; 43 nali cigolo, murhanampaga cirâlo; nali «Mujè omu cishagala, emwa lebè, munamubwîre, mushugunu, murhananyambikaga; nali mulwâlî, nali mpu: "Omwigîriza adesire ntya": "Amango gâni gali omu mugozi, murhanishig'intangula», 44 Obwo nabo hôfi, omu mwâwé najirira Basâka nie n'abaganda banâmushuze banaderhe, mpu: «Waliha, mangaci bâni». 19 Abaganda banacijira oku Yezu arhegekaga, rhwakubonaga oshalisire, erhi ogwêrhwe n'enyôrha, barheganya Basâka. 20 Erhi bibâ bijingo, babâ bali oku oli cigolo erhi mushugunu, oli mulwâlî erhi omu cîbo bona balya Ikumi-na-babiri. 21 Erhi babâ badwîrhe mugozi, rhurhanakurhabâlaga?» 45 Obo anâbashuze, balya, ababwîra, erhi: «Okuli, mmubwîre, muguma ababwîre, erhi: «Okuli, mmubwîre, ngasi hyoshi muli mwe ampâna». 22 Omutula gwanacibagwârha murhajiriraga muguma muli abâ balumuna bâni bwenêne, barhangira bamudôsa, ngasi muguma, barhôrhô, nâni murhahinjiriraga». 46 Okuhandi abo banajâ omu malumwa garhahwa, n'abashinganyanya bajè omu buzîne bw'ensiku n'amango. (aiônios g166)

26 Byanacibâ ntyo! Erhi Yezu ayûs'iderha ezo
nderho zoshi, abwîra abaganda bâge, erhi: 2 «Mumanyire oku lisirhondo Basâka abâ, na Mwene-omuntu ahânwa mpu abambwe oku musalaba». 3 Okuhandi abajinji b'abadâhwa n'abagula b'olubaga bashimânanâ omu côgo c'omudâhwa mukulu, oderhwa Kayifa. 4 Banacisingira Yezu ihanu, mpu bamugwârhe n'obwenge banamuyîrhe. 5 cikwônene bakaderha, mpu: «Arhalî oku lusiku lukulu, akadugundu kalek'izûka omu lubaga». 6 Erhi Yezu acibâ ali e Betaniya omu mwa Simoni mushomyo, 7 hâyisha mukazi muguma wali odwîrhe enjebe y'amavurha g'omugavu gw'engulo ndârhi; anacimudubulira gulya mugavu oku irhwe, erhi ali oku cîbo. 8 Erhi babona ntyo, abaganda bagwârhwâ

bayûs'iyimba, barheremera oku ntundo y'Emizéti. 31 anacimubwîra, erhi: «Mwîra wâni, bici bikudwîrhe?» Yezu anacibabwîra, erhi: «Obudufo bw'ene mweshi Okuhandi banacimushegerera, bamuhirako amaboko, mwâsârhala erhi nie ntuma; bulya kuyandisirwe, mpu: bamugwârha. 51 Obwo muguma muli balya "Nashûrha lungere, ebibuzi bishandabane." 32 «Ci bâli haguma na Yezu alikira okuboko ebirhugo, hano nyûs'ifûka, nammushokolera e Galileya». 33 ayômola engôrro yâge, ayirimbâ mwambali Petro amubwîra, erhi: «Ciru boshi bankasârhala erhi w'Omudâhwa mukulu, amushishimbula okurhwiri. we orhuma, ntà mango niehe nankasârhala». 34 52 Yezu anacimubwîra, erhi: «Shubiza engôrro Yezu anacimushuza, erhi: «Okuli, nkubwîre: ene yâwe omu lûba; bulya ngasi yêshi wakolêse muli obu budufu, oluhazi lurhacibika, wa mpakana engôrro, ngôrro yamuyîrhe. 53 Ka omanyire kasharhu». 35 Petro anacimubwîra, erhi: «Ciru mpu ntankahûnyire Larha antumire ho n'aho rhutù kwankabà kufâ haguma nâwe, ntakakuahakanâ». ikumi na rhubiri rhwa bamalahika? 54 Kurhi N'abandi baganda bakuderha boshi. 36 Obwo Amandiko gankaciyunjulaga obwo, agadesire mpu Yezu anacihika omu ishwa liderhwa Jetesemani bikwânîne bibè ntyo?» 55 Yezu anacibwîra ziryâ ye n'abaganda bâge; ababwîra, erhi: «Bêragi aha ngabo, erhi: «Ewe, kurhi kuno muyishire nka bantu oku najà hala ngend'ishenga». 37 Ayanka Petro na bashimbire ecishungu, muhêrhe engôrro n'amahiri, bene Zebedeyo bombi, anacirhondêra okuyumva mul'ingwârha? Ngasi lusiku nakâg'iyigîriza omu kaburhè n'amaganya. 38 Obwo anacibabwîra, erhi: Nyamuzinda, murhanangwârhaga». 56 Okwo kwoshi «Omurhima gwâni guyunjwîre burhè bw'okulonz'ifâ; kwabà ntyo mpu lyo Amandiko g'abalêbi gayunjula. bêri aha, muyîze haguma nâni». 39 Erhi ashégüka, Obwo abaganda bâge banacimuleka. 57 Balya bantu acîrhimba oku idaho, ashenga anaderha, erhi: bagwârhaga Yezu, bamuhêka emwa Kayifa, ye Mukulu «Larha akabà kwankahashikana, aka kabehe w'abadâhwa; nabo bashamuka b'ihamo n'abagula kangere kuli! Ci kwônene arhalì nk'oku walonza, b'olubaga bayishûbûkira. 58 Naye Petro amuguma ci nk'oku walonza wênene». 40 anacishubira omu cirali, kuhika omu côgo c'Omukulu w'abadâhwa; aha bambali, ashimâna bahunzire; abwîra Petro, anacijà omu lugo, abwârhala haguma n'abalalizi, mpu erhi: «Ka ciru murhahashire okuyîza haguma nâni abone oku byâbâ. 59 Abajinji b'abadâhwa n'ihamo nsâ nguma yône? 41 Mubè masù munashenge, lyoshi bakâlonza abashobeka Yezu eby'obunywesi, mulek'ishumikwa: bulya omurhima gubà mwangu, ci mpu lyo bamuyîrha. 60 Léro banacibabula, n'obwo omubiri gubà muzamba». 42 Ashub'igend'ishenga abahamîrizi b'obunywesi bâli bayishire banji. Buzinda obwa kabiri, aderha, erhi: «Larha, akabà aka hâyisha babiri. 61 Banaciderha, mpu: «Oyu mutu kabehe karhankagera ntanakanywîri, oku walonza adesire ntya: mpu: "Nanashâba aka ka-Nyamuzinda, kubâgê!» 43 Erhi agaluka, ashimâna kandi bali na nshub'ikayûbaka omu nsiku isharhu», 62 Obwo îrô, bulya amasù gâbo gâli mazirho. 44 Abaleka, Omukulu w'abadâhwa ayimuka, amubwîra, erhi: «Ci agend'ishenga obwa kasharhu, anaderha ziryâ nderho orhashuza? Kurhi okwo abà bantu bakuderhîre?» 63 ntanzi. 45 Okuhandi ashubira emunda abambali Yezu acîhulikira. Omukulu w'abadâhwa anacimubwîra, bâli, ababwîra, erhi: «Léro mwankagwîshiraga erhi: «Nkulahirîze kuli Nyamuzinda ozîne, orhubwîre munarhamûke! Amango gahisire; Mwene-omuntu erhi we Kristu Mugala wa Nnâmahanga», 64 akol'ihânwa omu maboko g'abanya-byâha. 46 Yezu anacimushuza, erhi: «Wakudesire. Ciru Zûki, rhugende! Owampâna oyu oyiruka». 47 Oku mmubwîzire n'obwâlagale oku mwâcibona Mwene-acidwîrhe aderha, Yûda, muguma muli balya lkumi-na- omuntu abwârhîre ekulyo kw'Ogala-byoshi, anayishire babiri, y'ono y'ono, adwîrhe ngabo nyinji efumbasire omu bitû by'emalunga». 65 Aho Omukulu w'abadâhwa engôrro n'amahiri, erhumirwe n'abajinji b'abadâhwa asharhula emyambalo yâge, anaderha, erhi: n'abagula b'olubaga. 48 Owamulenganyaaga erhi «Amalogorha! Bici rhwacilongeza abahamîrizi! anabahîre ecimanyiso, erhi: «Oyu nakanûnugurha, Mwayumvîrhe oku alogorha! 66 Kurhi mubwîne?» erhi ye, mumugwârhe». 49 Oku anayisha ntya, Nabo, mpu: «Kufâ anafâ la!» 67 Okubundi ayirukira ayégera Yezu, amubwîra, erhi: «Mpanyire banacimutwîra ebusù n'okumurhimba ebifundo abandi omusingo, Muyigîriza!» Anacimunûnugurha. 50 Yezu bamushûrha empî, 68 banaderha, mpu: «Lêbaga,

Kristu: rhubwîre ndi okushûsire». 69 Obwo Petro oyu banacîshozire. 16 Hâli mushwêkwa muguma naye erhi aburhamîre embuga omu côgo. Mujà-nyere wali wajire irenge, ye wali Yezu oderhwa Baraba. 17 muguma anacimujaho, amubwîra, erhi: «Nâwe wali Obwo erhi olubaga lucibâ lulundumîne haguma, Bilato haguma na Yezu w'e Galileya». 70 Naye anachakana ababwîra, erhi: «Ndi mwalonza mmulikire, ka Baraba embere za boshi, erhi: «Ntamanyiri ebi odesire!» 71 erhi Yezu, oderhwa Kristu?» 18 Erhi anamanyire obwo Mpu ahlukage aj'emuhanda, owundi mujà-nyere oku bwâgalwa bamuhâniraga. 19 Erhi acibâ akola anacibwîra abahali, erhi: «N'oyu naye ali haguma na abwârhîre ekagombe, mukâge arhuma emunda ali, Yezu w'e Nazareti». 72 Ashub'ilahira, anyw'embuli, mpu bamubwîra, erhi: «Omanye orhacîhiraga omu erhi: «Mâshi ntishi oyo muntu», 73 Erhi hagera lubanja lw'oyo mushinganyanya, bulya ene budufu kashanzi kanyi, abâli halya bajaho Petro, bamubwîra, nababîre bwenéne omu bilôrro erhi ye orhuma». mpu: «Mâshi nâwe oli wa muli bo, ciru n'iderha lyâwe 20 Ci abajinji b'abadâhwa n'abagula bashumika lyône likuhânyire». 74 Okuhandi arhondêralahira olubaga mpu bahûne Baraba banayîse Yezu. 21 analahiriza, mpu: «Mâshi ntishi oyo muntu», Ho na Omurhegesi ashub'ibadôsa, erhi: «Ndi mulonzize halya oluhazi Iwabika, 75 Obwo Petro akengêra kalya ndîke muli abâ bombi?» Banacishuza, mpu: «Baraba». kanwa Yezu amubwîraga, erhi: «Embere oluhazi 22 Bilato anacibawîra, erhi: «Kurhi najiraga Yezu lubike, wampakana kasharhu». N'erhi acihuluka, arhondêra okuvugumula emirenge.

27 Erhi buca, abajinji boshi n'abagula b'olubaga bajira Yezu ihan, mpu bamuyîrhe, 2 N'erhi babâ bamâmushwêka, bamuhêkera Bilato, ye murhegesi. 3 Obwo erhi Yûda wamulenganyaga abona atwîrwa okufâ, omurhima gwamulya, agalulira abajinji n'abagula galya magerha mafundo asharhu, erhi: 4 «Najizire kubî ene mpâna omukò mwêru-kwêru». Nabo banacimushuza, mpu: «Kurhi kwarhujira? Wêne wamanya!» 5 Akwêba galya magerha omu ka-Nyamuzinda, agenda, acîmanika, 6 Erhi abajinji bayanka galya magerha, banaciderha, mpu: «Kurhemêrwi okugahira omu mbîko, bulya gali ngulo ya mukò». 7 Erhi bacibâ bamaj'ihano, bagagula ishwa ly'omumbi, mpu bakâbishamwo ebigolo. 8 Co carhumire eryo ishwa liyirikwa, kuhik'ene, Ishwa lya Mukò, 9 Ntyo kwanacibâ kulya kwalêbagwa n'omulêbi Yeremiya, erhi: Banaciyanka galya magerha mafundo asharhu, yo ngulo batwîraga oyu abâna b'Israheli bâgerekaga, 10 Banacigagula ishwa ly'omumbi, nk'oku Nyakasane antegekaza. 11 Yezu anacihekwa embere z'omurhegesi, n'omurhegesi amudôsa, erhi: «Ka we mwâmi w'Abayahudi?» Yezu amushuza, erhi: «Wakudesire». 12 Ci erhi abajinji n'abagula bakâmulega, arhashuzagya cici. 13 Bilato anacimubwîra, erhi: «Ka orhumvirhi ebyo byoshi badwîrhe bakuderhera?» 14 Arhashuzagya oku kanwa ciru n'akaguma, kuhika nyamurhegesi asômerwa bwenéne. 15 Ngasi lusiku lukulu, bwâli bwôrhere bw'omurhegesi okubâlkira mushwêkwa muguma,

oku musalaba». 23 Ashub'idôsa olubaga, erhi: «Kubî kuci ajizire?» Banaciyâma kulusha, mpu: «Abambwe oku musalaba!» 24 Erhi Bilato abona oku ntâ luderho Iwaciyumbwa n'oku ehidugundu hyayisha hyayûshûka, kwo kuyanka amîshi, acîkalaba enfune embêre z'olubaga, anaderha, erhi: «Ndi mwêru-kwêru oku mukò g'oyu muntu; oku bwinyu!» 25 Olubaga Iwoshi Iwashuza, Iwaderha, mpu: «Omukò gwâge kuli rhwe n'oku bâna bîrhu!» 26 Okubundi anacibalikira Baraba, n'erhi abâ amashûrha Yezu emikoba, abahâye mpu abambwe oku musalaba. 27 Abasirika b'omurhegesi banaciyanka Yezu, bamujâna omu lurhambâ, bamuhirakwo olugamba lw'abasirika Iwoshi. 28 Banacimuhogola emyambalo yâge, bamuyambika ecishûli cidukula. 29 N'erhi babâ bamaluka ecimanè c'emishûgi, bamuhiraco omu irhwe, bamufumbasa olusheke omu kuboko kulyo. Bafukama embere zâge, banamushekera n'okuderha, mpu: «Asinge, mwâmi w'Abayahudi!» 30 Banakamukâyirakwo, n'erhi barhôla lulya lusheke, bakamushûrhalo oku irhwe. 31 Okuhandi erhi bayûs'imucinguza, banacimuhogola ciya cishûli, bamuyambika emyambalo yâge, bamuhulukana, baj'imbamba oku musalaba. 32 Erhi bahika omu njira, barhimâna omuntu w'e Kirena, ye Simoni; bamugwârha mpu arhwâze Yezu okubarhula omusalaba, 33 Erhi bahika ahantu h'empanga, 34 banacimuhâ amavu galimwo endulwè mpu anywe; ci erhi ayûs'ilabula, arhacilonzagya okuganywa. 35 Erhi babâ bamamubamba oku musalaba, bagabâna emyambalo

yâge, bayiyesha cigole. 36 Banaciburhamala mpu bo mwâli Mariya Magadalena, na Mariya nnina wa bamulange. 37 Banaciyandika aha nyanya ly'irhwe Yakôbo na Yozefu, na nnina wa bene Zebedeyo. lyâge igwârhiro ly'olufu lwâge, mpu: «Oyu ye 57 Erhi kucibâ bijingo, muntu muhirhi muguma w'e Yezu, Mwâmi w'Abayahudi». 38 Banacibamba Arimatiya anacyisha, izîno lyâge ye Yozefu, naye haguma naye bishumûsi bibiri, ciguma ekulyo, ecindi àli mushimbûlizi wa Yezu. 58 Anacijà emwa Bilato, ekumosho kwâge. 39 Abakâg'igera bakamujacira amuhûna omubiri gwa Yezu. Bilato arhegeka obwo banadunda irhwe, 40 mpu: «We shâba aka- mpu bamuhêgo. 59 Okuhandi Yozefu anacyanka Nyamuzinda, onashub'ikayunjuza omu nsiku isharhu, gulya mubiri, aguboha omu mwenda mwêru, 60 cirikûzagye wénene akaba oli Mwene-Nnâmahaanga, agubisha omu nshinda mpyâhya àli acihumbire onahonekwo ogu musalaba!» 41 Nabo abajinji omu lwâla; n'erhi abà amahirika ibuye linene omu b'abadâhwa bakâg'imushekera, banakâg'iderha lusò lw'enshinda, agenda. 61 Obwo erhi Mariya haguma n'abashamuka b'ihano n'abagula, mpu: Magadalena n'owundi Mariya bahali, baburhamîre 42 «Acizize abandi arhankanahash'içiciza yênen! embere z'ecûsho. 62 Erhi kuca, lwo lusiku lukulikira Akabà ali Mwâmi w'Israheli, lero amanukage kuli ogu amarheganyo, abajinji n'Abafarizeyi bashûbûzanya, musalaba, nîrhu rhumuyêmere! 43 "Mpu alangâlira baj'emwa Bilato. 63 Banacimubwîra, mpu: «Waliha, Nyamuzinda»: "lero Nyamuzinda amulikûzagye rhwakengire oku erya ndyâlya yaderhaga, erhi akabà amuzigira! Akazâg'iderha, erhi": "Ndi Mwene- ecizîne, erhi: "Hano kugera nsiku isharhu, nafûka!" Nnâmahaanga!"» 44 Ciru na birya bishumûsi 64 "Ci orhegeke ecûsho cilangwe kuhika olwa byâli bibambirwe oku musalaba haguma naye kasharhu, abaganda bâge barhag'iyyish'imuzimba, byakâg'imujacira. 45 Kurhenga izûba liyimanga, irhondo babwîre olubaga, mpu": "Anafûsire omu bafù! omwizîzi gwabwîka ecihugo coshi kuhika amafuluko. Na nt yo obwo bulyâlya buzinda bulushe oburhanzi". 46 Erhi kubâ mafuluko, Yezu anacyâma n'izû linene, 65 Bilato anacibashuza, erhi: «Abalanzi abà, gendi erhi: «Eli, Eli, lama sabaktani?» Kwo kuderha: mulange nk'oku mwalonza». 66 Banacigenda, «Nyamuzinda wâni, Nyamuzinda wâni, carhumire ecûsho bacihamika, banahira ibuye kw'ecimanyiso, ondeka?» 47 Baguma muli balya bâhalì erhi bayumva, banahasiga abalanzi.

banaciderha, mpu: «Amayakûza Eliya». 48 Ho na halia, muguma muli bo alibirha, ayanka ecihôrholo, acivumvuliza, omu nkalishi, acishwêkera oku lusheke, amuhâ mpu anywe. 49 Ci abandi bamubwîra, mpu: «Muleke rhulole erhi Eliya ayish'imucizal!» 50 Obwo Yezu ashub'iyâma n'izû linene, arhengamwo omûka. 51 Okubundi omwenda gw'olusîka gwâli mumanike aha karhî k'aka-Nyamuzinda mpu gusîke ahatagatîfu h'ebitagatîfu gwalalanguka mpande ibiri kurheng'enyanaya kuhik'ahansi; igulu lyanacigeramwo omusisi, amabuye gâhahanyuka. 52 Enshinda zâfunuka, mibiri minji y'abatagatîfu bâli bafire yafûka. 53 N'erhi Yezu ayûs'ifûka, barhenga omu nshinda, bajâ omu Cishagala Citagatîfu, banji bababona. 54 Omukulu w'abasirika n'abandi bantu bakâg'ilanga Yezu haguma naye erhi babona igulu ligeramwo omusisi n'ebindi byabîre byoshi, bayôbôha bwenêne, banaderha, mpu: «Néci, kwo binâli oyu muntu anali Mugala wa Nyamuzinda!» 55 Hâli abakazi bakâg'ilâbira kuli, balya bâli bashimbire Yezu kurheng'e Galileya mpu bajè bamukolera. 56 Muli

28 Erhi olwa-Sabato lugera, oku mucêracêra gw'olusiku lurhanzi lw'omugobe, Mariya Magadalena n'owundi Mariya banacyisha mpu barhangule ecûsho. 2 Obwo igulu lyanacigeramwo omusisi munji, Malahika wa Nyakasane anacyandagala arheng'emalunga, anacyisha, ahirima liryâ ibuye analibwârhalakwo. 3 Erhi ashushire omulazo, n'enyambalo yâge eri myêru nka lubula. 4 Abalanzi erhi bamubuna, bageramwo omusisi erhi bwôba burhuma, banabâ nka mirhumba. 5 Malahika abwîra balya bakazi, erhi: «Mwêhe murhayôbogha; mmânyire oku mwalonza Yezu wabambagwa oku musalaba. 6 "Arhaciri hano, bulya afûsire nka kulya aderhaga". "Yishi mulole aha bâli bamuhizire". 7 "Munagende duba, mubwîre abaganda bâge, erhi": "Anafûsire omu bafù, anammushokolîr'e Galileya; yo mwamubonera. Mbîre mmubwîzire"». 8 Banacirhenga bimbirimbi ebwa cûsho n'omurhima gubangâfîre banasîmire bwenêne; kwo kulibirh'ibwîra abaganda bâge. 9 Yezu anacibashigâna omu njira, ababwîra, erhi: «Asingi». Nabo bamujaho,

bamugwârha amagulu, baharâmya. **10** Yezu anacibabwîra, erhi: «Murhayôbohaga, mugend'ibwîra balumuna bâni baj'e Galileya, yo bamonera». **11** Erhi babà bamagenda, balanzi baguma bajà omu cishagala, bashambalira abajinji b'abadâhwa ebyabîre byoshi. **12** Nabo bashûbzanya n'abagula, n'erhi babà bamaj'ihamo, bahà abasirika ebirugu bîrhankaganjwa. **13** Banababwîra, mpu: «Muderhe oku abaganda bâge bayishire budufu, bamuzimba ene muli îrô. **14** N'omurhegesi akayish'imanya, rhwéne rhwamubwîra, arhammujire kurhi». **15** Nabo abasirika bayanka birya birugu, banajira oku babwífragwa; n'obwo bunywesi bwanacilumizibwa omu Buyahudi boshi kuhika buno. **16** Balya baganda ikumi na muguma bôhe baj'e Galileya, oku ntongo Yezu abalaganyagya. **17** Erhi bamubona, bamuharâmya; ci baguma barhindira. **18** Yezu anacibashegeraho, ababwîra, erhi: «Obuhashe bwoshi bw'omu mpingu n'obw'igulu nabuhîrwe. **19** Gendagi, muyigîrize abantu b'amashanja goshi, mubabatize oku izîno lyîshe n'Omugala na Mûka Mutagatîfu. **20** Mubayigîrize okushimba ngasi hyoshi nammurhegesire. Nâni ndi haguma ninyu ensiku zoshi kuhika aha kuyûrha kw'igulu». (aiôn g165)

Marko

1 Omurhondêro gw'Emyanzi y'Akalembe ya Yezu Kristu, Mwene-Nyamuzinda. **2** Nka kulya biyandisirwe n'omulébi Izaya: Niene ntumire entumwa yâni embere zâwe, ekukombérezé enjira. **3** Izù ly'odwîrhe ayakûliza omu irungu: Rheckanyagi enjira za Nyakasane, yumanyanyagi bwinjâ aha agera. **4** Yowane aciyérekana omu irungu. Akâg'iayigîriza abantu obubatizo bw'okucîyunjuza, lyo bababalirwa ebyâha. **5** Bakamushimba kurchenga e Buyahudi yoshi, n'ab'e Yeruzalem yoshi; akababatiza omu mîshi ga Yordani, nabo bakacîyunjuza ebyâha byâbo. **6** Yowane akâg'iayambala eci rondo c'oluhù lw'engamiya, n'ebiryô byâge zâli nzige n'obûci bw'empoko. **7** Erhi ayigîriza, akaderha, erhi: «Owayisha enyuma zâni andushire, ciru ntakwânîni okuyunama aha magulu gâge n'okumushwêkûlira orhugozi rhw'enkwêrhe zâge. **8** Namubatizize n'amîshi, ci yéhe ayish'immubatiza muli Mûka Mutagatîfu». **9** Muli ezo nsiku, Yezu ayisha, kurchenga e Nazareti, cishagala ca Galileya, abatizibwa na Yowane omu Yordani. **10** Oku arhenga omu lwîshi, abona amalunga gayiguka, na Mûka Mutagatîfu amugwa oku irhwe omu nshusho y'e ngûkù. **11** Izù lyarhenga emalunga, erhi: «We Mugala wâni murhonyi nzigira bwenêne». **12** Ho n'aho Mûka Mutagatîfu amuhêka omu irungu. **13** Abéra omu irungu miregeregé makumi anni na madufu makumi anni, ashumikwa na shetani. Alimwo haguma n'ensimba; bamalahika bakazâg'imurhumikira. **14** Erhi Yowane ayûs'igwârhwâ, Yezu ajà e Galileya. Aj'ayigîriza Emyanzi minjâ y'Obwâmi bwa Nyamuzinda; akaderha, erhi: **15** «Amango gahisire, n'Obwâmi bwa Nyamuzinda buli hôfi: mucîyunjuze munayémêre Emyanzi y'Akalembe». **16** Erhi abà ayisha agera luhù-nyanja y'e Galileya, anacibona Simoni n'omulumuna Andreyâ, badwîrhe barhega orhwêshe rhwâbo omu nyanja: bulya bâli bashâna. **17** Yezu anacibawâra, erhi: «Nkulikiragi, nammujira badubi b'abântu». **18** Ho na halya baleka orhwêshe rhwâbo, bamushimba. **19** Anacilikûla, abona Yakôbo mwene Zebedeyo bo n'omulumuna Yowane, nabo erhi badwîrhe balunga orhwâbo rhwêshe omu bwârbo; anacibahamagalâ. **20** Basiga ïshe Zebedeyo omu bwârbo haguma n'abalimya, bamukulikira. **21** Erhi bahika omu cishagala c'e Kafarnaumu, ayirukira ajà omu sinagogi olwa Sabato, arhondêra ayigîriza. **22** Basômerwa n'eniyigîriza zâge, bulya akâg'ibayigîriza nka ogwêrhe obuhashe, ci arhali nka abigîriza bâbo. **23** Mw'eyo sinagogi mwâli omuntu ogwêrhwe na shetani mubî. **24** Acaciyâkûza, aderha, erhi: «Cici rhufânwa nâwe, ewani Yezu w'e Nazareti? Kali wayishire mpu orhuheze? Nkumanyire we ndi: Mutagatîfu wa Nnâmahanga». **25** Okubundi Yezu anacimukankamira, amubwîra, erhi: «Hulika, onarhengemw'oyu muntu». **26** Olya shetani mubî anacizunguza olya muntu, ayâma n'izù linene, amurhengamwo. **27** Boshi banacirhangâla, bakadôsanya bône na mnene, mpu: «Kwo kurhi oku? Nyigîrizo mpyâhya nci ezi? Ci adwîrhe arhegeka abashetani, banamuyumve!» **28** Irene lyâge lyayirukira lyalumira omu cihugo coshi c'e Galileya. **29** Oku banahuluka omwôla sinagogi, bajà aha mwa Simoni na Andreyâ, bo na Yakôbo na ishushira. Banacimubwîra ogo mwanzi. **30** Nnazâla wa Simoni erhi agwîshîre, alwâla amugwârha oku kuboko, amuyimanza, na ho na halya ishushira lyabalala, abakolera. **31** Amujaho, Ecishagala coshi calundumana aha lusò. **32** Erhi kubâ bijingo, gala mango izûba lizika, bamulêrhera ngasi yêshi wali mulwâla n'abâli bagwêrhwe na shetani boshi. **33** analibirhakwo bashetani banji; ci ahanza abashetani okuderha, bulya bâli bamanyire ali ndi. **35** Erhi kuca, azûka sézi mucéracéra, akanya acijira aharhalí bantu, aj'ishengeraho. **36** Simoni n'abâli boshi bamukulikira. **37** Erhi bamuhikaho, bamubwîra, mpu: «Boshi badwîrhe bakulonza». **38** Abashuza, erhi: «Rhujè omu bindi bishagala biri hôfi, nj'iyigîrizayo nayo, bulya kwo kwarhumaga nyisha». **39** Anacigeragera omu Galileya yoshi, aj'ayigîriza omu masinagogi gâbo analibirhakwo bashetani. **40** Hanaciyisha omushomyo, amufukamira, amushenga bwenêne, amubwîra, erhi: «Okalonza wanafumya». **41** Yezu amufa bwonjo, alambûla okuboko, amuhumakwo, anamubwîra, erhi: «Nnonzize, fumaga». **42** Ho na halya olushomyo lw'olya muntu lwazimangana, afuma. **43** Yezu amukûba anamukankamira, erhi: **44** «Omanye orhabwîraga ndi, ci ogende, oj'icîyérekana emwa'abadâhwa, onaj'ihâna ngasi birhegesirwe na Mûsa, bibè cêrekane c'okufuma kwâwe». **45** Ci olya yêhe erhi afîkûla, arhondêr'alumîza n'okushwâliza ogwo mwanzi; ciru Yezu arhaci jaga omu lugo

n'obwâlagale, ci akacîbêrera kuli, aharhalì bantu, kwêru, ci abanya-byâha». 18 Kwanacibà lusiku bakarhenga oku ngasi murhundu bajà emunda ali.

2 Erhi kugera nsiku nyi, ashubira e Kafarnaumu.

Bamanya oku ali omu nyumpa. 2 Bantu mwandu balundukiramwo, ciru mwafundêra bwenêne kuhika ebwa lusò, na ntâye wankacibwîne ah'abwârhalà. Abayigîriza Emyanzi y'Akalembe. 3 Banacimulêrhera omuntu w'enjingô zihozire, abarhwîrwe na bantu bâni. 4 Erhi bacibula aha bamugerîze mpu bamuyêrekeye erhi kuluga kw'abantu kurhuma, barhula oburhungiri bw'enyumpa àlimwo, basheshezaho encingo olya mulwâla àlikwo. 5 Yezu erhi abona obwêmère bwâbo, abwîra nyakuholâ enjingo, erhi: «Mwâna wâni, ebyâha byâwe byamârhenzibwa». 6 Aho hâli baguma omu bashamuka b'ihano; banacikengera omu murhima, mpu: 7 «Cirhumire oyu aderha ntyo? Alogosire emwa Nyamuzinda! Ka hali owankarhenza ebyâha arhanali Nnâmahanga yénene?» 8 Ho na halya Yezu amanya omu murhima gwâge oku badwîrhe barhimanya ntyo; anacibawîra, erhi: «Cirhumire mukengêra ntyo omu mirhima yinu? 9 "Kuci kulembu kulusha, okubwîra ohozir'enjingo, erhi": "ebyâha byâwe byamârhenzibwa", "erhi okumubwîra, erhi": "yimuka, oyanke encingo yâwe, olambagire?" 10 "Léro lyo mumanya oku Mwene-omuntu agwêrhe obuhasher bw'okukûla ebyâha en'igulu", "-anacibwîra nyakuholâ enjingo", erhi: 11 "Nkurhegesire oyimuke, oyanke encingo yâwe, oj'emwâwe"». 12 Olya muntu ayimuka ho na halya, abarhula encingo yâge, alambagira embere z'abantu boshi. Barhangâla boshi, bakuza Nnâmahanga banarhondêra baderha, mpu: «Rhurhasâg'ibona okwa bene oku ciru n'eligungi».

13 Anacyiyimuka, ashub'ijà ebwa nyanja. Engabo y'abantu yamushimba, naye akabayigîriza. 14 Erhi akola agera, abona Levi, mwene Alfeyo, atamîre e kagombe; anacimubwîra, erhi: «Nshimba!» Anacyiyimuka, amushimba. 15 Byanacibà ntyo! Erhi abà adwîrhe alîra omu mwa Levi, abavurhîsa n'abanya-byâha banji batamala haguma na Yezu n'abaganda bâge; bulya banji bâli bamukulikire. 16 Abashamuka b'ihano b'omu Bafarizeyi, erhi bamubona adwîrhe abaganda bâge, mpu: «Cirhuma Nnâhamwinyu alîra haguma n'abanya-byâha?» 17 Yezu anacyiyimva, ababwîra, erhi: «Barhalì bantu bagumagumà balonza

luguma, erhi abaganda ba Yowane n'Abafarizeyi bacîshalisize. Bayish'imubwîra, mpu: «Cirhuma abaganda ba Yowane n'Abafarizeyi bacîshalisa, ci abaganda bâwe bôhe nanga?» 19 Yezu anacibashuza, erhi: «K'abîra b'omuhyamulume bankacîshalisa banaciri haguma n'omuhyâ-mulume? Amango omuhyâ-mulume acibalimwo, kurhakwânîni bacîshalise. 20 Ensiku zacibayishira, amango banyagwa omuhyâ-mulume; ago mango bâcîshalise. 21 Ntâye ohangira eciremo cihyâhya oku mushangi mukulukulu, n'erhi ankalemeka ntyo, ciryâ ciremo cihyâhya canasharhula gulya mushangi mukulukulu, n'obubere bwanayûshûka. 22 Kandi ntâye ohongolera amavu mahyâhya omu rhubindi rhukulûkulù; n'owahongoleramwo, amavu ganabera orhubindi, amavu gabulajike, abule n'orhubindi. Ci amavu mahyâhya gajà omu rhubindi rhuhyâhyal!» 23 Byanacibà ntyo! Erhi ayish'agera omu mashwa olwa-Sabato, abaganda bâge bajà batwa emihuli y'engano. 24 Abafarizeyi bamubwîra, mpu: «K'obwîne? Cirhumire bajira okuhanzîbwé olusiku lwa Sabato?» 25 Naye ababwîra, erhi: «Ka murhasâg'isoma kurhi Daudi ajiraga erhi akola ali bufâ n'ishali, bo n'abâli boshi? 26 Oku ajâga omu ka-Nyamuzinda, amango g'omudâhwa Abiyatari, alya amantu g'enterekô, agahâkwo n'abâbo, n'obwo gâli gahanzîbwé okulîbwâ n'abarhalì bônene?» 27 Anacibawîra, erhi: «Olwa-Sabato muntu lwajiriragwa, ci omuntu arhajiriragwa olwa-Sabato. 28 Ntyo Mwene-omuntu ye Nna-olwa-Sabato».

3 Yezu ashub'ijà omu sinagogi. Mwâli omuntu ohozire okuboko. 2 Bakahengûza mpu babone erhi amufumya olwa-Sabato, lyo bamushobeka. 3 anacibwîra olya muntu ohozire okuboko, erhi: «Yimuka, oj'ekâgarhî!» 4 Okubundi abadôsa, erhi: «Ka kuyêmérîwe okujira kwinjà olwa-Sabato ahâli h'okujira kubî, okuciza obugumaguma b'omuntu ahâli h'okubuheza?» Nabo banacibà dondo. 5 Anacibagezamwo amasù, akunîre anali burhè erhi mirhima yâbo mibî erhuma; abwîra olya muntu, erhi: «Lambûla okuboko». Akulambûla, n'okuboko kwâge kwafuma. 6 Erhi Abafarizeyi bagenda haguma n'abanya-byâha?» 7 Yezu aciyemvâ, baj'imujiра ihanu ho na halya haguma n'Abaherodi mpu babone kurhi bamuyîrhamwo. 7 Yezu aciyégûla omufumu, ci abalwâla. Ntayishaga nti nd'ilonza abêru-

n'engabo nyinji y'abantu yarheng'e Galileya n'e Yûda, bakâg'iderha mpu: «Shetani omulimwo». 31 Nina na yamukulikira. 8 Kurheng'e Yeruzalemu, n'Idumeya, bene wâbo bayisha, bayimanga embuga, bâr huma n'ishiriza lya Yordani, n'entambi z'e Tiri n'e Sidoni, owaj'imuhamagala. 32 Obwo erhi engabo nyinji olubaga Iwoshi, erhi luyumva emyanzi y'ebý'adwîrhe y'abantu emutamîre eburhambi. Banacimubwîra, ajira, Iwàmuguma omu cirali. 9 Anacibwîra abaganda mpu: «Nyoko na bene winyu abo bali embuga bâge mpu bamurheganyize obwârro lyo abantu bakulonza». 33 Naye abashuza, erhi: «Nyâmà ye ndi balek'imufundêza. 10 Bulya àli amafumya balwâla na bene wîrhu bo bahi?» 34 Okubundi ageza balya banji, na ngasi boshi bâli bazamba bakalibirhira bâli bamutamîr'eburhambi mwo amasù, anaciderha, emunda ali mpu bamuhumekwo. 11 N'abashetani erhi: «Alà nyâmà na bene wîrhu! 35 Ngasi yéshi ojira erhi bamubonaga, bakaz'imufukamira n'okuyakûza, oku Nnâmahanga alonza, oyo ye mwene wîrhu, ye mpu: «Oli Mugala wa Nyamuzinda!» 12 Ci yéhe na mwâli wîrhu, ye na nyâmà».

akabahanza bwenêne mpu barhamumanyisaga. 13 Anacirheremera oku ntongo, ahamagalabâli alonziye yénene, bamushimba. 14 Acîshogamwo ikumi na babiri mpu babêre haguma naye anayish'ibarhuma okugend'iyyigîriza. 15 Abahà obuhashe bw'okufumya abalwâla n'okulibirhakwo abashetani. 16 Anacîshoga ikumi na babiri: Simoni, anamuyîrika izîno lya Petro; 17 Yakôbo, mwene Zebedeyo, n'omulumuna Yowane, abayîrika elya Bowanerge, kwo kuderha benenkuba. 18 Andreya, Filipo, Bartolomeyo, Mateyo, Toma, Yakôbo mwene Alfeyo, Simoni sha-bushiru, 19 na Yûda w'e Keriyoti, olya wamulenganyaga. 20 Banacijà omu nyumpa. Olubaga Iwashub'ilundûka, ciru babula aha bankayikulira. 21 Erhi ab'omulala gwâge bamanya okwo, bakanya mpu baj'imugwârha, bulya bakâg'iderha mpu asirahire. 22 Nabo abashamuka b'ihano bâli bayandagalîre e Yeruzalemu bakaderha, mpu: «Alimwo Belzebubi n'okubuhashe bw'omurhambo w'abashetani ahulusamwo abashetani». 23 Erhi abâ amabahamagalâ, anacibawîra, omu migani, erhi: «Kurhi shetani ankalibirhakwo Shetani? 24 Erhi obwâmi bwankacigomera bwônene, obwo bwâmi burhankaciymanga. 25 N'erhi enyumpa yakacilwîsa yonene, eyo nyumpa erhankaciymanga. 26 Naye Shetani akabâ acîgomire anacîlwîsa yénene, arhankaciymanga, ci anafananda. 27 Ntâye wankajà omu mw'entwâli akayinyaga ebirugu, arhanarhanzir'ishwéka eyo ntwâli, lyoki ankabona oku ayinyaga ebirugu byâyo. 28 Mmubwîre okuli: ntâco abantu barhakabalirwakwo, ebyâha byoshi na ngasi malogorhe goshi bâlogorhe. 29 Ci ovalogorhere kubî Mûka Mutagatîfu, ntâ mango anababalirwe: agwârhwâ n'ecâha c'ensiku n'amango.» (aiôn 9165, aiônios 9166) 30 (Yezu anaciderha ntyo) bulya

4 Ashub'irhondêra okuyigîriza eburhambi bw'enyanja, n'olubaga lunji Iwamushimba. Lero anacishonera omu bwârro, atamalamwo, abêra omu nyanja, n'olubaga Iwabêra ebularombo. 2 Abayigîriza binji omu migani, anabâbwîra omu nyigîrizo zâge, erhi: 3 «Yumvagi: Omuhinzi anacihuluka mpu aj'imîra emburho 4 Erhi akola adwîrhe amîra, mburho nguma zarhogera eburhambi bw'enjira; orhunyuni rhwayisha, rhwacilirazo. 5 Ezindi zarhogera omu lukalabuye lurhagwêrhi budaka bunji, zanacimera dubaduba, bulya obudaka burhâli buli. 6 Erhi izûba licibasha, zaciymira, bulya ntâ mizî zagwêrhe. 7 Ezi ndi zarhogera omu mishûgi, n'erhi emishûgi ekula, yazihuhyâ, zirhanacyéragakwo cici. 8 Ezindi zarhogera omu budaka bwinjâ; zakula, zayushûka zanaleheka; zaburha, nguma makumi asharu, eyindi makumi gali ndarhu, eyindi, igana». 9 Anaciyûshûla, erhi: «Ogwêrhe amarhwîri g'okuyumva, aymve!» 10 Erhi abâ akola ali buhumba, balya bali boshi naye haguma na balya ikumi na babiri bamudôsa obuyôbôle bw'emigani 11 Ababwîra, erhi: «Mwêhe mwâhîrwe okumanya ihwe ly'Obwâmi bwa Nyamuzinda; ci abâli embuga bakâbwîra byoshi omu migani, 12 lyo bakâlola, barhanabone; bakayumvîriza, barhanayumve; mpu lyo barhahinduka binjâ barhanababalirwa ebyâha byâbo». 13 Anacibawîra, erhi: «Ka murhayumvîrhi ogu mugani? Kurhi mwâciyumvagye eyindi migani yoshi? 14 Owamîraga, amîra Oluderho. 15 Abâli eburhambi bw'enjira Oluderho Iwamîragwa, erhi bayûs'iyumva, Shetani ayisha, arhzérûla lulya Luderho omu mirhima yâbo. 16 Na ziryâ zarhogeraga omu lukalabuye, bo bantu bayumva Oluderho, baluyankirire banasîmire; 17 ci erhi barhagwêrhi mizî: babâ bantu ba kasanzi. Amalibuko n'amalumwa

erhi bicibayishira lulya Luderho lurhuma, bayirukire k'orhamanyiri oku kufà kuno?» Anacizûka, akalihira bahirma. 18 Haligi n'ezindi zamîragwa omu mishûgi: bo balya bayumvîrhe Oluderho, 19 ci ebihamba by'e by'en'igulu, obunywesi bw'obuhirhi n'enyifinjo z'ebindi, erhi bibaja omu murhima, byanazimaguza lulya Luderho, lubule oku lwabona amalehe, (aiõn g165) 20 Na ziryâ zamîragwa omu budaka bwinjâ, bo bantu bayumva Oluderho, baluyankirire, bayérekwo amalehe, muguma makumi asharhu, owundi makumi gali ndarhu, owundi igana». 21 Anacibabwîra, erhi: «K'akamole kayakizwa okufulikwa omu byâsi erhi omu nterule? K'arhalo yo kamankwa emugamba? 22 Bulya ntâco cifulisirwe cirhakafulikwa, na ntâ ihwe lirhakarhulika. 23 Oggwérhe amarhwîri g'okuyumva, ayumve!» 24 Akababwîra, erhi: «Murhege amarhwîri oku ngasi byoshi mwayumwe. Omulengo mwalengeremwo abandi, gwo ninyu mwâlengerewemwo; ciru mwayish'i yûshûlirwa. 25 Bulya oggwérhe, ahâbwâ; ci orhagwérhi, n'ehi agwérhe, bamunyagahyo». 26 Akaderha, erhi: «Obwâmi bwa Nyamuzinda kwo buli nka kulya omuntu ankakwêba emburho omu idaho. 27 Abè al'îrô erhi abè azîne; bubè budufu, gubè mûshi: emburho enacîmerere, enakule arhanamanyiri. 28 Bulya obudaka bwônene buyêza, burhanzi ebyâsi, hakulikire omusisi, na buzinda amahembâ omu musisi. 29 N'erhi emburho eyéra, anayihiramw'omugushu, bulya gakola mango ga kusârûla». 30 Aderha, erhi: «Cici rhwagererakw'Obwâmi bwa Nyamuzinda? Lwîganyo luci rhwankabushushanya? 31 Kwo buli nka mogomogo y'emburho y'esinapi: erhi ejà omu budaka, yo nsungunu kulush'ezindi mburho zoshi. 32 Ci erhi emera, yanakula enabè nnene kulusha ezindi nshogo zoshi; yanajira amashami manênenè, ciru n'ebinyuni by'emalunga binayish'i karhûlîlamwo». 33 Omu migani minji ya Ben'eyo akâg'ibayigîrita, omu lugero bankanayumvîrhemwo. 34 Arhanabayigîrizagya buzira migani: ci abaganda bâge bôhe akâg'ibayobôlerayo bufundafunda yoshi. 35 Olwo lusiku, erhi kubâ bijingo, ababwîra, erhi: «Rhuyikirire ishiriza.» 36 Banacirîka olubaga, bamurhulira omu bwârbo kulya anali, n'agandi mârbo gamukulikira. 37 Omulaba munene gwanacizuka omu nyanja, ebivumba byakaciyôha omu bwârbo, bwoshi bwayunjula mîshi. 38 Yêhe erhi al'îrô omu ndalâlâ, agwîshîre oku mushego. 39 Bamutula, bamubwîra, mpu: «Yâgirwa,

k'orhamanyiri oku kufà kuno?» Anacizûka, akalihira

empûsi, anabwîra enyanja, erhi: «Hulika, onarhûle!»

Empûsi yatwîka n'omurhûla gwabâ. 40 Okubundi

abâbwîra, erhi: «Cirhumire tuyôboha? Ka ntâ

buyêmère mugwérhe?» 41 Banacigeramw'omusisi,

banakabwîrana bône na nnene, mpu: «Lêro ye

ndi oyu! Ci yêhe empûsi n'enyanja bidwîrhe

byamuyumval!»

5 Banaciyikirira ishiriza, omu cihugo c'Abajerazeni.

2 Oku anayômoka omu bwârbo, omuntu ogwérhwe

n'omuzimu mubî ayisha amulibîrhîre, erhi arhenga omu

byûsho. 3 Enyumpa yâge byâli byûsho, na ntâ muntu

wankahashirimushwêka, ciru ankakolêsa emigozi. 4

Bulya kanji-kanji bâli barhanzir'imushwêka n'emigozi

n'obudagulê, ci ali erhi akonwîre obwo budagulê

anatwa eyo migozi, na ntâye wacimuhashaga. 5 Ngasi

lusiku, buca buyira, nk'arhalo omu byûsho, erhi omu

mpinga, ayâmayâma, anaj'acîyâgaza n'amabuye.

6 Erhi alangira Yezu, amulibîhirayo, amufukamira:

7 ayâkûza n'izù linene, erhi: «Bici rhufânwa nâwe,

Yezu, Mwene-Nyamuzinda w'Enyanya? Nkulahirîze

oku Izîno lya Nnâmahanga, orhandibuzagya!» 8

Bulya Yezu akâg'imubwîra, erhi: «We muzimu mubî,

rhengamw'oyu muntu.» 9 Amudôsa, erhi: «Izîno lyâwe

we ndî?» Amushuza, erhi: «Izîno lyâni nie murhwe,

bulya rhuli banji. 10 Anacimuhûna bwenêne mpu

arhamuhulusagya muli eco cihugo. 11 Aha burhambi

hâli obusò bunene bw'engulube, erhi ziyâbusire

oku ntongo. 12 Balya bazimu babî bamuhûna

bwenêne, baderha, mpu: «Orhuhêke mwo zira

ngulube, rhubè mwo rhuja». 13 Anacibayémérera.

Balya bazimu babî banacigenda, bajamwo ziryâ

ngulube. Zanacitula ecimolôgo, obusò bwahona oku

manga, bwagend'icîloha omu nyanja, bwafira omu

mîshi. Zâli nka bilihumbi bibiri. 14 Abangere bôhe

bacîkûlira omulindi, bagend'ilumîza ogwo mwanzi

omu cishagala n'omu ndimiro. Abantu bashagamuka

mpu baj'ilola oku byabîre. 15 Erhi bahika hali

Yezu, bashimâna olya wâlimwo shetani-murhwe

atamîre, ayambîrhe anali mugumagumâ n'obukengêre

bwâge boshi; bayôboha. 16 Ababonaga oku byâbâ.

babarhondêreza olw'oyo muntu wâlimwo shetani

Iwoshi n'olw'engulube. 17 Okubundi barhondêra

okuyinginga Yezu mpu abarhengere eka. 18 Erhi abâ

akol'ashonera omu bwârbo, olya walli ogwérhwe na

shetani amusgera mpu amukulikire. 19 Amulahirira,

amubwîra, erhi: «Oj' emwâwe muli bene winyu, arhafîri, ci al'îrò». 40 Nabo banacimushekera. ogend'ibaganîrira aminjà goshi Nyakasane akujirîre Okubundi, erhi abà amabahulusa boshi, ayanca ìshe omu bwonjo bwâge». 20 Anacihira njîra, arhondêra na nnina w'olya mwâna na balya bali bo naye, ajà okulumîza omu Dekapoli ngasi kwoshi Yezu amujirîre, halya omwâna àli. 41 Agwârha olya mwâna okuboko, n'abantu boshi barhangâla. 21 Erhi Yezu abà amubwîra, erhi: «Talita kum», kwo kuderha: «We amâshub'iyikirira ishiriza omu bwârño, bantu banji munyere, nkubwîzire nti ozûke!» 42 Ho na halya olya bamushûbûkira. Abéra oku mushenga gw'enyanja. munyere anaciymanga, alambagira, bulya ali akola 22 Hanacyisha muguma w'omu bakulu b'esinagogi, wa myâka ikumi n'ibirî muburhe. Abantu barhangâla izîno lyâge ye Yayiri. Erhi amubona, afukama bwenêne. 43 Abakomêreza bwenêne mpu ntâye embere zâge, 23 anacimushenga bwenêne, erhi: omanyage ogwo mwanzî; anarhegeka mpu bamuhè «Mwâli wâni ali obufa; oyishe, omuhumekwo lyo ebiryô alyè.

afuma analame». 24 Yezu amushimba, n'olubaga lunji lw'abantu lwamukulikira lwanamugorha. 25 Omukazi walwâlaga omududu kurbenga myâka ikumi n'ibirî, 26 erhi arhamire n'abafumu ba ngasi lubero, n'erhi ebintu byamuherére byoshi buzira okubona ely'oku ngohe, ciru n'endwâla yâge yajà yayushûka. 27 Erhi aciyumva emyanzi ya Yezu, amuyisha nyuma, amuhuma oku cishûli. 28 Bulya akâg'ikengéra omu murhima, erhi: «Nkahuma ciru oku myambalo yâge yône, nanafuma». 29 Ho na halya ecirhambo câge cahuba, ayumva omu mubiri oku amâfuma endwâla yâge. 30 Ho n'aho Yezu ayumva oku obuzibu bumurhenziremwo; anacihindamukira olubaga, adôsa, erhi: «Ndi ompumire oku myambalo?» 31 Abaganda bâge bamubwîra, mpu: «Ka orhabwîni oku abantu bakulundumirekwo? Nâwe mpu ndi okuhumirekwo?» 32 Anacilola eyi n'eyi, mpu abone owajiraga ntyo. 33 Okubundi olya mukazi anaciyôboha, agera mw'omusisi, bulya ali amanyire oku byabîre kwoshi. Anacyisha, acikwêba aha magulu gâge, amurhondêreza oku binali kwoshi. 34 Anacimubwîra, erhi: «Mwâna wâni, obuyémêre bwâwe bwakufumize; ocîgendere n'obuholo, onafume endwâla yâwe». 35 Oku acidwîrhe aderha, hâyisha abantu barhenga emwa omukulu w'esinagogi, bamubwîra, mpu: «Kali mwâli wâwe afire! Bici waciberakwo Omuyigîriza irhwe?» 36 Erhi ayumva aho kanwa bàdesire, Yezu abwîra olya mukulu w'esinagogi, erhi: «Orhayôbohaga; oyémêre kwônene». 37 Anacilahira mpu arhakulikirwa na ndi, orhal Petro, Yakôbo na Yowane, mulumuna wa Yakôbo. 38 Erhi bahika aha mw'olya mukulu w'esinagogi, Yezu ayumva emikûmo n'abantu badwîrhe balaka n'okubanda endülù. 39 Erhi abà amâjâ omu nyumpa, ababwîra, erhi: «Eyi mikûmo n'ezi ndûlù ziri za bici? Omwâna

6 Erhi arhenga eyo, ajà omu cihugo c'ewmâbo, n'abaganda bâge bamukulikira. 2 Erhi kubà Iwa Sabato, arhondêr'ayigîriza omu sinagogi; na banji, erhi bamuyumva, basômerwa banakâderha, mpu: «Ngahi amâkûla okwo kwoshi? N'obu bwenge boshi agwérhe n'ebirhangâzo bidwîrhe byajirwa n'amaboko gâge? 3 K'arhalî mubinji oyu, mugala wa Mariya, mwene wâbô Yakôbo, na Yozefu, na Yûda, na Simoni? Na bâli bâbo, k'arhalî kwo babâ kuno mwîrhu?» Banacimulola kubî. 4 Naye Yezu ababwîra, erhi: «Ntâ handi omulébi abula okukengwa omurhali omu cihugo câge, n'omu ishanja lyâge, n'omu mwâge». 5 Na ntâ cisômerîne ciru n'eciguma ajizire eyo munda. Balwâla banyi bônene ahizirekwo amaboko, abafumya. 6 Okubula obuyémêre kwâbo kwamusômera. Anacij'ageragera omu bishagalà by'eburhambi, aj'ayigîriza. 7 Ahamagala balya ikumi na babiri. Arhondêra okubarhuma babiri babiri, abahà obuhashe oku bazimu babî. 8 Abahanza mpu barhahêkaga cicî oku njira, aha nyuma y'akarhi konene: ciru n'enshangu y'obuntu, erhi nshoho, erhi bujuma bwîgerha omu luhago; 9 ci mpu bayambale enkwêrhe, barhanachundikiraga bishûli bibiri. 10 Ababwîra, erhi: «Ngasi hoshi mwanaje omu nyumpa, mubêremwo kuhika murhenge halya. 11 Aha bâbule okumuyankirira n'okummuyumva, muharhenge munagukumule akatulo kamuli oku nshando, kuyish'ibâ cágizo cinyu kuli bo». 12 Okubundi banacilíkula, bajà bayigîriza abantu mpu bacîyunjuze; 13 bakâlibirhakwo bashetani banji, bakashîga balwâla banji amavurha, banakaz'ibafumya. 14 Mwâmi Herodi anaciymva emyanzi yâge, bulya izîno lyâge lyâli lyajîre irenge. Bakâg'iderha, mpu: «Yowane Mubatiza afusire omu bafû: kwo kumudwîrhe ebi bisômerîne adwîrhe ajira». 15 Abandi bakaderha, mpu: «Eliy

oyu». N'abandi, mpu: «Mulêbi oyo nka abandi Yezu arhenga omu bwârbo, abona engabo y'abantu, balêbi». 16 Herodi, erhi ayumva, aderha, erhi: obwonjo bwâbô bwamugwârha, bulya bâli nka busô «Yowane natwag'irhe oyo ofûsire omu bafù!» 17 burhagwêrhi mungere: arhondêra okubayigîriza binji. Bulya Herodi yénene warhumaga abagwârha Yowane 35 Erhi izûba lizonga, abaganda bâge bamujaho, b'anamuhiira omu mpamikwa erhi Herodiyada, mukâ- bamubwîra, mpu: «Lyamabâ irungu lîno, n'izûba lîno mwene wâbo Filipo, orhuma, amamuyanka. 18 lyazika; 36 lîka abâ bantu bagend'igula ebi balya Bulya Yowane abwîraga Herodi, erhi: «Ntâ bwêmêre omu bihando n'omu bishagala bya hôfi». 37 Naye ogwêrhe bw'okuherula mukâ-mwene winyu». 19 abashuza, erhi: «Ka murhabaha ebi balya mwênenel!» Kurhenga aho Herodiyada amukunirira anakalonza Nabo bamubwîra, mpu: «Ka rhugend'igula emigati okumuyîrha, ci ayabirwa, 20 bulya Herodi akâg'irhînya ya ngoyo ibiri, rhubahè balye?» 38 Anacibadôsa, Yowane, oku kubâ àli muntu mushinganya na erhi: «Migati inga mugwêrhe? Mugend'ilola!» Eerhi Mutagatîfu, anakag'imulanga. Erhi amuyumvaga, bayûs'irhangula, bamubwîra, mpu: «Irhanu na nfi omurhima gunamulye, ci okwo kurharhumaga ibiri». 39 Anacirhegeka mpu babwârhaze abantu arhakâsimâ okumuyumvîrhiza. 21 Léro olusiku boshi rhudêko rhudêko oku lubala. 40 Banacibwârhala alingaga Iwanacyisha: Iwo lusiku lukulu lw'okuburhwâ birundo birundo, aha igana igana, aha makumi arhanu kwa Herodi. anacijira idinye, alâlikâ abarhambo arhanu. 41 Okubundi arhôla erya migati oku eri bâge, abakulu b'abasirika n'abashamuka b'e Galileya. irhanu na ziryâ nfi zombi, agalamira emalunga, 22 Mwâli wa Herodiyada erhi ayisha, aj'eruhya, abigisha, abega erya migati, ayihêreza abaganda arhamba, asimîsa Herodi n'abalalike. Okubundi bâge mpu bagabulire abantu; na ziryâ nfi nazo mwâmi anacibwîra olya mwâna-nyere, erhi: «Ompûne azigabirabo. 42 Balya boshi, bayigurha. 43 Banacirhôla ngasi eci olonzize, nakuhâco». 23 Anacimubwîra ebi bàsizaga, bayunjuza rhushâbulo ikumi na rhubiri n'endahiro, erhi: «Ngasi eci wankampûna, nakuhâco, rhw'ebisigaliza by'erya migati na ziryâ nfi. 44 Nabo ciru cankaba luhande lw'Obwâmi bwâni». 24 Olya abalyaga bâli balumebihumbi birhanu. 45 Ho n'aho munyere ahuluka, aj'ibwîra nnina, erhi: «Cici nahûna?» asêza abaganda bâge mpu bajè omu bwârbo, Naye nnina, erhi: «Irhwé lya Yowane Mubatiza». 25 babè bashokola banayikirir'e Betisayida, oku naye Ashub'iyyisha alibirhîre emunda mwâmi àli, amubwîra, acidwîrhe asêzera abantu. 46 Erhi ayûs'ibâlîka, erhi: «Nahûna ompêre oku nambi bo na buno irhwe arheremera oku ntondo mpu aj'ishenga. 47 Erhi bibâ lya Yowane Mubatiza». 26 Mwâmi acîganya bwenêne, bijingo, obwârbo erhi bwahika omu karhî k'enyanja, ci endahiro yâge na balya bâli oku cîbo bo naye naye erhi ali yénene ebulambo. 48 Erhi acîbona birhuma, arhacilonzagya okumubonya nshonyi. 27 bagukubira n'okuvugama -bulya empûsi yahubukaga Obwo mwâmi arhuma omuganda mpu agend'ilêrha embere-, sézi mucêracêra ayish'alambagira omu irhwe lya Yowane mushwêkwa. 28 Olya muganda nyanja, alonz'ibarhaluka. 49 Nabo erhi bamubona anacigenda, ajà omu mpamikwa, amutwa igosi, aj'alambagira oku mîshi, bamanya mpu muzimu, ayisha adwîrhe irhwe lyâge oku nambi, anacilihereza babanda orhuhababo. 50 Boshi bâli bamubwîne, olya munyere, naye alihâ nnina. 29 Erhi abaganda ba n'ebihamba byâli bibagwêrhe. Ci ho n'aho ayirukira Yowane bamanya, bayish'iyyaka omurhumba gwâge, abaderhêza, anababwîra, erhi: «Muhire omurhima bagubisha. 30 Erhi entumwa zishubûka, zacigusha omu nda, nie nnêñè, murhayôbohaga!» 51 Okubundi aha Yezu àli, zamurhondêreza emyanzi y'ebi zakozire ajà omu bwârbo haguma nabo, omulaba gwatwîka. byoshi n'ebi zayigîrize. 31 Anacibabwîra, erhi: Bazânwa, barhangâla: 52 bulya barhumvaga ciru «Muyishe bufunda aharhali bantu, muluhûke hitya». ehitya ecisômerîne c'erya migati, omurhima gwâbo Bulya abantu bakâg'iyyisha n'abakâg'igenda bâli banji gwacîyôrhera muzibu. 53 Erhi bayûs'iyikira, bahika e bwenêne, ciru entumwa zabula amango g'okulya. 32 Jenezareti, basika obwârbo. 54 Oku banayômoka Bacijira omu bwârbo, bayikirira aharhali bantu, omu omu bwârbo ntya, abantu bayirukira bamumanyirira. Iwihwêko. 33 Abantu erhi babona bacîgendersa, banji 55 Banacigeragera omu cihugo coshi, barhondêra bamanya ngahi bajâ. Bahubuka omu bishagala byoshi, okushubûza ngasi boshi bâli bababâre n'endwâla babashoklera n'amagulu, bajicilundayo. 34 Erhi n'okubabarhulira oku ncingo emunda àli. 56 Ngasi

hoshi ageraga, akabà omu lugo, akabà omu bishagala, ene! Ka murhayumvîrhi oku ebirhenga embuga, akabà omu ndimiro, bakâhira abalwâla oku njira, bikaja omu muntu, birhankamuzinza; 19 "bulya banakâmusengera mpu abaleke ciru bahume oku birhamuja omu murhima, ci omu nda birhogera, na cikwî c'omwambalo gwâge; na ngasi bamuhumirekwo, kandi bije aharhankaderhwa». Ntyo ayêrekana oku banacifuma.

7 Abafarizeyi n'abashamuka b'ihamo haguma barhengag'e Yeruzalem, bashûbûzanya, bamujaho. 2 N'erhi babona baguma omu baganda bâge badwîrhe balya n'enfune zizinziere, kwo kuderha ezirhali nkalabe, babagaya. 3 Bulya Abafarizeyi n'Abayahudi boshi barhankalya barhanarhanzir'ikalaba amaboko kuhika aha ngafula; yo yali ngeso ya bashakulûza bâbo. 4 Na nka barhenga ekarubanda, barhankalya barhanashahulizibwi amîshi. Hali n'ezindi ngeso nyinji bakômera okushimba: nka okushuka orhuhè, orhubindi n'enambi z'amarhale n'encingo. 5 Obwo Abafarizeyi n'abashamuka b'ihamo banacimudôsa, mpu: «Cirhuma abaganda bâwe barhashimba engeso za bashakulûza; ci bôhe banakalya n'enfune zirhali nkalabe?» 6 Abashuza erhi: «Izaya acilêbîre kwinjâ kuli mwe, ezi ndyâlya, nka oku biyandisirwe, erhi: "Olu lubaga ludwîrhe lwa nkenga n'akanwa kwônene, ci emirhima yâbo eri kuli". 7 «Obukenge bankenga bubâ bunywesi, enygirizo bayigîriza gabâ marhegeko garhenga emw'abantu». 8 «Mwalesire irhegeko lya Nyamuzinda, mwakulikira engeso z'abantu.» 9 Abâbwîra, erhi: «Munavune irhegeko lya Nyamuzinda mpu lyo mukulikira engeso zinyu. 10 Bulya Mûsa adesire, mpu: "Okenge sho na nyoko, na owahehêrere îshe erhi nnina, anafè". 11 "Ci mwêhe munakaz'iderha, mpu": "Owabwîra îshe erhi nnina, erhi": "Ehi nankakurhabîremwo hiri korbani, kwo kuderha nterekero", 12 "murhanacimuleka ajirîre îshe erhi nnina akandi kantu", 13 "na ntyo mwazâzize akanwa ka Nnâmahanga erhi ngeso zinyu mwene mwajiraga zirhuma". "Na binji bya bene ebyo mujira". 14 Erhi abà amâshub'iyûs'ihamagala olubaga, anacilubwîra, erhi: «Murhege amarhwîri mweshi munayumve kwinjâ! 15 Ntâco cirhenga embuga cankazinza omuntu camamujamo; ci ehirhenga omu muntu hyo hizinza omuntu. 16 Akabà hali ogwérhe amarhwîri g'okuyumva, ayumvel! 17 Erhi acija omu nyumpa, acîyegwîre n'olubaga, abaganda bâge bamudôsa ogwo mugani. 18 Naye ababwîra, erhi: «Aye! kuziga ninyu ntâ bukengêre mugwérhe kuhika

ebiryo byoshi biri bicése. 20 Ashub'iderha, erhi: «Ebirhenga omu muntu, byo bizinza omuntu. 21 "Bulya omu muntu", "omu murhima gwâge mwo murhenga enkengêro mbi": "obugonyi, obushambo, okuyîrha", 22 "okuhusha, obujinisi, obubî, obulyâlya, obumaguza", "obuyâgalwa, okushobekana busha", "okucîbona, obunganyi". 23 "Ebyo bibî byoshi omu muntu birhenga", "byo binazinza omuntu". 24 Erhi barhenga eyo munda, acijîra omu mpande z'e Tiri n'ez'e Sidoni. Ajà omu nyumpa, arhalonzagya omuntu amanye ahâli, ci abula oku ankacîfulika. 25 Bulya hâli omukazi, erhi omwâli agwérhwe n'omuzimu mubî; erhi ayumva e myanzi yâge, akanya, aj'ifukama aha magulu gâge. 26 Oyo mukazi àli mupagani, Mufenisi w'e Sîriya. Anacimusengera mpu amukûlire shetani omu mwâna. 27 Naye amubwîra, erhi: «Orheng'ileka abâna bayigurhe, bulya kurhali kwinjâ okuyanka entanda y'abâna n'okuyikwêba ebibwâna». 28 Olya mukazi anacimushuza, anamubwîra, erhi: «Kwo binali ntyo, Muhanî! ci kurharhuma ebibwâna birharhôlogola enshangukiza aha abâna balîra!» 29 Anacimubwîra, erhi: «Kuli olwo luderho, ogendage, shetani arhenziremwo mwâli wâwe». 30 Erhi ahika aha mwâge, ashimâna omwâli agwîshîre oku ncingo, erhi shetani amulîsire. 31 Anacirheng'e Tiri, aj'e Sidoni, ebwa nyanja y'e Galileya, omu cihugo c'e Dekapoli. 32 Bamulêrhera ecihuli c'akaduma, bamuhûna mpu acihirekwo okuboko. 33 Anacîyêgûla omu lubaga, acîhira hâge hâge, acîhira eminwe omu marhwiri, ajabika omunwe n'amarhî, acihuma oku lulimi. 34 Okubundi agâlamîra emalunga, ayîsa bwenêne, acibwîra, erhi: «Efeta», kwo kuderha: «yîguka». 35 Ho na halya amarhwîri gâge gayiguka n'olulimi lwâge Iwashwékûka: arhondêra aderha bwinjinjâ. 36 Abahanza mpu barhabwîraga ndi; ci oku asêzagara okubahanza, kwo nabo basêzize okulumîza ogwo mwanzi hoshi. 37 Barhangâla bwenêne, banakâderha, mpu: «Ajizire byoshi bwinjâ! Ebihuli adwîrhe abiymvîsa, n'orhuduma adwîrhe arhuderhêsa!»

8 Mw'ezo nsiku, hâli kandi olubaga lunji lw'abantu, lurhanagwérhe biryo. Anacihamagala abaganda

bâge, ababwîra, erhi: 2 «Mubabalire eyi ngabo, bulya acacilambûla amasù, aderha, erhi: «Ndwîrhe nabona ene lukola lwa nsiku isharhu bankulikira burhalya. 3 abantu bali nka mirhi yalambagira». 25 Obwo Yezu Nkabañika bashalisire, akangwe kanabayankira omu ashub'imulambulira amaboko oku masù, arhondêra njira, bulya balimwo abà kuñi. 4 Abaganda bâge okubona bwinjâ, ashuba mugumagumà, anakabona bamushuza, mpu: «Ndi wankabona emigati yayigusa byoshi n'obwâlagale, ciru n'ebiri kuñi. 26 Okubundi abà boshi muno irungu?» 5 Naye anacibadôsa, erhi: amubwîra mpu aj'emwâge, erhi: «Ciru orhajaga «Migati inga mugwérhe?» Nabo, mpu: «Ndà». 6 omu cishagala». 27 Yezu akanya bo n'abaganda Okubundi anacirhegeka mpu abantu babwârhale bâge, ajà omu bishagala by'e Sezareya, cihugo oku idaho. Ayanka erya migati oku eri nda, avuga ca Filipo. Erhi bahika omu njira, adôsa abaganda omunkwa, ayibega, ayihà abaganda bâge mpu bâge, erhi: «Abantu kurhi baderha mpu nie ndi?» 28 bayigabulire olubaga, nabo banacibahêrezayo. 7 Banacimushuza, mpu: «Yowane Mubatiza; abandi Bâli bagwérhe na nñi nsungunu. Nazo erhi abà mpu Eliya; abandi mpu muguma omu balêbi». amazigisha, aderha mpu bazigabe. 8 Abantu ba lya, 29 Ababwîra, erhi: «Ninyu mwe, ndi muderha bayigurha. Bashûbûza amasigaliza, gayunjuza birhiri mpu ndi?» Petro anacishuza, aderha, erhi: «We nda. 9 Abalyaga bâli nka bihumbi bini. Anacibasêzera; Kristu». 30 Obwo anacibakoméreza mpu barhabwîraga 10 ho n'aho anacijà omu bwârbo bo n'abaganda ndi. 31 Okubundi arhondêra okubayigîriza oku bâge; kwo na kuhika omu mpande z'e Dalamanuta. Mwene-omuntu akwâñine ababazibwe bwenêne 11 Abafarizeyi banacyisha, barhondêra okumujîsa n'okunenwa n'abagula b'olubaga, abajinji b'abadâhwa kadali. Bamuhûna ecimanyîso c'emalunga mpu lyo n'abashamuka b'ihano, ayîrhwe, n'enyma lya nsiku bamurhega. 12 Ashishimukwa, aderha, erhi: «Cici isharhu afûke. 32 Ebyo binwa abiderhera embere cirhumire eri iburha lyalonza ecimanyîso? Okuli, za boshi. Lêro Petro amuhêka mahwe, arhondêra mmubwîre, eri iburha lirhahâbwè cimanyîso». 13 amukalihira. 33 Erhi acikabagana n'erhi abona Anacibasêzera, acirhulira omu bwârbo, ayikirira erindi abaganda bâge, akankamira Petro, anamubwîra, ishiriza. 14 Abaganda bâge bayibagira okuciyikira erhi: «Ntengaho shetani: bulya enkengêro zâwe emigati; erhi mugati muguma gwônene baciyikire omu zirhal nkengêro za Nyamuzinda, ci ziri za bantu». 34 bwârbo. 15 Erhi Yezu acibabwîra, erhi: «Mumanye Anacihamagalâ olubaga n'abaganda bâge, ababwîra, munacîlange oku ngezo y'Abafarizeyi n'eya Herodi», erhi: «Owalonz'inshimba, acîlahire yênenê, abarhule 16 bajânamwo bône na nnene, mpu: «Rhurhadwîri omusalaba gwâge, ankulikire. 35 Bulya ovalonze lwîko». 17 Naye erhi amanya, ababwîra, okuciza obuzîne bwâge, ye wâbuheze; ci ôwâheze erhi: «Cirhumire mudwîrhe mwagerêreza mpu obuzîne bwâge nie ntuma n'Emyanzi y'Akalembe, ye murhadwîri lwîko? Aye! Kuziga murhasâg'iyumva wâbucize. 36 Bici kwankakwânana omuntu okubâ murhanasâg'imanya! Ka emirhima yinyu eciri mizibu? mwâmi w'igulu lyoshi, erhi ankaheza omûka gwâge? 18 Mugwérhe amasù, murhanabona; mugwérhe 37 Nisi erhi bici omuntu ankahâna ngulo y'omûka amarhwîri, murhanayumva! 19 Ka murhacikengiri, gwâge? 38 Ngasi yêshi wâbè nshonyi nie ntuma bulya nzind'ibega erya migati irhanu oku bantu n'ebinwa byâni birhumire mw'eri iburha ly'obugonyi bihumbi birhanu, birhiri binga biyunjwîre masigaliza n'erya ebyâha, naye Mwene-omuntu ayish'imubêra mwayansire?» Nabo, mpu: «Ikumi na bibiri. 20 nshonyi amango ayisha omu irenge ly'ishe haguma "Na bulya kandi nabegeraga bantu bihumbi bini na bamalahika batagatîfu".

migati nda, birhiri binga biyunjwîre masigaliza mwayansire?» Nabo, mpu: «Ndà». 21 Anacibabwîra, erhi: «Ka murhaciyumva?». 22 Erhi bahika e Betisayida, bamulêrhera omuhûra, bamusengera mpu aguhumekwo. 23 Anacigwârhira gulya muhûrha oku kuboko, aguhêka eburhambî bw'olugo, agutwîra amarhî oku masù, agulambûrirakwo amaboko, agudôsa, erhi: «Ka muli eci obwîne?» 24 Olya

9 Ababwîra, erhi: «Mmubwîzire, okuli, hali baguma muli abà bayimanzire hano barhakabona olufù, kuhika babone Obwâmi bwa Nyamuzinda buyishire omu bukuze bunji». 2 Erhi kugera nsiku ndarhu, Yezu ayanka Petro, Yakôbo na Yowane, abagendana bône oku ntondo ndîrî. Anacihinduka obusù embere zâbo. 3 Emymbalo yâge yanacilangashana, yâbâ myêru myêru nka lubula, kulya ntâye en'igulu

oshuka wankayiyêruhya ntyo. 4 Eliya bo na Mûsa byanahashikana oku ogwêrhe obuyêmêre». 24 Ho na banacibabonekera, bakaz'ishambâla na Yezu. 5 halya olya ïshe w'omwâna aderha n'izù linene, erhi: Obwo Petro anacibwîra Yezu, erhi: «Yâgirwa, «Nyêmire, Yâgirwa! Ontabâle nie mubula buyêmêre!» kuli kwinjâ rhubêre hano; rhuyûbakeho rhuyumpa 25 Yezu erhi abona olubaga lulundumana, akankamira rhusharhu: higuma hyâwe, ehindi hya Mûsa olya muzîmu mubî, anamubwîra, erhi: «We muzimu n'ehindi hya Eliya». 6 Erhi arhacimayiri kurhi kaduma na cihuli, nkurhegesire omurhengemwo, aderhage, bulya bâli barhunziwe n'obwôba bunji. orhanacihîra okamushubiriramwo». 26 Anacyâma, 7 Okubundi olwikungu Iwayisha, Iwabawîka, n'izù amuhindaganya bwenêne, amurhengamwo. Olya lyanacirhengamwo lulya Iwkungu, erhi: «Oyu ye mwâna ayôrha nka mufû, ciru banji baderha mpu afire. Mugala wâni muzigirwa, mumuyumve». 8 Ho 27 Ci erhi Yezu acimugwârha okuboko, amuzûsa, na halya mpu bacilola eyi n'eyi, barhacibonaga ayîmanga. 28 Erhi abâ amâjâ omu nyumpa, abaganda ndi orhali Yezu yénene haguma nabo. 9 Erhi bâge bamudôsa bufunda, mpu: «Carhumaga rhwêki bakola bayandagala oku ntondo, abakomêreza mpu rhurhahash'imuhulusa bulya?» 29 Anacibasuza, barhabwîraga ndi ebi babwîne, kuhika Mwene omuntu erhi: «Shetani wa bene oyo arhalibirhwakwo n'ezirhalí afûke omu bafû. 10 Bagwârha ako kanwa emurhima, nsengero n'okucîshalisa». 30 Erhi barhenga aho, ci bacidôsa kwo kuderha kurhi: kuhika afûke omu bajâ bagera omu Galileya, ci arhalonzagya abantu bafû. 11 Banacimudôsa, mpu: «Cirhuma Abafarizeyi bamanye, 31 Bulya akâg'iyigîriza abaganda bâge n'abashamuka b'ihano bakaz'iderha mpu kukwânnîne anakag'ibabwîra oku Mwene-omuntu ayish'ihamwa Eliya arhang'iyisha?» 12 Naye ababwîra, erhi: «Néci omu maboko g'abantu, oku bayish'imuyîrha, n'oku Eliya ayish'iyisha, ayish'ikombéza byoshi! Ci kurhi hano abâ amayîrhwa, enyuma lyâ nsiku isharhu Mwene-omuntu ayandikîrwe? Oku ayish'ibabala ayish'ifûka. 32 Ci bôhe barhumvagya ako kanwa, bwenêne n'okugayaguzwa. 13 Lekagi mmubwîre! banarhînya okumudôsa. 33 Banachika e Kafarnaumu. Eliya mîra ayishaga; nabo bamujira oku balonzagya Erhi babâ bakola bali omu nyumpa, abadôsa, erhi: kwoshi, nk'oku anayandikîrwe». 14 Erhi bagaluka aha «Kadali kaci kalya mwagwêrhe omu njira?» 34 abaganda bâge bâli, bashimâna lubaga lunji lw'abantu Bacîhulikira, bulya bâyîshaga bajâ kadali bône na lubazonzire, n'abashamuka b'ihano bâli kadali boshi. nnene mpu ndi mukulu muli bo. 35 Okubundi 15 Erhi eyo ngabo y'abântu ebona Yezu, yarhangâla, atamala, ahamagala balya ikumi na babiri, ababwîra, yayisha elibisire, yaj'imulamus. 16 Anacibadôsa, erhi: «Owalonz'ibâ wa burhanzi, acijire wa buzinda erhi: «Kadali kaci ako muli?» 17 Muntu muguma omu na murhumisi w'abandi boshi». 36 Anacyanka lubaga amushuza, erhi: «Nyamwagirwa, nakudwîrhîre omwâna w'ecirhaba, amuyimanza ekarhî kâbo; n'erhi mugala wâni olimwo shetani w'akaduma. 18 Ngasi abâ amamubagalira, abâbwîra, erhi: 37 «Ngasi kumugwârha, anamurhimba oku idaho, omwâna wayankirire mwâna muguma wa bene oyu nie ntumire, anarhumba kafula, anakugurha amîno anagangabale. erhi nie ayankirîre; na owanyankirira, erhi arhali Nabwîzire abaganda bâwe nti bamukûlemwoye, nie ayankirîre, ci olya wantumaga». 38 Yowane barhanahashire». 19 Anacimushuza, amubwîra, anacimubwîra, erhi: «Yâgirwa, rhwabonaga omuntu erhi: «Eri iburha libula-buyêmêre, kuhika mangaci alibirhakwo abashetani oku Izîno lyâwe; rhwâli nayôrha ninyu? Kuhika mangaci nammulembere? rhwamuhanza, bulya oyo muntu arharhukulikira». 39 Nderheragiye». 20 Bamulêrha. Olya shetani erhi Naye Yezu anacishuza, erhi: «Murhamuhanzagya, abona Yezu, azunguza bwenêne omwâna, amurhimba bulya ntâye wankajira ecisômerîne oku Izîno oku idaho. Omwâna agâyagâyâ anarhumba lufula. lyâni,akanashub'inderhera kubî. 40 Bulya orhali 21 Yezu anacidôsa ïshe, erhi: «Kurhenga mangaci mushombani wîru, erhi mwîra wîru». 41 agwârhagwa?» Naye ashuza, erhi: «Kurhenga ebûrhò. «Ngasi yêshi wâmmuhè akahè k'amîshi bulya muli 22 Na kanji kanji anamukwêbe ecîko n'erwîshi, bantu ba Kristu, mmubwîre okuli, oluhembo Iwâge kulonz'imuyîrha. Ci akabâ ogwêrhe okuwankahasha, lurhakamuhera». 42 «Ci owasârhaze muguma muli orhurhabâle, orhufê lukogo». 23 Yezu ashuza, erhi: abâ banyêmîre, akwânnîne okushwêkerwa olusho «Mpu akabâ ogwêrhe okuwankahasha!... Byoshi omu igosi n'okukwêbwa omu nyanja. 43 Akabâ

okuboko kwâwe kunarhume wahirima omu câha, onakutwe: kuli kwinjâ kulusha okujâ omu Buzîne oli kabokwè, ahâli h'okuhêka maboko abiri omu cîna c'omuliro gurhazima, [(Geenna g1067) 44 omu omuvunu gwâbyo gurhafâ n'omuliro gurhazima.] 45 N'akabâ okugulu kwâwe kunarhume wahirima omu câha, okutwe: kuli kwinjâ kulusha okujâ omu Buzîne oli kagulu, ahâli h'okuhêka amagulu gombi omu nyenga y'omuliro, [(Geenna g1067) 46 omu omuvunu gwâbyo gurhafâ n'omuliro gurhazima.] 47 N'isù lyâwe likarhuma wahirima omu câha, olîyômole: bulya kuli kwinjâ kulusha okujâ omu Bwâmi bwa Nyamuzinda n'isù liguma, ahâli h'okukwêbwa n'amasù gombi omu nyenga y'omuliro, (Geenna g1067) 48 omu omuvunu gwâbyo gurhafâ n'omuliro gurhazima. 49 Bulya ngasi muntu analungwe n'omuliro (na ngasi nterekêro enalungwe n'omunyu). 50 Omunyu ciri cintu cinjâ; ci kwônene omunyu gukarhengamwo obununu, cici mwankacigulungamwo? Mubêmwo omunyu, munabè n'omurhûla mwêne na mwêne».

10 Erhi arhenga eyo munda, ajà omu lya Yûda, ishiriza lya Yordani. Engabo y'abantu yashub'imulundûkira; abayigîriza nk'oku anayôrhera. 2 Abafarizeyi banacimujaho; bamudôsa kwa kumurhangula, mpu: «Ka kuyémérîwe omuntu ahluse mukâge?» 3 Naye erhi ashuza, ababwîra, erhi: «Kurhi Mûsa ammurhegesire?» 4 Nabo, mpu: «Mûsa ayêmîre okuyandika ecêrhè c'okuvuna obuhya n'okumuhulusa». 5 Yezu abashuza, erhi: «Buzibu bwa mirhima yinyu bwarhumire Mûsa ammujirira eryo irhegeko. 6 Ci erhi Nyamuzinda arhondêra okulema, ajizire omulume n'omukazi. 7 Co carhuma omuntu aleka îshe na nnina, acishwêkerekwo mukâge, 8 banabè babiri omu mubiri muguma. Na ntyo barhaciri babiri, ci gukola mubiri muguma. 9 Mâshi! arhalî omuntu ye wahumanula eci Nyamuzinda ahumanagyaga». 10 Erhi bahika omu nyumpa, abaganda bâge bashub'imudôsa kuli ako kanwa. 11 Ababwîra, erhi: «Ngasi yêshi wâhuluse mukâge akanayanka owundi, erhi kuhusha ahushire; 12 n'omukazi wâleke ibà, agend'iyanika n'owundi, erhi naye kuhusha ahushire». 13 Banacimulérhera abâna mpu abahumekwo; ci abaganda bâge bakalihira abâli babadwîrhe. 14 Erhi Yezu abona, agaya anababwîra, erhi: «Leki abâna! bajè ahandi; murhabahanzagya, bulya ababashusha, Obwâmi bwa

Nyamuzinda buli bwâho. 15 Mmubwîre okuli: ngasi yêshi orhayankiriri Obwâmi bwa Nyamuzinda nka mwâna murhò, arhakabulabarhamwo». 16 Obwo anacibagalira, abahirakwo amaboko, abagisha. 17 Erhi abà amalikûla, akol'ali omu njira, muntu muguma ayish'alibisire, amufukamira, amudôsa, erhi: «Waliha Mwigîriza mwinjâ, kurhi njirage lyo mbona obuzîne burhahwa?» (aiônios g166) 18 Yezu amubwîra, erhi: «Cirhumire onderha mwinjâ? Ntâye ôbâ mwinjâ aha nyuma lya Nyamuzinda yénene. 19 Oyishi amarhegeko: Orhahîra kanigana, orhahîra okahusha, orhahîra okazimba, orhahîra okahamîriza obunyewesi, orhahîra okalya ebya bene, okaz'ikenga sho na nyoko». 20 Olya naye amushuza, erhi: «Yâgîrwa, ebyo byoshi mbikulikira kурhenga eburhò bwâni». 21 Obwo Yezu anacimusinza, amuzigira, anamubwîra, erhi: «Ciguma cône cicikusigalire: ogende, oj'iguza ebi ogwêrhe byoshi, ohè abakenyi, ly'oyîsh'ibona obuhirhi omu mpingu; okubundi oyîshe, onshimbe». 22 Erhi ayumva ako kanwa, oburhè bwamuhêka, bulya àli agwêrhe birugu binji. 23 Yezu anacilola eyi n'eyi, abwîra abaganda bâge, erhi: «Kuli kudârhi okuhika kw'abagale omu Bwâmi bwa Nyamuzinda!» 24 Abaganda bâge basômerwa n'enderho zâge. Ci Yezu ashubîrira, ababwîra, erhi: «Bâna bâni, kuli kudârhi okuhika omu Bwâmi bwa Nyamuzinda! 25 Okugeza engamiya omu murhule gw'ensinge kuli kulembu kulusha okuhisa omugale omu Bwâmi bwa Nyamuzindal!» 26 Nabo bazânwa bwenêne-bwenêne, bakadôsanya bône na nnene, mpu: «Ndi wâcungukage obwo?» 27 Yezu abagezamwo amasù, abâbwîra, erhi: «Emwa abantu okwo kurhankahashikana, ci arhalî emwa Nyamuzinda: bulya ntâco cankayabira Nyamuzindal! 28 Petro anacimubwîra, erhi: «Obu rhuli aha, rhwalesire byoshi, rhwakushimba!» 29 Naye Yezu ashuza, erhi: «Okuli, mmubwîre, ntâye waleke enyumpa yâge, bene wâbo, bâli bâbo, îshe, nnina, abâna erhi mashwa gâge nie ntuma n'Emyanzi y'Akalembe erhuma, 30 "abule kuhâbwa kali igana, buno, en'igulu: enyumpa, bene wâbo, bâli bâbo, bannina, abâna n'amashwa, haguma n'amalibuko, n'omu mango gaciyyisha, akalamo karhahwa". (aiôn g165, aiônios g166) 31 "Na banji bali barhanzi bayish'ibà bazinda, n'abazinda bâbè barhanzi"». 32 Erhi bali omu njira, bayinamukira e Yeruzalem. Yezu erhi abashokolîre; nabo bazânwa,

n'abâli babakulikire bayôboha. Ashub'iyanca balya Yezu àli. 51 Yezu amudôsa, erhi: «Cici walonza ikumi na babiri, arhondêra okubabwîra oku ayish'ibà, nkujirire?» Naye olya muhûrha, erhi: «Yâgirwa, nti erhi: 52 Yezu amubwîra, erhi: «Gendaga, obuyémêre bwâwe bwakufumize». Na ho na halya b'abadâhwa n'abashamuka b'ihano. Bayish'imutwîra ayirukir'abona; anacimukulikira.

okufà, banamuhâne e mw'abapagani. 34 Nabo bamushekere, bamumesherekwo, bamushûrhe emikoba banamuyîrhe, na hano hagera nsiku isharhu, afûke». 35 Bene-Zebedeyo, Yakôbo na Yowane, banacimujaho, bamubwîra, mpu: «Waliha, rhulonzize ngasi kwoshi rhwakuhûna orhujirirekwo». 36 Naye abashuza, erhi: «Cici mwalonza mmujirire?» 37 Nabo, mpu: «Orhujire rhubwârhale, muguma ekulyo, owundi ekumosho kwâwe omu irenge lyâwe». 38 Yezu anacibashuza, erhi: «Murhamanyiri eci muhunyire. Ka mwankahash'innya akabehe nayîsh'innya, erhi mubatizibwe obubatizo nayîsh'ibatizibwa?» 39 Nabo, mpu: «Rhwahanasha». Yezu ababwîra, erhi: «Akabehe nayîsh'innya, kôhe mwâkanya, n'obuhatizo nayîsh'ibatizibwa, mwâbubatizibwa. 40 Ci okubwârhala ekulyo erhi ekumosho kwâni, arhalie nie nâmmuhékwo, ci kuli kwa balya bakurheganyizibwe». 41 Erhi balya bandi ikumi bayumva ntio, barhondêra okududumira Yakôbo na Yowane. 42 Okubundi Yezu anacibahamagalâ hófi naye, ababwîra, erhi: «Murhababiri oku emwa abapagani, abarhegesi kwo barhegeka nka banyakasane, n'abakulu banabayéreke obukulu bwâbo. 43 Arhalie kwo byâbâ ntio muli mwe: mwêhe ovalonz'ibà mukulu muli mwe, acijire murhumisi winyu 44 na ngasi walonz'ibà wa burhanzi muli mwe, acijire mujà wa boshi. 45 Ntio Mwene-omuntu arhayishaga mpu arhumikirwe, ci mpu arhumikire abandi, anahâne obuzîne bwâge lyo acungula banji». 46 Banachika e Yeriko. Erhi acirhenga e Yeriko bo n'abaganda bâge na ngabo nyinji y'abantu, barhimâna Bartimeyo, mwene-Timeyo. Gwàli muhûrha; erhi gubwârhîre oku njira, gudwîrhe gwahûnira obuligo. 47 Erhi ayumva oku Yezu w'e Nazareti wagera, arhondêra okuyakûza, erhi: «Mâshi Yezu, Mwene-Daudi, ombêre obwonjo nâni!» 48 Banji banacimukankamira mpu ahulike; ci yêhe anacyâma, alushîsa, erhi: «Mâshi Mwene-Daudi, ombêre obwonjo nâni!» 49 Obwo Yezu ayimanga, arhegeka mpu bamulérhe. Bahamagala olya muhûrha, bamubwîra, mpu: «Simikal oyimuke, akuhamagire». 50 Anacikwêba ecirondo câge, ahama, ajà emunda

11 Erhi bakola bahika e Yeruzalem, hôfi n'e Betifaje n'e Betaniya, ah'idakô ly'entondo y'Emizeti, Yezu arhuma babiri omu baganda bâge, 2 ababwîra, erhi: «Jimwo cira cishagala cimuyêrekire; hano muhikamwo, mwâshimâna omucukà gw'endogomi guli mushwêke, gurhasâg'igendwakwo na muntu. Mugushwékûle munagundêrhere. 3 Hakajira owakamubwîra, mpu: "Kurhi oku?" "Munamushuze oku Nyakasane agulonza"; "ho n'aho anagurhuma eno"». 4 Balíkûla, bashimâna omucukà gw'endogomi guli mushwêker'emuhanda, omu mashanganizo; bagushwékûla. 5 Baguma omu bâli bayimanzire aho bababwîra, mpu: «Kurhi okwo mwashwékûla ogwo mucukà gw'endogomi?» 6 Bashuza nka kulya Yezu anababwîraga; barhacibayâlulaga. 7 Banacilérhera Yezu gulya mucukà gw'endogomi, babambakwo ebishûli byâbo; naye aburhamalakwo. 8 Abantu mwandu babamba ebishûli byâbo omu njira; abandi batwa amashami g'emirhi omu mashwa, bagabamba omu njira. 9 Abâli bashokwîre n'abâli enyuma, bayisha babanda orhuhababo, mpu: «Hozana! Agishwe oyu oyishire oku izîno lya Nyakasane!» 10 Bugishwe Obwâmi buyishire bwa larha Daudi! Hozana omu mpingu enyanya! 11 Erhi ahika omu Yeruzalem, ajà omu ka-Nyamuzinda; n'erhi abâ amahengûza enyunda zoshi, bulya ecajingwe càli camabâ, ahuluka, aj'e Betaniya bo na balya ikumi na babiri. 12 Erhi buca, bakola barhenga e Betaniya, ishali lyamugwâra. 13 Alangira omurhi gw'amalehe guyâsize, agujaho mpu arole erhi abonawo irehe. Erhi aguhikaho, ntâco abwînekwo, agarhalì mâsi gwônene bulya garhalì mango ga malehe. 14 Anacibwîra gulya mulehe, erhi: «Mâshi irhondo orhacifâga walibirwekwo irehel» Abaganda bâge nabò bayumva. (aiôn 9165) 15 Banachika e Yeruzalem. Erhi ajà omu ka-Nyamuzinda, arhondêra ahulusa abakâg'ikaguliza n'okugulira omu ka-Nyamuzinda; akulumbya oburhalulè bw'abakâg'ikâba, anahirimya entebe z'abarhunzi b'engûkù. 16 Arhayêmérage omuntu ageze akantu omu ka-Nyamuzinda. 17 Erhi akola abayigîriza, ababwîra, erhi: «Ka kurhayandisirwi

ntyā: Enyumpa yāni yāderhwē nyumpa ya nsengerō omwambali mpu abahinzi bamuhē eyāge mizābību". oku mashanja goshi? Ci mwēhe mwamayijiraga 3 "Bôhe banacimugwârha, bamushûrha, bamulîka lukunda lwa bishambo!" 18 Erhi abajinji b'abadâhwa maboko mûmu". 4 "Ashub'îbarhumira owundi n'abashamuka b'ihamo bayumva eyo myanzi, balonza mwambali; oyo bamubera oluguma banamujacira kurhi bamuyîrha; ci bamuyôbôha, bulya olubaga kubî". 5 "Ashub'îrhuma owundi; yêhe bamuniga. Iwoshi lwakâg'isômerwa n'eniyîrizo zâge. 19 Erhi N'abandi mwandu; baguma bashûrhwâ, abandi kubâ bijingo, arhenga omu cishagala. 20 Erhi kubâ banigwa". 6 "Obwo erhi acigwérhe mugala sêzi, bakola bashub'igera, bashimâna gulya murhi wâge muguma mûrhonyi bwenêne. Buzinda naye gw'amalehe gwayûmire kuhika omu cisinasina. 21 abarhumiraye, aderha, erhi": "Bakenga mugala Petro akengêra, amubwîra, erhi: «Waliha, k'obwîne! wâni yêhe!» 7 "Ci abahinzi babwîrana, mpu": gulya mulehe wahehereraga ogu gwayûmire». "Oyu, yo nfula yâyîme: yishî rhuyinige, rhuyish'ibâ 22 Yezu anacishuza, ababwîra, erhi: «Muyêmère rhwe rhucîyîmira muli byo!» 8 "Banacimurhuluba, Nyamuzinda. 23 Okuli mmubwîre, ngasi yeshi bamuyîrha, bamukwêba emûhûlo gw'olukoma". wabwîre eyi ntongo, erhi: 'Yimuka, ocikwêbe omu 9 "Kurhi nn'olukoma ayish'ijira obwo?" "Ayisha, nyanja', nka arharhindîrî emurhima gwâge, ci akabâ ahôrha balya bahinzi, n'olukoma aluhè abandi". 10 ayêmîre oku kulya anadesire kwâbâ, kwanabâ. 24 "Ka murhasâg'isoma ntya omu Mandiko": "Ibuye Co cirhumire mmubwîra: ngasi eci mwâhûne nka abûbasi bagayaguzagya, lyayish'ibâ kaboko ka mwashenga, mulangâlire oku mîra mwacishobôлага, nyumpa"; 11 "Nyakasane yêne wakolaga ebyo, mwanacihâbwa. 25 Na nka muyimanzipre, mudwîrhe byanabâ bisômerîne omu masù gîrhu". 12 Balonza mwashenga, akabâ hali oyu mubikîre akarhinda oku bamugwârha, ci bayôbôha olubaga; bulya emurhima, mûmubabalire, lyo Sho w'empingu bâli bayumvîrhe oku ogwo mugani bo guyérekîre. naye ammubabalira amabî gînyu". [26 N'akabâ Banacimuleka, bagenda. 13 Banacimurhumira murhababañiri abinyu bantu, naye Sho w'empingu baguma omu Bafarizeyi n'omu Baherodi mpu arhamubabalire ebyâha binyu.] 27 Bashub'ijâ e bamurhege omu nderho. 14 Banaciyisha, bamubwîra, Yeruzalem. Erhi abâ adwîrhe alambagira omu ka- mpu: «Waliha Muyigîriza, rhuyishi oku oderha okuli Nyamuzinda, abakulu b'abadâhwa, abashamuka n'oku orhajira kabôlo kuli ndi, bulya orhalola ola ye b'ihamo n'abagula b'olubaga bamujaho, 28 ndi omu bantu, ci enjira ya Nyamuzinda onayiyigîrize banacimubwîra, mpu: «Buhashe buhi ojiramwo nk'oku enali. Ka kukwânîne rhukavurhira Sezari erhi ebi byoshi? Na ndi wakuhâga obwo buhashe nanga?» 15 Naye bulya àli amanyire obulyâlya bwâbo, bw'okubijira?» 29 Naye Yezu abashuza, ababwîra, ababwîra, erhi: «Cirhumire mwantega? Nderheri erhi: «Nâni nammudôsa kanwa kaguma. Munshuze, olusaranga ndole». 16 Balulêrha. Anacibadôsa, erhi: nâni nammubwîra obuhashe njiramwo ebi. 30 «Ya ndi eyi nshusho n'aga mandiko?» Bashuza, Obubatizo bwa Yowane, k'empingu bwarhengaga mpu: «Bya Sezari». 17 Yezu anacibabwîra, erhi: erhi emwa abantu? Munshuze». 31 Obwo bacijamwo, «Ahoo! ebya Sezari bigaluliragi Sezari, n'ebya bakaderha, mpu: «rhukaderha nti empingu, akola Nyamuzinda mubihé Nyamuzinda». Banacisômerwa arhudôsa, erhi: "Carhumaga murhacimuyêméra?" bwenêne. 18 Abasaduceyi, balya bakaderha mpu ntâ 32 "Na rhukaderha nti emwa abantu, abâ bantu bufûke bw'abafire, banacimujaho, bamudôsa, mpu: barhuyîrha, bulya boshi kwo bakâg'îlolâ Yowane 19 «Muyigîriza, Mûsa arhurhegesire mpu irhondo nka mulêbi w'okuli"». 33 Banacishuza Yezu, mpu: mwene wâbo omuntu akafâ nka alesire omukazi «Rhurhamanyiri là». Naye Yezu ababwîra, erhi: «Nâni orhagwérhi bâna, mwene wâbo anayinjire mukâge, ntacimmubwîre buhashe buhi njira mwo ebi».

12 Obwo arhondêra okubabwîra omu migani: «Muntu muguma anacihinga olukoma Iw'emizâbîbu, aluyûbakira olugurhu, ahebamwo omukenzi, agwîkamwo omutungo; okubundi alusigira abahinzi, acîbalamira. 2 "Erhi amango gahika, arhuma

aha kufûka kw'abafù, ayish'ibà mukà ndi muli bo? n'ebibwârhalo birhanzi oku cîbo c'idinye"; 40 "abakâja Bulya oku bali nda bâli bamuyansire». 24 Yezu balya ebya abakana banaderha amasala mañimalî. erhi abashuza, ababwîra, erhi: «Ka murhahabusiri Abo bayish'ibona olubanja ludârhi kurhaluka». 41 obwo, erhi kurhamanya Amandiko n'obuhashe Yezu anacibwârhala aha bwa mucîmba gw'ecibîkiro, bwa Nyamuzinda kurhuma? 25 "Bulya aha kufûka akalola oku abantu bahira ensaranga omu mucîmba kw'abafù, ntâye wâshebe na ntâye washebwé, ci gw'ecibîkiro. Bahirhi banji bahiramwo nyinji. 42 Léro bacîbéra nka bamalahika omu mpingu". 26 "N'oku hâyisha mukana muguma wa buligo, ahiramwo bufûke bw'abafù, ka murhasâg'isoma omu citabu bujuma bubiri, bwo nk'ikuta. 43 Anacikema abaganda ca Mûsa, halya baganîre olw'Ishaka lyagulumira, bâge, ababwîra, erhi: «Mmubwîre, okuli, oyu mukana aka kanwa Nyamuzinda amubwîraga, erhi aderha, mukenyi ahânyire kulusha boshi bahiraga omu erhi: Nie Nyamuzinda wa Abrahamu, Nyamuzinda cibîkiro. 44 Bulya, boshi bahiziremwó oku bisigala wa Izaki, Nyamuzinda wa Yakôbo?" 27 "Arhalí oku bunguke bw'ebirugu byâbo; ci yêhe omu Nyamuzinda wa mifù, ci wa bagumagumâ. Mâshi bukenyi bwâge ahiziremwó ehi anali agwérhe hyoshi, mudwîrhe mwacîrheba bwenêne!"» 28 Muguma omu ehyankamubîsire hyoshi».

bashamuka b'ihano àli ayumvîrhe oku badalika. Erhi abona oku abashuzize bwinjâ, anacimudôsa, erhi: «Irhegeko lihi liri lirhanzi omu marhegeko goshi?» 29 Yezu amushuza, erhi: «Irhegeko lirhanzi lyo eli: "Yumva, Israheli. Nyakasane Nyamuzinda wîru yénene Nyamuzinda"; 30 "wakâzígira Nyakasane Nyamuzinda wâwe n'omurhima gwâwe goshi, n'omûka gwâwe gwoshi, n'obukengére bwâwe boshi, n'emisî yâwe yoshi". 31 "Elya kabiri lyo eli": "Wakâzígira owinyu nk'oku ocîzigira wénene". "Ntalindi irhegeko lilushire ago"». 32 Olya mushamuka w'ihano amubwîra, erhi: «Nêci, Mwigîriza, odesire oku binali: "oku Nyamuzinda ali muguma yénene n'oku ntâ wundi aha nyuma lyâge". 33 "Okumuzigira n'omurhima goshi, n'obukengére boshi, n'emisî yoshi, n'okuzigira owinyu nk'oku ocîzigira wénene, kulushire enterekôro zoshi n'entulo zoshi"». 34 Yezu erhi abona oku ashambíre kwinjâ amubwîra, erhi: «Obwâmi bwa Nyamuzinda burhakuli kuñi». Na ntâye wacikâg'ihaliza mpu amudôsa. 35 Erhi abà adwîrhe ayigîriza omu ka-Nyamuzinda, Yezu anaciderha, erhi: «Kurhi abashamuka b'ihano baderha mpu Kristu ali mwene Daudi? 36 N'obwo Daudi yénene adesire oku buhashe bwa Mûka Mutagatîfu, erhi: Nyakasane abwîzire Nnâhamwîru: Bwârhala ebwa kulyo kwâni, kuhika abanzi bâwembayandaze burhaba aha magulu gâwe. 37 Daudi yêne akudesire mpu ye Nnawâbo; kurhi aligi mugala?» Olubaga Iwakamuyumvîrhiza lunasîmire. 38 Ababwîra omu nyigîrizo zâge, erhi: «Mucîlange oku bashamuka b'ihano, abâsîma okulambagira bayambîre ebishûli birîri n'okulamusibwa oku irango, 39 "n'oku bwârhala oku ntebe ntanzi omu masinagogi,

13 Erhi abà akola ahluka omu ka-Nyamuzinda, muguma omu baganda bâge amubwîra, erhi: «Waliha, lolà aga mabuye n'obu bûbake!» 2 Naye Yezu erhi ashuza, amubwîra, erhi: «K'obwîne obwo bûbake? Ntâ ibuye lyâyôrhe oku lindi: byoshi byayish'ishâbwa». 3 Erhi abà akola abwârhîre oku ntondo y'emizéti, ayêrekîre ebwa ka-Nyamuzinda, Petro bo na Yakôbo na Yowane n'Andreya bamudôsa bufunda, mpu: 4 «Orhubwîre mangaci okwo kwâbè n'ecâbè cimanyîso oku ebyo byoshi biri hôfi». 5 Okubundi Yezu arhondéra ababwîra, erhi: «Mumanye ntâye oyishig'i mmurheba. 6 "Banji bayishe oku izîno lyâni, baderhe, mpu": "Nie (Kristu)", "banarhebe bantu banji". 7 "Amango mwâyumve baderha ebîrha n'emihigo y'ebîrha, murhayôbhoga; bulya kukwâñine ebyo birhang'iyisha, ci obuzinda erhi burhaciba". 8 "Ishanja lyârhêre elindi ishanja, n'obwâmi obundi bwâmi. Omusisi gw'idaho gwayish'ibâ hanji, hâbè n'ecizombo". Ebyo gwo murhondéro gw'amalibuko». 9 "Ninyu mucîmanye": "mwayish'ihânhwa omu rhugombe, munashûrhiwe omu masinagogi, mwâhekwe embere z'abarhegesi n'abâmi nie ntumire, oku kubâ bahamîrizi embere zâbo". 10 "Emyanzi y'Akalembe yarhang'iyish'iyigîrizibwa omu mashanja goshi". 11 "N'amango bâmmugwârhe mpu bamuhâne, murharhanyagya mpu cici mwaderha; ci oluderho Iwâmmuyishire muli ago mango gonêne, Iwo muderhage". "bulya arhalí mwe mwâderhe, ci Mûka Mutagatîfu". 12 "Obwo omuntu ayish'ihâna mwene wâbo mpu bamuyîrhe, n'ishe w'omwâna ahâna omugala; nabo abâna bayish'irhabâlira ababusi, banabayîrhe". 13 "Mwayish'ishombwa n'abantu

boshi izîno lyâni lirhuma; ci owayôrhe ali mwinjâ karhî k'obudufu erhi oluhazi lubika, erhi sêzi, 36 lyo kuhika olusiku luzinda, oyo ye wâcunguke». 14 akayish'imurhibukira, alek'immushimâna muli îrô. 37 «Amango mukabona ebibî bibî biri aha birhakwânîni N'okwo mmubwîzire, boshi nkubwîzire: mubè masù!» okubâ, -Owasoma ayumve, - obwo abâli omu cihugo c'e Yudeya bayâkire oku ntondo; 15 «oli oku burhungiri bw'enyumpa arhacimanukiraga omu nyumpa mpu arhôle akantu kalimwo»; 16 «n'oli omu ishwa arhashubiraga eka mpu arhôle ecishûli câge». 17 «Abakazi bali izîmi n'abayonsa ago mango, basômerwa!» 18 «Mushenge okwo kurhabâga omu mango g'empondo!» 19 «Bulya ezo nsiku zâbà za malibuko garhasâg'iboneka kurhenga Nyamuzinda alema igulu kuhika buno, garhakanaciboneka bundi». 20 «N'acibâga Nnâmahanga arhanyihyaga ezo nsiku ntà muntu wankacizire; ci ezo nsiku azinyihize abîshogwa bàrhuma». 21 «Ago mango erhi mwankabwîrwa n'omuntu, mpu»: «Lolà, Kristu oyu oli hano, nîsi erhi hala, murhayêmérâga». 22 «Bulya bayish'iyyisha ba-Kristu b'obwîhambi n'abalébi b'obunywesi banji, banayish'ijira ebimanyîso n'ebirhangâzo mpu barhebe ciru n'abîshogwa acibâ kwankahashikana». 23 «Ninyu mumanyage»: «mmulébire byoshi». 24 «Ci muli ezo nsiku, enyuma y'ago malibuko, izûba lyâbâ mwizizi n'omwêzi gurhâcibashe, 25 enyenyezi zâmanuka oku nkuba n'ebîoku nkuba byâgeramwo omusisi. 26 Go mango babone Mwene-omuntu ayishire omu bitù n'obuhashe n'irenge linji. 27 Obwo anarhuma bamalahika bâge bashubûze abîshogwa bâge empande ini z'igulu, kurhenga aha igulu lihekîre kuhika emalunga bwenêne». 28 «Mulole olwiganyo oku mulehe. Amashami gagwo erhi gashabuka n'erhi ebibabi bikumera, munamanye oku ecanda ciri hôfi. 29 Ninyu ntyo, amango mwâbone ebyo, munamaye oku ali hôfi, oku ahika aha lusò. 30 Mmubwîre okuli, eri iburha lirhagere n'ebyo byoshi birhabâ. 31 Irunga n'igulu byâgere, ci nderho zâni zirhakagera. 32 Ci olwo lusiku n'ako kasanzi, ntâye obimanyire, ciru bamalahika b'empingu, ciru n'Omugala, ntâ wundi aha nyuma ly'îshe yénene». 33 «Mumanye, mubè masù, bulya murhamanyiri amango okwo kwâbè. 34 Nka kulya omuntu wabalamaga: Aleka enyumpa, aha abambali obuhashe ngasi muguma omu mulimo gwâge, akomêreza omulanzi mpu abè masù. 35 Kuziga mubè masù, bulya murhamanyiri mangaci nn'enyumpa ayisha: erhi bijingo, erhi aha

14 Hali hacificare nsiku ibiri embere z'olwa-Basâka n'olw'emigati erhalì mwo lwango. Abajinji n'abashamuka b'ihano bakâg'ilonza oku bankamugwârha n'obwenge n'oku bankamuyîrha. 2 Ci bakaderha mpu: «Arhalì oku lusiku lukulu, akadugundu kalek'izûka omu lubaga». 3 Erhi Yezu abâ ali e Betaniya omu mwa Simoni mushomyo, abwârhîre adwîrhe alya, hâyisha mukazi muguma, wali odwîrhe enjebe y'amavurha nkana g'omugavu g'engulo ndârhi. Anacibera erya njebe, amudubulira gulya mugavu oku irhwe. 4 Baguma omu bàhali bagwârhwa n'omutula, banaderha, mpu: «Cirhumire asherêza ogu mugavu? 5 Ogu mugavu gwankaguzirwe dinari magana asharhu, zihâbwe abakenyi». Balubira oyo mukazi. 6 Yezu ababwîra, erhi: «Mumuleke; carhuma mwamulibuba ntya? Cijiro cinjâ anjirîre. 7 Bulya abakenyi, ensiku zoshi muli haguma nabo, n'amango mwalonza mwanabajirira aminjâ; ci niehe arhalì ensiku zoshi mwambona. 8 Ajizire nka oku anali ahashire. Ene ashîga omubiri gwâni, abîre agurheganya okubishwa. 9 Okuli, mmubwîre, ngasi aha Emyanzi y'Akalembe yayigîrizibwe omu igulu lyoshi, eci cijiro c'oyu mukazi caganîrwe oku kumukengêra». 10 Yûda w'e Keriyoti, muguma muli balya ikumi na babiri, anacijâ emwa abajinji b'abadâhwa mpu amuhâne omu maboko gâbo. 11 Nabo erhi bayumva ntyo, bacîshinga bwenêne, banamulaganya ensaranga. Obwo akâlonza kurhi abona aha amuhânira. 12 Omu lusiku lurhanzi lw'emigati erhalimwo lwango, lwo lusiku babâgira Basâka, abaganda bâge bamubwîra, mpu: «Ngahi olonzize rhukurheganyize okulya Basâka?» 13 Anacirhuma babiri omu baganda bâge, ababwîra, erhi: «Mujè omu cishagalà; mwâshimâna omuntu abarhwîre akabindi k'amîshi, mumukulikire; 14 «ngasi ahankaja, mubwîre nn'enyumpa, mpu»: «Omwigîrizâ adesire ntya»: «Ngahi enyumpa yâni eri, ndîremwo Basâka haguma n'abaganda bâni?» 15 «Amuyêreka enyumpa nnene y'enyanya, ebambilwe bwinjâ enali nteganyé; mwo mwarhurheganyiza». 16 Balya baganda balikûla, bajà omu lugo, bashimana kulya anababwîraga, barheganya Basâka. 17 Erhi bibâ bijingo, ayisha bo na balya ikumi na babiri. 18 Erhi bacibâ bali oku cîbo, badwîrhe balya, Yezu

ababwîra, erhi: «Okuli, mmubuwîre, muguma muli Erhi agaluka, ashimâna kandi bali ìrò, bulya amasù mwe, rhudwîrhe rhwalira haguma, ampâna». 19 gâbo gâli mazirho; bahaba kurhi bamushuza. 41 Omutula gwanacibagwârha, bakamudôsa muguma Ashub'iyisha obwa kasharhu, ababwîra, erhi: «Lêro muguma, erhi: «Waliha, ka nie?» 20 Naye anacishuza, mugwishirage munarhamûke. Hoshi aho; amango erhi: «Ali muguma omu ikumi-na-babiri, ohebire gahisire: Mwene-omuntu akol'ihânwa omu maboko okuboko omu nambi nguma rhwe naye. 21 Néci, g'ab'ebyâha. 42 Zûki, rhugende! Owampâna oyu Mwene-omuntu acîkolera nka oku ayandikîrwe, ci oyiruka». 43 Oku acidwîrhe aderha. Yûda w'e Keriyoti, kwônene buhanya bw'oyu muntu Mwene-omuntu muguma muli balya ikumi na babiri, y'ono y'ono, ahânwa naye! Kwâkabîre kukulu kuli oyo muntu adwîrhe ngabo nyinji efumbasire engôrhe n'amahiri, arhaburhwe!» 22 Erhi babà badwîrhe balya, ayanka erhumirwe n'abajinji b'abadâhwa n'abashamuka omugati, n'erhi abà amagugisha, anacigubega, abahà, b'ihano n'abagula b'olubaga. 44 Owamulenganyagya anaderha, erhi: «Yanki, eci guli mubiri gwâni». erhi abahire ecimanyiso, erhi: «Oyu nakanunugurha, 23 Ashub'iyanka akahè, avuga omunkwa, abahà, erhi ye, mumugwârhe, mumuhêke buholo-buholo». banywakwo boshi. 24 Ababwîra, erhi: «Eci guli mukò 45 Oku anayisha ntya, ayirkira amuyegera, gwâni gw'amalaganyo mahyâhya, gubulazîrwe banji amubwîra, erhi: «Mpanyire omusingo, Muyigîriza!» barhumire. 25 Okuli, mmubuwîre, ntakacishub'inuya Anacimununugurha. 46 Banacimuhirakwo amaboko, kuli eyi mburho y'omuzâbîbu, kuhika olusiku nâyinywe bamugwârha. 47 Obwo muguma muli balya mpyâhya omu Bwâmi bwa Nyamuzinda». 26 Erhi bahâli ayômola engôrhe yâge, ayirhimba mwambali bayûs'iyimba, bahuluka, bajà oku ntonto y'Emizéti. w'Omudâhwa mukulu, amushishimbula okurhwiri. 27 Yezu anacibabwîra, erhi: «Obudufu bw'ene mweshi 48 Yezu anacibabwîra, erhi: «Ewe, kurhi muyishire mwâsârhalâ erhi nie ntuma; bulya kuyandisirwe: nka bantu bashimbire ecishungu, muherhe engôrhe Nâshûrha lungere, ebibuzi bishandabane. 28 Ci hano n'amahiri, mul'ingwârha? 49 Ngasi lusiku nali ninyu nyûs'ifûka, nammushokolera e Galileya». 29 Petro nayigîriza omu ka-Nyamuzinda, murhanangwârhaga. amubwîra, erhi: «Ciru boshi bankasârhalâ erhi we Ci okwo kwoshi mpu lyo Amandiko gayunjula». rhuma, niehe nanga!» 30 Yezu amushuza, erhi: 50 Obwo abaganda bâge banacimuleka, bayâka «Okuli, nkubuwîre: ene, muli obu budufu, oluhazi boshi. 51 Mwâna muguma wa musole amukulikira, lurhac'ibîka kabiri, wampakana kasharhu». 31 Ci erhi ntâco ayambîrhe ecirhali cirondo câge yêhe anacigâgala, aderha, erhi: «Ciru kwankabà kufà conene; bamugwârha. 52 Ci yêhe abalekera cirya haguma nâwe, ntakahuakana!» N'abandi bakuderha cirondo, acîlibirhira bushugunu. 53 Banacihéka boshi. 32 Banacihika omu ishwa liderhwa Jetesemani. Yezu emwa Omudâhwa mukulu; nabo abajinji Abwîra abaganda bâge, erhi: «Mubwârhale aha oku b'abadâhwa, abagula b'olubaga n'abashamuka naj'ishenga». 33 Anacyianka Petro bona Yakôbo na b'ihano bayishûbûkira boshi. 54 Naye Petro Yowane, arhondêra okuyumva oburhè n'amaganya. erhi amugumire omu cirali kuhika omu côgo 34 Ababwîra, erhi: «Omurhima gwâni guyunjwîre c'Omudâhwa mukulu; abwârhalâ oku cîko haguma burhè bw'okulonz'ifâ; mubêre aha, mubè masù». 35 n'abalalizi, akâkalûka. 55 Abajinji b'abadâhwa n'ihamo Erhi ashegûka hitya, acîrhimba oku idaho, ahûna mpu lyoshi bakâlonza obuhamîrizi kuli Yezu, mpu lyo kukahashikana, ako kasanzi kamugere kulî. 36 Aderha, bamuyîrha, ci babubula. 56 N'obwo abahamîrizi erhi: «Abà, Larha, byoshi bihashikana emwâwe: b'obunyewesi bâli bayishire banji, ci amahamîrizi gâbo onkûlekwo aka kahè; ci arhalì nka oku nalonza, ci garhâyumvanyagya. 57 Hanaciyimanga baguma, nka oku walonza wênenel!» 37 Anacishubira aha bamunywêrhera, mpu: 58 «Rhwanuyumvîrhe aderha, baganda bâge, ashimâna bahunzire; abwîra Petro, mpu: "Nâshâba aka ka-Nyamuzinda kayûbakagwa erhi: «Simoni, k'oli ìrò? Ka ciru orhahashire okuyîza n'amaboko g'abantu, n'omu nsiku isharhu nyunjuze nsâ nguma yône? 38 Mubè masù, munashenge, akandi karhayûbasirwi na maboko ga bantu"». 59 Ciru mulek'ishumikwa; bulya omurhima gubà mwangu, na muli okwo obuhamîrizi bwâbo burhayumvanyagya. ci omubiri gubà muzamba». 39 Ashub'igenda, 60 Okubundi Omudâhwa mukulu anaciyimanga ashenga, aderha nka kulya aderhaga burhanzi. 40 ekarhî, adôsa Yezu, erhi: «Ci orhashuza? Kurhi

okwo abà bantu badwîrhe bakuderhera?» **61** Yêhe **9** Bilato abashuza, erhi: «Ka mwalonza mmulikire acihulikira, arhashagalaga kanwa. Omudâhwa mukulu omwâmi w'Abayahudi?» **10** Erhi anamanyire obwo ashub'imudôsa anamubwîra, erhi: «Ka we Kristu, bwâgalwa abajinji b'abadâhwa bamuhâniraga. **11** Ci Mugala w'Omugishe?» **62** Yezu anacimushuza, abajinji b'abadâhwa bashumika olubaga mpu bahûne erhi: «Néci, ndi ye; mwânacibone Mwene-omuntu alîke Baraba erhi ye. **12** Bilato ashub'ibabwîra, erhi: abwârhîre ekulyo kw'Ogala-byoshi anayishire omu «Kurhi najiraga omwâmi w'Abayahudi?» **13** Ci bôhe bitù by'emalunga». **63** Aho Omudâhwa mukulu bashub'iyâma, mpu: «Omubambe oku musalaba!» **14** asharhula e myambalo yâge, anaderha, erhi: «Bici Bilato, erhi: «Bubî buci ajizire?» Nabo bashub'iyâma, rhwacilongeza abahamîrizi? **64** Mwayumvîrhe oku balushisa, mpu: «Omubambe oku musalaba!» **15** alogorha; kurhi mubwîne?» Boshi bamutwîra oku Okubundi Bilato alonza okusîmîsa olubaga, abalikira akwânîne okufâ. **65** Okubundi baguma banarhondêra Baraba, n'erhi abà amashûrha Yezu emikoba, abahà okumumesherakwo, n'erhi babà bamamubwîka obusû, ye mpu abambwe oku musalaba. **16** Abasirika bakàmurhimba ebifundo banaderha, mpu: «Lêbaga!» banacimuhêka omu côgo, bamujâna omu lurhambà, N'abalalízi bakamushûrha empî. **66** Erhi Petro abà bamuhirakwo olugamba Iw'abasirika Iwoshi. **17** akola ali omu côgo idako, hâyisha mujà-nyere Bamuyambika ecishûli cidukula, n'erhi babà bamaluka muguma w'Omudâhwa mukulu. **67** Erhi abona ecimanè c'emishûgi, bamuhiraco omu irhwe. **18** Petro adwîrhe akalûka, amusinza anamubwîra, Barhondêra bamulamusa, mpu: «Asinge, Mwâmi erhi: «Nâwe wali haguma na Yezu w'e Nazareti». w'Abayahudil» **19** Bamushûrha irhwe n'olusheke, **68** Naye acacihakana, aderha, erhi: «Ntishi, ciru bamukâyirakwo, banamufukamira, bahârâmya. **20** ntumvîrhi ebi odesire». Anacihuluka, ajà ewba lumvi; Okubundi, erhi bayûs'imucinaguza, bamuhogola cirya oluhazi Iwabika. **69** Erhi olya mujà-nyere amubona, cishûli cidukula, bamuyambika emyambalo yâge, ashub'irhondêra abwîra abahali, erhi: «Oyo ali wa bamuhulukana mpu baj'imubamba oku musalaba. muli bo!» **70** Ci yêhe ashub'ilahira. Erhi kugera **21** Bagwârha mutu muguma wafulukaga, Simoni kasanzi, abàlì halya babwîra Petro, mpu: «Mâshi w'e Kirena, îshe w'Aleksandro na Rufo, mpu oli wa muli bo, bulya oli Mugallileya». **71** Okuhandi arhwâze Yezu okubarhula omusalaba, **22** Bamuhêka arhondêra alahirah analahiriza, erhi: «Mâshi oyo mutu ahantu haderwa Golgota, kwo kuderha mpu bantu mwaderha, ntamuyishi», **72** Obwo oluhazi Iwabika h'empanga. **23** Banacimuhâ idivayi lirimwo endulwè obwa kabiri. Aho Petro akengêra kalya kanwa Yezu mpu anywe, ci arhalinywagakwo. **24** Banacimubamba amubwîraga: «Embere oluhazi lubike kabiri, wa mpakana kasharhu». Anacirhondêra okuvugumula emirenge.

15 Erhi kunaca ntya, abajinji b'abadâhwa bajà ihînzi haguma n'abagula b'olubaga n'abayigîriza n'ihamo lyoshi; erhi babà bamashwêka Yezu, bamuhêka emwa Bilato, bamuhâye. **2** Bilato amudôsa, erhi: «Ka we mwâmi w'Abayahudi?» Yezu amushuza, erhi: «Wakudesire». **3** Nabo abajinji b'abadâhwa bamushobeka binji. **4** Bilato ashub'imudôsa, erhi: «Ka ntà kanwa washuza? K'obwîne ebi bakushobesire». **5** Ci Yezu arhashuzaga cici, kuhika Bilato asômerwa. **6** Ngasi lusiku lukulu, akâg'ibañikira mushwékwa muguma, oyu banacishozire. **7** Obwo erhi halì mushwékwa muguma, ye wali Baraba. Ali ashwêsiwe haguma n'abandi bagoma bâli banizire omuntu omu bugoma. **8** erhi olubaga lurherema, Iwarhondêra Iwahûna okujirirwa nka kulya lunayôrha lujirirwa.

26 Igwârhiro ly'olufu lwâge lyayandikwa ntya: «Mwâmi w'Abayahudi», **27** Banacibamba haguma naye bishumûsi bibiri, ciguma ekulyo, ecindi ekumosho kwâge. **28** Lwayunjula Olwandiko lwaderhaga, erhi: «Aganjirwe omu babî». **29** Abakâg'igera, bakamujacira banadunda irhwe, mpu: «We shâba aka-Nyamuzinda, onashub'ikayunjuza omu nsiku isharhu, **30** cîrîkûzagye wénene, ohonekwo ogu musalaba!» **31** Nabo abajinji b'abadâhwa n'abagula b'ihamo bakâg'imushekera banaderha, mpu: «Acizize abandi arhankahanhash'icîciza yénene! **32** Kristu mwâmi w'Israheli amanukage kuli ogu musalaba, nîru rhubone, rhunamuyêmére!» Ciru na balya bâli babambirwe oku musalaba haguma naye bakâg'imushekira. **33** Erhi izûba liyimanga, omwizizi gwabwîka ecihugo coshi kuhika amafuluko. **34**

Erhi kubà mafuluko, Yezu anacyâma n'izù linene, anafûsire, arhalì muno. Loli aha bâli bamuhizire. erhi: «Eloyi, Eloyi, lama sabaktani?» Kwo kuderha: 7 Ci mugendage, mubwîre abaganda bâge, ci «Nyamuzinda wâni, Nyamuzinda wâni, carhumire bwenêne Petro, oku ammushokolîre e Galileya: ondeka?», 35 Baguma muli balya bâhali, erhi yo mwamubonera nka kulya anammubwîraga». 8 bayumva, banaciderha, mpu: «Amayakûza Eliya!» 36 Erhi barhenga ebwa cûsho, bakûla omulindi, bulya Muguma alibirha, avumvuliza ecîhôrholo omu nkalihi, bâli bayôbohire n'okugeramwo omusisi. Na ntâye acîshwékera oku lusheke, amuhâ mpu anywe, erhi: babwîzire kanwa erhi bwôba burhuma. [Bayâliza «Muleke rhulole erhi Eliya ayish'imumanula!» 37 Obwo bwofofi ebi barhumagwa biyérekîre Petro. Enyuma Yezu anacyâma n'izù linene, arhenga mw'omûka. 38 z'aho Yezu yéne ayisha, kurhenga e bushoshôkero Okubundi omwenda gwâli manike aha karhî k'aka-kuhika e buzikiro, ayâlîza omwanzi mwimâna na Nyamuzinda gwalalanguka mpande ibiri kurhenga karhasherera gw'obucire bw'ensiku n'amango. Amen.] enyanya kuhika ahansi. 39 Omukulu w'abasirika 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include wali oyîmanzire amuyérekîre, erhi abona kurhi ahôla, Mark 16:9-20.) Yezu erhi afûka sêzi, olusiku lurhanzi aderha, erhi: «Nêci, kwo binali, oyu mutu anali Mugala Iw'omugobe, arhang'ibonekera Mariya Magadalena, wa Nyamuzinda!». 40 Hâli n'abakazi bakâg'ilâbira olya ahulusagyamwo bashetani nda. 10 Naye akanya, kuâl. Muli bo mwâli Mariya Magadalena, Mariya aj'ibwîra abaganda bâge, erhi bali omu mirenge nnina wa Yakôbo murhô na Yozefu, na Salome. 41 n'emishîbo. 11 Erhi bayumva aderha mpu azîne Bo bakâg'imukulikira n'okumukolera amango ali e anamubonekîre, barhayêmérâga. 12 Enyuma ly'okwo, Galileya. N'abandi banji bâli barheremîre naye e abonekera omu yindi nshusho babiri muli bo, erhi bali Yeruzalemu. 42 Bulya byâli bikola bijingo, na bulya omu njira bajà ebwa birâlo. 13 Abo bagaluka babwîra Iwâli lusiku lwa marheganyo, Iwo lusiku Iw'amalâiro abâbo; ci nabo barhayêmérâga. 14 Buzinda abonekera ga Sabato, 43 Yozefu w'e Arimatiya, mushamuka balya ikumi na muguma, erhi badwîrhe balya. mukengwa w'ihano, owakâg'ilîlinga naye Obwâmi bwa Abakalihira erhi kubula buyêmère kwâbo kurhuma Nyamuzinda, ajà emwa Bilato n'oburhwâli, amuhûna n'oku buzibu bw'emirhima yâbo bw'okurhayêméra omubiri gwa Yezu. 44 Bilato asômerwa oku anafire balya bamubwîne afûsire. 15 Anacibawîra, erhi: duba ntyo. Anacihamagal olya mukulu w'abasirika, «Mugende omu igulu lyoshi, tuyigîrize ngasi ciremwa amudôsa erhi anafire. 45 Erhi oyo mukulu w'abasirika Emyanzi y'Akalembe. 16 Owayêmère akanabatiziba, amumanyîsa, anaciâ Yozefu omubiri gwa Yezu. ayish'icunguka; ci owâbè arhayêmîri, ayish'ikagwa. 17 46 Okubundi Yozefu anacigula omwenda mwêru, N'ebisômerîne byâkulikire abâyêmère by'ebi: oku izîno arhenza Yezu oku musalaba, amubohamwo gulya lyâni bayish'ikahulusa bashetani; bayish'ikaderha mwenda, amubisha omu nshinda yali mpumbe omu endimi mpyâhya; 18 bayâgwârhe enjoja; n'erhi Iwâla; anacihirika ibuye linene omu lusò Iw'enshinda. bakanywa obwôge, burhakabajira kurhi; bâlambulire 47 Obwo erhi Mariya Magadalena na Mariya nnina wa Yozefu badwîrhe balolréresa aha bamuhira. amaboko oku balwâla, nabo bafume». 19 Erhi Mwâmi Yezu ayûs'babwîra ntyo, anacihêkwa emalunga, abwârhala ekulyo kwa Nyamuzinda. 20 Nabo bañikûla, baj'iyigîriza hoshi hoshi; Nyakasane erhi ajà akola haguma nabo anakomeza Oluderho n'ebisômerîne byakâg'ilukulikira.

16 Erhi olwa-Sabato lugera. Mariya Magadalena na Mariya nnina wa Yakôbo na Salome bagula omugavu mpu bagend'ishîga omubiri gwa Yezu. 2 Sezi mucêracêra, olusiku lurhanzi Iw'omugobe, bajà ebwa cûsho erhi izûba lishoshôka. 3 Bakadôsanya bône na nnene, mpu: «Ndi warhuhirikira ibuye lirhenge omu lusò Iw'ecûsho?» 4 Erhi bacilola, babona ibuye mîra lyahirikagwa: obwo lyâli linene bwenêne. 5 Erhi bajà omu cûsho, babona omusole gubwârhîre ekulyo, guyambîrhe omwambalo mwêru: bayôboga. 6 Nago gwababwîra, erhi: «Murhayôbogaha. Mwalonza Yezu w'e Nazareti ozind'ibambwa oku musalaba:

Luka

1 Bulya banji bacihânganyire okushûbûza emyanzi y'ebayarhuyishîre, **2** nk'oku rhwayimanyisibawa na balya bayibonaga bônene kurbhenga emurhondêro, bo bâli rhurhonzi na barhumisi b'ezo nderho, **3** nânî nie nahumbaga eyo myanzi yoshi n'obushiru kurbhenga aha murhondêro gwâyo, nalonz'ikuyandikirayo bwinjinjâ, yâga Teofili mukengwa, **4** ly'omanya bwinjâ oku ebinwa wayigîrizibawa binali by'okunali. **5** Oku ngoma ya Herodi, mwâmi w'e Buyahudi, hâli mudâhwa muguma, ye wali Zakariya, w'ecihe c'Abiya, na mukâge ye wali Luzabeti, w'obûko bw'Aroni. **6** Bombi bâli bashinganyanya embere za Nyamuzinda, banakâg'ishimba kwunjâ amarhegeko ga Nnâmahanga goshi na ngasi byoshi biyandisirwe. **7** Ci barhâjiraga mwâna, bulya Luzabeti yali ngumba, bombi erhi banakola bashosi. **8** Byanacibâ ntyo! Erhi Zakariya adwîrhe akola omu ka-Nyamuzinda oku cihe c'omurhwe gwâge, **9** nk'oku abadâhwa banakomerera, acîshogwa okujâ omu ka-Nyamuzinda n'okugend'igashânia n'enhangi. **10** Nayo engabo y'abantu erhi edwîrhe yashenga embuga amango g'okugashânia. **11** Okubundi ayagâna na malahika wa Nyakasane, erhi ayîmanzire oluhande lw'ekulyo kw'olutare lw'okugashânia. **12** Zakariya erhi amubona afuduwa, agwârhwa n'obwôba. **13** Ci olya malahika amubwîra, erhi: «Orhayôbohaga. Zakariya, bulya amahûne gâwe gayumvikîne: mukâwe Luzabeti âkuburhira omwâna-rhabana, wanayish'imuyîrika izîno lya Yowane. **14** Ayish'ikulérhera obusîme n'obushagaluke, na banji bayish'icîshinga oku kuburhwa kwâge. **15** Bulya ayish'ibâ mukulu embere za Nyakasane; arhakanywa mamvu na ngasi cinyôbwa cijakwo engezo: ayunjula Mûka Mutagatîfu kurbhenga omu nda ya nnina; **16** na banji omu bene-Israheli abagalula emwa Nyakasane Nyamuzinda wâbo. **17** Yênenê amushokolera n'omurhima ya b'îshe, n'abagomi âbagalule omu bumanye bw'abashinganyanya, ârheganyize Nyakasane ishanja omu nda ya nnina; **18** Zakariya anacishuza Malahika, erhi: «cimanyîso cici namanyirakwo? Bulya nkola mushosi na mukânie mugikulu». **19** Malahika amushuza, erhi: «Nie Gabriyeli, oyimanga embere za Nyamuzinda. Narhumagwa okuyish'ikubwîra n'okukulerhera ogu

mwanzi mwinjâ. **20** Okolaga wâbâ kaduma, oyâbirwe n'okuderha kuhika olusiku okwo kwâbâ, bulya orhayêmire akanwa kâni n'obwo kayish'ibâ omu mango gâko». **21** Abantu erhi badwîrhe balindira Zakariya embuga, banasomîrwe n'oku alegerîre omu ka-Nyamuzinda. **22** Erhi ahuluka, arhacihashag'ibadesa, bamanya oku ayagâniwe omu ka-Nyamuzinda. Naye akabakema, anayôrha kaduma. **23** Erhi ensiku z'okugashânia z'ecihe câge zihwa, ashubira emwâge. **24** Erhi kugera nsiku, mukâge Luzabeti ayalala izîmi, acîfûlika myêzi isharhu, erhi: **25** «Ntyo kwo Nyakasane anjirire omu nsiku al'intengeza ecindérhera enhshonyi omu bantul!» **26** Omu mwêzi gwa ndarhu, malahika Gabriyeli arhumwa na Nnâmahanga omu cishagala ciguma c'e Galileya, ciderhwa Nazareti, **27** emwa omubikira wali oshebirwe n'omulume, izîno lyâge ye Yozefu, w'omu mulala gwa Daudi; n'oyo mubikira izîno lyâge ye Mariya. **28** Erhi ahika omu mwâge, amubwîra, erhi: «Nkuhîre omusingo, we oyunjwîre inêma, Nyakasane ali haguma nâwe». **29** Erhi ayumva ntyo, afuduwa, acîdôsa gwo musingo muci ogwo. **30** Malahika anacimubwîra, erhi: «Orhayôbohaga, Mariya, bulya orhonyire emwa Nnâmahanga. **31** Wâyalala enda, wâburha omwâna-rhabana, wanayish'imuyîrika izîno lya Yezu. **32** Ayish'ibâ mukulu, anayish'iderhwa Mugala w'ow'enyanya; ayish'ihâbwa na Nyakasane Nyamuzinda entebe y'obwâmi bw'îshe Daudi; **33** âyîma omu nyumpa ya Yakôbo emyâka n'emyâka, n'obwâmi bwâge burhakayûrha». (aiõn g165) **34** Mariya anacibwîra malahika, erhi: «Kurhi okwo kwankabâ ntanayishi mulume?» **35** Malahika amushuza, erhi: «Mûka Mutagatîfu akuyandalira, n'obuzibu bw'ow'enyanya bwakubwîka ecîlhôho. Co carhuma omwâna wâburha âbâ Mutagatîfu anaderhwe Mugala wa Nyamuzinda. **36** Mwene winyu Luzabeti naye ali nda y'omwâna-rhabana muli bula bugikulu bwâge; guno mwêzi gwa ndarhu gw'owakâg'iderhwa ngumba. **37** Bulya ntâco cirhankahashikana emwa Nyamuzinda». **38** Mariya anaciderha, erhi: «Nie mwambalikazi wa Nyakasane; mbone nka okwo odesire!» Malahika anacimuleka. **39** Muli ezo nsiku, Mariya ayimuka, akanya, aj'ebwa bishagala by'omu ntongo, omu murhundu gwa Yûda. **40** Ajà omu mwa Zakariya, alamusâ Luzabeti. **41** Luzabeti erhi ayumva omusingo gwa Mariya, omwâna

ashabire omu nda yâge; Luzabeti ayunjula Mûka bulya ayishir'irhangula n'okulikûza olubaga lwâge. Mutagatîfu. 42 Anacyâkûza n'izù linene, aderha, 49 Arhumereza ihembe ly'obucire omu nyumpa erhi: «Oli mugishe omu bakazi, n'omwâna w'enda y'omwambali Daudi. 70 Nka kulya aderhaga omu yâwe naye mugishe! 43 "Iragi lici nabwîne ene nnina kanwa k'abalébi bâge batagatîfu ba mîra: (aiôn wa Nnâhamwîrhu ajà aha mwâni?" 44 "Bulya ene g165) 71 Lyo arhuciza oku babisha n'omu maboko izù ly'omusingo gwâwe linampika omu marhwiri, g'abashombanyi bîrhu. 72 Ntyo afirîre balarha omwâna anshabira omu nda n'omwîshingo". 45 obwonjo, anakengêra endagâno yâge nttagatîfu, 73 "Iragi lyâwe we wayêmîre oku ebi wabwîragwa na endahiro alahiriraga larha Abrahamu, 74 oku hano Nyakasane byâbâ!"» 46 Mariya naye anaciderha, erhi: rhubâ rhwamâlikûzibwa omu maboko g'abashombanyi Omurhima gwâni gukuzize Nyakasane, 47 n'omûka bîrhu, 75 rhwamukolera buzira bwôba omu butagatîfu gwâni gucishinzire bwenêne muli Nnâmahanga, n'omu bushinganyanya, embere zâge ensiku zoshi Muyôkozi wâni, 48 bulya alolérize obunyi bwa z'obuzîne bwîrhu. 76 Nâwe, we hyâna, wâderhwa mwambali-kazi wâge. Nêci kurhenga ene amashanja mulébi w'Ow'enyanya, bulya washokolera Nyakasane, goshi ganderha muny'iragi, 49 bulya Ogala-byoshi orheganye enjira zâge; 77 ly'omanyîsa olubaga anjirire ebirhangâzo, Izîno lyâge liri litagatîfu, 50 Iwâge obuyôkoke, lyo lubabalirwa ebyâha byâlwo; n'obwonjo bwâge buyorha bulumîre ensiku zoshi oku 78 omu lukogo Iw'omurhima gwa Nyamuzinda wîrhu bantu bamurhînya. 51 Alambwîre emisî y'okuboko Iwarhulerhera Izûba lyarhenga enyanya, 79 oku kwâge, ashandazamwo abacîbonyi n'enkengêro kumolekera abâli omu mwizimya n'omu mpehema zâbo mbî. 52 Akûzire ngasi bacîbonyi oku ntebe y'olufû, n'okuyêrekeza amagulu gîrhu omu njira zâbo, ahirakwo abîrhôhye. 53 Ayunjuza abakenyi y'omurhûla». 80 Omwâna akula, ayûshûka omu birugu, n'abagale abalibirhakwo maboko mûmu. 54 buzibu bw'omurhima, aj'ibêra omu irungu kuhika Ashîbirira omurhumisi wâge Israheli, obwonjo bwâge olusiku aciyêrekanaga omu Israheli. burhuma, 55 nka kulya alaganyaga ababusî bîrhu, Ibrahimu n'omulala gwâge ensiku n'amango! (aiôn g165) 56 Mariya abéra bo na Luzabeti nka myézi isharhu, agal'ishubira emwâge. 57 Erhi ensiku zâge z'okuburha ziyunjula, Luzabeti ahiraho mugala. 58 Abalungu na bene wâbo bayumva oku Nyakasane omufire bwonjo, banacîshinga bo naye. 59 Erhi kugera nsiku munâni, bayisha bal'ikembûla omwâna, balonz'imuyîrika izîno ly'ishe Zakariya. 60 Ci nnina anacilahira, erhi: «Nanga, ayîrikwe erya Yowane». 61 Bamubwîra, mpu: «Ci ntâye omu Bûko bwinyu ojira ery'izîno», 62 Banacikema îshe mpu aderhe izîno lihi alon滋ize bamuyirike. 63 Naye anacihûna ehipaho, ayandika, erhi: «Yowane ly'izîno lyâge». Boshi banacirhangâla. 64 Ho na halya, akanwa kâge kayiguka n'olulimi Iwâge Iwashwékûka, arhondéra aderha n'okuza Nnâmahanga. 65 Abâlungwê bâbo boshi bayôboha, n'ogo mwanzî gwalumîra omurhundu goshi gw'e Yudeya. 66 Ngasi bayumvagya ogo mwanzî boshi bagubika emurhima, mpu: «Oyu mwâna âbâ mwâna muci?» Bulya okuboko kwa Nyakasane kwâli haguma naye. 67 Naye îshe Zakariya ayunjula Mûka Mutagatîfu, arhondéra okuléba, erhi: 68 «Ayâgirwe Nyakasane, Nyamuzinda w'Israheli,

2 Byanacibâ ntyo! Sezari Ogusti anacirhegeka mpu abantu b'igulu lyoshi baganjwe. 2 Ogwo gwo muganjo murhanzi gwajiragwa na Kwiriniyusi erhi ali murhegesi w'e Sîriya. 3 Banacigenda boshi okuyandikwa ngasi muntu omu cishagala câbo. 4 Yozefu naye arhenga e Galileya omu cishagala c'e Nazareti, ayinamukira e Yudeya omu murhundu gwa Daudi, guderhwa Betelehemu, kulya kubâ àli muntu w'omu nyumpa n'omu bûko bwa Daudi. 5 Ajaga eyo munda mpu ayandikwe bo na mukâge Mariya, wali izîmi. 6 Oku bakola bali eyo munda, ensiku zâge z'okuburha zahika. 7 Anaciburha omwâna-rhabana lubere Iwâge, amubwîka n'orhushangi, anamugwîshiza omu ciranga, bulya barhabonaga cirâlo omu nyumpa y'ebigolo. 8 Omu kabadu mwâli abangere badwîrhe balâlîra amasò gâbo budufu. 9 Malahika wa Nyakasane anacibayagâna, n'irenge lya Nyakasane lyabalangashanira hoshi hoshi: barhungwa n'obwôba. 10 Malahika anacibawîra, erhi: «Murhayôbohe, bulya mmudwîrhîre omwanzi mwinjâ gw'obushagaluke bunene bwayish'ibâ oku lubaga Iwoshi: 11 ene, omu cishagala ca Daudi, Omuyôkozi ammuburhîrwe, ye Kristu Nyakasane. 12 Ecimanyîso mwamumanyirakwo

c'eci: mwâbugâna akabonjo kabwisirwe orhushangji Obwo îshe na nnina erhi badwîrhe bazâna n'ebyo kanagwîzibwe omu ciranga». 13 Ho na halya, byaderhagwa kuli ye. 34 Simeoni anacibagisha, omwandu gw'engabo z'empingu gwayankana n'olya abwîra nnina Mariya, erhi: «Omanyé oku oyu malahika, bakakuza Nyamuzinda, banaderha, mpu: mwâna ayishire mpu abè iherero n'iciriro lya banji 14 «Irente enyanya kuli Nnâmahanga, n'en'igulu omu Israheli, abè cishombanya; 35 nâwe wêne omurhûla oku bantu balonza aminjâ!» 15 Erhi engôrro yayish'ikubera omurhima, lyo enkengêro bamalahika babarhengaho bashubira empingu, za mirhima minji zimanyîkana». 36 Hâli n'omulêbi-balya bangere bajanamwo bône na nnene, mpu: kazi, Ana, mwâli wa Fanuweli, w'omu bûko bw'Aseri. «Rhugende nîru e Betelehemu, rhulole bici Ali akola mugikulu. Kurhenga obulamba bwâge, byabîreyo, n'oku Nyakasane anal'irhumanisa». 16 alamire n'ibà myâka nda, 37 ayôrha mukana kuhika Banacigenda bulibirha, bashimâna Mariya bona myâka makumi gali munâni n'inî; arhârhengaga Yozefu n'omwâna w'akabonjo agwîzibwe omu omu ka-Nyamuzinda, akakolera Nnâmahanga buca ciranga. 17 Erhi bamubona, bagend'imanyîsa kalya buyira omu kucîshalisa n'omu kushenga. 38 Muli kanwa babwîragwa kuli oyo mwâna. 18 Nabo ako kasanzi, naye ashoshôka, arhondêra akuza ngasi babayumvagya barhangâla bwenêne n'ebi Nnâmahanga n'okubwîra ngasi boshi bakâg'ilinga babwîragwa n'abangere. 19 Mariya yêhe abîkirira obucunguzi bwa Yeruzalemu olwa oyo mwâna. 39 ebyo binwa, anakabirihimanya emurhima gwâge. Erhi bayûs'iyûkiriza ebirhegesirwe n'irhegeko lya 20 Abangere bagaluka, bajà bakuza n'okusîma Nyakasane, bashub'igaluka e Galileya, omu cishagala Nnâmahanga oku ebi bayumvîre n'ebi babwîne câbo c'e Nazareti. 40 Omwâna akula, ayûshûka, byoshi, n'oku banabwîragwa. 21 Erhi nsiku munâni anayunjula bumanye, n'inêma lya Nyamuzinda lyabâ zigera, go mango omwâna akembûlagwa, bamuyîrika muli ye. 41 Ngasi mwâka ababusî bâge bakâg'ijâ e izîno lya Yezu, nka kulya malahika anaderhaga Yeruzalemu oku lusiku lukulu lwa Basâka. 42 Erhi embere ayâlalwe omu nda ya nnina. 22 Erhi ensiku ayunjuza myâka ikumi n'ibiri, bayirheremera nka oku z'okushukûlwa kwâbo zihika, nka kulya irhegeko banali bakomîre oku lusiku lukulu. 43 Erhi olusiku lya Mûsa linadesire, bamuhêka e Yeruzalemu mpu lukulu luhwa, bashubira eka, yêhe omwâna Yezu bamuhè Nyakasane, 23 nka okuyandisirwe omu asigala e Yeruzalemu n'ababusi bâge barhamanyiri. irhegeko lya Nyakasane: Ngasi mwâna-rhabana 44 Obwo bacîkebwa mpu ali omu katundo k'abandi, yêshi w'olubere ahânwe nterekêro ya Nyakasane, bagenda lugendo lwa lusiku bamulongeza omu bene 24 bahâne n'enterekêro nk'oku bidesirwe omu wâbo n'omu bâbo. 45 Erhi bamubula, banacigaluka irhegeko lya Nyakasane, mahali abiri ga ngûkù e Yeruzalemu, baj'îmulongezayo. 46 Erhi kugera erhi banangoko babiri ba ngûkù. 25 Obwo erhi nsiku isharhu, bamushanga omu ka-Nyamuzinda e Yeruzalemu eli omuntu, ye wali Simeoni. Oyo abwârhîre ekarhî k'abayigîriza, adwîrhe abayumvirhiza muntu ali mushinganyanya anarhînyaga Nyamuzinda. anabadôsa. 47 Ngasi bamuyumvirhizagya, basômerwa Akâg'ilinga cînamula w'Israheli, na Mûka Mutagatîfu n'obumanye n'amashuzo gâge. 48 Erhi bamubona, erhi abâ muli ye. 26 Mûka Mutagatîfu ali erhi barhangâla. Nnina anacimubwîra, erhi: «Mwâna amuyèresire oku arhashub'ifâ arhanaj'ibonakwo Kristu wâni, carhumire warhujira ntja? Lolâ oku sho wa Nyakasane. 27 Anacyiisha adwîrhe na Mûka nâni rhwarhindibusire rhwajâ rhwakulonza». 49 Mutagatîfu, ajà omu ka-Nyamuzinda, n'erhi akabonjo Naye abashuza, erhi: «Ci mwanongezagya? Ka Yezu kalérhwa n'ababusi bâko mpu bakajirire nk'oku murhâl'imumanyire oku kukwâñîne nshimbe ebya binayandisirwe omu irhegeko, 28 amubagalira, Larha?» 50 Ci bôhe barhayumvagya eco cinwa akuza Nnâmahanga, erhi: 29 «Yâgirwa wankalekaga ababwîraga. 51 Anacibunguluka bo na bo, ajà e mwambali wâwe, nka kulya waderhaga wénene, Nazareti, akabayumva. Nnina abîkirira ebyo binwa acigendere n'omurhûla; 30 bulya amasù gâni galozire byoshi cmurhima gwâge. 52 Naye Yezu akula omu oku buyôkozi bwâwe, 31 warheganyizagya amashanja bumanye, omu bushûke n'omu nshôkano embere za goshi, 32 bulangashane bw'okumolekera amashanja Nyamuzinda n'embere z'abantu.

goshi n'irenge ly'olubaga Iwâni Iw'Israheli». 33

3 Erhi Tiberi Sezari ashinga myâka ikumi n'irhanu oku ecibuga câge analunde amahemba gâge omu nguli; ntebe y'obwâmi, Ponsiyo Bilato erhi ali murhegesi n'omulolo gôhe agudûlike omu cibeye c'omuliro w'Obuyahudi, Herodi erhi ali murhambo w'e Galileya, gurhazima». **18** Bindi binji akazir'ikabahanûla, Filipo mwene wâbo erhi ali murhambo w'l'turiya akabayigîriza Emyanzi y'Akalembe. **19** Ci erhi n'e Trakoniti, naye Lusaniya erhi ali murhambo acikalihira mwâmi Herodi erhi Herodiyada, mukà w'Abilena; **20** Ana na Kayifa erhi bo badâhwa bakulu: mwene wâbo orhuma, n'oku mabî goshi ajiraga, **20** Yowane mwene Zakariya ayumva oluderho lwa ayûshûla obundi bubî oku gandi goshi: anaciheba Nyamuzinda omu irungu. **3** Anacirhondêra ageragera Yowane omu mpamikwa. **21** Erhi olubaga Iwoshi lubà omu cihugo ca Yordani, ajà ahanûla obubatizo Iwamabatizibwa, n'erhi Yezu naye ayûs'batizibwa, bw'okucîyunjuza, lyo bababalirwa ebyâha, **4** nka agwîra okushenga, amalunga gayiguka, **22** na kulya biyandisirwe omu citabu c'ebinwa by'omulêbi Mûka Mutagatîfu amuyandalagira omu nshusho Izaya: «Izù ly'odwîrhe ayakûliza omu irungu: y'engükù. Izù lyanacirhenga emalunga, erhi: «We Rheganyagi enjira ya Nyakasane, yumanagi bwinjâ Mugala wâni murhonyi, we nzigira bwenêne». **23** ah'agera. **5** Ngasi lubanda lyunjuzibwe, na ngasi Erhi Yezu arhondêra okuyigîriza àli myâka nka ntongo erhi hirhondo bigalagazibwe. Ngasi hakubire makumi asharhu ali muburhe, banakâg'imanya hakubulwe, na ngasi njira za rhubanda-rhubanda mpu abà mwene-Yozefu, mwene-Heli, **24** mwene zibè njira nnongedu. **6** Na ngasi mutnu ayish'ibona Matati, mwene-Levi, mwene-Melki, mwene-Yanayi, obuyôkozi bwa Nnâmahanga.» **7** Anacikbwîra mwene-Yozefu, **25** mwene-Matatiyasi, mwene-Amosi, orhutu rhw'abantu bal'iyishire mpu ababatiza, erhi: mwene-Nahumu, mwene-Hesili, mwene-Nagayi, **26** «Mwe iburha lya cibugusha, "ndi léro wammuyeresire mwene-Mahati, mwene-Matatiyasi, mwene-Semeyini, enjira y'okuyâka obukunizi bwayisha?" **8** "Lêro mwene-Yozeshi, mwene-Yoda, **27** mwene-Yohanani mushabukekwo amalehe gakwânlîne obuciunjuze, mwene-Reza, invene-Zorobabeli, mwene-Salatiyeli, murhanacîbwîraga mwene na mwene, mpu": "Kali mwene-Neri, **28** mwene-Melki, mwene-Adi, mwene-larha ye Abrahamu!" "Bulya mmubwîzire oku Kozami, mwene-Elimadamu, mwene-Eri, **29** mwene-Nyamuzinda anahindula aga mabuye okubâ bâna Yezu, mwene-Eliyazar, mwene-Yorimu, mwene-b'Abrahamu". **9** "Ciru embasha ekola eri aha cisiki Matati, mwene-Levi, **30** mwene-Simoni, mwene-c'emirhi": "kuziga ngasi murhi gurhayanyirikwo malehe Yûda, mwene Yozefu, mwene-Yônamu, mwene-minjâ gwatûbwa gunakwêbwe omu muliro"». **10** Eyo Eliyakimi, **31** mwene-Meleya, mwene-Mena, mwene-ngabo yakamudôsa, mpu «Kurhi rhwâjiraga obwo?» Matata, mwene-Natani, mwene-Daudi, **32** mwene-**11** Naye akabashuza ntya: «Ngasi ogwîrhe bishûli Yese, mwene-Obèdi, mwene-Bwozi, mwene-Sala, bibiri abigabâne n'orhagwêrhi, na ngasi ogwîrhe mwene-Nâsoni, **33** mwene-Aminadabu, mwene ebiryo naye kwo anajirage ntyo». **12** Abavurhîsa Adimini, mwene-Aramu, mwene-Hesroni, mwene-nabo bayisha mpu ababatize, banamubwîra, mpu: Faresi, mwene-Yûda, - **34** mwene-Yakôbo, mwene-«Muyigîriza, kurhi rhujirage?» **13** Abashuza, erhi: Izaki, mwene-Abrahamu, mwene-Tera, mwene Nakori, «Murhakâg'ihûna kulusha ebi mwarhumagwa». **14** **35** mwene-Seruki, mwene-Ragu, mwene-Faleki, Abasirika nabo bamudôsa, mpu: «Nîruh kurhi mwene-Eberi, mwene-Sala, **36** mwene-Kayinani, rhwajira?» Ababwîra, erhi: «Murhakâg'ilibuza ndi; mwene-Arifakisadi, mwene-Semu, mwene-Nûhu, murhakâg'ilega ndi busha, munasîme oluhembo mwene-Lameki, **37** mwene-Matuzala, mwene-Henoki, Iwinyu». **15** Obwo olubaga Iwoshi Iwacîkebwa mwene-Yaredi, mwene Maleleyeli, mwene-Kayinani, n'okucîdôsa emurhima mpu nkaba Yowane ye Kristu. **38** mwene-Henos, mwene-Seti, mwene-Adamu, **16** Yowane anacibashuza, ababwîra, erhi: «Nie ono, mwene-Nyamuzinda.

ndwîrhe nammubatiza n'amîshi, ci hayshire omukulu kundusha, ntanakwânlîni okumushwékûlira orhugozi rhw'enkwêrîo zâge; ye wâmmubatize muli Mûka Mutagatîfu n'omu Muliro. **17** Omu kuboko kwâge afumbasire olwîbo Iw'okuyerûla, mpu ayerûlemwo

4 Yezu ayunjula Mûka Mutagatîfu, arhenga e Yordani, ahékwa na Mûka omu irungu, **2** ajiramwo nsiku makumi anni ashumikwa na shetani. Ezo nsiku arhakozagya kalyo ekanwa, n'erhi ziunjula, ashalika. **3** Shetani anacimubwîra, erhi:

«Akabà oli Mwene-Nyamuzinda, bwîra eri ibuye 24 Ashub'ibabwîra, erhi: «Okuli, mmubbwîre, ntà lihinduke mugati». 4 Naye Yezu amushuza, erhi: mulébi oyankiriwa bwinjâ omu cihugo câbo. 25 Nêci, «Kuyandisirwe, mpu: Arhalì mugati gône gujira mmubbwîzire oku binali: hâli bakana banji omu Israheli omuntu, ci ajirwa na ngasi luderho lurhenga ekanwa amango g'Eliya, erhi enkuba ehangama myâka ka Nyamuzinda». 5 Shetani anacimurheremana, isharhu na myézi ndarhu n'erhi ecizombo cizûka omu amuyêreka caligumiza amâmi goshi g'en'igulu, 6 cihugo coshi, 26 ntà muguma mulibo Eliya arhumirwe Shetani, erhi: «Nakuhà obwo buhashe bwoshi n'renge emwâge, ci emwa omukazi mukana w'e Sarepta, ly'ago mârni goshi, bulya nabiñirwe, nâni nambihe omu cihugo c'e Sidoni. 27 Na bashomyo banji bâli ngasi yêshi nnonzize. 7 Okamfukamira, ntà kundi, omu Israheli amango g'omulébi Elizeyo; ntâye ciru byoshi byanabà byâwe». 8 Yezu anacimushuza, erhi: n'omuguma wafumizwe muli bo, ci Nahamani yêne «Kuyandisirwe, mpu: Wakaz'iharâmya Nyakasane w'e Sîriya». 28 Erhi bayumva ntyo, abâli omu sinagogi Nyamuzinda wâwe, onakaz'imuklera yênené». 9 boshi bakunira; 29 banaciymuka, bamuhulusa omu Okubundi anacimuhêka e Yeruzalem, amuyimanza lugo, bamuhêka oku cigonzi c'entondo ecishagala oku kanshonsho k'aka-Nyamuzinda, amubwîra, erhi: câbo càli ciyûbasirwe kwo mpu bamulohe oku ncangu. «Akabà oli Mwene-Nyamuzinda, hamira ahanshi, 10 30 Ci larha wâni abagera ekarhî, acigendera. 31 bulya kuyandisirwe, mpu: Akurhegekera bamalahika Anacyandagalira e Kafarnaumu, cishagala c'e bâge bakulange, 11 na mpu: Bakuhéke omu Galileya; akabayigîriza olwa-Sabato. 32 Basômerwa maboko gâbo, olek'isârhala oku ibuye». 12 Yezu n'enyigîrizo zâge, bulya akâg'iderha nka ogwérhe anacimushuza, erhi: «Kuyandisirwe, mpu: "Irhondo obuhashe. 33 Mw'eyo sinagogi mwâli omuntu orhashumikaga Nyakasane Nyamuzinda wâwe"». 13 ogwérhe n'omuzimu mubî. Anacyakûza n'izù Erhi ayûsa ngasi nshumi, shetani arhang'imuleka. linene, erhi: 34 «Cici rhufânhwa, ewani Yezu w'e 14 N'obuzibu bwa Mûka Mutabatifu, Yezu ashubira Nazareti? Kali wayishire mpu orhuheze? Nkumanyire e Galileya, n'renge lyâge lyayunjula omu cihugo we ndi: Mutagatîfu wa Nnâmahanga». 35 Yezu coshi. 15 Akaz'iyigîriza omu masinagogi gâbo, anacimukankamira, erhi: «Hulika, onarhengemw'oyu n'abantu boshi bamukuza. 16 Anacijà e Nazareti, mutnu». Olya shetani anacimurhimba ahanshi embere co cishagala alereragwamwo; ajà omu sinagogi z'abantu boshi, amurhengamwo buzira kumubabaza. omu Iusiku Iwa-Sabato, nka oku anayôrheraga, 36 Boshi bageramwo omusisi, bakâbwîrana bône ayimanga mpu asome. 17 Bamushumbiriza ecitabu na nnene, mpu: «Ema! Kwo kurhi oku? Ci c'omulébi Izaya. Erhi abungûla ecitabu, ayirukira adwîrhe arhegeka abashetani n'obuzibu n'obuhashe, ahayandisirwe ntâlâ: 18 Omûka gwa Nyakasane banadwîrhe bahuluka!» 37 Irene lyâge lyanacilumira kuli nie, bulya anshîzire amavurha, antuma mpu hoshi hoshi omu cihugo. 38 Erhi ahuluka omu ngend'iyigîriza abakenyi emyanzi y'akalembé, mbale sinagogi, ajà aha mwa Simoni. Nhazâla wa Simoni omwanzi gw'obuyôkozi, emw'abâli omu mpamikwa, erhi ashushîrwe bwenêne; banacimusengerera. n'emwa emihûrha ogw'okushub'ikabona, ngalulire 39 Amujaho, arhegeka liryâ ishushira, lyamulîka. abarhindibuzibwe omurhûla, 19 nnandalike omwâka Anacizûka ho na halya, arhondéra abakolera. 40 Erhi gw'obwonjo bwa Nyakasane. 20 Anacibunga ecitabu, izûba lizika, ngasi boshi bali bagwérhe abalwala ba acishubiza omurhumisi, abwârhalo. Abâli omu ngasi buzamba, bamulerherabo. Naye akahirakwo sinagogi boshi bamuyêrekeza amasù. 21 Okubundi ngasi muguma okuboko, abafumya. 41 Abashetani anacirhondéra ababwîra, erhi: «Ene, olu Iwandiko bakarhengamwo banji, bakâyâma banaderha, mpu: Iwamayunjula omu marhwiri ginyu». 22 Boshi bali «We Mwene-Nyamuzinda!» Ci akabakankamira bamubêrîre càli-ho, banacirhangâla n'enderho nyinjâ n'okubahanza okuderha, bulya bâli bamanyire oku zarhengaga omu kanwa kâge, mpu: «K'arhalì mwene- ye Kristu. 42 Erhi buca, alfkûla, acijira aharhalì Yozefu oyu?» 23 Anacibabwîra, erhi: «Ntahabiri bantu. Orhutu rhw'abantu rhwakamulonza, n'erhi oku mwambwîra ogu mugani, mpu: "We mufumu, rhumuhikaho, rhwamuhagalika mpu arharhulekaga. ocibuke wêne!" "Biryâ byoshi barhubwîraga mpu 43 Naye anacibashuza, erhi: «Kukwânîne nyigîrize byabîre e Kafarnaumu, obijirage n'eno mwinyu"». emyanzi minjâ y'Obwâmi bwa Nyamuzinda omu bindi

bishagala, bulya kwo kwarhumaga ntumwa». 44 Akayigîriza omu masinagogi g'e Yûda.

5 Lêro lusiku luguma erhi olubaga lumulundûkîre mpu luyumve oluderho iwa Nnâmahanga, erhi naye ayîmanzire eburhambi bw'enyanya y'e Jenezareti, 2 anacibona mârîo abiri masîke eburhambi bw'enyanya; abashâna erhi bayômosire, badwîrhe bashuka orhwêshe rhwâbo. 3 Anacijamwo bwârîo buguma, bwa Simoni; amubwîra mpu acîyêgûle hitya n'obwimango. Anacibwârhalo, arhondêra ayigîriza olubaga omu bwârîo. 4 Erhi ayûs"iderha, abwîra Simoni, erhi: «Musûle amârîo emuhengere, murhege orhwêshe rhwinyu». 5 Simoni amushuza, erhi: «Waliha, rhwalibusire obudufu bwoshi, rhrhanabwîne cici; ci oku kanwa kâwe, nkolaga narhega orhwêshe». 6 Erhi babâ bamâjira ntyo, bagwârha nfî nyinji bwenéne, ciru orhwêshe rhwâbo rhwalonz'irhulika. 7 Banacikema abâbo bali omu bundi bwârîo, mpu bayish'ibagwâsa. Bayisha, bayunjuza amârîo gombi, ciru hindi hitya galonz'ihohoma. 8 Simoni-Petro, erhi abona okwo, acîrhimba aha magulu ga Yezu, erhi: «Ontengeho, Yâgirwa, bulya ndi muntu munuya-byâha!» 9 Bulya obwôba bwâli bumugwêrhe bo n'abâli boshi, erhi obwo budubi bw'enfî burhuma. 10 Yakôbo na Yowane, bene Zebedeyo, bakâg'igenda boshi na Simoni, nabo kwo n'okwo. Yezu anacibwîra Simoni, erhi: «Orhayôbohaga: kurchenga ene bantu wakazi'iduba». 11 Okubundi banacisîka amârîo gâbo oku cikwî, baleka byoshi, bamushimba. 12 Byanacibâ ntyo! Erhi abâ akola ali omu lugo luguma, hanacyisha omuntu ohonyôsire lushomyo. Erhi abona Yezu, acîrhimba oku idaho, amusenger, erhi: «Yâgirwa, okalonza, wanafumya». 13 Naye anacilambûla okuboko, amuhumakwo, anamubwîra, erhi: «Nnonzize, fumaga». Ho na halya olushomyo lw'olya muntu lwazimangana. 14 Anacimuhanza mpu arhabwîraga ndi, erhi: «Ogende, oj'içiyêrekana emwa omudâhwa, onaj'ihâna entûlo erhegesirwe na Mûsa, ebè cêrekane c'okufuma kwâwe». 15 Irene lyâge lyajà lyalumîra hoshi, na bantu mwandu bakamushubûkira mpu bamuyumve, anabafumye endwâla zâbo. 16 Ci yêhe akacîyegûlira omu irungu, akashenga. 17 Kwanacibâ lusiku luguma erhi adwîrhe ayigîriza. Hâli Abafarizeyi n'abayigîriza b'Amarhegeko bahubukaga omu ngasi cishagala c'e Galileya n'e Yûda n'e Yeruzalem, n'obuhashe bwa Nyakasane

erhi bumulimwo mpu lyo afumya. 18 Hanacyisha abantu babarhwîre omuntu ohoziere enjinga oku ncingo; balonza oku bamuhisa omu nyumpa n'oku bamuhira embere zâge. 19 Erhi babula aha bamugereza erhi ngabo y'abantu erhuma, banacishona oku nyumpa, bamugereza aha burhungiri, aha karhî k'amatebara, bamuyandagaza n'encingo kuhika omu kâgarhî k'abantu embere za Yezu. 20 Erhi abona obwêmêre bwâbo, amubwîra, erhi: «We mulume, ebyâha byâwe byamârhenzibwa». 21 Abafarizeyi n'abashamuka b'ihano barhondêra bakengêra omu murhima, mpu: «Ye ndi oyu walgorha ntya? Ka hali owankarhenza ebyâha arhanali Nnâmahanga yênen?» 22 Yezu abona enkengêro zâbo, abashuza, erhi: «Cirhumire mukengêra ntyo omu mirhima yinyu? 23 "Kuci kulembu kulusha, okuderha, erhi": "ebyâha byâwe byamârhenzibwa", "erhi okuderha, erhi": "yimuka, olambagire?" 24 "Lêro lyo mumanya oku Mwene-omuntu agwêrhe obuhashe bw'okuküla ebyâha en'igulu", "-anacibwîra nyakuholo enjinga, erhi": "Nkurhegesire oyimuke, oyanke encingo yâwe, oj'emwâwe"». 25 Ho na halya, ayimuka embere z'abantu boshi, abarhula erya ncingo àli agwishirekwo, acijira emwâge, aj'akuza Nyamuzinda. 26 Boshi barhangâla, bakuza Nnâmahanga; bageramo omusisi, banarhondêra baderha, mpu: «Rhwabwîne ebirhangâzo ene». 27 Enyuma ly'okwo, anacihuluka, abona omuvurhîsa, ye Levi, erhi atamîre e kagombe k'okuhôza, amubwîra, erhi: «Nshimba!» 28 Anacileka byoshi, ayimuka, amushimba. 29 Levi amurheganyiza idinie omu mwâge; bavurhîsa mwandu n'abandi bantu nabo bâli oku cîbo bo nabo. 30 Abafarizeyi n'abashamuka bâbo b'ihano bagaya, banabwîra abaganda bâge, mpu: «Cirhuma mulira munanywera haguma n'abavurhîsa n'abanya-byâha?» 31 Yezu anacibashuza, erhi: «Barhali bantu bagumagumà balonza omufumu, ci abalwâla. 32 Ntayishaga nti nd'ilonza abêru-kwêru, ci abanya-byâha, lyo baciyinjuza». 33 Nabo banacimubwîra, mpu: «Ci abaganda ba Yowane banacîshalise kanji kanji n'okushenga, n'ah'Abafarizeyi kwo n'okwo, ci wêhe abâwe balya bananyew!» 34 Yezu abashuza, erhi: «Ka mwankashalisa abîra b'omuhyâ-mulume n'omuhyâ-mulume aciri haguma nabo? 35 "Ensiku zacibayishira, amango banyagwa omuhyâ-mulume, zo ensiku bâcîshalisemwo ezo"». 36 Ashub'ibabwîra ogu

mugani, erhi: «Ntâye obêra eciremwo c'omwambalo Simoni oderwa Sha-bushiru; **16** Yûda mwene-muhŷâha akacilemeka oku mwambalo mukulûkulù; Yakôbo na Yûda w'e Keriyoti owamulenganyagya. n'owalemeka ntyo, erhi abezire gulya mwambalo **17** Anacyandagala bo nabo, ayimanga omu cirêre muhŷâha, na ciryâ ciremwo c'omwambalo muhŷâha c'entondo. Hâli ngabo nyinji y'abaganda bâge cirhankayumânana na gulya mukulûkulù. **37** n'abantu mwandu b'e Yûda yoshi n'e Yeruzalemu, "Kandi ntâye ohongolera amamu mahyâha omu n'entambi z'e Tiri n'e Sidoni, **18** bayishaga mpu rhubindi rhukulûkulù"; "n'owahongoleramwo, galya bamuyumve, anabafumye endwâla zâbo; na ngasi mamvu mahyâha ganabera orhubindi, amamu boshi balibuzibagwa n'abashetani bafuma. **19** Olwo gacîbulajikire, abule n'orhubindi". **38** "Ci amamu lubaga lwoshi lwakâg'ilonza okumuhumakwo, bulya mahyâha gajà omu rhubindi rhuyhâha". **39** obuzibu bwamurhengamwo bwakâg'ibafumya boshi. "Na ntâ muntu wanywîre oku mamvu makulûkulù **20** Okubundi anacilikira abaganda bâge mw'amasù, wankacionza amahyâha". "Bulya anaderha, erhi": "Amakulûkulù go manunu".

6 Byanacibâ ntyo! Erhi ayish'agera omu mashwa olwa-Sabato, abaganda bâge bakakonola emihili y'engano, bajà bayinyira omu nfune banayibujege. **2** Okubundi baguma omu Bafarizeyi babawîra, mpu: «Cirhumire mujira okuhanzibwe olusiku Iwa Sabato?» **3** Yezu abashuza, erhi: «Ka murhasâg'isoma kurhi Daudi ajiraga erhi akola ali bufâ n'ishali, bo n'abâli boshi? **4** Oku ajaga omu ka-Nyamuzinda, ayanka amantu g'enterekêro, alya, aha n'abâbo, n'obwo gâli gahanzibwe okulibwa n'abarhali badâhwa bônene?» **5** Anacibawîra, erhi: «Mwene-omuntu ye Nna-olwa-Sabato». **6** Olundi Iwa Sabato, ajà omu sinagogi, arhondâra ayigiriza. Mwâli omuntu ohozire okuboko kulyo. **7** Abashamuka b'ihano n'Abafarizeyi bakâmuhengûza mpu babone erhi amufumya olwa-Sabato, lyo bamushobeka. **8** Ci yéhe erhi amanyire entimarhima zâbo. Anacibwîra olya muntu obozire okuboko, erhi: «Yimuka, oj'ekarhî». Anacyimuka, ayimanga. **9** Okubundi Yezu ababwîra, erhi: «Nammudôsa: ka kuyêmêrîwe okujira kwinjâ olwa-Sabato ahâli h'okujira kubî, okuciza obugumaguma bw'omuntu ahâli h'okubuheza?» **10** Anacibageza mwo amasù boshi, abwîra olya muntu, erhi: «Lambûla okuboko kwâwe». Akulambûla, n'okuboko kwâge kwafuma. **11** Bôhe banacigwârhwa n'omungo, baja kadali bône na nnene mpu kurhi bajira Yezu. **12** Mw'ezo nsiku, arheremera oku ntongo, aj'ishenga; alâla ashenga Nyamuzinda obudufu bwoshi. **13** N'erhi buca, ahamagala abaganda bâge, acishoga ikumi na babiri muli bo, abahâ izîno ly'entumwa: **14** Simoni, amuyîrika izîno lya Petro, n'omulumuna Andreyo; Yakôbo na Yowane; Filipo na Bartolomeo; **15** Mateyo na Toma; Yakôbo mwene-Alfeyo na

bwa Nyamuzinda buli bwinyu. **21** Iragi linyu mwe mushalisire buno, bulya mwaciyyurha. Iragi linyu mwe mudwirbe mwalaka buno, bulya mwacisheka. **22** Iragi linyu abantu bakammushomba, bakammukaga, bakammujacira n'okushologorbwa n'izîno linyu mpu libî Mwene-omuntu orhumire. **23** Olwo lusiku musîme munacîshinge, bulya oluhembo lwinyu lwâbe lunene omu mpingu. Kwo bîshe bajiriraga abalêbi ntyo.» **24** «Ci muli bahanya mwe bagale, bulya mugwérhe oluhembo! **25** Muli bahanya mwe tuyigusire buno, bulya mwacishalika! Muli bahanya mwe mudwîrhe mwasheka buno, bulya mwacilaka munabande endûlù! **26** Buhanya bwinyu mukasîmwa n'abantu boshi! Kwo bîshe bajiriraga abalêbi b'obunywesi ntyo.» **27** «Ci mwe mudwîrhe mwayumvirhiza mmubwîzire: "Muzigire abashombanyi, abammushomba mubajirire aminjâ"; **28** "abammuheshêrera mubahè obwangâ", "abammushobeka mubasengerere". **29** "Omuntu akakurhimba oluhi omu irhma, onamuhindul'erindi; n'owakunyaga ecishûli câwe, orhamuhagalikaga oku lubega". **30** "Ngasi okuhûnyire onamuhè, n'okunyazire ehi ogwérhe, orhacihishubiranaga". **31** "Oku mulonza abandi bammujirire, ninyu ntyo kwo mubajirirage". **32** "Mukazigira abammuzigira, luhembo luci mukwâñîne?" "Bulya ciru n'abanya-byâha bazigira ababazigira". **33** "N'erhi mwankajirira kwinjâ abammujirira aminjâ, luhembo luci mukwâñîne?" "Ciru n'abanya-byâha nabô bânjire ntyo". **34** "N'erhi mwankahoza abamulangâlire oku bayish'immuholôla, luhembo luci mukwâñîne?" "Ciru n'abanya-byâha banahoze abanya-byâha mpu lyo bayish'iholôla nk'oku bahozagya". **35** "Mwêhe muzigire abashombanyi binyu, mujire aminjâ, munahoze buzira okulangâlira okuholôlwa, lyo oluhembo lwinyu luyish'ibâ lunene,

munayish'ibà bâna b'Oli-enyanya; bulya yêhe abà Erhi ayumva emyanzi ya Yezu, anacimurhumira mwinjà oku bantu babí n'abarhakûla bwâsi»». 36 abashamuka b'Abayahudi, mpu bagend'imusengerera «Mubè babwonjo nk'oku Sho abà wa bwonjo. ayish'imufumiza omwambali. 4 Erhi bahika hali 37 Murhakâg'itwa oluli omu mwa bene, irhondo Yezu, bashenga banamubwîra, mpu: «Akwânîne bankatwa oluli omu mwinyu; murhakâg'iyagîriza, ajirirwe ntio; 5 bulya azigira obûko bwîrhu, ciru yéne ninyu murhakayagîrizibwa; mukabalira, ninyu warhuyûbakiraga isinagogi». 6 Obwo Yezu anacifîkûla mwâbabalirwe. 38 Mukâhâna, ninyu mwâhâbwe: bona bo. Erhi ayêrekera ebwa nyumpa, olya Lugero nkana, lusindagîrwe, ludundaganyîbwe, mukulu w'abasirika arhuma abîra bâge, erhi: «Mâshi, luyunjîrwe, bâmmuhirire omu nshoho. Bulya olugero Nyamwagirwa, orhacîrhamye, bulya ntakwâni ni ojè mwaggereremwo, Iwo ninyu mwânagererewemwo». omu mwâni. 7 Kwo kwarhumaga ncîyaga niene 39 Ashub'ibabwira omugani, erhi: «K'omuhûrha nti ntakaja emunda oli. Ci oderhe cinwa ciguma gwankalangula omuhûrha enjira? K'erhankarhogera cônene, na mwambali wâni afuma. 8 Bulya nâni, ciru yombi omu nyenga? 40 "Owayiga arhalusha akabà kurhegekwa ntegekwa, njira nâni abasirika omuyigîriza; ci omwigîrizibwa mwimâna abà nkulire obwo. Nambwîre oyu, nti: genda, anagende. nk'omwigîriza wâge". 41 "Cirhuma olola ehyâsi hiri Nkabwîra owundi, nti: yisha, anayishe. Na nkabwîra omu isù ly'owinyu, orhanabona enduluma y'omurhi mwambali wâni, nti: jira hirebe, anahijire». 9 eri omu isù lyâwe?" 42 "Kurhi wankabwîra owinyu, Erhi Yezu ayumva okwo, asomerwa, ahindukira erhi": "Yâga, lemba nkudokôle ehyâsi hikuli omu engabo yali emukulikîre, aderha, erhi: «Mmubwîre isù, n'obwo orhabwîni enduluma y'omurhi ekulî omu okuli, ciru omu Israheli ntasâg'ibo na obuyémêre isù?" "Eyi ncuku! orheng'irhenza enduluma y'omurhi bungan'aha». 10 N'erhi abarhumagwa bashubira ekulî omu isù, ly'obona oku wadokôla ehyâsi hiri eka, bashimâna olya murhumisi wali bufâ akola omu isù ly'owinyu". 43 "Ntâ murhi mwinjà guyânakwo mutaraga. 11 Okubundi anaciyanka enjira ajà omu amalehe mabî; na ntâ murhi mubî guyânakwo cishagalâ ciderhwa Nayimi. Abaganda bâge n'engabo amalehe minjâ". 44 "Bulya ngasi murhi gumanyirwa nyinji y'abantu bamukulikira. 12 Erhi akola ahika oku irehe lyâgo; oku kashûgishûgi barhahumbakwo omu ihulukiro ly'olugo, abona babarhwîre omufû: magâka, n'oku bulengo barhashongakwo mujoco". 45 àli mwâna-rhabana cûsha wa nnina, naye erhi na "Omuntu nkana omu muhako mwinjà gw'omurhima mukana; n'engabo erhalî nyi y'abantu b'oku lugo gwâge arhenza aminjâ; n'omuntu mubî omu muhako erhi bamulusize. 13 Erhi Nyakasane amubona, mubî gw'omurhima gwâge arhenza amabî". "Bulya amufa bwonjo, amubwîra, erhi: «Orhalakaga». ebifukanîne emurhima, kanwa kâge kabiderha»». 46 14 Anaciyegera, ahuma oku nkundabaniha. Abâli «Cirhuma mumbwîra: Yâgirwa, Yâgirwa, murhajira babarhwîre bayimanga. Anaciderha, erhi: «We n'oku nderha? 47 Ngasi ojâ emunda ndi, oyumva musole, nkurhegesire ozûke!» 15 Olya nyakufâ ebinwa byâni anabijire, nammuyéreka ndi ashusha. abwârhala, arhondêra aganîra. Yezu amuhâ nnina. 16 48 Ashusha omuntu wayûbakaga enyumpa, abanda Boshi bagwârhwâ n'obwôba, banacikuza Nyamuzinda, eciriba, ahumba bwenêne, ahika oku lwâla. Erhi mpu: «Omulêbi mukulu azûsire muli rhwe, na amîshi gasîka, olwîshi lwacihonda kuli erya nyumpa, ci Nnâmahanga ayishir'irhandûla ishanja lyâge». 17 Iurhashag'iyidunda, bulya yali eyûbasirwe oku lwâla. Ogwo mwanzî gwanacilanda omu Buyahudi mwoshi 49 Naye oyumva anabule okujira, ashusha omuntu n'omu cihugo coshi c'eburhambi. 18 Obwo abaganda wayûbakaga enyumpa yâge oku idaho, buzira ciriba. ba Yowane bamushambalira eyo nyanzi yoshi. 19 Erhi olwîshi lucicihonda kuli yo, yacihongokera ho Yowane ahamagalâ babiri omu baganda bâge, na halya; lêro obuhanya bw'erya nyumpa bwacibêra abarhuma emunda Yezu àli, erhi: «Ka we olya wâyishe, nyandumâ!»

7 Erhi ayûs'ibwîra olubaga ebyo binwa, ajà omu

Kafarnaumu. 2 Obwo erhi murhambo muguma wa basirika igana omwambali agogomîrwe bwenêne ali obufa, erhi anali murhonyi w'omurhambo. 3

mihûrha minji. 22 Okubundi anacibashuza, ababwîra, omulalisire, erhi abona okwo, acîdôsa emurhima, erhi: erhi: «Mugend'ibwîra Yowane ebi mwabwîme n'ebi «Oyu muntu acibâga mulêbi, anali amanya mukazi mwayumvîrhe: emihûrha edwîrhe yabona, abahozire muci oyu wamuhumakwo n'obwîrhre bwâge: ali amagulu badwîrhe bafuma, abashomyo badwîrhe munya-byâha!» 40 Yezu anacimushuza, amubwîra, bafuma, ebihuli bidwîrhe byayumva, abafu badwîrhe erhi: «Simoni, ngwérhe oku nakubwîra». Naye, erhi: bafûka, abakenyi badwîrhe babwîrwa Emyanzi «Mwigiriza, derhaga». 41 «Bashi babiri bâli omu y'Akalembe. 23 "N'iragi lyâge orhasâriri erhi nie mwenda gw'owâbo muntu; omurhanzi erhi acihozize ntuma!"» 24 Zirya ntumwa za Yowane erhi zibà ngoi irhanu, owa kabiri mafundo arhanu. 42 Erhi zamagenda, arhondéra abwîra olubaga ebya Yowane, babula eci bajuba, ababérwa obwonjo bombi. Ohi erhi: «Bici mwâli mujir'ilâba omu irungu? Ka lusheke muli bo wamuzigira kulusha?» 43 Simoni ashuza, Iwahuliganyibwa n'empûsi? 25 "Bici mwalig'ilâba?" erhi: «Ncîkêbirwe nti olya nyakubabalirwa oku binji». Ka muntu ayamhirhe emyambalo y'obugale? Anacimubwîra, erhi: «Wadesire oku binali». 44 "Ci abayambala emyambalo y'obugale n'abalonza Anacihindukira olya mukazi, abwîra Simoni, erhi: «K'o amasâma, omu nyumpa z'ebwâmi babâ». 26 "Bici bwîne oyu mukazi? Najîre muno mwâwe, orhanshusire mwalig'ilola?" "Ka mulêbi?" "Nêci ntyo, ciru kulusha magulu; yêhe amvugumulire emirenge oku magulu, omulêbi". 27 "Oyo ye kuyandikirwe": "Lolà, narhuma anagahôrholâ n'emvirî zâge. 45 Orhanûnugusire; entumwa yâni embére zâwe, nti ekurheganyize enjira". yêhe, aha ajirîre muno, arhaj'ihusa okunnûnugurha 28 "Mmubwîzire oku omu bàbusirwe n'omukazi boshi, amagulu. 46 Orhanshizire mavurha omu irhwe; ntâ mulêbi oli mukulu kulusha Yowane Mubatiza"; yêhe anshîzire omugavu oku magulu. 47 Kuli okwo, "ci kwône oli munyi kulusha abâbo omu Bwâmi bwa nkubwîre: akulîrwe ebyâha byâge binji, bulya azigîre Nyamuzinda, amulushire obukulu". 29 Olubaga bwenêne. Ci ngasi obabalirwa bunyi, bunyi azigira». Iwoshi Iwamuyumvîrhe, ciru n'abanya-byâha babwîne 48 Anacibwîra olya mukazi, erhi: «Wakuîrwe ebyâha oku Nyamuzinda ayâzize, babatizibwa obubatizo bwa byâwe». 49 Abâli oku cîbo baguma naye barhondéra Yowane. 30 Ci erhi Abafarizeyi n'abashamuka b'ihano okucîdôsa emurhima, mpu: «Ye muntu muci oyu balahira bwabatizibwa naye, bagayaguza ihano orhenza ciru n'ebŷâha?» 50 Anacibwîra olya mukazi, iya Nyamuzinda. 31 «Ndi nankagererakwo abantu erhi: «Obwêmêre bwâwe bwakucizize; cîgendere b'er'iburha? Ndi bashusha? 32 "Bashushire abâna n'obuholo.»

babwârhîre oku irango, badwîrhe bahamagalana banabwîrana, mpu": "Rhushuba rhwammuzihira akarhêra, murhanasâmire; rhwabanzire endülù, murhanalasire!" 33 "Yowane Mubatiza anacyisha, arhâlyaga mugati arhânanywaga mamvu; mwaderha, mpu": "Alimwo shetani!" 34 "Mwene-omuntu ayisha, erhi alya ananywa; mwaderha, mpu": "Lolagi omulyi mukulu n'omulalwe, mwîra w'ebishungu n'ow'abanya-byâha!" 35 "Ci kwônene obushinganyanya bw'Obwîrhonzi bwamanyibwe n'abâna bâge boshi". 36 Mufarizeyi muguma amulâlika mpu aj'iryâ emwâge. Anacijà omu mw'olya Mufarizeyi, atamala aha cîbo. 37 Hâyisha mukazi muguma munya-byâha w'omu cishagala. Erhi ayumva oku ali oku cîbo omu mw'oyo Mufarizeyi, anacyish'adwîrhe echihakabiro c'omugavu. 38 Ayimanga enyuma aha magulu gâge, arhondéra amuvugumulira emirenge oku magulu anayihôrholâ n'emvirî z'oku irhwe lyâge; akamununugurha amagulu anagashîga omugavu. 39 Olya Mufarizeyi wali

8 Kwanacibâ kandi erhi adwîrhe ageragera omu ngo n'omu bishagala, ayish'ahanûla anayigîriza Emyanzi Minjâ y'Obwâmi bwa Nyamuzinda; na balya Ikumi-na-babiri erhi bamukulikîre, 2 haguma n'abakazi afumagya abashetani babî n'endwâla: Mariya Magadalena, owarhenzibagwamwo bashetani nda; 3 Yowana mukâ Kuza, murhambo wa Herodi; Suzana, na bandi banji bakâg'ibarhabâla n'ebirugu byâbo. 4 Erhi engabo nyinji y'abantu ecilundumana n'erhi abakâg'ihubuka omu bishagala byoshi bamushimba, anacibatwa ogu mugani, erhi: 5 «Omuhinzi anacihuluka mpu aj'imîra emburho zâge. N'erhi abâ akola adwîrhe amîra, mburho nguma zarhogera eburhambi bw'enjira; zalabarhwa, n'orhunyunyi rhw'emalunga rhwacîlirazo. 6 Ezindi zarhogera omu lukarabuye; erhi zimera, zaciyumira erhi kubula mîshi kurhuma, 7 Ezindi zarhogera omu mishûgi; erhi emishûgi emera haguma nazo, yazihuha. 8 Ezindi zarhogera omu budaka

bwinjà; zamera zanaburha ngasi nguma igana». «Ngahi obuyémêre bwinyu buli?» Banacigeramwo Erhi abà adwîrhe aderha ntyo, anacyâkûza, erhi: omusisi, banarhangâla; balolanakwo bône na nnene, «Ogwérhe amarhwíri g'okuyumva, ayumve!» 9 mpu: «Lêro ye ndi oyu? Ci yéhe adwîrhe arhegeka Abaganda bâge bamudôsa ogwo mugani kwo kuderha empûsi n'enyanja, binamuyumvel!» 26 Banacyikirira kuci. 10 Anacibabwîra, erhi: «Mwêhe mwahirwe omu cihugo e'Abajerazeni, ishiriza ly'e Galileya. okumanya amahwe gw'Obwâmi bwa Nyamuzinda; 27 Oku anayômoka oku cikwî, tundu oku muntu ci abandi bakaz'ibwîra omu migani, lyo bakalola w'eco cishagala wàlimwo bashetani. KURHENGWA barhanabone, bakanayumvirhiza barhanayumve». mîra, arhaciyalbalaga, arhanacilalaga omu nyumpa, 11 «Ogwo mugani gw'ogu: "Emburho Iwo Luderho ci omu byûsho. 28 Erhi abona Yezu, ayáma, lwa Nyamuzinda". 12 "Abâli eburhambi bw'enjira, acîrimba aha magulu gâge, aderha n'izù linene, bo balya bayumvîrhe; okubundi shetani ayisha, erhi: «Bici rhufânwa nâwe, Yezu Mwene-Nyamuzinda arhwêrûla lulya Luderho, omu mirhima yâbo, mpu w'Eryanya? Orhandibuzagya, mâshi we okonkwa!» lyo balek'iyôkoka bakayêmêra". 13 "Nabo ab'omu 29 Yezu erhi adwîrhe arhegeka oyo shetani mpu lukalabuye, bo balya bayumva Oluderho, baluyankirire arhengemwo oyo muntu. Bulya kanji oyo shetani banasimire; ci erhi ntà mizî bagwérhe": "babà ali amuzimuhire; bakàmulanga mushwêke n'enyo bantu bayêmêra kasanzi, n'amango g'amashumi, n'emigozi; kurharhumaga arhakatwa emigozi, n'olya banacyiegûla". 14 "Ezarhogeraga omu mishûgi, shetani akamukuruhana erubala. 30 Yezu amudôsa, bo balya bayumvîrhe; erhi bacigenda, ebihamba, erhi: «We ndi izîno lyâwe?» Naye ashuza, erhi: obuhirhi n'amásima g'eben'igulu byabahuha, «Murhwe», bulya alimwo bashetani banji. 31 barhanacibonaga oku bayânakwo amalehe". 15 Banacimuhûna mpu arhabarhegekaga bajè omu "Nazo ezarhogeraga, omu budaka bwinjà, bo balya kuzimu. (Abyssos g12) 32 Aho hâli obusò bunene bayumvîrhe Oluderho n'omurhima nkana na mwinjà, bw'engulube, erhi ziyanbusire oku ntondo. Balya balushîbirira, banayerakwo amalehe omu bushibirizi bashetani bamuhûna mpu abayêmérere babè zo bwâbo". 16 «Ntâye oyâkiza akamole okukafulika, nîsi bajamwo. Anacibayêmérera. 33 Obwo balya bashetani erhi okukahira omu nterulè, ci emugamba kamanikwa, banacirhengamwo olya muntu, bajà omu ngulube; lyo abajà omu nyumpa babona obulangale. 17 obusò bwahona oku manga, bwagend'icilotha omu "Bulya ntâco cifulisirwe cirhakafûlwa, na nt'ihwe nyanja, bwanacizika. 34 Abangere erhi babona lirhakarhulika n'okumanyikana na boshi". 18 "Kuziga oku byabâre, bakûla omulindi, baj'ishwâliza ogwo murhege amarhwíri oku ebi muyumva! Bulya ogwérhe mwanzi omu cishagala n'omu ndimiro. 35 Abantu ye wâhâbwe, naye orhagwérhi, ciru n'ehi acikubagîre banacishagamuka mpu baj'ilola oku byabâre. Erhi mpu agwérhe, âhinyagwa". 19 Nnina na bene bahika hali Yezu, bashimâna olya abashetani wâbo banacyisha emunda ali, ci babula oku barhengagamwo atamîre aha magulu ga Yezu, bamuhika kwo erhi ngabo erhuma. 20 Bamubwîra, akola ayambîrhe anagwérhe obukengêre bwâge; mpu: «Nyoko na bene winyu abo bali embuga bayôboha. 36 Ababonaga oku byâbà, barbarhondêrezre bakulonza». 21 Naye anacibashuza, erhi: «Nyâmà oku oyo muntu wàlimwo bashetani afumaga. 37 na bene wîrhu bo ngasi bayumva ecinwa ca Okubundi olubaga Iwoshi lw'ecihugo c'Abajerazeni Nyamuzinda n'okucijira». 22 Byanacibâ ntyo! Lusiku Iwayinginga Yezu mpu abarhenger'eka, bulya bâli luguma anacijà omu bwârbo bo n'abaganda bâge, bayôbohire bwenêne. Naye anacishonera omu ababwîra, erhi: «Rhuyikirire ishiriza». Banacisokera bwârbo, acîgalukira. 38 Olya muntu wàlimwo emuhengere. 23 N'erhi babà badwîrhe bavugama, abashetani amusengera mpu abêre bo naye; ci Yezu ahunga. Empûsi yanacizûka, yatula omulaba omu amusêzera anamubwîra, erhi: 39 «Shubira emwinyu, nyanja; obwârbo bwayunjula mîshi, babona bakola ogend'iganîra ngasi byoshi Nnâmahanga akujirîre». bali omu kaga. 24 Banacimujaho, bamutula, Anacihira njira, aj'alumîza omu cishagala coshi ngasi mpu: «Mâshi Muyigîriza, kufà kuno!» Anacizûka, kwoshi Yezu amujirîre. 40 Erhi Yezu agaluka, olubaga akalihira empûsi n'ebivumba by'omulaba; byahulika, Iwamuyankirira, bulya bakâg'imulinga boshi. 41 n'omurhûla gwabà. 25 Okuhandi ababwîra, erhi: Hanacyisha omuntu, mpu ye Yayiri, wali mukulu

w'esinagogi. Anacicîrimba aha magulu ga Yezu, 5 N'abâbule okummuyankirira, munarhenge muli amushenga mpu ajè emwâge; 42 Bulya ali agwérhe lulya lugo, mugukumule akatulo kammuli oku omwâna w'obunyere wa cûsha, wa myâka ikumi nshando, kubè cágizo cinyu kuli bo». 6 Banacîlkûla, n'ibiri muburhe, erhi anali bufâ. Erhi akola ayijà, bazunguluka ebishagalà, bajà bayigîriza Emyanzi olubaga lunji lw'abantu lwâli lumukulikîre lwamugorha. y'Akalembé banafumya abalwâla ngasi hoshi. 7 43 Léro omukazi walwâlaga omududu kurhenga Mwâmi Herodi anacyumva oku àli adwîrhe ajira myâka ikumi n'ibiri, erhi abafumu bamuyûsize kwoshi; ahaba kurhi ajira, bulya baguma bakâg'iderha, ebintu na ntâye wamufumize, 44 amuyisha nyuma, mpu Yowane afûsire omu bafù: 8 «Eliya oyo amuhuma oku mukubo gw'ecishûli, na ho na ogalusire», n'abandi mpu: «Muguma w'omu balébi ba halya ecirhambo câge cahuba. 45 Yezu anacidôsa, mîra ofûsire». 9 Naye Herodi, erhi: «Yowane? Ka erhi: «Ndi ompumirekwo?» Boshi erhi bahakana, ntamutwaga irhwé! Aligi ndi oyo ndwîrhe nayumva léro Petro n'abâbo bamubwîra, mpu: «Muyigîriza, baderha ntyo?» Akalonzalonza okumubona. 10 Erhi ngabo y'abantu eyo ekulundumînekwo enakugosire». entumwa zishubûka, zamurhondêreza ebi zajirire 46 Yezu, erhi: «Omuntu ampumirekwo, bulya byoshi. Anacibayanka, aciyégûla aharhali bantu ebwa nayumvîrhe obuzibu bwantengamwo». 47 Olya mukazi cishagala ciguma ciderhwa Betisayida. 11 Ci engabo erhi abona agwâsisirwe, anacyisha, aj'ageramwo erhi emanya, yamuguma omu cirâlo. Abayankirira omusisi, acîrimba aha magulu gâge, acishobeka bwinjâ, abashambalira Emyanzi y'Obwâmi bwa embere z'abantu boshi, ababwîra ecarhumaga Nyamuzinda, n'abâli balwâla, abafumya. 12 Obwo amuhumakwo n'oku afumiraga oku liguma. 48 izûba lyarhondêra okuzonga. Balya Ikumi-na-babiri Anacimubwîra, erhi: «Mwâna wâni, obuyémère bwâwe bamujaho, bamubwîra, mpu: «Lîka olu lubaga, bukufumize; ocigendere n'obuholo». 49 Oku acidwîrhe lugend'ilonza aha Iwahanda n'ebi Iwalya omu aderha, muntu muguma wahubukaga emwâge bishagala n'omu bigala bya hôfi-hôfi, bulya irungu ayish'bwîra omukulu w'esinagogi, erhi: «Mwâli lîno rhulimwo». 13 Anacibashuza, erhi: «Mubahè wâwe amârhengamwo omûka; orhacîrhamaga ebi balya mwenene». Nabo, mpu: «Rhurhagwérhi Omuyigîriza». 50 Erhi Yezu ayumva ako kanwa, cindi aha nyuma ya migati irhanu yonene na nfi ibiri. amubwîra, erhi: «Orhayôbohaga; oyémère kwônene, Nkaba rhwêne rhugend'igula ebiryø by'okulisa abâ afuma». 51 Erhi ahika omu nyumpa, arhazigaga boshi». 14 Bulya bâli nka balume bihumbi birhanu. owamukulikiramwo, orhal Petro na Yowane na Anacibwîra abaganda bâge, erhi: «Mubabwârhaze Yakôbo, bo n'îshe na nnina wa olya mwâna-nyere. 52 rhudéko rhudéko, ngasi cirundo bantu makumi Boshi erhi badwîrhe bamulakira banabanda endlûl. arhanu». 15 Banakujira, babwârhaza abantu boshi. 16 Anacerhera, erhi: «Murhalake, bulya omwâna arhafiri, Okubundi ayanka erya migati oku eri irhanu na zirya ci al'îrô». 53 Bamushekera, bulya bâli bamanyire nfi zombi, agalamira emalunga, abigisha, abibega, bwinjâ oku anafire. 54 Yêhe amugwârha okuboko, abihereza abaganda bâge mpu bagabulire olubaga. 17 ayâkûza, erhi: «We mwâna, zûka». 55 Omûka Banacirya boshi, bayigurha. Bashûbûza ebyasigalaga: gwamushiboramwo, anacizûka ho na halya. Okubundi birhiri ikumi na bibiri bya nshangukizâ. 18 Léro arhegeka mpu bamuhè ebi alya. 56 Ababusî bâge kwanacibâ lusiku luguma, erhi adwîrhe ashenga barhangâla bwenêne; abakomîreza bwenêne mpu lwiwêko, erhi ali bo n'abaganda bâge, abadôsa, ntâye babwîrage ogwo mwanzî.

9 Ahamagala balya Ikumi-na-babiri, abahâ obuhushe n'obuzibu oku bashetani boshi n'oku ndwâla mpu bazifumye. 2 Abarhuma okugend'ihanûla Obwâmi bwa Nyamuzinda n'okufumya endwâla. 3 Anacibabwîra, erhi: «Murhahékaga kantu oku njira, ciru akarhi, ciru oluhago, ciru obuntu, ciru igerha; murhanacîhundikiraga bishûli bibiri. 4 Ngasi nyumpa mwankanajamwo, mubêremwo kuhika mugende.

19 Banacimushuza, mpu: «Yowane Mubatiza; abandi mpu Eliya, abandi mpu muguma omu balébi ba mîra wafûsire». 20 Ababwîra, erhi: «Ninyu mwe, kurhi muderha mpu nie ndi?» Petro anacishuza, erhi: «Kristu wa Nyamuzinda». 21 Okubundi anacibahanza mpu barbabwîraga ndi. 22 Erhi: «Mwene-omuntu akwânîne ababale bwenêne n'okunenwa n'abagula, abajinji b'abadâhwa n'abashamuka b'ihamo, ayîrhwe,

n'olusiku lwa kasharhu afûke.» 23 Akababwîra boshi, libula-buyêmêre na linya-mabî, kuhika mangaci erhi: «Owalonz'ishimba, acîlahire yênenê, abarhule nayôrha ninyu erhi kulembera nammulembera? omusalaba gwâge ngasi lusiku, ankukire. 24 "Bulya Lérhaga mugala wâwe hano». 42 Nyamwâna owâlonze okuciza obuzîne bwâge, ye wâbuheze; ci erhi ayégera, shetani anacimurimbà oku idaho, owâheze obuzîne bwâge nie ntuma, ye wâbucize". amuzunguza anamugalagula kagali kûmu. Yezu 25 "Bici kwankakwânana omuntu okubà mwâmi anacikankamira olya shetani, afumya omwâna, w'igulu lyoshi, erhi ankaciheza erhi okucishereza amugululira îshe. 43 Boshi barhangâla banasômerwa yênenê?" 26 "Bulya ngasi yêshi wâbè nshonyi nie n'obukulu bwa Nyamuzinda. Okubundi erhi boshi babà ntuma n'enderho zâni zirhuma, oyo Mwene-omuntu badwîrhe basômerwa n'ebyo akâg'ijira, anacibwîra ayish'imubêra nshonyi, amango ayish'iyyisha omu abaganda bâge, erhi: 44 «Lolagi mwêhe ebinwa irenge lyâge n'ery'îshe na bamalahika batagatîfu». mwabîka emurhima gwinyu: Mwene-omuntu akwâniêne 27 «Mmubwîre okunali: hali baguma muli abà bali ahâwe omu maboko g'abantu». 45 Ci kwônene bôhe aha barhakabona olufù, barhanaj'ibona Obwâmi barhayumvagya olwo luderho, Iwayôrha lufulike mpu bwa Nyamuzinda». 28 Erhi kugera nka nsiku lyo barhaluhugûke; banarhînya okumudôsalwo. 46 munâni ayûsiz'iderha ebyo binwa, anacyanka Petro Ehidalî byanacizûka muli bo, mpu: ndi mukulu muli na Yakôbo na Yowane, arheremera oku ntondo, bo kulusha abâbo? 47 Ci Yezu amanya enkengêro aj'ishenga. 29 Erhi abà akola adwîrhe ashenga, z'emurhima gwâbo, ahamagala omwâna w'ecirhaba, ensusho y'obusù bwâge yahinduka, n'emyambalo amuhira aha burhambi bwâge, 48 anacibbwîra, erhi: yâge yâbâ myêru, yalangashana. 30 Obwo bantu «Ngasi wâyankirire oyu mwâna Izîno lyâni lirhuma, babiri bakâganira bo naye: bo Mûsa na Eliya. 31 erhi nie ayankirîre; bulya oli murhò kulusha abâbo Banacibonekana omu irenge, bakâshambâla emyanzi muli mwe, ye mukulu». 49 Yowane anacimubwîra, y'okugenda kwâge ayish'iyunjuliza e Yeruzalem. erhi: «Yâgirwa, rhwabonaga omuntu alibirha kwo 32 Petro n'abâbo erhi bazidohîrwe n'îrò. Erhi abashetani oku Izîno lyâwe, rhwalonz'imuhanza, basinsimuka, babona irenge lyâge, na balya bantu bulya arhakuklikira haguma nîrhu». 50 Ci Yezu bombî bayimanzire bo naye. 33 Erhi abo bantu anacimushuza, erhi: «Murhamuhanzagya, bulya bayegûka, Petro abwîra Yezu, erhi: «Waliha, kuli kwinjâ orhali mushombanyi winyu erhi mwîra winyu». rhubêre hano; rhuyûbakeho rhuyumpa rhusharhu: 51 Erhi ensiku zâge z'okurhenga en'igulu zihika, higuma hyâwe, ehindi bya Mûsa n'ehindi hya anacihiga okujâ e Yeruzalem. 52 Arhuma obugo Eliya». Erhi arhacimanyiri bici adwîrhe aderha. 34 embere zâge. Nabo bañkûla, bajà omu cishagalâ Oku acidwîrhe aderha ntyo, olwikungu Iwayîsha, ciguma c'Abasamâriya mpu bamurheganyize icumbi. Iwababwîka. Erhi olwikungu lubabwîkira, abaganda 53 Ci barhamuyankiriraga, bulya ali ayêrekire e barhungwa n'obwôba. 35 N'izù lyanacirhenga mwa Yeruzalem. 54 Erhi babona ntyo, abaganda bâge, lulya Iwikungu, erhi: «Oyu ye Mugala wâni, ye Yakôbo na Yowane, bamubwîra, mpu: «Yâgirwa, Mwîshogwa wâni: mumuyumve». 36 Eryo izù erhi k'olonzize rhurhegeke omuliro gumanuke emalunga, liyumvikana, erhi Yezu akola ali yênenê. Bânachulika, gubasingônole?» 55 Anacihindamuka, abakalihira, mw'ezo nsiku barhabwîraga ndi eci babwîne. 37 erhi: «Murhamanyiri murhima muci mugwêrhe? 56 Byanacibâ ntyo! Erhi buca, bakola bayandagala oku Mwene-omuntu arhishag'iheza abantu, ci okubaciza». ntondo, ngabo nyinji yamuyishira. 38 Obwo muntu Banacigwârha enjira y'okujâ omu cindi cishagalâ. muguma omu lubaga anacyâkûza, erhi: «Mâshi 57 Erhi babà badwîrhe bagenda, muntu muguma Mwigîriza, nkuhûnyire ololekwo mugala wâni; bulya amubwîra, erhi: «Nâkushimba ngasi hoshi wankajâ». ali wa cûsha. 39 Shetani anakaz'imugwârha, ho n'aho 58 Yezu anacimushuza, erhi: «Banyambwe bajira anagwîrira okuyâma, anamuzunguza, amugalagule obulumba, n'orhunyuni rhw'omu malunga rhujira kagali kûmu n'okumurhumbya kafula; anayish'imulîka enyôgo; Mwene-omuntu yêhe arhajira aha ankaheba erhi amâmuyûmy'amîshi, erhi anamuyâgazize. 40 irhwe». 59 Abwîra owundi, erhi: «Nkulikira». Naye, Nahunyire abaganda bâwe nti bamulibirhekwo, ci erhi: «Waliha, orhang'indika ngend'ibisha larha». 60 barhahashire». 41 Yezu anacishuza, erhi: «Er'iburha Yezu anacimushuza, erhi: «Oleke abafu babishe

abafu bâbo; wêhe ogend'iyigîriza Obwâmi bwa «Waliha, ciru n'abashetani badwîrhe barhuyumva Izîno Nyamuzinda». 61 Owundi, erhi: «Waliha, nakukulikira, lyâwe lirhuma!» 18 Anacibabwîra, erhi: «Nalangire ci orhang'indika nj'isêzera ab'emwîrhu». 62 Yezu Shetani arhoga emalunga nka mulazo. 19 Nêci, na anacimushuza erhi: «Ngasi yéshi wamâfumbarha mmuhîre obuhashe bw'okulabarha enjoka n'engobe, enfuka, akashub'ikabagana enyuma, erhi arhkâwâni n'obuhashe bwoshi oku mushombanyi, na ntâco Obwâmi bwa Nyamuzinda».

10 Enyuma ly'aho, Nyakasane ashub'icîshoga bandi makumi gali nda na babiri, abarhuma babiri babiri embere zâge, mpu bamushokolere okujà omu ngasi cishagala na ngasi hantu anâgère yénene. 2 Ababwîra, erhi: «Emyâka y'okusârûlwa eri minji, ci abakozi banyiha; hunagi Nn'emyâka arhume abakozi omu myâka yâge. 3 "Mugendage!" "Mubwîne oku mmurhumire nka bâna-buzi omu karhî ka bacihazi". 4 "Murhahêkaga mvumba, erhi luhago, erhi nkŵrîho, murhanalamusaga ndi omu njira". 5 "Ngasi nyumpa mwânajemwo, murhang'iderha, mpu: "Omurhûla mw'eyi nyumpa!" 6 "Mukabà muli omwâna w'omurhûla, omurhûla gwinyu gwanamudekerakwo; erhi akabà arhamuli, gwanammugalukira mwe nagwo". 7 "Munabêre mw'erya nyumpa, mulye munanywe kwo ebi banagwîrhe; bulya omukozi akwâñîne oluhembo lwâge". "Murhajaga omu n'omu". 8 "Ngasi cishagala mwânajemwo, bakammuyankiriramwo, munalye ebi bammurheganyîze"; 9 "mufumye abalwâla bamuli, munabwîre abantu, mpu": "Obwâmi bwa Nyamuzinda bummuli hôfi". 10 Ci ngasi cishagala mwânajemwo bakabula kummuyankirira, munaje omu mashango gaco, muderhe, mpu": 11 "Ciru n'akatulo k'ecishagala cinyu kali karhunanîre omu nshando, rhukagukumwîre, nti rhummusigireko, ci kwônene mumanyage oku Obwâmi bwa Nyamuzinda buli hôfi". 12 "Mmubwîre: olwo Iusiku Sodoma ayish'ibabalirwa kulusha eco cishagala". 13 "Buhanya bwâwe, Korozayini! Buhanya bwâwe, Betisayida!" "Bulya ebisômerîne byajizirwe emwinyu, bicijiragwa e Tiri n'e Sidoni, rhingga kurchenga mîra bacibabazaga banatamale omu luvù, baciyunjuze". 14 "Co cirhumire, olusiku lw'olubanja, Tiri na Sidoni bayish'ibabalirwa kummulusha". 15 "Nâwe Kafarnaumu, k'omanyire mpu walîha kuhika omu malunga?" "Wayish'ibungululwa kuhika omu kuzimu". (Hadès 986) 16 "Ngasi ommuyumva, erhi nie ayumvîrhe; n'omugayaguza, erhi nie agayaguzize; n'owangayaguza, erhi olya wantumaga ye agayaguzize"». 17 Balya makumi gali nda na babiri bashûbûka banashagalusire, mpu:

Shetani arhoga emalunga nka mulazo. 19 Nêci, na mmuhîre obuhashe bw'okulabarha enjoka n'engobe, n'obuhashe bwoshi oku mushombanyi, na ntâco cammubbabaze. 20 Ci murhashagalukaga oku kubâ abashetani badwîrhe bammuyumva, ci mushagaluke oku kubâ amazîno ginyu gali mayandike omu mpingu». 21 Ho n'aho, Yezu afuduswa na Mûka Mutagatîfu, acîshinga, erhi: «Nkukuzize, Larha, Mwâmi w'empingu n'igulu, bulya ebyo wabifulisire ab'obukengêre bunji n'abirhonzi, wabifulûlira abîrhôhye. Nêci, Larha, bulya kwo walonzize ntyo. 22 Nahîrwe byoshi na Larha, na ntâye oyishi Omugala ye ndi arhanali Îshe, na ntâye oyishi Îshe ye ndi arhanali Mugala, erhi oyu Omugala olonize okumufulûliraye». 23 Okubundi anacihindamukira abaganda bâge, ababwîra kwâbo, erhi: «Iragi ly'amasù gabwîne ebi mudwîrhe mwabona! 24 Bulya, mmubwîre, balêbi na bâmi banji bâcîfinjire okubona ebi mudwîrhe mwabona, barhanabibonaga, n'okuyumva ebi mudwîrhe mwayumva, barhanabiyumvagya!» 25 Obwo mulenga muguma w'Amarhegeko anacyimanga, alonza okumurhega, amudôsa, erhi: «Waliha Mwigîriza, kurhi nankajira lyo mbona akalamo k'ensiku n'amango?» (aiônos g166) 26 Anacimubwîra, erhi: «Omu Marhegeko, cici ciyandisrwemwo? Cici osomamwo?» 27 Naye amushuza, erhi: «Okâzigira Nyakasane Nyamuzinda wâwe n'omurhima gwâwe goshi, n'omûka gwâwe gwoshi n'emisî yâwe yoshi n'obukengêre bwâwe boshi; n'owinyu nka oku ocîzigira wênenê». 28 Yezu amubwîra, erhi: «Washuzize bwinjâ, ojire ntyo, wabona akalamo». 29 Ci yêhe erhi acilonza okucîrhenza enshonyi, abwîra Yezu, erhi: «Owîrhu ye ndi?» 30 Yezu assuza, erhi: «Muntu muguma arhengaga e Yeruzalem, ayandalalira e Yeriko, lêro agwa omu maboko g'ebishumûsi; erhi bibâ byamâmunyaga ebi ali adwîrhe byoshi byamânamushurha, byamuleka cirunda, byacigendera. 31 "Mudâhwa muguma anacyandagala muli eyo njira; erhi amubona, acigerera". 32 "Muleviti muguma kwo n'okwo, erhi ahahika, amulikira amasù, acîzongera". 33 "Ci erhi Musamâriya muguma mubalama amuhikaho n'erhi amubona, amufa lukogo". 34 "Anacimujaho, amutunga ebihulu, abidubulirakwo amavurha n'idivayi, amushonêsa oku ndogomi yâge,

amuhêka omu k'ebigolo, amulwâza". 35 "Erhi buca, ankamuha ibumba? Nîsi erhi ankamuhûna enfi, ka ajira mafundo abiri, agahâ nn'ak'ebigolo, amubwîra, ankamuha empi? 12 Nîsi kandi erhi amuhûne iji, erhi": "Omulwâze bwinjâ, na ngasi coshi wankakolêsa ka ankamuha ihiri? 13 Mwe babî, akabà muyish'ihâ kulusha aho, hano ngaluka, nkulyûle", 36 "Muli abo abâna binyu ebinja, Sho w'empingu yéhe k'arhalushe basharhu, ndi odesire mpu ye wâbo olya wagwâga okuhâ abamuhûnyire Mûka Mutagatîfú!» 14 Anacibâ omu mahoko g'ebishumûsi?"» 37 Ashuza, erhi: «Olya adwîrhe alibirhakwo shetani, n'oyo shetani erhi wa wamufâga bwonjo». Naye Yezu amubwîra, erhi: kaduma. Eerhi shetani akarhengamwo, kalya kaduma «Ogende, nâwe ojijira ntyo». 38 Byanacibâ ntyo! kaderha, n'olubaga lwarhangâla. 15 Ci baguma muli bo Erhi babâ bali omu njira, Yezu ajà omu lugo luguma; baderha, mpu: «Belzebubi, omurhambo w'abashetani, mukazi muguma, ye Marta, anacimuyankirira omu ye ahulusamwo abashetani». 16 N'abandi balonza mwâge. 39 Oyo mukazi àli agwîrhe omulumuna, izîno okumurhangula, bamuhûna ecimanyiso cahubuka lyâge ye Mariya; yéhe acibwârlira aha magulu ga oku nkuba. 17 Ci yéhe abona erkengêro zâbo, Nyakasane, akayumva ebinwa byâge. 40 Naye Marta ababwîra, erhi: «Ngasi bwâmi buciberamwo, kuuya erhi arhubanukîrwe n'emikolo minji y'okurheganya buhya, n'enyumpa zanakahongokera oku zindi. ebi bamushêgera. Anaciyimuka, amujaho, erhi: 18 "Naye shetani, akabà acîgabiremwo yénene, «Waliha, k'orhabwîni oku mulumuna wâni andekîre kurhi obwâmi bwâge bwankaciymanga?" "Bulya omukolo nienene? Mâshi omumbwîrire angwâse». mudesire mpu oku buzibu bwa Belzebubi ndibirha 41 Nyakasane anacimushuza, erhi: «Marta, Marta, kwo bashetani». 19 "Akabà oku buzibu bwa Belzebubi odwîrhe wakoyakoya wanilibuka na binji; nobwo ciguma conene cikwânîne. 42 Mariya ye wacîshozire omwanya mwinjâ kulusha; arhakagunyagwa».

11 Kwanacibâ lêro erhi ali hantu haguma adwîrhe ashenga, erhi ayûsa, muguma omu baganda bâge amubwîra, erhi: «Yâgirwa, orhubwîrize nîrhu okushenga, nka kulya Yowane abwîrizagya abaganda bâge.» 2 Anacibabwîra, erhi: «Nka mwashenga, "mukaderha ntya": "Larha, Izîno lyâwe likuzibwe"; "Obwâmi bwâwe buyishe"; 3 "Oruhè ene akalyo kîrhu ka ngasi lusiku"; 4 "Orhubabalire ebyâha bîrhu", "bulya nîrhu rhubabalira ngasi yêshi orhuli omu mwenda"; "orhanaruhiraga omu mashumi"». 5 Ababwîra, erhi: «Muguma muli mwe erhi ankabâ ajira omwîra, ayish'imutula aha karhî k'obudufu, erhi: "Mwîra wâni, mpoza migati isharhu", 6 "bulya omwîra wâni ambalamîre ntanagwêhi eci namuzimâna". 7 "Naye amushuzize omu nyumpa, anamubwîre, erhi": "Orhambere irhwe; mîra Iwahamikagwa, nankola ngwîshîre n'abâna bâni; ntankacizûka nti nkuhè". 8 "Olya erhi ankashub'ikakomamba, mmubwîzire oku, ciru ankabâ arhazûsiri mpu amuhêre obwîra, anazâka erhi burhè burhuma, amuhè ngasi eci alonza". 9 «Nâni mmubwîzire: Muhûne mwahâbwa, mulonze mwarhôla, mukomambe mwayigulirwa. 10 Bulya ngasi ohûna anahâbwe, na ngasi olonza anarhôle, n'okomamba oku lumvi anayigulirwe. 11 Mubusi ndi muli mwe, omugala erhi ankamuhûna obuntu,

14 Ci yéhe abona erkengêro zâbo, Nyamuzinda ndibirhakwo bashetani, kwo kuderha oku Obwâmi bwa Nnâmahanga bwayishire eno mwinyu". 21 "Entwâli ecîbambizize ekalârîa enyumpa yâge, ntâye wankahuma oku birugu byâge". 22 "Ci erhi hankayisha omulushire burhwâli, akanamuhima, anamunyaga emirasano yoshi ali acîkubagire, n'ebi amunyagaga, anabigabaguza". 23 «Oyu rhurhali rhwe naye, erhi mushombanyi, n'orharhôla haguma nâni, erhi kushandâza ashandâza». 24 «Shetani akarhenga omu muntu, anajè ageragera aharhali mîshi, ajè alonza ah'arhamûkira. Akahabula, anaderha, erhi: "Ka ncishubirire mulya mwâni narhengaga". 25 "Erhi amuhika, anashimâna muli muhyajire munabambirwe bwinjâ". 26 "Anagenda obwo, alêrhe bandi bashetani nda babî kumulusha; n'erhi bajamwo, banacilambûliramwo". "Okubundi obwôrhore bezindza bw'oyo muntu bwanabâ bubî kurhaluka oburhanzi". 27 Lêro oku adwîrhe aderha ntyo, mukazi muguma omu lubaga anacyakuûza, erhi: «Iragi ly'enda yakuhêkaga n'amabêre gakuyonsagyâ!» 28 Ci yéhe amushuza, erhi: «Iragi lyâbo erhi bo abayumva ecinwa ca Nnâmahanga n'okucilangal!» 29 Erhi orhutu rhw'abantu rhumulundûkira, arhondêra okubabwîra, erhi: «Eri iburha liri iburha libî; lyalonza ecimanyiso, n'ecimanyiso ntâco lyâbona ecirhalî

cimanyiso ca Yôñà. 30 Bulya, nka kulya Yôñà murhayihumakwo n'omunwe gwinyu! 47 Buanya aberaga abantu b'e Ninive cimanyiso, kwo na Mwene- bwinyu, mwe tuyubakisa enshinda z'abalébi, n'obwo omuntu ayishibà kuli eri iburha. 31 Omwâmi-kazi basho bo babayîrhaga! 48 Ntyo muli bahamîrizi w'Ebulyo ayish'ijà lubanja n'eri iburha, aliyagîrize, b'ebijiro bya basho, munabiyêméra; bulya bo bulya arhengaga enyuma y'ebihugo mpu ayish'iymva babayîrhaga, ninyu muyûbaka ebyûsho byâbo! 49 Co obushinganya bwa Salomoni; n'olushire Salomoni, cirhumire Obushinganya bwa Nyamuzinda buderha: y'ono oli hano! 32 Abantu b'e Ninive bayish'ijà lubanja Nabarhumira abalébi n'entumwa, bayîrhamwo n'eri iburha, banaliyâze, bulya bacîyunjuzize erhi baguma banabalibuze, 50 lyo eri iburha liyish'idôsibwa bayumva enyigîrizo za Yôñà; n'olushire Yôñà, y'ono oli omukò gw'abalébi gwabulajisire kurhenga okulemwa hano!» 33 «Ntâye oyakiza akamole okukafulika omu kw'igulu, 51 kurhenga omukò gw'Abeli kuhika omukò nterulè erhi omu byâsi, ci oku ngondôzo kamanikwa, gwa Zakariya, owanigiragwa omu ka-Nyamuzinda lyo abajà omu nyumpa babona obulangale. 34 ekarhî k'oluhêro n'ahatagatîfu. Okuli, mmubwîre, Akamole k'omubiri gwâwe, lyo isù lyâwe. Isù lyâwe ebyo byoshi byabarhuzîbwe eri iburha. 52 Buanya likabà ligumaguma, omubiri gwâwe gwoshi gunabè bwinyu, mwe bashamuka b'ihano! Bulya mwayansire n'obulangashane; ci erhi lyankalwâla, nagwo omubiri olwigulo lw'obumanye. Mwene murhacimujaga, nabo gwâwe gwanabà n'omwizimya. 35 Ocídosc erhi abâli bamujà, mwabahagalikà!» 53 Erhi ahuluka, ohulangale bukulimwo burhalî mwizimya! 36 Omubiri abashamuka b'ihano n'Abafarizeyi barhondêra gwâwe gwoshi gukabà n'obulangale, buzira cirumbu okumukunirira bwenêne n'okumudôkereza binji binji, ciri omu mwizimya, gwoshi gwanabéra omu bulangale 54 bakamurhega mpu lyo aderha akanwa karhuma nka kulya akamole kakumolekera n'obulangale bamushobeka.

bwâko». 37 Oku acidwîrhe aderha, Mufarizeyi muguma anacimulâika mpu aj'irya emwâge. Anaciwijà, atamala oku cîbo. 38 Erhi abona okwo, olya Mufarizeyi arhondêra acîdesa emurhima mpu arhacîkalabire embere z'okulya. 39 Ci Nyakasane amubwîra, erhi: «Mwe Bafarizeyi, mushuka ebiri emugongo gw'akabehe n'embéhe, ci erhi munayunjwire bushungu n'obubî! 40 "Ebi bingolongolo!" Owajiraga ebiri emugongo k'arhalî ye wajiraga n'ebiri omu ndalâlât?» 41 «Muhêreze abakenyi ebi mugwîrhe erhikwo, na ntyo byoshi byammubêra bicêse". 42 "Ci kwônene, buanya bwinyu mwe Bafarizeyi, bulya muhâna entûlo y'emento n'eruta n'eya ngasi lushogo, mugal'iyibagira obushinganyanya n'obuzigire bwa Nnâmahanga! N'obwo byo mukwânîne okurhang'ijira ebyo, buzira okuyibagira ebirhanzi". 43 "Buanya bwinyu, mwe Bafarizeyi, bulya musîma okubwârlala oku ntebe ntanzi omu masinagogi n'okulamusibwa oku mmâna!" 44 "Buanya bwinyu, bulya mushusha enshinda zirhabonekana, ciru n'abantu banazigerekwo barhanamanyiri!"» 45 Muguma omu bashamuka b'ihano ashuza, erhi: «Muyigîriza, omu kuderha ntyo, kurhujacira orhujacîre nîrhu!» 46 Naye, erhi: «Ninyu mwe bashamuka b'ihano, buanya bwinyu! Bulya munabarhuze abantu emizigo erhankagalwa, n'obwo mwêne ciru

12 Erhi engabo nyinji emuzunguluka, ciru baguma bakalabarha abandi, arhondêra okubwîra abaganda bâge, erhi: «Mumanye engezo y'Abafarizeyi, bwo bulyâya. 2 Ntâco cifulisirwe cirhakafûlwa, na nt'ihwe lirhakarhulika. 3 Kuziga ebi mwaderhîre omu mwizimya, byoshi byayish'iderhwa izûba lyabasha, n'ecimwajaga mahwe omu kurhwiri muli omu nyumpa, cayish'iayakuzibwa oku mmâna. 4 Mwe bîra bâni, mmubwîzire nti murhayôbohaga abantu bayîrha omubiri, n'enyuma ly'aho babule ecibankashub'ijira. 5 Nkolaga nammyûreka ndi mukwânine okuyôboha: muyôbohe Olya wankab'amâyîrha, akashub'ihasha n'okukwêba omu nyenga y'omuliro. Nêci, mmubwîzire, y'oyo ye muyôbobage. (Geenna g1067) 6 Ka bitora birhanu birhagulwa bujuma bubiri? Na ntâco muli byo ciyibagirwa na Nyamuzinda! 7 Ciru n'emviri z'îrhwé linyu ziri nganje zoshi. Murhayôbohaga; mulushire olugu lw'ebitora. 8 Ka mmubwîre: ngasi yêshi wânkuze embere z'abantu, naye Mwene-omuntu anâmukuze embere za bamalahika ba Nyamuzinda. 9 Ci owandahire embere z'abantu, ayish'ihakanwa embêre za bamalahika ba Nyamuzinda. 10 Na ngasi yêshi wajâcîre Mwene-omuntu, anababaliwe; ci omuntu wâlogorhere Mûka-Mutagatîfu, arhakababalirwa. 11 Amango

mwâhekwe omu masinagogi n'embere z'abacîranuzi bapagani b'en'igulu bo babilonza. Mwêhe Sho ayishi n'abarhegesi, murharhamaga mwarhanya mpu kurhi oku mubilagîrireko". 31 "Kuziga mulonze Obwâmi mwasamba erhi binwa bici mwaderha. 12 Bulya bwâge, n'ebyo byoshi mwayish'iþiyûshulirwa". 32 Mûka Mutagañi ayish'immubwîra ho na halya ebi "Murhayôbohaga, mwe busò busungunu, bulya Sho mukwânine okuderha». 13 Muntu muguma omu lubaga alonize okummuhà Obwâmi". 33 Muguze ebirugu anacimubwîra, erhi: «Waliha Mwigîriza, ombwîrire binyu, murhabâlemwo abakenyi. Mucîlukire emvumba mwene wîrhu rhugabâne akashambala Kîrhu». 14 zirhashaja, munacîbikire omuhako gurhawa omu Anacimushuza, erhi: «Ewe larha, ndi wanjiraga mpingu, emunda ecishambo cirhahika n'enundo mucîranuzi nîsi mugabi w'ebirugu by'akashambala erhalunda. 34 Bulya aha omuhako gummuli ho kinyu?» 15 Okubundi anacibabwîra, erhi: «Mumanye n'omurhima gwayish'immuba. 35 «Muhwinje bwinjà murhabâga ba kajji, bulya omuntu obuzîne bwâge munafumbarhe orhumole rhwinyu rhutwâne. 36 "Mubè burhaba omu bunji bw'ebirugu byâge». 16 Anacibatwa nk'abantu bâlinga nnawâbo hano arhenga oku buhya, omugani, erhi: «Hâli muntu muguma mugale, ishwa erhi ayisha lyo bamuyigulira amâkomamba oku lyâge lyananacyéra bwenêne. 17 "Anacirhimanya, lumvi". 37 "Iragi lyâbo abashi nnawâbo ashimâna bali erhi": "Kurhi najira obu ntagwérhi aha nahaka emyâka masù hano ayisha! Okuli, mmubwîre, ayish'ikenyerá, yâni?" 18 "Acîdesa, erhi": "Namâmanya oku najira": ababwârhaze aha cîbo câge, akabageramwo, "nkola nâshâba enguli zâni, nyûbake engali kulusha, abagabulire". 38 "Ayishe oku îrô lirhanzi, ayishe oku mwo nâhaka emyâka yâni n'ebirugu byâni byoshi". 19 irya-bantu, akabashanga bali nt yo, iragi ly'abo Bashi!" "Obwo mbwîre omurhima gwâni, nti": "We murhima, 39 "Muyumve bwinjà": "acibâga nnakà ankamanya okola ogwérhe birugu binji muhako myâka erhal minyi; akasanzi ecishambo cayisha, arhankagoheka ciru ojage waluhûka, olye, onywe onajire idinie". 20 "Ci ehitya, arhankanaleka enyumpa yâge eberwe". 40 Nyamuzinda anacimubwîra, erhi: "Eci cingolongolo!" "Ntyo ninyu mubè masù, bulya amango murhishi go "Kali obu budufu bw'ene bayish'ikuyanka omûka!" Mwene omuntu anayishe». 41 Petro anacimubwîra, "N'ebyo walundisire byayishig'bâ bya ndi obwo?" erhi: «Waliha, ka rhwenene otwîre ogo mugani, ni 21 "Kwo ali nt yo ngasi muntu ocilundikira yêne boshi?» 42 Nyakasane ashuza, erhi: «Ndi baderha ahâli h'okugalira Nnâmahanga». 22 Okubundi mpu ali mwimangizi mwîkubagirwa na mwîrhonzi, oyu anacibwîra abaganda bâge, erhi: «Co cirhumire nnawâbo anasigîre aha mbuga, ayish'ihâ abâbo Bashi mmubwîra: "Murharhanyaga oku buzîne bwinyu ogwâbo mulengo gw'engano omu mango gakwânine? mpu bici mwalya n'oku mubiri gwinyu mpu 43 "Iragi ly'oyo mushi, oyu nnawâbo ashimâna a bici mwayambala". 23 "Bulya obuzîne bulushire dwîrhe ajira nt yo hano ayisha!" 44 "Okuli mmubwîre, ebiryo n'omubiri gulushire emyambalo". 24 "Mulole ayish'imurhambuza oku byâge byoshi". 45 "Kwônene, bahungwe: bahbarhwera barhanasârûla, barhajira oyo murhumisi erhi ankaderha emurhima, erhi": irhindikiro erhi nguli, Nyamuzinda agal'inabalisa! Ka "Nnawîrhu alegamir'igaluka", "okubundi arhondêre murhalushiri orhunyuni bwenêne!" 25 "Ndi muli ashûrha abambali n'abâ mbali-kazi, agwîre okulya, mwe, ciru ankahangaza, wankashicîyushulira ikoro okunywa n'okukalûka", 46 "nnawâbo oyo mushi liguma oku buzîne bwâge?" 26 "Akabà ciru ebinyi ayish'iyisha olusiku n'akasanzi arhamanyiri, amukage biyâbire obuhashes bwinyu, cirhumirâge mukacîrhamya anamuganjire omu bâgoma". 47 "Naye omushizi oyishi oku bindi?" 27 "Mulole kurhi obwâso bumera: burhakola eci nnawâbo asîma, arhanacirheganye, arhanajire oku burhanaluka". "Mmubwîzire oku ciri Salomoni omu nnawâbo alonza, ayish'ishûrhwâ empîrimbo". 48 "Naye irenge lyâge lyoshi arhayambalaga nka hyâso higunga owakozire ebikwânîne okushûrhirwa, ci arhamanyaga, muli rhwo". 28 "Kuziga Nnâmahanga akayambika nt yo ayish'inylukwa, ci arhalı bwenêne". "Ngasi wahîrwe ehyâsi hiri omu ishwa ene n'irhondo hyakwêbwa omu binji, ayish'idôsibwa binji, na ngasi wabîsîzwe binji, cibeye, ba nyamubula-buyémère, k'arhammujirire ayish'ilyuzibwa kulusha"». 49 «Muliro nal'ilêrha okulushire aho?» 29 "Murhakâg'irhanya mpu cici en'igulu, nanalonza bwenêne guyâke! 50 "Ngwêrhe mwankalya, nîsi mpu cici wankanya; mumanye obubatizo nayîsh'iyankirira, nampangalîre omurhima murhacihiraga omu ntanya". 30 "Bulya ebyo byoshi kuhika buyunjule!" 51 "Ka mumanyire mpu murhûla

nal'ilérha en'igulu? Nanga, mmubwîzire, ci kukoza w'obuzamba kurhenga byanda ikumi na munâni; erhi abantu". 52 "Bulya kurbenga buno, omu nyumpa ya àgonyahire arhankahanahash'icîyimusa. 12 Erhi Yezu bantu barhanu, bayish'icîgabamwo basharhu balwîsa amubona, amuhamagala, anamubwîra, erhi: «Ewe babiri, na babiri balwîse basharhu». 53 "abantu nyoko, wamâfuma obuzamba bwâwe!» 13 Okubundi bayish'icîgaba, omubusiakoze omugala, n'omwâna amuhirakwo amaboko. Ho na halya, anacigonyôka, akoze îshe; omuzîre akoze omwâli, n'omwâli akoze akuza Nyamuzinda. 14 Ci omukulu w'isinagogi nnina; omukaziakoze omwâlikazi, n'omwâlikazi akunira, bulya Yezu arnafumya omuntu omu lwa-akoze nnazâla". 54 Ashub'ibwîra olubaga, erhi: Sabato. Anacibwîra olubaga, erhi: «Ensiku z'okukola «Mukabona ecitù ciyimuka Ebuzikiro, munayirukire ziri ndarhu; muli ezo nsiku mukayisha mufumibwe, ci mwaderha, mpu enkuba yamahinda, erhi kwo binali arhalî omu lwa-Sabato». 15 Nyakasane anacishuza, ntyo. 55 Nayô empûsi y'Ebulyo ekahûsa munaderhe, erhi: «Ezi ndyâlya! Ka ngasi muttu muli mwe mpu idûrhu lyâbà, erhi binali. 56 Ezi ndyâlya, arhahulusa enkafu erhi endogomi yâge omu lusiku lwa munamanyirire obusù bw'ecihugo n'obw'emalunga! Sabato, aj'iyinywësa? 16 N'oyu mwâli w'Abrahamu Cirhumirage murhacimanya aga mango? 57 Cirkuma wali oziringisirwe na shetani kurbenga myâka ikumi murhamanya mwenene ecimmukwânnîne okujira? na munâni, k'arhâli akwânnîne yeki ashwékûwe ezi 58 Ntyo okahêka oyu muli kadali naye lubanja ngoyi olwa-Sabato?» 17 Erhi aderha ntyo, enshonyi emwa omuciranuzi, onacisêze tuyukize omu zagwârha abashombanyi bâge boshî, ci olubaga njira, arhag'ikuhêka embere z'omuciranuzi, naye lwohe lwoshi lwasîma ebirhangâzo byoshi akâg'ijira. omuciranuzi arhag'ikuhâ omuganda, n'omuganda 18 Anaciderha, erhi: «Lwiganyo luci nankashushanya arhag'ikuhira omu mpamikwa. 59 Nkubwîre, Obwâmi bwa Nyamuzinda? Cici nankabugererakwo? orhâmurhengè orhajaj'ilyûla obujuma buzinda».

13 Muli ako kasanzi hanacyisha abantu, bamubwîra emyanzi ya balya Bagalileya Bilato agushaga omukò gwâbo omu gw'enterekéro zâbo. 2 Anacibashuza, ababwîra, erhi: «Ewe, ka mumanyire mpu aho Bagalileya bàggwérhe ebyâha kurhaluka abâbo Bagalileya boshi, okwenge bamalibuzibwa ntyo? 3 Mmubwîzire oku nanga! Ci akabâ murhacîyunjuzizi, mweshi kwo mwânahungumuka ntyo. 4 Nîsi erhi balya ikumi na munâni bahoneragwa n'omutungo omu Silowe, ka mwamanya mpu bo babihire kurhaluka abâbo b'e Yeruzalemi boshi? 5 Mmubwîzire oku nanga! Ci akabâ murhacîyunjuzizi, mweshi kwo mwânahirigirha ntyo». 6 Ashub'ibabwîra ogu mugani, erhi: «Muntu muguma àli agwérhe omulehe omu lukoma lwâge lw'emizâbîbu. Ayish'al'ilonza amalehe kuli gwo, arhagabonaga. 7 "Anacibwîra okonda lulya lukoma, erhi": "Ekola myâka isharhu eno erhi nyisha nd'ilonza amalehe kw'ogu mulehe, ntanagabona". "Lêro ogutwe; cici guci'rakwo obudaka?" 8 "Naye amushuza, amubwîra, erhi": "Mâshi Waliha, oshub'iguleka, ogu mwâka naguyûhirira nguhirekwo n'emyâvu". 9 "Nkaba gwayâna lêro... N'akabâ nanga, oyish'igutwa."» 10 Anacibâ advîrhe ayigîriza omu sinagogi olwa-Sabato. 11 Mwâli mukazi muguma olimwo shetani

19 Kwo buli nka mogomogo y'emburho y'esinapi omuntu ayankaga, ayimîra omu kwâge; yakula yanabâ murhi, orhunyuni rhw'emalunga rhwayish'ikayübaka omu mashami gagwô». 20 Ashub'iderha, erhi: «Cici nankagererakwo Obwâmi bwa Nyamuzinda? 21 Kwo buli nka Iwango omukazi ayankaga, aluheba omu nshâno ya mirengi isharhu, kuhika yoshi yalinda ebumbugurha». 22 Aj'agera omu bishagala n'omu ngo, erhi aj'ayigîriza anali omu njira y'okujà e Yeruzalemu. 23 Muntu muguma amubwîra, erhi: «Waliha, ka banyi bâyôkoke?» 24 Anacibashuza, erhi: «Mucîsêze okugerera omu muhango mufunda; bulya, mmubwîre, banji bayish'ilonza okugera barhanahashe. 25 "Amango nnanyumpa abâ amayimuka amânahamika olumvi, ninyu mwamayôrha embuga, murhondêra mwakomamba, mpu": "Mâshi Waliha, orhuyigulire nîru", ayish'immushuza, erhi: "Ntishi muli ba ngahi". 26 "Ninyu obwo mwârhondêre okumubwîra, mpu": "Rhwañire rhwananywa haguma nâwe, wayigîrize n'emwîru". 27 Naye anâmushuze, erhi: "Ntishi muli ba ngahi; ntengiho, mujè aha ntashigirwa, mwe banyankola-maligo mweshi!" 28 "Lyo mwayish'hôgera n'okukenyeza amîno, mubona Abrahamu n'lzaki na Yakôbo n'abalébi boshi omu Bwâmi bwa Nyamuzinda, ninyu mubona oku mwakabulîrwe embuga". 29 "Bayish'ihubuka Ebushoshôkero n'Ebzukiro bw'izûba,

Emwénè n'Emukondwè, bayish'ishangîra Obwâmi omulâlisire, erhi: «Nka wajira idinie lya mûshi erhi lya bwa Nyamuzinda». 30 “Néci, hali abazinda bâbè bijingo, orhalâlikaga bîra bâwe, erhi bene winyu, erhi barhanzi, hali n'abarhanzi bâbè bazinda». 31 ab'omulala gwinyu, erhi bâlungwè bâwe bagale, lyo Aho honêne, baguma omu Bafarizeyi bamujaho, barhish'ikulâlikâ nabo, lunalek'ibà luhembo lwâwe. 13 banamubwîra, mpu: «Ogende, orhenge kuno, Ci nka wajira idinie, onahamagale abakenyi, ebirema, bulya Herodi alâlîre okukuniga». 32 Anacibashuza, abakunagizi n'emihûrha. 14 Obwo wanayish'ibona erhi: «Mugende, muj'ibwîra oyo nyambwe ntyâla: iragi, kulya kubà barhagwérhi eci bakugalulira! “K'orhabwîni, ndwîrhe nalibirhakwo bashetani, ndwîrhe Bulya wayish'igalulirwa aha bufûke bw'abimâna». nafumya abantu ene n'irhondo, n'olusiku lwa 15 Muguma wa muli balya balâlike, erhi ayumva kasharhu nyûkirie!» 33 “Ci ene n'irhondo na ntyo, amubwîra, erhi: «Iragi lyâge owânalaye oku lisirhondo kukwânîne ngende, bulya kurhalì kwinjâ biryo by'omu Bwâmi bwa Nyamuzinda!» 16 Naye omulébi afîre omurhali omu Yeruzalemu». 34 anacimushuza, erhi: «Muntu muguma anacijira idinie, «Yeruzalemu, Yeruzalemu! Obu oniga abalâebi alâlikâ bantu banji. 17 “Erhi amango g'okulya gahika, n'okubanda entumwa bakurhumirwe amabuye, arhuma omwambali mpu aj'ilâlula abalâlike, erhi”: kanga nalonzize okukumakuma abâna bâwe nka “Mpu muiyishage, bulya byoshi biri birheganye”. 18 kulya engoko eyûbarhira abanangoko bâyo omu “Ci bôhe babâ nka balaganîne boshi, barhondêra byûbi... orhanalonzagya! 35 Mumanyage! obu okuhûna obwonjo. Omurhanzi, erhi”: “Nzind'igula mukola mwâlekerwa enyumpa yinyu mushaka. ishwa, kukwânîne ngend'ilirhangula; nkuhûnyire, Néci, mmubwîzire oku murhakacishub'imbona kuhika ombabalire”. 19 “Owundi, erhi”: “Nzind'igula mahali olusiku mwâderhe, mpu: Aganje oyishire oku izîno arhanu ga nkâfu, nkol'ij'igagereza, nkuhûnyire, ombabalire”. 20 “Owundi aderha, erhi”: “Nzind'ijâ omu buhya, co cirhumire ntayisha”. 21 “Olya muganda erhi agaluka, abwîra nnawâbo okwo. Nnanyumpa anacikunira, abwîra omwambali, erhi”: “Okanye, ojè omu mashanganizo n'omu njira, ngasi bali bakenyi n'ebirema, n'emihûrha, n'abakunagizi, obalérhe”. 22 “Omwambali, erhi”: “Waliha, najizire nk'oku warhegekaga, n'obugali ho buciri”. 23 “Nnawâbo olya mushi amubwîra, erhi”: “Ogonye engo n'enjira, osêze abantu bayishe, kuhika enyumpa yâni eyunjule”. 24 “Bulya mmubwîzire oku balya bantu bali balâlike barhâbayize ciru n'omuguma oku idinie lyâni”. 25 Ngabo nyinji yamukulikira. Anacihindamuka, ababwîra, erhi: 26 «Omuntu walonz'insimbâ, akabâ arhashombiri îshe, na nnina, na mukâge, n'abâna bâge, na bene wâbo, na bâli bâbo, ciru n'obuzîne bwâge, arhankabâ muganda wâni. 27 “N'orhabarhwiri omusalaba gwâge, akankulikira, arhankabâ muganda wâni”. 28 “Ndi muli mwe, akalon'iyûbaka omutungo, arharhang'ibwârhala, akaganja bici gwafâ n'okulola erhi agwérhe ezaguyunjuza”; 29 “arhag'ibanda eciriba busha arhanayunjuze omutungo, lyo n'abantu bagera barhamushekera, mpu”: 30 “Loli omuntu warhondêraga okuyûbaka, lôro ayabirwa n'okuyunjuza!” 31 “Nisi, mwâmi ohi wankarhabala mpu aj'ilwîsa owâbo mwâmi, abule kurhang'ibwârhala agerêreze erhi n'omurhwe

14 Okuhandi, olwa sabato Yezu anacijà omu mwa mukulu muguma w'omu Bafarizeyi mpu ayikule, nabo bakàmuhengûza. 2 Obwo erhi muntu muguma walvâla akabunda ali embere zâge. 3 Yezu anacibwîra abashamuka b'ihano n'Abaferizeyi, erhi: «Ewe, ka kuyêmîrwe okufumya omu lwa-Sabato erhi nanga?» 4 Bagumagumya. Anacyanka olya mulwaâla, amufumya, amulika. 5 Okubundi ababwîra, erhi: «Ndi muli mwe, omugala, nîsi erhi enkafu yâge yankarhogera emugoke, alek'iyizikûla ho na halya omu lwa-Sabato?» 6 Banacibula oku bankamushuza. 7 Okubundi atwa abâli balâlisirwe omugani, bulya amâbona okubacishoga ebibwârhalo by'embere. Anacibbwîra, erhi: 8 «Nka oli mulâlike oku buhya, orhahîra mpu ocidêkereze oku ntebe ntanzi, bulya erhi omukengwa kukulusha ankayisha anali mulâlike naye, 9 “owammulâlike mwe naye alek'ikubwîra, erhi”: “Hundusa oyu oku ntebe, lyo orhaj'itamala n'enshonyi oku ntebe y'enyma”. 10 “Ci irhondo okalâlikwa, onagend'icítamalira oku ntebe nzinda, lyo owakulâlikaga, hano ayisha, akubwîra, erhi”: “Mwîra wâni, yegera embere!” Obwo wanakengwa na balya muli balâlike mwe nabo”. 11 “Bulya ngasi muntu ocîkuza arhôhibwa, naye ocirhohya akuzibwa”. 12 Anacibwîra n'olya wali

gwâge gwa bihumbi ikumi ahash'ikoza owâbo akacîfinja okushalûka n'ebûla, engulube zâkâg'irya; nn'ebihumbi makumi abiri?" 32 "Bulya erhi ankarhînya, ci abula ciru owamuhâbyo". 17 "Acijamwo, erhi": anarhuma obugo, owâbo aciri kuñi, ahûne mpu "Bashi banga babâ aha mwîrhu badwîrhe bayigurha, bayumvanye". 33 "Ntyo niyu kwo na kuguma": "ngasi nânî oku nafira eno munda n'ishali!" 18 "Ema! yêshi orhalesiri ebi ajira, byoshi, arhankabâ muganda Nkola nalikûla, njè emunda larha ali, mubwîre, wâni". 34 «Omunyu gubâ mwjinjâ. "Ci kwônene ntî": "Larha, nabihîre Nnâmahanga nâwe". 19 erhi gwankagaga, bici gwankacilungwamwo?" 35 "Ntacishingânîni okuderhwa mugala wâwe: onjire "Gurhankacikwânana omu ishwa ciru erhi oku nka muguma omu bambali bâwe". 20 "Anacigandûla, câvu: gwanakabulirwa erubala". "Ogwérhe amarhwîri ajà emw'ishe". "Erhi abâ aciri kuli, îshe amulangira, g'okuyumva, ayumve!"» ayumva obwonjo bwamugwârha; anaciyisha ali

15 Obwo abavurhisa n'abanyabyâha bamulirâna

boshi mpu bayumve enyigîrizo zâge. 2 Léro
Abafarizeyi n'abashamuka b'ihano bakadwira omu
nda nk'ihiiri, mpu: «Oyu muntu adwîrhe ayankirira
abanya-byâha analîra haguma nabo!» 3 Anacibatwa
ogu mugani, erhi: 4 «Ndi muli mwe ojira bibuzi
byâge igana, ciguma cikahera, orhaleka birya bindi
makumi gali mwenda na mwenda omu bulambo,
akakulikira cipta ciherezire kuhika acibone? 5 «N'erhi
acirhimâna, anacihira abà lurhugo n'obushagaluke». 6
«Erhi ahika eka, anayâkûza abîra n'abalungu
bâge, ababwîre, erhi»: «Musîme haguma nânî, bulya
ecibuzi câni, càli ciherezire, nacibwîne!» 7 «Kwo
n'okwo, mmubwîre, bwayish'ibà bushagaluke omu
mpingu oku munya-byâha muguma ocîyunjuize
kulusha bantu makumi gali mwenda na mwenda
bimâna barhalagiriri okucîyunjuza». 8 «Nîsi, mukazi
ohi ogwêrhe ifundo ly'amagerha, liguma limuhere,
abule kutwâna n'okuhyajira enyumpa, alongereze
kuhika alirhôle? 9 «N'erhi abà amalirhôla, anayâkûza
abîra-kazi n'abalungu bâge, erhi»: «Musîme haguma
nânî, bulya igerha lyâli limpezire nalibwîne!» 10
«Kwo n'okwo, mmubwîre, hayish'ibà obushagaluke
emwa bamalahika ba Nyamuzinda oku munya-
byâha muguma ocîyunjuize». 11 Ashub'iderha,
erhi: «Muntu muguma agwârhe bagala babiri. 12
«Omurhò anacibwîra îshe, erhi»: «Larha, mpânâni
ebyâni birugu by'obwîme». «îshe anacibagabira
ebirugu byâge», 13 «Erhi hagera nsiku nyi, olya
mwâna ashana ebikunga, alîkûla, ajà omu cihugo
c'ihangâ, erhi ahikayo, ashandâza ebirugu byâge
omu bulalahi». 14 «Erhi ab'amâhwerwa na byoshi,
ecizombo cikali cazûka mulya cihugo, abona oku
amâkena». 15 «Anacikanya, aj'ishiga mushamuka
muguma wa muli cipta cihugo, anacimuhira oku
irango mpu akamuyâbulira engulube». 16 «Obwo

ayumva obwonjo bwamugwârha; anacyiisha ali bulibirha, amuyâbabira, amuhôbera». 21 «Omugala amubwîra, erhi»: «Larha, nabihîre Nyamuzinda nâwe, ntacishingânî nderhwe mugala wâwe». 22 Obwo îshe abwîra abambali, erhi: «Mubanguke, mulêrhe gulya mwambalo gw'obulimbi, mumuyambike; mumuhire engolo ekuboko n'enkwêrho emagulu. 23 Mulêrhe ecimasha cishushagîre, mucibâge, rhulye rhunajire olusiku lukulu. 24 Bulya oyu mwâna wâni ali afîre, lêro afûsiire; àli ahezire, lêro abonesire!» Banacirhondêra okujira olusiku lukulu. 25 Obwo enfula yâge erhi yahinzire. Erhi afuluka, akol'ahika eka, ayumva omulimba gw'ennanga n'amasâmo. 26 Anacikema mwambali wâbo muguma, amudôsa, kurhi. 27 Naye amushuza, erhi: «Mulumuna wâwe oyo oyishire; sho amabâga ecimasha cishushagîre, bulya amubwîne mugumagumà». 28 Anacikunira bwenêne, arhanacilonzagya ciru okujà omu nyumpa. Okubundi îshe ahuluka mpu amuyinginge. 29 Ci yêhe ashuza îshe, erhi: «Ndi byanda binga erhi kukukolera nkukolera? Ntazig'ivuna omu kanwa kâwe ciru n'eliguma. K'ojo mpîre nieki ciru omwâna-hene mpu mmulye nanjiremwo idinie rhwe n'abîru?» 30 «Lêro ene mugala wâwe waherezagya ebyâge byoshi omu bakazi b'ebishungu ayisha, yêhe wamâmubâgira ecimasha cishushagîre!» 31 Îshe anacimubwîra, erhi: «Mwâna wâni, wêhe ensiku zoshi rhubâ rhwembi, n'ebiyâni byoshi bibâ byâwe. 32 «Ci kwâli kurhuyâmâniêne okujira olusiku lukulu n'okushagaluka, bulya mulumuna wâwe àli afîre, lêro afûsiire; àli ahezire, lêro abonesire!»

16 Ashub'ibwîra abaganda bâge; erhi: «Hâli

mulumé muguma mugale, erhi ajira omurhindisi w'ebirugu byâge. Banacimushobeka emwa nnawâbo mpu adwîrhe ashandâza ebirugu byâge. 2 "Amurhumiza, amubwîra, erhi": "Kurhi kulya nayumvîrhe baderha kuli we? Nyéreka ebirugu

olanga, bulya orhacibè murhindisi"». 3 Olya na ngasi lusiku erhi kulya ebiryo by'olusiku lukulu. murhindisi anacirhanya, erhi: «Léro kurhi najira 20 Hâbaga na mukenyi muguma, ye Lazaro, obu nnawîrhu antenza omu burhindisi bwâni? akayish'icîlambulira aha lusò lw'e nyumpa yâge, anali Okuhinga ntakuhashe, n'okujà nahûna nka mukenyi, ahwîre bulema. 21 Akacîfinja okulya obushangulikiza enhonyi zayish'ingwârha. 4 Namâmanya oku najira bwakag'ihoga oku cîbo c'olya mugale. Ebibwa nabyo lyo nyish'ibona owanyigulira hano nkûlwa omu byakamugugumakwo, byanakamumîma ebihulu. 22 burhindisi». 5 Okubundi ahamagala muguma muguma Léro olya mukenyi anacifâ, ahékwa na bamalahika abâli omu myenda ya nnawâbo. Anacidôsa omurhanzi, omu cifuba c'Abrahamu. Olya mugale naye afâ, erhi: «Mwendâ muci walîre nnawîrhu?» 6 Naye, erhi: «Mirengo igana ya mavurha». Amubwîra, erhi: «Yanka ecêrhè câwe, bwârhala, oyandike duba makumi arhanu». 7 Anacibwîra owundi, erhi: «Nâwe, mwenda muci walîre nnawîrhu?» Naye, erhi: «Mirengo igana mmubwîzire nti mukome amîra n'ebirugu by'enshamu, hano mubinyagwa, lyo abo bîra bammuyankiriza omu ibwârhalo ly'emyâka erhaganjwa. (aiônios g166) 8 Nnawâbo olya mulanzi mulangûza amukunga mpu ajizire obwenge. Bulya abâna b'er'igulu bo bayengeha omu bâbo kulusha abâna b'obulangashane. (aiôn g165) 9 «Nâni mmubwîzire nti mukome amîra n'ebirugu by'enshamu, hano mubinyagwa, lyo abo bîra bammuyankiriza omu ibwârhalo ly'emyâka erhaganjwa. (aiônios g166) 10 Omuntu ôbà mwîkubagirwa omu binyi, ye na anacishuza, erhi: «Nkuhûnyirage, mâshi larha, orhume mwîkubagirwa omu binene; n'ôbà ncuku omu Lazaro aha mwîrhu, 28 "bulya njira bene wîrhu binyi, ye na ncuku omu binene. 11 Mukabâ barhanu"; "abayigîrize", "balek'iyish'ijâ muno hantu murhabîri bikubagirwa omu birugu by'enshamu, ndi h'amalibuko"». 29 Naye Abrahamu, erhi: «Bagwîrhe wankaciyish'immulangîsa ebirugu by'okunali? 12 Mûsa n'Abalébi; babayumve». 30 Olya mugale Na mukabâ murhalî bikubagirwa omu kantu ka amushuza, erhi: «Arhalî ntyo, mâshi larha Abrahamu, bene, ndi wankacimmuha ehyabâ hinyu? 13 Ntâ ci muguma omu bafîre erhi ankajà emwâbo, mushi wankashiga bâmi babiri: bulya anashomba banacîyunjuza». 31 Abrahamu anacimubwîra, erhi: muguma azigîre owundi, erhi acîshwêkere kuli «Bakabâ barhayumvirhizi Mûsa n'Abalébi, ciru muguma, ajande owundi. Murhankahash'ikolera hankabâ owafûka omu bafîre ababwîrize, naye Nyamuzinda n'ebirugu». 14 Abafarizeyi basîma barhankamuyumva».

ebirugu erhi bayumva ntyo, bamugayaguza bwenêne. 15 Anacibawîra, erhi: «Mwe muciderha bimâna embere z'abantu, ci Nyamuzinda amanyire emirhima yinyu. Bulya eci abantu bakûnga, co cishologorha Nyamuzinda». 16 «Kuhika Yowane gâli Marhegeko n'Abalébi; kurhenga aho, Emyanzi y'Obwâmi bwa Nyamuzinda yayigîrizibwe, na ngasi muntu akola acîsêza okuhikamwo n'emisî». 17 «Kuli kulembu irunga n'igulu bigere kulusha okurhenza mparafu nguma y'Irhegeko». 18 «Ngasi yéshi ohulusa mukâge akanayanka owundi, erhi kuhusha ahushire; naye oherula omukazi ohulusîbwe n'ibà, erhi kuhusha ahushire». 19 Hâli muntu muguma mugale, erhi ayambala emyenda midukula n'ey'ecitwîro cihamu,

17 Anacibwîra abaganda bâge, erhi: «Kurhankahashikana harhabè okusârhaza, ci kwônene buhanya bwâge owâkulerhel!» 2 Kwankamukwânana kulusha ashwêkerwe ibuye ly'olwanjikwa omu igosi anakwêbwe omu nyanja, ahâli h'okusârhaza muguma muli abâ bâna barhò. 3 Mucîlange! «Erhi owinyu ankajira kubî, omukalihire, n'akacîgaya, omubabalire». 4 «Ciru ankakubâhira kali nda omu lusiku luguma na kali nda akuyishire, erhi: "Ncîgaiyire", "onamubabalire"». 5 Entumwa zabwîra Nyakasane, mpu: «Orhuyûshûlire obuyêmère». 6 Nyakasane ashuza, erhi: «Mucigwârha obuyêmère bungana emogomogo y'emburho y'esinapi, mwânabwîra ogu murhi, mpu: "Kunduka, oj'imera

mula nyanja", gwanammuyumva». 7 «Ndi muli mwe byàbaga omu mango ga Loti, bakalya banakanya, ojira omwambali ohinga nîsi erhi oyâbula ebintu, banagula banakaguza, bakabiba banakayûbaka". wankamubwîra afuluka, erhi: "Kanya duba o'jrya?" 8 29 "Ci olusiku Loti arhengaga e Sodomo, enkuba "Abule okumubwîra erhi kwo, erhi": "Onteganyize y'omuliro n'ey'ecibiriti yania, yabasingônola boshi." ebiryo, ohwinje bwinjâ, ontumikire kuhika nyûs'rya 30 "Ntyo kwo byayish'ibà Olusiku Mwene-omuntu nanyûs'inywa; nâwe ogal'iyish'iry aonanye?"» 9 anacyiyêrekane". 31 "Muli olwo Lusiku, omuntu Ewe! K'anavuga oyo mwambali omunkwa bulya ajizire wâbè oku burhungiri bw'enyumpa, akabà ebirugu nka oku ali arhegesirwe? 10 Ninyu kwo n'okwo; nka byâge biri omu nyumpa, arhayandagalaga mpu mwamayûs'ijira ebi murhegesirwe, muderhe, mpu: abirhôle; n'owâbè ali omu ishwa, kwo na kuguma, «Rhuli barhumisi ba busha; ntâco rhwajizire cirhâli arhashubiraga nyuma". 32 "Mukengêre olwa mukâcirhegeke». 11 Kwanacibà, erhi akola ali omu njira Loti." 33 "Owâlonze okuciza obuzîne bwâge, y'okujà e Yeruzalem, agera elubibi lw'e Samâriya anâbuheze, n'owâbuheze, anâbulamye". 34 "Ka n'olw'e Galileya. 12 Erhi ajà omu cishagalâ ciguma, mmubwîre: muli obwo budufu, bantu babiri bâbè bantu ikumi balwâla olushomyo bamujayo. Bayimanga bali haguma aha ncingo nguma, muguma ahêkwe kulî. 13 Banaciakûza, mpu: «Mâshi Yezu Mwigiriza, n'owâbo alekwe"; 35 "bakazi babiri bâbè badwîrhe orhufè nîrhu bwonjo» 14 Erhi ababona, ababwîra, bashwera haguma, muguma ahêkwe n'owâbo erhi: «Mugendag'icîyêrekana emwa abadâhwa». Erhi alekwe"; [36 "bantu babiri banâbè bali omu ishwa, bakola bali omu njira mpu bayije, banacifuma. 15 muguma ahêkwe n'owâbo alekwe"]». 37 Nabo Muguma muli bo, erhi abona oku afumire, agaluka, banacimushuza, mpu: «Ngahi, Waliha?» Ababwîra, aj'akuza Nnâmahanga n'izù linene. 16 Acîrhimba aha erhi: «Ngasi aha omurhumba gwâbè ho n'enyunda magulu ga Yezu, amuvuga omunkwa. Oyo mutu zâshubûkire».

àli Musamâriya. 17 Obwo Yezu anaciderha, erhi: «K'arhalì oku banali ikumi boshi bafumire? Balya bandi mwenda ngahi? 18 Ntâ wundi wagalusire mpu ahè Nyamuzinda irenge ecirhali eci cigolo conene!» 19 Okubundi amubwîra, erhi: «Yimanga, ocîgendere; obwêmîre bwâwe bwa kucizize». 20 Abafarizeyi bamudôsa mpu mangaci Obwâmi bwa Nyamuzinda bwâyishe. Anacibashuza, erhi: «Obwâmi bwa Nyamuzinda burhamanywa amango buyisha, 21 na ntâye wankaderha mpu: bwo buno nîsi erhi bwo bulà! Bulya Obwâmi bwa Nyamuzinda buli ekarhî kinyu». 22 Anacibwîra abaganda bâge, erhi: «Ensiku zaciyisha, mucîfinje okubona lusiku luguma Iwa Mwene-omuntu, murhanalubone. 23 "Bayish'ikammubwîra, mpu": "Y'oyo oli hano! nîsi, mpu": "Y'oyo oli hala! Murhayijaga murhanayilibirhiraga". 24 "Bulya nka kulya omulazo gumoleka omu bitù kurchenga Ebushoshôkero kuhika Ebuzikiro, ntyo kwo Mwene omuntu ayish'iyisha Olusiku Iwâge". 25 "Kwônene burhanzi kukânîne ababale kunene n'okulahirwa n'eriburha". 26 "Nka kulya byâbaga omu mango ga Nûhu, kwo byanayish'ibà omu nsiku za Mwene-omuntu". 27 "Bakâg'ilya banakanya, bakasheba banakashebwâ, kuhika lulya lusiku Nûhu ajaga omu nkugè; echihonzi càyisha, càbahombya boshi". 28 "Na nka kulya

18 Ashub'ibabwîra omugani mpu kukwânîne okushenga ensiku zoshi buzira kurhama, erhi: 2 «Omù cishagalâ ciguma mwâli omutwî w'emmanja orhârhînyaga Nyamuzinda arhanacigonzaga ndi. 3 "Muli eco cishagalâ mwâli na mukana muguma; akamushimba anamubwîra, erhi": "Ontwîre olubanja rhwe n'owîrhu!" 4 "Ajira nsiku nyinji erhi arhenguha. Buzinda acijà emurhima, erhi: Ciru akabà ntarhînya Nyamuzinda ntanacigonzâ ndi", 5 "obu oyu mukana anakambera irhwe, namutwîra olubanja, lyo arhakômerera okukayish'imbera irhwe"». 6 Okubundi Nyakasane anaciderha, erhi: «Ka myumvîrhe oku oyo mucîranuzi mulyâya adesire? 7 "Ewe, ka Nnâmahanga abîshogwa bâge bamubirkira buca-buyira arhabatwîra olubanja? K'alegam'ibarhabâla?" 8 "Mmubwîzire oku ayish'ibatwîra olubanja duba. Kwônene, k'amango Mwene-omuntu ayisha anâshimâne obuyêmîre en'igulu?». 9 Nabo balya bamanya mpu bali bimâna banagayaguza abâbo, ababwîra ogu mugani, erhi: 10 «Bantu babiri banacirheremera omu ka-Nyamuzinda mpu baj'ishenga; muguma àli Mufarizeyi n'owâbo muvurhîsa. 11 "Olya Mufarizeyi ashingalala, ashenga nya emurhima gwâge, erhi": "Yâgirwa Nnâmahanga, nkuvuzire omunkwa, bulya niehe ntabà nk'abandi

bantu, bishungu, ndyâlya, bagonyi, erhi nka oyu Yezu ayanka balya ikumi na babiri, ababwîra, muvurhîsa”; 12 “ncîshalisa kabiri omu mugobe, erhi: «Rhw’ono rhwâyinamukira e Yeruzalem: nantûla ecihimbi ca kali ikumi c’ebirugu byâni byoshi». ebyayandikiragwa Mwene-omuntu n’Abalêbi byoshi 13 “Olya muvurhîsa yêhe aj’icîbérera erhalî hofî, bikola byâyunjula. 32 Bulya ayish’ihânwâ emwa arhanaderhaga ciru mpu agalamire enyanya, ci abapagani, ashekerwe, ajâcirwe, anamesherwekwo. akacîkomamba ecifuba, erhi”: “Yâgirwa Nnâmahanga, 33 Na babà bamamushûrha emikoba, bamuyîrhe. onfè bwonjo nie munya-byâhal!” 14 “Mmubwîzire Ci olwa nsiku isharhu ayish’ifûka». 34 Ako kanwa oku oyu ashubîre emwâge ali mwêru-kwêru, owâbo barhakatwâga ihuzihuzi ciru ehitya; Iwayôrha luderho nanga. Bulya ngasi ocîkuza arhôhibwa, n’ocirhôhya lufulike kuli bo, barhanamanyaga kwo kuderha kuci. akuzibwa”. 15 Bakamulerhera ciru n’abâna barhò 35 Erhi akola ahika e Yeriko, omuhûrha gwâli gutamîre mpu abahumekwo. Abaganda bâge erhi babona eburhambi bw’enjira, gudwîrhe gwahûnira obuligo. 36 ntyo, babakalihira. 16 Ci Yezu abahamagala, erhi: Erhi guyumva engabo yagera, gwadôsa mpu kwo «Muleke bajè aha ndi, mumanye murhabahanzagya. kuderha kurhi okwo. 37 Bagubwîra, mpu: «Yezu Bulya ababashusha, Obwâmi bwa Nyamuzinda buli w’e Nazareti oyo wagera». 38 Gwanacyakûza, erhi: bwâbo. 17 Okuli, mmubwîre, orhayankirir Obwâmi bwa «Mâshi Yezu, Mwene-Daudi, onfè nâni bwonjo!» 39 Nyamuzinda nka mwâna murhò, arhakujamwo». 18 Murhambo muguma amudôsa, erhi: «Waliha Mwigîriza mwinjâ, kurhi njirage lyo mbona akalamo k’ensiku n’amango?» (aiônios g166) 19 Yezu amubwîra, erhi: Yezu anacyimanga, arheregeka mpu bamulêrhere «Cirhumire onderha mwinjâ? Ntâye ôbâ mwinjâ oyo muntu. Erhi amuhikaho, amudôsa, erhi: 41 aha nyuma za Nnâmahanga yénene. 20 Oyishi «Cici walonza nkujirire?» - Naye, erhi: «Yâgirwa, nti amarhegeko: Orhahîra okahusha, orhahîra okaniga, mbone nânî!» 42 Yezu amubwîra, erhi: «Bonaga! orhahîra okazimba, orhahîra okahamîriza obunywesi; Obuyêmère bwâwe bwakufumize». 43 Ho na halaya okaz’ikenga sho na nyoko». 21 Olya naye, erhi: ayirukira abona; amukulikira, aj’akuza Nnâmahanga. «Ebyo byoshi nyôrha mbishimbâa kurchengâ oburhò Nalwo olubaga erhi lubona, okwo, Iwajîra Nyamuzinda bwâni». 22 Yezu erhi ayumva okwo, amubwîra, irenge.

erhi: «Ciguma cône cikusigâlîre: ebi ojira byoshi obiguze, ohè abakenyi, wayish’ibâ n’omuhako omu mpingu; okuhandi oyishe, onkulikire». 23 Ci yêhe erhi ayumva ntyo, oburhè bwamugwârha, bulya ali mugale bwenêne. 24 Yezu erhi abona oku agayire, aderha, erhi: «Okuhika omu Bwâmi bwa Nyamuzinda kw’o mugale kuli kudârhi! 25 Bulya okugeza enjavu omu murhule gw’ensinge kwo kulembu kulusha okuhisa omugale omu Bwâmi bwa Nyamuzinda!» 26 Abayumvagya baderha, mpu: «Ndi wâcungukage obwo?» 27 Anacibashuza, erhi: «Okurhankahashikana emw’abantu, kwanahashikana emwa Nnâmahanga». 28 Obwo Petro anaciderha, erhi: «Obu rhuli aha, rhwalesire byoshi, rhwakushimbal» 29 Naye ababwîra, erhi: «Okuli, mmubwîre, ntâye wâleke enyumpa yâge, erhi mukâge, erhi bene wâbo, erhi ababusî, erhi abâna bâge Bwâmi bwa Nyamuzinda burhumire, 30 abule kuhâbwâ binji kulusha en’igulu n’akalamo karhahwa omu mango gâciyisha». (aiôn g165, aiônios g166) 31 Okubundi

19 Erhi ajà omu Yeriko, ahulukana omu lugo. 2 Hanaciyisha mulume muguma, mpu ye Zakeyo; àli mukulu w’abavurhîsa, anali mugale. 3 Alonta okulolakwo Yezu n’okumumanya, ci ayabirwa erhi ngabo nyinji erhuma, bulya ali mmofi. 4 Okubundi anacikanyiriza, ashokola, aj’ishigira oku muhumbahumba, mpu amubone, bulya yo yali njira yâge. 5 Erhi Yezu ahahika, agalamira enyanya, amubwîra, erhi: «Zakeyo we, shonôka duba, bulya ene aha mwâwe najâ». 6 Anacishonôka bimbirnbiri, amuyankirira aha mwâge n’omwîshingo. 7 Ngasi bantu babonaga, bakacîduduma boshi n’okuderha, mpu: «Ahanzire aha mw’omunya-byâhal!» 8 Zakeyo ayimanga, abwîra Nyakasane, erhi: «Waliha, ebirugu byâni nâbigabamwo kabiri, mpè abakenyi cigabi ciguma; n’akabà hali oyu nalenganyize oku byâge, nâmugalulira kâni». 9 Yezu anacimubwîra, erhi: «Ene obucire bwajîre mw’eno nyumpa, bulya oyu naye ali mwâna w’Abrahamu. 10 Bulya Mwene-omuntu ayishiraga okulonza n’okuciza ngasi càli cahezire».

11 Erhi olubaga lubà ludwîrhe lwayumvirhiza ebyo owammudôsa, mpu": "Cici mugushwêkûlîre?" binwa, ashub'ibatwa omugani, bulya ali hôfi n'e "Munamubwîre, mpu": "Nyakasane wagulonza».³² Yeruzalemu, nabo erhi badwîrhe bacikêbwa mpu Banacîlîkûla, bashimâna nka kulya anababwîraga. Obwâmi bwa Nyamuzinda bwâyirukira bwaboneka ³³ N'erhi babà bakola badwîrhe bashwêkûla gulya caligumiza. ¹² Anaciderha, erhi: «Muluzi muguma mucûkà gw'endogomi, bênego bababwîra, mpu: anacîlîkûla, abalamira omu cihugo c'ihangá, mpu «Cici mwashwêkûlira ogwo mucûkà gw'endogomi?» aj'irhôlayo obwâmi, ashub'inagaluka. ¹³ "Ahamagala ³⁴ Nabo bashuza, mpu: «Nyakasane agulonza». bambali ikumi, abahà marhale ikumi ga magerha, ³⁵ Okubundi balérhera Yezu gulya mucûkà gw'e ababwîra, erhi": "Mukârhimbûla kuhika ngaluke". ndogomi. Banacigubambakwo ebishûli byâbo, ¹⁴ Ci abashi bâge erhi bamushomba; bamukulikiza bashonezakwo Yezu. ³⁶ N'erhi abà akola adwîrhe entumwa zaj'iderha, mpu: «Rhurhalonza rhumushige». agenda, abantu bakabamba ebishûli byâbo omu njira. ¹⁵ Okubundi erhi agaluka anaciyankiraga bulya ³⁷ Erhi ahika oku mwandagalo gw'entondo y'Emizéti, bwâmi, arhumiza balya Bashi ahâga amagerha omu bushagaluke, engabo y'abaganda bâge yoshi gâge, mpu arole bunguke buci ngasi muguma yarhondêra okukuza Nyamuzinda n'izù linene oku ayungusire. ¹⁶ Omurhanzi ayisha, erhi: «Waliha, bisômerîne byoshi babwîne, mpu: ³⁸ «Agayirwe irhale lyâwe lyayungusire marhale ikumi». ¹⁷ oyu Mwâmi oyishire oku izîno lya Nyakasane! Amubwîra, erhi: «Kwokwo, mushizi mwinjâ bulya Omurhûla omu irunga n'renge enyanya bwenênel» wabîre mwîkubagirwa oku kantu kasungunu, okolaga ³⁹ Obwo baguma omu Bafarizeyi bâli omu lubaga walagira bishagala ikumi». ¹⁸ Owa kabiri ayisha, bamubwîra, mpu: «Mwigîriza, hulisa abaganda bâwe». erhi: «Waliha, irhale lyâwe lyayungusire marhale ⁴⁰ Naye abashuza, erhi: «Mmubwîzire oku erhi arhanu». ¹⁹ Anacimubwîra naye, erhi: «Warhegeka bankahulika, amabuye ganayâma». ⁴¹ Erhi akola nâwe bishagala birhanu». ²⁰ Owundi ayisha, ahika omu cishagala, arhondêra okucilakira, erhi: ⁴² erhi: «Waliha, irhale lyâwe eri nal'imbîsire libohe «Ocimanyage nâwe olusiku lw'ene ebyakulerhera omu irhû. ²¹ Buya nal'inkuyôbohire, kulya kubà omurhûla! Ci buno bifulisirwe omu masù gâwe. ⁴³ orhahimwa kukaliha: onabîkûle eci orhabikaga, Buya ensiku zâcikuyishira, abashombanyi bâwe onasârûle eci orhahingaga». ²² Anacimubwîra, bâkugorhe banakuzonge enyunda zoshi, ⁴⁴ erhi: «Oku kanwa kâwe wênene nâkutwîra, wâni bâkushekenye oku idaho we n'abâna bâwe bakulimwo. mushizi mubî! Wali omanyire oku ndi muntu mukali, Ciru barhakakulekerakwo ibuye oku lindi, kulya obîkûla eci arhabikaga n'osârûla eci arhahingaga! kubà orhamanyaga amango wal'irhandûlwa». ⁴⁵ ²³ Carhumirage amagerha gâni orhagahêka omu Anacijà omu ka-Nyamuzinda, arhondêra okuhulusa mbîko? K'erhi nyisha ntakabwinekwo obunguke?» abakâg'iguliza n'okuguliramwo. ⁴⁶ Ababwîra, erhi: ²⁴ Okubundi abwîra abambali, erhi: «Mumuyanke «Kuyandisirwe oku: Enyumpa yâni eri nyumpa ya irhale lyâge, mulihe nna-marhale ikumi». ²⁵ Nabo, kushengeramwo. Mwêhe mwajijizirage ishubûkiro mpu: «Waliha, ci agwîrhe marhale ikumi!». ²⁶ Iya bishungu». ⁴⁷ Akayigîriza ngasi lusiku omu ka-«Ka mmubwîre: ngasi ogwîrhe ye wayish'ihâbwa, Nyamuzinda. Abajinji b'abadâhwa n'abashamuka acibêre mugale; naye orhagwêrhi, n'ebinyi agwîrhe b'ihano n'abarhambo b'olubaga bakâlonza oku bamunyagusâbyo. ²⁷ Nabo abashombanyi bâni bamuyîrhamwo, ⁴⁸ ci bakubula, bulya olubaga Iwoshi bâlahiraga mpu ntabè nnawâbo, mubandêrhere, Iwâli lumurhegîre omu kuyumvîrhiza enyigîrizo zâge. munabanigire omu malanga gâni». ²⁸ Erhi ayûs'iganîra ntyo, anacishokola, ayinamukira e Yeruzalemu. ²⁹ Erhi akola ahika e Betifaje n'e Betaniya, hôfi n'entondo y'Emizéti, arhuma babiri omu baganda bâge, erhi: ³⁰ «Jimwo cira cishagala cirhuyêrekire; hano muhikamwo, mwâshimâna omucukà gw'endogomi gurhasâg'igendwakwo na muntu guli mushwêke. Mugushwêkûle munagulêrhe. ³¹ "Na hakabà

20 Lusiku luguma anacibà adwîrhe ayigîriza omu ka-Nyamuzinda anahanûla Emyanzi y'Akalembe, abajinji, b'abadâhwa n'abashamuka b'ihano n'abagula bw'olubaga bayisha. ² Banacimubwîra, mpu: «Rhubwîre buhashe buci ojiramwo ebi byoshi? Nîsi ndi wakuhaga weki obu buhashe?» ³ Yezu anacibashuza, ababwîra, erhi: «Nâni nammudôsa kanwa kaguma. Mbwîri: ⁴

Obubatizo bwa Yowane, k'empingu bwahubukaga erhi: «Cirhumire mwantega? 24 Nyêreki olufaranga erhi emw'abantu?» 5 Bajânamwo bône na nnene, muvirha. Eyi nshusho eri ya ndi? N'aga mandiko?» mpu: «Rhukaderha nti empingu, akola arhudôsa, erhi: Nabo, mpu: «Bya Kaizari» 25 Bamushuza, mpu: «Bya "Carhumaga murhacimuyêméra?" 6 "Na rhukaderha Sezari». Naye, erhi: «Ahoo! Ebya Sezari bigaluliragi nti emw'abantu, olubaga Iwoshi Iwanarhubanda Sezari, n'ebya Nyamuzinda mubihé Nyamuzinda». amabuye, bulya bayishi bwinjâ oku Yowane anali 26 Ntyo barhacibonaga oku bankamuyagiriza omu mulébi». 7 Okubundi banacishuza, mpu barhayishi nderho zâge embere z'abantu; barhangâla n'ishuzu aha bwahubukaga. 8 Naye Yezu ababwîra, erhi: lyâge, baguguma. 27 Baguma omu Basaduceyi, «Nâni ntammubwîre ninyu buhashe buci njiramwo bo balya bakaderha mpu ntà bufûke bw'abafire, ebi». 9 Anacirhondêra okubwîra olubaga ogu bamujaho, bamudôsa, mpu: 28 «Ewe Mwigîriza, Mûsa mugani, erhi: «Muntu muguma anacigwîka olukoma arhurhegesire mpu irhondo mwene wâbo omuntu lw'emizâbîbu, alulangîsa abahinzi, agal'icibalamira akafà, nka alesire omukazi arhanasiziri mwâna, nsiku nyinji. 10 "Erhi amango gahika, arhuma mwene wâbo anayinjire olya mukana, ahè mwene omwambali emwa babinzi mpu ahâbwe naye oku wâbo iburha. 29 Lôrô haligi balondana nda. Omurhanzi mburho y'emizâbîbu. Balya babinzi bamushûrha ayanka omukazi, afà buzira mwâna. 30 Owa kabiri banamushugunuka kwo maboko mûmu". 11 ayinjira olya mukazi, afà naye buzira mwâna. 31 "Ashub'irhuma owundi mwambali. Naye bamujira Owa kasharhu naye amuyinjira. Boshi oku bànnal buligo, bamujâcira banamushugunukakwo maboko nda kwo n'okwo, bafà buzira kusiga mwâna. 32 mûmu". 12 "Ashub'irhuma owa kasharhu. Naye Buzinda nyamukazi naye anacifâ. 33 Ewe, aha bamuyâgaza banamulibirkhakwo". 13 "Nn'olukoma kufûka kw'abafû, ayish'ibâ mukâ-ndi muli bo? Bulya acij'emurhima, erhi": "Kurhi najira?" Narhuma mugala ayansirwe na bantu nda». 34 Yezu anacibashuza, wâni ntanya bwenêne; nkaba yeki bakenga». 14 Balya erhi: «Abâna b'erî igulu bayanka abakazi n'okuyankwa bahinzi erhi bamutumirhakwo amasù, bajà muligânwè, n'abalume. (aiôn g165) 35 Ci balya bayish'ikwânanâ mpu: «Y'oyu ye wâyîme; rhumunige, rhubè rhwe okushangîra obuzîne bwâyisha n'okufûka omu bafû, rhuyish'icîyîmira muli byo». 15 Ba nacimuhulusa barhakasheba barhakanashebwa; (aiôn g165) 36 bulya mulya lukoma, bamuniga. «Kurhi olya nn'olukoma barhakacifa bundi: kwo banacibérere nka bamalahika, ayish'ibajirira? 16 "Ayish'iyisha, aherêrekeze balya bâna ba Nyamuzinda, bo bâna bw'obufûke, 37 barhindisi b'olukoma, na lulya lukoma lwâge aluhè N'oku abafû bafûke, Mûsa naye akumanyisize, halya abandi". Erhi bayumva ntyo, bamubwîra, mpu: «Okwo aganîre olw'lshaka, erhi aderha oku Nyakasane ye kurhabâga la!» 17 Naye anacibamôlera amasù, erhi: Nyamuzinda w'Abrahamu, ye na Nyamuzinda w'Izaki «Kwo kuderha kuci okûla kuyandisirwe: ibuye abûbasi na Nyamuzinda wa Yakôbo. 38 Arhalí Nyamuzinda bagayaguzagya, lyo lyayishir'ibâ kaboko ka nyumpa? wa bafû, ci wa bazîne; bulya ye boshi balamira». 39 18 "Ngasi wâhirime kuli eryo ibuye ajonjolekana, Obwo baguma omu bashamuka b'ihamo bashuza, naye oyu lyâhonerekwo, lyayish'imuvungunyula». bamubwîra, mpu: «Mushâna Mwigîriza, wadesire 19 Aho abajinji b'abadâhwa n'abashamuka b'ihamo bwinjâ!» 40 Bulya barhâcikalizagya mpu bamudôsa balonza oku bamugwârha, ci bayôboha olubaga. akantu. 41 Anacibawîra, erhi: «Cirhuma baderha mpu Bâli bayumvîre oku ogo mugani bo aguderhîre. Kristu ali mwene-Daudi? 42 N'obwo Daudi yênenê 20 Bamushimbula, bârhuma ebyumverhezi. Ebyo adesire omu citabu c'Ennanga, erhi: Nyakasane byumverhezi byaboneka nka bantu nkana, lyo abwizire Nnâhamwîru, erhi: Tamala ekulyo kwâni, birhega Yezu omu nderho binamuhâne emwa abakulu 43 kuhika abashombanyi bâwe mbayandaze burhaba b'ecihugo n'emwa omurhegesi. 21 Banacimudôsa, aha magulu gâwe. 44 "Akabâ Daudi amudesire mpu: «Ewe Mwigîriza, rhuyishi oku oderha onayigîriza mpu ye Nhawâbo, kurhi ankacibaga mugala?"» 45 eby'okunali, orhanalola cikono ca muntu, ci enjira Abantu boshi erhi babâ badwîrhe bamurhegêra, ya Nyamuzinda onayigîrize nka oku enali. 22 Ka anacibwîra abaganda bâge, erhi: 46 «Mucilange kukwânnîne rhukavurhira Sezari erhi nanga?» 23 Naye oku bashamuka b'ihamo, abasîma okulambagira bulya àli amanyire obulyâlya bwâbo, anacibâbwîra, bayambîrhe ebishûli birîri n'okulamusibwa oku mmâna

n'okubwârhala oku ntebe z'embere omu masinagogi kwâge kukola kuli hôfi. 21 "Obwo abâli e Yudeya n'ebibwârhalo birhanzi oku cibo: 47 abânyomanya bâyakire oku ntondo; nabo abâli omu lugo bâhuluke; ebirugu by'abakana banaderha amasala malîmalî n'abâli omu mahirinji barhaderhaga mpu bacishubira g'oburhebanyi. Bâbone olubanja lukali kulusha!»

21 Erhi alambûla amasù, abona abahirhi badwîrhe baheba entûlo zâbo omu mucîmba gw'ecibîkîro, 2 Abona na mukana muguma wa buligo ahebamwo nkonalibiri za bujuma. 3 Anaciderha erhi: «Mmubwîre okuli, oyu mukana mukenyi ahânyire kulusha boshi. 4 Bulya abà boshi bahânyire entûlo oku bisigala omu bunguke bw'ebirugu byâbo, ci yéhe omu bukenyi bwâge ahânyire ebyankamubîsire byoshi anali agwérhe». 5 Erhi baguma babâ badwîrhe baderha mpu aka-Nyamuzinda kayûbasirwe n'amabuye minjinjâ kanabambirwe n'ebindi by'entûlo bya ngulo ndârhi, ababwîra, erhi: 6 «Ebyo byoshi mudwîrhe mwasinza, ensiku zâciyisha, harhakasigala ibuye oku lindi lirhashâbirwi», 7 Bamudôsa, mpu: «Yâgirwa Mwigîriza, mangaci okwo kwâbè na cimanyîso cici camanyîse oku ebyo biri hôfi?» 8 Naye, erhi: «Mumanye murhârhebwa, bulya banji banayishe oku izîno lyâni, bâderhe, mpu: "Nie (Kristu)", "mpu na amango gahisire!" "Mumanye murhabakulikiraga". 9 "Amango mwayumve baderha ebîrha n'obugoma, murhayôbohaga; bulya kukwâñine ebyo birhang'iyisha, ci obuzinda erhi burhac'ibâ» 10 Okubundi ababwîra, erhi: «Ishanja lyârhêre erindi ishanja, n'obwâmi obundi bwâmi. 11 "Hâbè omusisi munene gw'idaho, n'ecizombo n'ecâhirà byâbè hanji; hayish'ibâ n'ebý'okuyôbohya, n'emalunga yârhenge ebimanyîso binene". 12 "Ci embere y'okwo kwoshi, barhang'immugwârha, bammilibuze, bammuhâne omu masinagogi n'omu mpamikwa, banammuheke embêre z'abâmi n'abarhegesi izîno lyâni lirhumire". 13 "N'okwo kwayish'ibâ buhamîrizi bwinyu". 14 "Mumanye bwinjâ oku kurhakwâñini mulonze emurhima ebi mwayish'iderha": 15 "bulya niene nâmmuheakanwa n'obumanye abashombanyi binyu barhankahash'ilahira erhi okuhima". 16 "Mwâhânwe ciru n'ababusi binyu, na bene winyu, na baci binyu n'abîra binyu; bayish'iyîrha banji muli mwe"; 17 "mwânamashombwe na boshi izîno lyâni lirhuma". 18 "Ci kwônene ntâluviri luguma lw'oku irhwelinu lwâhere". 19 "Bulêmbêzi bwinyu mwâcizemwo obuzîne b'abadâhwa n'abashamuka b'ihamo bakâg'ilonza bwinyu!"» 20 «Ci amango mukabona Yeruzalemu oku bankayirhamwo Yezu, bulya bakâg'iyôboha azungulusirwe n'engabo, munanye oku okushâbwa olubaga. 3 Léro Shetani ajamwo Yûda, oderhwa

kwâge kukola kuli hôfi. 21 "Obwo abâli e Yudeya n'ebibwârhalo birhanzi oku cibo: 47 abânyomanya bâyakire oku ntondo; nabo abâli omu lugo bâhuluke; ebirugu by'abakana banaderha amasala malîmalî n'abâli omu mahirinji barhaderhaga mpu bacishubira g'oburhebanyi. Bâbone olubanja lukali kulusha!»

22 Olusiku lukulu lw'emigati erhalimwo lwango, luderhwa Basâka, lwâbâ hôfi. 2 Abajinji b'abadâhwa n'abashamuka b'ihamo bakâg'ilonza bwinyu!"» 20 «Ci amango mukabona Yeruzalemu oku bankayirhamwo Yezu, bulya bakâg'iyôboha azungulusirwe n'engabo, munanye oku okushâbwa olubaga. 3 Léro Shetani ajamwo Yûda, oderhwa

w'e Keriyoti, muguma wa muli balya ikumi na akolera abâlya? K'arhalì otamîre oku cîbo?" "Nie babiri. 4 Akanya, aj'idôsa abajinji b'abadâhwa ono ndi ekarhî kinyu nk'odwîrhe akolera abâbo!"» 28 n'abakulu b'abalanzî b'aka-Nyamuzinda kuerhi «Ninyu mwe mwabêzire haguma nâni omu malibuko ayish'ibahâye. 5 Nabo basîma bwenêne, bamulaganya gâni, 29 "mmubikire Obwâmi nka kulya Larha okumuha enfaranga 6 Ayêméra, anakalonza oku abumbikire": 30 "Iyo mulya munanywere oku cîbo amuhâna mahugwe olubaga lurhamanyiri. 7 Olusiku câni omu Bwâmi bwâni. Mwâbwârhale oku ntebe lw'emigati erhalimwo lwango lwhika, go mango gâli z'obwâmi, mutwe olubanja lw'e milala ikumi n'ibiri garhegesirwe okubâgira Basâka 8 Arhuma Petro y'Israheli."» 31 «Simoni, Simoni, alà oku Shetani bo na Yowane, erhi: «Gendi, muj'irhurheganyiza alonize okummushengeshera nka mahemba; 32 ci Basâka, rhumulye». 9 Nabo, mpu: «Ngahi olonzize nakulagîre, obuyémère bwâwe burhahimagwa. Nâwe rhuj'imurheganyiza?» 10 Ababwîra, erhi: «Hano hano ogaluka, orhwaliyhe bene winyu». 33 Amubwîra, mujà omu lugo, mwashimânamwo omuntu abarhwîre erhi: «Yâgirwa, ncirheganyize okugenda haguma akabindi k'amîshi. Mumukulikire omu nyumpa nâwe omu ngoyi n'ebwa kufâ». 34 Amushuza, erhi: ankanajâmwo. 11 "Mubwîre nn'enyumpa, mpu": «Ka nkubwîre Petro, oluhazi lurhâbikè orhampakana "Omwigîriza mpu": "Ngahi eri enyumpa nâlîramwo kasharhu ene mpu orhanyîshi". 35 Anacibabwîra, Basâka haguma n'abaganda bâni?" 12 "Naye obwo erhi: «K'erhi mmurhuma buzira mvumba na buzira amuyéreka enyumpa y'enyanja ngali enabambirwe; nshoho na buzira nkŵerho, hali akantu mwabuzire?» mwo mwarheganyiza"». 13 Bañkûla, bashimâna 36 Nabo, mpu: «Ntâko». Ababwîra, erhi: «Lêro ngasi kulya anababwîraga; barheganya Basâka. 14 Erhi ogwérhe emvumba ayirhôle, n'enshoho kwo na amango gahika, ajà oku cîbo bo n'Entumwa zâge. 15 kwo; n'orhayigwérhi, aguze ecishûli câge, agule Anacibabwîra, erhi: «Nal'ingwérhwe n'omwifinjo munji engôrho. 37 Bulya, mmubwîre, kukwâniaka kanwa gw'okulya oyu Basâka haguma ninyu ntac'ibabalà. k'Amandiko kayunjule kuli nie: Aganjirwe omu bagoma. 16 Bulya, mmubwîre, ntakac'imulya kuhika ayunjule Nêci, ebinyérekîre byaling'iyunjula». 38 Bamubwîra, omu Bwâmi bwa Nyamuzinda». 17 Okubundi mpu: «Walîha, hano halî ngôrro ibiri». Naye, erhi: ayanka akabehe, avuga omunkwa, erhi: «Yanki, «Zirhalî nyi ezo!» 39 Ahuluka, anacilikûlira oku mugabâne mwene na nnene; 18 bulya, mmubwîre, ntonto y'Emizéti nk'oku anayôrheraga n'abaganda ntakacishub'inywa kuli eyi mburho y'omuzâbîbu kuhika bâge bamukulikira. 40 Erhi ahika, ababwîra, Obwâmi bwa Nyamuzinda buyishe». 19 Anacyanka erhi: «Mushenge mulek'ihimwa n'amashumi». 41 omugati, avuga omunkwa, ogubega, abahâ, erhi: Okubundi anacicyégûla ikano lyankabandwa irongo; «Eci ciri mubiri gwâni gwahânhwa mwe murhumire. afukama, ashenga, erhi: 42 «Mâshi Larha, okalonza Mukâjira ntyo kubè kukankengera». 20 Nako akabehe onyegûlekwo aka kabehe! Kwône arhalì oku nalonda, kwo n'okwo, erhi bayûs'rya, erhi: «Aka kabeho co ci oku walonda we kwo kubage!» 43 Malahika ciragâne cihyâhya omu mukò gwâni gwabulagwa arhenga empingu, amubonekera, anamuzibuhya. 44 mwe murhumire». 21 «Ci okuboko kw'owandenganya Omu kugogomerwa n'oburhè, ashenga, alushîsa, kw'oku haguma nâni oku cîbo. 22 Nêci. Mwene- n'entubano yâge yâbâ nka ntonyi za mukò omuntu acikolera nka oku ayàndikîrwe; ci kwônene zàkâg'irhogera oku idaho. 45 Erhi ayûs'ishenga, buhanya bwâge; omuntu Mwene-omuntu anâhânwe ajà emunda abaganda bâge bâli, abashimâna bali naye!» 23 Nabo bajânamwo bône na nnene mpu ndi îrô erhi burhè burhuma. 46 Ababwîra, erhi: «Kurhi muli bo wankajira ntyo. 24 Akadali kabazükamwo mwahunzirage? Zûki, mushenge, mulek'ishumikwa». mpu ndi mukulu muli bo. 25 Anacibabwîra, erhi: 47 Oku acidwîrhe aderha, engabo yayisha. Olya «Abâmi b'amashanja bagarhegeka, nabo abagwérhe oderhwa Yûda, muguma wa muli balya ikumi na babiri, obuhashe kuli bo balonza okuderhwa mpu "Muhanyi erhi abashokořre. Anacyégera Yezu, amunûnugurha. w'ebintu". 26 "Kwônene mwéhe arhalì ntyo; ci oli 48 Yezu amubwîra, erhi: «Yûda we, ka kunûnugurha mukulu muli mwe, abè nka ye murhò, n'omurhegesi walenganyamwo Mwene-omuntu!» 49 Erhi babona abè nka ye murhumisi". 27 "Bulya, ndi mukulu okukola kwabâ, abâli na Yezu bamubwîra, mpu: kulusha? K'otamîre oku cîbo nîsi erhi olya odwîrhe «Yâgirwa, ka rhulike engôrro?» 50 Muguma muli

bo anacyirikira mwambali w'omudâhwa mukulu, olubaga anahanza mpu irhondo barhacivurhiraga amushishimbula okurhwiri kulyo. 51 Yezu aderha, Sezari, n'okucîderha mpu ye Kristu Mwâmi». 3 Bilato erhi: «Mulekerage aho». Amuhuma oku kurhwiri, anacimudôsa, erhi: «Ka we mwâmi w'Abayahudi?» amufumya. 52 Okubundi Yezu anacibwîra balya - Naye ashuza, erhi: «Nêci: wakudesire». 4 Bilato bâli bamuyishîre, bo bajinji b'abadâhwa, n'abakulu anacibwîra abajinji b'abadâhwa n'olubaga, erhi: b'abalanzı b'aka-Nyamuzinda, n'abagula, erhi: «Ka «Ntabwîni cibî cici oyu muntu ajizire». 5 Bôhe ndigi cishungu obu munshimbire n'engôrro n'amahiri? basimika, mpu: «Agomêsize olubaga omu kuyigîriza 53 Nobwo ngasi lusiku nali haguma ninyu omu omu cihugo coshi c'e Buyahudi, kurhenga e Galileya ka-Nyamuzinda, murhanampumagakwo. Ci gakola emunda arhondêreraga kuhik'eno». 6 Obwo Bilato mango ginyu gano n'obwâmi bw'omwizimya». 54 erhi ayumva akwo kanwa, adôsa mpu k'oyo muntu Erhi bayûs'imugwârha, bamugendana, bamuhêka ali Mugalileya. 7 Erhi amanya bwinja oku ali omu mw'omudâhwa mukulu. Naye Petro amuguma muntu w'oburhegesi bwa Herodi, amurhuma emwa omu cirali. 55 Banacitwâna omuliro omu côgo, Herodi. Obwo erhi naye ali e Yeruzalemu mw'ezo bagugorha; Petro naye atamala ekarhî kâbo. 56 Mujâ- nsiku. 8 Herodi erhi abona Yezu asîma bwenêne; nyere muguma erhi amubona atamîre anadwîrhe bulya kurhenga mîra erhi acîfinja okumubona, akalûka, amunêka, anaciderha, erhi: «Oyu naye boshi kulya akâg'iyumva emyanzi yâge, erhi analangalîre bâli!» 57 Anacihakana, erhi: «Mâshi we- mukazi, okulola oku ajira ecisômerîne. 9 Amudôkereza ntamwishi». 58 Erhi kugera hisanzi hitya, owundi bwenêne, ci yêhe arhamuyalulaga. 10 Obwo erhi amubona, amubwîra, erhi: «Nâwe oli wa muli bo!» Ci abajinji b'abadâhwa n'abashamuka b'ihamo ho bali; Petro ashuza, erhi: «Mâshi yâga, ntishi wa muli bo». 59 barhâhusagyâ okumushobeka. 11 Okubundi Herodi Erhi hagera nka nsâ nguma, owundi ahamîriza, erhi: n'omurhwe gwâge bamugayaguza n'okumushekera. «Nêci kwo binali, oyu naye bo naye bâli; bulya naye ali Amuyambîsa ecishûli cérô, ashub'imugulula emwa Mugalileya!» 60 Naye Petro, erhi: «Mâshi yâga, ntishi Bilato. 12 Kurhenga olwo lusiku lonêne, Herodi okwo odesire». Ho na halya, oku arhaciyûs'iderha, na Bilato bakoma obwîra, n'obwo burhanzi oluhazi lwabika. 61 Obwo Nyakasane akabagana, barhabonanagakwo. 13 Bilato anacihamagalâ abajinji alikira Petro kwo amasù. Naye Petro akengêra ecinwa b'abadâhwa n'abarhambo n'olubaga, abâbwîra, erhi: Nyakasane àmubwîraga, erhi: «Ene, embere oluhazi 14 «Mwandwîrhîre oyu muntu mpu agomêsize olubaga; lubike, wampakana kasharhu». 62 Anacihuluka, nânî ene mmudôsa embere zinyu, ntamubwînekwo aj'arhonga omulenge. 63 Nabo abantu bâli balanzire izâbyo lici muli birya byoshi mwamushobekaga. Yezu bamushekera banamujira buligo. 64 Bamurhuba 15 Ciru na Herodi, bulya arhugalulireye, kuziga obusù, banakamudôsa, mpu: «Lêba ndi okushûsire!» ntâco oyu muntu ajizire cikwânîne ayîrhwe. 16 65 Bamuyôlera bijâci binji. 66 Erhi buca, abagula Nkolaga namuhana nnamulike». 17 [Lyâli irhegeko b'olubaga, bo bajinji b'abadâhwa n'abashamuka okubashwêkulira muntu muguma oku lusiku]. 18 b'ihamo, bashûbûzanya. Banacimuhêka ekagombe, Ci olubaga Iwoshi Iwanaciyâma, mpu: «Oyu afè, mpu: 67 «Akabà we Kristu, orhubwîre». Anacibashuza, orhushwêkulire Baraba!» 19 Oyo Baraba àli muntu erhi; «Ciru nakkammubwîra, murhanyêmère, 68 washwêkeragwa obugoma bwabaga omu cishagala na nkammudôsa, murhanshuze. 69 Ci kurhenga haguma n'obushungu bw'okuniga. 20 Omu kulonza buno Mwene-omuntu abwârlala oku ntebe yâge okulîka Yezu, Bilato ashub'ibadôsa. 21 Bôhe bayâma, ekulyo kw'obuhashe bwa Nyamuzinda!» 70 Boshi, mpu: «Omubambe! Omubambe oku musalaba!» 22 mpu: «Ewe, k'oligi Mwene-Nyamuzinda!» Abashuza, Ashub'ibabwîra obwa kasharhu, erhi: «Ewe, kubî erhi: «Murhahabiri: ndi ye!» 71 Nabo, mpu: kuci ajizire? Ntâco cikwânîne okufâ namubwînekwo. «Bici rhwacilongeza abahamîrizi? Ka rhwenene Kuziga nkola namuhana ngal'imulîka». 23 Ci bôhe rhurhacîyumvîze oku aderha!»

23 Boshi oku banali, bayimuka, bamuhêka emwa Bilato. 2 Barhondêra okumulega, mpu: «Rhwashimanyire oyu muntu adwîrhe agomêsa

bayâma, balushîsa, balonza mpu abambwe oku musalaba, n'okuyâma kwâbo kwajà kwayûshûka. 24 Bilato obwo atwa mpu bibè nk'oku balonize. 25 Anacishwêkûla olya wali oshwêkîrwe obugoma

n'obunizi, bulya ye balonzagya; naye Yezu, abahâye Nyamuzinda, erhi: «Néci, kwo binali, oyu muntu ali mpu bamujire nk'oku basimire. 26 Erhi bakola mwimânal!» 48 Nazo engabo z'abantu zoshi zàl'idesire bamudwîrhe, bagwârha Simoni, muntu w'e Kirena, mpu zilole, erhi zibona oku byamâbà, zashubira erhi afuluka; bamusêza mpu abarhule omusalaba eka erhi zanajà zacishûrha ecifuba. 49 Abîra bâge bo na Yezu. 27 Ngabo nyinji y'abantu yamukulikira, boshi n'abakazi bamukulikiraga kурhenga e Galileya, n'abakazi bajaga bamulakira banabanda endülù. 28 bayimanga kuli, bakalâba. 50 Hanaciyisha muntu Yezu anacibahindamukira, ababwîra, erhi: «Mwe muguma, ye Yozefu. Ali w'omu ihano, muntu nkana bakazi b'e Yeruzalemu, murhandakiraga, ci mucilakire na mushinganyanya. 51 Yêhe arhâli ayêmire igulu mwenene mulakire n'abâna binyu! 29 "Bulya ensiku n'ebijiro byâbo. Ali w'e Arimatya, cishagalâ c'omu zâcîyisha, go mango bâderhe, mpu": "Iragi ly'engumba Buyahudi, akâg'ilinda Obwâmi bwa Nyamuzinda. 52 n'enda zirhaburha n'amabêre garhonsagay!" 30 Anacijà emwa Bilato mpu amuhûne omubiri gwa "Go mango bârhondére okubvîra entondo, mpu: Yezu. 53 Erhi abâ amâgumanula, àguboha omu Murhufûnike!" 31 "Bulyâla bakajira ntua oku murhi mwenda ànagubisha omu nshinda yali mpumbe mubishi, kurhi byayish'ibà oku murhi mûmu?"» 32 omu lwlâla. Eyo nshinda erhâli esag'ibishwamwo Bahékwa haguma naye bandi bantu babiri babî muntu. 54 Lwlâli lusiku lwa Marheganyo, n'olwampu baj'inigwa. 33 Erhi bahika ahantu haderwa Sabato erhi lukola luli oburhondêra. 55 Nabo balya Kalvariyo, bamubamba oku musalaba haguma na bakazi barhengaga e Galileya haguma naye, erhi balya banyankola-maligo, muguma ekulyo, owundi bakulikira Yozefu, balola enshinda n'oku omubiri ekumosho. 34 Yezu anaciderha, erhi: «Larha, obafe gwâge gubishirwe. 56 Okubundi banacigaluka, bwonjo, bulya barhamanyiri eci badwîrhe bajira». barheganya obukù n'omugavu. N'erhi lubâ Iwa-Bagabâna emyambalo yâge, bayiyesha cigole. 35 Sabato, bashiba nka oku birhegesirwe.

Olibaga Iwayimanga, Iwakaloléreza. Ci abarhambo bôhe bakamushekera, mpu: «Acizize abandi, léro naye acifumagye yénene akabâ ye Kristu, Mwîshogwa wa Nnâmahanga!» 36 Abasirika nabo bamushekera: bamuyegêra, bamuhêreza enkalishi, mpu: 37 «Akabâ we mwâmi w'Abayahudi, cîcizagye wênene!» 38 Aha irhwe lyâge hâli bayandisirwe ezi nderho, mpu: «Oyu ye Mwâmi w'Abayahudi». 39 Muguma muli birya bishambo byâli bibambirwe oku musalaba amujâcira, erhi: «Kali we Kristu? Cifukuzagye, onarhulikûze nîrhul!» 40 Ci owâbo amukankamira, erhi: «Ciru nâwe orhayôbohiri Nnâmahanga, n'obwo oli omu malibuko maguma mwe naye! 41 Rhwêhe rhugakwânîne, bijiro bîrhu rhwalyûla; ci yêhe ntâ cibî ciguma ajizire». 42 Anacibwîra Yezu, erhi: «Yâgirwa, onkengêre hano ohika omu bwâmi bwâwe». 43 Yezu anacimushuza, erhi: «Okuli, nkubwîre, ene lyonene wâbâ haguma nâni omu Paradizo». 44 Obwo zâli nka nsâ ndarhu, izûba lyâzima; n'omwizimya gwabwîka igulu lyoshi kuhika amafuluko. 45 Omwenda gwâli manuñike aha karhî k'aka-Nyamuzinda gwasharhuka mpande ibiri. 46 Okubundi Yezu anaciyâma n'izù linene, erhi: «Larha, mpizire omûka gwâni omu maboko gwâwe». N'erhi ayûs'iderha ntua, arhengamwo omûka. 47 Omukulu w'abasirika erhi abona okwo, akuza

24 Olusiku Iurhanzi lw'omugobe mucéracéra, bajà ebwa cûsho, erhi badwîrhe gulya mugavu bâli barheganyize. 2 Bashimâna ibuye lihirisirwe liuhanaciri oku nshinda. 3 Ci erhi bajà omu cûsho, barhashimângamwo omubiri gwa Nyakasane Yezu. 4 Erhi babâ badwîrhe barhanya emurhima kuli okwo, babonekerwa na bantu babiri bayambîrhe emyambalo myêru ikungè. 5 Banacyôboha banayûnika obusù oku idaho. (Balya bantu babiri) bababwîra, mpu: «Ewe, ci mwalongeza ozîne omu bafu? 6 "Kali arhaciri hano; afûsire. Mukengêre oku ammubwîraga amango aciri e Galileya, mpu": 7 "Kukwânnîne Mwene-omuntu ahânwé omu maboko g'abanya-byâha, abambwe oku musalaba, n'olwa kasharhu afûke"». 8 Banacikengêra enderho zâge. 9 Erhi barhenga ebwa cûsho, baganîrira balya ikumi na muguma n'abandi boshi ebyo byoshi. 10 (Abo bakazi) bâli Mariya Magadalena, na Yowana, na Mariya, nnina wa Yakôbo. N'abandi bakazi bali haguma nabo, nabo bakubwîra entumwa. 11 Ci ebyo binwa babilola nka by'isirhe, barhanabiyêmérâga. 12 Kwônene Petro alîkûla, akanyîriza ebwa cûsho. Ci erhi ayinama mpu ahengûze, arhabonaga erhalî myenda yônene. Ashub'icîgalukira, aj'azanwa n'ebyo byabîre. 13 Olwo lusiku lwônêne, babiri muli bo bajaga omu lugo lwa lugendo lwa stadi makumi gali ndarhu kurbenga

e Yeruzalemu. Olwo lugo izîno lyâlwo lwo Emausi. 14 ekarhî kâbo, ababwîra, erhi: «Omurhûla kuli Bakâg'ishambâla emyanzi ya kulya kwoshi kwabîre. mwel!» 37 Banacijuguma, bageramwo omusisi mpu 15 Lôrô erhi babà badwîrhe basbambâla n'okudalika, bamayagânwa n'omuzimu. 38 Anacibabwîra, erhi: Yezu yenêne abayegera, bagenzikanwa. 16 Cikwône «Cirhumire tuyôboha n'entanya zimmuja emurhima? amasù gâbo garhabashigumbona. 17 Anacibabwîra, 39 Loli amaboko n'amagulu gâni, oku nie ono nienénè! erhi: «Myanzi mici eyi mwayisha mwaganîra bugenda- Mummamarhe, mulole; bulya omuzimu arhajira mubiri njira munali burhè?» 18 Muguma muli bo, ye erhi rhuvuha nk'oku mubwîne mbigwérhe». 40 Erhi Kleofasi, amushuza, erhi: «Lôrô wamâbâ wêne abà adwîrhe aderha ntyo, abayêreka amaboko omu banya-Yeruzalemu w'okurhamanya ebizind'ibâ n'amagulu gâge. 41 Balahira kwayéméra erhi mw'ezi nsiku!» 19 Naye, erhi: «Bici ebyo?» Nabo mwîshingo gurhuma, banakazânwa. Anacibabwîra, bamushuza, mpu: «Ebiyérekire Yezu w'e Nazareti. erhi: «Ka ntà ciribwa mugwérhe hano?» 42 Ba Ali mulébi munya-buhashe omu bijiro n'omu nderho muhereza echimbi c'enfi nyôce. 43 Aciyanka, aciyya embere za Nyamuzinda n'ez'abantu boshi, 20 n'oku banabona. 44 Okubundi anacibabwîra, erhi: «Byo abajinji b'abadâhwa n'abakulu bîrhu bamuhânaga nakâg'immubwîra ebi erhi nciri haguma ninyu: oku mpu atwîrwe okufà, banamubamba oku musalaba. 21 kuhika ebinayandikiragwa omu citabu ca Mûsa n'omu Rhwâli rhumanyire nti ye wayôkola Israheli; n'ene Balébi n'omu Nnanga biyunjule». 45 Obwo abalangaza lwo lusiku lwa kasharhu kurhenga bibîre ntyo! 22 obukengêre lyo bayumva Amandiko. 46 Ababwîra, Ciru bakazi baguma b'emwîrhu barhufudusize. Ene erhi: «Kristu àli ayandikîrwe okubabala n'okufûka sézi mucéracéra bâli ebwa cûsho; 23 n'ene babula omu bafû olusiku lwa kasharhu; 47 "n'oku amashanja omubiri gwâge, bayish'iderha mpu babonekîrwe na goshi, kurhondérera e Yeruzalemu, gâygîrizibwa bamalahika, bababwîra mpu ali mugumagumà. 24 obucîyunjuze bw'okubabalirwa ebyâha oku Izîno Baguma muli rhwe bajîre ebwa cûsho, bashimâna lyâge". 48 "Ninyu mwe muli bahamîrizi b'okwo". 49 okwo balya bakazi baderhaga kwo n'okwo; ci "Nkolaga nâni nammurhumira olya walaganyibagwa yénene barhamubwîne!"» 25 Obwo anacibabwîra, na Larha. "Mwêhe mubêre muli cino cishagala erhi: «Abà bahwinjà n'ab'imirhima mizibu oku kuhika mubwîkwe n'obuzibu bw'enyanya!"» 50 kuyêméra ebyaderhagwa n'Abalébi! 26 Ewe! ka Anacibahuluka, abahêka olunda Iw'e Betaniya; kurhâli kukwânîne Kristu ababale ntyo lyo ajà omu alambûla amaboko, abagisha. 51 Oku adwîrhe irenge lyâge?» 27 Arhondérera kuli Mûsa n'Abalébi abagisha, anacicîyégûla kuli bo, amânamânwa boshi, abahugûla ngasi byoshi byâli bimuyérekire omu omu malunga. 52 Nabo erhi babà bamâharâmya, Mândiko. 28 Erhi bayegera lulya lugo bàjagamwo, bashubira e Yeruzalemu bashagalusire bwenène. ajira nka owajà kuli kulusha. 29 Banamusêza, 53 Barhàrhengaga omu ka-Nyamuzinda bakuza mpu: «Bera haguma nîrhu, bulya bikola bijingo Nnâmahaṅga n'okumuvuga omunkwa. bwamânayira». Anacijà omu lugo mpu abêre haguma nabo. 30 Erhi abà akola ali oku cîbo haguma nabo, anacyanka omugati, avuga omunkwa, agugisha, n'erhi abà amagubega, abagabira. 31 Amasù gâbo gazibûka, bamumanyirira; ci yêhe anacihirigirha omu masù gâbo. 32 Banacijânamwo, mpu: «Ewa! k'emirhima yîrhu erhakag'iyâka ene akarhuganîza omu njira n'okuruhugûlira Amandiko?» 33 Ho na halya bagandûla, bashubira e Yeruzalemu, bashimâna balya bânnali boshi. 34 Banacibabwîra, mpu: «Kwo binâli! Nyakasane afûsire, anabonekîre Simoni!» 35 Nabo babaganûlira oku byàbâga omu njira n'oku bamumanyaga omu kubega omugati. 36 Oku banacidwîrhe baganîra ntyo, Yezu apamuka

Yowane

1 Aha murhondêro, erhi Luderho ho àbâ, na Luderho àli haguma na Nyamuzinda, na Luderho àli Nyamuzinda. **2** Kurhenga omurhondêro àli haguma na Nyamuzinda. **3** Byoshi ye wabijiraga, n'omu biremwa byoshi, ntâco calemirwe cirhanalemirwi naye. **4** Obuzîne muli ye bwàli, n'obuzîne bwo bwàli bulangashane bw'abantu. **5** Obulangashane bwamoleka omu mwizimya, n'omwizimya gurhabuzimagya. **6** Hanacyisha omuntu wali orhumirwe na Nyamuzinda: izîno lyâge ye Yowane. **7** Ayisha nka muhamîrzi, mpu abè c'igulu. **8** Arhali ye wali bulangashane, ci kabalamwanzi k'obulangashane. **9** Luderho ye wali bulangashane bw'okuli, bumolekera ngasi muntu; anacyisha en'igulu. **10** Ali en'igulu, n'igulu ye waliremaga, n'igulu lirhamumanyaga. **11** Ayisha omu bâge, n'abâge barhamuyankirira. **12** Ci ngasi boshi bamuyankirîre, abahîre obuhashe bw'okuhinduka bâna ba Nyamuzinda: bo balya bamuyémêra, **13** ye rhaburhagwa na mukò, erhi n'okulenza kw'omubiri, nîsi erhi n'okulenza kw'omuntu, ci owaburhagwa na Nyamuzinda. **14** Nêci, Luderho acijizire muntu, anabêra muli rhwe. Nîru rhwabwîne irenge lyâge, irenge Nyamuzinda-îshe ahîre Omugala cûsha, oyunjwîre inêma n'okuli. **15** Yowane ahamîriza, erhi: «Y'oyu ye naderhaga, nti: Owayisha enyuma zâni ye wantangaga, bulya erhi ntac'ibà, erhi ho ali». **16** Nêci, rhweshi rhwahîrwe oku bwimâna bwâge, rhwahâbwa amanéma oku-manêma. **17** Bulya amarhegeko rhwaghârwe na Mûsa, ci inêma n'okuli rhwabidwirhîrwe na Yezu Kristu. **18** Ntâ muntu ciru n'omuguma osaq'ibona Nyamuzinda; Omugala cûsha yêne, ôbâ muli îshe, ye warhumanyisagyaye. **19** Alaga obuhamîrzi bwa Yowane, erhi Abayahudi bamurhumira abadâhwa na bene-Levi kurtenga e Yeruzalemu mpu bagend'imudôsa, mpu: «We ndi?» **20** Anacibawîra n'obwâlagale, arhalahiraga, ababwîra n'obwâlagale, erhi: «Arhali nie Kristu». **21** Nabo badôsa, mpu: «Oligi ndi? Ka we Eliya?» Naye, erhi: «Nanga». Mpu: «Ka we Mulébi?» Abashuza, erhi: «Nanga». **22** Banacimubwîra, mpu: «Oligi ndi, Iyo rhushuzu abarhurhumire? Kurhi omu irungu: Muyumanyanye enjira ya Nyakasane, nka oku omulêbi Izaya adesire». **24** Balya bâli barhumirwe bâli Bafarizeyi. **25** Bashub'imudôsa, mpu: «Cirhuma ocibatiza akabà orhalí we Kristu, orhanali Eliya erhi Mulébi?» **26** Yowane abashuza, ciru ntakwânîni nshwékûle omugozi gw'enkwêrôho zâge». **28** Ebyo byâbâga e Betaniya, ishiriza Iya Jordani, emunda Yowane akâg'ibatiziza. **29** Erhi kuca, Yowane abona Yezu amujayo, aderha, erhi: «Oyu ye Mwâna-buzi wa Nnâmahanga okûla ecâha Yowane abâbwîra, erhi: «Nabwîne Mûka ayandagala emalunga nka ngûku anamuyimangakwo. **33** Nâni ntâl'imuyishi, ci owantumaga mpu mbatize n'amîshi ali erhi ambwîzire, erhi: «Oyu wâbone Mûka ayandagalirakwo anamuyimangako, erhi ye batiza muli Mûka Mutagaifî». **34** Nêci, nabwîne nanahamîriza oku oyo ye Mwîshogwa wa Nnâmahanga». **35** Erhi buca, Yowane erhi kandi ali halya n'abaganda babiri. **36** Anacilol'reza Yezu erhi agera, aderha, erhi: «Oyu ye Mwâna-buzi wa Nnâmahanga». **37** Balya baganda babiri erhi bayumva ntyo, bashimba Yezu. **38** Yezu akabagana, abona bamukulikîre; anacibadôsa, erhi: «Cici mwalonza?» Nabo, mpu: «Rabi -kwo kuderha Muyigîriza- ngahi ôbâ?» **39** Ababwîra, erhi: «Yishi muhabone». Bayisha, babona ah'abâga, banalegerera bo naye olwo lusiku. Zâli nka nsâ ikumi. **40** Balya babiri bayumvagya ebinwa bya Yowane banakulikiraga Yezu, bàlimwo Andreyo, mulumuna wa Simoni Petro. **41** Erhi izûba lirhenga emashinji, ashimâna mukulu wâge Simoni Petro, amubwîra, erhi: «Rhwabuganyire Masiha». **42** Amuhekeria Mwâmi Yezu. Erhi Yezu amusinza, amubwîra, erhi: «We Simoni, mwene Yônâ; we kola Kefa» -kwo kuderha Ibuye. **43** Erhi kuca, Yezu erhi alâlire ekuja e Galileya. Anacishimâna Filipo, amubwîra, erhi: «Nshimba». **44** Filipo àli w'e Betisayida, emwâbo Andreyo na Petro. **45** Filipo anacishigâna Natanaeli, amubwîra, erhi: «Olya Mûsa aderhaga omu citabu c'Amarhegeko n'oyu abalêbi balêbaga, rhwamubwîne: ye Yezu, Mwene Yozefu, w'e ociderha wêne?» **23** Naye, erhi: «Nie izù lyayakûliza Nazareti!» **46** Natanaeli amushuza, erhi: «K'e Nazareti

yankarhenga akantu kinjà?» Naye Filipo, erhi: «Yisha, Ayanka omugozi, ahunga omunyuli, abahulusa boshi ocibonere». 47 Erhi Yezu abona Natanaeli amujaho, omu ka-Nyamuzinda bo n'ebibuzi n'enkafu zâbo; anaciderha, erhi: «Y'oyu ye Mwisraheli w'okuli, ashandâza ensaranga z'abakâg'ikâba n'oburhalulê orhabamwo bulenzi». 48 Natanaeli, erhi: «Ngahi bwâbo abukunungula. 16 Anacibwîra abarhunzi wammayiraga?» Yezu amushuza, erhi: «Embère b'engûkù, erhi: «Rhenzi ebi. Enyumpa ya Larha Filipo akuhamagale, bulya wali idako ly'omulehe, murhayihindulaga cibuye». 17 Abaganda bâge erhi nakubona». 49 Natanaeli amubwîra, erhi: «Rabi, bakengéra eci cinwa c'Amandiko: «Obushiru we Mwene Nyamuzinda, we mwâmi w'Israheli». 50 bw'enyumpa yâwe bwayish'indya». 18 Obwo Yezu amushuza anamubwîra, erhi: «Wamayêméra Abayahudi banacijaho, bamubwîra, mpu: «Cimanyiso bulya nakubwîzire nti nakubwîne idako ly'omulehe! cici orhuyîresiremwo obuhashe bw'okujira ntya?» Wacibona ebilushire ahol!» 51 Anacimubwîra, erhi: 19 Naye Yezu abashuza, erhi: «Shabûli aka ka-«Okuli, okuli, mmubwîzire: mwâcibona irunga liri Nyamuzinda; nashub'ikayimanza omu nsiku isharhu». liyigule na bamalahika ba Nyamuzinda badwîrhe 20 Abayahudi bamubwîra, mpu: «Aka ka-Nyamuzinda barherema banayandagala enyanya lya Mwene- kayûbasirwe myâka makumi anni na ndarhu, nâwe mpu wâshub'ikayimanza omu nsiku isharhu?» 21 Ci yéhe ka-Nyamuzinda k'omubiri gwâge aderhaga.

2 Olusiku lwa kasharhu, habâ obuhya e Kana omu Galileya. Nnina wa Yezu erhi yo ali. 2 Naye Yezu àli mulâlike kw'obwo buhya bo n'abaganda bâge. 3 Léro idivayi lyanacibula, bulya idivayi ly'obuhya lyâli erhi lyamâhwa. Nnina wa Yezu anacimubwîra, erhi: «Barhacigwer'hîdivayi». 4 Naye Yezu amushuza, erhi: «Nyoko we, k'okwo kurhuyérekîre? Amango gâni garhacihiha». 5 Nnina aj'ibwîra abarhumisi, erhi: «Ngasi oku akammubwîra, mukujire». 6 Hâli rhubindi ndarhu rhwa mabuye, rhv'okuhiramwo amîshi Abayahudi bakalaba, ngasi kaguma ka ngero ibiri erhi isharhu. 7 Yezu ababwîra, erhi:

«Yunjuzi orhu rhubindi mîshi». Barhumbumba kuhika oku muhiro. 8 Ashub'babwîra, erhi: «Domagi, «Rabi, rhumanire oku we Mwigîriza warhumagwa muhekere omushongwe». Banacimuhékera. 9 Erhi na Nnâmahanga; ntâye wankajira ebisômerîne omushongwe alabulakwo galya mîshi gahindusire odwîrhe wajira nka Nyamuzinda arhalo bo naye». divayi, arhanali amanyire aha ero divayi lyarhengaga, 3 Yezu amushuza, erhi: «Okuli, okuli, nkubwîzire, ci abarhumisi bàl'idôma amîshi erhi bamanyire ntâye wankabona Obwâmi bwa Nyamuzinda bwinjâ, ahamagala omuhyâ mulume, 10 amubwîra, nka arhashubir'ibirhwa buhyâhya». 4 Nikodemus erhi: «Kali abandi idivayi linjâ barhang'ihâna, n'erhi amubwîra, erhi: «Kurhi omuntu akaciburhwa anakola abantu bakolabalimwo orukara, lyo barhanza elirhalo mushosi?» 5 Yezu amushuza, erhi: «Okuli, linjâ. Ci wêhe wal'irhanzir'ibîka idivayi linjâ kuhika okuli, nkubwîzire, ntâye wankajà omu Bwâmi buno!» 11 Co cisômerîne cirhanzi ca Yezu eco. bwa Nyamuzinda nka arhashubir'ibirhwa omu

Acijiraga e Kana omu Galileya. Ayêrekana irenge mîshi na muli Mûka Mutagatîfu. 6 «Eciburhwa lyâge, n'abaganda bâge bamuyêméra. 12 Okubundi n'omubiri guli mubiri, n'eciburhwa na Mûka guli anacyandagalira e Kafarnaumu bo na nnina, mûka». 7 «Orhasômeragwa obwenge nkubwîzire, nti»: na bene wâbo, n'abaganda bâge. Ajirayo nsiku «Kukwâniêne okuburhwa buhyâhya». 8 «Empûsi olunda nsungunu. 13 Basâka w'Abayahudi erhi àbâ hôfi, Yezu esîmire lwo enahûkiza: onayumve omuhûsi gwâyo, ayinamukira e Yeruzalem. 14 Abugâna abarhunzi ci orhîshi emunda yarhenga erhi emunda yajâ. Kwo omu ka-Nyamuzinda bakâg'irimbûla enkafu, ebibuzi n'okwo ngasi yéshi oburhwa na Mûka». 9 Naye n'engûkù, n'abandi badahîre erhi badwîrhe bakâba. 15 Nikodemus, erhi: «Kurhi okwo kwankahashikana?»

10 Yezu amushuza, erhi: «Kàli oli muyigîriza 30 "Kukwânîne agandâze, nâni ncifunye". 31 omu Israheli, wanagal'ihaba ebyo? 11 "Okuli, "Owarhenga enyanya akulire boshi"; "naye owa okuli, nkubwîre, ebi rhuyishi byo rhuderha, n'ebi hano igulu anali w'en'igulu", "n'ebiyaderha binali rhwabwîne byo rhunywêra akasheba, ci murhayêméra by'en'igulu". "Owarhenga empingu alushire boshi". obuhamîrizi bwîrhu". 12 "Akabà murhayêmîri nka 32 "Eby'abwîne n'ebi'ayumvîrhe byo ahamîriza; ci nammubwîra eby'en'igulu, kurhi mwa nkayêméra ntâye oyêméra obuhamîrizi bwâge". 33 "Oyêméra nkola nammubwîra eby'empingu"? 13 "Ntâye obuhamîrizi bwâge ayérekana oku Nyamuzinda wayinamukire empingu aha nyuma z'olya wahonaga aderha okunali". 34 "Oyu Nyamuzinda arhumaga, empingu, Mwene-omuntu ôbà empingu»». 14 binwa bya Nyamuzinda aderha, bulya Nyamuzinda nka «Kulyâla Mûsa amanikaga enjoka omu irungu, ntyo, ahâna Mûka Mutagatîfu arhagera». 35 "Nnâmahanga-kukwânîne Mwene-omuntu ayinamulwe, 15 "lyo ngasi yêshi omuyêmîre abona obuzîne bw'ensiku n'amango". (aiônios g166) 16 "Néci, Nnâmahanga azigîre igulu, kuhika abâna Omugala cûsha, mpu ngasi yêshi wâmuyêmîre alek'lhera, ci abone obuzîne bw'ensiku n'amango". (aiônios g166) 17 Erhi Yezu amarusu oku. Abofarizivu bawumvîrhe

"Bulya Nyamuzinda arharhumaga Omugala en'igulu mpu ayish'ihana igulu, ci mpu lyo aciza igulu". 18 "Ngasi omuyémîre, arhahanwa; ci orhamuyémîri, mîra olwâge Iwatûbagwa, bulya arhayémérâga izîno lya Mugala cûsha wa Nnâmahaanga". 19 "Nalwo olubanja Iw'olu: obulangashane bwayishire en'igulu, n'abantu bagal'isîma omwizimya ahâli h'obulangashane, bulya ebijiro byâbo byâli bibî". 20 "Nêci, ngasi yêshi ojira ebibî, erhi kushomba ashomba obulangashane arhanajà ahâli obulangashane, lyo ebijiro byâge birhamanyibwa". 21 "Ojira okushingânîne yêhe, anajè ahalangala, lyo babona oku ebijiro byâge Nyamuzinda abijirira»». 22 Enyuma ly'ebyo, Yezu ajà bo n'abaganda bâge omu cihugo c'e Yudeya; ajirayo nsiku haguma nabo, anakabatiza. 23 Naye Yowane erhi adwîrhe abatiza e Heno, hôfi h'e Salimi, bulya amîshi galiyo manji, n'abantu bakayish'ibatizibwa. 24 Erhi Yowane arhacishwêkwa obwo. 25 Hanacizûka akadali ekarhî k'abaganda ba Yowane n'Omuyahudi oku kucishuka. 26 Bajà emwa Yowane, bamubwîra, mpu: «Rabi, olya wali naye ishiriza lya Yordani, olya wahamîririzagya, naye akola adwîrhe abatiza, n'abantu boshi badwîrhe bamushimba!» 27 Yowane anacishuza, erhi: «Ntâco omuntu ankacîhà nka cirhamuhirwi kurhenga enyanya. 28 "Mwene muli bahamîrizi bâni kulya naderhaga, nti": "Arhalî nie Kristu, ci ntumirwe nti mmushokolere": 29 "Ogwêrhe omuhya erhi muhya-mulume; ci omwîra w'omuhya-mulume, omuyimangira n'okumuyumva, anasîme akayumva izù ly'omu hya-mulume". "Ogwo gwo mwishingo gwâni, na bunu gukola guli mwimâna".

4 Erhi Yezu amanya oku Abafarizeyi bayumvîrhe
oku akola agwérhe baganda banji kulusha Yowane
'oku adwîrhe abatiza bantu banji kumulusha, 2
'obwo arhalî Yezu yêne wakâg'ibatiza, ci baganda
bâge, 3 arhenga e Yudeya, acishubirira e Galileya.
4 Kwâli kukwâniîne atwikanye omu Samâriya. 5
Anacihika omu cishagala ciguma c'e Samâriya,
ciderhwa Sikara, hôfi h'ishwa Yakôbo ahâga omugala
Yozefu. 6 Ho iriba lya Yakôbo libâ aho. Yezu
zali amârhama n'enjira; anacitamala oku cikunguzo
c'iriba. Zâli nka nsâ ndarhu. 7 Mukazi muguma
'Omusamâriya ayish'idôma. Yezu anacimubwîra,
erhi: «Mpà nânî mîshi nnywe». 8 Abaganda bâge
bâli bajîr'igula ebiryo omu lugo. 9 Olya mukazi
'Omusamâriya amubwîra, erhi: «Kurhi we Muyahudi
wankampûna amîshi, nie Musamâriya?» Bulya
Abayahudi n'Abasamâriya barhabonanagakwo. 10
Yezu amushuza, erhi: «Ocimanyaga enshôkano ya
Nnâmahanga okanamanya ndi okubwîzire, erhi: «Mpà
nânî nnywe», wakabire we muhûna, naye anakuhûre
amîshi g'obuzîne». 11 Olya mukazi amubwîra, erhi:
«Yâgirwa, ci orhagwêrhi eci wankadômeramwo,
iriba lîrî lîrî. Ngahi wankacibona amîshi g'obuzîne?»
12 K'olushirage larha Yakôbo waruhâga eri iriba,
anyweramwo bo n'abâna n'ebintu byâge?» 13
Yezu amushubiza, erhi: «Ngasi yêshi onywakwo
aga mîshi ashub'iyumva enyôrha; 14 Ci owanywe
oku mîshi namuhâ, arhakayumva nyôrha ciru
n'eliguma; bulya amîshi namuhâ gamuhindukamwo
iriba lyakahululamwo amîshi g'obuzîne bw'ensiku
'amango». (aiôn q165, aiônios q166) 15 Nyamukazi,

erhi: «Waliha, mpà nâni kwo ago mîshi, lyo irhondo ali wago, n'osârûla ali wago». **38** “Nammurhumire ntaciyumva nyôrha, lyo ntanakacyish'îdôma bano». okujisârûla ebi murhalibukiraga; bandi balibusire ninyu **16** Yezu amubwîra, erhi: «Kanya, ohamagale balo, mwalya emyâka y'amalibuko gâbo». **39** Basamâriya ogal'igaluka». **17** Olya mukazi amushuza, erhi: banji b'eco cishagala bamuyêméra erhi kalya kanwa «Ntajira mulume». Yezu amushubiza, erhi: «Nêci, K'olya mukazi karhuma, erhi: «Anambwizire ebi kwo binali, orhajira mulume. **18** Bulya wamaja najizire byoshi». **40** Erhi Abasamâriya bamuhikaho, omu mwa balume barhanu, n'oyu oli omu mwâge bamuyinginga mpu acumbike. Ajirayo nsiku ibiri arhali balo. Nêci, orhanywesiri». **19** Nyamukazi, erhi: zône. **41** Bandi banji bamuyêméra erhi nyigîrizo «Yâgirwa, namâbona oku oli mulébi. **20** Balarha zirhuma. **42** Bakâbwîra olya mukazi, mpu: «Arhaciri bakâg'iharâmya kw'eyi ntongo, ninyu mpu Yeruzalemu binwa byâwe birhumire rhuyêméra; nîrhu rhwêne ho hantu h'okuharâmya». **21** Yezu amubwîra, erhi: rhwamuyumvîrhe, rhunakola rhumanire bwinjâ oku «We mukazi, nyéméra, amango gahisire, arhananciri kwo binali, oyu ye Muciza w'igulu». **43** Erhi zirya kuli eyi ntongo erhi e Yeruzalemu mwacikaharâmya nsiku ibiri zigera, anacifkûla, ajà e Galileya. **44** Larha. **22** Mw'oyo munakaharâmya eci murhishi, Yezu yêne àli erhi adesire mpu ntà mulébi okengwa rhwêhe rhuharâmya eci rhuyishi; bulya obucire omu omu cihugo câbo. **45** Erhi ahika e Galileya, abanya-Buyahudi burhenga. **23** Câba amango gayiruka Galileya bamuyankirira, bulya bâli erhi babwîne ebi -ganakola go gano- abaharâmya okunali bakola ajiraga e Yeruzalemu byoshi oku lusiku lukulu; bulya bakâharâmya Larha omu murhima gwâbo n'okunali; nabo bâli oku lusiku lukulu. **46** Ashub'ijà e Kana bulya abo bo Larha alonza mpu bamuharâmye. **24** y'e Galileya, erya ahindulaga amîshi okubâ divayi. Nyamuzinda abâ mûka, n'abamuharâmya kukwânnîne Yali murhambo muguma walwazagya omugala e bamuharâmye omu murhima n'okunali». **25** Olya Kafarnaumu. **47** Oyo mulume erhi ayumva oku Yezu mukazi anacimubwîra, erhi: «Nyîshi oku Masiha, ahika e Galileya kurhenga e Yudeya, amuguma omu olya baderha Kristu, ayisha. Amango ayisha, ye cirali, anamushenga mpu ayandagalâre emwâge, warhuyigîrizâ byoshi». **26** Yezu amushuza, erhi: «Nie aj'ifumya omugala wali hôfi h'okufâ. **48** Yezu ono ndwîrhe nakudesa». **27** Ho n'aho abaganda bâge amubwîra, erhi: «Ka mukabâ murhabwîni ebisômerîne bayisha, basômerwa erhi babona adwîrhe aganîza n'ebirhangâzo murhâyêméra?» **49** Naye nyamurhwâli, omukazi. Ci ntâye washagîre mpu amudôsa, erhi: erhi: «Muhânyi, yandagala embere omwâna anfire». «Ci wamudôsa», erhi: «Carhuma wamuganîza?» **28** **50** Yezu amubwîra, erhi: «Gendaga, mugala wâwe ali Nyamukazi anacisiga akabindi kâge, alibhirira eka, mutaraga». Nyamulume anacyêméra ako kanwa ka aj'ibwîra abantu, erhi: **29** «Yishi mubone omulume Yezu, alikûla. **51** Oku aciri omu njira y'okuyandagalira wamambwîra ebi najizire byoshi. K'arhankabâ ye emwâge, abambali bayisha, bamubwîra mpu omugala Kristu?» **30** Banacirhenga omu lugo, bajà emunda àli. afumire. **52** Abadôsa ensà yonêne arhondêraga **31** Ago mango abaganda bâge bakâg'imuyinginga okuyumva amagala. Bamushuza, mpu: «Nrjo aha nsâ banamubwîra, mpu: «Waliha Mwigiriza, ebiryô bino». nda ishushira lyamurhengagamwo». **53** Ìshe abona **32** Naye abashuza, erhi: «Ngwêrhe ebiryô murhishi». oku yo na nsâ Yezu amubwîraga, erhi: «Mugala wâwe **33** Abaganda bâge bakadôsanya, mpu: «Nkaba hali ali mutaraga». Anacyêméra ye n'ab'omu mwâge owamudwîrhîre eby'alya?» **34** Yezu ababwîra, erhi: boshi. **54** Eco co cisômerîne ca kabiri Yezu àjizire «Ebiryô byâni kuli kujira obulonza bw'owantumaga erhi ashubira e Galileya kurhenga e Yudeya. n'okuyûkiriza omukolo gwâge. **35** «Ka murhaderha, mpu»: «Hasingire myêzi ini emyâka eyêre?» «Nâni mmubwîzire»: «Yinamuli amasù, mubone oku amashwa gakola gayâkirize n'emyâka». **36** «Omusârûzi akola ahâbwa oluhembo lwâge; akola adwîrhe alunda emburho oku buzîne bw'ensiku n'amango, na ntyo owarhwêraga naye akola asîma bo n'omusârûzi». (aiônios g166) **37** «Nêci aka kanwa kanali k'okuli: orhwêra

5 Enyuma ly'ebyo, Iwanacibâ lusiku lukulu lw'Abayahudi, naye Yezu ayinamukira e Yeruzalemu. **2** Aha maziba g'ebibuzi, omu cishagala c'e Yeruzalemu, habâ iriba liderhwa Betesta omu ciyahudi. Eryo iriba lijira mbaraza irhanu. **3** Balwâla mwandu bakâg'igwishira mw'ezo mbaraza: emihûrha, abahinange n'abahozire enjingô bakâg'ilîngûza oku amîshi gashabagana. **4** Bulya liguma liguma

malahika wa Nyakasane akâg'iyandagalira omu wamurhumaga". 24 "Okuli, okuli, mmubwîre, oyumva maziba n'okushabaganya amîshi. N'erhi amîshi akanwa kâniakanayêméra owantumaga, obuzîne gabaga gabirunduka, owarhangag'ikajamwo ye bw'ensiku n'amango erhi bwâge, arhakanahêkwa wanakag'ifuma endwâla yâge. 5 Hâli muntu muguma, lubanja, ci ahimire olufù, ajà omu buzîne". (aiōnios 6 g166) 25 "Nêci mmubwîzire: amango gayishire - Yezu anacimubona agwîshîre, erhi anamanyire oku ganakola go gano- abafire bâyumve izù lya Mwene emyâka ekola minji kurhenga ali nt yo. Amubwîra, Nyamuzinda, n'abaliyumve banalame". 26 "N'oku erhi: «Ka walonza okufuma?» 7 Naye olya mulwâla, ïshe ye nn'obuzîne, kwo anahîre Omugala mpu abè erhi: «Muhânyi, ntajira owakampira omu maziba nka nn'obuzîne", 27 "anamuhiire obuhashe bw'okutwa amîshi gabirunduka; na nkaderha nti mmujâge, erhi emmanja zoshi, bulya ali Mwene-omuntu". 28 mpahika, nnanshimâne owundi mîra antangaga». 8 "Murhasômeragwa n'okwo: bulya amango gayiruka, Yezu amubwîra, erhi: «Yimuka, oyanke encingo yâwe, abâli omu nshinda boshi bârhengemwo bamâyumva ocîgendere». 9 Olya mulume anacifuma oku ilindo izù lyâge"; 29 "abakozire aminjâ bafûkire obuzîne, liguma; ayanka encingo yâge, agenda. Ci olwo lusiku n'abajizire amabî bafûkire olubanja". 30 "Oku bwâni, Iwâli Iwa Sabato. 10 Abayahudi babwîra oyo muntu ntâco nankahash'ijira niene". "Olunyumvîrhe Iwo wâfumaga, mpu: «Ene Iwa Sabato, orhankabarhula ntwa; n'akanwa kâni kashingânîne, bulya ntajira encingo yâwe». 11 Naye abashuza, erhi: «Ci oku nnonzize, ci oku owantumaga alonzize". 31 owanfumagya anambwîzire, erhi: Yanka encingo "Akabâ nie nciamiriza niene, obuhamîrizi bwâni yâwe, ogende!» 12 Bamudôsa, mpu: «Ye ndi oyo burhalibwo". 32 "Wundi odwîrhe wampamîririza, wakubwîraga, erhi: Yanka encingo yâwe, ogende?» nnamanyire oku obuhamîrizi bwâge kuli nie buli 13 Ci olya muntu wafumaga arhali amumanyire, bulya bw'okuli". 33 "Mwâli murhumire abantu emwa Yowane, Yezu âli amâzonga omu lubaga Iwâli lulundumîne. naye adesire okunali". 34 "Nie ono ntalonza buhamîrizi 14 Erhi kugera nsiku, Yezu amushimâna omu ka- bwa muntu; ci ebyo mbidesire nti lyo mucunguka". Nyamuzinda; anacimubwîra, erhi: «W'oyu wafumire; 35 "Yowane kâli kamole katwanyire kanalangashîne; irhondo orhaciijiraga byâha, olek'ibâ kubî kulusha mwanali mulonzize okusîma hisungunu omu okurhanzi». 15 Olya mulume anacigend'ibwîra bumoleke bwâge". 36 "Niehe ngwîrhe obuhamîrizi Abayahudi oku Yezu ye wamufumagya. 16 Okwo bulushire obwa Yowane: emikolo Larha ampâga mpu kwarhuma Abayahudi barhondêra okuhîvulula Yezu njire; eyo mikolo njira yo ehamîrizi oku Larha ye mpu bulya akâg'ijira nt yo olwa Sabato. 17 Ci Yezu wantumaga". 37 "Na Larha wantumaga, yêne ye yêhe abashuza, erhi: «Oku Larha advîrhe akola erhi muhamîrizi wâni. Mw'oyu murhasig'iyumva izù lyâge nâni kwo n'okwo». 18 Okwo kwarhuma Abayahudi ciru n'eliguma, murhanasâg'ibona obusù bwâge", 38 bakâlonza okumuyîra, arhali okwenge akâg'ivuna n'ecinwa câge cirhammubamwo, bulya oyu arhumaga olwa Sabato kwônene, ci bwenêne bulya akâg'iderha murhamuyêméra". 39 "Muhumba Amandiko, bulya mpu Nyamuzinda ye ïshe n'okucîyumananya na mucîkebirwe mpu mwo mubâ akalamo karhawha; ci Nnâmahaanga. 19 Yezu anacishuza, ababwîra, erhi: nago kumpamîrizi gampamîrizi!" (aiōnios g166) 40 "Ci «Okuli, okuli, mmubwîre, Mugala wa Nnâmahaanga murhalonza okujâ emunda ndi lyo mubona obuzîne". arhankahash'ijira ebi arhabonaga ïshe ajira: ngasi 41 "Irenge ly'abantu, ntalilonza". 42 "Ci mmanyire oku byoshi ïshe ajira, n'Omugala kwo na kuguma murhajira buzigire bwa Nnâmahaanga". 43 "Nayishire abijira. 20 "Bulya Nyamuzinda ïshe azigira Omugala, oku izino lya Larha, murhananyankiriraga; erhi owundi n'ebi ajira byoshi, anamuyérekebyo; acinamuyéreka ankacirhuma yêne, oyo mwanamuyankirira". 44 ebilushire ebyo, murhangâle". 21 "Nka oku ïshe afûla "Kurhi mwankayêméra mwe mulonza okukuzibwa abafù anabahê obuzîne, kwo n'okwo Omugala naye ngasi muguma n'abâbo, ci obukuze burhenga abalonize anabahê obuzîne". 22 "Bulya ïshe arhatwîra emwa Nnâmahaanga yêne murhabulonza?" 45 ndi lubanja: ci ngasi lubanja alulikira Omugala", 23 "Murhamanyaga mpu nie nâmッシュobeke emwa "lyo abantu boshi bakenga Omugala, nk'oku bakenga Larha". "Mûsa mucicîkubagira ye wâmmッシュobeke". ïshe. "Orhakenga Omugala, erhi arhanakenga ïshe 46 "Bulya muciyêmérage Mûsa, mwankanyêmîre nâni;

bulya ebi ayandisire nie abiyandikîre". 47 "Ci mukabà haguma n'abaganda bâge. ci bône bâli bagenzire. murhayémîri ebi ayandisire, kurhi mwankayéméra ebinwa byâni?"»

6 Okuhandi Yezu anacyikirira ishiriza ly'enyanja y'e

Gâileyâ, ederhwa Tiberiyadi. 2 Abantu mwandu erhi bamushimbire, bulya bâli bamâbona ebisômerîne akâg'ijirira abalwâla. 3 Yezu anacirheremera oku ntongo, adahalakwo bo n'abaganda bâge. 4 Basâka, lwo lusiku lukulu lw'Abayahudi, ali hôfi. 5 Erhi ayînamula amasù, Yezu abona olubaga lunji lumushimbire. Ancibwîra Filipo, erhi: «Ngahi rhwankagulira emigati bâlya?» 6 Amubwîraga ntyo mpu amurhangule, bulya àli amanyire yêne oku ajira. 7 Filipo amushuza, erhi: «Emigati ya ngoyo ibiri erhankabalumîra, ciru ngasi mutu ankahâbwa hisungunu». 8 Muguma omu baganda bâge, ye Andreya, mulumuna wa Simoni Petro, amubwîra, erhi: 9 «Hano hali mwâna muguma odwîrhe migati irhanu y'engano na nfi ibiri; ci kwône cirigi cici eco kuli ogu mwandu gw'abantu?» 10 Yezu anacibabwîra, erhi: «Mubwîre abantu babwârhale». Obukere bwâli ho bunji. Banacibwârlala balume nka bihumbi birhanu. 11 Okubundi Yezu ayanka erya migati, n'erhi abâ amâvuga omunkwa, ayigabira abantu bâli babwârhîre, n'enfî kwo na kwo, nk'oku balonzagya. 12 Erhi babâ bamâyîrha, abwîra abaganda bâge, erhi: «Mugushe ebihimbi bisigîre, bilek'îherera busha». 13 Babigusha, bayunjuza birhimbiri ikumi na bibiri by'ebisigaliza by'erya migati y'engano irhanu bâlyaga. 14 Erhi abantu babona eco cisômerîne Yezu ajiraga, bakaderha, mpu: «Nêci, y'oyu ye mulébi wayisha en'igulu». 15 Yezu erhi amanya oku balonza okumugwârha mpu bamujire mwâmi, acîgendera, ashub'icîfulika oku ntongo yêneyéne. 16 Erhi bijinga, abaganda bâge bayandalalira oku nyanja, 17 bashonera omu bwârha, bayikira, bajà e Kafarnaumu. Bwayira na Yezu arhabahikakwo; 18 erhi n'empûsi edwîrhe yashungûrha, enyanja yabira. 19 Bâli bamâvugama nka stadi makumi abiri n'irhanu erhi makumi asharhu, erhi Yezu ayegêra obwârha ayish'agenda omu nyanja. Banacirhemuka. 20 Ci Yezu ababwîra, erhi: «Niene, murhayôbohaga!» 21 Bâli bakola bamuyanka omu bwârha, ci aho honêne obwârha bwahika aha banajâga. 22 Erhi buca, olubaga lwalî lusigîre ishiriza lwabona oku obwârha bwâli buguma bwônene n'oku Yezu arhâli abujiremwo

23 Ci kwône agandi mårho gâli gayishire, garhenga e Tiberiyadi, halya baliraga omugati omu kuvuga Nyakasane omunkwa. 24 Erhi abantu babona oku Yezu arhali ho n'oku abaganda bâge ntâbo, bashonera omu bwârha, bagenda e Kafarnaumu, bajà balonza Yezu. 25 Erhi bamushimâna ishiriza, bamudôsa, mpu: «Yâgirwa, mangaci wahikaga eno?» 26 Yezu abashuza, erhi: «Okuli, okuli, mmubwîre, mudwîrhe mwansonza arhali bisômerîne mwabwîne birhumire, ci bulya mwalîre emigati mwayigurha. 27 Mukâkola, arhali orhulyolyo rhuhwa rhurhuma, ci ebiryo biyôrha buzîne ensiku n'amango birhuma. Ebyo biryo Mwene-omuntu wamuhâbyo, bulya ye îshe Nyamuzinda ahizirekwo ecimanyiso câge». (aiônos g166) 28 Banacimubwîra, mpu: «Kurhi rhwâjiraga lyo rhukola emikolo ya Nnâmahanga?» 29 Naye Yezu abashuza, erhi: «Omukolo gwa Nnâmahanga kwo kuyéméra oyo arhumaga». 30 Nabo, mpu: «Cimanyiso cici warhuyérekaga lyo rhukuyéméra? Bici ojira? 31 Balarha balire amâna omu irungu, nka oku biyandisirwe: Abahîre omugati gw'emalunga mpu balye». 32 Yezu anacibashuza, erhi: «Okuli, mmubwîre, arhali Mûsa wammuhâga omugati gw'empingu; Larha ye mmuhâ omugati gw'empingu, gwo mugati gw'okunali. 33 Bulya omugati gwa Nnâmahanga, gwo gulya guhona empingu gunahâne obuzîne en'igulu». 34 Nabo bamubwîra, mpu: «Yâgirwa, orhuhé ensiku zoshi kuli ogwo mugati». 35 Yezu abashuza, erhi: «Nie mugati gw'obuzîne; ojîre emunda ndi arhankacishalika, n'onyémîre arhankaciyumva nyôrha. 36 Ci nammuwbwîzireko: mudwîrhe mwambona ci murhanyémîri. 37 Ebi Larha ampà byoshi byajà emunda ndi, n'ojire emunda ndi ntakamukwéba embuga; 38 bulya nahonyire empingu, arhali mpu nkajira oku nalonda, ci oku owantumaga alonza. 39 Naye owantumaga alonza mpu ntarheraga bici muli birya ampâga, ci mpu mbifûle olusiku luzinda. 40 Nêci, kwo Larha alonza mpu ngasi obona Omugala anamuyémîre abè n'obuzîne bw'ensiku n'amango, nânî mmufûle olusiku luzinda». (aiônos g166) 41 Ci Abayahudi erhi badwîrhe baciduduma erhi ye rhumire, bulya anadesire, erhi: «Nie mugati gwahonaga empingu». 42 Bakaderha, mpu: «Ka arhali ye Yezu, ola mugala wa Yozefu? Ka rhuhabire îshe na nnina? Kurhi akolaga aderha, erhi": "Nahonaga empingu?"» 43

Yezu abashuza, ababwîra, erhi: «Murhacîdudumaga. 44 "Ntâye wankajà emunda ndi nka Larha wantumaga arhamukulwiri; nânî nayîsh'imusfula olusiku luzinda". 45 "Kuyandisirwe n'abalébi": "Boshi bayish'iwigirizibwa na Nnâmahanga". "Ngasi yéshi oyumva enyigîrizo za Larha akanaziyankirira, ajà emunda ndi". 46 "Arhalî kwo kuderha oku hali wabwîne Larha, aha nyuma z'olya orhenga emwa Nyamuzinda: oyo ye wabwîne Larha". 47 «Okuli, okuli, mmubuwîzire, oyêmîre agwérhe obuzîne bw'ensiku n'amango. (aiônos g166) 48 "Nie mugati gw'obuzîne". 49 "Basho balire amâna omu irungu, banafâ". 50 "Ogu gwo mugati gurhenga empingu: owagulyakwo arhakafa". 51 "Nie mugati guzîne gwahonaga empingu; ovalya kuli ogwo mugati alama ensiku zoshi; n'omugati nâhâna, gwo mubiri gwâni gwalérhera igulu obuzîne». (aiôn g165) 52 Obwo Abayahudi bakâjâ kadali bône na nnene, mpu: «Kurhi oyo muntu ankaruhâ omubiri gwâge mpu rhugulye?» 53 Yezu anacibawîra, erhi: «Okuli, okuli, mmubuwîre, akabâ murhalirî omubiri gwa Mwene-Omuntu murhananywiri omukò gwâge, ntâ buzîne bwâbâ muli mwe. 54 Olya omubiri gwâni ananyewe omukò gwâni, agwérhe obuzîne bw'ensiku n'amango, nânî namufûla olusiku luzinda. (aiônos g166) 55 Bulya omubiri gwâni kali kalyo k'okuli n'omukò gwâni ciri cinyôbwa c'okuli. 56 Olya omubiri gwâni ananyewe omukò gwâni, abêra muli nie nânî muli ye. 57 Nk'oku Larha wantumaga azîne, nânî nzîne muli Larha, ondyâ naye alama nie ntumire. 58 Ogwo gwo mugati gwamanukaga empingu; gurhali gwo muguma n'ogu basho balyaga banagal'ifâ. Olya ogu mugati alama ensiku zoshi». (aiôn g165) 59 Ezo nyigîrizo azyigîrizagya e Kafarnaumu omu sinagogi. 60 Erhi baziyumva, banji omu baganda bâge baderha, mpu: «Eci cinwa camaziba! Ndi wankaciyumva?» 61 Erhi Yezu amanya oku abashimbûlizi badwîrhe bacîduduma okwo kurhuma, anacibawîra, erhi: «K'okwo kummusômîre? 62 Amango mwâbone mwene-omuntu arheremera aha ayôrhag'abâ lyo? 63 Omûka gwo gubamwo obuzîne, omubiri guli gwa busha. Ebinwa mmubuwîzire biri mûka, biri buzîne. 64 Ci muli mwe muli abarhayémîri». Kurhenga omurhondêro erhi Yezu ayishi bandi barhayémêraga na ndi wâmulenganye. 65 Anacishub'ibâbwîra, erhi: «Co carhumire mmubuwîra nti ntâye wankajà emunda ndi nka arhakushobwîra na Larha». 66 Kurhenga aho banji omu baganda bâge bacîyegûla, banaleka okukamukulikira. 67 Okubundi Yezu anacibwîra balya ikumi-na-babiri, erhi: «Ka ninyu mukola mwâgenda?» 68 Simoni Petro amushuza, erhi: «Yâgirwa, emwandi rhwajà? We gwérhe ebinwa by'obuzîne bw'ensiku n'amango. (aiônos g166) 69 Rhwêhe rhuyémîre rhunamanyire oku we Mutagatîfu wa Nnâmahanga». 70 Yezu abashuza, erhi: «Ka ntamwîshogaga oku muli ikumi-na-babiri? Ci muguma muli mwe ali shetani». 71 Yûda, mwene Simoni w'e Keriyoti aderhaga; bulya ye wali ayish'imulenganya, n'obwo àli wa muli balya ikumi-na-babiri.

7 Enyuma z'aho, Yezu akageragera omu Galileya; arhankagezire omu Yudeya, bulya Abayahudi bakâg'imiranza mpu bamuyîrhe. 2 Obwo erhi olusiku lukulu Iw'Abayahudi, luderhwa Iwa Bihando, luli hôfi. 3 Bene wâbo banacimubwîra mpu: «Rhenga eno, oj'e Yudeya, abaganda bâwe babone ebi odwîrhe wajira. 4 Bulya ntâye walonza okucimanyisa okola bufundafunda. Obûla odwîrhe wajira ebi byoshi, ciyêrekanage omu igulu». 5 Ciru na bene wâbo barhakâg'imiranza. 6 Yezu anacibashuza, erhi: «Amango gâni garhac'ihika, ci mwêhe amango ginyu gali minjâ ensiku zoshi. 7 Igulu irhankahash'immushomba; niehe linshomba, bulya mpamîriza oku emikolo yalyo eri mibî. 8 Mw'oyo mujè oku lusiku lukulu; niehe ntajakw'olvo lusiku lukulu, bulya amango gâni garhac'iyunjula». 9 Erhi ayûs'iderha ntyo, acibêrera e Galileya. 10 Ci erhi bene wâbo babâ bamârheremera oku lusiku lukulu, naye ayijà bufundafunda, buzira kuciyêrekanâ. 11 Erhi olusiku lukulu lubâ, Abayahudi bakamulonza banaderha, mpu: «Ngahi ali?» 12 Emirhwe y'abantu yakahwehwerezanya kuli ye. Baguma, mpu: «Muntu mwijinjâ». Abandi, mpu: «Nanga, adwîrhe arheba olubaga». 13 Ci ntâye wakâg'imuderha n'obwâlagale erhi kuyôboha Abayahudi kurhumire. 14 Ekarhikarhi k'olusiku lukulu, Yezu anacisôkera e ka-Nyamuzinda, arhondéra ayigîriza. 15 Abayahudi basômerwa, bakaderha, mpu: «Kurhi amanyire amaruba arhanajaga omu masomo?» 16 Yezu anacibashuza, erhi: «Enyigîrizo zâni zirhalî zâni, ci z'olya wantumaga. 17 Owalon'ijira obulonza bwâge, acibonera erhi ezi nyigîrizo ziri za Nnâmahanga, nîsi erhi niene ncirhumire. 18 Oderha ebyage yêne, irenge lyâge alonza; ci olonza irenge ly'owamurhumaga,

oyo ye derha eby'okuli, arhanabamwo bunywesi. «enyîshi z'amîshi g'obuzîne zâhulule omu nda
19 Ka Mûsa arhammuhaga Amarhegeko? Ci ntâye yâge». 39 Aderhaga Mûka Mutagatîfu abamuyêmêre muli mwe oshimba Amarhegeko! Cici mwalongeza bâli bayish'ihâbwa; bulya barhâl'isâg'ihâbwa Mûka okunyîrha?» 20 Olubaga Iwashuza, mpu: «Olimwo Mutagatîfu, kulya kubâ Yezu arhâli aj'ikuzibwa. 40 shetani. Ndi walonza okukuyîrha?» 21 Yezu Banji omu bantu bayumvagyâ okwo omu lubaga, anacibashuza, erhi: «Kantu kaguma kône njizire, bakaderha, mpu: «Okuli, y'oyu ye mulébi!» 41 mwanagal'irhangâla mweshi. 22 Mûsa ammuhîre Abandi, mpu: «Ye Kristu!» Ci abandi bakashuza, mpu: irhegeko ly'okukembûlwa, arhalì kwo kuderha oku «Ka Kristu ankarheng'e Galileya? 42 K'Amandiko Mûsa walidwîrhe, ci bashakulûza, munakujire olwa- garhadesiri mpu omu bûko bwa Daudi, omu lugo Sabato. 23 Ntyo omuntu anakembûlwe olusiku lwa lw'e Betelehemu Kristu anârhenge?» 43 Obwo Sabato buzira kuvuna irhegeko lya Mûsa. Cirhumirage olubaga lvalyâna erhi ye rhuma. 44 Baguma balonza mulungulwa okwenge nafumize omuntu yêshi olwa- okumugwârha, ci ntâye wamuhizirekwo okuboko. Sabato? 24 Olubarja murhakâg'iluhà ocîshizire, ci 45 Abaganda banacishubûka, bajà emw'abajinji mukagemera omuntu oku anakwânîne». 25 Obwo b'abadâhwa n'Abafarizeyi. Nabo babadôsa, mpu: baguma omu bantu b'e Yeruzalemu bakaderha, «Carhumire murhamulérha?» 46 Abaganda bashuza, mpu: «K'arhalì ye badwîrhe balonza okuyîrha mpu: «Ntâ muntu okol'oshambîre aka oyu muntu!» 47 oyu? 26 Ci y'oyu odwîrhe aderha n'obwâlagale na Abafarizeyi banacibashubiza, mpu: «Kuziga ninyu ntâko bamubwîzire! K'abakulu b'ecihugo babwinage mwacîrikirîre ntyo! 48 K'omu barhambo erhi omu okunali oku ye Kristu? 27 Ci kwône oyo Bafarizeyi hali omuyêmîre? 49 Ci obu busô bw'abantu rhurhababiri ecisisi câge; Kristu yêhe amango barhishi Marhegeko bali bakagwal» 50 Muguma ayisha, ntâye wâmanye ali wa ngahi». 28 Obwo muli bo, ye Nikodemu, olya wali ojîre emwa Yezu erhi adwîrhe ayigîriza omu ka-Nyamuzinda; Yezu, anacibawârha, erhi: 51 «K'irhegeko lîrhu anaciderha, erhi: «Nêci, munyishi munamanyire linatwîre omuntu barhanaj'imuyumva n'okumanyirira ndi wa ngahi! Ci kwône arhalì niene nacîdwîrhe; eci ajizire?» 52 Bamushuza, mpu: «K'oli Mugalileya ci owantumaga ali w'okunali, murhanamuyishi. nâwe? Osome bwinjâ, wabona oku e Galileya 29 Niehe mmuyishi, bulya ye cisisi câni, bulya erharhenga mulébi». 53 Okubundi ngasi muntu ye wanantumaga». 30 Balonza okumugwârha; anacigaluka emwâge.

ci ntâye wamuhumirekwo, bulya amango gâge garhal'icihika. 31 Muli eyo ngabo y'abantu, banji bamuyêméra. Bakacîjamwo, mpu: «K'amango Kristu ayisha acîjira ebisômerîne bilushire ebi oyo muntu ajizire?» 32 Abafarizeyi bayumva oku olubaga ludwîrhe Iwamukûnga kungan'aho; bârhumâ abaganda mpu bamugwârhe. 33 Lîro Yezu anacibawârha, erhi: «Nciri ninyu hisanzi hisungunu ngal'icîgalukira emwa owantumaga-. 34 Mwacinnonna munambule, n'aha nâbâ, murhankahahika». 35 Nabo Abayahudi bakâbwîrizanya, mpu: «Ngahi aho ajà, rhubule kumubona? K'ajâ omu Buyahudi bashandabîne emw'abapagani, agend'iyyigîriza abapagani?» 36 «Kwo kurhi okwo adesire, erhi: «Mwacinnonna munambule, n'aha nâbâ, murhankahahika?»» 37 Oluzinda lw'olusiku lukulu, lwo lulushire ezindi, Yezu anaciymanga, ayâkûza n'izù linene, erhi: «Ngasi ogwêrhwe n'enyôrha, ayishe emunda ndi, anyewe; 38 «na ngasi onyêmîre, nk'oku Amandiko gadesire»:

8 Yezu yêhe acîjira oku ntondo y'Emizeti. 2 Ci erhi gubâ mucéracéra, bashub'imubona omu ka-Nyamuzinda, n'olubaga Iwoshi Iwamukunjûkakwo. Anacibwârhalâ, arhondêra abayigîriza. 3 Abashamuka b'ihano n'Abafarizeyi bamulérhera omukazi wagwârhagwa omu bugonyi, bamuhira ekâgarhî k'abântu boshi, 4 babwârha Yezu, mpu: «Waliha Muyigîriza, oyu mukazi agwâsirwe masi-masi omu bugonyi. 5 N'omu Marhegeko, Mûsa adesire mpu abakazi ba bene abo mabuye rhwakâbabanda. Nâwe we kurhi obwîne?» 6 Baderhaga ntyo mpu bamurhege, lyo babona oku bamulega. Ci Yezu acîyunamira, arhondêra ayandika ahanshi n'omunwe gwâge. 7 Erhi abona barhamurhengakwo, anaciynamuka, ababwârha, erhi: «Olya orhasâg'ijira câha muli mwe amubandage ibuye ly'oburhanzi!» 8 Anacishub'iyunama, ashub'irhondêra ayandika ahanshi. 9 Erhi bayumva ebyo binwa, bakayongoloka muguma muguma, kurhangira oku bashosi; na

ntyo Yezu asigala yénene n'olya mukazi wali halya n'oku ntâco njira oku bwâni bwâni; ebi Larha bwimanga. 10 Okubundi Yezu anaciyinamuka, anyigírizize byo nderha, 29 n'owantumaga rhwe naye amubwîra, erhi: «We mukazi, ngahi bali? Ka rhubà; arhandekaga niene, bulya ensiku zoshi njira ntâye wacikutwîrire olubanja?» 11 Naye, erhi: ebimusîmîsa». 30 Erhi abà adwîrhe aderha ntyo, «Ntâye, Yâgirwa!» Yezu, erhi: «Nâni ntâko banji bàmuyéméra. 31 Okuhandi Yezu anacibwîra nacikujira. Cígenderage, ci irhondo orhacihîra balya Buyahudi bali bamuyémîre, erhi: «Mukasêra okahemuka». 12 Yezu ashub'ibabwîra, erhi: «Nie oku binwa byâni, mwâbà baganda bâni b'okunali; 32 kamole k'igulu; onkulikire arhankagenda omu mwamanya okuli, n'okuli kwammurhenza omu bujâ». mwizimya, ci abà n'obumoleke bw'obuzîne». 13 33 Bamushuza, mpu: «Rhuli b'ibiruha ly'Abrahamu Abafarizeyi banacimubwîra, mpu: «Obu wêne na ntâ mango rhusâg'ibà bajà b'omuntu. Kurhi odwîrhe wacîhamîririza, obuhamîrizi bwâwe buli wankarhubwîraga, mpu: mwayish'ibà bantagengwa?» ntâbwo». 14 Yezu abashuza, erhi: «Néci, niene 34 Yezu anacibashuza, erhi: «Okuli, mmubwîre, ngasi nie ncîhamîririza, ci kwône obuhamîrizi bwâni buli muntu ojira ecâha ali mujà. 35 N'omujà arhabêra omu bw'okuli, bulya nyîshi aha ntenga n'eyi nyérekîre; nyumpa ensiku zoshi; omwâna yeki omubâ ensiku ci mwêhe murhishi aha mpubuka n'aha nâlola. zoshi. (aiôn g165) 36 Erhi Omugala akammucungula, 15 Mw'oyo, nka mwatwa olubanja, mubiri mulola; mwanarhenga omu bujâ lwoshi. 37 Néci, mmanyire nie ono ntatwîra ndi lubanja; 16 na nkatwa oku muli ibrûha ly'Abrahamu; kurharhuma murhalonza olubanja, olubanja Iwâni luli Iw'okuli, bulya ntali okunyîrha, bulya ecinwa câni cirhammujà emurhima. nienene, ci nie n'olya wantumaga, Larha. 17 N'omu 38 Nie ono nderha ebi nabwîne emwa Larha, ninu Marhegeko ginyu kuyandisirwe mpu obuhamîrizi mujira ebi mwayumvîrhe emwa sho». 39 Bamushuza, bwa bantu babiri buli bw'okuli. 18 Ncîhamîrizi mpu: «Ci Abrahamu ye Larha!» Yezu ababwîra, niene, na Larha wantumaga naye ampamîririza». erhi: «Mucibâga bene-Abrahamu, singa kwo mujira 19 Banacimudôsa, mpu: «Sho, ngahi abà?» Yezu ak'Abrahamu. 40 Ci mw'abo mwalonza okunyîrha abashuza, erhi: «Murhanyishi, murhishi na Larha; okwenge namammubwîra ebinali nayumvîrhe emwa mucimmanyaga, mwankamanyire na Larha». 20 Nnâmahanga. Okwo Abrahamu arhakujiraga! 41 Ebyo binwa abiderheraga omu ka-Nyamuzinda, aha Mw'oyo bijiro bya sho mujira». Banacimubwîra, mpu: bwa mucîmba gw'ecibîkiro, erhi adwîrhe ayigîriza. «Rhurhaburhagwa omu bugonyi; Larha ali muguma: Ntâye wadesire mpu amuhirakwo olûnu, bulya ye Nnâmahanga». 42 Yezu anacibabwîra, erhi: amango gâge garhal'icihika. 21 Yezu ashub'ibabwîra, «Nnâmahanga acibâga Sho, singa munzigira, bulya erhi: «Nâcîgendera; mwannonza munafâne ecâha muli Nyamuzinda mpubuka n'emwâge narhengaga. cinyu. Aha najà murhankahahika». 22 Abayahudi Arhalì niene nacidwîrhe, ci ye wantumaga. 43 bakadôsanya, mpu: «Ka kucîniga acîniga obu Cici cirhuma murhayumva enderho zâni? Bulya adwîrhe aderha, mpu: «Aha najà murhankahahika?» murhankahash'iyumva ebinwa byâni. 44 Sho ye 23 Yezu ashub'iderha, erhi: «Mw'oyo muli b'idako, shetani, na nyîfinjo za sho mulonza okujira. KURHENGNA nâni ndi w'enyanja. Mw'oyo muli b'en'igulu, niehe omurhondêro erhi ali mwîsi wa bantu; arhalì wa ntali w'en'igulu. 24 «Nammubwîzire nti mwafâna kuderha okuli, bulya okuli kurhamubamwo. Nk'aderha ebyâha binyu. Néci, akabà murhayémîri oku eby'obunywesi, omu murhima gwâge abikûla, nie Nyamubâho, mwafâna ebyâha binyu». 25 bulya ali munywesi ye n'îshe w'obunywesi. 45 Banacimubwîra, mpu: «Oli ndi?» Yezu abashuza, Niehe murhanyéméra, bulya nderha okunali. 46 erhi: «Oyo na mmubwîzire. 26 «Ngwérhe binji Ndi muli mwe wankanyagîrizi oku câha? Akabà naderha kuli mwe, binji bammutwîrakwo olubanja; nderha okunali, cirhuma murhanyéméra? 47 Oli wa ci owantumaga arhaderha ebirhalì by'okuli, n'ebi Nnâmahanga ayumva ebinwa bya Nnâmahanga; narhengaga emwâge byo nanderha en'igulu». 27 akabà murhabiyumva, kwo kuderha oku murhali ba Bôhe barhumvagya oku Îshe aderhaga. 28 Obwo Nnâmahanga». 48 Abayahudi bamushuza, mpu: Yezu anacibabwîra, erhi: «Amango mwainamula «Rhurhababaga erhi: rhuderha nti ôbâ Musamâira Mwene-omuntu, lyo mwamanya oku nie Nyamubâho n'oku shetani akubamwo». 49 Yezu abashuza erhi:

«Ntalimwo shetani, ci ndwîrhe nahà Larha obukuze, mpu ye Yezu, ye wajiraga orhujondo, arhunshîga ninyu mudwîrhe mwangayaguza. 50 Nie ono, ntalonza oku masù, anambwîra, erhi: «Jaga ocîshuke omu irenge lyâni; hali olinnongeza, ye wayish'itwa olubanja. 51 Okuli, okuli, mmubwîzire, oshimba ebinwa byâni arhakabona lufû ciru n'eligma». (aiòn g165) 52 Abayahudi bamubwîra, mpu: «Lêro rhwamâmanya bwinjâ oku shetani akulimwo. «Abrahamu afire, n'abalébi nabo bafà; nâwe, mpu»: «Oshimba ebinwa byâni arhakabona lufû ciru n'eligma!» (aiòn g165) 53 gâge gabungûkaga. Naye, erhi: «Anshîga orhujondo "K'olushirage Larha Abrahamu wafire? N'abalébi oku masù, nagend'icîshuka, nankola ndwîrhe nabo bafire. Oligi ndi we?"» 54 Yezu abashuza, erhi: «nabona». 16 Bafarizeyi baguma, mpu: «Oyo muntu «Ncicikuzagye niene, irenge lyâni lyâli lyabà busha; arharhenga emwa Nnâmahanga, bulya arhakenga Larha ye nkuza, olya muderha mpu ye Nyamuzinda Sabato». Abandi, mpu: «Kurhi omunya-byâha winyu, 55 n'obwo murhamuyishi. Niehe mmuyishi, ankajira ebisômerîne biri nk'ebi?» Bacîgabamwo n'erhi nakaderha ntì ntamuyishi, nanabà munywesi bônene na bônene. 17 Banacishub'idôsa olya akinyu. Ci mmuyishi nanshimba akanwa kâge. 56 Sho wali muhûrha, mpu: «Nâwe kurhi odesire kuli oyo Abrahamu acîshingiraga okuyish'ibona Olusiku Iwâni; wakuzibûlaga amasù?» Naye, erhi: «Ali mulêbi». alubwîne anacîshinga bwenêne». 57 Abayahudi 18 Ci Abayahudi barhalonzagya okuyêméra oku banacimubwîra, mpu: «Ci orhac'ibona myâka makumi oyo muntu ali muhûrha n'oku akol'adwîrhe abona. arhanu; ngahi wacîboneraga Abrahamu?» 58 Yezu Kwo kuhamagala ababusî bâge. 19 Babadôsa, abashuza, erhi: «Okuli, okuli, mmubwîzire, erhi mpu: «Ka mugala winyu oyu, olya muderha mpu Abrahamu arhac'ibà, erhi ho mbà». 59 Banaciyanka aburhagwa muhûrha? Kurhi akolaga adwîrhe abona?» amabuye mpu bamubandego, ci Yezu acîyongolokera, 20 Ababusî bâge bashuza, mpu: «Rhuyishi oku rhwe arhenga omu ka-Nyamuzinda.

9 Erhi agera, abona omuntu waburhagwa ali muhûrha. 2 Abaganda bâge bamudôsa, mpu: «Waliha Muyigîriza, ndi wajizire ecâha, oyu muntu erhi ababusî bâge, obûla abusirwe muhûrha?» 3 Yezu, erhi: «Oli ye oli ababusî bâge ntà câha bajizire, ci mpu lyo obuhashe bwa Nnâmahanga bubonekana kuli ye. 4 Obûla bwacibona, kukwânîne njire emikolo y'owantumaga: obudufu buyiruka, n'obudufu burhakola. 5 Obu nciri en'igulu, ndi bumoleke bw'igulu». 6 Erhi abà amâderha ntio, anacitwîra ahansi, ajira orhujondo n'amarhî gâge, arhushîga oku masù ga gulya muhûrha. 7 Okubundi amubwîra, erhi: «Jaga ocîshuke omu iriba lya Silowe» kwo kuderha: orhumirwe. Gulya muhûrha gwagenda, gwacishuka gwanagaluka erhi gukola gwabona n'obwâlagale. 8 Abalungu bâge n'abantu bakâg'iyôrha bamubona ajà ahûnahûna, baderha, mpu: «K'arhali olya wakâg'iyôrha ahûnahûna oyu?» 9 Baguma, mpu: «Yenêne». Abandi, mpu: «Arhali ye, ci wundi omushushire». Naye, erhi: «Nie nénè». 10 Bamudôsa, mpu: «Kurhi amasù gâwe gabungûsire?» 11 Abashuza, erhi: «Olya baderha

12 Bamudôsa, mpu: «Ngahi ali?» Naye, erhi: «Ntishi». 13 Banacîkanyanya olya muntu wali muhûrha emw'Abafarizeyi. 14 Olusiku Yezu ajiraga orhujondo anamuzibûla amasù Iwâli Iwa Sabato. 15 Abafarizeyi nabo bashub'imudôsa kurhi amasù rhwamuburhaga n'oku aburhagwa erhi afire amasù. 21 Ci oku akola adwîrhe abona n'owamuzibûlaga amasù, rhurhishi. Mumudôse; akola mulume, yène acîderhera». 22 Bwôba bwa Buyahudi bwarhumaga ababusî bâge baderha ntio; bulya bâli erhi bahizire mpu owaderhe oku Yezu ye Kristu anakagwe omu sinagogi. 23 Co carhumaga ababusî bâge baderha, mpu: «Akola mulume; mumudôse yêne». 24 Abayahudi bashub'imuhamagala obwa kabiri, bamubwîra, mpu: «Okuze Nnâmahanga! Rhwêhe rhuyishi oku ola muntu ali munyabyâha». 25 Naye, erhi: «Akabà ali munya-byâha, ntishi; kantu kaguma kône mmanyire: nali muhûrha na buno nkola ndwîrhe nabona». 26 Banacimudôsa, mpu: «Kurhi kulya akujizire? Kurhi akuzibûre amasù?» 27 Abashuza, erhi: «Nammubwîzire mîra, murhanayumvîrhe. Car huma mwalonza nshub'immubwîra? Nkaba ninyu mwalonza okubà baganda bâge?» 28 Banacirondêra bamujâcira, mpu: «Okaba muganda wâge! Rhwêhe rhuli baganda ba Mûsa. 29 Rhwêhe rhuyishi oku Mûsa ye Nnâmahanga abwîzire ebinwa byâge; ci oyo rhurhishi ali wa ngahi?» 30 Olya mulume abashuza, erhi: «Lêro namasômerwa! Murhishi

ali wa ngahi omuntu onfumize obuhûrha! 31 canabiyâbukamwo, cibishandâze. 13 Ajira ntyo bulya Rhuyishi oku Nyamuzinda arhayumvîrhiza banya- ali mulimya na ntà buzigire ajira oku bibuzi. 14 byâha, ci omuntu omurhumikira n'ojira oku alonza Ndi lungere mwinjâ; nyîshi ebibuzi byâni, nabyo ye ayumvîrhiza. 32 Ka mukola muyumvîrhe omuntu ebibuzi byâni binyishi, 15 nka kulya Larha anyishi azibwîre amasù gw'owaburhagwa muhûrha? (aiôn) nânî nyîshi Larha; nampâne obuzîne bwâni ebibuzi g165 33 Acibâga arhalî emwa Nnâmahanga arhenga, byâni birhuma. 16 Ngwérhe ebindi bibuzi birhalî ntâco anankajizire». 34 Bamushuza, mpu: «Kurhenga muno lugo; nabyo kukwâñîne mbilerhe; byayumva omu nda ya nyoko erhi oyunjwîre byâha, onakola izù lyâni, na ntyo habè busô buguma na lungere mpu warhuyigiriza!». Banacimulibirkawo. 35 Yezu muguma. 17 Eci Larha antonyeza kuli kubâ bulya ayumva oku bamulibisirekwo. Erhi bacishimâhana, mpâna obuzîne bwâni lyo nshub'ibugalukana. 18 amubwîra, erhi: «K'oyémîre Mwene-omuntu?» 36 Ntâye wankabunyanka, ci niene mbuhâna. Njira Naye, erhi: «Ye ndi, Nyakasane, mmuyêmre?» obuhasherhe bw'okubuhâna n'okushub'ibuyanka: lyo 37 Yezu amubwîra, erhi: «Omubwîne, ye dwîrhe irhegeko Larha ampíre». 19 Abayahudi bacigabamwo akudesa». 38 Naye, erhi: «Nyémîre, Nyakasane!» erhi ebyo binwa birhuma. 20 Banji muli bo bakaderha, Anacifukama embere zâge. 39 Okuhandi Yezu mpu: «Shetani omulimwo, adwîrhe ahahabuka. anaciderha, erhi: «Kucîranula kwandwîrhe en'igulu: Okumuyumvîrhiza kuli kurhamira busha». 21 Abandi, lyo abarhabona babona, n'ababona babè mihûrha». mpu: «Ebyo binwa birhalî bya mutu oli mwo 40 Abafarizeyi bahali erhi bayumva, bamudôsa, mpu: shetani. Ka shetani ankazibûla amasù g'omuhûrha?» «Ka rhuligi mihûrha nîrhu?» 41 Yezu ababwîra, erhi: 22 Byanacibâ ntyo! Bajira olusiku lukulu lw'aka- «Mucibaga mihûrha, rhinga ntâ câha mugwérhe. Ci Nyamuzinda Eyeruzalemu. Gali mango ga mpondo. 23 mwêhe, mpu: Kubona rhubona! Co cirhumire ecâha Yezu akageragera omu ka-Nyamuzinda omu mbaraza cinyu ho cinaciri».

10 «Okuli, okuli, mmubwîre, orhayishiri emuhanda omu lugo lw'ebibuzi, ci ayishe muli yindi njira, erhi ciri cishambo na cishumûsi. 2 Nayeyisha emuhanda, ye mungere w'ebibuzi. 3 Oli oku lumvi anamuyigulire, n'ebibuzi binayumve izù lyâge. Anahamagale ebibuzi byâge ciguma ciguma, anabilhuluse. 4 Nka bikola biri emuhanda, anabilongolera nnabyo, n'ebibuzi binamuyishe omu nyuma, bulya biyishi izù lyâge. 5 Ci ecigolo, birhankacikulikira; byanacyâka, bulya birhamanyiri izù ly'ebigolo». 6 Yezu abatwa ogwo mugani, ci barhamanyaga ebi alonzagya okuderha. 7 Léro Yezu anacibawâira, erhi: «Okuli, okuli, mmubwîzire: nie muhango gw'ebibuzi. 8 Abàli bayishire embere zâni boshi, biri bishambo na bishumûsi; n'ebibuzi birhabayumvagya. 9 Nie muhango; ongeramwo, kucira acira; anagera anahuluke, agar'ishigâna obwasí akera. 10 Ecishambo cikîsha, erhi kuzimba ciri n'okuyîra n'okusheréza. Niehe ecandwîrhe, nti ebibuzi bibone akalamo, akalamo kanene. 11 Ndi lungere mwinjâ. Lungere mwinjâ anahâne obuzîne bwâge erhi bibuzi byâge birhuma. 12 Omulimya, orhalì lungere n'orhalì nn'ebibuzi, akabona eciryanyi, analake ebibuzi, aciyâkire, n'eciryanyi

«Mangaci warhurnuza emirrima eleke okumanâna? Akabà we Kristu, rhubwîre n'obwâlagale». 25 Yezu abashuza, erhi: «Nammubwîzire, ci murhayêméra. Ebi njira oku izîno lya Larha byo bimpamîrizâ; 26 ci murhayêméra bulya murhali b'omu bibuzi byâni. 27 Ebibuzi byâni binayumve izù lyâni; mbiyishi, nabyo binankulikire. 28 Mbihâ obuzîne bw'ensiku n'amango; ntâ mango byâhere na ntâye wankabiküla omu maboko. (aiôn g165, aiônios g166) 29 Larha wabimpaga ali mukulu kulusha boshi, na ntâye wankaküla akantu omu nfune za Larha. 30 Larha na nânî rhuli muguma». 31 Abayahudi balérha amabuye mpu bamubandego. 32 Yezu anacibawâira, erhi: «Nammuyêresire minjâ manji garhenga emwa Larha; muli go lihi mwaâmbandira amabuye?» 33 Abayahudi bamushuza, mpu: «Garhali minjâ wajizire garhuma rhwakubanda amabuye, ci bulya walogosire ene ocijira Nnâmahanga n'obwo oli mutu». 34 Yezu anacibashuza, erhi: «Ka kurhayandisirwi omu Marhegeko ginyu: "Nadesire nti: muli banayamuzinda?" 35 "Ecitabu c'Amarhegeko cidesirage oku balya ebinwa bya Nyamuzinda bibwirwa bali ba-nyamuzinda n'Amandiko garhankazâzbwa"; 36 "ninyu oyu Nyamuzinda ïshe ayimikaga anamurhuma

en'igulu, mpu": "Wamalogorha, okwenge nadesire, nti: wâbo. 20 Erhi Marta ayumva oku Yezu ayiruka, Nie Mwene-Nyamuzinda!" 21 "Akabà ntakola emikolo agend'imulinga, naye Mariya asigala abwârhîre omu ya Larha, murhanyêmêraga"; 22 "ci akabà nyijira, nyumpa. 21 Marta abwîra Yezu, erhi: «Waliha, mukalahira kwanyêmêra, nyêmêreri ciru ebyo bijiro, ocibâga hano, mushinja wâni arhankafire. 22 Ci munayôrhe mumanyire oku Larha andimwo n'oku nâni ndi muli Larha"». 23 Baderha mpu bamugwârhe, ci abafuma. 24 Ashub'icijîra ishiriza lya Jordani, emunda Yowane akâglibatiziza, anayibêra. 25 Bantu banji bakâjâ emunda ali. Bakâbwîrana, mpu: «Yowane ntâ cisômerîne ciru n'eciguma ajizire; ci ngasi ebi adesire kuli oyo muntu byoshi byâli by'okunali». 26 Na ntyo, banji bâmuyêmêra.

11 E Betaniya, emwâbo Mariya na mwene wâbo Marta yali omulume mulwâla, mpu ye Lazaro.

Mariya y'olya washîgaga Nyakasane Yezu omugavu anamuôrhola amagulu n'emviri zâge. Mushinja wâbo Lazaro ye wali mulwâla. 3 Bâli bâbo bombi barhumizagya emwa Yezu, mpu: «Yâgirwa, olya ozigira, alwâla». 4 Erhi Yezu akuyumva aderha, erhi: «Eyo ndwâla erhalì ya kufâ; ci eri ya kumanyîsa irenge lya Nnâmahanga, lyo Mugala wa Nnâmahanga akuzibwa». 5 Yezu azigiraga Marta n'omulumuna na Lazaro. 6 Erhi ayumva oku Lazaro alwâla, ageza zindi nsiku ibiri aho ali. 7 Okubu ndi abwîra abaganda bâge, erhi: «Rhujè e Yudeya». 8 Abaganda bâge bamushuza, mpu: «Waliha Muyigîriza, kurhi washubîrira e Yudeya n'obwo kurhaz'igera nsiku Abayahudi balonzagya okukubanda amabuye?» 9 Yezu abâshuza, erhi: «Ka omu lusiku ensà zirhaba ikumi n'ibiri? Ogenda mûshi arhasârhala, bulya adwîrhe abona obumoleke bw'igulu; 10 ci ogenda budufu ye sârhala, bulya arhacibona». 11 Erhi abâ amâbabwîra ntyo, ayûshûla, erhi: «Omwîra wîrhu Lazaro ali îrò; nagend'imutula». 12 Nabo abaganda bâge, mpu: «Nyakasane, akabà îrò ali, afuma». 13 Yezu alonzagya okuderha oku anafire, ci bôhe bamanya mpu îrò lya kurhamuka. 14 Lêro Yezu ahumanula, erhi: «Lazaro anafire; 15 nansîmire bulya ntâhali, lyo moyêmêra. Ci rhujage emunda ali». 16 Naye Toma, oderhwa Didimu, abwîra abâbo baganda, erhi: «Kanyi nîrhu rhujeyo, rhugend'ifâ rhwe naye!» 17 Erhi Yezu ahika, ashimâna Lazaro ali nsiku ini abishirwe. 18 Kurfhenga e Betaniya kuhika e Yeruzalem ziri stadi ikumi n'irhanu zône. 19 Buyahudi banji bâli bayishire aho mwâbo Marta na Mariya mpu babarhulirize oku lufù lwa mushinja

kwône manyire oku na buno ngasi coshi wankahûna Nnâmahanga anakuhaco». 23 Yezu amubwîra, erhi: «Mushinja wâwe âfûka», 24 Marta, erhi: «Manyire oku afûka omu bufûke bw'olusiku luzinda». 25 Yezu amubwîra, erhi: «Nie bufûke. Onyêmîre, ciru akafâ, alama; 26 na ngasi yêshi olama muli nie onanyêmêra, arhakafâ ciru n'eliguma. Okwo, ka okuyêmîre?» (aiôn g165) 27 Naye, erhi: «Nêci, Yâgirwa, nyêmîre oku we Kristu, Mugala wa Nyamuzinda wayishire en'igulu». 28 Erhi ayûs'iderha ebyo binwa, ajihamagalà mwene wâbo Mariya. Amuhweherheza, erhi: «Omuyigîriza kwo ali kuno, akuhamagîre». 29 Mariya erhi ayumva okwo, anacibaduka ho na halya, ajà emunda Yezu àli. 30 Yezu arhâli acija omu lugo; aciri halya Marta amushimânaga. 31 Abayahudi bâli omu nyumpa na Mariya banakâg'imurhûliriza, erhi babona abaduka anahuluka bulibirha, bamukulikira, bamanya mpu aj'ilakira ebwa cûsho. 32 Erhi Mariya ahika aha Yezu ali n'erhi amubona, acikwêba aha magulu gâge, erhi: «Nyakasane, ocibâga hano, mushinja wâni arhakafire!» 33 Yezu erhi abona agwîra emirenge haguma n'Abayahudi bâli naye, ecifufu camugwârha anayumva oburhè. 34 Anacidôsa, erhi: «Ngahi mwamuhizire?» Bamushuza, mpu: «Waliha, yishaga ohabone». 35 Yezu anacirhondêra arhoza emirenge. 36 Obwo Abayahudi banaciderha, mpu: «Nêci amusîmaga wal!» 37 Ci abandi muli bo baderha, mpu: «Ci ye wazibûlagà amasù ga gulya muhûrha! Ka arhankahashire okurhegeka oyu arhafè?» 38 Yezu ashub'igwârhwâ n'ecifufu, ajà ebwa cûsho. Gwâli mwîna gufûnisirwe n'ibuye. 39 Yezu anacibawîra abalondana, erhi: «Kûli eri ibuye! "Marta, erhi: Waliha, akola adwîrhe abaya bulya ene lwo lusiku lwa kani"». 40 Yezu amushuza, erhi: «Ka ntakubwîzire nti akabà oyêmîre, wabona irenge lya Nnâmahanga?» 41 Banacikûla liryâ ibuye. Okuhandi Yezu ayînamula amasù, aderha, erhi: «Larha, nkuvuzire omunkwa, kulya kubâ wanyumvîrhîze. 42 Nyôrha nyishi oku onyumvîrhiza ensiku zoshi; ci abantu bazungulusire bo barhumire naderha ntyo, lyo bayêmêra oku we wantumaga». 43 Erhi ayûs'iderha ntyo, ayâkûza n'izù linene, erhi: «Lazaro huluka, ojà eno mbuga!» 44

Nyakufà ahuluka, amagulu n'amaboko mashwêke arhalì ensiku zoshi mwâmbona"». 9 Bayahudi banji n'orhutambara, n'obusù bubwike n'omwenda. Yezu bamanya oku ho ali aho, banayisha, arhalì Yezu ababwîra, erhi: «Shwéküliye, mumuleke agende». 45 yénene orhumire, ci mpu babone na Lazaro afûlaga. Erhi babona eco cirhangâzo Yezu ajiraga, Buyahudi 10 Abajinji b'abadâhwa bahiga okuyîrha Lazaro banji bâli emwâbo Mariya bamuyéméra. 46 Ci naye, 11 bulya Bayahudi banji bakâg'ibaleka erhi ye bayish'irhengamwo n'abaj'ibombolera Abafarizeyi ebi rhuma, bakayéméra Yezu. 12 Erhi buca, erya ngabo Yezu ajizire. 47 Abajinji b'abadâhwa n'Abafarizeyi kwo y'abantu bâli oku lukulu bayumva oku Yezu ali omu kujà ihano, mpu: «Cici rhwâjira obu oyo muntu adwîrhe njira y'okujà e Yeruzalem. 13 Bahagula amashami ajira ebisômerîne binji? 48 Rhukamuleka, abantu g'emishugushugu, bagend'imulinga n'okukayakûza, boshi bamuyéméra, n'Abaroma bayish'irhuyôkera mpu: «Hozana! Agishwe oyu oyishire oku izîno aka-Nyamuzinda n'obûko bwîrhu». 49 Muguma lya Nyakasane, ye Mwâmi w'Israheli!» 14 Yezu muli bo, Kayifa, ye wali mudâhwa mukulu ogwo abona omucukâ gw'endogomi, agushonakwo nk'oku mwâka, ababwîra, erhi: «Murhabona! 50 Ka byâli biyandisirwe, mpu: 15 «Orhayôbohaga, murhishi mwéki oku kukwânîne muntu muguma mwâli wa Siyon; Mwâmi wâwe oyo oyishire, afîre olubaga lyo ecihugo coshi cirek'ihera?» 51 ashonyire oku mucukâ gw'endogomi». 16 Abaganda Arhalì yêne wacibwîraga ebyo binwa, ci bulya ali bâge barhayirukiraga bayumva; ci erhi Yezu abà mudâhwa mukulu, alêba oku Yezu ali akwânîne amâkuzibwa, bakengcra oku ebyo byâli biyandisirwe afîre ecihugo câge, 52 arhanali cihugo câge cône, kuli ye n'oku byo bânali bamujirire. 17 Balya boshi ci mpu lyo ashûbûza abâna ba Nnâmahanga bâli bâli ah'akûlaga Lazaro omu nshinda anamufûla omu bashandabîne. 53 KURHENGKA olwo lusiku, bahiga bafû, bakâg'ihamîriza. 18 Kwo kwanarhumire olubaga là mpu kuhika bamuyîrhe. 54 Naye Yezu aleka lugend'imulinga: bulya bâli bayumvîrhe oku ajizire okucimoleka Abayahudi. Acîyêgûla, ajà hôfî n'abaciga, eco cisômezo. 19 Obwo Abafarizeyi bakâbwîrana, omu cishagalà ciderhwa Efrayimu, acibêrerayo bo mpu: «Ka murhabwîni oku murhamuhas! Obu n'abaganda bâge. 55 Basâka w'Abayahudi àli hôfî, Olubaga Iwoshi lumushimbire!» 20 Omu bantu n'abantu banji bayinamukira e Yeruzalem mpu baliyishir'iharâmya oku lusiku lukulu, mwâli Abagereki. bagend'icicësa. 56 Bakalongereza Yezu n'okudôsanya 21 Banacyegera Filipo wali w'e Betisayida omu omu ka-Nyamuzinda, mpu: «Kurhi mukengîre? Galileya, bamubwîra, mpu: «Waliha, rhwankasimire K'ayisha oku lusiku lukulu erhi nanga?» 57 Abajinji nîrhu okubona Yezu». 22 Filipo abwîra Andreyë; b'abadâhwa n'Abafarizeyi bâli erhi bârhegesire mpu owamanye ah'ali anababwîre, bagend'imugwârha.

12 Erhi hasigala nsiku ndarhu embere za Basâka,

Yezu ajà e Betaniya, emunda Lazaro afûlaga àbâga. 2 Bamushêgera, na Marta akamurhumikira. Lazaro naye àli omu bâli oku cîbo bo naye. 3 Mariya anacyanka enjebé y'amavurha g'omugavu gw'engulo ndârhi, arhondêra agashîga Yezu oku magulu anagahôrhola n'emviri zâge; enyumpa yoshi yayunjula kîsûnunu. 4 Yûda w'e Keriyoti, muguma w'omu baganda bâge, olya wali ayish'imuhâna, aderha, erhi: 5 «Owaguzagya ogu mugavu dinari bihumbi bisharhu, akazihâ abakenyi!» 6 Lurhâli lukogo lwa bakenyi aderheraga nt yo, ci bulya càli cishambo na bulya ye wabîkaga enshoho, akazâg'izimba ebyâlimwo. 7 Yezu, erhi: «Mumuleke. "Ogu mugavu àli agubîkîre olusiku lw'okubishwa kwâni." 8 "Bulya abakenyi, ensiku zoshi muli haguma nabo, ci niehe

24 Okuli, okuli, mmubwîzire, nka mbeke y'engano erharhogîri omu budaka ekanafâ, enayôrhe yône; ci ekafà, lyo eburha mburho nyinji. 25 Osîma obuzîne bwâge, anaburhêre; naye oshomba obuzîne bwâge hano igulu, anabulange omu kalamo k'ensiku n'amango. (aiônios g166) 26 Olonza okunshiga, anshimbe; n'aha ndi, ho n'omwambali wâni ayish'ibâ. Omuntu onshizire, Larha ayish'imukuza. 27 Bunôla omurhima gwâni gwamâfuduka. Kuerhi naderhaga? Larha, oncize kuli aga mango. Càbâ co carhumaga mpika muli aga mango. 28 Larha, kuza izîno lyâwel! Izù lyanacirhenga emalunga, erhi: «Nalikuzize nanacîkuza kandi». 29 Engabo y'abantu yahali, erhi eyumva, yaderha mpu mulazo; abandi, mpu: «Malahika washambâlagà bo naye». 30 Yezu ashuzu, erhi: «Arhalì nie narhumaga ero yizù lyayumvika,

ci mwe mwarhumaga. 31 Ganôla go mango igulu lyatwîrwa olubanja; ganôla go mango omuluzi wa lîno igulu ajugucirwa embuga. 32 Nâni bano g'okurhenga en'igulu n'okushubira emwîshe; n'erhi nyînamulwa kurhenga igulu, nânakululira abantu abà amâzigira abâge bâl'igulu, abazigira lwoshi. 2 Erhi boshi emunda ndi». 33 Aderha ntyo mpu ayêrekane babà bakola badwîrhe balya, erhi na shetani ahîrage lufù luci ayish'ifâ. 34 Olubaga Iwamushuza, mpu: «Ci rhwayumvîrhe omu Citabu c'Amarhegeko oku Kristu àbâho ensiku zoshi. "Kurhi w'oyo ocidesirage, mpu": "Kukwâñîne Mwene-omuntu ayinamulwe?"» (aiôn g165) 35 ashubira, 4 ayimuka oku cîbo, ahogola ecishûli Yezu abashuza, erhi: «Obulangale burhaciri ninu câge, arhôla ecitambara, acikobeka. 5 Okuhandi kasanzi kanene. Kaz'imugende obu bwacibona, lyo anacidubulira amîshi omu ibakuli, arhondér'ashuka omwizimya gulek'immugwanyanya. Ogenda omu amagulu g'abaganda bâge n'okugahorhola na cirya mwizimya, arhamanya ah'ajà. 36 Obu mucigwîrhe citambara ali akobesire. 6 Anacihika hali Simoni obulangale, yêméri obulangale, lyo muhinduka Petro. Petro amubwîra, erhi: «Nyakasane, ka bâna b'obûlangâlè». Erhi Yezu ayûs'iderha ntyo, we wanshuka amagulu?» 7 Yezu ashuza, erhi: acîgendra, abarhêreka. 37 Ali ajizire bisômerîne «Oku nâjira, orhakumanyiri buno; wâcikuyumva». binji omu masù gâbo, barhanamuyémêraga, 38 8 Petro, erhi: «Nanga, ntà mango wankanshuka lyo aka kanwa k'omulébi Izaya kayunjula, erhi: amagulu!» Yezu amushuza, erhi: «Nkaba ntakushusiri, «Nyakasane, ndi wayémîre ebinwa bîru? N'okuboko orhakacishangîra nâni». (aiôn g165) 9 Naye Simoni kwa Nyakasane, ndi kwamanyisibwe?» 39 Câbà Petro, erhi: «Nyakasane, akabà ntyo, arhalì magulu barhankanayémîre, bulya Izaya ashubir'iderha, erhi: gône, ci n'enfune n'irhwel!» 10 Yezu amubwîra, erhi: 40 «Amasù gâbo agahunyize n'emirhima yâbo «Owamayûs'icîkalaba, ntà kundi ankacîcésibwa; acîre ayiziba, mpu lyo amasù gâbo galek'ibona n'emirhima lwoshi. Ninu mukola mucîre, ci arhalì mweshi». 11 yâbo erek'iyumva, lyo barhahinduka binjâ, lyo Bulya ali amanyire ndi wâmuhâna; co carhumaga ntanabafumya». 41 Izaya aderha ntyo erhi abona aderha, erhi: «Murhali mweshi mucîre». 12 Erhi irenge lya Yezu, ye anaderhaga erhi alêba ntyo. 42 ayûs'ibashuka amagulu n'erhi abà amâshub'iyambala Ci kwône banji, ciru n'omu bagula, bamuyémêra; emyambalo yâge amânašhub'ibwârhala oku cîbo, ci barhakâg'icîyérekana erhi kuyôboha Abafarizeyi ababwîra, erhi: «Ka muyumvîrhe okwo mmujiřre? kurhuma, mpu balek'ikagwa omu sinagogi. 43 Ntyo 13 Kwo munderha mpu Muyigîriza na Nyakasane, basîma irenge lirhenga emwa abantu ahâli h'irenge n'okwo muderha kwo binali, bulya ndi ye. 14 lirhenga emwa Nnâmahanga. 44 Yezu anacyâkûza Obôla nie Nyakasane na Muyigîriza namâmmushuka n'izù linene, erhi: «Onyémêra, arhalì nie ayémêra, ci amagulu, ninu mukwâñîne okukashukana amagulu. olya wantumaga, 45 n'ombwîne erhi owantumaga ye 15 Nammuhîre olwiganyo, nti ninu mukajira abwîne. 46 Nie bulangale najîre en'igulu, mpu lyo oku mmujiřre. 16 Okuli, okuli, mmubwîre, ngasi onyémîre alek'ibêra omu mwizimya. 47 Oyumva omushizi arhalusha nnawâbo, n'omuganda arhalusha ebinwa byâni arhanabishimbe, arhalì nie nâmutwîre owamurhumaga. 17 Mukamanya ebyo mukanabijira, olubanja, bulya ntayishig'itwa manja, ci nti ncize mwâbà bany'iragi. 18 Arhalì mweshi ndesire; igulu. 48 Ongayaguza n'okurhayumva ebinwa byâni mmanyire abanaçishozire; ci kwônenekuhika akanwa agwîrhe owamutwîre olubanja: ebinwa nadesire byo kayandisirwe kabè, mpu: Oyu rhushangîre omugati byâmutwîre olubanja olusiku luzinda. 49 Bulya arhalì rhwe naye, ayimusize omwigegere mpu agunshenyne. byâni nadesire, ci Larha wantumaga ye wantegesire 19 Mbîre nammubwîrakwo buno kurhac'ibà, lyo eby'okuderha n'eb'yokuyigîriza. 50 Nanyishi oku hano kubà tuyémêra oku nie Nyamubâho. 20 irhegeko lyâge liri kalamo k'ensiku n'amango. Ebinwa Okuli, okuli, mmubwîzire, oyankirîre omuntu ntumire, nderha, oku Larha abimbwîzire kwo mbiderha». erhi anyankirîre, n'onyankirîre, erhi owantumaga ye ayankirîre». 21 Erhi Yezu ayûs'iderha ntyo, ecifufu

(aiônios g166)

camugwârha, ahamîriza, anaciderha, erhi: «Okuli, 3 Na hano mbà najir'immurheganyiza entebe, okuli, mmubwîre, muguma muli mwe ampâna». nacyish'immuyanka, mmuhêke aha ndi, lyo ninu 22 Abaganda bâge bakalolanakwo, bulya barhâli mubêra aha ndi. 4 N'enjira y'emunda nâja bamanyire ndi akâg'iderha. 23 Muguma w'omu muyimanyire». 5 Toma amubwîra, erhi: «Yâgirwa, baganda bâge, olya Yezu azigiraga, àli oku cîbo rhurhamanyiri ngahi wâjâ. Kurhi rhwankacimanya ashegemize irhwe oku cifuba ca Yezu. 24 Simoni enjira?» 6 Yezu amushuza, erhi: «Nie Njira, Petro anacimukema, erhi: «Dôsa ndi oyo adwîrhe nie n'Okuli, nie na Buzîne. "Ntâye wankajà aderha». 25 Naye ayunamiza irhwe oku cifuba ca emwa Larha arhanangeziraho». 7 "Mukammanyâ, Yezu, amubwîra, erhi: «Ndi oyo, Nyakasane?» 26 mwanamanya na Larha". "Ku rhenga buno mukola Yezu ashuza, erhi: «Oyu nankahâ ecihimbi c'omugati mumumanyire mwanamubwîne». 8 Filipo amubwîra, nârhobeza erhi ye». Anacirhobeza ecihimbi c'omugati, erhi: «Yâgirwa, orhuyereke Sho, rhurhimûkwe». 9 aciyanka, acihéreza Yûda mwene Simoni w'e Keriyoti. Yezu amushuza, erhi: «Filipo, aga mango goshi ndi 27 Erhi ayûs'imira eco cihimbi c'omugati, Shetani ninu orhanasag'immânya? "Ombwîne erhi abwîne amujamwo. Okuhandi Yezu anacimubwîra, erhi: na Larha". "Kurhi wankaciderhaga, erhi": "Rhuyereke «Okuwalonza okujira, okujirage duba». 28 Ci muli Sho?"» 10 K'orhayémîri oku ndi muli Larha, n'oku abâli oku cîbo ntâye wayumvîrhe ecarhumaga Larha andimwo? Ebinwa ndwîrhe nammubwîra, amubwîra ako kanwa. 29 Bulya Yûda ye wakâg'ibika ntabiderha oku buhashe bwâni: ci Larha ombâmwo oluhago, banji bacîkebwa mpu Yezu alonzagya ye dwîrhe akola ebyo byoshi. 11 Nyêmîri! Ndi okumubwîra, erhi: «Gula ebirhukwânhne oku lusiku muli Larha na Larha andimwo. Akabâ murhayémîri, lukulu», nîsi erhi amurhegekaga mpu ahè abakenyi tuyémêre ebijiro byâni birhumire. 12 Okuli, okuli, akantu. 30 Oku anayûs'imira cirya cihimbi c'omugati, mmubwîre, onyémîre, naye ayajire ebijiro ndwîrhe kwo na kuhuluka. Bwâli budufu. 31 Erhi abâ najira. Anayajire ciru ebilushire, bulya najâ emwa amahuluka, Yezu anaciderha, erhi: «Bunôla Mwene- Larha. 13 Na ngasi kantu mwâhûne Larha oku izîno omuntu amâkuzibwa, na Nnâmahanga akuzîbwe lyâni, nâmmujirireko, lyo Larha akuzibwa n'Omugala. muli ye. 32 "Akabâ Nnâmahanga akuzîbwe 14 Eci mwâhûne oku izîno lyâni, nâmmujirireco. 15 muli ye, naye Nnâmahanga amuhâ obukuze, Akabâ munzigira, mushimbe amarhegeko gâni. 16 arhanacyimang'imukuza"». 33 «Rhwana rhwâni, Nâni nayîsh'ishenga Larha ammuhè owundi murhulirizi nciri ninu hisanzi hisungunu. "Mwayish'innonza... wabêra ninu ensiku zoshi. (aiôn g165) 17 Ye Mûka na kulya nabwîraga Abayahudi, nti": "Aha najâ gw'okuli, n'igulu lirhankahash'immuyankirira, bulya murhankahahika", "ninyu mmubwîzireko buno». 34 lirhamubona lirhanamuyishi. Mwêhe mumuyishi, bulya «Mmuhîre irhegeko lihyâha: muzigirane; nk'oku ali haguma ninu anammulimwo. 18 Ntâmmuleke nammuzigîre, kwo ninu mukâg'izigirana. 35 bufûzi. Nâcigaluka emunda muli. 19 Kandi kasanzi "Ecimanyiso abantu boshi babonere kwo oku kasungunu igulu lirhacimbone. Ci mwêhe mwâmbona, muli baganda bâni, bwo buzigire mwâzígirane"». bulya nzîne ninu mwâbâ n'obuzîne. 20 Olwo 36 Simoni Petro amubwîra, erhi: «Yâgirwa, lusiku mwâmanye oku ndi muli Larha, n'oku ninu ngahi aho wâjâ?» Yezu amushuza, erhi: «Aha muli muli nie, n'oku nâni ndi muli mwe. 21 nâja, orhankashub'inkulikiraho buno; wâcinshimbe «Omanyire amarhegeko gâni akanagashimba, oyo buzinda». 37 Petro amudôsa, erhi: «Yâgirwa, cirhumire ye onzigira, na ngasi onzigira, ayish'izigirana na ntakakushimba buno? Nahâna obuzîne bwâni we Larha, nâni namuzigira nanciyêrekeye». 22 Yûda rhumire!» 38 Yezu amushuza, erhi: «Wahâna obuzîne arhalo olya w'e Keriyoti, amudôsa, erhi: «Yâgirwa, bwâwe nie ntumire? Okuli, okuli, nkubwîre, oluhazi kurhi wankacîyêrekana kuli rhwe okaleka kucîyêreka lirhâbikè orhaj'indahira kasharhu».

14 «Omurhima gwinyu gurhakangukaga! Muyémîre Nnâmahanga, munyémîre nâni. 2 Omu mwa Larha mubâ ntebe nyinji. Acibâga arhâli ntyo, nali nammubwîra; nâj'immurheganyiza entebe.

bya Larha wantumaga"». 25 «Mmubwîzire ebyo bambali bâni, bulya omushizi arhishi eci nnawâbo byoshi nciri ekarhî kinyu. 26 "Ci Omurhulirizi, ajira; mmudesire bîra, bulya ngasi byoshi Mûka Mutagatîfu, Larha ârhuma oku izîno lyâni, Larha amanyîsize, nammuyigîrizebyo". 16 "Arhalî ye wayish'immuyigîriza byoshi anammukengêze mwe mwacînyishogaga, ci nie nacîmmwoshogaga, ebinammubwîzire byoshi. 27 "Mmusigîre omurhûla, nammuyimanza nti mugende, tuyâne amalehe, mmuhîre omurhûla gwâni". "Ci ntammuhîrigwo n'amalehe ginyu gabêreho, lyo Larha ammushobôza kulyâla igulu liguhâna". "Muhire omurhima omu ngasi kantu mwâmusengere oku izîno lyâni". 17 nda, murhanayôbohaga". 28 "Mwayumvîrhe oku "Mmurhegesire nti muzigirane mwene na nnene».

nammubwîrize, nti": "Nkola, ci nâgaluka emunda muli." 18 «Igulu likammushomba, mukengêre oku nie Mucibâga munzigira, rhinga mudwîrhe mwacîshinga, lyarhangag'ishomba. 19 "Mucibâga b'igulu, igulu kulya kubâ nâja emwa Larha, bulya Larha ye mukulu lyankasîmire ecalyo; ci kulya kubâ murhalî b'igulu, kundusha". 29 "Ntyo nammubwîzire ebyo embere bulya erhi ncimmwîshoga nammuyegûla n'igulu, bibè, nti irhondo byamâbâ lyo tuyêméra»». 30 igulu likola limmushomba". 20 "Kengêri akanwa «Ntacimmubwîra binji, bulya Omurhwâli w'er'igulu nammubwîraga: Omushizi arhankalusha nnawâbo. ayiruka. "Ci ntâ buhashe agwérhe kuli nie". 31 "Ci Erhi bantindibuza, ninu bâmmurhindibuze; akabâ ku kwâniye igulu limanye oku nzigira Larha n'oku bayumvirhîze akanwa kâni, n'akinyu bâkayumvirhize". ebi Larha antegesire byo njira. Yimuki! rhurhenge hano!"»

15 «Nie cigundu c'omuzâbîbu c'okunali, na larha ye muhinzi. 2 "Ngasi ishami lindikwo lirhayâna malehe analihagule, na ngasi ishami liyâna amalehe analishogolere mpu lyo liyâna kulusha". 3 "Okuca, mîra mwacâga, ecinwa nammubwîzire cirhumire". 4 "Mumbêremwo, nânî nâmmubêramwo. Kulya ishami lirhankayâna lyône lirhanasêziri oku cigundu, kwo n'okwo ninu akabâ murhansêzirkwo". 5 "Nie cigundu, ninu mwe mashami. Obêra muli nie nânî muli ye, oyo ye yâna malehe manji; bulya buzira nie, ntâco mwankahash'ijira". 6 "Orhambêzirimwo, anakabulirwa embuga nk'ishami, ayûme; n'amashami mûmu banagarhôle, bagajugunje omu cibêye, gasingônoke". 7 "Mukambêramwo n'ebinwa byâni bikasêra omu mirhima yinyu, muhûne ngasi coshi mulonzize, mwâcibona". 8 "Liri irenge lya Larha mukayâna malehe manji, na ntyo kwo mwâbâ baganda bâni". 9

10 "Mukashimba amarhegeko gâni, mwâbêra omu buzigire bwâni". 11 "Mmubwîzire ebyo ntu lyo obushagaluke bwâni bumubbâmwo, lyo n'obushagaluke bwinyu bubâ bwimâna". 12 "Irhegeko lyâni ly'eri": "muzigirane nk'oku nammuzigire". 13 "Ntâye wankajira obuzigire bulushire okuhâna obuzîne abîra bâge barhumire". 14 "Muli bîra bâni 15 "Ntakacimmuderha

lirhuma, bulya barhishi owantumaga." 21 "Ci ebyo byoshi bammujirirebyo izîno lyâni lirhuma, bulya barhishi owantumaga." 22 "Ncibulaga buyisha na ncibâga ntabayigîrizagya, rhinga ntâ câha bagwérhe; ci lero buno ntâ bulyo bacigwérhe oku câha câbo". 23 "Onshomba erhi ashomba Larha". 24 "Ntacijiraga ekarhî kâbo ebijiro birhasâg'ijirwa na wundi muntu, barhankabîre na câha; ci buno bâbwîne, bagal'irhushomba rhwe na Larha". 25 "Ci okwo kwoshi mpu lyo ecinwa ciyandisirwe omu Marhegeko gâbo ciyunjula: Banshombire buzira igwâhiro." 26 "Mango Omurhulirizi nâmmurhumira kurbenga emwa Larha ayisha, ye Mûka gw'okunali, ohubuka kuli Larha, ayish'impamîriza". 27 "Ninyu mwayish'impamîriza, kulya kubâ mubâ nâni kurbenga omurhondêro».

16 Mmubwîzire ebyo nti lyo mulek'isârhala. 2 Baciyish'immuhulusa omu masinagogi, ciru amango gayiruka, ngasi owâmmuyîrhe amanye mpu kuli kukolera Nhâmahanga. 3 Bâmmujirire okwo kwoshi bulya barharhumanyaaga rhwe na Larha. 4 Ci mmubwîzire ebyo, nti lyo hano amango gâbyo gayisha, mukengêra oku nali erhi nammubwîzire. Ntammubwîragabyo kurbenga omurhondêro, bulya naciri ekarhî kinyu. 5 «Lero buno nkola nâja emwa owantumaga, na ntâye muli mwe wandôsa, mpu: "Ngahi wâjâ?" 6 "Ci bulya nammubwîzire okwo, oburhè buyunjwîre emirhima yinyu". 7 "N'obwo ndesire okunali": "kummukwâniye ngende; bulya nkaba ntagenziri, Omurhulirizi arhammuyishire; ci nkagenda, oku câha, oku bushinganyanya n'oku lubânjâ". 9 "Oku

câha, bulya barhanyêmîri". 10 "Oku bushinganyanya, bamubwîra, mpu: «Lêro oshambîre n'obwâlagale, bulya nkola nâja emwa Larha, murhakanacimbona». orhanadwîrhi waderhera omu migani! 30 Lêro 11 "Oku lubanja, bulya omurhambo w'er'igulu atwirîwe rhwamâbona oku oyishi byoshi, na ntâye ocilagirîre olubanja. 12 "Ncigwêrhe binji by'okummubwîra, ci okukudôsa. Lêro rhwamâyêméra oku wahubukaga murhankashub'ibihasha". 13 "Irjhondo olya Mûka muli Nyamuzinda». 31 Yezu abashuza, erhi: «Ka lêro w'okuli ayisha, ammuigîriza okuli kwoshi; bulya arhalî mwamâyêméra? 32 Amango gayiruka, ciru ganakola byâge anaderhe, ci ayish'iderha ngasi ebi ayumvîrhe gahisire, mwâshandabana ngasi muguma lwâge, byoshi, n'ebiyaciîsha, ayish'immubwîrabyo". 14 munansige niene. Ci ntali niene, nanga, bulya Larha "Ayish'inkuza, bulya oku byâni ayish'ihuma, ali nâni. 33 Nammubwîzire ebyo nti lyo mubona ammubwîre". 15 "Ebya Larha byoshi biri byâni". Co omurhûla muli nie. Mwâbone amalumwa omu igulu. cirhumire nderha nti": "Oku byâni ayish'ihumakwo, Ci muzibuhe! Nahimire igulu».

ammubwîre". 16 «Hindi hitya murhâcimbone, na hindi hitya mwâshub'imbona». 17 Obwo baguma omu baganda bâge babwizanya, mpu: «Kwo kurhi okwo adwîrhe arhubwîra, mpu: "Hindi hitya murhâcimbone, na hindi hitya mwâshub'imbona", na mpu: "Najà emwa Larha?"» 18 Okubundi bakaziderha, mpu «Ehyo hitya kwo kuderha kurhi? Rhurhamanyiri ebi alonza okuderha». 19 Yezu amanya oku balonza okumudôsa. Anacibabwîra, erhi: «Mudwîrhe mwadôsanya ebi nalonzagya okummubwîra ene nderha, nti: "Hindi bitya murhâcimbone, na hindi hitya mwâshub'imbona"». 20 «Okuli, okuli, mmubwîre, mwayish'ilaka munalakûle; igulu lyôhe lyayish'icîshinga; mwêhe mwayish'ibona oburhè, ci oburhè bwinyu bwayish'ihinduka mwishingo. 21 "Omukazi, nk'ali hôfi h'okuburha, oburhè bunamugwârhe, bulya amango gâge gahisire; ci kwônene nk'amâyûs'iburha omwâna, arhacikengêra galya malibuko gâge, erhi kucîshinga kurhuma, bulya omuntu abusirwe en'igulu". 22 "Ninu kwo n'okwo". Buno muli burhè; ci nâcimubone n'omurhima gwinyu gwâshagaluke, n'obusîme bwinyu ntâye wâcimmukûle kuli bwo". 23 "Olwo lusiku ntâco mwâcindôse". "Okuli, okuli, mmubwîre, eci mwâhûne Larha, ammushobôzaco oku izîno lyâni". 24 "Kuhika buno, ntâco musig'ihûna oku izîno lyâni. Hûni, mwâhâbwâ, n'obusîme bwinyu bwâbâ bwimâna". 25 "Ebyo byoshi nammubwîzirebyo omu migani". "Amango gayiruka, ntakacimmubwîra omu migani; nâmmushambalira ebya Larha n'obwâlagale". 26 "Agôla mango, mwâhûne oku izîno lyâni. Ntadesiri nti nayish'immusengerera emwa Larha", 27 "kulya kubâ Larha yêne ammuzigira, bulya munzigira munayêmîre oku nahubukaga muli Nyamuzinda". 28 "Nahubukaga muli Larha, najà en'igulu". "Buno nkola nârhenga en'igulu, njè emwa Larha"». 29 Abaganda bâge

17 Erhi ayûs'iderha ebyo binwa, Yezu ayînamula amasù, agalamira enyanya, aderha, erhi: «Larha, amango gahisire: kuza Mugala wâwe, lyo Mugala wâwe akukuza, 2 na bulya wamuhi're obuhashe kuli ngasi ciremwa, lyo ashobôza abâ wamuhi're boshi akalamo k'ensiku n'amango. (aiônios g166) 3 Akalamo k'ensiku n'amango kuli kukumanya, w'oyo Nyamuzinda w'okuli wénene, n'oyu warhumaga, Yezu Kristu. (aiônios g166) 4 Nakukuzize en'igulu; nayukirîze omukolo wampâga mpu njire. 5 Larha, nâwe onkuzagye buno, onampè liryâ irenge nayôrhaga njira emwâwe embere igulu liremwe. 6 Abantu warhenzagya igulu obampâ, nabamanyisize izîno lyâwe. Bâli bâwe, wabampa, banashimba akanwa kâwe. 7 Buno bakolaga bamanyire oku ebi wampîre byoshi emwâwe birhenga; 8 bulya ebinwa wampâga, nabahîrebyo, banayêméra okuli oku muli we nahubukaga, banayêméra oku we wantumaga. 9 Bo nsengerîre; ntasengerîri igulu, ci balya wampâga bo nsengerîre, bulya bali bâwe. 10 Ebyâni byoshi biri byâwe, n'ebiyâwe byoshi biri byâni, na muli bo najîre irenge. 11 Ntaciri en'igulu, ci bôhe en'igulu baciri. Nie ono nyishire emwâwe. Larha Mutagatîfu, olange omu izîno lyâwe abâ wampâga, lyo babâ muguma akîrhu. 12 Erhi nciri nabo, nakâg'ibalanga oku izîno lyâwe abâ wampâga. Nabalandzire, na ntâ muguma wahezire muli bo, aha nyuma ly'omwâna w'omuhera, mpu lyo okwayandisirwe kuyunjula. 13 Buno lêro nyishire emunda oli; n'ebyo mbidesire buno nciri en'igulu, nti lyo bayumva obusîme bwâni banabuyunjule. 14 Nabahîre akanwa kâwe, igulu lyabashomba, bulya barhali b'igulu, nk'oku nâni ntali w'igulu. 15 Ntakuhûnyiri ntiobarhenze omu igulu, ci nti obalange oku Mubî. 16 Barhali b'igulu, nk'oku nâni ntali w'igulu. 17 Obajire batagatîfu omu okuli: akanwa

kâwe kwo okuli. 18 Kulya wantumaga igulu, kwo Yezu, bamushwêka. 13 Barhang'imuhêka emwa nânî mbarhumire igulu. 19 Nchânyire nterekôro bo Hana, bulya àli ishazâla wa Kayifa wali mudâhwa barhumire, lyo nabo bahinduka nterekôro omu okuli. mukulu ogwo mwâka. 14 Kayifa y'olya wahâga 20 Arhalî bônene nsengerîre, ci na balya banyêmère Abayahudi eri ihano, erhi: «Kukwâñîne muntu muguma erhi kanwa kâbo karhuma. 21 Boshî babè muguma. afire olubaga». 15 Ci Simoni Petro bo n'owundi Nk'oku we, Larha, oli muli nie nânî nkulimwo, nabo muganda bâli bakulikîre Yezu. Oyo wundi muganda babè muguma muli rhwe, lyo igulu liyêméra oku we àli amanyibwe n'omudâhwa mukulu. Anacishimba wantumaga. 22 Nabahîre irenge wampâga, nti lyo Yezu omu côgo c'omudâhwa mukulu. 16 Petro yêhe babâ muguma, nka kulya nîrhu rhuli muguma: 23 nie abêra abà lumvi embuga. Olya wundi muganda wali muli bo, nâwe muli nie, lyo babâ muguma Iwoshi, lyo omanyikîne n'omudâhwa mukulu anacihuluka; abwîra n'igulu limanya oku we wantumaga n'oku nabazigire omujakazi wakâg'ilanga omuhango, ageza Petro. nka kulya wanzigîre. 24 Larha, mnonzize abà wampîre 17 Oyo mujakazi wali aha lumvi adôsa Petro, erhi: nabo babè nânî aha ndi, lyo babona irenge wampîre, «Ka nâwe orhalî w'omu baganda b'oyu muntu?» bulya wanzigîre embere z'okulemwa kw'igulu. 25 Naye ashuza, erhi: «Nanga, ntali wa muli bo». 18 Larha mwimâna, igulu lirhakumanyaga, ci niehe Abashizi n'abaganda erhi batwanyire omuliro erhi nakumanyire, n'abâla bamanyire oku we wantumaga. mboho erhuma, bakakalûka. Naye Petro abalimwo 26 Nabamanyîsize izîno lyâwe, nanacibamanyîsalyo, anakag'ikalûka. 19 Omudâhwa mukulu anacidôsa lyo obuzigire wanzigîre bubâ muli bo, lyo nânî mbâ Yezu ogw'abaganda bâge n'eniyigîrizo zâge. 20 Yezu amushuza, erhi: «Nayigîrizize igulu n'obwâlagale; ensiku zoshi nahanwîre omu sinagogi n'omu ka-Nyamuzinda, mwo Abayahudi barhigânana, na ntâco nadesire bufundafunda. 21 Cirhumire wandôsa? Dôsa abayumvîre ebi nabayigîrizize; bamanyire ebi nadesire». 22 Erhi ayûs'iderha ntyo, muguma w'omu baganda bâli aho arhimba Yezu oluhî, anamubwîra, erhi: «Ka kwo bashuza omudâhwa mukulu ntyo?» 23 Yezu amushuza, erhi: «Akabâ nadesire kubî, nyêreka aha nahabîre; ci akabâ kwijà nadesire, bici ocinshûrhirage?» 24 Okubundi, Hana amurhuma emwa omudâhwa mukulu Kayifa erhi anaciri mubohe. 25 Simoni Petro naye erhi analigi aho, adwîrhe akalûka. Bamubwîra, mpu: «Nâwe we, k'orhalî w'omu baganda bâge?» Ahakana, erhi: «Nanga, ntali wa muli bo». 26 Muguma w'omu bagaragu b'omudâhwa mukulu, mwene wâbo olya Petro ajingûlaga okurhwiri, amubwîra, erhi: «Ka ntakubwîne omu ishwa mwe naye?» 27 Petro ashub'ihakana. Ho n'aho oluhazi Iwabika. 28 Banacirhenza Yezu emwa Kayifa, bamujâna omu lugo Iw'omurhegesi. Lyâli sézi. Ci bôhe barhajâga omu lugo mpu balek'ihumâna, mpu lyo banahash'ilya oku mwâna-buzi wa Basâka. 29 Bilato anacihuluka, abajayo, abadôsa, erhi: «Cici mushobesire oyu muntu?» 30 Bamushuza, mpu: «Acibâga arhâli muntu muñi, rhurhankakudwîrhireye». 31 Bilato, erhi: «Yankiye mwêne, mumutwîre nk'oku Amarhegeko

18 Erhi Yezu ayûs'iderha ntyo, anacihuluka bo n'abaganda bâge, bayikira omugezi gw'e Cedroni. Hali ishwa, alijamwo bo n'abaganda bâge. 2 Yûda w'omulenzi ali ahayishi, bulya kanji kanji Yezu akâg'ishimânanaho n'abaganda bâge. 3 Yûda anacyisha adwîrhe engabo y'abasirika n'abaganda barhumirwe n'abakulu b'abadâhwa n'Abafarizeyi. Bali bafumbasire amatara n'orhumole n'amatumu. 4 Okuhandi, bulya Yezu ali amanyire okwâbâ kwoshi, abajayo, ababwîra, erhi: «Ndi mwalonza?» 5 Bamushuza, mpu: «Yezu w'e Nazareti». Naye, erhi: «Nie ono». Yûda wamulenganyaga erhi ali nabo. 6 Eerhi Yezu ayûs'ibabwîra, erhi: «Nie ono», bacitunda, bahirimma lugali. 7 Ashub'ibadôsa, erhi: «Ndi mwalonza?» Nabo bashuza, mpu: «Yezu w'e Nazareti». 8 Naye Yezu, erhi: «Ka ntammubwîzire oku nie ono! Akabâ nie mwalonza lekagi abâla bacigendere». 9 Ebyo byoshi mpu lyo cirya cinwa aderhaga ciyunjula, erhi: «Muli abà wampâga, ntahezagya ciru n'omuguma». 10 Obwo erhi Simoni Petro adwîrhe engôrro. Anacyiyômola, ayirhimbâ mwambali w'omudâhwa mukulu, amushishimbula okurhwiri kulyo. Oyo mushi izîno lyâge ye wali Maliko. 11 Yezu acacibwîra Petro, erhi: «Shubiza engôrro yâwe omu lûba. Akabehe Larha anteganyize, ka ntakanywe?» 12 Okubundi, erya ngabo n'omukulu w'abasirika n'abaganda b'Abayahudi bahamirakwo

ginyu ganadesire». Nabo Abayahudi bamushuza, Bilato anacimubwîra, erhi: «K'orhalonza okumbwîra? mpu: «Ntâ buhashe rhujira bw'okuyîrha omuntu». 32 K'orhamanyiri oku ngwêrhe obuhashe bw'okukulika Okwo kwoshi mpu lyo akanwa Yezu aderhaga kabà, n'obuhashe bw'okukubamba oku musalaba?» 11 Yezu bulya àli erhi adesire lufù luci ayish'ifâ. 33 Okubundi amushuza, erhi: «Ntâ buhashe wankambwînekwo, Bilato anacishubira omu k'emmanja; ahamagala acibâga orhabuhâbagwa kurhenga enyanya. Co Yezu, amudôsa, erhi: «K'oli mwâmi w'Abayahudi?» cirhumire ecâha c'owampânaga omu maboko 34 Yezu amushuza, erhi: «Ka wakumanya wêne gâwe cilushire ecâwe». 12 KURHENG AHO, Bilato erhi wakubwîrwa n'abandi?» 35 Bilato ashuzu, erhi: akâlonza oku akamulika. Ci Abayahudi bayâma, «Ewe, ka nie ono ndigi Muyahudi? Bene winyu mpu: «Okamulika, erhi orhalı mwîra wa Sezari: n'abajinji b'abadâhwa bakundwîrhîre. Bici wajizire?» bulya ngasi yêshi ocijira mwâmi, erhi kugoma 36 Yezu amushuza, erhi: «Obwâmi bwâni burhali agomîre Sezari». 13 Erhi ayumva ebyo binwa, bw'en'igulu. Obwâmi bwâni bucibâga bw'en'igulu, Bilato ahêka Yezu embuga, atamala aha k'emmanja bambali bâni bâli banfungira, lyo ndek'ihânwa omu kâge, haderhwa «Litostrotos», omu cihabroniya maboko g'Abayahudi. Ci obwâmi bwâni burhali «Gabata». 14 Lwâli Iusiku Iw'Amarheganyo ga bw'eno». 37 Naye Bilato, erhi: «Kuziga oli mwâmi?» Basâka, nka nsâ ya kali ndarhu. Bilato abwîra Yezu amushuza, erhi: «Wakudesire! ndi mwâmi. Abayahudi, erhi: «Lolagi omwâmi winyu». 15 Nabo Naburhagwa nanajà en'igulu nti mpamîrize okuli. bayâma, mpu: «Rhenza, rhenza! Omubambe oku Ngasi muntu osîma okuli, ayumvîrhiza izù lyâni». musalaba!» Bilato abadôsa, erhi: «Kurhi nankabamba 38 Bilato amubwîra, erhi: «Okuli kwo kuci?» Oku omwâmi winyu?» Abajinji b'abadâhwa bamushuza, ayûs'iderha ntyo, ahaluka, ajà emunda Abayahudi mpu: «Ntâ wundi mwâmi rhujira orhalı Sezari!» 16 bâli. Anacibabwîra, erhi: «Ntâ cibî mmubwînekwo. Obwo anacibahâye mpu bamubambe oku musalaba. 39 Mwakômerîre okubona nammushwêkûlira muntu Banacyanka Yezu. 17 Abarhula omusalaba gwâge, muguma oku Basâka. Ka mulonzizagye ndîke omwâmi arhenga omu Lugo, ajà ahantu haderhwa «hantu w'Abayahudi?» 40 Bashub'iyâma, mpu: «Arhalı ye, ci Baraba!» Oyôla. Baraba càli cishambo.

19 Okuhandi Bilato arhegeka mpu bayanke Yezu banamushûrhe emikoba. 2 Abasirika banaciluka ecimane c'emishûgi, bamuhiraco omwîrhwe, bamuyambika ecishûli cidukula. 3 Bakamujaho banaderha, mpu: «Asinge wâni mwâmi w'Abayahudi?» Banakamushûrha empî. 4 Bilato ashub'ihuluka, ababwîra, erhi: «Y'oyu mmudwîrhîre eno mbuga, nti mubone oku ntâ cibî namubwînekwo». 5 Yezu anacihuluka erhi akola ayambîrhe ciryâ cimanè c'emishûgi na ciryâ cishûli cidukula. Bilato ababwîra, erhi: «Lâbagi omuntu!» 6 Oku banamukozakwo amasù, abajinji b'abadâhwa n'abaganda bayâma, mpu: «Omubambe, omubambe oku musalaba?» Bilato abashuza, erhi: «Mumuyanke mwêne, mugend'imubamba oku musalaba: «niehe ntâ cibî mmubwînekwo?». 7 Abayahudi bamushuza, mpu: «Rhujira Irhegeko, n'eryo Irhegeko lidesire mpu afè, bulya acijizire mwene Nyamuzinda». 8 Erhi Bilato ayumva eco cinwa, ashubiyôboha bwenêne. 9 Ashub'ijà omu k'emmanja, addôsa Yezu, erhi: «Oli wa ngahi?» Ci Yezu arhamushuzagya kantu. 10

bajizire. 25 Aha burhambi bw'omusalaba gwa Yezu bâli bayimanzipre: nnina, na munina, Mariya, mukâ- Kleofasi, na Mariya Magadalena, 26 Erhi Yezu burhac'ihumanuka; ashimâna bakûzire ibuye abona nnina n'olya muganda arhonyagya eburhambi oku nshinda. 2 Anacikûla omulindi, aj'emunda bwâge, anacibwîra nnina, erhi: «Nyoko we, alà Simoni Petro àli bo n'olya wundi muganda Yezu mugala wâwe». 27 Abwîra n'olya muganda, erhi: «Alà arhonyagya, ababwîra, erhi: «Babishwîre Nyakasane, nyoko». KURHENGAGO MANGO NYAMUGANDA AMUHÉKA RHURHANAMANYIRI AHA BAMUHIZIRE». 3 Petro anacigenda emwâge. 28 Enyuma z'aho, Yezu erhi amanyirire oku bo n'olya wundi muganda, baj'ebwa cûsho. 4 Bajaga byoshi byayunjwîre, mpu lyo ebyayandisirwe byoshi balibirha bombi. Olya wundi muganda ye wali mubidu, bibâ, anaciderha, erhi: «Enyôrha yamangwârha», kulusha Petro, amushokolera, ahika wa burhanzi aha 29 Ahôla erhi hali akabindi kayunjwîre nkalishi. bwa nshinda. 5 Anacyûnama, abona ebitambara oku Banaciyanka echîhôholo, bacivumvuliza mw'erya idaho, ci arhamujaga. 6 Simoni Petro wali omukulikire nkalishi, bacîshwêkera oku itumu, bamuhêreza mpu naye ahika. Aj'omu cûsho, abona ebitambara biri anywe. 30 Erhi Yezu ayûs'inyawakwo eyo nkalishi, oku idaho, 7 n'omwenda bâli bafûnisiremwo irhwe. aderha, erhi: «Hoshi aho». Anacyûnama irhwe, Ogwo mwenda gurhâli haguma n'ebitambara, ci gwâli arhengamwo omûka. 31 Lwâli lusiku lw'Amarheganyo muzinge hâgo hâgo. 8 Lyo olya wundi muganda ga Basâka, lyo emirhumba erhag'ibêra oku musalaba warhangag'ihika aha bwa cûsho naye amujirage. olwa Sabato, n'olwo Iwa-Sabato lwâli lukulu bwenêne, Acîbonera, anayêméra. 9 Okuli, barhâli basâg'iyumva Abayahudi baj'ihûna Bilato mpu babavune emilundi, oku amandiko gadesire oku àli akwâñîne afûke omu banabamanule, 32 Abasirika bayisha, bavuna bafû. 10 Okuhandi abaganda banacishubir'eka. 11 omurhanzi emilundi n'owa kabiri mwo balya bâli Mariya yêhe àli ayîmanzipre aha bwa cûsho, anali babambirwe oku musalaba bo naye, 33 Erhi adwîrhe afûmêka. Oku adwîrhe alaka, ayûnama, bahika hali Yezu, bashimâna afire; barhavunaga alola omu nshinda, 12 abona bamalahika babiri milundi, 34 ci musirika muguma amushinga itumu bayambîrhe emyambalo myêru banabwârhire aha bâli omu lubavu, na halya honêne mwarhenga omukò balambisire omubiri gwa Yezu, muguma ebw'irhwe, n'amîshi. 35 Owabonaga okwo, yêne ye na owundi ebwa magulu. 13 Banacimubwîra, mpu: «We muhamîrizi, n'obuhamîrizi bwâge buli bw'okuli, mukazi, bici ebyo walakira?» Naye, erhi: «Bahêsiere anamanyire oku adesire okunali, mpu lyo ninu Nnawîru, ntanamanyiri ngahi bamuhizire». 14 Oku tuyêméra. 36 Ebyo byoshi byabîre mpu lyo Amandiko ayûs'iderha ntyo, akabagna, abona Yezu ayîmanzipre, gayunjula: Barhakumuvuna kavuha ciru n'akaguma, ci arhamanyaga oku ye. 15 Yezu amudôsa, erhi: «We 37 N'ahandi kuyandisirwe, mpu: Bayish'ilolêreza mukazi, bici ebyo walakira? Ndi walonza?» Acikêbwa oyu bafundaga itumu. 38 Okubundi Yozefu w'e mpu ye mulanzi w'ishwa, amubwîra, erhi: «Yâgirwa, Arimatiya ahûna Bilato okumanula omubiri gwa akabâ we wamuhêsiere, ombwîre ngahi wamuhizire, Yezu. Oyo Yozefu ali naye muganda wa Yezu, ci nj'imurhôla». 16 Yezu amubwîra, erhi: «Mariya!» bufundafunda erhi kuyôboha Abayahudi kurhuma. Mariya amumanyîrira, amubwîra omu mahabranîya, Bilato ayêméra. Anacyish'iguyanka. 39 Nikodemu erhi: «Rabuni!» kwo kuderha: «Muyigîriza». 17 naye ayisha; y'olya warhangag'ijà emwa Yezu Yezu amubwîra, erhi: «Orhampumagakwo, bulya budufu. Ali adwîrhe emvangè y'obukù n'omugavu ntaj'irheremera emwa Larha. Ci ojage emunda bene ya ngero nk'igana. 40 Bayanka omubiri gwa wîru bali, obabwîre oku nteremîre emwa Larha Yezu, baguboha omu bitambara banagushîga na Sho, emwa Nyamuzinda wâni na Nyamuzinda omugavu nka kulya Abayahudi banakomerera wînyu». 18 Mariya Magadalena anacigenda, abwîra okubisha. 41 Aha bamumbiraga oku musalaba hâli abaganda oku abwîne Nyakasane n'oku amubwîzire ishwa, na mw'eryishwa mwâli enshinda mpyâhya ebyo binwa. 19 Bijingo by'olwo lusiku lurhanzi erhalisâg'ibishwamwo ndi. 42 Bulya lwâli lusiku lwa lw'omugobe lwonêne, omu abaganda bâli enyumi Marheganyo g'Abayahudi, babisha Yezu mw'eyo zoshi zâli mpamike erhi kuyôboha Abayahudi nshinda yali hôfi.

20 Olusiku lurhanzi lw'omugobe, Mariya Magadalena alamukira ebwa cûsho mucéracéra

ababwîra, erhi: «Omurhûla muli mwe!» 20 Erhi barhacihashag'ikazikûla erhi bunji bwa nfi burhuma. aderha ntyo, abayéreka enfune n'olubavu. Abaganda 7 Olya muganda Yezu arhonyaga anacibwîra Petro basîma bwenêne erhi babona Nyakasane. 21 Yezu erhi: «Nyakasane oyo!» Erhi Simoni Petro ayumva ashub'ibabwîra, erhi: «Omurhûla muli mwe! Nk'oku mpu Nyakasane oyo, acîbwîka omwambalo gwâge, Larha antumaga, nâni mmurhumire». 22 Erhi abà bulya arhâli ayambirhe, acîloha omu nyanja. 8 Abandi amâderha ntyo, ababûhira omûka, ababwîra, erhi: baganda bayisha omu bwârro, bajà bakulula akêshe «Yankiriri Mûka Mutagañfu. 23 Abamwâkulire e n'enfi, bulya barhâli kuli n'ecikwî c'enyanja: yali nka byâha, babikulirwe n'abamwâbirekere, babiyôrhane». misomi magana abiri yône. 9 Erhi bayômoka oku 24 Ci Toma yêhe, muguma muli balya ikumi na cikwî, babona amakala gayâsire, n'enfi egalikwo babiri, oderhwa Cihasha, arhâli baguma n'abâbo n'omugati. 10 Yezu anacibawîra, erhi: «Lerhagi kuli erhi Yezu ayisha. 25 Abandi baganda bamubwîra, ezo nfi mudubire». 11 Simoni Petro ashonera omu mpu: «Rhwabwîne Nyakasane!» Naye abashuza, bwârro, akululira akêshe ebulambo; kâli kayunjwîre erhi: «Nkaba ntâbwîni emirhule y'erya migera omu bifi binenêne: igana na makumi arhanu na bisharhu. nfune zâge, nkaba ntafundiri omunwe gwâni omu N'obwo zâli nyinji ntyo, akêshe karhaberekaga. bibande by'emisumari, na nkaba ntahumiri niene omu 12 Yezu ababwîra, erhi: «Yishagi muyikule». Ntâ lubavu Iwâge, ntayêmêre». 26 Erhi kugera nsiku muguma omu baganda wadesire, mpu amudôsa, munâni, abaganda bâli kandi omu nyumpa na Toma mpu: «We ndi?» bulya bâli bamanyire bwinjâ oku haguma nabo. Yezu apamuka erhi n'enyumuvi zoshi àli Nyakasane. 13 Okuhandi Yezu anaciyegera, ziri mpamike; abayimanga ekarhî, erhi: «Omurhûla arhôla omugati, abahêreza, n'enfi kwo na kwo. 14 muli mwe!» 27 Anacibwîra Toma, erhi: «Funda Bwo bwâli bwa kasharhu obwo Yezu abonekera omunwe gwâwe omu: lolâ enfune zâni; lérha okuboko abaganda bâge kurbhenga afûka omu bafû. 15 Erhi kwâwe, okuhire omu lubavu Iwâni; orhanacibaga bayûs'iyikula, Yezu adôsa Simoni Petro, erhi: «Simoni, mubula-buyêmêre, ci obè mwemêzi». 28 Toma mwene Yowane, k'onzigira kulusha abà?» Amushuza, ashuza, erhi: «Nyakasane, Nyamuzinda wâni». 29 erhi: «Nêci, Nyakasane, orhababiri oku nkuzigira». Yezu amubwîra, erhi: «Oyêmîre bulya wambwîne. Yezu amubwîra, erhi: «Yabula abâna-buzi bâni». 16 Bali bany'iragi abâyêmêre barhanabwîni». 30 Yezu Amudôsa obwa kabiri, erhi: «Simoni, mwene Yowane, ajizire bindi bimanyiso binji embere z'abaganda bâge k'onzigira?» Amushuza, erhi: «Nêci, Nyakasane, birhayandisirwi mw'eci citabu. 31 Ebîra byayandisirwe orhababiri oku nkuzigira». Yezu amubwîra, erhi: nti lyo tuyêmêra oku Yezu ye Kristu, Mwene Nnâmahanga, na mukayêmêra, nti lyo mubona erhi: «Simoni, mwene Yowane, k'onzigira?» Petro obuzîne oku izîno lyâge.

21 Enyuma z'aho, Yezu ashub'ibonekerera abaganda bâge eburhambi bw'e nyanja y'e Tiberiyadi. Alagi oku abonekeraga. 2 Simoni Petro, Toma, oderhwa Cihasha, Natanaeli w'e Kana omu Galileya, bene-Zebedeyo na bandi baganda babiri bâli haguma. 3 Simoni Petro anacibawîra, erhi: «Nkol'iduba». Nabo bamubwîra, mpu: «Nîrhu rhwakushimba». Banacilikûla, bashonera omu bwârro. Ci mw'obwo budufu, ntâco barhôzire. 4 Erhi izûba lishoshôka emashinji, bahona Yezu ayîmanzire ebulambo, ci abaganda barhamanyaga oku ye. 5 Yezu anacibawîra, erhi: «Mwe bâna, ka ntâ hifi mugwîrhe?» Bamushuza mpu: «Ntâhyo!» 6 Naye, erhi: «Mukwêbe akêshe ebwa kulyo k'obwârro, mwâgwâsa». Banacikakwêba, ci 20 Oku Petro acikabagana, abona olya muganda Yezu arhonyaga abakulikire, y'olya wali oshegemize irhwe oku cifuba câge erhi bashêga anamudôsa, erhi: «Yâgirwa, ndi wakulenganya?» 21 Erhi Petro amubona, abwîra Yezu, erhi: «Naye ye, Nyakasane?» 22 Yezu amushuza, erhi: «Nkola nalonza nti ayôrhe

kuhika ngaluke, ka kukuyérekîre? W'oyo nshimba».

23 Omwanzi gwavuma omu bashimbûlizi ba Yezu mpu
oyo muganda arhakafa. N'obwo Yezu arhâl'ibwîzire
Petro, mpu: «Arhakafa», ci mpu: «Nkola nalonza nti
ayôrhe kuhika ngaluke, ka kukuyérekîre?» 24 Oyo
muganda ye muhamîrizi w'ebyo, ye wanabiyandikaga,
rhunamanyire oku obuhamîrizi bwâge buli bw'okunali.

25 Hali bindi binji Yezu ajizire. Owabirhondêreza
ciguma ciguma, ciru n'igulu lirhankabona aha lyahira
ebitabu byankayandikwa.

Ebijiro

1 Omu citabu câni cirhanzi, wâni Teofili, naganîre byoshi ebi Yezu ajizire anayigîriza kurhenga omurhondêro 2 kuhika olusiku arheremera empingu, erhi amâyûs'iyigîriza Entumwa acîshogaga n'omunwe gwa Mûka Mutagatîfu. 3 N'erhi ayûs'ibabala, kandi bo acîyêresire oku azîne omu kubahà bimanyiso binji; ajira nsiku makumi anni ababonekera anabashambâlira eby'Obwâmi bwa Nnâmahaanga. 4 Léro anacibà adwîrhe alya haguma nabo, ababwîra mpu barharhengaga omu Yeruzalemu, ci mpu balindireyo eci Îshe abalaganyanya, erhi: «Kulya mwayumvagya nammubwîra, nti: 5 "Yowane akâg'ibatiza n'amîshi, ci mwâhê, hano kugera nsiku nsungunu, mwâbatizibwa muli Mûka Mutagatîfu."» 6 Erhi babà bacîgushire ntyo haguma, banacimudôsa, mpu: «Yâgirwa, ka buno ly'okola washub'iyimanza obwâmi bw'Israheli?». 7 Abashuza, erhi: «Gurhalî mukolo gwinyu okumanya ensiku n'amango Larha yêne acîshozire oku bulonza bwâge; 8 ci Mûka Mutagatîfu ammuyandagalira, ammuhè n'emisi y'enanya; na ntyo mubè bahamîrizi bâni omu Yeruzalemu, n'omu Yudeya yoshi, n'omu Samâriya, na kuhika aha igulu lihekera», 9 Erhi ayûs'iderha ebyo binwa, banacimubona amanamana emalunga; ecitù camubwîka, barhacimubonaga. 10 Erhi bâli ntyo, bamukonolîre amasù oku ajà emalunga, banacibona balume babiri babayishîre, bayambîrhe emyambalo myêru. 11 Bababwîra, mpu: «Ewe, mwe bantu b'e Galileya, cirhumire muyimanga munadwîrhe mwalola emalunga? Oyo Yezu ommurhenziremwo, arheremera empingu, kwo anânagaluke nk'oku mwamubwîne arheremera empingu». 12 Okubundi barhenga ebw'erya ntondo y'Emizêtî, bashubira e Yeruzalemu, Eyo ntondo erhalî kuli n'e Yeruzalemu: luli lugendo Iwankagendwa olwa-Sabato, 13 Erhi bahika omu lugo, bacijira omu nyumpa y'enanya; mwo bakâg'ibêra. Abâmuli b'abâ: Petro na Yowane, Yakôbo n'Andreya, Filipo na Toma, Bartolomeyo na Mateyo, Yakôbo mwene Alfeyo na Simoni Shabushiru, na Yûda mwene Yakôbo. 14 Abo boshi bananîza emirhima haguma, bakâshenga buzira kuhusa, bo n'abakazi bâbalimwo, haguma na Mariya, nnina wa Yezu, na bene wâbo. 15 Mw'ezo nsiku, Petro anacyimanga ekarhî k'abâbo, eyo ndêko yali ya bantu nk'igana

na makumi abiri, ababwîra, erhi: 16 «Bene wîrhu, Iwâli lukwânîne luyunjule lulya luderho Iw'Amandiko Mûka Mutagatîfu aderhaga omu kanwa ka Daudi kuli Yûda wacijîraga cirongozi ca balya bagwârhaga Yezu, 17 "Ali wa muli rhwe, anali agwérhe naye ecâge cikono omu mukolo gwîrhu". 18 "Lêro oyo muntu, erhi abà amagula ishwa n'engulo y'ecâha câge, akulumbirâ aha k'amalanga, enda yabasha, n'ebi'omu nda byoshi byashandâla". 19 "Okwo kwamanyibwa n'abantu b'e Yeruzalemu boshi, kwanarhuma bayîrika ery'ishwa Haceldama omu lulimi Iwâbo, kwo kuderha mpu Ishwa ly'Omukò". 20 "Kwâli kuyandisirwe omu citabu c'Ennanga, mpu: Aha mwâge hayôrhe bûmu hanabule owahayûbaka, n'ecikono câge owundi acihâbwe." 21 "Kuziga kukwânîne, muli abà bantu rhwâli rhweshi amango goshi Nyakasane Yezu àli ekarhî Kirhu", 22 "kurhenga obubatizo bwa Yowane kuhika olusiku arhurhengagamwo, murhenge muguma wâbâ muhamîrizi w'okufûka kwâge haguma n'irhù". 23 Banacilérha babiri, Yozefu, wakâg'iderha Barsaba, Nnâmahaanga, mpu: «Yâgirwa Nyakasane, we yishi emirhima y'abantu boshi, orhuyêreke oyu ocîshozire mw'abâ babiri, 25 "ahâbwe mw'obu burhumisi n'ogu mukolo, ecikono Yûda asigaga erhi agenda Iwâge"». 26 Banaciyêsha ecigole, cagwârha Matiya; aganjwa muli zirya Ntumwa ikumi na nguma.

2 Boshi bâli bacîgushire baguma erhi olusiku lwa Pentekoste luyisha. 2 Caligumiza, ecihôgêro ciri nka cihôgêro ca mpûsi ndârhi camanuka oku nkuba, cayunjuza enyumpa bâlimwo. 3 Babona orhumole rhuli nka ndimi za muliro; rhwacîgaba, rhwanayish'ikâgwa oku irhwe lya ngasi muguma. 4 Boshi banaciyunjula Mûka Mutagatîfu, barhondêra okushambâla ezindi ndimi, nk'oku Mûka Mutagatîfu akâg'ibabwîra. 5 Obwo e Yeruzalemu erhi eri Abayahudi n'abantu barhînya Nnâmahaanga, barhengaga omu mahanga goshi g'en'igulu. 6 Erhi eyumva eco cihôgêro, eyo ngabo y'abantu yacilunda haguma; barhangâla erhi bayumva Entumwa zidwîrhe zashambâla olulimi lwa ngasi muguma. 7 Bayôboha boshi banarhangâla, mpu: «K'abâla bantu badwîrhe baderha barhalî b'e Galileya boshi? 8 Kurhi rhucidwîrhage rhwabayumva ngasi muguma omu lulimi lw'ewmâbo? 9 Abaparti n'Abamedî n'Abelamiti, abantu b'e Mezopotamiya n'ab'e Yudeya, ab'e Kapadociya n'ab'e Ponti n'ab'e Aziya, 10 ab'e

Frijjiya n'e Panfiliya, ab'e Mîsiri n'ab'ebihugo by'e bwâwe. 29 Bene wîrhu, leki mmubwîre n'obwâlagale: Libiya bibà omu lubibi n'e Cirenuya, n'Abaroma «Larha Daudi afire anabishwa, n'ecûsho câge yo bayûbaka eno, 11 Abayahudi n'abashimbûlizi, Abakreti cinacibà eno mwîrhu kuhika ene. 30 "Ci bulya n'Abaharâbu, rhweshi rhudwîrhe rhwayumva àli mulêbi, Daudi ali amanyire, oku ciragâne, oku baderha ebirhangâzo bya Nnâmahanga omu ndimi Nnâmahanga anayîmike oku ntebe yâge omwâmi zîrhu». 12 Boshi bagwârhwa n'obwôba, barhangâla w'omukò gwâge», 31 "àli erhi abwîne anabà amanyisa banakâbwizanya, mpu: «Lêro kwo kurhi oku?» okufûka kwa Kristu, bulya arhabêraga omu Kuzimu 13 Ci abandi bakâbashekera n'okuderha, mpu: n'omubiri gwâge gurhaboleraga omu nshinda". «Bagwâsiwe n'erivayi ly'omurhobol» 14 Obwo Petro (Hadès g86) 32 "Oyo Yezu, Nnâmahanga amufûsize; anaciymanga bo na balya ikumi na muguma, ayâkûza, na rhweshi rhuli bahamîrizi b'okwo". 33 "N'erhi abâbwîra, erhi: «Mwe bantu b'e Yudeya ninyu okulyo kwa Nyamuzinda kubà kwamamukuza, ïshe mweshi b'eno Yeruzalem, ehi mubimanye, murhege amuhà Mûka Mutagatîfu alaganyagya, anamurhuma. okurhwiri, munayumve kwinjâ ebinwa byâni. 15 Ebyo byo mudwîrhe mwabona, byo munadwîrhe Nanga, abà bantu barhali balalwe nk'oku mucikébirwe, mwayumva". 34 "Daudi yêhe arharheremeraga omu bulya ziciri nsâ isharhu z'omûshi. 16 Ci okûla kwo mpingu, anagal'iderha, mpu: Nyakasane abwîzire kulya kwalêbagwa n'omulêbi Yoweli», erhi: 17 Omu Nnâhamwîrhu, erhi: 35 "Bwârhala ebwa kulyo kwâni, nsiku nzinda, Nnâmahanga okudesire, nâlumîza kuhika abanzi bâwe mbayandaze burhaba aha magulu Omûka gwâni oku bantu boshi. Obwo bagala binyu gwâye." 36 "Kuziga bene-Israheli boshi bamanyage na bâli binyu bânalêbe; abasole bânabonekerwe, bwinjinjâ oku olya Yezu muzind'ibamba oku musalaba, n'abashozi bâbone ebilôrho, 18 Nêci, mw'ezo nsiku, Nyamuzinda amujizire Nyakasane na Mucunguzi». nayîsh'ilumîza Omûka gwâni oku bambali bâni n'oku 37 Ako kanwa kabahika oku murhima; banacibwîra bambalikazi bâni, bâkâléba. 19 Nânaejira ebirhangâzo Petro n'ezindi Ntumwa, mpu: «Bene wîrhu, kurhi era nyanya omu malunga n'ebisômerîne en'igulu: rhwâjiraga?» 38 Petro ashuza, erhi: «Mucîyunjuze, omukò, omuliro, n'amîshi gatumbûka. 20 Izûba na ngasi muguma abatizibwe oku izîno lya Yezu lyâhinduke mwizimyia n'omwêzi gubè mukò, embere Kristu, lya ababalirwa ebyâha byâge; ntyo muhâbwe olusiku Iwa Nyakasaneluyishe, lwo lusiku lukulu enshôkano ya Mûka Mutagatîfu. 39 "Bulya amalganyo lw'irenge. 21 Ago mango, ngasi yêshi wâshenge gali ginyu n'abâna binyu na ngasi boshi bali kuli, balya izîno lya Nyakasane anacire. 22 Bene-Israheli, boshi Nyakasane Nyamuzinda wîrhu ânahamagale». muyumve ebi binwa: Yezu w'e Nazareti, olya muntu 40 Ashub'ibabwîra bindi birhali binyi, ahamîriza Nyamuzinda akuzagya muli mwe, amuhà obuhashe anakomêreza, erhi: «Murhenge muli eri iburha bw'okujira ebisômerîne n'ebirhangâzo n'ebimanyiso libî». 41 Abayankirire akanwa kâge banacibatizibwa. ekarhî kinyu, okwo murhakuhabiri ninyu, 23 oyo muntu N'olwo lusiku bantu bihumbi nka bisharhu bajà abantu babî balenganyagya nka kulya Nnâmahanga omu bashimbûlizi ba Kristu. 42 Obushiru bwâbo ali arhegesire omu bulonza n'omu bumanye bwâge, bwâli bunji omu kushimba enyigîrizo z'Entumwa, y'oyo muzind'iyîrha, mwamubamba oku musalaba. n'omu cinyabuguma, n'omu kubega omugati, n'omu 24 Ci Nnâmahanga amuzûsa, amurhenza omu kuharâmya. 43 Abantu boshi bakâyôboha, bulya nkoba z'olufù, bulya kurhankahashikîne lumuhime. entumwa zâkâg'ijira birhangâzo na bisômerîne binji. 25 Kali Daudi adesire kuli ye, mpu: Nyakasane 44 Abemêzi boshi bâli bacîshwêkîre haguma, n'ebýabo mpirakwo amasù amango goshi, bulya andi byoshi bakâg'ibishangîra. 45 Bakâg'ikaguza amashwa ebulyo ntag'ihuligana. 26 Co cirhuma omurhima n'ebirugu byâbo, n'engulo bakâyigabâna boshi, gwâni gucishinga, n'olulimi lwâni lusima, n'omubiri ngasi muguma nk'oku analagirire. 46 Ngasi lusiku gwâni gwayish'iluhûkira omu bulangâlire. 27 Bulya n'omurhima muguma, bakômeraga okujà omu ka-orhankaleka omûka gwâni gwabêra omu Kuzimu, Nyamuzinda, banakâg'ibega omugati omu mwa orhankanayêméra omwîra wâwe abôlera omu bâbwè, bakâlyâ ebiryô byâbo omu bushagaluke, buzira nshinda. (Hadès g86) 28 Wanyéresire enjira z'obuzîne, murhima gw'obulyâlya. 47 Bakâg'ikuza Nnâmahanga, wânacinyunjuza masîma olusiku nâbona obusù n'olubaga Iwoshi lwâli lubarhonyize. Na ngasi

Iusiku Nyakasane akâg'iyûshûla balya balonzagya okucunguka omu mulala gw'abemêzi.

3 Okubundi Petro na Yowane banaciyinamukira omu ka-Nyamuzinda omu nsâ ya kali mwenda, yo nsâ y'okuharâmya. 2 Léro erhi hali omuntu waburhagwa cirema; bakâg'imulêrha ngasi lusiku, bakâmutamaza aha lumvi lw'aka-Nyamuzinda luderhwa Nakinjâ, mpu ahûne abajà omu ka-Nyamuzinda. 3 Erhi abona Petro na Yowane bakola mpu bajè omu ka-Nyamuzinda, abarhega enfune. 4 Obwo Petro amulikirakwo amasù na Yowane kwo na kwo, anacimubwîra, erhi: «Rhulolekwo». 5 Naye abakonolerakwo amasù, erhi alangâlîre mpu hali eci bamuhâ. 6 Ci Petro amubwîra, erhi: «Ensaranga n'amasholo, ntabijira; ci eci ngwêrhe nkologa nakuhâco: oku izîno lya Yezu Kristu w'e Nazareti, yimuka, ogende!» 7 Anacimugwârhira oku kuboko kulyo, amuyimusa. Aho honêne amagulu n'enshando zâge byazibuha. 8 Anacihama, ayimanga, arhondêra alambagira. Okuhandi ajà omu ka-Nyamuzinda bo na bo, aj'agenda, anahama, anakuza Nnâmahanga. 9 Olubaga Iwoshi Iwabona oku adwîrhe alambagira anakuza Nnâmahanga. 10 Bamanyîririra bwinjâ oku y'olya yenêne wakâg'itamala aha lumvi lw'aka-Nyamuzinda luderhwa Nakinjâ, mpu ahûnire obuligo.

Banacyôboha, bageramwo ogwa nyegenye erhi babona okwabîre. 11 Yêhe arhacirhengagakwo Petro na Yowane. Obwo, mwo bulya bwôba, olubaga Iwoshi Iwakunjukira emunda bâli, omu mbaraza ederhwa ya Salomo 12 Erhi Petro abona okwo, abwîra, olubaga, erhi: «Mwe bene-Israheli, kurhi mwankasômeragwa n'okwo? Cirhumire mwarhukonolerakwo amasù 13 Nyamuzinda birhanu: balume abo bône. 5 Okuhandi erhi buca, w'Abrahamu n'Izaki na Yakôbo, Nyamuzinda wa abakulu b'Abayahudi, abagula n'abashamuka b'ihamo balarha, ye wakuzize omurhumisi wâge Yezu bashimânana e Yeruzalemu. 6 Hana, omudahwa mwalenganyagya mwanamuahakana embere za mukulu, abalimwo bona Kayifa na Yowane na Bilato, n'obwo àli amâtwa mpu alîkwe. 14 Ci Aleksandro na ngasi b'obûko bw'abajinji b'abadâhwa, mw'oyo mwalenganyize Omwimêna n'Omwêru-kwêru; 7 Banacirhumiza Entumwa, babayimanza ekarhî kâbo, mwahûna mpu balîke ecishumûsi, 15 n'Omuluzi barhondêra okubadôsa, mpu: «Ewe, oku buhashe w'akalamo mwamuyîrha. Ci Nyamuzinda amufûla buhi erhi oku izîno lya ndi mwajiraga kulya?» 8 Obwo omu bafû, nîrhu rhwe bahamîrizi bâge. 16 Na Petro ayunjula Mûka Mutagatîfu, ababwîra, erhi: «Mwe bulya ayêmîre izîno lyâge, oyo mutu mudwîrhe bakulu b'olubaga, ninu mwe bagula, muyumve: 9 mwabona munayishi, eryo izîno lyâge lio lyamuhîre Obûla rhuhamagîrwe omu lubanja ene oku minjâ amagala, n'obuyémêre abâna bwo bufumize Iwoshi rhwajîrfe ecirema, mpu rhuderhe kurhi afumire, oyu mutu omu masù ginyu mweshi. 17 Ci ntahabiri, 10 mweshi mweshi, n'olubaga Iwoshi lw'Israheli,

bene wîrhu, oku buhwinja bwarhumaga mwajira, okwo, n'abarhegesi binyu kwo na kuguma. 18

Ntyo Nnâmahanga ayunjuzize ebi àli erhi aderhîre omu kanwa k'abalêbi boshi oku Masiha wâge ânababale. 19 Léro mucîyunjuzagye munahinduke, lio ebyâha binyu bizâzibwa, 20 lio analêrha amango g'omurhûla, gurhenga ebusù bya Nyakasane, anarhume olya ammulaganyagya, Yezu Kristu. 21

Kukwâñîne empingu emuyôrhane kuhika amango g'okuyumanyanya ebintu byoshi, kulya Nyamuzinda aderhaga kurtenga mîra omu kanwa k'abalêbi bâge batagatîfu. (aiôn g165) 22 Mûsa adesire, mpu: Nyakasane Nnâmahanga anâmmuhè omulêbi oli akâni warhenga muli bene winyu; Mukâyuvirhiza ngasi eci anâmmubwîre. 23 Ngasi owabule bwâyumva oyo mulêbi, ogwâge gunahwe omu lubaga. 24 N'abalêbi balêbire boshi, kurtenga Samuweli n'abakulikire, balêbire ezo nsiku. 25 Mw'oyo muli bâna b'abalêbi na bâna ba galya malanganyo Nnâmahanga alagânânanaga na balarha, erhi abwîra Abrahamu, erhi: Amashanja goshi g'igulu ganagishwe omu iburha lyâwe. 26 Mwe barhanzirhanzi mwarhumaga Nyamuzinda afûla omwambali, amurhuma mpu ammuhè omugisho, ly'arhenza ngasi muguma muli mwe omu bubî bwâge».

4 Bâli bacîdwîrhe babwîra olubaga erhi abadâhwa n'omurhambo w'aka-Nyamuzinda n'Abasaduceyi babarhogera. 2 Bayisha bagayire okwenge bakâg'iyigîriza abantu n'okubabwîra mpu Yezu afûsire omu bafû. 3 Banacibagwârha, babahira omu mpamikwa kuhika bwâca, bulya byâli bikola bijingo. 4 Ci banji muli balya bâli bayumvîrhe ebyo binwa nka kuno buhashe erhi bwinjâ bwîrhu rhwenene bayêméra. Ntyo abemêzi bahika omu bihumbi nka rhwagendesizemwo oyu mutu? 5 Okuhandi erhi buca, w'Abrahamu n'Izaki na Yakôbo, Nyamuzinda wa abakulu b'Abayahudi, abagula n'abashamuka b'ihamo balarha, ye wakuzize omurhumisi wâge Yezu bashimânana e Yeruzalemu. 6 Hana, omudahwa mwalenganyagya mwanamuahakana embere za mukulu, abalimwo bona Kayifa na Yowane na Bilato, n'obwo àli amâtwa mpu alîkwe. 7 Banacirhumiza Entumwa, babayimanza ekarhî kâbo, mwahûna mpu balîke ecishumûsi, 8 Ci Aleksandro na ngasi b'obûko bw'abajinji b'abadâhwa, mw'oyo mwalenganyize Omwimêna n'Omwêru-kwêru; 9 Barhondêra okubadôsa, mpu: «Ewe, oku buhashe w'akalamo mwamuyîrha. Ci Nyamuzinda amufûla buhi erhi oku izîno lya ndi mwajiraga kulya?» 10 Obwo omu bafû, nîrhu rhwe bahamîrizi bâge. 11 Na Petro ayunjula Mûka Mutagatîfu, ababwîra, erhi: «Mwe bulya ayêmîre izîno lyâge, oyo mutu mudwîrhe bakulu b'olubaga, ninu mwe bagula, muyumve: 12 mwabona munayishi, eryo izîno lyâge lio lyamuhîre Obûla rhuhamagîrwe omu lubanja ene oku minjâ amagala, n'obuyémêre abâna bwo bufumize Iwoshi rhwajîrfe ecirema, mpu rhuderhe kurhi afumire, oyu mutu omu masù ginyu mweshi. 13 Ci ntahabiri, 14 mweshi mweshi, n'olubaga Iwoshi lw'Israheli,

mumanye oku oyu muntu oyîmanzire embere zinyu n'olubaga lw'Israheli, bashûbûzinye muli eci cishagala, afumizwe n'izîno lya Yezu Kristu w'e Nazareti, olya bacîgusha haguma mpu balwîse omurhumisi wâwe mwabambaga oku musalaba, ci Nnâmahanga amufûla Yezu washîgaga (amavurha g'obwâmi). 28 Bayunjuza omu bafû. 11 Ye ibuye abûbasi binyu bagayaguzaga, ntyo ebi okuboko kwâwe n'ihano lyâwe byâli lyayish'ibà kaboko ka nyumpa. 12 Na ntâ wundi erhi byarheganyize. 29 Na bunôla, Nyamwagirwa, obucire bwankarhengakwo; bulya en'igulu erhabà omanye oku barhuhigîre, ohè abarhumisi bâwe lindi izîno ciru n'eligma lyahîrwe abantu, kurbenga obuhashe bw'okuyigîriza akanwa kâwe buzira emwa Nnâmahanga, lyankarhuciza». 13 Erhi babona bwôba; 30 olambûle okuboko kwâwe, kufumye Petro na Yowane barhahûnyiri, n'erhi bamanya abalwâla, kunajire ebirhangâzo n'ebisômerîne oku oku bali bantu kwône barhajira masomo, abagula izîno ly'omurhumisi wâwe mwimâna Yezu». 31 Erhi b'ihamo barhangâla. Barhànali bahabire oku bâli babà badwîrhe bashenga, aha bâli hageramwo baganda ba Yezu. 14 N'olya muntu wafumaga, omusisi: boshi banaciyunjula Mûka Mutagatîfu, erhi bamubona abayimanzire eburhambi, bahaba banarhondêra okuyigîriza akanwa ka Nnâmahanga oku bashuza. 15 Banacirhegeka mpu bahulusibwe buzira bwôba. 32 Omurhima gw'olubaga lw'abemêzi omu kagombe, bajà ihano bône na nnene, mpu: gwâli muguma n'enkengêro zâbo zâli nguma. Ntâye 16 «Abà bantu kurhi rhwabajira? Ecisômerîne wakâg'iderha ehi agwîrhe mpu hyâge, ci ngasi byoshi bajizire calengerîre canamanyibwa n'abantu b'e hyâli hya boshi. 33 Entumwa zagwîrhe buhashe bunji Yeruzalem boshi, rhurhankanahash'iciahaka. 17 Ci omu kuhamîriza obufûke bwa Nnawîru Yezu, na lyo ogwo mwanzi gurhalumira kulusha omu lubaga, boshi bâli barhonyire bwenêne. 34 Muli bo ntâye wali rhubahanze rhunabakalihire, irhondo barhacerhaga omu bulagîrire, bulya ngasi bâli bagwîrhe amashwa mpu baderha ero izîno aha omuntu ali». 18 erhi nyumpa bakâg'ibiguza n'okulêrha engulo 35 Banacibahamagalà, babahanza mpu barhacihîra n'okuyihira aha magulu g'Entumwa, n'okugabira ngasi bakaderha erhi okuyigîriza oku izîno lya Yezu. muntu nk'oku amalagîrire gâge gânali. 36 Ntyo kwo 19 Ci Petro na Yowane bashuza, mpu: «K'omu Yozefu, oyo Entumwa zayîrikaga izîno lya Barnaba, masù ga Nyamuzinda kukwâniye okummuyumva kwo kuderha mwâna w'oburhûlirizi, mulevit w'e Cipro, kulusha Nnâmahanga? Mwene mulutwage. 20 37 àli agwîrhe ishwa lyâge; anaciliguza, n'engulo Rhwêhe oku bwîrhu rhurhankahasha okurhaderha ayilêrha, ayihira aha magulu g'Entumwa.

ebi rhwabwîne n'ebi rhwayumvîrhe». 21 Erhi babà bamâshub'ibakalihira, babalika, bulya bâli bahabire oku bankabahana erhi lubaga lurhuma, kulya kubâ boshi bakâg'ikusa Nnâmahanga kw'eco cijiro. 22 Bulya oyo muntu wafumaga okusômerîne àli arhalusire myâka makumi anni. 23 Erhi babà bamañikwa, bajà emunda abâbo bâli, babaganîrira oku abajinji b'abadâhwa n'abagula babawîzire kwoshi. 24 Erhi bayûs'iyumva, boshi babwîra Nnâmahanga caligumiza n'izù linene, mpu: «Yâgirwa, we walemaga amalunga n'igulu n'enyanja na ngasi bibâmwö byoshi; 25 wêne waderhesaga Mûka Mutagatîfu omu kanwa ka larha Daudi, mwambali wâwe, erhi: Kwo kurhi oku amashanja gakunîre? Ya bici eyo mihigo ya busha amashanja gadwîrhe gahiga? 26 Abâmi b'en'igulu bahuluzize engoma, nabo abaluzi bajizire ihano haguma mpu balwîse Nnâmahanga na Kristu wâge. 27 Nêci, kwo binali, Herodi bo na Ponsiyo Bilato, n'amashanja g'abapagani

5 Mulume muguma, izîno lyâge ye Ananiya, bo na mukâge Safira baguza ishwa lyâbo. 2 Anacisinga obwenge bo na mukâge mpu bayôrhane kw'eyo ngulo, n'ecindi cigabi acihékera Entumwa. 3 Petro anacimubwîra, erhi: «Ananiya, cirhumire Shetani akuyanka omurhima, anakushumika mpu onywêrhere Mûka Mutagatîfu onayôrhane ecigabi c'engulo y'ishwa lyâwe? 4 Ka lirhâli lyâwe, k'orhànali ogwîrhe obuhashe b'okuliyôrhana? N'ene oliguza, k'orhâli ogwîrhe obuhashe bw'okulolêsa engulo yalo oku olonize? Ngahi omurhima gw'okujira ntyo gwacirhenzirage? Arhalì bantu warhebire, ci Nnâmahanga». 5 Erhi ayumva ezo nderho, Ananiya acidûrha oku idaho arhengamwo omûka. Abayumvagya okwo boshi bakâjuguma. 6 Abâna b'emisole bayimuka, baboha gulya murhumba, baj'igubisha. 7 Erhi ehisanzi hya nsâ nk'isharhu higera, mukâge ayisha arhamanyiri luhi na luhi. 8 Petro anacimudôsa, erhi: «Mbwîra, ka yo ngulo mwaguzize ishwa linyu eyi?» Naye, erhi: «Nêci, y'eyo».

9 Obwo Petro amubwîra, erhi: «Kurhi okwo mwasingire olubaga, mpu lwankababanda amabuye. 27 Erhi babà obwenge mpu murhandule Mûka gwa Nyakasane? bamâbahisa, babayimanza ekarhî k'ihano. Omudâhwa Lolà! abarheng'ibisha balo baciri oku magulu aha lusò: mukulu abadôsa, erhi: 28 «Ka rhurhammuhanzagya nâwe bakujâna». 10 Ho n'aho acidûrha aha magulu n'obwâlagale ntî murhakâg'iyigîriza muli eryo gâge, arhengamwo omûka. Balya bâna b'emisole erhi izîno? Mw'oyo mwalumîzize enyigîrizo zinyu omu bajà omu nyumpa, bashimâna amâfâ; bamuhêka, Yeruzalemu! Wabona mwalonza omukò gw'oyo bamubisha aha burhambi bw'ibà. 11 Ekleziya yoshi muntu rhubè rhwe gutumuzibwa!» 29 Petro n'ezindi yayôboha bwenêne, na ngasi boshi bayumvîrhe Ntumwa bashuza, mpu: «Kukwânîne okuyumva okwo bakâgeramwo omusisi. 12 Entumwa zâkâg'ijira Nyamuzinda kulusha abantu. 30 Nyamuzinda wa ebimanyîso n'ebisômerîne binji omu lubaga. Boshi balarha afûsize Yezu mwayîrhaga erhi mumumanika haguma bakâg'ibêra omu mbaraza ya Salomon, 13 oku murhi. 31 Y'yo ye Nnâmahanga, oku buhashe na ntà wundi muntu waderhaga mpu abajamwo, ci bw'okulyo kwâge, aijizre mwâmi na Muciza, mpu lyo erhi n'olubaga Iwoshi ludwîrhe Lwabakunga. 14 Bantu Israheli acîyunjuza anababalirwe ebyâha. 32 Rhw'ono banji, abalume n'abakazi, bakâyêméra Nyakasane, rhuli bahamîrizi b'ebyo rhwe na Mûka Mutagatîfu na ntyo abemêzi bakâyûshûka. 15 Ciru bakâlérha Nyamuzinda ashobôzagya abamuyumva». 33 Erhi abalwâla oku ncingo n'omu bushîro n'okubahira omu bayumva okwo, bakunira bwenêne, ciru balonza njira, mpu lyo hano Petro agera, ciru ecizunguzungu okubayîrha. 34 Obwo Mufarizeyi muguma, mpu ye câge cigerakwo muguma muli bo. 16 Engabo y'abantu Gamaliyeli, anaciymuka omu ihano. Ali mulenga yakarhenga ciru n'omu bishagala by'erburhambi bw'e omu Marhegeko, anali mukengwa omu lubaga Yeruzalemu, bakâlérha abalwâla n'abantu balimwo Iwoshi. Anacirhegeka mpu barhang'ihulusa hitya abo shetani, na boshi bakâfuma. 17 Okubundi omudâhwa bantu. 35 Okuhandi anacibwîra abagula b'ihano, erhi: mukulu n'abà bâli boshi, bo balya b'omurhwe «Bene-Israheli, mucirhonde, mumanye kwinjâ kurhi gw'Abasaduceyi, babijamwo, banayumva balumirwe. mwajira abà bantu. 36 Harhacigera nsiku, Tohodozi 18 Banacigwîrha Entumwa, bazihira omu mpamikwa anacizûka, aderha mpu ali muntu muzibu. Bantu y'abantu boshi. 19 Ci erhi kubà budufu, malahika magana nk'anni bamushimba. Anaciyîrhwa, n'abâli wa Nyakasane ayigula enyumi z'empamikwa, n'erhi bamâmuyêméra boshi bashandabana, bahirigirha. abahisa embuga, abâbwîra, erhi: 20 «Gendagi, mujè 37 Enyuma z'yo, galya mango baganjaga abantu, omu ka-Nyamuzinda, mukâyigîriza olubaga ebinwa hâyisha Yûda w'e Galileya, na bantu barhali banyi byoshi by'obwo Buzîne». 21 Bayumva ako kanwa, bâmushimba. Naye kufâ affre, n'abashimbûlizi bâge n'erhi bunaca, bajà omu ka-Nyamuzinda, barhondéra boshi bashandabana. 38 Na bunôla, lek'immubwîre: okuyigîriza. Lôrô omudâhwa mukulu anaciyisha bo murhashimbululaga abà bantu, mubaleke. Bulya n'abà bâli boshi. Bahamagala abashamuka b'ihano ehibali emurhima n'ebibadwîrhe bajira, akabà biri bya likulu na ngasi bagula b'omu bene Israheli. Okubundi bantu, byâfananda; 39 ci akabà kwo binali biri bya bârhumâ abaj'ilérha Entumwa omu mpamikwa. Nnâmahanga, murahashe okubishâba. Mumanye 22 Ci abo baganda erhi bahika, mpu bayigule mwankabà nka Nyamuzinda ye mukozise!» Bayumva empamikwa, bababula. Banacigaluka, baderha, mpu: ihano lyâge. 40 Banacihamagala Entumwa, n'erhi 23 «Rhwashimanyire empamikwa eri nyigale bwinjinjâ bahâ bamâzishûrha emikoba, bazihanza okushub'ijà n'abalanzi bayimanzipre aha nyumi. Ci ene rhuyigula, bayigîriza oku izîno lya Yezu, bazifîka. 41 Bôhe rhurhashimanyiremwo ndi». 24 Erhi bayumva okwo, barhenga aha kagombe bajà bacîsinga, bulya bâli omurhambo w'aka-Nyamuzinda n'abajinji b'abadâhwa bagwérhe iragi ly'okukozwa enshonyi izîno lya Yezu bazânwa, bakadôsanya mpu lôro kwo kurhi okwo. 25 lirhumire. 42 Na ngasi lusiku, omu ka-Nyamuzinda Obwo banaciyisha muntu muguma, ababwîra, erhi: n'omu nyumpa, barhahusagya okuyigîriza n'okuhanûla «Balya bashi mwashwêkaga, bo bano bali omu ka- Nyamuzinda bayigîriza olubaga!» 26 Omurhambo w'aka-Nyamuzinda anaciyijà bo n'abambali, alérha Entumwa. Ci ntà kubî abajirire, bulya bâl'iyôbohire

6 Byanacibà ntyo! Erhi abaganda bajà baluga, Abagereki bakâcîdudumira Abayahudi, bulya abakana bâbo bakâg'iyibagirwa omu burhabâle bwa

ngasi lusiku. 2 Balya ikumi na babiri bahamagala amulêrha mw'eci cihugo muyûbasiremwo buno. 5 abaganda, bababwîra, mpu: «Kurhashingâñíni rhuleke Mw'eco cihugo, arhamuhâga cici, ciru ahankahirwa okuyigîriza akanwa ka Nnâmahanga, mpu lyo okugulu, ci amulaganya mpu ânacimushobôzeco, rhukâgaba ebirylo. 3 Mulonze muli mwe, bene cibè câge, ye n'ibirha lyâge, n'obwo arhâgwêrhe wîrhu, bantu nda bakengwa, abayunjwîre Mûka mwâna. 6 Kandi Nnâmahanga amubwîra mpu iburha Mutagatîfu n'obushinganyanya, bo rhwâhâ ogwo lyâge lyanârhàng'ibêra omu cihugo ca bene, lihirwe mukolo. 4 Nîru rhwêhe rhwâcîshwêkera oku omu bujâ, linakolerwe buligo myâka magana anni 7 Ci kuharâmya n'okuyigîriza akanwa ka Nnâmahanga». Nyamuzinda aderha, erhi: «Eryo ishanja lyanâbahire 5 Ehyo binwa byasimîsa abâhali boshi. Banacishoga omu bujâ, niene nanamanye ogwâlyo. N'amango okwo Stefano muntu wali oyunjwîre obuyêmère na Mûka kwâhwa, banagenda bayish'ikanshengera aha hantu». Mutagatîfu, na Filipo, na Prokori, na Nikanori, na 8 Okubundi anacimuhâ eciragâne c'okukembûlwa. Timoni, na Parimena, na Nikola, mushimbûlizi w'e Na nt yo erhi aburha Izaki, amukembûla olusiku Antiyokiya. 6 Bânacibalêrhera Entumwa, n'erhi babà lwa kali munâni. Naye Izaki kwo ajizire Yakôbo bamâshenga, bàbalambûlirakwo amaboko. 7 Akanwa nt yo, na Yakôbo akujira balya bashakulûza ikumi ka Nnâmahanga kalanda, n'abaganda bayûshûka na babiri. 9 Obuyâgalwa bwarhuma bashakulûza bwenêne omu Yeruzalem; ciru n'abadâhwa banji bashomba Yozefu, bamuguza mpu ahékwe e Mîsiri, bàshimba obuyêmère. 8 Naye Stefano ali ayunjwîre ci Nnâmahanga àli baguma naye. 10 Amulîkûza enshôkano n'oburhwâli, anakag'ijira ebisômerîne binji omu malibuko gâge goshi, amujira murhegesi n'ey'abantu b'e Sirena, n'ey'ab'e Aleksandriya, n'ab'e w'e Mîsiri n'ow'aha mwâge hoshi. 11 Okubundi ishalì Silisiya, n'ab'e Aziya, bayisha bal'ijisa Stefano lyanacizûka omu Mîsiri n'omu Kanâni n'amalibuko kadali. 10 Ci barharhamag'ihimwa n'okurhimanya manji, na bashakulûza babula ebi bankalya. 12 kwâge, bulya Mûka Mutagatîfu wakâg'imubwîra ebi Erhi Yakôbo ayumva oku engano eri e Mîsiri, aderha. 11 Léro banacirheba abantu mpu baderhe arhumayo bashakulûza obw'oburhanzi. 13 Obwa oku bayumvîre aderha ebinwa by'okujâcira Mûsa kabiri, Yozefu amanyibwa na bakulu bâge, na na Nnâmahanga. 12 Na nt yo bazûsa akavulindi Faraoni mwâmi w'e Mîsiri amanya ecisisi câge. 14 omu lubaga n'omu bagula n'omu bashamuka Okubundi Yozefu arhumiza îshe Yakôbo na bene b'ihamo. Okubandi banacimurhibukira, bamugwârha, wâbo boshi, oku bânnali makumi gali nda na barhanu. bamuhêka e kagombe. 13 Balérha abahamîrizi 15 Yakôbo anacyandagalira e Mîsiri, yo afirîre na bw'obunywesi, mpu: «Oyu muntu arhahusa bashakulûza. 16 Babahêka e Sikemi, banababisha okulogorhera ahantu hatagatîfu n'Amarhegeko. 14 omu nshinda Abrahamu aguliraga bene-Hemori Ciru Rhwayumvagya aderha mpu Yezu, oyo w'e nsaranga e Sikemi. 17 Erhi amango amalaganyo Nazareti, anâshâbe aha hantu aha, anabindule Nnâmahanga alaganyagya Abrahamu gabâ hôfi, engeso rhwasigiragwa na Mûsa». 15 Obwo abâli omu omulala gwayûshûka gwanagandaza omu Mîsiri, ihano boshi erhi bamusinza, bàbona obusù bwâge 18 kuhika owundi mwâmi w'e Mîsiri orhâl'imanyire buyôsire nka bwa malahika.

7 Okuhandi omudâhwa mukulu adôsa, erhi: «Ka kwo binali nt yo?» 2 Naye ashuza, erhi: «Bene wîrhu na balarha, muyumve! Nyamuzinda w'irenge abonekeraga larha Abrahamu amango aciri e Mezopotamiya, erhi arhaciybaka e Harani, 3 amubwîra, erhi: "Orhenge omu cihugo cinyu na muli bene winyu, ojè omu cihugo nakuyêreka"». 4 Arhenga obwo omu cihugo c'e Kaldeya, aj'iyubaka e Haran. Erhi îshe afâ, Nnâmahanga amurhenza eyo,

Yozefu ayîma. 19 Oyo mwâmi ayengehera obûko bwîrhu, alibuza balarha, ciru akabasêza mpu bakabulire orhubonjo rhwâbo lyo rhulek'ilama. 20 Ago mango Mûsa aburhwa, arhona emwa Nnâmahanga. Alerwa myêzi isharhu omu mw'ishe. 21 Erhi abâ amâkabulirwa, mwâli wa Faraoni mwâmi w'e Mîsiri amurhôla, amulera nka mwâna wâge. 22 Nt yo Mûsa ayigîrizibwa obwenge bw'abantu b'e Mîsiri, abâ mulume muzibu omu kuderha n'omu kukola. 23 Erhi ayunjuza myâka makumi anni, ayumva enkumbu

omu murhima y'okuj'irhangula bene wâbo, bene- bâkârhushokolera, bulya rhurhamanyiri oyu Mûsa Israheli. 24 Ntishi kurhi abwîne badwîrhe barhindibuza warhurhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri oku abîre». muguma, amurhabâla anamwihôlera, ayîrha olya 41 Zo n'ezo nsiku, bajira enyana, barherekérera muntu w'e Mîsiri. 25 Ali amanyire mpu bene wâbo eyo nshushano banajirira eciremwa c'enfune zâbo bayumva oku Nnâmahanga ol'ibaciza n'okuboko olusiku lukulu. 42 lêro Nyamuzinda anacibahindulira kwâge; ci bôhe barhatwaga ibuzibuzì. 26 Erhi kuca, omugongo anabaleka mpu bakâharâmya emirhwe ashimâna abadwîrhe balwa, aderha mpu abafunga, y'oku nkuba, nka kulya kuyandisirwe omu citabu ababwîra, erhi: «Bira bâni, muli baguma! Cirhumire c'abalêbi, mpu: Ka hali embâgwa mwambâgîre mwakashoshôbana ntua mwêne na nnene?» 27 erhi enterekêro mwanterekerére, bene-Israheli, Olya wali ohalalire owâbo amuhagalika, erhi: «Ewe, mw'erya myâka makumi animwâli omu irungu? ndi wakujiraga mukulu nîsi erhi mucîranuzi wîrhu? 43 Mwakabarhula ecirâlo ca Moloki n'enyenyezî 28 Nkaba nâni walonza okunyîrha nka kulya njo ya nyamuzinda winyu Refani, ezo nshushano wayîrhaga olya muntu w'e Mîsiri?» 29 Erhi Mûsa mwajiraga mpu mukâziharâmya! Nâni nkolaga ayumva ako kanwa, acîyâkira, aj'iyûbaka omu nammululiza kurhaluka e Babiloni. 44 Omu irungu cihugo c'e Madiyani, aburhirayo na bâna babiri ba balarha bagwîrhe ecihando c'endagâno, kulya anali burhabâna. 30 Erhi hagera myâka makumi anni, arhegesire owarhumaga Mûsa mpu acijire oku malahika amuyagânira omu ngulumira y'ishaka, nshusho abonaga. 45 Erhi babâ bamacihâbwa, omu irungu ly'entondo ya Sînayi. 31 Erhi Mûsa balarha bacihêka omu cihugo banyagaga galya abona okwo, arhangâla; n'erhi aciderha mpu ayêgera mashanja Nnâmahanga alibirhagakwo embere zâbo, lyo abona bwinjâ, ayumva izù lya Nyakasane, Yozwe ye wali cirongozi câbo; byâbâ ntio kuhika erhi: 32 «Nie Nyamuzinda wa bashakulûza bâwe, amango ga Daudi. 46 Anacirhona emwa Nnâmahanga, Nyamuzinda w'Abrahamu, Nyamuzinda w'Izaki na anashenga mpu ashobôle enshôkano y'okuyûbakira Yakôbo!» Mûsa erhi akola adwîrhe ageramwo ogwa Nyamuzinda wa Yakôbo enyumpa. 47 Salomoni ye nyugunu, arhacerdaga mpu agalamire arole. wayishir'imuyûbakira enyumpa. 48 Ci ow'enyanya 33 Obwo Nyakasane amubwîra, erhi: «Rhenza arhabêra omu nyumpa zayûbakagwa n'amaboko enkwêrho zâwe omu magulu, bulya aha oli hali hantu g'abantu, nk'oku omulêbi adesire, erhi: 49 «Irunga hatagatîfu. 34 Nêci, nabwîne amalibuko g'olubaga yo ntebe y'obwâmi bwâni, n'igulu co cirhi c'amagulu lwâni omu Mîsiri, n'omulenge gwâlo naguyumva; gâni. Nyumpa nci mwanyûbakira, erhi hantu hahi bw'obunyandagîre ntî nducize. Yishaga, nkurhume e nankarhamûkira? Cinwa ca Nyakasane eco. 50 Ka Mîsiri.» 35 Oyôla Mûsa banenaga, erhi baderha, mpu: kurhali kuboko kwâni kwajiraga ebyo byoshi?» 51 «Ndi wakujiraga mukulu nîsi erhi mucîranuzi wîrhu?» «Mwe bacikanyi-cirhagomba, aga marhwiri n'emirhima ye Nnâmahanga arhumire mpu abakulire anabacize erhakembûlagwa, tuyôrha mulahira okuyumva oku burhabâle bw'olya malahika wamubonekeraga Mûka Mutagatîfu! Kulya basho bâli kwo munali omu ishaka. 36 Ye wabarhenzagya muli eci cihugo ninyu! 52 Mulêbi ohi basho barhalibuzagya? Banizire omu kujira ebisômerîne n'ebirhangâzo e Mîsiri n'omu abakâg'ilêba okuyisha kw'Omushinganyanya, olya Nyanja Ndukula, n'omu irungu myâka makumi anni. muzind'ilenganya mwanamuyîrha 53 Mwe m wahîrwe 37 Oyo Mûsa ye wabwîraga bene-Israheli, erhi: na bamalahika Amarhegeko, murhanagashimbaga. «Nnâmahanga anammuhe omulêbi oli akâni warhenga 54 Erhi bayumva ebyo binwa, bakunira bwenêne muli bene winyu». 38 Galya mango bene-israbeli banakâhekenyera Stefano amîno. 55 Ci yêhe, bâli bacîgushire haguma omu irungu, ye wali bo na bulya ali ayunjwîre Mûka Mutagatîfu, anacigalamira malahika wakâg'imuganiza oku ntonto ya Sînayi enyanya, abona irenge lya Nyamuzinda, na Yezu erhi anali haguma na bashakulûza; ye wabwîzirwe ayîmanzire ekulyo kwa Nyamuzinda, 56 Anaciderha, ebinwa by'obuzîne mpu aruhise kuli byo. 39 Ye erhi: «Namâbona empingu eri nyigule, na Mwene-bashakulûza bâlahiraga okuyumva! Ciru bamukoba, omuntu ayîmanzire ekulyo kwa Nnâmahanga!» banacifinjâ omu murhima okushubira e Mîsiri; 57 Banacibanda orhuhababo, bafuka amarhwîri, 40 babwîra Aroni, mpu: «Rhujirire banyamuzinda bacimwihunikakwo boshi caligumiza. 58 N'erhi babâ

bamâmurhenza omu lugo, bamubanda amabuye. bâli babatizibwe kwônene oku izîno lya Nyakasane Abahamîrizi bâli barherekîze emyambalo yâbo Yezu. 17 Obwo Petro na Yowane babalambûlirakwo aha magulu g'omwâna w'obusole, izîno lyâge ye amaboko, bâhâbwâ Mûka Mutagatîfu. 18 Erhi Simoni Saulu. 19 Erhi babâ bakola badwîrhe bamubanda abon'oku Entumwa zàkâg'ihâna Mûka Mutagatîfu amabuye, Stefano akâshenga, erhi: «Yâgirwa omu kulambûla amaboko, abalerhera ensaranga, Yezu, oyankirire omûka gwâni!» 20 Okubundi erhi: 19 «Mumpe nânî kw'obwo buhashe, lyo anacifukama, ayâkûza n'izù linene, erhi: «Nyakasane, ngasi oyu nalambûlirakwo amaboko ahâbwâ Mûka orhabahôлага eci câhal!» n'erhi ayûs'iderha ako Mutagatîfu». 20 Petro anacimushuza, erhi: «Okahera kanwa, anacirhengamwo omûka.

8 Na Saulu naye ali ayêmîre mpu bayîrhe Stefano.

Olwo Iusiku Iwonêne barhondêra okulibuzza Ekleziya y'e Yeruzalemu. Boshi bashandabana omu mirhundu y'e Yudeya n'e Samâriya, Entumwa zône zasigala. 2 Abantu barhînya Nnâmahanga babisha Stefano, banamulakira bwenêne. 3 Naye Saulu erhi adwîrhe asherêza Ekleziya; akasheshererâ omu nyumpa, akabâ balume, akabâ bakazi, akâgwârha n'okuhira omu mpamikwa. 4 Balya bashandabanaga, bagera hoshi hoshi omu cihugo, bajâ bayigîriza akanwa ka Nnâmahanga. 5 Filipo yêhe ayandalgalira omu cishagala c'e Samâriya, ayigîrizamwo Kristu. 6 Olubaga Iwoshi Iwanunirwa n'eniyigîrizo za Filipo, bulya bakâg'iyumva baderha ebirhangâzo akâg'ijira, banakâg'ibibona. 7 Kwo binali: banji bâlimwo shetani, akabarhengamwo aj'ayâma; na banji bâli bahozire ebirumbu n'ebirema bakâg'ifuma. 8 Mw'eco cishagala, abantu basîma bwenêne. 9 Ci kwône mw'eco cishagala mwâli omulume mpu ye Simoni. Ali mukurungu, anakag'irhangâza abantu b'e Samâriya n'okucîderha muntu mukulu. 10 Boshi, abarho n'abakulu, ye bakâg'ihirakwo omurhima. Bakâg'iderha, mpu: «Oyu muntu bwo buhashe bwa Nyamuzinda, bulya baderha bukulu», 11 Bâl'imuhizirekwo omurhima ntyo, bulya kurchenga mîra akâg'ibarhangâza n'amakurungu gâge. 12 Ci erhi babâ bamâyêméra Filipo wakâg'ibayigîriza Emyanzi y'Akalembe k'Obwâmi bwa Nnâmahanga n'izîno lya Yezu Kristu, abalume n'abakazi babatizibwa. 13 Simoni naye ayêméra, n'erhi ayûs'ibatizibwa, arhacirhengagakwo Filipo. Akarhangâla erhi akabona ebirhangâzo n'ebisômerîne bizibu akâg'ijira. 14 Erhi Entumwa zâli e Yeruzalemu ziyumva oku Abasamâriya bayankirire akanwa ka Nnâmahanga, zabarhumira Petro na Yowane. 15 Erhi bahika, babasengerera mpu bahâbwâ Mûka Mutagatîfu; 16 bulya muli bo ntâye àli asâg'iyandagalira, ci

we n'ensaranga zâwe; wamanyire mpu wanagula enshôkano ya Nnâmahanga nsaranga! 21 Ntâ cigabi na ntâ mwanya ogwêrhe mw'ebi, bulya omurhima gwâwe gurhashingâni embere za Nnâmahanga. 22 Ocîyunjuzagye kw'obwo bubî bwâwe, onashenge Nyamuzinda: kwankanabâ akurhenza ezo nkengêro omu murhima. 23 Nêci, mbwîne oku oyunjwîre endulwê y'obubî onali mubohe n'emigozi y'ebŷâha». 24 Naye Simoni, erhi: «Mwêne mundagirage emwa Nyakasane, lyo ebyo odesire birhag'intogera». 25 Bôhe erhi babâ bamahamîriza n'okuyigîriza akanwa ka Nyakasane, bâshubira e Yeruzalemu, bajâ bayigîriza Emyanzi y'Akalembe omu mirhundu minji y'Abasamâriya. 26 Malahika wa Nyakasane anacijà aho, abwîra, Filipo, erhi: «Yimuka, ojè oluhande Iw'lfo, mw'era njira eyandagîre kurchenga e Yeruzalemu kujâ e Gaza; liri irungu». 27 Anacyimuka, agenda. Obwo hanacigera mulume muguma w'Etiyopiya. Ali mulamba murhonyi wa Kandasi, mwâmi-kazi w'Etiyopiya, na murhegesi w'ebirugu byâge byoshi. Al'iharâmya e Yeruzalemu, 28 erhi anakola ashubûka, atamîre oku ngâlê yâge, anadwîrhe asoma omu citabu c'omulêbi Izaya. 29 Mûka Mutagatîfu anacibwîra Filipo, erhi: «Kanya, ogwârhe eyo ngâlê». 30 Filipo anacikanya, ayumva adwîrhe asoma omu citabu c'omulêbi Izaya; amudôsa, erhi: «K'oyumvîrhe ebi odwîrhe wasoma?» 31 Naye, erhi: «Kurhi nankakuhasha na ntâye wampugûla?» Obwo anaciyinginga Filipo mpu ashonere oku ngâlê yâge, anamutamale eburhambi. 32 Ecigabi c'Amandiko akâg'isoma, c'eci: Bamuhêsire nka cibuzi caj'ibâgwa; nka mwâna-buzi orhabumbûla akanwa embere z'owamutwa obwôya, arhashagala bici. 33 Olubanja lwâge balutwira akagayo. Iburha lyâge ndi wânaliganje? Ntâye wahahîre bulya bamâmukûla omu igulu ly'abazîne. 34 Olya mulamba anacidôsa Filipo, erhi: «Mâshi mbwîra ndi oyo omulêbi aderhîre ntyo? Ka yéne nîsi erhi wundi?» 35 Okubundi Filipo anacimurhondêreza, arhondêra kuli ebyo binwa

by'Amandiko, amuyigîriza Emyanzi y'Akalembe ya izîno lyâwe». 15 Ci Nyakasane amubwîra, erhi: Yezu. 16 Oku bali omu njira, barhindâ ah'amîshi «Genda, bulya oyo muntu nacîmwishozire ntì gâli. Olya mulamba amubwîra, erhi: «Amîshi aga; mmukolêse oku kumanyîsa izîno lyâni omu mashanja bici bicimpanzize okubatizibwa?» 17 Naye Filipo g'abapagani, n'omu bâmi, n'omu bene-Israheli. 18 amubwîra, erhi: «Akabà oyémîre n'omurhima gwâwe Niene nacimuyéreka ebi alembera byoshi izîno lyâni goshi, kwanahashikana». Ashuza, erhi: «Nyêmîre lirhumire». 19 Ananiya anaciñkula, ajà omu nyumpa, oku Yezu Kristu ye Mugala wa Nyamuzinda». 20 amulambûlirakwo amaboko, amubwîra, erhi: «Saulu, Anaciyimanza engâlè, bombi bayandalagalira omu mwene wîrhu, Nyakasane ontumire, mpu lyo ozibûka mîshi, Filipo n'olya mulamba; amubatiza. 21 Erhi babâ amasù onayunjule Mûka Mutagatîfu». 22 Ho na bamârhenga omu mîshi, Omûka gwa Nyakasane halya, ebiri nka magamba byamurhenga omu masù, gwashamula Filipo, n'olya mulamba arhacimubonaga. 23 Ahira njira, aj'acîshinga. 24 Filipo naye abona akola ali e Azoto; ajà ayigîriza Emyanzi y'Akalembe omu bishagala byoshi, kuhika alinda ahika e Sezariya.

9 Ago mango, Saulu yêhe erhi kuhiga ahigîre abaganda ba Nyakasane mpu abayîrhe. Ajà emw'omudâhwa mukulu, 2 amuhûna amaruba g'okujà omu sinagogi z'e Damasi, mpu akabona abâli mw'eyo Njira, akabà balume, akabà bakazi, abalêrhe bashwêke e Yeruzalemu. 3 Aligi omu njira yâge, anali akola ahika hôfi h'e Damasi, erhi obulangashane bwamanukaga oku nkuba bumufunika n'okumumolekera caligumiza. 4 Acîrhimba oku idaho, ayumva izù liyamuyakûza, erhi: «Saulu, Saulu, bici wandibuziza?» 5 Saulu, erhi: «We ndi, Yâgirwa?» Naye, erhi: «Nie Yezu odwîrhe walibuza. 6 Ci oyimangage, ojè omu lugo, bakubwîra oku wâjira». 7 Abà bâli boshi bâli bayimanzire nka rhuduma erhi murhemuko gurhuma: bakâg'iymava izù, ci barhabonaga ndi. 8 Saulu anaciyimuka okw'idaho, n'erhi alambula amasù, arhabonaga bici. Bamugwârira oku kuboko, bamuhisa omu Damasi. 9 Ajira nsiku, isharhu mw'olwo lugo, arhabona, arhalaya arhananywa. 10 E Damasi yali omuganda, izîno lyâge Ananiya, Nyakasane amubonekera, amubwîra, erhi: «Ananiya!» Naye, erhi: «Nie ono, Yâgirwal» 11 Nyakasane ashubiza, erhi: «Yimuka, ojè omu njira ederhwa Nshingânîne; olongezeyo omuntu oderhwa Saulu w'e Tarsi omu mwa Yûda. Bwo bunôla adwîrhe ashenga, 12 anabwîne omulumbe, izîno lyâge Ananiya, ajà omu ali, anamulambûlirakwo amaboko mpu amuhûrûle». 13 Ananiya anaciñkula, erhi: «Waliha, nayumvîrhe banji baderha olw'oyo mulume n'amabî goshi ajîrire abatagatîfu bâwe e Yeruzalemu. 14 N'obûla ali aha, abajinji b'abadâhwa bamuhîre obuhashe bw'okushwêka ngasi abashenga

ebirumbu. 34 Petro anacimubwîra, erhi: «Eneya, balâlîzi bâge. 8 N'erhi abà amâbagânîrira byoshi, Yezu Kristu amâkufumya! Yimuka, obambe wêne abarhuma e Yope. 9 Erhi kuca, na balya bantu encingo yâwe». Ayimuka ho na halya. 35 Erhi nabo erhi bakola bali omu njira hôfi n'olugo. abantu b'e Lida n'ab'e Saroni bamubona, bahinduka Petro arheremera oku nyanya ly'enyumpa mpu bashimbûlizi ba Nyakasane. 36 Omu baganda b'e aj'ihârâmya; yali nka nsâ ya kali ndarhu. 10 Léro Yope mwâli omukazi, izîno lyâge Tabita, omu cigerekî ishalî lyamuluma, alonza okulya. Erhi babâ bakola Dorkasi, kwo kuderha kashafu. Akâg'ijira minjâ manji, badwîrhe bamurheganyiza, ayagânwa. 11 Abona anakag'irhabâla abakenyi. 37 Léro mw'ezo nsiku amalunga gayiguka, mwamanuka oguli nka mwenda anacilwâla anafâ. Erhi bayûs'imushuka, bamuhira munene, mushwéke mpande ini, gwajagwayêrera omu nyumpa y'enanya. 38 Bulya Lida arhali kuli gwanayandagalira ebw'ido. 12 Gwalimwo ensimba na Yope, erhi abaganda bayumva oku yo Petro ziyandala okw'igulu zoshi, n'enjoka n'ecibulubulu, ali, bamurhumira bantu babiri, bamusengere mpu: n'ebinyuni by'emalunga. 13 Ayumva izù lyamubwîra «Mâshi oyîshe duba, ojè emwîru!» 39 Petro ayimuka, erhi: «Petro! Yimuka, oyîrhe, onalyel!» 14 Naye Petro, ahira njira boshi nabo. Erhi ahika, bamujâna omu erhi: «Nanga, «mâshi Nyakasane», «ntankahemuka!» nyumpa y'enanya. Abakana boshi bamugorha, «Ntâ mango nsig'ilya oku byankarhuma omuntu azira bakâlaka n'okumuyêreka emyenda n'emyambalo erhi ahumâna!» 15 Liry'izù lyashub'imubwîra, erhi: Tabita akâg'ijira erhi aciri nabo. 40 Petro ahulusa «Ebi Nyakasane azirwîre, omanyé wankaderha mpu abamuli boshi, anacifukama, ashenga Nnâmahanga. byanahumânya?» 16 Kwabâ ntjo, kasharhu koshi, Okuhandi ahindamukira emunda omurhumba gwâli, n'aho honêne gulya mwenda gwashubira e malunga. aderha, erhi: «Tabita, zûka!» Anacilambûla amasù, 17 Oku Petro adwîrhe arhimanya mpu lero byo bici ebyo n'erhi abona Petro, atamala. 41 Petro amugwârhira anabwîne, balya bantu bal'irhumirwe na Korneliyo, oku kuboko, amuyimusa. anachamagala abatagarifû erhi babâ bamadôsa aha mwa Simoni, bâlamusa. n'abakana, abayêrekaye mugumagumà. 42 Ogwo 18 Banaciyakûza, badôsa erhi ho Simoni oderhwa mwanzî gwamanyîkana omu Yope yoshi, na banji Petro ahanda aho. 19 Oku Petro acidwîrhe arhimanya bayéméra Nyakasane. 43 Petro abêra nsiku zirhalî nyi ko birya abonaga, Mûka Mutagatîfu amubwîra, erhi: e Yope, ahanda aha mw'omuhuzi w'empù muguma, izîno lyâge Simoni.

10 E Sezareya yabaga mulume muguma, mpu ye Korneliyo. Ali murhegesi w'engabo ederhwa y'Abatalyano. 2 Ali muntu mwinjâ, anarhînyaga Nnâmahanga, ye n'ab'aha mwâge. Akâg'irhabâla bwenêne olubaga, anakag'ihârâmya Nnâmahanga burhahusa. 3 Léro, anacibonekerwa. Zâli nka nsâ mwenda z'omûshi. Abona bwinjinjâ malahika wa Nyakasane ajà omu mwâge, anamubwîra, erhi: «Korneliyo!» 4 Erhi amusinza, obwôba bwamugwârha, amudôsa erhi: «Kurhi, Yâgirwa?» Malahika amushuza erhi: «Ensengero zâwe n'oburhabâle warhabîremwo abakenyi byâhisire embere za Nyakasane, byanarhuma akukengêra. 5 Ci orhumage abantu e Yope, bakuhamagalîre Simoni, oderhwa Petro. 6 Ahanzire aha mw'omuhuzi muguma w'empù, izîno lyâge Simoni, ayûbaka hôfi n'enyanja». 7 Erhi, olya malahika wakâg'imuganiza agenda, ahamagala bambali babirhi, abahirakwo n'omusirika orhînya Nyakasane, muguma w'omu

oyandagale, ogende mweshi nabo buzira kurhindira, bulya niene nâbârhumaga». 21 Petro anacyandagalira emunda abo bantu bâli, ababwîra, erhi: «Nie ono nie mudwîrhe mwalonza. Bici bimudwîrhe?» 22 Bashuza, mpu: «Omurhegesi w'abasirika, Korneliyo, muntu mwinjâ orhînya Nyakasane, mukengwa omu ishanja ly'Abayahudi lyoshi, abwîzirwe na malahika mpu akuhamagale aha mwâge, anayumve ebinwa byâwe». 23 Petro abahêka omu nyumpa, anabahandîsa. Erhi buca, ahira njira, agenda boshi nabo; na bâbo baguma b'e Yope bamulusa. 24 Erhi bushub'ica, ajà omu Sezareya. Korneliyo akâg'ibalinda, àli erhi anarhumizize bene wâbo n'abîra bâge b'omurhima. 25 Erhi Petro ahika aha kâ, Korneliyo amujayo, acîrhimba aha magulu gâge, aharâmya. 26 Ci, Petro amuyimanza erhi: «Yimuka, nâni ndi muntu kwône». 27 Banacijà baganîra, bajà omu nyumpa; ashimanamwo engabo y'abantu bacîgushiremo. 28 Okuhandi ababwîra erhi: «Murhababiri oku Omuyahudi ahanzîbwê okushangîra n'omunya-mahanga erhi okujà omu mwâge. Ci

niehe Nyamuzinda ambwîzire mpu irhondo ntacihîra Petro, barhangâla erhi babona oku enshôkano nkaderha nti omuntu ali munjoga nîsi erhi ahumânyire. ya Mûka Mutagatîfu yahâbirwe abapagani nabo. 29 Co carhumire ntajira kadali ene mumpamagalâ. 46 Bakâbayumva baderha ezindi ndimi bânakuza Mumbwîrage eci mumpamagalîre». 30 Korneliyo Nyakasane. 47 Okuhandi, Petro anacibawîra erhi: amubwîra, erhi: «Ehe lwo lusiku lwa kani: "nka gano «Abà bamahâbwâ Mûka Mutagatîfu akîrhu, ka hali mango kandi, nali omu mwâni ndwîrhe nashenga owankacihash'ibayima amîshi g'obubatizo?» 48 omu nsâ ya kali mwenda; lero nanacibona omuntu Anacirhegeka mpu babatizibwe oku izîno lya Yezu oyambîrhe emyambalo yalangashana ayîmanzire Kristu. Banacimuhûna mpu ajire nsiku nsungunu embere zâni". 31 "Ambwîra, erhi": "Korneliyo, emwâbo.

Nyakasane ayumvîrhîze ensengero zâwe, anakengîre oburhabâle orhabâlamwo abakenyi". 32 "Ci orhumage abantu e Yope, bakuhamagaâfîre Simoni, oderhwa Petro". "Ahanzire aha mw'omuhuzi w'empù muguma, izîno lyâge Simoni, hôfi n'enyanja". 33 "Ho n'aho nakurhumiza; nâwe wajizire kwinjâ ene oyisha. Rhw'ono rhuyishirage embere zâwe, nti rhuyumvîrhize ebi Nyakasane anakurhumire mpu orhubwîre". 34 Okuhandi, Petro anacirhondêra okubabwîra erhi: «Nêci, kwo binali, lero nabwînage oku Nyakasane arhajira kabôlo. 35 Ci omu mashanja goshi, ngasi omurhînya n'okujira ebishingânîne, anamusîme. 36 Arhumîre bene Israheli akanwa kâge mpu bayumve omwanzi gw'Akalembe gwadwîrhwe na Yezu Kristu: ye mwâmi w'abantu boshi. 37 Murhababiri birya bizind'ibâ omu Yudeya yoshi: oku Yezu w'e Nazareti arhangiriraga e Galileya erhi Yowane ayûs'ihanûla obubatizo. 38 Mumanyire kurhi Nyamuzinda ashîzire Yezu w'e Nazareti amavurha g'okumuyunjuza Mûka Mutagatîfu n'obuhashe. Akâg'ikajira aminjâ, anakafumya abâli bagwérhwe na shetani, bulya Nyamuzinda âli haguma naye. 39 Nîru, rhwe rhuli bahamîrizi b'ebi ajizire byoshi omu cihugo c'Abayahudi n'e Yeruzalemu, bagal'imuyîrha, bàmumanika oku murhi. 40 Ci, oku lusiku lwa Kasharhu Nyamuzinda àmufûla, anamuha obuhashe bw'okucîyêrekana. 41 Arhacîyêrekaga olubaga Iwoshi, ci balya bahamîrizi Nyakasane âli erhi acîshozire: rhw'ono rhwe rhwalyaga rhwananywa naye erhi ayûs'ifûka omu bafu. 42 Arhurhuma mpu rhuj'iyigîriza olubaga, rhunahamîrize oku ye Nyamuzinda ajîzire mutwî w'emmanja w'abazîne n'abafire. 43 Y'olya abalébi boshi bâdesire mpu ngasi omuyêmire anâkûlirwe ebyâha oku izîno lyâge». 44 Oku Petro anacidwîrhe aderha, Mûka Mutagatîfu ayandagalira balya bakâg'iyumva akanwa ka Nyamuzinda boshi. 45 Abemêzi boshi b'omu Buyahudi bâli balusize

11 Lero Entumwa na bene wîru bâli omu Yudeya bamanya oku abapagani nabo bâyankirire oluderho lwa Nyamuzinda. 2 Erhi Petro acîrheremera e Yeruzalemu, abakembûle bamushimbula, bamudôsa, mpu: 3 «Kurhi wajâga omu mwa bantakembûluwa, wanalya mwe nabo?» 4 Petro anacibarhondêreza oku byabire kwoshi kwoshi, erhi: 5 «Nal'indwîrhe nashenga omu cishagala ciderhwa Yope. "Lero nanacyagânwa, nabona eciri nka mwenda munene, mushwêke empande ini, gwajâ gwayegera, gwamanuka emalunga, gwanjaho". 6 "Nakâlôlereza, nabonamwo ensimba zigenda na magulu anni oku igulu, n'eb'y'erubala, n'enjoka n'ecibulublu, n'orhunyuni rhw'omu malunga". 7 "Nanacyumva izù lyambwîra, mpu": "Petro, yimuka, oyîrhe onalye!" 8 "Nâni, nashuza, nti": "Nanga, mâshi Nyakasane, ntankahemuka!" "Ntâ mango nsagi'ilya oku byankarhuma omuntu azira erhi ahumâna!"» 9 Ci liryu izù lyarhengaga enyanya lyashuza obwa kabirhi, erhi: «Ebi Nyakasane azirwîre, omanye wankaderha mpu byanahumânya!» 10 Kwabâ ntyo kasharhu koshi, okuhandi birya byoshi byanacishubira emalunga. 11 Muli ako kanya kwonénè, bantu basharhu balamusâ: zâli ntumwa z'e Sezareya zintumirwekwo. 12 Mûka Mutagatîfu anacimbwîra mpu ngende rhweshi nabo buzira kurhindira. Abâla bene wîru, oku banali ndarhu, nabo banshimba, Rhwajâna omu mw'oyo mulume. 13 Arhuganîrira oku abonaga malahika ajà omu mwâge n'oku amubwîraga erhi: orhume abantu e Yope, bakuhamagalire Simoni, oderhwa Petro. 14 Akubwîra ebinwa byakuciza we n'omulala gwâwe gwoshi. 15 Erhi ncibâ nkolaga ndwîrhe nabarhondêreza, Mûka Mutagatîfu abamanukirakwo nka kulya arhuyandagaliraga obw'oburhanzi. 16 Nanacyibuka obwo kalya kanwa Nyakasane aderhaga, erhi: «Yowane akâg'ibatiza n'amîshi, ci mwêhe mwayishibatizibwa na Mûka. 17

"Obwôla Nyamuzinda abagabîre nshôkano nguma 5 Oku Petro adwîrhe alangwa ntyo omu mpamikwa, na nîru, rhwe rhwayémîre Nyakasane Yezu Kristu", erhi n'Ekleziya nayo erhahusa okumusengerera emwa "ndigi ndi niono w'okuhagalika Nyamuzinda?"» 18 Erhi Nyamuzinda. 6 Ci obudufu bonêñè Herodi ali alâlire bayumva ntyo, barhûlûla, banacikuza Nyamuzinda; mpu hano buca, amuhêke embere z'olubaga, Petro mpu: «Nêci, abapagani nabo, "Nyamuzinda abahîre erhi agwîshîre ekarhî ka basirika babirhi, n'erhi obucîyunjuze bwabahaha oku buzîne!"». 19 Nabo ashwêsirwe na nkoba ibirhi, n'abalanzi b'empamikwa balya bashandabanaga erhi entambala yazûkaga erhi bali oku lumvi. 7 Oku caligumiza, malahika amango ga Stefano erhuma, banacihârhûla, bahika wa Nyakasane apamuka, empamikwa yayunjula omu cihugo c'e Fenisiya, n'e Cipro, n'e Antiyokiya, bulangashane. Malahika anacikoma Petro oku ci barhayigîrizagya abarhali Buyahudi oluderho nkanga, amuzûsa, erhi: «Zûka duba!». N'enkoba lwa Nyamuzinda. 20 Ci muli bo habonekana zàli zimushwêsiare amaboko zanacirhoga. 8 Obwo, baguma b'e Cipro n'e Sireneya. Abôla erhi bahika malahika amubwîra erhi: «Hwinja bwinjâ, onayambale e Antiyokiya, bàganîza Abagereki, banabayigîriza enkwêrîo zâwe». Naye anacikujira. Ashub'imubwîra, Nyakasane Kristu. 21 N'okuboko kwa Nyakasane kwâli erhi: «Hira olubega Iwâwe oku birhugo, onkulikire». haguma nabo, na bantu banji bayêméra Nyakasane 9 Petro ahuluka, amushimba. Arhamanyaga oku banamushiga. 22 Ogwo mwanzî gwanacihika omu ebyo Malahika ajiraga byànali by'okunali; ci yêhe marhwiri ga Ekleziya y'e Yeruzalem, na Barnaba mpu nkaba bilôrro. 10 Banacirhaluka abalâlizi arhumwa e Antiyokiya. 23 Erhi ayihika, n'erhi abona barhanzi, n'abà kabirhi, bahika aha lumvi Iw'ecûma enhôkano ya Nyamuzinda, anacisîma, abahà boshi lujire omu lugo. Olwo lumvi Iwabayigukira Iwône. amahano g'okuserakwo Nyakasane n'omurhima Banacihuluka, bahârhûla, bàkulikira njira nguma; gwoши: 24 bulya ali muntu mwinjâ, oyunjwîre Mûka oku handi malahika amuleka caligumiza. 11 Erhi Mutagarifî n'obuyémêre. Na ntyo bantu banji bashiga ahira omurhima omu nda, Petro anaciderha erhi: Nyakasane. 25 Okubundi, Barnaba anacijà e Tarsi mpu «Lêro nkolaga mmanyire bwinjâ oku Nyakasane anali alonze Saulu; 26 n'erhi abà amâmubona, amugalukana arhumire malahika wâge mpu andikûze omu maboko e Antiyokiya. Banacyûsa mwâka mugumagumà ga Herodi n'omu kubî kwoshi olubaga Iw'Abayahudi mw'eyi Ekleziya, bayigîrizayo bantu barhali banyi, Iwalingaga okunjirira». 12 Erhi ayûsigerêreza ntyo, ajà n'e Antiyokiya yo abaganda barhangiraga okuyirikwa aha mwa Mariya, nnina wa Yowane, oderhwa Marko. «bakristu». 27 Mw'ezo nsiku, abalébi banacirhenga e Hâli endêko erhalî nyi y'abemêzi bakâg'ishenga. 13 Yeruzalem, bajà e Antiyokiya. 28 Banacirhengamwo Erhi akomomba oku lumvi, mujâ-nyere muguma mpu muguma, izîno lyâge ye Agabo, ayimuka, arhondêra ye Roda, ayish'iymvîrhiza. 14 Amanyîrira izù lya okaderha oku buhashe bwa Mûka mpu ecizombo Petro, n'omu mwîshingo gwâge, ahâli b'okuyigula câbâ omu igulu lyoshi. Eco cizombo co ciryâla olumvi, alibirhira omu nyumpa, aj'iderha oku Petro càbaga oku ngoma ya Klaudiyo. 29 Obwo, abaganda ayîmanzire oku muhango. 15 Bâmubwîra, mpu: banacihiga mpu ngasi muguma, nk'oku anahashire, «K'isirhe likulimwo?» Ci yêhe asêza, aderha mpu kwo arhumire bene wâbo b'e Yudeya oburhabâle. 30 binali. Nabo, mpu: «Malahika wâge oyo!» 16 Naye Banacikujira, bayohereza obwo burhabâle emwa Petro erhi anacidwîrhe akomomba oku lumvi. Erhi abaguna, babufumbasa Barnaba na Saulu.

12 Mw'ago mango gonêñè, mwâmi Herodi anacigwârha baguma b'omu Ekleziya mpu abalibuze. 2 Ayîrha Yakôbo mukulu wa Yowane n'engôrro. 3 Erhi abona oku asimîsize Abayahudi, anacirhegeka mpu bagwârhe na Petro. Zàli nsiku za migati erhâlimwo Iwango. 4 Erhi abà amâmugwârha n'okumuhira omu mpamikwa, amuhirakwo birundo bini bya basirika bâni-bâni mpu bamulange. Ali alonziye mpu amulerhe embere z'olubaga enyuma lya Basâka.

bayigula, bâmubona, barhangâla. 17 Ci abakema n'okuboko mpu bahulike, arhondêra abashambâlira oku Nyakasane amurhenzagya omu mpamikwa. Ababwîra, erhi: «Ogwo mwanzî, mujigubwîra Yakôbo na bene wîrhu». Oku handi, anacihuluka, ajà handi. 18 Erhi kuca, ehivulindi hirhalî hinî hyazûka ekarhî k'abasirika mpu kurhi Petro anabîre. 19 Herodi arhuma mpu bamulonze, n'erhi babula bumubona, abûlanya abalâlizi, anarhegeka mpu babayîrhe. Okuhandi, arhenga e Yudeya, ayandagalira e Sezareya, abêrayo.

20 Obwo, erhi Herodi akunirîre bwenêne abantu b'e wâbà muhûrha onajire nsiku orhabona oku izûba». Tiri n'e Sidoni. Abo bantu banacijà nnâma, balikûlira emwâge, n'erhi babà bamâyinjibana na Blasto, ye wali murhonyi w'omu idubiro lya Herodi, baj'ihûna omurhûla bulya echigo cåbô cakâg'ilwisibwa n'eca mwâmi. 21 Olusiku bâli balagânîne, Herodi ayambala emyambalo yâge y'obwâmi, ashonera oku hisingulo, atamala, akababwîra. 22 Olubaga Iwakâyâma mpu: «Nyamuzinda oyu odwîrhe aderha, ci arhali muntul!» 23 Ho n'aho, Malahika wa Nyakasane amunêsha, bulya arhâli ahîre Nyamuzinda irenge lyâge. Alundwa n'emivunu, arhengamwo omûka. 24 Ci oluderho Iwa Nyakasane Iwayôloloka Iwanalumîra hoshi hoshi. 25 Barnaba na Saulu nabo, erhi babà bamâyûsa obugo bâli barhabâlîre, bàshubûka kurhenga e Yeruzalemu boshi na Yowane oderhwa Marko.

13 Omu Ekleziya y'e Antiyokiya, mwâli abalêbi n'abigîriza; bo: Barnaba, Simoni oderhwa Mwîragula, Luciyo w'e Kirena, Manaheni walereragwa haguma na mwâmi Herodi, na Saulu. 2 Léro kwanacibâ erhi badwîrhe bagashâniza Nyakasane banacîshalisize, Mûka Mutagatîfu ababwîra erhi: «Muntôlere Barnaba na Saulu, mubahire hâgo hâgo, banjîre obugo nâcibîshogera». 3 Banacicîshalisa, bânareshenga, babalambûlirakwo amaboko, bâbaïka. Bashimâna omukurungu Elima e Cipro 4 Erhi babà bamarhumwa ntio na Mûka Mutagatîfu, bayandaligâra e Selukiya, n'erhi bayîrhenga, bajà omu bwârha, bayîkirira e Cipro. 5 Erhi bahika e Salamina, barhondêra okuyigîriza akanwa ka Nyamuzinda omu masinagogi g'Abayahudi. Na Yowane ajaga abarhabâla. 6 Banacigera omu cirhwa coshi kuhika e Pafo, bashanga omuyahudi w'omukurungu, mulêbi w'obunyewi, mpu ye Bar-Yezu; 7 ali omu baganda b'omurhwâli Serjiyo Paolo, muntu wa bwîrhonzi bunji. Oyo Murhwâli anacihamagalâ Barnaba na Saulu, alonza okuyumva naye akanwa ka Nyamuzinda. 8 Ci kwône, oyo mukurungu Elima, ntio kwo izîno lyâge lidesire, abahagalika, bulya akagihanza omurhwâli okuyêméra. 9 Obwo, Saulu, oderhwa Paolo, erhi yêshi ayunjwîre Mûka Mutagatîfu; amumôlera amasù, anamubwîra, erhi: 10 «We muntu oyunjulirîne bulyâlya n'obubî, eri iburha lya shetani, we mushombanyi wa ngasi kushingânîne, k'orhaleke okûla kukubuya enjira za Nyakasane n'obwo zishingmanîne? 11 Okuboko kwa Nyakasane kukolaga kwâkunesha:

Ho na halya, olwikungu n'omwizimya byàmugorha, arhondêra okuzunguluka eyi n'eyi mpualonze owankamugwârhira oku kuboko. 12 Erhi omurhwâli abona okwo, asômerwa n'enygîrizo za Nyakasane, bahârhûla, bàrhaluka e Perga, bàhika e Antiyokiya omu Pizidiya. Erhi lubà lwa Sabato, bajà omu sinagogi, batamala. 15 Erhi bayûs'isoma Amarhegeko n'Abalêbi, abakulu b'esinagogi babarhumiza, mpu: «Bene wîrhu, akabâ hali oku mwabwîra olubaga, mukuderhe». 16 Paolo anaciyimanga, abakema n'okuboko, aderha erhi: «Bene-Israheli, na ngasi barhînya Nyakasane, muyumve. 17 "Nyamuzinda w'olu lubaga Iw'Israheli àcîshozire bashakulûza, olwo lubaga àluluza bwenêne erhi bali omu cihugo c'e Mîsiri. N'obuhashes bw'okuboko kwâge, àbarhenzayò", 18 "anajira myâka nka makumi anni erhi kubashîbirira abashîbirira omu irungu". 19 "N'erhi abà amâherêrekeza mashanja nda omu cihugo c'e Kanâni, abalikûliza eco cihugo", 20 "baciryâ hôfi ha myâka magana anni na makumi arhanu". "Enyuma ly'aho, abahà abatwî b'emmanja kuhika oku mulêbi Samwel". 21 "Obwo, banacihûna omwâmi"; "Nyamuzinda àbaha Saulu, mwene Cisi, w'omu mulala gwa Benyamini: àjira myâka makumi anni". 22 "Okuhandi Nyamuzinda anacimurhenza, àyimanza Daudi mpu abè Mwâmi wâbo." "Ye aderheraga obu buhamîrizi, erhi": "Nabwînage oku Daudi mwene Yeze, abà muntu w'omurhima gwâni, akâjira obulonza bwâni bwoshi". 23 "Omù iburha lyâge mwo Nyamuzinda arhengîze Israheli Omuciza Yezu, nk'oku àli alaganyize". 24 "Embere ayishe, Yowane àli erhi ayigîrize olubaga Iwoshi Iw'Israheli obubatizo bw'obucîyunjuze". 25 "Erhi abà akola ayûsa obugo bwâge, Yowane akâg'iderha": "Oyu mucikêbwa mpu ndi, ntali ye, ci n'enyma zâni hayshire oyu ntakwânîni okushwêkulira omugozi gw'enkwêrho zâge". 26 Bene wîrhu bâna b'obûko bw'Abrahamu, na ngasi abarhînya Nyamuzinda bali ekarhî kinyu, mwe aka kanwa k'obucire karhumîrwe. 27 Nêci, abantu b'e Yeruzalemu n'abakulu bâbo barhalonzagya okumanya Yezu, ci erhi bàmutwîra okufà, bàyunjuza obulêbi bw'abalêbi bukâsowma ngasi lwa Sabato. 28 N'obwo barhalibamubwînekwo

igwârhiro ly'okumuyîrha, bahûna Bilato mpu afè. 47 "Bulya, ntyôla ko Nyakasane arhurhegesire, 29 N'erhi babà bamâyûkiriza ebyâli bimuyandikînwe erhi: Nakujizire bumoleke bw'amashanja, ohise byoshi, bàmumanula oku murhi, bàmuhiira omu obucire kuhika emunda igulu lihekera". 48 Erhi nshinda. 30 Ci Nyamuzinda àmufûla omu bafû, 31 abapagani bayumva ebyo binwa, basîma, barhondêra ajira nsiku zirhalì nyi erhi kubonekera abonekera balya bakusa akanwa ka Nyakasane, na ngasi boshi bâli baci'shogîrwe obuzîne bw'ensiku n'amango bayêméra. 32 Nîrhu, rhumubwîzire oku endagâno (aiônios g166) 49 Na ntyo, akanwa ka Nyakasane alaganyagya balarha, 33 Nyamuzinda arhuyunjûzeyo, ba muli eco cishagala. Kwo na kuzükiza Paolo na lubaga. Barnaba enshombo, babalibirhakwo omu cihugo 40 Néci, àmufûsize omu bafû na ntâko ankacishub'ibola. Ali erhi akudesire, nshando z'amagulu, bacijîra e Ikoniya. 52 Abemêzi erhi: Nammuhè enhôkano ntagañfù nalaganyagya bôhe bayumva bayunjwîre omwîshingo na Mûka Daudi omu ndagâno erhankahemuka. 35 Co cirhumire Mutagatîfu.

aderha ahandi erhi: «orhankaziga omurhony wâwe abona akubola». 36 Ci, Daudi, erhi abà amâkolera Nyamuzinda omu nsiku z'obuzîne bwâge, àfire, àhirwa haguma na b'ishe ànabona okubola. 37 Oyu Nyamuzinda àfûlaga yêhe arhabonaga okubola. 38 Néci lero, bene wîrhu, mumanye oku oyo ye rhumire rhwamuyigîriza okubabalirwa ebyâha; n'ebindi byoshi murhankahashire okucésibwa kuli byo n'amarhegeko ga Mûsa, 39 ngasi yêshi oyémîre, anacésibwa kuli byo ye rhumire. 40 Kuziga mumanyâge kulyâla kuyandisirwe omu balébi kulek'ibà muli mwe, mpu: 41 «Mulole, mwe mukangayaguza, musômerwe, munahirigirhe! Bulya omu nsiku zinyu nâjira omukolo, n'ogwo mukolo murhankaguyéméra erhi bankamuganîriragwo». 42 Erhi Paolo na Barnaba bahuluka, babahûna mpu oku lundi iwa Sabato bashubibawîra ebyo binwa. 43 Erhi barhenga omu sinagogi, banji omu Buyahudi n'omu baharâmya Nyamuzinda bakulikira Paolo na Barnaba, nabo bàbabwîra bànablehanûla mpu basêre omu nshôkano ya Nyamuzinda. 44 Olwa Sabato Iwakulikiraga, hôfi ecishagala coshi càcigusha haguma mpu ciyumve akanwa ka Nyamuzinda. 45 Erhi Abayahudi babona oyo nyamugege w'abantu, bâyâgalwa, barhondêra okulogorhera Nyamuzinda erhi bayumva ebinwa bya Paolo. 46 Paolo na Barnaba banacibashuza n'oburhwâli, erhi: «Mwe mwâli mukwânîne okurhangibwîrwa akanwa ka Nyamuzinda; "ci kulya kubâ mukalahîre mwatanatwa mwene mpu murhakwânîni obuzîne bw'ensiku n'amango, rhucikolera emwa abapagani". (aiônios

14 Byanacibà ntyo! Nka kulya banakomereraga okujira, e Ikoniya bajà omu sinagogi y'Abayahudi; banacishambâla bwinjâ, ciru engabo nyinji y'Abayahudi n'Abagreki bayêméra. 2 Ci Abayahudi balahiraga okuyéméra bashumika abapagani banabazûsamwo enshombo kuli bene wîrhu. 3 Okwo kurharhumaga Paolo na Barnaba barhalamayo nsiku zirhalì nyi, bakâyigîriza buzira bwôba, bulya bâli bacikubagire Nyakasane wakâg'ihamîriza akanwa kâbo n'enshôkano yâge omu kujira ebisômerîne n'ebimanyiso n'amaboko gâbo. 4 Abantu b'omu cishagala baciberamwo mpande ibirhi: baguma bafundîkira haguma n'Abayahudi, abandi bacîhira oluhande Iw'Entumwa. 5 Abapagani n'Abayahudi, bo n'abarhambo bâbo, erhi bakola mpu babajirira kubî n'okubabanda amabuye; 6 ci balarha wâni bamanya, bayâkira omu bishagala by'e Likaoniya n'e Listra n'e Derba n'omu mihando yaboy; 7 banacirhondêra okuyigîriza Emyanzi y'Akalembé. 8 E Listra yali omuntu ohozire amagulu; càli cirema kurbenga okuburhwa kwâge, arhànali asâg'igenda ciru n'eligma. 9 Akayumvirhiza oku Paolo aderha, n'erhi Paolo amusinza, abona oku agwérhe obuyéméra bw'okufuma; 10 anacimubwîra n'izù linene, erhi: «Yimuka, oyimangire oku magulu gâwe!» Abaduka, arhondêra alambagira. 11 Erhi olubaga lubona okwôla Paolo anajizire, Iwaheba olwôho omu cikaoniya, mpu: «Ba nyamuzinda barhuyandagalîre omu nshusho z'abantu!» 12 Barnaba bamuyîrika Yovi, na Paolo Merkuriyo, bulya ye wakâg'iderha. 13 N'Omudâhwa wa Yovi-w'emuhanda-gw'olugo alérha

ebimasha biyambîrhe ebimanè by'obwâso aha barhegeka mpu Paolo na Barnaba bo na bandi muhango gw'olugo, erhi akola mpu arherekêre bo baguma ba muli bo barheremere e Yeruzalemu, olwo n'olubaga. 14 Erhi zikuyumva, entumwa Barnaba na lubanja baluhêkera entumwa n'abâgula. 3 Ekleziya Paolo basharhula emyambalo yazo, zalibirhira omu yabalusa, batwîkanya omu Fenisiya n'omu Samâriya, kâgarhî k'olubaga, zayâma; mpu: 15 «Mâshi, mwe bajà baganîra kurhi abapagani badwîrhe bayankirira balume, kurhi okwo mwajira? Kâli nîrhu rhuli bantu obuyêmére, na ntyo, balérhera bene wîru boshi ak'inyu; rhumubwîzire nti muleke ebi bya busha, obusîme. 4 Erhi bahika e Yeruzalemu, bayankirirwa muhindamukire Nyamuzinda ozîne wajiraga amalunga na Ekleziya n'entumwa n'abagula; babashambâlira n'igulu n'enyanja na ngasi byoshi bibâmwo. 16 Omu ebi Nyamuzinda ajizire byoshi n'amaboko gâbo. myâka yâgeraga, alesire ngasi mashanja gashimbe 5 Léro, baguma barhengaga omu Bafarizeyi, bâli amôrhere gâgo; 17 ci, ntâ mango alesire okucîmanyisa bakola bemêzi, banaciyimanga, bâderha, mpu: omu kujirira abantu aminjâ omu kurhumira abantu «Kukwânîne bakembûlwê banashimbe amarhegeko enkuba y'emalunga n'amango emyâka eyêramwo, ga Mûsa». 6 Obwo, Entumwa n'abagula bajà ihanô n'omu kummuyigusa ebiryô n'amâsîma». 18 Ci mpu babone kurhi bigenzire. 7 Erhi abona oku akadali kwône, ciru n'ebyo binwa, kwâli kuzibu okuhanza kaluzire Petro anaciyimuka, aderha, erhi: «Bene olubaga mpu lulek'ibajirira enterekêro. 19 Okubundi, wîru, mumanyire oku kurbenga ensiku ntanzi-rhanzi, hanaciyisha Abayahudi barhengaga e Antiyokiya n'e Nyamuzinda acinyishozire muli mwe mpu akanwa kâni Ikoniya; bayinjibana olubaga babanda Paolo amabuye, kamanyise abapagani Emyanzi y'Akalembe, na ntyo bamukululira e muhanda gw'olugo, bamanya mpu bayémére. 8 Na Nyamuzinda oyishi emirhima abahire anafire. 20 Ci abaganda bamugorha, ayimuka obuhamîrizi erhi abashobôza Mûka Mutagatîf akîrhu. ashubira omu lugo, n'erhi buca, acijîra e Derba bo 9 Arhajira kabôlo ciru n'ehitya ekarhî kîrhu n'akâbo, na Barnaba. 21 Erhi bayûsimanya eco cishagala bulya acésise emirhima yâbo n'obuyêmére. 10 Emyanzi y'Alakembe, n'okuhindula bantu banji Kurhigi buno kandi mudwîrhe mwalonza okurhangula baganda ba Kristu, banacishubira e Listra n'e Nyamuzinda omu kulonza okubarhuza abemêzi Ikoniya n'e Antiyokiya. 22 Bakâzibuya emirhima omuzigo gwayabiraga balarha na nîrhu rhwêne? 11 y'Abemêzi n'okubahâ amahano mpu basêre omu Nîsi, k'arhalî oku nshôkano ya Nyakasane Yezu Kristu buyémére, banakâbabwîra, mpu: «kukwânîne rhugere rhuyêméra oku rhucunguka akâbo?» 12 Obwo, endéko omu malibuko manji lyo rhuhika omu bwâmi bwa yoshi yanacihulika, bayumvîrhiza oku Barnaba na Nyamuzinda». 23 Banacihâ ngasi Ekleziya abagula, Paolo babarhondérezagya ebisômerîne n'ebirhangâzo n'erhi babâ bamâshenga n'okucîhalisa, babahira Nyamuzinda ajizire byoshi n'amaboko gâbo omu omu maboko ga Nyakasane bâli bamâyêméra. bapagani. 13 Erhi bayûsa, Yakôbo anacijaho, erhi: 24 Okubundi, bagera omu Pizidiya, bahika e «Bene wîru muyumve. 14 "Simoni anahugwîre kurhi, Panfiliya. 25 Erhi babâ bamâyigîriza akanwa ka kurbenga omurhondêro, Nyamuzinda acishogaga Nyakasane e Perga, bayandagalira e Ataliya; 26 omu bapagani omurhwe gw'okukombêra Izîno kwo na kuyikirira e Antiyokiya, cirya cishagala lyâge". 15 "N'okwôla kushingânîne n'ebinwa babashengeragamwo obwangâ bwa Nyamuzinda by'Abalébi, bulya kuyandisirwe, mpu": 16 "Enyuma kw'ogwo mukolo bâli bamâjira. 27 Erhi bahika, ly'aho, nacigaluka, nsbuliyûbaka ecihando ca bahamagalâ e Ekleziya, babâganîrira ehi Nyamuzinda Daudi càhongosire; ahashabûsire, nâshubihayûbaka, ajizire byoshi n'amaboko gâbo, na kurhi ayiguliraga nnanciyimanze", 17 "lyo abandi bantu balonza abapagani olumvi lw'empingu. 28 Banacishinga nsiku Nyakasane, na galya mashanja goshi gashiga zirhalî niyi baguma n'abemêzi.

15 Okuhandi, bantu baguma barhengaga e
Yudeya bakâyigîriza bene wîru, mpu:
«Mukabâ murhakembwîri nka kulya Mûsa
arhegesire, murhankacunguka». 2 Paolo na Barnaba
banacibazûsamwo ivango n'akadali k'enkwîra. Obwo,

izîno lyâni, kwo Nyakasane okola ebyo byoshi
adesire ntyo», 18 «anayôrhaabimanyire kurhenga
ensiku n'amango». (aiôn g165) 19 «Co cirhumire
nie ono mbwîne oku kurhakwânîni okurhindibuza
abapagani bamahinduka bemêzi ba Nyamuzinda». 20 «Babayandikire okurhalya enyama zarherekîrwe

abazimu, n'okuleka amahya garhali go, n'okurhalya enyama z'ensimba zifulungînwe omuko, n'omwamba". 20 Naye Paolo acishoga Sila, erhi n'abemêzi babà 21 "Bulya, kурhenga mîra, omu ngasi lugo, Mûsa ajira abahanûzi b'amarhegeko gâge bakâgasoma omu masinagogi ngasi lwa Sabato». 22 Okubundi, entumwa n'abagula, erhi babà bamâyumvanya n'endêko y'abemêzi yoshi, banacirhegeka mpu bacishoga baguma muli bo, barhumwe e Antiyokiya haguma na Paolo na Barnaba. Bacishoga Yûda, oderhwa Barsaba, na Sila, bantu ba lukengwa omu bemêzi. 23 Babafumbasa aga maruba, mpu: «Rhw'ono ntumwa n'abagula bene winyu, rhumuhîre omusingo, mwe bene wîrhu b'e Antiyokiya n'e Sîriya n'e Silisiya mwarhengaga omu bapagan! 24 "Rhwayumvîrhe mpu bantu baguma b'eno mwîrhu badwîrhe bakaderha ebinwa by'okummuhiramo akavulindi n'okumufudusa emirhima, n'obwo rhurhabarhumaga". 25 "Okwo kwo kwarhumire rhwajà haguma, rhvacishoga abaganda nti rhumurhumire bo haguma na bene wîrhu bazigirwa Barnaba na Paolo", 26 "abo balume bàhânyire obuzîne bwâbo erhi izîno lya Nawîrhu Yezu Kristu lirhuma". 27 "Na ntyo, rhumurhumîre Yûda na Sila nti bammubwîre obwo bugo n'akanwa". 28 "Mûka Mutagatîfu nîrhu rhwahizire okurhamubarhuza eyindi mizigo kuleka eyi erhankalekwa": 29 "muleke okukâyla enyama zirherékirwe abazimu, n'omwamba n'enyama y'ensimba zifulungînwe omukò, n'amahya garhali go. Mukaleka okukâjira ntyo, mwajira bwinjâ. Gokagwi!"» 30 Abâli barhumirwe banacisengeruka, bayandalgâira e Antiyokiya, bahamagala endêko y'abemêzi, banacibahà galya maruba. 31 Babà bamagasoma, bacishingira oburhûlirize gali gabadwîrhîre. 32 Yûda na Sila, bulya nabo bâli balébi, babwîra abemêzi binwa binji by'okubahanûla n'okubazibuhya. 33 Erhi bayûsayo nsiku, abemêzi babalika mpu bashubire n'omurhûla emwa balya bâli babarhumire. [35 Ci Paolo na Barnaba basigala e Antiyokiya, bâkâyigîriza haguma na bandi banji n'okumanyîsa abantu Emyanzi y'Akalembe ka Nyakasane. 36 Erhi hagera nsiku, Paolo abwîra Barnaba erhi: «Rhushubig'ijirhandûla bene wîrhu omu ngasi lugo Rhwayigîrizemwo akanwa ka Nyakasane, rhubone kurhi bayôsire». 37 Barnaba alonza okuhêka Yowane, oderhwa Marko; 38 ci Paolo ahakana mpu barhankahêka oyo warhangag'ibasiga e Panfiliya, anabula bubarhabâla oku mukolo. 39 Akadali kanacizûka ekarhî kâbo, ciru banalekana Barnaba arhôla Marko, ayikirira e Cipro. Nyamuzinda, ahârhûla, agenda. 40 Atwîkanya omu Sîriya n'omu Silisiya, aj'azibuhya Ekleziya.

16 Okubandi, ahika e Derba n'e Listra. Yali omuganda, izîno lyâge Timoteyo. Nnina àli Muyahudi mwemêzi, ci îshe àli mugerek. 2 Abemêzi b'e Listra n'e Ikonîa bakâg'imuderha bwinjâ. 3 Paolo anacihiga mpu bagendane. Amuyanka, amukembûla erhi Buyahudi bâli mw'eco cihugo bàrhuma; bulya boshi bâli bamanyire oku îshe abà Mugerek. 4 Omu ngasi lugo bageragamwo, bakaz'iyigîriza ebirhegesirwe n'tentumwa n'abagula b'e Yeruzalem, n'okubwîra abantu mpu babishimbe. 5 Na ntyo Ekleziya zazibuhu omu buyêmêre, erhi n'abemêzi badwîrhe bayûshûka ngasi Iusiku. 6 Banacigera omu Frijîa n'omu cihugo c'e Galasiya, bulya Mûka Mutagatîfu ali abahanzize okuyigîriza oluderho lwa Nyakasane omu Aziya. 7 Erhi bahika e Miziya, balonza okujà omu Bitiniya, ci Omûka gwa Yezu gurhabayêméreraga. 8 Banacitwikanya omu Miziya, bayandalgâira e Trowa. 9 Erhi bubà budufu; Paolo ayagânwa: abona omuntu w'e Macedoniya amuyimanzipreho anadwîrhe amuyinginga, erhi: «Mâshi, ojè e Macedoniya, oyîsh'irhurhabâla!» 10 Erhi ayûs'ibonekerwa, ho n'aho rhwalonza okujà e Macedoniya, bulya rhwâli rhumanyire bwinjâ oku Nyamuzinda aruhumagireyo mpu rhuyigîrize abantu bâyo Emyanzi y'Akalembe. 11 Okuhandi, rhwanacirhulirwa omu bwâro aha Trowa, rhwayikirira e Samotrasiya, n'erhi buca, rhwahika e Neapol. 12 Erhi rhuyirhenga, rhwajà e Filipi, co cishagala cikulîre ebindi byoshi by'omu Macedoniya, canali idako ly'oburhegesi bw'Abaroma. Rhwabêra nsiku nsungunu mw'eco cishagala. 13 Eerhi kubà lwa Sabato, rhwarhenga omu lugo, rhwajà ebwa lwishi, emunda bakômeraga okukâshengera. Rhwanacitamala, rhwarhondêra okuyigîriza abâkazi bâli badêkerîre. 14 Muguma muli bo, izîno lyâge ye Lidiya, akâg'irhuyumvîrhiza. Ali murhimbûzi w'emyenda midukula, w'omu cishagala c'e Tiyatira, anakâg'iharâmya Nnâmahaanga. Nyakasane amuyigula omurhima, na ntyo ayêméra ebi Paolo akâg'iderha. 15 Erhi abà amâbatizibwa boshi n'ab'aha mwâge, anarhuyinginga, erhi: «Akabà tuyêmîre oku ndi mwemêzi wa Nyakasane, muylîsh'ibêra omu

mwâni». Anacirhusêza. 16 Lero kwanacibà lusiku mwâge, abarheganyiza ebiry, anacisîma n'eniyumpa luguma erhi rhwaj'ishenga, rhwashiâna omujâ-nyere yâge yoshi, kulya kubà bayêmire Nyakasane. 35 wali ogwêrhwe na shetani w'obulaguzi; amalêbi Erhi kuca, abatwî b'emmanja bârhumâ omuganda gâge gakâg'ilêrhera bannawâbo bintu binji. 17 mpu aj'ibwîra omulanzi, mpu: «Lîka balya bantu». Anacirhukulikira, Paolo na nîru, ajà ayâma anaderha, 36 Naye anacibwîra Paolo erhi: «Abatwî b'emmanja erhi: «Abà bantu bali bambali ba Nyamuzinda barhumire mpu mulikwe. Hulukagi, mucigendere w'enyanâ bwenêne; badwîrhe bamuyigîriza enjira n'omurhûla». 37 Ci Paolo abwîra balya baganda y'obucire». 18 Ajira ntyo nsiku zirhali nyi. Lero, erhi: «Bârhuschûsire emikoba embêre z'olubaga erhi Paolo abona amarhama, ahindamuka, abwîra buzira okurhutwîra olubanja, n'obwo rhuli Baroma oyo shetani, erhi: «Oku izîno lya Yezu Kristu, bânârhuhira omu mpamikwa. "Lero bakolaga balonza nkurhegesire orhengemwo oyo mukazi". Aho honène, okurhulika bufundafunda!" "Nanga là" "Bône bayishe, oyo shetani anacimurhengamwo. 19 Erhi bannawâbo barhulike!» 38 Abaganda bagend'ibwîra abatwî babona obunguke bâli balangâlire bubashugunuka, b'emmanja ebyo binwa. Barhemuka erhi bayumva banacigwâra Paolo na Sila, babahêka ekagombe aha oku bali Baroma; 39 bayisha, babayinginga mpu bashamuka; 20 babahâ abatwî b'emmanja, mpu: «Abà mâshi babarhengere omu lugo. 40 Erhi barhenga bantu badwîrhe balêrha akavulindi omu cishagala omu mpamikwa, Paolo na Sila bajà aha mwa Lidiya, cîrhu; bali Buyahudi, 21 badwîrhe bayigîriza engeso bashub'ibonana n'abemêzi, babazibuhya omurhima, rhurhankahash'iyémêra n'okushimba rhwe Baroma». okuhandi banacigenda.

22 Olubaga Iwanacibayandukako, n'abatwî b'emmanja erhi babâbamâbahogola emyambalo, barhegeka mpu babashûrhe emikoba. 23 Erhi babâbamâbanoza n'empîmbo, babakwéba omu mpamikwa, banabwîra omulanzi mpu abalange bwinjâ. 24 Erhi omulanzi ayumva ntyo, abahêka omu ndalâlâ y'empamikwa, n'amagulu gâbo agashwêkera oku mirhi. 25 Aha karhî k'obudufu, Paolo na Sila bâli badwîrhe bayimba irenge lya Nhâmahanga, n'ababohe bakâbayumvirhiza. 26 Caligumiza, hanacizûka omusisi munene, empamikwa yoshi yadundagana eciriba. Ho n'aho, enyumi zoshi zayiguka n'enkoba z'ababohe zoshi zashwêkûka. 27 Erhi omulanzi w'empamikwa asinsimuka, n'erhi abona enyumi ziri nyigule, ayômola engôrô yâge, àli akola mpu acînige, bulya àli amanyire mpu ababohe bamufumire. 28 Ci Paolo anacyâkûza n'izù linene erhi: «omanye wankaciyâgaza: mwo rhweshi rhuli muno». 29 Nyamulanzi anacihûna akamole, anacikanya, aj'ageramwo omusisi, acikwêba aha magulu ga Paolo na Sila. 30 Oku bundi, abahulusa, abadôsa, erhi: «Walîha, kurhi njirage lyo ncunguka?» 31 Banacimushuza, mpu: «Oyémêre Nyakasane Yezu, na ntyo wacunguka, w'oyo, n'ab'omu mwâwe boshi». 32 Banacimuyigîriza akanwa ka Nyakasane, ye na ngasi boshi bâli omu mwâge. 33 Oyo mulanzi anacibayanka ho n'aho erhi bunaciri budufu bukulü, ashuka ebibande byâbo, anabatizibwa ho na halya boshi n'ab'omu mwâge. 34 Anacibarheremya omu

17 Erhi babâbamârhaluka Amfipoli n'Apoloniya, banacihika e Tesalonika. Abayahudi bàgwêrheho esinagogi. 2 N'oku anayôrûha ajira, Paolo abajaho, ajira za-Sabato isharhu zikulikirîne erhi kadali abajisa oku by'Amandiko. 3 Akabahugûlirago, abayêreka oku Kristu àli akwâñîne ababale agal'ifûka omu bafû, erhi: «N'oyo Kristu, ye Yezu namubwîra». 4 Baguma muli bo banaciyémêra, bashimba Paolo na Sila, n'abandi mwandu b'omu bapagani barhînya Nyamuzinda, n'engabo y'Abagerekî n'abagoli barhali banyi. 5 Ci Abayahudi bayâgalwa, banacijaho, bashûbûza ebishungu byâli omu lubaga, n'erhi babâbamâbona omurhwe gurhali munyi, batula akavulindi omu cishagala. Balundumana aha mwa Yasoni, erhi badwîrhe balonza Paolo na Sila mpu babahêkere olubaga. 6 Erhi bababula, banacigwâra Yasoni na bene wîrhu baguma, babahêkera abarhwâli b'eco cishagala, banayâma, mpu: «aba bashi bâgomize igulu lyoshi, babâ hano, 7 na Yasoni abahandisize aha mwâge. Abà boshi bânjire okurhashingâñî n'amarhegeko ga Sezari, banaderhe mpu halì owundi mwâmi, mpu ye Yezu». 8 Ebyo binwa byahira ehidugundu omu lubaga n'omu barhwâli. 9 N'erhi Yasoni n'abandi babâbamâbalyûlira, bafikwa. 10 Obwo budufu bwônene, bene wîrhu bageza buhena Paolo na Sila, babahêka e Bereya. Erhi bayihika, bajâ omu sinagogi y'Abayahudi. 11 Ci kwônene, abôla bôhe bâli ba murhima mwinjâ kulusha ab'e

Tesalonika. Bayankirira Oluderho lwa Nnâmahanga bwâbo, abatwîra n'embibi z'aha bayûbaka". 27 buzira kurhindira. Ngasi lusiku bakâg'ilongereza "Ajira nt yo mpu lyo abantu balonza Nyamuzinda, omu mandiko mpu babone erhi kwo binali nt yo. 12 bagerêreza okumuhikakwo nk'abadwîrhe bamamarha Banji muli bo bayêméra, n'omu Bagereki, abagoli n'okumubona". "Erhi kwo binali nt yo; ntâye ali kuli muli n'abalume barhali banyi. 13 Ci erhi, Abayahudi b'e rhwe", 28 "bulya ye rhukulamwo obuzîne, n'okugenda Tesalonika bamanya oku Paolo adwîrhe ayigîriza n'okubâho, kulya baguma b'omu basâka-binwa akanwa ka Nyamuzinda e Bereya, banacyija, bazusa bâdesire, mpu": "Rhuli b'omu bûko bwâge". 29 "Akabà ehidugundu n'akavulindi omu lubaga. 14 Ho n'aho, rhuli b'omu bûko bwa Nyamuzinda, kurhakwânîni bene wîrhu bageza Paolo, bamubwîra mpu ajè e rhugerêreze mpu Nyamuzinda ali nka masholo bwa nyanja. Naye Sila na Timoteyo basigala. 15 erhi cûma nîsi ibuye byajirawa n'obulenga erhi Abâli balusize Paolo, bamuhisa e Atena, okubundi n'obukengêre bw'omuntu". 30 "Lêro buno Nyamuzinda bânacigaluka n'irhegeko ly'okubwîra Sila na Timoteyo akola ayibagîre amango g'obuhwinja, anakola alâlisire mpu bamubugane duba. 16 Erhi Paolo abâ adwîrhe abantu boshi ba ngasi hoshi mpu bacîyunjuze"; 31 ahalingira e Atena ayumva burhè bunji omu murhima "bulya atwîre olusiku ayishitwîramwo igulu lyoshi erhi abona oku eco cishagala ciyunjwîre nshusho za olubanja n'obushinganyanya; ayish'ilutwa n'omuntu bazimu. 17 Anacikâganîza Abayahudi omu sinagogi acîshozire, amuhâ abantu mpu abè ye balangâlira n'abantu barhînya Nnâmahanga, na ngasi lusiku boshi, erhi amufula omu bafù". 32 Erhi bayumva akashambâza ngasi abakagishanga aha ngombe. okufûka kw'abafire, baguma bamushekera, n'abandi 18 Ciru n'abahimanya baderhwa bapikureyi na baderha erhi: «Rhwâcikuyumwa kw'eyo myanzi gandi bastoyici bakâmuñsa kadali. Baguma bakâderha, mango». 33 Nt yo, kwo Paolo abarhenciremo. 34 Ci mpu: «bici eyi ngushu yankaderha?» Abandi; mpu: kwône, balume baguma bamusérakwo banayêméra. «Ali nk'owayîriza abazimu b'e mahanga»; bulya Muli bo mwâli Dioniziyo w'omu ihano lya aeropago, na akâg'ibabwîriza Yezu n'obufûke bw'abafire. 19 Lêro Mukazi muguma mpu ye Damari, n'abandi haguma banacimuyanka, bamuhêka omu lukîko luderhwa nabo.

Aeropago, bamudôsa, mpu: «Wankarhubwîra ezo nyigîrizo mpyâhya odwîrhe wayigîriza? 20 "Bulya ebi odwîrhe warhubwîra biri bihyâhya, rhwankalonzize nîru rhumanye byo bici ebyo"». 21 Abanya-Atena n'ebigolo byâhandaga omu cishagala câbo barhakolaga bici okurhali kuderha n'okuyumva emyanzi miyhâya. 22 Okuhandi, Paolo anaciyimanga aha karhî k'Aeropago, aderha, erhi: «Mwe Banya-Atena, oku mbwîne, omu bantu boshi, ntâbo bamuhimire okurhînya abazimu. 23 "Bulya ene ngera omu cishagala cinyu, nasinza enshusho z'abazimu binyu, nabwîne ciru n'olûsho luyandisirwekwo, mpu": "Kuli Nyamuzinda rhurhishi". Nêci, oyo mushenga murhanamumanyiri, ye ndi mmuyigîriza". 24 "Nyamuzinda walemaga igulu n'ebibâmwo byoshi, bulya ye Nyakasane w'irunga n'igulu, arhabâ omu nyumpa zayûbakagwa n'amaboko g'abantu". 25 "Arhanakolerwa n'amaboko g'abantu, bulya ntâco alagîrîrekwo, kulya kubâ ye shobôza boshi obuzîne n'omûka n'ebindi byoshi byoshi". 26 "Ye warhengzagya abantu boshi oku muntu muguma, anabalumîza omu igulu lyoshi; abagêrera ensiku z'obuzîne

18 Byanacibâ nt yo! Paolo arhenga e Atena, ajâ e Korinti. 2 Ayishimâna omuyahudi, iżino lyâge ye Akwila, muburhwa w'e Ponto, wacizindag'irhenga e Italiya bo na mukâge Prishila, bulya Klaudiyo ali arhegesire mpu Abayahudi boshi barhenga e Roma. Paolo anacibayinjibana, 3 na bulya ali wa bulenga buguma nabo, abêra abâ mwâbo, bakâkolera haguma: obulenga bwâbo bwâli bwa kuluka amahêma. 4 Paolo akâg'ikajâ kadali omu sinagogi ngasi lwa Sabato, akacisêza okuyêmêza Abayahudi n'Abagereki. 5 Erhi Sila na Timoteyo bayisha kurhenga e Macedoniya, Paolo acîshwêkera oku kukayigîriza akanwa ka Nnâmahanga, akahamîriza omu Buyahudi oku Yezu ye Kristu. 6 Erhi abona balahira kuyêméra banadwîrhe bakâlogorha, agukumula emyambalo yâge, anababwîra, erhi: «Omukò gwinyu oku irhwe linyu; niehe ncîbêrîre mwêru-kwêru! Kurhenga ene, emwa abapagani nkola nacijîra». 7 N'erhi aharhenga, ajâ aha mwa muntu muguma, mpu ye Tito Yusto. Oyo murrtu akâg'iharâmya Nnâmahanga, n'en'yumpa yâge yali elungîne n'esinagogi. 8 Omukulu w'esinagogi, Krispo, ayêméra Nyakasane bo n'ab'omu mwâge

boshi. N'Abakorinti banji bakâgijumva enyigîrizo za Akaya, bene wîrhu bamuhà omurhima mpu nêci, Paolo, nabo bayêméra banabatiziba. 9 Léro budufu barhumira abemézi amaruba mpu bamuyankirire buguma, Nyakasane anacibonekera Paolo, amubwîra, kwinjâ. Erhi ahikayo, n'obuhashe bw'enshôkano erhi: «Orhayôbohaga oderhe, orhahulikaga; 10 bulya ya Nyamuzinda, arhabâla bwenêne abemézi, 28 rhwembi rhuli. Ntâye wâkuhumakwo mpu akuijirîre bulya akâg'iyagîriza Abayahudi embere z'olubaga, kubî, bulya abantu bâni bali banji muli eci cishagalâ».

11 Ayigeza mwâka muguma na myêzi nda, erhi kuyigîriza ayigîriza Abakorinti akanwa ka-Nyamuzinda.

12 Obwo, erhi Galiyonî ye murhwâli omu Akaya.

Abayahudi banaciyumvanya, bayandûkako Paolo bamuhêka omu lukîko 13 mpu: «Oyo murru adwîrhe ashumiaka abantu mpu bakâharâmya Nyamuzinda okurhashingânîni irhegeko». 14 Erhi Paolo aderha mpu abumbûle akanwa, Galiyonî abwîra Abayahudi, erhi: «Wâni Buyahudi, acibâga bwâli bubî erhi bushumûsi, nali nayumva olubarja mundwîrhîre. 15 Ci obu kabire kadali ka binwa n'amazîno n'amarhegeko ginyu, mwene murhahabe! Olwo, niehe ntalonza okulutwa». 16 Abahulusa omu lukîko Iwâge. 17

Obwo, okubanali boshi, banacirhuluba omukulu w'esinagogi, Sosteni, bamushûrhira aha kagombe.

Ebyo byoshi, Galiyonî arhabishibiriraga. 18 Paolo ashubijjira zindi nsiku zirhali nyi e Korinti, okuhandi asêzera bene wîrhu, aj'omu bwârho, ayikirira e Sîriya bona Prishila na Akwila. Ali erhi anamômîrwe emviri zoshi e Cenkri, bulya àli ajizire e ciragâne. 19 Erhi bahika e Efezi, Paolo arhenga omu bâbo, ajà omu sinagogi, arhangira aganîra boshi n'Abayahudi. 20

Erhi bacimuhûna mpu abêre nabo ezindi nsiku, acîlâhirira. 21 Ci, erhi akola abasengeruka, ababwîra, erhi: «Nacishubira eno mwinyu, Nnâmahaanga akalonza». Anacirhenga e Efezi. 22 Agend'iyômokera e Sezareya, arherema, aj'ilamusâ Ekleziya, okubundi, ayandagalira e Antiyokiya. 23 Erhi abà amâyûsa yo nsiku, ashub'igenda; ajà agera omu cihugo c'e Galasiya n'omu Frijîya, akahà abemézi boshi omurhima. 24 Muyahudi muguma w'e Aleksandriya, mpu ye Apolo, anacihika e Efezi. Ali muntu oyîsh'iderha, anali mulenga omu Mandiko. 25 Ali ayigîrizibwe enjira ya Nyakasane, anakag'ihanûla n'okuyigîriza nk'oku bishingânîne ebiyêrekîre Yezu n'omurhima gw'obushiru, n'obwo bubatizo bwa Yowane bwône ali ayîshi. 26 Arhangira okuyigîriza n'oburhwâli omu sinagogi. Prishila n'Akwila erhi bamuyumva, bamuyanka, bamuzabûlira kwinjâ enjira ya Nyamuzinda. 27 Erhi acilonza okujâ e

Akaya, bene wîrhu bamuhà omurhima mpu nêci, Paolo erhi ayûs'igerâ omu ntondo z'e Aziya, ahika e Efezi. Arhimânayo baganda baguma, 2

abadôsa, erhi: «Ka mwahâbirwe Mûka Mutagatîfu amango mwayémérâga?» Nabo, bamushuza, mpu: «Ciru rhusâg'iyumva oku Mûka Mutagatîfu abâho». 3 Naye, erhi: «Bubatizo buhi mwahîrwe?»

Bamushuza, mpu: «Bubatizo bwa Yowane». 4 Okubandi Paolo anacibabwîra, erhi: «Yowane abatize olubaga obubatizo bw'obucîyunjuze, akâbabwîra mpu bayêméra owayaishe enyuma zâge, ye Yezu». 5 Erhi bayumva ebyo binwa, babatizibwa oku izîno lya Nyakasane Yezu. 6 N'erhi

Paolo abà amâbalambûlirakwo amaboko, Mûka Mutagatîfu abayandalagâlira, barhondêra baderha endimi banaléba. 7 Boshi haguma bâli nka balume ikumi na babirhi. 8 Paolo anacijà omu sinagogi, ajira myêzi isharhu ayigîriza buzira bwôba. Akazâg'ikashambâlira Abayahudi eby'Obwâmi bwa Nnâmahaanga n'okucîseza okubayêmêza, 9 Ci baguma banacihûsa emirhima yâbo, balahira okuyêméra, ciru banajâcira enjira ya Nyakasane embere z'olubaga.

Anacibaleka obwo, ahamagalâ abemézi hábo hábo, ngasi lusiku akazibaganîziza omu isomo lya Tirano.

10 Okwo, akujira myâka ibirhi yoshi, na ntyo abantu boshi b'omu Aziya, Abayahudi n'Abagereki, bayumva oluderho Iwa Nyakasane. 11 Naye Nyamuzinda akâg'ijira ebisômerîne bizibu n'amaboko

ga Paolo, 12 kuhika abalwâla bakâg'ihirwakwo ebitambara n'emishangi yali-ehumire oku mubiri gwâge bakâfuma, n'abashetani bakâbarhengamwo.

13 Nabo baguma omu Buyahudi b'abagenzi bakâg'ilibirhakwo abazimu babî, banacirhangula okuyambaza izîno lya Nyakasane Yezu oku balimwo abazimu babî. Bakâderha, erhi: «Mmulahirîze oku izîno lyolya Yezu Paolo ayigîrizagya». 14 Muyahudi muguma mpu ye Sheva, mudâhwa mukulu, âgwêrhe bâna bâge misole nda bakâg'ijira ntyo. 15 Ci shetani abashuza, erhi: «Yezu, mmuyishi, naye Paolo ntamuhabiri, ci mw'oyo, muligi bandi?» 16 Léro oly

19 Byanacibà ntyo! Erhi Apolo abà ali e Korinti,

Paolo erhi ayûs'igerâ omu ntondo z'e Aziya, ahika e Efezi. Arhimânayo baganda baguma, 2

abadôsa, erhi: «Ka mwahâbirwe Mûka Mutagatîfu amango mwayémérâga?» Nabo, bamushuza,

mpu: «Ciru rhusâg'iyumva oku Mûka Mutagatîfu abâho». 3 Naye, erhi: «Bubatizo buhi mwahîrwe?»

Bamushuza, mpu: «Bubatizo bwa Yowane». 4 Okubandi Paolo anacibabwîra, erhi: «Yowane abatize olubaga obubatizo bw'obucîyunjuze, akâbabwîra mpu bayêméra owayaishe enyuma zâge, ye Yezu». 5 Erhi bayumva ebyo binwa, babatizibwa oku izîno lya Nyakasane Yezu. 6 N'erhi

Paolo abà amâbalambûlirakwo amaboko, Mûka Mutagatîfu abayandalagâlira, barhondêra baderha endimi banaléba. 7 Boshi haguma bâli nka balume ikumi na babirhi. 8 Paolo anacijà omu sinagogi, ajira myêzi isharhu ayigîriza buzira bwôba. Akazâg'ikashambâlira Abayahudi eby'Obwâmi bwa Nnâmahaanga n'okucîseza okubayêmêza, 9 Ci baguma banacihûsa emirhima yâbo, balahira okuyêméra, ciru banajâcira enjira ya Nyakasane embere z'olubaga.

Anacibaleka obwo, ahamagalâ abemézi hábo hábo, ngasi lusiku akazibaganîziza omu isomo lya Tirano.

10 Okwo, akujira myâka ibirhi yoshi, na ntyo abantu boshi b'omu Aziya, Abayahudi n'Abagereki, bayumva oluderho Iwa Nyakasane. 11 Naye Nyamuzinda akâg'ijira ebisômerîne bizibu n'amaboko

ga Paolo, 12 kuhika abalwâla bakâg'ihirwakwo ebitambara n'emishangi yali-ehumire oku mubiri gwâge bakâfuma, n'abashetani bakâbarhengamwo.

13 Nabo baguma omu Buyahudi b'abagenzi bakâg'ilibirhakwo abazimu babî, banacirhangula okuyambaza izîno lya Nyakasane Yezu oku balimwo abazimu babî. Bakâderha, erhi: «Mmulahirîze oku izîno lyolya Yezu Paolo ayigîrizagya». 14 Muyahudi muguma mpu ye Sheva, mudâhwa mukulu, âgwêrhe bâna bâge misole nda bakâg'ijira ntyo. 15 Ci

shetani abashuza, erhi: «Yezu, mmuyishi, naye Paolo ntamuhabiri, ci mw'oyo, muligi bandi?» 16 Léro oly

muntu wàlimwo abazimu babî anacibahamirakwo, omu itaramo. 32 Okubundi, baguma bakâyâma kwâbo abanêsha oku banali boshi, abakolera buligo, ciru n'abandi kwâbo, bulya olubaga lwàlimwo ehidugundu, barhenga muli eyo nyumpa bulibirha, erhi bakola na banji barhàli bamanyire bici bâshimbaga. 33 Léro bayambîrhe busha banayunjwîre bibande. 17 Okwo banacîrhenza Aleksandro omu kâgarhî k'olubaga kwanacimanyîkana omu bantu boshi b'e Efezi, n'Abayahudi banacimusunika mpu aj'embere. Oku Abayahudi n'Abagerekî. Obwôba bwabagwârha bandi Aleksandro anacibakema n'okuboko, mpu boshi là, bakuza izîno lya Nyakasane Yezu. 18 bahulike; ci erhi akola mpu ashuzagye olubaga, Banji muli balya bâli bamâyêméra bakâyish'ifulûla 34 bamanya oku ali Muyahudi, boshi bânaciyâma n'okuderha engeso zâbo. 19 Banji muli balya n'izù luguma, bajira nka nsâ ibiri baderha, mpu: bakâg'ijira eby'obukurungu, bakâlérha ebitabu byâbo «Artemi w'Abanya-Efezi ali mukulu!» 35 Okubundi, n'okubidûlika muliro omu masù ga boshi. Baganja omwandisi anacihulusa olubaga, alubwîra, erhi: «Mwe engulo yabyo, bashanga biri bihumbi makumi arhanu Bashi b'e Efezi, omu bantu boshi, ndi orhayishi oku ga nsaranga. 20 Na ntyo Emyanzi y'Akalembe ya ecishagala c'e Efezi go mulinzi gw'omuzimu-kazi Nyakasane yayôloloka yanazibuha. 21 Erhi ebyo mukulu Artemi n'ogw'enshusho yâge gwamanukaga byoshi bibâ byamâbâ, Paolo anacihiiga emurhima oku nkuba? 36 Kulya kubà ntâye wankahakana okutwikanya omu Macedonia n'omu Akaya, n'okujà e okwo, kukwânnîne murhûlûle, munamanye hankabà Yeruzalemu, erhi: «Hano mbà namâyihika, kukwânnîne ehi mwajira murhanarhangir'icija emurhima 37 Abâla mbone na Roma». 22 Anacirhuma baganda babirhi bantu mudwîrhe, ntà kulogorha balogorhîre omuzimu-e Macedonia, bo Timoteyo na Erasto; naye yêne kazi wîrhu, na ntà kujâcira bamujâcîre, 38 Akabà ashub'ijira zindi nsiku nsungunu omu Aziya. 23 Mw'ago Demetriyo n'abakozi bali boshi hali oyu bagwêrhekwo mango, hazûka embaka zirhalì nyi ziye'rekire enjira ya akanwa, enkiko ho ziri, n'abatwî b'emmanja ho bali: Nyakasane. 24 Muntu muguma, mpu ye Demetriyo, bajè aha balume. 39 Akabà kandi kantu mwalonza mutuzi w'amasholo wakâg'iyûbakira Artemi amahêro kaderhwa aha kagombe. 40 Kali ciru ebyabîre g'ebýuma, akâg'ilêrhera abakozi bâge bunguke bunji. olu lusiku lw'ene byanarhuma rhwalegwa obugomi, 25 Anacibahamagala bo n'abandi bakozi b'emirhima bulya ntâ igwârhiro rhugwîrhe lyankarhuma engabo eri nk'ogwâbo, ababwîra, erhi: «Bîra bâni, murhababîri ningana aha yalundumana». 41 Erhi ayûs'iderha oku ogu mukolo gwo gurhubîka. 26 «Ci mwene ntyo ashandâza erya ndêko y'abantu.

mubwîne munadwîrhe mwayumva oku arhalì e Efezi yône, ci na hofî omu Aziya yoshi, oyu Paolo arhebire anahindula emirhima y'abantu barhalì banyi, ababwîra mpu banyamuzinda bajirragwa n'amaboko g'abantu barhalì banyamuzinda». 27 “Arhalì mukolo gwîrhu gwône rhuyôbohîre nti gwakansherera ci n'olûsho lw'Artemi ciru, omuzimu-kazi wîrhu mukulu, nti lwankalolwa nka lwa busha, na buzinda obone irenge ly'olya abantu b'omu Aziya n'ab'omu igulu lyoshi bashenga likola ntâlyo”. 28 Erhi bayumva ebyo binwa, obukunizi bwabarhaluka irhwe, bârhondêra babanda oruhababo mpu: «Artemi w'Abanya-Efezi ali mukulu!» 29 Ecishagala coshi cayunjula hidugundu, bashagamukira caligumiza omu itaramo, bâkulûmbana Gâyo na Aristarko b'e Macedonia bakâg'igenda bona Paolo. 30 Erhi Paolo aderha mpu ajè ekâgarhî k'olwo lubaga, abemêzi bamuhanza; 31 ciru na bajinji baguma b'omu Aziya bâli bîra bâge bârhuma emunda ali mpu amanye ankaciyêrekana

20 Erhi ehidugundu hihwa, Paolo ahamagala abemêzi, abahà amahano, abasêzera, okubandi abul'ijà e Macedonia. 2 Agera omu mpande z'eco cihugo, ajà abahà omurhima n'eniyigîrizo zâge, alind'ahika omu Bugereki; 3 ayûsayo myézi isharhu n'erhi abà akola mpu ayikirire e Sîriya, Abayahudi bamuhigira, okwo kwarhuma ahiga okushub'igaluka omu njira y'e Macedonia. 4 Sopatro, mwene Piro, w'e Bereya, na Aristarko bo na Sekundo b'e Tesalonika, na Kâyo, w'e Derba na Timoteyo, na Tikiko bo na Trofimo, b'omu Aziya, bamulusa. 5 Abôla banacihârhûla, bajîrhlindira e Trowa. 6 Nîrhu, erhi ensiku z'emigati erhalimwo lwango zibà zamâgera, rhwarhulinwa kurhenga e Filipi, n'erhi rhuyûsa nsiku irhanu omu njira, rhwabashimâna e Trowa, rhwayimala mugobe mugumagumâ. 7 Olusiku lurhanzi lw'omugobe, erhi rhuli haguma omu ndêko nti rhubege omugati, Paolo arhondêra ayigîriza. Ali alonzize mpu agende hano buca, galinda gabà mîre abirhi anacidwîrhe

ayigîriza. 8 Mw'eyo nyumpa y'enyanja rhwâli bwa Nyamuzinda, obubusu bwâni murhakacibubona rhubuganînemwo, mwâli rhumole rhunji. 9 Mwâli bundi". 26 "Co cirhumîre mmubwîra n'obwâlagale mwâna muguma wa musole mpu ye Eutiko, àli olu lusiku lw'ene oku ndi mwêru kwêru oku atamîre aha kabonezo. Erhi Paolo ajira kasanzi mukò gwinyu mweshi", 27 "bulyâla ntà mango ashambâla, îrò linere lyamugwâra; n'erhi abà ali îrò, nalesire kumubwîra obulonza bwa Nnâmahanga". arhoga kurbenga enyumpa ya kasharhu y'enyanja, 28 "Mucîlangage mwene, munalange bwinjâ obusò alind'ahika ahanshi, bamurhôla afire. 10 Paolo Mûka Mutagatîfu ammuyâbuzize mpu mububêre anaciyandagala, amujaho, amubagalira, anaderha balungere, lyo tuyâbula e Ekleziya ya Nyamuzinda erhi: «Murhayôbohaga, omûka gucimulimwo». 11 alonsire n'omukò gwâge": 29 "Nie ono mmanyire oku Anacishub'irherema, n'erhi abà amâbega omugati hano mbà namâgenda, ebiryanyi bikali byâmujamwo, n'okulya, ashubirhondêra okuganîra, bwalinda buca; birhanababalira obusò"; 30 "na muli mwe mwene okuhandi agenda. 12 Gulya musole banacigulérha erhi mwârhenga abantu bayigîriza ebibî mpu lyo babona gukola guli mutaraga, bayumva basîmire bwenêne? abaganda babashimba". 31 "Kuziga, mubè masù, 13 Rhwêhe rhwashonera omu bwârro, rhwavugama tuyôrhe tuyibuka oku, myâka isharhu yoshi yoshi, rhuyêrekire e Aso, yo rhwalonzaga okuyankira budufu na mûshi, emirenge omu masù, ntahusagy Paol, bulya kwo àli arhegesire ntyo, kulya kubà nahanûla ngasi muguma muli mwe". 32 "Bunôla, àli alonzize okurhang'igenda n'amagulu. 14 Erhi mmubîsize Nnâmahanga n'oluderho lw'enshôkano arhurhimâna aha Aso, rhwamuhira omu bwârro, yâge, yêne ye wankahash'iyûbaka n'okumushobôza rhwayikirira e Mitileni. 15 Erhi rhuyirhega rhwavugama, akashambala haguma n'abatagatîfu boshi". 33 n'erhi buca, rhwagera hôfi h'e Kiyo; n'erhi bushub'ica, "Ntabonaga nacifinja olusaranga erhi masholo erhi rhwayêrekezeza e Samo, n'olusiku lwa kasharhu, mwambalo gwa mutu". 34 "Mwêne mumanyire rhwahika e Miletô. 16 Paolo àli ahizire oku arhayimanga oku agâla maboko go gamperezagya ngasi coshi e Efezi, mpu lyo alek'ilegama omu Aziya; akâg'ikanya nalindagîrekwo, n'abarhwâli rhweshi kwo na ko". 35 mpu kukahashikana aj'ijîrâa olusiku lwa Pentekoste e "Nammuyêresire amango goshi oku omu kukola ntyo Yeruzalem. 17 Kurbenga e Miletô, arhuma e Efezi kwo mukwânîne okurhabâlamwo engonyi, munayôrhe mpu bamuhamagalire abagula b'e Ekleziya. 18 Erhi tuyîbusire aka kanwa ka Nyakasane Yezu waderhaga bamuhikaho, ababwîra, erhi: «Mw'oyo mumanyire yêne", mpu: "Okuhâna kulushire okuhâbwa iragi». oku nayôrhaga ninyu amango goshi kurbenga olusiku 36 Erhi ayûs'iderha ebyo binwa, àfukama, àshenga nabandaga okugulu omu Aziya obw'oburhanzi. haguma nabo oku banali boshi. 37 Obwo banacigwîra 19 "Nakoîre Nyakasane omu bwîrhôhye n'omu omulenge boshi boshi, bàgwârhira Paolo oku igosi, mirenge n'omu malibuko gantengeraga omu bamuhôbera; 38 ecifufu càbagwâra bwenêne erhi mirhego y'Abayahudi". 20 "Ntabonaga naleka bayumva mpu ntà bundi banacisinze oku busù bwâge. okumujirira akantu kankammukwâhana. Nahanwîre Banacimulusa, bamuhisa aha bwârro.

nanammuyigîriza n'obwâlagale embere z'olubaga n'emwa bînywé", 21 "nabwîra Abayahudi n'abapagani nti bacîyunjuze, bashige Nyamuzinda, banayêmêre Nnawîru Yezu". 22 "Na bunôla, nkologa najà e Yeruzalem mubohe wa Mûka, ntanamanyiri ebyaningirayo". 23 "Ciguma ene mmanyire: omu ngasi lugo Mûka Mutagatîfu àmmayisize oku enkoba n'amalibuko binînzire". 24 "Ci kwônene, ntashîbirîri buzîne bwâni, casiga nyunjuze olugendo lwâni n'obugo Nyakasane ampâga bw'okumanyîsa Emyanzi y'Akalembe k'enshôkano ya Nnâmahanga". 25 "Léro bunôla, nkola mmanyire oku mw'oyo mweshi, mwe nakâg'igera ekarhî kinyu najà nayigîriza Obwâmi

21 Erhi rhubafuma, rhwajà omu bwârro, rhwahârhûlira e Kosi; erhi buca rhwahika e Rodi, n'erhi rhuyirhenga, rhwayômokera e Patara. 2 Rhwashanga obwârro bwâjâ e Fenisiya, rhwabushoneramwo, rhwagenda. 3 Erhi rhuhika oku cirhwa c'e Cipro, rhwacileka ekumosho, rhwavugama, rhwayêrekeza e Sîriya, rhwaj'isîka e Tiro, bulya yo balonzagya okukalira obwârro mw'emizigo. 4 Rhwahashanga abemézi, rhwahamala nsiku nda. Bakâbwîra Paolo n'obuhashe bwa Mûka Mutagatîfu mpu arhasôkeraga e Yeruzalem. 5 Ci erhi ezo nsiku zigera, rhwahira njira, boshi banacirhulusa, haguma n'abakazi

n'abâna, bârhurhalusa olugo. Rhwanacifukama bahânyire eciragâne. 24 Orhôle abo bantu, oshukûlwe eburhambi bw'enyanja, rhwâshenga. 6 Oku handi mwe nabo, onabè erhi we bahôlera lyo bamômwâa rhwanacisengarukana, rhwashonera omu bwârho, emviri z'irhwe lyâbo. Ntyo, boshi boshi bamanya oku nabo bashubira e ka. 7 Nîrhu, rhwashubihira ebi bayumvîrhe bakuderhera biri bya bunyewesi, n'oku njira, kurbhenga e Tiro, rhwajisîka e Tolemayidi. wêne oshimba bwinjâ Irhegeko omu lugendo lwâwe. Rhwanacilamusâa bene wîrhu, rhwajirayo lusiku 25 Nabo abapagani bayêmîre, rhwabayandikire, luguma. 8 Erhi kuca; rhwahârhûla, rhwahika e erhi rhubâ rhwamâyumvanya nti baleke okukâlya Sezareya, rhwajâ omu mwa Filipo, mujà-bugo enyama zirherekîrwe abazimu, n'omwamba, n'enyama w'Emyanzi y'Akalembe muguma wa mwo balya z'ensimba zifulungînwe omukò, n'amahya garhali nda, rhwahanda aha mwâge. 9 Agwérhe bâna bâni go». 26 Erhi kuca, Paolo anacyanka balya balume, ba bonyere barhalisâg'iuhwakwo, bâli balébi. 10 ashukûlwa bo nabo, ajà omu Ka-Nyamuzinda, aderha Erhi rhuhajira nsiku zirhali nyi, hanaciyisha omulébi amango ensiku z'okushukûlwa zahwa bagal'hâna warhenga e Yudeya, mpu ye Agabo. 11 Anacirhujaho, entûlo ya kuli ngasi muguma muli bo. 27 Oku arhôla omukaba gwa Paolo, acibohamwo amagulu zirya nsiku oku zinali nda zikolaga mpu zihwe, n'amaboko. aderha erhi: «Mûka Mutagatîfu adesire Abayahudi barhengaga e Aziya, bamubona omu mpu omulume nn'ogu mukaba, ntya kwo Abayahudi Ka-Nyamuzinda, batula ehidugundu omu lubaga, bâmubohera e Yeruzalem, banamuhâne omu bamugwârha, 28 banabanda oruhababo, mpu: maboko g'abapagani». 12 Erhi rhuyumva ebyo binwa, «Bene Israheli, muhâbwé! Lîro yêshi oyu oyla muntu rhw'ono na bene wîrhu b'aho, rhwahanza Paolo okâyigîrizâ hoshi na hoshi okugomera ishanja lîrhu nti amanye ankacirheremera e Yeruzalem. 13 n'Amarhegeko gîru n'aka Ka-Nyamuzinda. Ciru Lîro Paolo anacishuza erhi: «Kurhi okwo mudwîrhe anahumânyize ahâla hantu hatagatîfu ene alêrhamwo mwalaka mwanantwa omurhima? «Niehe arhali Abagerekî». 29 Baderha ntyo bulya bâli babwîne kubohwa kwône ncîrheganyizekwo, ci n'okufira e Trofimo w'e Efezi omu cishagala bo naye, bacîkebwa Yeruzalem, izîno lya Nyakasane lirhumire». 14 mpu nkaba Paolo anamudwîrhe omu Ka-Nyamuzinda. Erhi rhubula okurhwankamuhimamwo, rhwachîlukira, 30 Ecishagala coshi cažûkamwo akavulindi, n'olubaga nti: «Obulonza bwa Nyakasane bubè?» 15 Erhi Iwalundûka, barhuluba Paolo, bamukululira embuga, ezo nsiku zigera; rhwashana ebirugu, rhwasôkera e ho n'aho, enyumi z'Aka-Nyamuzinda zâhamikwa. 31 Yeruzalem. 16 Abemézi b'e Sezareya barhulusa, Erhi bakola mpu bamuyîrhage, omwanzi gwahika omu barhuhisa emwa muganda muguma wa kurhenga marhwir g'omukulu w'omurhwe gw'abasirika mpu mîra w'e Cipro, izîno lyâge Munasoni, mpu ruhande Yeruzalem yêshi alimwo ehidugundu. 32 Aho honêne, aha mwâge. 17 Erhi rhuhika e Yeruzalem, ayanka abasirika n'abarhegesi bâbo, anacyisha bene wîrhu barhuyankirira n'enshagali. 18 Erhi bulibirha, ajà emunda bâli. Erhi babona omukulu buca, Paolo arhujâna emwa Yakôbo, n'abagula w'omurhwe gw'abasirika bâge, baleka okushûrha boshi bayishûbûkira. 19 Erhi abâ amâbalamusâa, Paolo. 33 Nyamurhwâli w'omurhwe gw'abasirika abaganîrira ngasi coshi Nyamuzinda ajirîre abapagani anacyegera, amugwârhira oku kuboko, àrhegeka mpu n'omukolo gwâge. 20 Nabo erhi bayûsimuyumva, bamushwêke na nkoba ibirhi, arhondêra adôsa ye ndi bakuza Nhâmahaanga, banamubwîra, mpu: «Mwene na bici ajizire. 34 Olubaga Iwajako Iwayâma, baguma wîrhu, obwîne wêne ebi bihumbi by'Abayahudi mpu kulebe, abandi mpu kulebe. Erhi abona ntâko bâyankirîre obuyêmêre, na ngasi boshi kushimba ankamanya oku biri erhi kavulindi karhuma, àrhegeka bacishimba irhegeko lya Mûsa. 21 Ci bayumvîrhe mpu bamuhêke omu lugerêro lw'abasirika. 35 Erhi mpu w'yo onayigîrize Abayahudi bashandabîne omu bamuhisa oku rhushonezo, abasirika bamubarhula mahanga mpu baleke ebya Mûsa, wababwîra mpu erhi bukali bw'olubaga burhuma, 36 bulya engabo barhacikâg'ikembûla abâna bâbo, mpu banaleke y'abantu yali ekulikire yayishaga yayâma, mpu: okushimba engezo zîrhu. 22 Kurhi rhwâjiraga obwo? «Mâshi oyîrhe!» 37 Erhi bakola mpu bamuhise omu Rhumanyire bwinjâ oku bamanya oku wayishire. 23 lugerêro, Paolo abwîra omukulu w'abasirika, erhi: Oku rhwakubwîra, okujire. Muli rhwe, bali bantu bâni «Ka nankahasha okukubwîra cinwa ciguma? Naye,

erhi: "K'oyishi ecigerek?" 38 "Kuziga arhalí w'olya wabwíne n'ebi wayumvírhe omu bantu boshi." 16 Munya-Mísiri ozind'igomya abantu mwo zirya nsiku "Na buno, bici wacilinda?" "Yimuka, obatizibwe, zigezire, anagendana bihumbi bini by'ebishungu na hano ôbà wamâshenga izîno lyâge, okûlirwe omu ishamba?"» 39 Paolo amushuza, erhi: «Nie ebyâha byâwe». 17 "Erhi ngaluka e Yeruzalemu, ono ndi Muyahudi, emwîru e Tarsi omu Silisiya, nanacibà ndwîrhe naharâmya omu Ka-Nyamuzinda, ndi muntu w'omu cishagalà cirhababikini omu igulu. nayagânwa". 18 "Nanacibona Nyakasane, ambwîra", Walîha, onyêmérere nâni mbwîre olubaga kanwa erhi: "Okanye, orhenge e Yeruzalemu, bulya kaguma». 40 Erhi amuyêmérera, Paolo ayimanga barhayêmérê obuhamîrizi bwâwe kuli nie". 19 oku rhushonezo, akema olubaga n'okuboko; boshi "Nâni, nashuza, nti": "Yâgirwa, bamanyire oku banachulika, ababwîra omu ciyahudi, erhi:

22 «Bene wîrhu na ba larha, lekag'inwe akasheba embere zinyu».

2 Erhi bayumva ababwîra omu mayahudi, bahulika kulusha. Aderha, erhi: 3 «Nie ono ndi Muyahudi, naburhiragwa e Tarsi, omu Silisiya, ci kwônene mw'ecîra cishagalà nalereragwa oku biberô bya Gamaliyeli; nayigîrizibwa bwinjinjâ amarhegeko ga bashakulûza, nanabà ntwlî omu bya Nyamuzinda nk'okula mweshi muli ene. 4 "Abashimba eyôla njira, nabalibuzize kuhika okubayîrha, nashwêka abalume n'abakazi"; 5 "omukulu w'abadâhwâ n'ihano ly'abagula bo bahamîrizi mbahîre". "Bo bampâga amaruba mpu ngahekere bene wîrhu". "Nanacijà e Damasi nti mbalérhe e Yeruzalemu bali babohe, bahanwe". 6 "Byanacibà ntyo!" "Erhi nkologa ndi omu njira, na nkologa nti mpîke e Damasi, erhi kabâ kasirahinga, obulangashane bwamanukaga oku nkuba bwanfúnika bwanammolekera". 7 "Nacidûrha oku idaho, nayumva izù lyanyakûza" erhi: "Saulu, Saulu, bici wandibuziza?" 8 Nâni nashuza, nti: "We ndi, Yâgirwa?" Naye, erhi: "Nie Yezu w'e Nazareti odwîrhe walibuza". 9 "Abà rhwâli rhweshi babona obulangashane ci barhayumvagya izù ly'oyo wakâg'iderha". 10 Naderha, nti: "Yâgirwa, bici njirage?" "Naye Nyakasane anshuza" erhi: "Yimanga, oj'e Damasi, bakubwîrirayo ebi okwânnîne okujira byoshi". 11 "Ci kwône, bulyâla ntacibonaga erhi bulangashane bw'obwo bumoleke burhuma, abirhu bangwârhira oku kuboko nahika e Damasi". 12 "Lêro mulume muguma, izîno lyâge Ananiya, muntu oshimba bwinjâ marhegeko na mukengwa omu Buyahudi b'e Damasi boshi", 13 "anacyish'intandûla, n'erhi abà amanyegera, ambwîra" erhi; "Saulu mwene wîrhu, zibûka amasù". Ho na halya, namubona. 14 "Ashubirira, erhi": "Nyamuzinda wa balarha acikwishozire mpu omanye obulonza bwâge, obone Omushinganyanya, onayumve oluderho lw'ekanwa kâge"; 15 "bulya wâmubêra muhamîrizi w'ebi

nakâg'igerâ omu masinagogi najà naboha n'okushûra empîrbo abakuyêméra boshi"; 20 "n'erhi babulaga omukò gw'omuhamîrizi wâwe Stefano, nâni ho nali, nayêméra nti bamuyîrhe, nnanakalângâ emyambalo y'abamuyîrhaga", 21 "Anacimbwîra", erhi: "Genda bulya nakurhuma kuñ omu mashanja". 22 Kuhika kuli ako kanwa, bâli bamurhezire amarhwîri. Ci erhi bayumva okwo, bayâma mpu: «omuntu wa bene oyu, omurhenze en'igulu; bulya arhakwânnîni alame!» 23 Bajira ecihôg'éro cinene, bakâjugucira ebishûli byâbo bânawkhêba akatulo enyanya. 24 Obwo, omukulu w'abasirika anacirhegeka mpu balérhe Paolo omu lugrêro Iwaho, aderha mpu bamudôse n'emikoba lyo bamanya ecirhumire bayâma ntyo. 25 Ci erhi babâ bamâmushwêka n'enkoba mpu bamushûrhage, Paolo abwîra omurhegesi w'abasirika, erhi: «Ewe, ndi wamuhâga obuyêmère bw'okushûrha Omuroma emikoba, n'okwôla buzira kumutwîra olubarja?» 26 Erhi ayumva ntyo, oyôla murhegesi w'omurhwe gw'abasirika agend'ibwîra omukulu w'abasirika, erhi: «Kurhi wâjira? Ci oyo muntu, amâbà Muroma!» 27 Omukulu w'abasirika anacyisha, agend'ibwîra Paolo, erhi: «Mbwîra bwinjâ! K'oli Muroma?» Naye, erhi: «Nêci». 28 Omukulu w'abasirika ashuza, erhi: «Niehe obwo buyêmère bw'okubâ Muroma, nabugulaga nsaranga nyinji». Naye Paolo, erhi: «Niehe, nakuburhanawa». 29 Akôla kasanzi kwonêne, balya balonzagya okumudôsa n'emikoba, bamuyâka mâshi ciru n'olya mukulu w'abasirika ayôbôha erhi amanya oku oyo muntu ali ashwêsite ali Muroma. 30 Erhi buca, alonza okumanya kwinjâ eci Abayahudi bamulegeraga; anacimushwekûla, anarhegeka abadâhwâ bakulu n'akagombe koshi mpu bashûbûzanye. Okubundi alérha Paolo, amuyimanza embere zâbo.

23 Paolo anacimôlera abagula amasù ababwîra, erhi: «Bene wîrhu, kuhika olusiku lw'ene,

ntasâg'iyumva omurhima gwâni gwantu muza akantu abwîra Paolo. 17 Naye Paolo anacihamagala muguma omu lugendo lwâni embere za Nnâmahanga». 2 omu barhegesi b'emirhwe y'abasirika, amubwîra Ci omudahwa mukulu Ananiya arhegeka abatwî erhi: «Oyu mwâna, omuhekere omukulu w'abasirika, b'emmanja bàmuli eburhambi mpu bamushûrhire bulya agwérhe oku amubwîra». 18 Olya Murhegesi oku kanwa. 3 Obwo, Paolo anacimubwîra erhi: w'omurhwe amugwârhira oku kuboko, amuhékera «Nyamuzinda acikushûrha, we cišika cihome ngwa! omukulu w'abasirika, erhi: «Olya mubohe Paolo Kali otamîre mpu ontwîre olubanja nk'oku binadesirwe ampamagîre, ampûna mpu nkuhékere oyu mwâna, omu irhegeko, na w'oyo, wavuna irhegeko, ene mpu agwérhe oku akubwîra». 19 Omukulu w'abasirika oderha mpu banshûrhe!» 4 Nabo balya bàmuli amugwârhira oku kuboko, aciyéggûla, amudôsa, erhi: babwîra Paolo, mpu: «Ci wajâcira omudâhwa mukulu «Bici walanza okumbwîra?» 20 Naye amushuza, wa Nyamuzindal!» 5 Naye Paolo anacibashuza, erhi: «Abayahudi bajîre ihano ly'okukuhûna mpu erhi: «Bene wîrhu, ntâl'imanyire oku ye mukulu irhondo olêrhe Paolo ekagombe, babè nk'abalanza w'abadâhwa; bulya kuyandisirwe erhi: «Orhahîra okumudôsa kwinjinja olubanja lwâge. 21 Ci okahehérera omuluzi w'ishanja lyâwe». 6 Bulya wêhe, omanye wankabayêméra; bulya balume Paolo ali amanyire oku omu ihano likulu, baguma makumi anni na kulusha ba muli bo, bamutulikire bâli Basaduceyi n'abandi Bafarizeyi, aderha, erhi: amatumu; bacigashire mpu barhalye barhananywe «Ndwîrhwe omu lubanja erhi bulangâlire bwîrhu barhanaj'iyûrha. Na buno, mîra bacirheganyanya; burhuma: obufûke bw'abafire». 7 Erhi abà amâderha irhegeko lyâwe lyône bacidwîrhe balinda». 22 Omukulu ebyo binwa, akadali kazûka omu Bafarizeyi n'omu w'abasirika anacılıka nyamwâna, amukoméreza mpu Basaduceyi, na ntyo ihano lyâbo lyacêberamwo. 8 ntâye abwîraga oku amushambâlîre kwoshi. 23 Bulyâla Abasaduceyi banaderhe mpu ntâ bufûke Okuhandi, anacihamagala babirhi omu barhegesi bw'abafire, mpu na ntâ bamalahika na ntâ myûka; ci b'emirhwe y'abasirika, ababwîra, erhi: «Murheganye Abafarizeyi bôhe babiyêméra byombi. 9 Banacijira basirika magana abirhi, na biterusi makumi gali lubî lunji, na bashamuka b'ihano baguma b'omu nda, na balekezi magana abirhi, baj'e Sezareya Bafarizeyi bayimanga, bakaliba bwenêne, mpu: «Ntâ omu nsâ ya kasharhu y'obudufu. 24 Barheganyize kubî rhubwînemwo oyu muntu! Ka gurhankanabà na Paolo ebihési, bamushonezekwo, bamuhise mûka erhi malahika washambîre bo naye?» 10 mugumagumà emw'omurhegesi Felisi». 25 Okuhandi, Erhi abona akadali kajà kayûshûka, omukulu yandikaka amaruba, erhi: 26 «Klaudio Liziya ahîre w'abasirika ayôboha mpu bahôya Paolo, arhegeka omurhegesi mukengwa bwenêne Felisi omusingo! 27 abasirika mpu bayish'imurhôla, bamushubiza omu Oyu muntu nkudwîrhîre, Abayahudi banacimugwâra, lugerêro. 11 Obudufu bwakulikiraga olwo lusiku, n'erhi bakola mpu bamuyîrhage, nayisha n'engabo Nyakasane amubonekera, amubwîra, erhi: «Komeral! yâni y'abasirika, nabarhenzaye omu nfune, erhi Kulyâla wampamîrizagya e Yeruzalem, kwo nankola mmmanyire oku ali Muroma. 28 Erhi okwânîne okujimpamîriza e Roma». 12 Erhi buca, nnonz'imanya bwinjâ igwârhiro ly'ebi bamulegîre, Abayahudi bajâ ihano mpu barhâlye barhânanaywe namurhuma aha kagombe kâbo. 29 Nashanga barhanaj'iyûrha Paolo. 13 Abâli bafundisire eryo bamushobesire ebiyérekire irhegeko lyâbo, ci nabona ihano bâli balume makumi anni na kulusha. oku ntâ bubî agwérhe bukwânîne okufâ nîsi erhi 14 Banacijà emw'abajinji b'abadâhwa n'abagula, enkoba. 30 Ene ncimanya oku bamutulikire amatumu, bababwîra, mpu: «Rhwacigashire ntî rhurhakoza bw'obu nkurhumîre ye duba, nabwîra n'abamudwîrhe akantu ekanwa rhurhanaj'iyûrha Paolo. 15 Ntyo, bamulega ntî balérhe olubanja lwâbo e mwâwe». ninju haguma n'ihano likulu, mubwîrage omukulu 31 Abasirika bajira oku bâli barhegesirwe, bayanka w'abasirika ammulerhereye, mubè nk'abalanza Paolo, bamuhêka budufu e Antipatrida. 32 Erhi buca, okumudôsa kwinjinja olubanja lwâge; nîru rhwayôrha bamusigira abaterusi mpu bamuhêke, bacigalukira rhucirheganyizè okumuyîrha hano aderha mpu ebwa lugerêro lwâbo. 33 Erhi bahika e Sezareya, ayishage». 16 Ci kwônene, mwiwa wa Paolo ayumva balya baterusi bahereza omurhegesi amaruba, eyo mihi go yâbo mibî, anacigenda, ajà omu lugerêro, bamuyêreka na Paolo. 34 Erhi ayûsisoma galya

maruba amânamudôsa ali wa cihugo cihi, n'erhi amanya oku emwâbo e Silisia, anacimubwîra, erhi: "Ntyo kwo bansanzire omu ka-Nyamuzinda, erhi mîra 35 «Nayumva olubanja lwâwe amango abakulezire bâyisha». Okubandi arhegeka mpu bamulangire omu lurhambà lwa Herodi.

24 Erhi hagera nsiku irhanu, omukulu w'abadâhwa

Ananiya anacyandagala bo na bagula baguma n'omubûlanyi, mpu ye Tertulo; bayish'ilega Paolo emw'omurhegesi. 2 Banacihamagalà Paolo, naye Tertulo arhangira okumulega, erhi: «Omurhûla buzira kavulindi rhugwêrhe we rhumire, n'emihindûlo minjâ obwîrhonez bwâwe bwadwîrhîre eri ishanja, 3 byoshi byoshi na hoshi hoshi rhubyankirîre na maboko abirhi, Waliha Felisi mukengwa. 4 Ci kwônene, ntag'ikurhamya busha, nkuhûnyire omu bwinjâ bwâwe, oyêmêre okurhuyumvîrhiza hisanzi bitya hyône. 5 Oyu mutnu, rhwabwîne oku cibâ cihûsi: anakahira akavange omu Buyahudi b'omu igulu lyoshi, ye na murhambo w'obugomi bw'Abanazareti. 6 Ciru àli akola ahumânya aka-Nyamuzinda, léro rhwamugwârha. Rhwâli rhulonize nti rhumutwîre nk'oku irhegeko lîru lidesire, 7 ci, omukulu w'abasirika Liziya abijâmwo, arhukûlaye omu maboko n'emîsi, 8 anarhegeka mpu abàmulegaga bajè eno mwâwe. Nâwe wêne wâmuðôsa, ocibonere oku ebi rhumushobesire binali by'okuli». 9 Abayahudi bahamîriza, baderha mpu ntyo kwo binali. 10 naye aderhage. Omurhegesi anacikema Paolo. Paolo ashura, erhi: «Mmanyire bwinjâ oku emyâka ekola minji erhi kurhegeka orhegeka eri ishanja; co cirhumire nabûlana n'obulangâire. 11 "Wanahash'imanya bwinjâ oku zirhac'irhaluka nsiku ikumi n'ibirhi kurbenga nteremîre e Yeruzalemu nti nj'ihamâya". 12 "Na ntâye wanshimanyire omu ka-Nyamuzinda, nîsi erhi omu masinagogi, erhi omu cishagala najà kadali n'omuntu erhi nashumika olubaga". 13 "N'oku bali ntyo, barhankahash'ikuyêreka ebi banshobesire". 14 "Ci kwônene, oleke nkubwîre n'obwâlagale: nkolera Nyamuzinda wa balarha omu kushimba" "Enjira" bôhe bayiyîrika "bugomi". "Ebi biyandisirwe omu irhegeko n'omu Balébi, byoshi mbiyêmîre", 15 "nnanangalire Nnâmahanga nk'oku nabo bamulangafire; nnangâïre oku abafire bâfûke, abimâna n'ababî". 16 "N'okwôla kwo kurhuma nâni ncîsêza okulanga omurhima gwâni mwêru-kwêru embere za Nnâmahanga n'embere z'abantu". 17 "Hâbîre hamagera myâka erhalî minyi, nayisha nti

nderhere ishanja lyâni oburhabâle, nnanjire entûlo". 18 nashukûlagwa; murhâli ndêko ya bantu, murhanali hidugundu". 19 "Buyahudi baguma b'e Aziya boki rhwâli rhweshi". "Bo bali bakwâñîne okuyisha muno lukîko lwâwe, bâderha akabà hali ebi bambwînekwo".

20 "Abâli bahali babage erhi bo baderha bubî buci bambwînekwo erhi ndi aha kagombe". 21 "Nkaba aka kanwa naderhaga erhi mbà nyimanzire omu kâgarhî kâbo ko nfirekwo", nti: "Bufûke bw'abafire burhumire nalêrhwâ omu lubanja ene embere zinyu".

22 Bulya Felisi naye ali amanyire bwinjâ eyôla Njira, ababwîra mpu balinde, erhi: «Hano omukulu w'abasirika Liziya abà amâyandagala, nalola olubanja lwinyu». 23 Anacirhegeka omurhegesi w'omurhwe gw'abasirika mpu alange Paolo, ci kwône mpu amuhè obuyêmêre bw'okujira oku alonzize, arhanahanzagaya benewâbo bal'imushêgula. 24 Erhi kugera nsiku, Felisi anacyishâ ba no mukâge Druzila. Ali Muyahudikazi. Ahamagalà Paolo, anayumvîrhiza oku amubwîra eby'obuyêmêre muli Kristu Yezu. 25 Erhi Paolo arhondêra okuderha ebiyêrekire obushinganyanya n'obucêse bw'omurhima n'olubanja luzinda, Felisi ageramwo omusisi, ashura, erhi: «Hoshi aho, gendagi; nacikuhamagalà olusiku nayumva obushiru». 26 Eerhi analangalîre obwo mpu Paolo amuhâ ensaranga; co carhumaga akâmurhumiza kanji-kanji mpu baganîre bo naye. 27 Erhi hagera myâka ibirhi, Felisi ahâbwâ omukûla wâge, Porsio Festo. Ci mpu lyo asîmîsa Abayahudi, Felisi aleka Paolo mushwêke.

25 Erhi Festo ajira nsiku isharhu ahisire omu

cihugo câge, anacirheremera e Yeruzalemu kurbenga e Sezareya. 2 Abajinji b'abadâhwa n'abagula b'Abayahudi bamuhêkera olubanja lwa Paolo; bamusengerâ, 3 banamuñuna mpu abafe lûkogo, arhegeke balêrhe Paolo e Yeruzalemu. Bali bamulingîre omu njira mpu bamuyîrhe. 4 Ci Festo ashura mpu Paolo ashwêkîrwe e Sezareya, n'oku yêne ali hófi h'okuyijà. 5 Ababwîra, erhi: «Balya bakulîre abâbo muli rhwe, bayandagale baguma nâni, n'akabà hali obubî oyo muntu agwêrhe bayishimulega». 6 Erhi ayûsa nsiku munâni erhi ikumi bo nabo, abungulukira e Sezareya. Eerhi buca, ajà aha kagombe, arhumiza Paolo. 7 Erhi ayisha, abayahudi bârhengaga e Yeruzalemu, bàmugôrha. Bârhondêra okumushobeka binji binji, birya bône

barhankahashire okuyêrekana. 8 Paolo anywa aderha, erhi; «Mwâmi Agripa, ninyu mwe bashamuka emizimu, erhi: «Ntasâg'ibona nalogorhera Irhegeko mweshi muli muno baguma nîrhu, mubwîne oyu ly'Abayahudi, erhi aka-Nyamuzinda, erhi Sezari». 9 muntu Abayahudi bayishiraga luguku emwâni; Naye Festo, bulya alonzagya okusimâsa Abayahudi, bayishimpûna e Yeruzalemu na hano, bayâma mpu ashuza, Paolo, erhi: «K'olonzize orheremere e kurhacikwâni alame. 25 Nabwîne niehe oku ntâco Yeruzalemu, olu lubanja luj'itwîrwayo embere zâni?» ajizire cikwâni olufù. Ci bulyâla yêne ahûnyire 10 Paolo amubwîra, erhi: «Ndi omu lukiko lwa Sezari, olubanja lwâge lutwîrwe omu lukiko lwa Augusto, mwo n'olubanja lwâni lutwîrwa. Ntalenganyaga nahizire okumurhumayo. 26 Ntâco mmanyire bwinjâ Buyahudi, nâwe wêne okumanyire bwinjâ. 11 Akabà nayandikira Nnakuno kuli ye. Eco co cirhumire ndi mubî, n'akabà hali ecinajizire cikwâni olufù, namulérha embere zinyu, ci bwenêne e mbêre zâwe, ntalahiri kufâ. Ci akabà ebi abà bantu badwîrhe mwâmi Agripa, nti lyo mbona eci nayandika hano banshobeka biri bya kumpalalira, ntâye ogwérhe rhuyûs'imudôsa. 27 Niehe mbwîne oku buli buhwinja obuhashe bw'okumpira omu maboko gâbo. Mpûnyire okurhuma omushwêke kwône buzira okuderha n'obubî olubanja lwâni lutwîrwe omu maboko ga Sezari». bwâge».

12 Obwo, erhi abà amâjâ ihano boshi n'abahanûzi bâge, Festo ashuza, erhi: «Obûla ohûnyire okutwîrwa omu lukiko lwa Sezari, omu lukiko lwa Sezari wânajaga.» 13 Erhi hagera nsiku nyi, mwâmi Agripa na Berenisi barhindâ aha Sezareya bal'ilamus Festo. 14 Bahamala nsiku nyinji. Lero Festo ashambâlira mwâmi olubanja lwa Paolo, erhi: «Hano hali omulume Felisi asigaga mubohe. 15 «Erhi ndi e Yeruzalemu, abajinji b'abadâhwa n'abagula b'Abayahudi bandêrhera olubanja lwâge banahûna mpu anigwe». 16 "Nanacibashuza, nti Abaroma barhahana omuntu mushobeke arhanajibûlana n'abamushobesire, n'embere ahâbwe obuhashe bw'okunywa akasheba". 17 "Bayishaga obwo hano rhwe nabo. Buzira kulinda, erhi kuca, najâ aha kagombe, narhumiza oyo muntu". 18 "Abashobesi bâge erhi bayisha, ntâ cibî bamushobesire mw'ebi nal'incikêbirwe", 19 "ci barhondera okumujisa kadali oku idini lyâbo n'oku muntu, mpu ye Yezu, wafire na Paolo akâg'iderha mpu azîne". 20 "Nie ono, erhi mbona, ntawîni oku nankalutwa, namudôsa erhi alonzize okujâ e Yeruzalemu, olubanja lwâge lutwîrweyo". 21 "Ci kulya kubâ Paolo àli ahûnyire mpu olubanja lwâge lutwîrwe omu lukiko lwa Augusto, nanacirhegeka nti bamulange mushwêke kuhika olusiku namurhuma emwa Sezari". 22 Agripa anacibwîra Festo, erhi: «Nâni, nankasimire nyumve oyo muntu». Naye Festo, erhi: «Irhondo wâmuyumva». 23 Erhi buca, Agripa na Berenisi bayisha n'irenge lyâbo lyoshi; banacijâ omu kagombe haguma n'abakulu b'abasirika n'abagula b'e cishagala. Festo anacirhumiza Paolo, bamulérha. 24 Festo

26 Okubundi, Agripa anacibwîra Paolo erhi: «Wankahashaga okuciderhera wêne». Obwo, Paolo anacilambûla okuboko, abûlana, erhi: 2 «Lero namâsîma, mwâmi Agripa, bulya ene nanywêra akasheba embere zâwe kw'ebi Abayahudi bajâ bampagasa byoshi, 3 kolanga bulya orhababiri engeso z'Abayahudi zoshi n'embaka zâbo. Co cirhumire, nkusengîre, onyumve buzira kumvulindika. 4 Ntâ Muyahudi ohabire obwôrhere bw'obuzîne bwâni ekarhî K'ishanja lîrhu n'e Yeruzalemu kurbenga ndi musole. 5 Banyishi kurbenga mîra, n'erhi bankalonza, banahamîriza oku nali Mufarizeyi w'okunali, nashimba lwoshi omurhwe gulushire eyindi bukali omu idini lîrhu. 6 Bunôla, nie ono ndwîrhwe lubanja bulya nnangâlîre ebi balarha balaganyibagwa na Nnâmahanga 7 n'enkomokâ z'ishanja lîrhu oku zinali ikumi n'ibirhi zikolera Nyamuzinda n'obukombêdu budufu na müshi, bulya balangalîre oku eyo ndagâno yayunjula. Obwo bulangâlire bwo burhumire Abayahudi bampêka lubanja, Waliha mwâmi. 8 Cankarhuma mweki mwahakana okuyêméra oku Nyamuzinda anafûla abafire? 9 Kâli nâni, nakagimanya nti nkwanîne ndwise n'emisî yoshi izîno lya Yezu w'e Nazaret! 10 Nnanakujira ciru e Yeruzalemu, niene nakwêba bemêzi banji omu mpamikwa, erhi ngwérhe obuyêméra bw'abajinji b'abadâhwa, n'erhi bandôsagya mpu ka babayîrhe, nakâyêméra. 11 Ntâ sinagogi ntajagamwo nti mbalibuze, nakâbasêza okulogorhera Nnâmahanga, n'omu mujina nabajiragara, ciru nakâbashimbûlira kuhika n'omu bishagala bya kufi. 12 Ntyo kwo najaga e Damasi erhi mpîrwe irhegeko n'obuhashe

bw'abadâhwa. 13 Léro, erhi mbà nkolaga ndi omu njira, banyumva ene boshi, mubè akâni, ci kwônene buzira erhi kabà kasirahinga, Waliha Mwâmi, nanacibona ezi nkoba». 30 Mwâmi anacyimuka, n'omurhegesi obulangashane bwamanukaga oku nkuba bulushire na Berenisi na balya boshi bali batamîre haguma obumoleke bw'izûba; bwangorha haguma n'abà rhwàli nabo kwo na kwo. 31 Erhi babà nka baciyegûla, rhweshi. 14 Rhweshi rhweshi rhwacîdûrha oku idaho. bakâbwîrana bône na nnene, mpu: «Oyu muntu Nanacyimuka izù lyambwîra omu ciyahudi, erhi: Saulu, ntâco ajizire cikwânîne olufù erhi enkoba». 32 Agripa Saulu, bici wandibuziza? Warhamira busha okaderha anacibwîra Festo, erhi: «Acibâga arhàli ahûnyire mpu walwîsa akababo.» 15 Nâni nashuza, nti: «We olubanja lwâge lutwîrwe omu lukiko Iwa Sezari, rhinga ndi, Yágirwa?» Naye Nyakasane ambwîra, erhi: «Nie ashwékûlwa».

Yezu odwîrhe walibusa. 16 Ci ozûkage, onayimange; bulya nakubonekîre nti nkujire murhumisi na muhamîrizi w'ebi wabwîne n'ebi nâcikuyéreka amango naâshub'ikubonekera. 17 Co cinarhumire nakulikûza kuli olu lubaga n'oku mashanja g'abapagani nâkurhumamwo, 18 lyo obahûrhûla amasù, barhenge omu mwizimya, bajè ebwa bulangale, baleke okushiga shetani, bashige Nnâmahanga; na ntyo, obuyémêre banyémêra burhuma, bababalirwe ebyâha byâbo banashobôle okuyish'iyîma haguma n'abatagatîfu. 19 Ntyo, Mwâmi Agripa, ntalahiraga okuyumva ebi nayêrekagwa kurbengha e mpingu. 20 Ci nayigîrize abantu b'e Damasi burhanzi, n'ab'e Yeruzalemu, n'ab'omu Yudeya yoshi, n'abapagani; nakâbabwiriza okucîyunjuza n'okuhindukira Nnâmahanga omu kujira ebijiro bikwâniye obucîyunjuze. 21 Co carhumaga eco Abayahudi ba ngwârhira omu ka-Nyamuzinda, balonza okunyîrha. 22 Ci, oku burhabâle bwa Nyamuzinda, kuhika ene kuhamîriza ncihamîriza oku barhò n'abakulu, na ntà cindi nyigîriza okuleka birtya byàdesirwe n'abalébi na Mûsa mpu byânabè; 23 baderha mpu: Kristu anababale, na hano abà amâfûka ye murhanzi-rhanzi omu bafire, amanyîse ishanja ly'Israheli n'abapagani obulangashane». 24 Erhi adwîrhe abûlana ntyo, Festo aderha n'izù linene, erhi: «Paolo, osirahire! Ebinji wasomire byakulêhîre isirhe». 25 Naye Paolo, erhi: «Ntasirahiri, Yágirwa Festo mukengwa, ci ndesire ebinwa by'okuli n'ebya obushinganyanya. 26 Mwâmi ntâco ahabire muli byo; kwo kunarhumire mbiderha buzira bwôba, bulya mmanyire oku ntâco ciri cifulike kuli ye, kulya kubà ntà kantu kajizirwe bufundafunda muli byo. 27 K'oyémêra abalébi mwâmi Agripa? Mmanyire oku obayémêra». 28 Naye Agripa ashuza Paolo erhi: «Hindi hitya, wanyémêza okuhinduka mukristul» 29 Na Paolo, erhi: «Nshenzire emwa Nnâmahanga, akabà ene, akabà irhondo, arhalì wénene, ci n'abâla badwîrhe

27 Erhi babà bamahiga mpu rhurhûlirwe e Italiya, Paolo n'abandi bashwêke bahâbwa omurhambo w'omurhwe gw'abasirika guderha Agusta, n'oyo murhambo izîno lyâge ye Juliyo. 2 Rhwanacishonera omu nkugè y'e Adramiti yajaga yabarabanya omu ntambi z'e Aziya. Rhwasûka, erhi rhuli haguma n'Aristarko, Mumacedoniya w'e Tesalonika. 3 Olusiku Iwakulikiraga, rwhawika e Sidoni. Juliyo ajirira Paolo bwinjâ, amuyémêrera okujà emwa abîra bâge mpu bamurhabâle. 4 Erhi rhurhenga e Sidoni, rhwayisha rhwabarabanya omu ntambi z'e cirhwa c'e Cipro, bulya empûsi yakagîrhenga olunda lubî. 5 Erhi rhubà rhwamâtŵikanya enyanja y'e Silisya n'e Panfiliya, rwhawika e Mîra omu Liciya. 6 Omurhambo w'omurhwe gw'abasirika ashimâna enkuge y'e Aleksandriya yali omu njira y'okujà e Italiya; arhuhiramwo. 7 Rhwamala nsiku nyinji omu nyanja, rwhakâgenda bunyi bunyi, n'erhi rhuhika hôfi h'e Kinido, erhi rhwamâkoya. Empûsi erhazigaga rhwasûka; rhwanacibarabanya omu ntambi z'e cirhwa c'e Kreta olunda lw'e Salomona. 8 Rhwacîhangana, rhwabarabanya, rwhawika ahantu haderha Nsîko-Nyinjâ, hôfi n'ecishagala c'e Lazaya. 9 Ensiku zâli zamagera, n'okugera omu nyanja kurhaciri kulembu, bulya amango g'okucîshalisa gâli gamahwa. Paolo abahà ihano, 10 ababwîra erhi: «Bîra bâni, mbwîne oku rhwagenda, ci omu kaga rhuli, arhalì ka kuheza emizigo rhudwîrhe kwône n'obwârro, ci n'obuzîne bwîrhu nabo». 11 Ci omurhambo w'omurhwe gw'abasirika àli acikubagîre omwêrekeza w'obwârro n'omukulu w'ababulimwo kulusha ebinwa bya Paolo. 12 Erhi bacibula ensiku nyinjâ bankagerezamwo amango g'empondo, banji baderha mpu bavugame, balikûle, balole erhi bankahika e Fenisiya, yo nsîko y'e Kreta eyêrekîre Emukondwé-Buzikiro n'Emwénè-Buzikiro. 13 Erhi ehihûsi hy'ebulyo hicihûsa, bamanya mpu lîro emihigo yâbo ekola yayunjula. Bâsikûla obwârro, babarabanya hôfi hôfi n'e Kreta. 14 Ci mpu

hagere hisanzi ntya, empûsi nkali yarhengaga e bwa bayiyandagalize omu mîshi. 31 Paolo anacibwîra cirhwa, ederhwa Erakwi, yabarhindakwo 15 Eyo omurhambo w'omurhwe n'abasirika erhi: «Abà bantu mpûsi yanaciyejhûla obwârro, bwayabirwa okuyilvîsa, bakabà barhabêziri omu nkugè, murhâcirè», 32 Obwo, rhwajà rhwayêhûlirwa eyi n'eyi. 16 rhwayêhûlirwa ebwa abasirika batwa emigozi y'ehyo hyârho, bahireka hirhwa higuma hiderhwa Kauda, rhwacîhangana na hyâgenda. 33 Erhi bubà bukol'ica, Paolo abwîra ntyo rhwahash'ishwéka ehyârho hy'okurhabâla 17 Erhi abâbo boshi mpu balye, erhi: «Ene lwo lusiku babà bamahirheremya, bakolêsa ebindi bâli bagwérhe lw'ikumi n'inî muyunjwire bwôba murhanalya; ntâco by'okurhabâla, bashwéka enkuge n'emigozi. Na bulya mwakozize ekanwa. 34 Mmuhûnyire nti mulye, lyo bâli bayôbohire mpu bankagend'ihangarhana omu mulama, bulya ntâye muli mwe waheza oluviri lw'oku Sirti, bayanka omurhoza gujà gwayêrera, bagurhogea irhwe lyâge». 35 Erhi ayûs'iderha ntyo, ayanka omu nyanja, na ntyo bajà bayêhûlwa n'empûsi. 18 omugati, avuga Nnâmahanga omunkwa embere za Erhi buca, omulaba mukali gwarhudungeja bwenêne; boshi, agubega, arhangira alya. 36 Abâbo boshi, bajà bajugucira emizîgo omu nyanja. 19 N'olusiku lwa omurhima gwabashubira omu nda, nabo balya. 37 kasharhu, n'amaboko gâbo bône bajakwo bakabulira Rhweshi abâli omu nkugè, rhwâli magana abiri na ebirugu by'omu nkugè yâbo. 20 Kurhenga nsiku makumi gali nda na bantu ndarhu. 38 Erhi babà nyinji, oli izûba, oli enyenyezi, ntà ciru n'eciguma bamâyigurha bajako baloha engano omu nyanja mpu cabonekaga; n'omulaba nago gwanayôrhana obukali lyo bayanguhya obwârro. 39 Erhi buca, barhamanyaga bwâgo. Na ntyo, ntà bulangâlire rhwacigwérhe ecihugo bâlimwo; ci balangîra omushosho gw'enyanja bw'okucira? 21 Ensiku zirhalì nyi zâli zamagera n'omwaro; bahiga okugend'igezaho obwârro. 40 rhurhalya ehibî. Paolo anaciyimanga ekarhî kâbo, Banacishwekûla emirhoza, bayirhogea omu mîshi, ababwîra erhi: «Ka murhabwîni, yâgi bîra bâni, batwa n'emigozi y'engasi z'okuyêrekeza obwârro; oku mucinyumvaya rhurhankarhenzire e Kreta, okuhandi barheramya empungira y'embere mpu rhurhankanabwîne aka kaga, n'ebirugu birhâli byafâ lyo empûsi ebayehûlira ebwa mwaro. 41 Lero busha. 22 "Ci kwônene, muhire omurhima omu nda, bahika oku ihya, bahukula amabuye, obwârro bulya ntâye ciru n'omuguma wâfâ muli mwe; obwârro bwahangerhana; olunda lw'enyuma lwagwârha omu bwône bwâlohma". 23 "Nêci, ene budufu, malahika mabuye, n'obw'embere bwabereka erhi bukali wa Nyamuzinda nshiga nnanklera ambonekîre", 24 bw'emivumba y'omulaba burhuma. 42 Obwo, abasirika "ambwîra", erhi: "Orhayôbohaga Paolo, kukwâñîne bahiga mpu bayîrhe abashwêkwa, lyo halek'ijira ohike embere za Sezari, kandi Nyamuzinda akuhîre owayôga, afulumuke. 43 Ci omurhambo w'omurhwe obuzîne bw'abâla muli mweshi omu bwârro". 25 alahira ihano lyâbo, bulya àli alonzize okuciza Paolo. "Kuziga, muhire omurhima omu nda, bîra bâni!" Anacirhegeka mpu abayish'iyôga bacîkwêbe omu "Ncikubagîre Nnâmahanga nti oku nabwîzirwe kwo mîshi barhanzi, bayikirire e bulambo, 44 mpu n'abandi byânabâ". 26 "Ci kukwâñîne rhuhike oku cirhwa bayikirire e bulambo, baguma oku mpaho, abandi ciguma". 27 Erhi obudufu bwa kali ikumi na oku biberekeza by'obwârro. Ntyo kwo bahisire kani buhika, rhwakâhêkwa eyi n'eyi omu nyanja bagumagumà boshi e bulambo.

ya Adriatiko. Erhi gabà mîre abirhi, abahalira bayumva nka kuno bakoliyegera ecihugo. 28 Bagera obulî bw'amîshi kuhika oku idaho, bàbona ngero makumi abirhi. Erhi bagenda hisanzi, bashub'igerâ, babona ngero ikumi n'irhanu. 29 Banaciyôboha okuyish'ihangarhana omu ntaza, kurhenga enyuma bagereza mirhoza ini embere, bayiyandagaliza omu mîshi, bakâcifinja mpu mâshi bucâge duba. 30 Ci abahalira balonza okurhenga omu nkugè mpu bacîyâkire; banaciloha ehyârho hisungunu omu nyanja, babà nk'abagereza emirhoza enyuma mpu

28 Erhi rhubà rhwamafuma, barhubwîra oku eco cirhwa co Malta. 2 Abantu bakwo barhuyankirira n'obuzigire bw'okunali. Banacitwâna omuliro, barhubwîra rhweshi mpu rhukalûke, bulya erhi enkuba yacyus'irhoga, n'emboho yali nkali. 3 Lero Paolo anacirhologola olulando lw'enshâli nyumu, alukwêba oku cîko. Empiri yalimwo, erhi eyumva idûrhu, yamurhenga, yacîshwêkera oku kuboko kwâge. 4 Abashi b'okwo cirhwa erhi babona eyo mpiri edwîrhe yamunagana oku kuboko, babwîrana bône na nnene, mpu: «Oyu muntu ciri cishungu; amâfuma

enyanja, ci obwihôle bwa Nyamuzinda burhamuzigîri bamushuza, mpu: «Rhw'ono ntà maruba g'e Yudeya alama!» 5 Ci larha wâni agukumulira obwo buhanya rhwabwîne kuli we, na muli bene wîrhu ntâye ciru omu muliro, arhanabâga kurhi, 6 n'obwo bakâg'imanya n'omuguma wayish'irirhubwîra akanwa kabî kuli we. mpu arhundagana, nîsi erhi aduduka ho na halya. 22 Ci kwônene, rhulonize orhubwîre wêne kurhi Erhi balinga kasanzi, n'erhi babona ntâko abîre, obwîne; bulyâla rhumanyire oku eyo njira bayishomba bahindula enkengêro zâbo, barhondêra okuderha, boshi.» 23 Banacilagânana olusiku, n'erhi luhika, mpu: «Muzimu!» 7 Hôfi n'aho hâli ishwa ly'omurhambo bayisha banji kulusha omu cirâlo câge. Omu binwa w'eco cirthwa, izîno lyâge Publiyo. Oyo murhambo akâg'ibabwîra, akahamîriza Obwâmi bwa Nyamuzinda àrhuyankirira anarhuhandisa bwinjâ nsiku isharhu. 8 anakalonza okubayéméza Yezu nk'oku biyandisirwe Lôro kwanacibâ erhi îshe wa Publiyo ali aha ncingo, omu citabu c'Amarhegeko ga Mûsa n'omu Balébi. erhi ishushira n'omukunguru bimudwîrhe bitulu-bitulu. Arhangiraga sêzi ahika bijingo. 24 Baguma bayêméra Paolo aj'imurhangula, ashenga, amulambûlirakwo ebi akâg'ibabwîra, abandi barhayémérage. 25 N'erhi amaboko, amufumya. 9 Erhi babona ntyo, abandi bakola balekana buzira okuyumvanya bône na bône, balwâla b'eco cirthwa nabo bayisha, banafuma. Paolo ababwîra eci cinwa ciguma cône, erhi: «Mûka 10 Okwo kwarhuma barhukenga, n'erhi rhukola Mutagatîfu adesire okunali erhi abwîra basho omu rhwagenda, barhuhâ olwîko. 11 Erhi rhumala kanwa k'omulêbi Izaya, erhi: 26 "Ojè emunda olu myézi isharhu, rhwashonera omu nkugè yâgezagara lubaga lulu, onalubwîre, erhi: Mwakaz'iyumvîrhiza amango g'empondo mw'eco cirthwa. Yali nkugè n'amarhwîri ginyu, murhanayumve; mwakaz'ilolereza y'e Aleksandriya, yanaklwó ecimanyîso ca ba- n'amasù ginyu, murhanabone". 27 "Omurhima Diyoskori. 12 Rhwagend'isîka e Sirakuza, rhwajirayo gw'olu lubaga gwahinzire, bafunisire amarhwîri gâbo, nsiku isharhu. 13 Erhi rhurhengayo, rhwabarabanya banazibya amasù gâbo, mpu barhabona n'amasù eburhambi-rhambi bw'enyanja, rhwahika e Regiyo. gâbo, mpu lyo barhanayumva n'amarhwîri gâbo, Erhi buca, empûsi y'Emukondwè yahûsa, n'erhi mpu lyo barhanacirhegêreza omumurhima, mpu bushub'ica, rhwasika e Putiyoli. 14 Rhwashimâna lyo barhahinduka binjâ, mpu ntanabafumya!" 28 yo bene wîrhu bemêzi, barhuhûna mpu rhubêre "Mumanye oku bapagani Nyamuzinda arhumire obwo nabo nsiku nda. Ntyo kwo rhwahisire e Roma. bucire; bôhe bayumva."» 29 Erhi ayûs'iderha ebyo 15 Erhi bene wîrhu b'eco cishagalâbamanya oku binwa, Abayahudi banacigenda, bajà bajisanya kadali rhwayishire, bayish'irhulingira aha Itaramo ly'e Apiyo, bône na nnene. 30 Paolo ageza myâka ibiri yoshi omu n'aha Mahando-Asharu. Erhi Paolo ababona, avuga cirâlo ali ahanziremwo. Akâg'ikayankirira ngasi boshi Nyamuzinda omunkwa, ashub'iymva oburhwâli. 16 bakâg'iyish'imurhangula, 31 akahanûla Obwâmi bwa Erhi rhuhika e Roma, bayêmérera Paolo okuj'ihânda Nyamuzinda n'okuyigîriza ebiyerekîre Nyakasane aha alonzize bo n'omusirika wakâg'imulanga. 17 Yezu Kristu n'oburhwâli buzira kuhanzibwa na muntu, Erhi hagera nsiku isharhu, ahamagala abagula omu kuderha oku ye Yezu, Mugala wa Nnâmahanga b'Abayahudi. N'erhi babâ bakola badêkerîre haguma, wayish'itwîra igulu lyoshi olubanja. ababwîra, erhi: «Bene wîrhu, ntà cibî najirîre ishanja lîrhu nîsi erhi engeso za bashakulûza, kurhanarhumaga barhangwârhira e Yeruzalemu banampâna omu maboko g'Abaroma. 18 Erhi babâ bamambûlanya, Abaroma balonza okundika, bulya barhambonako ecankarhuma banyîrha. 19 Ci erhi Abayahudi balahira, nabona namâsêzibwa okuhûna olubanja Iwâni lutwîrwe omu lukiko Iwa Sezari; ci kurhâli kuderha nti hali akantu nalegakwo ishanja lyâni. 20 Okwo kwo kwarhumaga nahûna nti mmulolekwo nnammushambâze, bulya bulangâire bw'Israheli burhumire ndi mw'ezi nkoba». 21 Nabo

Barom

1 Paolo, mwambali wa Yezu Kristu, wahamagalagwa mpu abè ntumwa, aberûlwa mpu amanyîse Emyanzi y'Akalembe ka Nnâmahanga, 2 eyo Myanzi y'Akalembe Nyamuzinda alaganyaga kurhenga mîra omu kanwa k'abalêbi bâge omu Mandiko matagatifu, 3 eyêrekire Mugala wâge w'omu bûko bw'omulala gwa Daudi oku maburhwa g'omubiri; 4 erhi afûka omu bafire ayêrekana oku anali Mugala wa Nyamuzinda ogwêrhe obuhashe bunene bwa kuli Mûka Mutagatifu, ye Nnawîru Yezu Kristu, 5 ye warhushobôzagya enhôkano anarhujira ntumwa, mpu rhuyigîrize abantu b'amashanja goshi okumuyêméra n'okumuyumva, lyo izîno lyâge lijà irenge; 6 ninyu muli ba muli bo, mwe muhamagîrwe na Yezu Kristu, 7 mwe barhonyi ba Nnâmahanga muli e Roma, mwe muhamagîrwe mpu mubè batagatifu, kuli mwe engalo n'omurhûla gwa Larha Nnâmahanga na Nyakasane Yezu Kristu. 8 Burhanzi mvunzire Nyamuzinda wâni omunkwa muli Yezu Kristu erhi mwe murhuma mweshi, bulya obuyêméra bwinyu bwadesirwe omu igulu lyoshi. 9 Néci, omuhamîrizi wâni ali Nnâmahanga yénene, oyu nkolera n'omurhima gwâni gwoshi nka naderha Emyanzi y'Akalembe y'Omugala, 10 amanyire oku ntahusa okumukengéra, n'oku nshenga ngasi kasanzi omu nsengero zâni nti mbone lîro amango minjâ g'okuhika emwinyu, akabà Nyamuzinda alonsize. 11 Bulya bwenêne ncîfinjire okumubona, lyo muhâbwa oku nshôkano y'obunya-mûka y'okummuzibuya; 12 rhubone oku rhwahânana omurhima, mw'oyo nâni, omu buyêméra bwîru rhweshi. 13 Bene wîru, ntankamufulika oku nakâg'ilâlira kanji-kanji okuhika emwinyu, lyo ndya oku ntanda yinyu nk'eyimbugâna emwa abantu b'agandi mashanja; ci kuhiha buno nakabona ebihânzo. 14 Ndi mutu w'Abagereki nk'oku ndi w'abashenzi, ndi w'abasomire n'ow'abahwinja. 15 B'obu bubidu nti mmulêrhere ninyu Emyanzi y'Akalembe, mwe bantu b'e Roma. 16 Emyanzi y'Akalembe ntayibêra nshonyi; bulya burhanzi Omuyahudi, kandi Omugereki. 17 Bulyâla obushinganyanya bwa Nyamuzinda buciyêrekana muli ye, bwo bushinganyanya burhenga omu buyêméra bunakomeza obuyêméra, nka kulya biyandisirwe, mpu: Obuzîne bw'omushinganyanya bubà buyêméra.

18 Bulyâla kurhenga empingu Nyamuzinda ayêrekana obukunizi bwâge oku ngasi bubî na ngasi bulyâlya bw'abantu bahindula obushinganyanya bwa Nnâmahanga bujâ bw'obulyâlya bwâbo; 19 bulya ebyankamanyibwa bya Nnâmahanga, babimanyire: Nnâmahanga yénene abayêresirebyo. 20 Kurchenga okulemwa kw'igulu, ebirhabonwa bikola bimanyikana oku biremwa alemire, nk'obuhashe bwâge bw'ensiku n'amango erhi obunyamuzinda bwâge. Co cirhumire barhankabêrwa bwonjo, (*aidios g126*) 21 kulya kubà bàmanyire Nnâmahanga barhanamukuzagya nka Nnâmahanga, barhanamuvugaga omunkwa; ci bôhe bàhabukira omu nkengêro za busha, n'omurhima gwâbo guhûsire gwayunjula mwizimya. 22 Mpu bayengeha, kwashuba kuhwinjagala. 23 Erhi bahika aho, bahindula irenge lya Nyamuzinda orhankafâ nshushano za mutu cibolêreza, n'ez'orhunyuni, n'ez'ensimba zigendera oku magulu gâni n'ezigendera oku nda. 24 Co càrumire Nyamuzinda abaleka: omu kushimba enyifinjo mbî z'omurhima gwâbo. 25 Abôla bahingîne okuli kwa Nnâmahanga eby'obunywesi, bàharâmya banakolera eciremwa ahâli ha Lulema mugishe ensiku n'amango. Amen! (*aiõn g165*) 26 Okwo kwarhuma Nyamuzinda abakabolira omu irlâ libî bwenêne: bakâbo bàleka okukolêsa emibiri yâbo oku kujira ebishingânîne, bàjira okurhakwânîni obwôrhere bw'omukazi; 27 n'abalume kwo na kwo: baleka bakâbo, bashimbana bône na bône, balume bajira oku bâbo balume ebirhankaderwa, na ntyo bahâbwa omu mubiri gwâbo oluhembo lukwâñine obuhûrha bwâbo. 28 Bulya barhalonzagya okumanya kwinjâ Nnâmahanga, Nnâmahanga naye àbakabûfîre omu murhima gwâbo guhûsire n'omu bijiro birhakwânîni. 29 Bayunjwîre obubî bwa ngasi lubero: obushombanyi, okuziga eby'en'igulu, okuhusha, okucîfinja ebya bene, okunigana, ennongwé, oburhebanyi, obwengûza bubî, akalimi kabî, 30 okushobeka abandi busha, okushomba Nnâmahanga, okujacirana, okucîbona, okucîkunga, okubà ntwâli omu kujira amabî, okubà bigamba, 31 okubà bizùzù, ndyâlya, bamînya, n'okurhayumva lukogo. 32 N'obwo barhababiri irhegeko lya Nnâmahanga oku abajira ebya bene ebyo bali ba kufâ, kurharhuma barhabijira bône, ciru n'okuhà abandi babijira omurhima.

2 Co cirhumire nâwe, ciru wankabà we ndi, orhankayêra ciru n'ehitya, we okâtwa olwa

bene, bulyâla omu kutwa olwa bene, kuciyâza kamole k'abâli omu mwizimya, 20 we mwigîriza ocyâza; kulya kubâ, wâni nyamutwa-olwa-bene, w'abahwinja, mwalimu w'ebirhaba mpu obwenge oku ajira kwo nâwe ojira. 2 Rhurhanahabiri oku irhegeko likuzabûlire ebinwa by'obumanye n'eb'y'okuli! abajira bene okwo Nyamuzinda ye batwîra olubanja 21 Ewani sho! oyigîriza abandi, ci orhaciyigîriza wêne! Iw'okuli. 3 Nâwe, we kâtwa emmanja z'abajira nt yo, Ohanûla okurhazimba, ogal'izimba wêne! 22 Ohanza n'obwo nâwe kw'oli akâbo, k'omanyire mpu wâfuma okuhusha, onagal'inahusha! Onaderhe mpu oshomba olubanja lwa Nyamuzinda? 4 Nkabaga kugayaguza enshushano z'abazimu, ogal'inakazimba omu ngombe ogayaguzize obuhirhi bw'obwinjâ n'olukogo n'obutûdu zâbo! 23 We negenera irhegeko, ogal'inakalivuna, bwâge? K'orhîshi oku obwo bwonjo bwa Nyamuzinda kugayisa ogayisa Nyamuzinda. 24 Nka kulya bukulalisire mpu ocîyunjuze? 5 Obûla ohûsize biyandisirwe: mwe murhuma izîno lya Nnâmahanga omurhima gwâwe orhanalonza okuciýunjuza, k'orhîshi lijâcirwa omu mashanja. 25 Okukembûlwa, nêci, oku odwîrhe wachikira enguli y'obukunizi oku kwanakulêrhera amakwânan, akabà oshimba lusiku lwa ngerera-hano, lwo lusiku olubanja Iw'okuli amarhegeko; ci akabà orhashimba marhegeko, lwa Nyamuzinda Iwânabonekane, 6 alyûle ngasi we wakembwîrwe, okola oli nk'orhakembûlagwa. mutnu nk'oku ebijiro byâge binakwâni: 7 abantu 26 Omuntu orhalil mukembûle, erhi akashimba bacîshwêkera oku kujira aminjâ, abalanza irenge amarhegeko, k'arhumânîni n'owakembwîrwe n'obwo obukali n'obukunizi. 8 nabo abagoma, balya arhakembûlagwa? 27 N'oyo mutnu oshimba abantu, ci emwa Nnâmahanga.

ngasi bajizire kubî buzira irhegeko, bafé buzira irhegeko; na 28 Bulya Omuyahudi arhalil mukembûle, erhi akashimba banatwîrwe olubanja nk'oku irhegeko linadesire. 13 Bulya arhalil abayumvîrhiza amarhegeko kwône bo bêru-kwêr embere za Nnâmahanga, ci abajira oku amarhegeko gadesire bo bayêre. 14 Ngasi mango abapagani bakulikira obwôrhere bwâbo bwinjâ ciru ankaba barhagwêrhi marhegeko, bakajira ebijiro binjâ, omurhima gwâbo gunabêre ahâli h'amarhegeko. 15 Banayêrekane oku amarhegeko gali mayandike omu murhima gwâbo; entimanya zâbo zinahamîrize nt yo, n'omurhima gwâbo hali amango gubabwîra oku bajizire kubî. 16 Kwo byabwikûke nt yo, nk'oku nyigîriza omu Myanzi yâni y'Akalembe, amango Nyamuzinda arhuma Kristu mpu atwe olubanja Iw'ebifulisirwe omu mirhima y'abantu. 17 Ci kwône, we negenera okuderhwa Muyahudi, we yegemera amarhegeko, we cîkuza muli Nnâmahanga, 18 we yishi obulanza bwâge, we yish'ihânûla ebiri binjâ mpu we wayigîrizibwe amarhegeko, 19 we cikubagira mpu oli cirongôzi c'emihûrha, mpu oli

3 Cici Omuyahudi alushînekwo, nîsi erhi bunguke buci okukembûlwa kumulêrhera? 2 Bunji bwenêne na bwa ngasi lubero! Burhanzi, bulya bayêmîre ebinwa bya Nnâmahanga ali arhanzir'ibabîsa ebinwa. 3 Ewe! akabà baguma muli bo bahindusire ndyâlya, k'obulyâlya bwâbo bwankarhuma Nyamuzinda arhajira ebi alagânaga? Ciru n'ehitya! 4 Rhuyishi oku Nyamuzinda arhanywerha, ci ngasi mutnu kujalira ajalira, nk'oku biyandisirwe, mpu: Ly'oyêra omu binwa byâwe, onayâze abakuheka lubanja. 5 Ci akabà obubî bwîrhu buyêrekana obushinganyanya bwa Nyamuzinda, kurhi rhwaderhaga? Ka Nyamuzinda arhalil mubî erhi arhukunirira? (Namâderha nka kula abantu baderha). 6 Ciru n'ehitya! Acibâga, kurhi Nyamuzinda ali ayish'itwa olubanja Iw'igulu? 7 Ci akabà obunywesi bwâni buyêrekana irenge lya Nnâmahanga omu kumanyisa oku ye Nnamuderha-okuli, cankarhuma nganjirwa omu banya-byâha. 8 Erhi kandi, nk'oku baguma baruhambâra, cankarhuma rhurhajira amabî lyo

aminjà garhengamwo? Abà bene abo bakwâninîne burhuma? Kunywerha! Ciru rhuzibuhize amarhegeko obuhane. 9 Kurhi birigi? Ka rhulushîne? Ciru n'ehityal erhikwo.

Buya rhwadesire nti Abayahudi n'Abagereki bali banya-byâha boshi, 10 nk'oku biyandisirwe, mpu: Ntâ muntu mwimâna, ntâye ciru n'omuguma; 11 ntâ murhimanya, ntâye alonza Nyamuzinda. 12 Boshi bali mihabwè, boshi bahindusire babî kuguma. Ntâ muntu ojira aminjà nanga, ntâye ciru n'omuguma. 13 Omumiro gwâbo eri nshinda eyashamire! Olulimi Iwâbo luyunjwîre bulyâla! Marhî ga mpiri gababa omu kanwa, 14 n'akanwa kâbo kayunjwîre obuhehêrere n'obukali. 15 Amagulu gâbo gabà mangu oku kugend'ibulaga omukò; 16 aha bagera bigûkà bahasiga n'obuhanya. 17 Enjira y'omurhûla barhayiyishi; 18 Okurhînya Nyamuzinda kurhababâ ebusù. 19 Rhurhanahabiri oku ebiri omu Ndagâno ya mîra byoshi biyerekire abayihâbagwa, lyo ngasi kanwa kahulika, lyo na ngasi muntu abona oku ali muñi embere za Nyamuzinda. 20 Buya embere zâge ntâ muntu ciru n'omuguma wâyêre mpu okwenge ashimbire amarhegeko; kulya kubà ntâ cindi amarhegeko gajira okurhalí kumanyîsa ebyâha. 21 Buno léro, buzira irhegeko, Nyamuzinda ayêrekîne obwimâna bwâge buhamîrizibwa n'Irhegeko n'Abalébi. 22 Obwo bwimâna bwa Nyamuzinda buhâbwa abayéméra Yezu Kristu. Buhâbwa abemêzi boshi, buya ntâ kanânà. 23 Boshi bajizire ebyâha, baheza irenge lya Nyamuzinda, 24 na kandi boshi bajirwa bêru-kwêru n'engalo y'olukogo Iwâge erhi bucunguzi buli muli Kristu Yezu burhuma, 25 ye Nyamuzinda acîshozire mpu abè nterekéro y'okulyûla ebyâha n'omukò gwâge erhi buyêmère burhuma. Na ntyo ayêrekana obwimâna bwâge omu kurhahana ebyâha bya mîra, 26 amango Nyamuzinda ali atûzire; alonza okuyêrekana obwimâna bwâge mwo gano mango, mpu lyo abà muciza, anacize ngasi oyémère Yezu. 27 Cici cirhuma omuntu acîkuza? Ntâco. Irhegeko lihi lirhumire cibà ntâco? Ka lya bijiro? Nanga, ci irhegeko ly'obuyêmère. 28 Buya rhumaniryire oku omuntu ajirwa mwêru-kwêru n'obuyêmère, buzira bijiro by'amarhegeko. 29 Ewe! ka Nyamuzinda akolaga Nyamuzinda wa Buyahudi bône? K'arhaciri w'agandi mashanja goki? Néci, ali w'agandi mashanja nago, 30 buya Nyamuzinda abà muguma toro: ye wâcize abakembûle erhi buyêmère burhuma, n'abarhalí bakembûle erhi buyêmère burhuma. 31 Ka rhwamakundula amarhegeko erhi buyêmère

burhuma? Kunywerha! Ciru rhuzibuhize amarhegeko erhikwo.

4 Kurhi rhwaderhaga kuli Abrahamu, shakulúza wîrhu w'omubiri? 2 Akabà Abrahamu omu bijiro byâge arhenzagya obushinganyanya, agwêrhe igwârhiro ly'okucikunga; ci kwône arhalí embere za Nyamuzinda! 3 Agwârhi, kurhi Amandiko gadesire? Mpu: Abrahamu ayêmîre Nnâmahanga, n'okwo kwarhuma abà mushinganyanya. 4 Eci omuntu ahemberwa omukolo gwâge, erhalí ngalo; ci kubà kulyûlwa. 5 Ci erhi akabà arhajiziri cici, ayêmère kwône ocêsa abanya-byâha, obwo erhi buyêmère bwâge burhumire ayêra. 6 Kwo Daudi adesire, mpu ali muny'iragi omuntu Nnâmahanga ashobôza obushinganyanya buzira okulola ebijiro byâge, erhi: 7 Iragi lyâbo abababalirwa ebitumulo byâbo n'ab'ebŷâha byâbo bifulisirwe! 8 Iragi lyâge omuntu Nyakasane arhatumuza câha! 9 Ewe! k'eryo iragi liri ly'abakembwîrwe bône, nîsi erhi n'abarhakembûlagwa? Buya rhudesire nti obuyêmère bw'Abrahamu bwarhumire abà Mushinganyanya? 10 Aligi omu bwôrhere buci erhi alolwa ntyo? K'amango ali amakembûlwa, erhi amango arhalí aj'ikembûlwa, ci embere akembûlwe. 11 Anacihâbwâ obwo enzigo y'okukembûlwa mpu ebè cimanyîso c'obushinganyanya obuyêmère àli agwêrhe embere akembûlwe bwamulerheraga. Na ntyo ahinduka îshe wa balya boshi bayêméra barhanakembwîrwi, mpu lyo nabo bahâbwa obushinganyanya; 12 ahinduka nîshe w'abakembûle, arhalí balya banegenera kwône okukembûlwa kwâbo, ci balya bakulikira omukâba gw'obuyêmère larha Abrahamu àli agwêrhe embere akembûlwe. 13 Ntyo, arhalí marhegeko garhumaga Abrahamu boshi n'ibirha lyâge alaganyibwa oku ayish'iýima omu igulu; bushinganyanya burhenga omu buyêmère bwarhumaga. 14 Buya, akabà akashambala kali ka bene-amarhegeko, ntâ kamalo obuyêmère bucigwêrhe, n'eciragâne ciri ca busha; 15 bulyâla Irhegeko lilêrha obukunizi; ci aha irhegeko lirhalí, ntâ kulinuna. 16 Eco co cirhuma akashambala kalêrhwâ n'obuyêmère, mpu lyo kabà ngalo; na ntyo endagâno ekwânanâ iburha lyoshi, arhalí elicikubagira amarhegeko lyône, ci n'elicikubagira obuyêmère bw'Abrahamu, larha wîrhu rhweshi, 17 nkoku biyandisirwe, mpu: Nakujizire îshe w'amashanja mwandu. Oyôla ye larha embere za Nyamuzinda, ayêmérâga oku Ye

galulira abafire obuzîne, anahamagale ebirhahali orhuma, ye warhushobôzagya okuyinjibana na mpu bibêho. 18 Omu kulangâlira ebirhankahashikana Nyamuzinda. 12 Ntyo kwo biri! Ecâha cadwîrhwe okulangalirwa, Abrahamu ayêmîre, na ntyo ahinduka en'igulu na muntu muguma, naco ecâha càburha ïshe w'amashanja mwandu, nk'oku àli abwîzirwe, erhi: olufû, n'olufû lwayahukira abantu boshi, bulya boshi Ntyo kwo iburha lyâwe lyabà. 19 Buyémère bukomîre bàkozire ecâha. 13 Ecâha càli en'igulu embere asinizeremo omubiri gwâge gukola guhozire, - amarhegeko gahânwe, ci ecâha cirhahanirwa ndi nka àli cingana myâka igana-, n'omûla gwa Sara gwâli nt'irhegeko lihalí; 14 Ci kurharhumaga olufû lurhakûla gukola guuhire. 20 Arharhindiraga erhi ayumva emyônè kurhenga Adamu kuhika Mûsa, Iwahêka eciragâne ca Nyamuzinda, ci obuyémère bwâge ciru n'abarhajiraga càha omu kuvuna amarhegeko bwamuzibuhya, aha Nnâmahanga irenge; 21 bulya àli ak'adamu, ye nshusho y'owanayishe. 15 Ci kwône amanyire buzira karhinda emurhima oku Nyamuzinda engalo erhalí nk'ecâha. Bulya akabà ecâha ca agwérhe obuhashe bw'okuyunjza eciragâne câge. muguma calumízize olufû omu lubaga, kanga kulusha 22 Ka murhabwinigi ecarhumaga okwo kumulérhera engalo ya Nyamuzinda n'enshôkano y'amakwânanre obushinganyanya! 23 Ci kwône arhalí yêne ga muntu muguma, Yezu Kristu, byalumîre omu wayandikîrwe mpu ahindusire mushinganyanya; 24 bantu banji! 16 N'eyo nshôkano erhalí nka bwahukire ci nîru rhweshi kukwâñine obuyémère burhubêre, bw'ecâha ca muguma; bulya olubanja lw'eco càha ca rhweshi rhuyéméra owafulaga Nnawîrhu Yezu omu bafire, 25 oyo Yezu wahângawa byâha bîrhu birhuma, anafûka mpu lyo tuyéra.

5 Ntyo, bulya obuyémère bwarhujizire bêru-kwêru, rhukola rhugwérhe omurhûla na Nyamuzinda muli Nnawîrhu Yezu Kristu, 2 warhuhisize omu njira y'obuyémère, lyo rhushikira eyo ngalo rhwashobwîre, rhunacîshingire obulangâlire bw'okuyish'ihiha omu irenge lya Nnâmahanga. 3 Ci arhalí hoshi aho; rhunacîshinge n'omu malibuko gîru, kulya kubâ rhumanyire oku amalibuko galérha obushibirizi. 4 n'obushibirizi bulêrhe enkômedu nyinjâ, n'enkômedu nyinjâ elérhe obulangâlire; 5 n'obo bulangâlire burhabonêsa nshonyi, bulya obuzigire bwa Nyamuzinda bwabulagîrwe omu mirhima yîrhu na Mûka Mutagatîfu rhwahâbagwa. 6 Néci, amango rhwaciri bazamba, erhi ensiku zihika Yezu arhufira n'obwo rhwâli byâbi. 7 Kuli kuzibu okufîra omwêru-kwêru; néci, nkaba kwankahashikana okugeregeza okufira omuntu mwinjâ. 8 Nyamuzinda yêhe ayérekine obuzigire bwâge kuli rhwe erhi Kristu arhufira rhunaciri banya-byâha. 9 Buno lyôhe obuzigire bwâge bukola burhalusire, bulya rhukola rhuli bêru-kwêru erhi mukò gwâge gurhuma, rhwafuma obukunizi bwa Nyamuzinda erhi ye rhuma. 10 Bulya, akabà rhwazigîrwe na Nnâmahanga erhi lufû lw'Omugala lurhuma, n'obwo rhwaciri bashombanyi, léro na buno rhukola rhuyinjibîne naye!, rhwâcizibwa n'obuzîne bwâge. 11 Arhanali kwône okwo; ci rhudwîrhe rhwacîsimâ muli Nnâmahanga erhi Nnawîrhu Yezu

6 Kurhi rhwaderhaga? Ka rhubêre omu càha mpu lyo engalo eluga? 2 Ntanzil! Rhwe rhwafire oku càha, kurhi rhwankashub'icibêramwo? 3 Nkaba muhabire oku rhweshi, ababatizîbwe muli Kristu, omu lufû lwâge rhwabatizîbwe? 4 Erhi rhubatizibwa, rhwabishwa haguma naye omu lufû, nti nk'oku Kristu afûlagwa muli banyakwigendera n'irenge ly'îshe, lyo nîru rhugenda omu obuzîne buhyâha akâge. 5 Bulya, akabà rhukola rhugwérhe kalamo kaguma naye omu lufû lushushîne, rhwayish'ibâ na kalamo kaguma naye omu bufûke

bushushîne **6** Rhumanyirekwo: omuntu wîrhu wa mîra abambirwe oku musalaba haguma naye, mpu ly'omubiri gw'ebŷâha gushâbûka, ntyo rhurhenge omu bujâ bw'ebŷâha; **7** bulya owoffire erhi afumire ecâha.

8 Ci akabâ rhwafire haguma na Kristu rhuyêmîre kwo na kwo oku rhwâlama haguma na Kristu. **9** Rhumanyire oku Kristu afûsire omu balindamboho, arhakacifa bundi; ntà buhashe olufù lucigwêrhe kuli ye. **10** Erhi afâ, ahima ecâha Iwoshi-Iwoshi; n'obuzîne bwâge bukola buzîne bwa kulamira Nnâmahanga. **11** Ninu kwo kuguma: tuyôrhe nk'abâfire oku câha, munalamire Nyamuzinda muli Yezu Kristu. **12** Léro ecâha cirhacibonaga aha cankagandâza omu mubiri gwinyu gwayish'ifâ, cilek'immuyemêza amagene gâco. **13** Murhajiraga ebirumbu binyu byoji by'obulyâlya omu kubikolêsa oku kujira ebyâha; ci mucîhâne mwêne emwa Nyamuzinda nka bantu bazîne bàfulumusire olufù, n'ebirumbu binyu mubikolêse nka byoji bya bushinganyanya omu kurhumikira Nnâmahanga. **14** Bulya ntà buhashe ecâha cicigwêrhe kuli mwe, kulya kubâ murhashwêsiwi na marhegeko, ci n'engalo ya Nnâmahanga. **15** Ewel! ka rhukâg'ijira ebyâha bulya rhurhashwêsiwi na marhegeko, ci n'engalo ya Nnâmahanga? Ntà mango! **16** Ka murhishi oku erhi mwankacîhâna bujâ emwa lebè, mpu mumurhumikire, mwanabâ bajâ b'olya murhumikira; akabâ câha, cimmulérhere olufù, n'akabâ bumvi, bummulérhere obushinganyanya. **17** Ci Nyamuzinda akonkwa! Erhi mubâ mwamârhenga omu bujâ bw'ecâha, mwashimbire n'omurhima gwinyu gwoши enjira y'enygîrizo mwayigîrizibwe; **18** n'erhi mubâ mwamâlîkûzibwa oku câha, mwahinduka barhumisi b'obushinganyanya. **19** Ndesire nka kulya abantu baderha erhi buzamba bwinyu burhuma. Kulya mwakolêsagy ebirumbu binyu omu bujâ bw'ebŷ'enshonyi n'obugoma, mwâbâ bagomi, ntyo kwo mubikolêsagy kurbhenga ene omu burhumisi bw'omushinganyanya, lyo mubâ bimâna. **20** Amango mwaciri bajâ b'ecâha, nt'irhegeko lyâli limmushwêsi. **21** Bunguke buci mwabwînage obwo? Buno enhonyi zimmumbabisire, bulya obuzinda bw'ebyo byoshi lubâ lufù. **22** Ci buno mwalikûzîbwe oku câha, mukola bambali ba Nnâmahanga, obutagatîfu lwo luhembo lwinyu, n'obuzinda bwinyu buli buzîne bw'ensiku n'amango. (aiônios g166) **23** Bulya oluhembo bw'ecâha lubâ lufù, ci engalo ya Nyamuzinda bubâ buzîne bw'ensiku n'amango muli Nnâhamwîru Yezu Kristu. (aiônios g166)

7 K'erhi muhabire, bene wîrhu -bantu balenga omu marhegeko nabwira- oku irhegeko lishwêka omuntu amango acizîne? **2** Ntyo omukazi ashwêsiwe n'irhegeko kuli ibà amango ibà acizîne; ci erhi ibà ankafâ, nyamukazi anashwêkûlwa n'irhegeko ly'ibà. **3** Kuziga amango ibà acizîne, erhi ankayankwa n'owundi mulume, anaderhwa mugonyi; ci erhi ibà ankafâ, arhacishwêsiwi n'irhegeko, na ntyo arhaciri mugonyi erhi ankayankwa n'owundi mulume. **4** Ninu kwo na kwo, bene wîrhu: mwafire, mwarhenzibwa omu lukoba Iw'amarhegeko erhi mubiri gwa Kristu gurhuma, mpu mubè ba wundi, olya wafûkaga omu bafire, mpu lyo rhukafulukiza Nnâmahanga. **5** Erhi rhuciri omu mubiri, amîru g'ebŷâha, galêrhwâ n'amarhegeko, gakâg'ijira omukolo gwâgwo omu birumbu bîrhu, mpu lyo rhukafulukiza olufù. **6** Ci buno rhwafire oku byakâg'irhushwêka nka mpira, rhwarhenzibwe omu lukoba Iw'amarhegeko, rhukola rhwakolera oku ngoma mpyâhya y'omurhima, ci arhaciri oku ngoma y'ecikulakula ya «shimba-oku-bâdesire». **7** Kuli kuderha kurhi? Ka mpu irhegeko liri câha? Ntanzi! Ci kwônene ntamanyaga ecâha elirhalî irhegeko lirhumire, Bulya ntankamanyire amagene irhegeko lirhâciderhaga, mpu: Orhakazâg'ibà magene. **8** Erhi ecâha cibona ntyo, canshulira amîru ga ngasi lubero erhi irhegeko lirhuma. Bulya buzira irhegeko, ecâha guli mufù. **9** Néci, mîra nalamauga buzira marhegeko; ci erhi amarhegeko gayisha, ecâha naco cafulûluka, **10** nâni nabaga nie nfâ. Ntyo amarhegeko galî'ikwânîne okumpâ obuzîne, gabâ lufù lwo ganderhera. **11** Bulya erhi ecâha cibona amarhegeko, cantiza, cananniga erhi gwo garhuma. **12** Kuziga amarhegeko gali mirmâna, n'ebirhegesiwe biri bimâna, bishingânîne, binali binjâ. **13** K'akantu kinjâ kâbirage lufù kuli nie? Ntâ mango! Câha eco candwîrhire olufù omu kukolêsa akantu kinjâ, mpu lyo ciyêrekana oku ciri câha, na ntyo mpu lyo cibâ cibâ kulusha erhi marhegeko garhuma. **14** Rhukumanyire, néci: irhegeko kali kantu ka bunya-mûka; ci niehe ndi kantu ka bunya-mubiri, mugulwa, mujâ w'ecâha. **15** Nanga, okuli, ebinjira ntabyumva; bulya arhalî ebinnonna okujira byo njira, ci ebi nshomba byo njira. **16** Akabâga ebi ntalonza okujira byo njira, kuziga nyémîre oku irhegeko liri linjâ. **17** Ahoo! kuziga arhaciri nie nkujira,

ci ecâha cimbâmwô. 18 Nkumanyire, nêci! obwinjâ mwâfà; ci mukâyîrha ebijiro by'omubiri n'ohuhashe burhambâmwô, kwo kuderha omu mubiri gwâni. bwa Mûka, mwâlama. 14 Nêci, kwo binali, abahékwa Okulonza aminjâ, nêci nanakuhasha; ci okugajira na Mûka gwa Nyamuzinda omu lugendo lwâbo babâ nie hâhè. 19 Bulya ntajira aminjâ nnonzize, ci obubî bâna ba Nyamuzinda. 15 Murhahâbagwa murhima ntalonzizi bwo njira. 20 Akabâ ebintalonzizi okujira byo gwa bajâ mpu mwayôboha; mwahîrwe omurhima njira, kuziga arhaciri nie mbijira, ci ecâha cindimwo. 21 gw'abâna balere, gwo gunarhuma rhwayâkûza, Alagi irhegeko namârhindakwo: nie ono nkalonz'ijira nti: «Abba, Larhal!» 16 Mûka Mutagatîfu yênenè aminjâ, obubî nanabona bwo buyishire. 22 Nêci, anajè omu murhima gwîrhu oku kuhamîriza oku nnanyumve nsîmire amarhegeko ga Nnâmahanga rhuli bâna ba Nnâmahanga. 17 Obwo rhuli bâna omu murhima gwâni; 23 ci omu birumbu byâni bâge, rhwe rhwâyîme; rhuli mîmo ya Nnâmahanga, nyumve erindi irhegeko lihêrhe lyalwîsa irhegeko rhwâyîme rhweshi na Kristu, bulya rhuli omu malibuko ly'obukengêre bwâni n'okunjira mpira y'irhegeko rhweshi naye lyo rhuyish'ikuzibwa haguma naye. ly'ecâha cindi omu birumbu. 24 Lôro nieki ihanja lici 18 Nêci, mbwîne niehe oku amababale g'en'igulu limbâkwo! Ndi wandîkûza kw'ogu mubiri gw'olufû? 25 garhankagererwa oku bukuze rhwayish'ihâbwa. Akonkwa Nnâmahanga muli Nnâwîrhu Yezu Kristu! 19 Bulya ebiremwa byoshi bidwîrhe byalingûza Ntyo, nie ono omu bukengêre ndwîrhe nakolera irhegeko lya Nyamuzinda, n'ery'ecâha omu mubiri.

8 Ntâ kuciyagiriza abâli muli Yezu Kristu. 2 Bulya irhegeko ly'Omûka guhâna obuzîne muli Yezu Kristu lyakulîkûzize oku irhegeko ly'ecâha n'ery'olufû. 3 Bulya ebi amarhegeko garhashashaga erhi buzamba bwa mubiri burhuma, Nyamuzinda yêne abijizire erhi arhuma Omugala omu mubiri gushushire ogwîrhu gw'ebiyâha, mpu lyo ahima ecâha, n'omu mubiri gwâge, ayagîriza ecâha, 4 mpu ly'obushinganyanya bw'amarhegeko bubâ muli rhwe, rhwe olugendo lwîrhu lurhashimba mubiri, ci mûka. 5 Nêci, abashimha engeso z'omubiri, bya mubiri bashwîra, n'abashimba omûka, bya mûka bashwîra. 6 Bulya enyifinjo z'omubiri luli lufû, ci enyifinjo z'omûka kali kalamo n'omurhûla. 7 Co cirhuma enyifinjo z'omubiri zishomba Nnâmahanga, bulya zirhashimba irhegeko lya Nnâmahanga; ciru zirhankahanasha okulishimba. 8 Abashimba eby'omubiri barhankasîmîsa Nyamuzinda. 9 Mwêhe murhali bashimbi ba mubiri, ci bashimbi ba mûka, kulya kubâ Omûka gwa Nyamuzinda gubâ muli mwe. Orhagwêrhi Omûka gwa Kristu arhali wa Kristu. 10 Ci akabâ Kristu ammulimwo, ciru omubiri gukabâ gukola gufire erhi câha cirhuma, omûka gôhe guzîne obushinganyanya burhumire. 11 N'akabâ Omûka gw'Olya wafûsagya Yezu omu bafû gubâ muli mwe, olya wafûsagya Yezu Kristu omu bafû ayahé emibiri yinyu y'okufâ akalamo oku buhashe bwa Mûka ommubâmwô. 12 Ntyôla, bene wîrhu, rhuli omu mwenda, ci gurhali mwenda gwa mubiri mpu rhwalamira omubiri. 13 Bulya mukalamira omubiri,

EBIREMWA BYAHIZIRWE OMU BUJÀ, ARHALI OKU BULONZA BWÂBVO, CI OKU BULONZA BW'OWABIHIRAGAMWO; KWÔNE BICILANGALIRE 21 OKU NABYO BYAYISH'IRHENZIBWA OMU BUJÀ BW'OBUBÎ, BISHANGÎRE IRENGE LY'ENTAGENGWA LY'ABÂNA BA NNÂMAHANGA. 22 RHUMANIYRE KWINJÀ OKU KUHKHAENE EBIREMWA BYOSHI BIRI OMU MULENGE, BINADWÎRHE BYALUMWA N'EMIKERO Y'OKUBURHA. 23 ARHANALI BYÔNE; CIRU NÎRHU, RHWE RHUGWÊRHE ECIKINJA CA MÛKA, OMURHIMA GWÎRHU GWÎRHU OMU MULENGE GULI, RHUDWÎRHE RHWALINDA OKUHINDUKA BÂNA BALERE N'OBUCUNGIZI BW'EMIBIRI YÎRHU. 24 BULYA OBUCUNGIZI BWÎRHU BUCIRI BULANGÂLIRE; N'OKUBONA ECI OMUNTU ALANGÂLIRE BURHACIRI BULANGÂLIRE. ECI OMUNTU ABWÎNE, KURHI ANKACICILANGÂLIRA? 25 CI ERHI RHWANKALANGÂLIRA EBIRHURHAHONA, RHWANABILINDA BUZIRA KURHAMA. 26 KWÔNA KWO MÛKA MUTAGATÎFU ANARHABÂLE OBUZAMBA BWÎRHU; BULYA RHURHISH'ISHENGA OKUSHINGÂNÎNE; CI MÛKA MUTAGATÎFU YÊNE ORHUSINGERERA OMU NJAMU ZIRHAGWÊRHI OKU ZANKADERHWA. 27 NAYE OLYA OVUHÜLA EMIRHIMA AYISHI EBI MÛKA ALONZA: AMANYIRE OKU MÛKA ASINGERERA ABIMÂNA NK'OKU NYAMUZINDA AKUNDA. 28 KANDI RHUMANIYRE OKU NYAMUZINDA AKOLÉSA BYOSHI OKU MINJÀ G'ABAMUKUNDA, BALYA YÊNE AHAMAGÎRE OKU BULONZA BWÂGE. 29 BULYA HALYA YÊNE ACISHOGAGA KURHENGIA MÎRA, ABARHEGANIZE MPU BABÈ NSHUSHO Y'OMUGALA, LYO ABÀ NFULA OMU BALUMUNA BANJI; 30 N'ABARHEGANIZE, ABABHAMAGÎRE; N'ABABHAMAGÎRE, ABAJIZIRE BÊRU-KWÉRU, N'ABAJIZIRE BÊRU-KWÉRU, ABAHÎRE OBUKUZE. 31 CICI RHWANKACIYUSHÜHLA KW'EBO? AKABÀ NYAMUZINDA ALI OLUNDA LWÎRHU, NDI WANKACIRHUMIMA?

32 Arhababaliraga Omugala, ci amuhâna nterekôro yêne, anacibwirwa, mpu: Enfula yanashiga omuziba, kuli rhwe rhweshi; bici ankacibula bwarhuha haguma 13 nk'oku biyandisirwe mpu: Narhonyize Yakôbo, naye? 33 Ndi wankaciderha mpu ahêka abarhôle nashomba Ezau. Nyamuzinda anahash'ijira nk'oku ba Nyamuzinda lubanja? Nyamuzinda yêne ye alonzize 14 Kurhi rhwaderhaga? Ka Nyamuzinda obayéa! 34 Ndigi wankacibayagiriza? Ka Yezu ankabamwo obulyâlya? Ntà mango! 15 Kali yêne Kristu wafâga anafûka? Ka Yezu Kristu otamîre wabwîraga Mûsa, erhi: Mbabalira oyu nnonzize ekulyo kwa Nyamuzinda, odwîrhe arhulagira? 35 Ndi okubabalira, nnambera lukogo oyu nnonzize okubêra wankacirhukûla omu buzigire bwa Kristu? Ka kubula lukogo. 16 Kuziga birhalì bya kulonza erhi bya eci rhwâyambala, erhi kaga, nîsi erhi ngôrô? 36 Bulya kulibîra kwa muntu, ci bya bwonjo bwa Nnâmahanga. kuyandisirwe, mpu: We rhuma rhwayîrhwâ bwâca 17 Kandi Amandiko gâbwizire Faraoni mwâmi w'e bwayira; kwo bakola barhulola nka bibuzi byaj'ibâgwa. Mîsiri, erhi: Nakuyimikaga nti nkuyêrekanemwo 37 Ci kwônene mw'ebyo byoshi rhunahime erhi Olya obuhashe bwâni, lyo n'izîno lyâni likuzibwa omu orhuzigira orhuma. 38 Nêci, mmanyire kwinjâ oku ciru igulu lyoshi. 18 Ntyôla, anababalire oyu alonzize, olufù erhi buzîne, ciru bamalahika erhi amâmi, ciru n'oyu alonzize okudundaguza amudundaguze. 19 gano mango erhi amango gâyisha, ciru amahashe, Okolaga wambwîra, erhi: «Cirhuma aciciduduma? 39 oli emalunga, oli omu idaho ntà ciremwa ciru n'eciguma cankahasha okurhunanûla oku buzigire bwa Nyamuzinda buli muli Nnâhamwîru Yezu Kristu.

9 Ndesire okuli muli Kristu, ntabesha, n'omurhima gwâni ye muhamîrizi wâni muli Mûka Mutagatîfu: 2 ngwérhe burhè bunji n'amababale garhahusa omu murhima. 3 Nêci, nankasîmire niene nkagwe nnantenzibwekwo Kristu erhi bene wîrhu bârhuma, balya b'omu ishanja lyâni ly'omubiri; 4 bo bene-Israheli: bo Nyamuzinda acîshozire mpu babè bâna bâge anayêrakane irenge lyâge muli bo; bo bahîrwe endagâno n'amarhegeko n'emigenzo y'okukolera Nyamuzinda n'eciragâne câge. 5 Bashakulûza bâli b'omu ishanja lyâbo; n'oku maburhwa g'omubiri, Kristu ali wa kuli bo, ye mwâmi mukulu w'ebintu byoshi, ye Nyamuzinda mugishe emyâka n'emyâka. Amen! (aión g165) 6 Arhalî kuderha okuakanwa ka Nyamuzinda kakubire; bulya arhalî ababurhagwa n'Israheli boshi bo bene-Israheli, 7 arhanali abarhengaga omu nda y'Abrahamu boshi bo bâna bâge; ci kuli Izaki iburha lyâwe lyârhenza izîno; 8 kwo kuderha oku abâna b'omubiri arhalî bo bâna ba Nnâmahanga, ci abâna b'eciragâne bône lyo iburha ly'okuli. 9 Yumvagi oku eciragâne cidesire: Hano nshub'igera mw'aga mango, erhi Sara agwîrhe omwâna w'oburhabâna. 10 Arhanali okwôla kwône. Rebeka naye arhôzire izîmi lya mulume muguma yêne, ye larha Izaki. 11 Erhi abâna babâ barhaj'iburhwa, barhaj'ijira oli ecinjâ oli ecibî, mpu lyo Nnâmahanga ayêrekana oku ajira nk'oku alonzize omu kucîshoga abâge, 12 oku arhalola bijiro, ci bulonza bw'owahamagala

Ndi wankalahira okujira ebi alonzize?» 20 We muntu, oligi ndi mpu wajîsa Nyamuzinda kadali? K'akantu omuntu abumbaga kankamubwîra, erhi: «Carhumaga wanjira ntya?» 21 K'omumbibi arhankakolêsa ibumba lyâge nk'oku alonzize, n'okurhenza mw'eryo ibumba liguma akantu kinjinja n'akantu ka ntyantya? 22 Naye Nnâmahanga, omu kuyêrekana obukunizi bwâge n'okumanyîsa obuhashe bwâge, akabâ alêmbîre n'obutûdu bunji ebiremwa bikwânîne obukunizi byâli hôfi h'okuberereka, 23 akabâ alonzize okuyêrekana obuhirhi bw'obukuze bwâge oku biremwa by'olukogo yêne ali ayôsire arheganyîze obukuze. 24 N'ebyo biremwa by'olukogo byo rhwe ahamagalaga, arhalî omu Buyahudi bône, ci n'omu bapagani. 25 Kwo adesire omu kanwa ka Hozeya, erhi: Nayîrika lubaga lwâni abarhâli lubaga lwâni, na murhonyi wâni orhâli murhonyi; 26 n'âha babwîriragwa, mpu: Murhali lubaga lwâni, abo bônene baderhwe bene Nyamuzinda ozîne. 27 Naye Izaya aderhîre Israheli, erhi: ciru bene-Israheli bankaluga nka mushenyi gw'omu nyanja, obusigale bwône bwâncizibwe; 28 bulya Nyakasane ayunjuza duba na buzira kushubira nyuma akanwa kâge omu igulu. 29 Kandi Izaya àli erhi alêbire, mpu: Acibâga Nyakasane w'Emirhwe arharhulekeraga iburha, singa rhwabîre okwa Sodomo, singa rhwashushire Gomora. 30 Kurhi rhwaderhaga? Rhuderhe oku abapagani barhashimbaga bushinganyanya bashikirîre obushinganyanya, bwo bushinganyanya burhenga omu buyêmère; 31 Ci bene-Israheli bôhe bakâg'ishimba irhegeko ly'obushinganyanya, ery'irhegeko barhalihikakagakwo. 32 Carhumire?

Bulya barhacîkubagiraga buyêmêre, ci bacîkubagira bwîrhu? 17 Ntyo obuyêmêre omu kuhanûla burhenga, ebijiro, na ntyo basârhala oku ibuye ly'okusârhaza, n'okuhanûla kujirwa n'akanwa ka Kristu. 18 Ci nâni 33 nka kulya biyandisirwe, mpu: Ka murhabwîni ndôsize: «Ka barhayumvagya?» Nêci mâshi! Ciru oku mpiizire omu Siyoni ibuye ly'okusârhaza n'ibuye n'izù lyâbo lyayumvîkîne omu igulu lyoshi, n'enderho ly'okuhirimya? Ci oliyêmêre arhankabonesibwa zâbo zahisire ngasi habâ mutu. 19 Nshubir'idôsa: nshonyi.

10 Bene wîrhu, eci omurhima gwâni gucîfinja n'ecinsengerera emwa Nyamuzinda: nti nabo bacunguke. 2 Nêci mpamîrizize oku bashîbirira Nnâmahanga, ci obushiru bwâbo burhali oku bushingânîne okubâ. 3 Bulyâla barhamanyiraga obushinganyanya bwa Nnâmahanga, ci balonza obwâbo bushinganyanya, na ntyo balahira okushimba obushinganyanya bwa Nnâmahanga. 4 Bulya obushwinjiro bw'Irhegeko, ye Kristu, ye nayêza ngasi mwemêzi. 5 Oku bushinganyanya burhenga omu marhegeko Mûsa ayandisire, mpu: Omuntu wâbushimbe, bunamulamye. 6 Ci obushinganyanya burhenga omu buyêmêre kwo budesire ntyâla, mpu: Orhaderhaga omu murhima gwâge, mpu: Ndi wankasôkera omu irunga? Kwo kuderha mpu agend'imanulamwo Kristu; 7 nîsi, erhi: Ndi wankayandalira omu kuzimu? Kwo kuderha mpu aj'iyinamula Kristu omu bafù. (Abysos g12) 8 Bici budesirage obwo? Mpu: Oluderho luli hofî nâwe, lukuli, omu kanwa n'omu murhima; n'olwo luderho bwo bugo bw'obuyêmêre rhuyigîriza. 9 Bulya, akabâ omu kanwa kâwe onahamîrize oku Yezu ye Nyakasane, n'akabâ oyêmîre omu murhima gwâwe oku Nyamuzinda amufûsize omu bafù, wâcunguka. 10 Nêci, obuyêmêre bw'omu murhima bwo buhisa omuntu oku obushinganyanya, n'obuhamîrize bw'akanwa bwo buhisa omuntu oku bucunguzi. 11 K'Amandiko garhadesiri, mpu: Ngasi yêshi omuyêmîre arhakabona gw'obungolongo, abahà amasù g'olubwibwi nshonyi? 12 Bulya ntà kabôlo ekarhî k'Abayahudi n'amarhwîri g'ebihuli kuhika ene. 9 Naye n'Abagereki: ali Nyakasane muguma, mwâmi wa boshi, ye shobôza abamushenga boshi; 13 bulyangasi yêshi wânashenge izînolya Nyakasane anacire. 14 Na kurhi bankayêméra oyu barhasâg'iymva? barhacifagabayinamusire! 11 Nâni ndôsizagye: «Ka Na kurhi bankayumva akabâ ntâye wâbabwîriza? kusârhala kwarhumire bahirma?» Kubesha! Ci 15 Na kurhi bankaja bahanûla barhanarhumirwi? okuhirima kwâbo kwabîre bucire bw'abapagani, mpu Kuyandisirwe, mpu: Oku amagulu g'abajà-bugo b'emyanzi y'akalembe gayinjîha! 16 Ci kwône kwahindusire buhirhi bw'igulu, n'obukenyi bwâbo arhal boshi bayankirîre Emyanzi y'Akalembe. Izaya bwâbâ buhirhi bw'abapagani, hano bagaluka ntuliri, akudesire, erhi: Yâgirwa, ndi wayêmîre obugo ka barhahagaze kulusha? 13 Co cirhumire mmubwîra,

K'Israheli arhayumvagya bwinjâ? Mûsa ye murhanzi w'okushuza, erhi: Nammuyumvîsa obumvu oku ishanja lirhâli ishanja, nâmmuzûsâmwô obukunizi oku ishanja lirhajira bukengére. 20 Ciru Izaya arhayôbohaga okuderha, erhi: Abarhakâg'innonza bo bambwîne, abarhakâg'indôsa bo naciyêresire. 21 Ci bene-Israheli ababwîra, erhi: Omulegerege gwoshi, olu lubaga lurhumva lunali lugoma, nalulambûlîre amaboko.

11 Ka ndôsagye: «Ka Nyamuzinda akabulirage ishanja lyâge?» Ciru n'ehitya! Ka nieki ntali mwene-Israheli, w'omu iburha ly'Abrahamu na w'omu bûko bwa Benyamini? 2 Nnâmahanga arhakabuliraga olubaga lwâge acîshogaga kurbenga mîra. Nkabaga kuhaba muhabire kurhi Amandiko gadesire kuli Eliya erhi acîduduma emwa Nnâmahanga mpu alega Israheli? 3 Erhi: Yâgirwa, bayîsire abalêbi bâwe, bahongola ngasi lûsho lwâwe; nâni niene ncisigîre, banadvîrhe balonza okunyîrha. 4 Na cici Nyamuzinda amushuzize? Erhi: Nacîshozire bantu bihumbi nda barhagonyeraga Baali idwi. 5 Ntyo kuhika ene hacisigîre abantu bacîshozirwe n'enshôkano ya Nnâmahanga. 6 Ci akabâ eri nshôkano, birhaciri bijiro birhumire; n'acibâga arhâli ntyo, enshôkano erhankacibire nshôkano. 7 Kurhi rhwaderhaga? Eci Israheli alonza, arhasag'icibona; ci abacibwîne banali bîshogwa. Abandi badundaguzibwa, 8 nk'oku biyandisirwe, mpu: Nyamuzinda abahîre omurhima cihinduke murhego, cibè ibuye ly'okusârhaza, lunabè lwo luhembo lwâbo! 10 Amasù gâbo Ci kwône kurhi bankamushenga barhanamuyêmîri? gajemwo olubwibwi ganahûrhe! Obaherhe omugongo, Na kurhi bankayêméra oyu barhasâg'iymva? barhacifagabayinamusire! 11 Nâni ndôsizagye: «Ka Na kurhi bankayumva akabâ ntâye wâbabwîriza? kusârhala kwarhumire bahirma?» Kubesha! Ci 12 N'akabâ okuhirima kwâbo kwabîre bucire bw'abapagani, mpu Kuyandisirwe, mpu: Oku amagulu g'abajà-bugo lyo bayumva obwâgalwa. 12 N'akabâ okuhirima kwâbo b'emyanzi y'akalembe gayinjîha!

13 Ci kwône kwahindusire buhirhi bw'igulu, n'obukenyi bwâbo arhal boshi bayankirîre Emyanzi y'Akalembe. Izaya bwâbâ buhirhi bw'abapagani, hano bagaluka ntuliri, akudesire, erhi: Yâgirwa, ndi wayêmîre obugo ka barhahagaze kulusha?

14 Co cirhumire mmubwîra,

mwe bapagani, oku mbà ntumwa y'abapagani, bunôla mwababalîrwe erhi bugomi bwâbo burhuma, n'obugo bwâni nnonza bujè irenge, 14 nti lyo 31 nabo kwo na kuguma, bunôla bali bagomi nzûsa obumvu bwa bene wîrhu b'ishanja lyâni, erhi obwonjo mwaberîrwe burhuma, mpu lyo nabo nnambacungulemwo baguma-baguma. 15 Bulya, bayish'ibabalirwa. 32 Bulya Nyamuzinda ashwêkîre akabà okukagwa kwâbo kwadwîrhe omulgano abantu boshi omu bugomi, mpu lyo ababéra obwonjo gw'igulu, bici okugaluka kwâbo kwayish'ibà, kurhacibiri boshi. (eleesë g1653) 33 O! (yâga) we, nnakagali kufûka omu bañù? 16 Kali enhano ekaba w'obugale n'obushinganyanya n'obumanye bwa Nyamuzinda! Oku emihigo yâge erhamanyikana gwankabà mwinjâ, amashami nago ganayinjihé. kwo n'enjira zâge zirhayumvikaná! 34 Ye ndi okola 17 Akabà hali amashami gatwîrwe, nâwe we omanyire enkengéro za Nyakasane? Ndi okola ojire murhi gw'emuziruh wabà we hirwa ahâli hâgo, omu ihano lyâge? 35 Ndi okola omugabîre mpu washangíra amagoba garhenga omu cikundukundu ayish'imugalulíra? 36 Bulya byoshi emwâge birhenga, c'omuzêti, 18 omanyie wankalimbira amashami. ye rhuma bihabà, binabà byâge. Ajè irenge emyâka N'okuderha mpu walimba, okengêre oku arhalí nemyâka. Néci, ntyo! (aiôn g165)

12 Bene wîrhu, mmuhîre ihano erhi bwonjo bwa Nyamuzinda burhuma, nti muhâne emibir yinyu nka nterekéro y'obuzîne, ntatâfîu n'ey'okusîmisa Nnâmahanga. Nyôla kwo mukwânîne okukolera Nnâmahanga n'omurhima. 2 Mumanye mwankaci'gererakwo er'igulu, ci muhinduke bantu bahyâhya omu murhima gwinyu, lyo mumanyîira obulonza bwa Nnâmahanga; mumanye aminjâ, ebi akunda n'ebishingânîne lwoshi. (aiôn g165) 3 Enshôkano nahîrwe erhumire, mbwîzire ngasi muguma muli mwe nti murhakâ'icîgenza okulushire olugero, ci mucîlole okunakwânîne, nk'oku Nnâmahanga anagabîre ngasi muguma erhi amushobôza obuyémêre. 4 Bulya, nka kulya omu mubiri muguma rhujiramwo birumbu binji, na kulya ebirumbu byoshi birhajira mukolo muguma, 5 nîru ntyo kwo rhuli banji, ci erhi rhunali mubiri muguma muli Kristu, na ngasi muguma ali cirumbu c'abâbo. 6 Kandi rhwahîrwe enshôkano zirhalí kuguma, ngasi muguma nk'oku anashobwîre. Owahîrwe enshôkano y'obulébi, ayikolése nk'oku obuyémêre bunadesire; 7 owahîrwe enshôkano y'okurhumikira abâbo, arhumike kwinjâ; owahîrwe enshôkano y'okuyigîriza, ayigîrize; 8 owahîrwe ey'okuhanûla, ahanûle. Owarhabâla abakenyi, arhageraga; okulîre abâbo, abashîbirire; owababalira owâbo, amubabalire n'enshagalí. 9 Obuzigire bwinyu burhabâgamwo bulyâya. Mushombe amabî, mucîshwêkere oku minjâ. 10 Muzigirane nk'abalondana; ngasi muguma akakenga abâbo nk'abamukulîre. 11 Mubè ba bushiru buzira bwôlo, mubè n'emirhima mikombédu, murhumikire Nyakasane. 12 Mushagaluke omu

bulangâlire, murhadundaganaga omu mango abâbo erhi ayunjuzize amarhegeko goshi. 9 g'amalibuko, mushenge burhahusa. 13 Mukârhabâla Kwo binali; aga marhegeko: Orhahîra okahusha; abatagatîfu omu bulangâlire bwâbo, mukâhandîsa orhahîra okaniga; orhahîra okazimba; orhahîra ebigolo. 14 Mukâgisha abammilibuza; mukâhâna okayêméra enyifinjo mbî, n'agandi marhegeko, obwangà, murhanahîra mukahehérera ndi. 15 goshi gali muli eci cinwa: Ozigire abinyu nk'oku Mukâshagaluka n'abashagalusire, munalake haguma ocîzigira wêne. 16 Ahâli obuzigire harhankaboneka n'abâlaka. 16 Mukâlolana kuguma mwêne na bubî oku bandi. Kuziga obuzigire lyo ishwinjiro nnene. Murhakâg'ilonza okukulira abandi; ci musîme ly'amarhegeko. 11 Câba murhababiri mango gahi obwîrhôhye. Murhacijiraga bîrhorzi omu masù gano rhulimwo. Amango g'okuzûka gahisire. Obucire ginyu mwêne. 17 Mumanye mwankagalulira bukola burhuli hôfi kulusha amango rhwarhondérâga omuntu obubî oku bundi. Mukâlonza okujira aminjâ okuyêméra. 12 Obudufu bwaling'igera, n'obuce embere z'abantu boshi. 18 Erhi kwankahashikana, buyiruka. Kuziga rhulekage ebijiro by'omwizimya, mucîsêze okubà n'omurhûla n'abantu boshi. 19 rhufumbarhe amatumu g'obulangashane. 13 Murhakâg'icîhôla mwenene, bîra bâni, ci muleke Rhucîkenge omu lugendo lwîru nk'oku kukwânîne obukunizi bwa Nyamuzinda bwône buyish'icîhôla, okujira izûba lyabasha. Rhuleke obudambî n'endalwé; bulya kuyandisirwe, mpu: Okucîhôla kuli kwâni! ntà kuhusha na ntà kujira eby'obumaguza; ntà Niene nayîsh'ilyûla ngasi muntu nk'oku akwânîne. nnongwè na ntà bumvu; 14 mucihundikire Nyakasane Nyakasane okudesire. 20 Ci omushombanyiwâwe Yezu Kristu, murhanacikâg'irhogoza omubiri omu erhi ankashalika, onamushalûle; akabà agwérhwé kushimba enyifinjo zâgwo.

n'enyo'rha, onamuhè eci anywa. Okumujirira nt yo

kuli kulunda amakala g'omuliro oku irhwe lyâge. 21 Omany e wankahimwa n'obubî, ci ohime obubî omu kujira aminjâ.

13 Ngasi muntu akayumva abarhegesi bamukulîre; bulya ntà bukulu burharhenga emwa Nnâmahanga, n'amarhegesi ganahabâ goshi Oli ndi w'oyo mpu watwa olwa mwambali wa Nyamuzinda yêne wagajiraga. 2 Ntyôla, ngasi bene? Ayîmanzire erhi ahirimire, okwo kuyêrekire ogomera omurhegesi, erhi irhegeko lya Nnâmahanga nnâhamwâbo. Ci kuyimanga anayôrha ayîmanzire, agomîre, n'abagoma bône bacilérhere obuhane. 3 bulya arhalî misî Nyakasane abuzire y'okumulanga Abarhegesi barhalî ba kuyôbohwa n'abajira aminjâ, ci arhahimire. 5 Hali omania mpu olusiku lurhashusha abajira amabî bo bakwânîne okubayôboha. K'olonzize lundi; haligi n'owundi omania mpu ensiku zoshi okurhayôboha abarhegesi? Okâjira aminjâ, bakusima, ziri kuguma. Ngasi muguma ashimbe oku abwîne 4 bulya abo barhegesi Nnâmahanga wabarhumaga omu irhwe lyâge. 6 Okenga ensiku, akujira mpu bakujirire aminjâ. Ci erhi wankakola amabî, Nyakasane orhumire; n'olya ngasi biryo, Nyakasane oyôbohe; bulyâla arhalî busha bahékera engôrbo. orhuma akujira, bulya avuga Nnâmahanga omunkwa; Bali ntumwa za Nyamuzinda na baganda b'obukunizi orhalya naye Nyakasane orhuma akuleka, anavuga bwâge balyûza abakola amabî. 5 Kuziga kukwânîne Nnâmahanga omunkwa. 7 Bulya ntâye muli rhwe okubayumva, arhalî bwôba bwône burhumire, ci ocîlamira yêne, na ntâye ocîfira yêne. 8 Rhukalamâ, n'izû ly'omu murhima lirhumire. 6 Kwo kunarhuma Nyakasane rhulamira, na rhukafâ, Nyakasane rhufîra, mwavurha okwo; bulya abarhegesi kwo banali Omu kalamo n'omu lufû, rhuli ba Nyakasane. 9 Bulya nka baganda ba Nnâmahanga bajira omukolo Kristu afire anañfûka mpu lyo abâ Mwâmi w'abafire gwâbo. 7 Mukâhâ ngasi muguma ebi anakwânîne: n'abazîne. 10 Ci w'oyo, cirhuma otwa oluban omuvurhîsa, mumuvurhire; omuhôza, mumuhè ihôro; lwa mwene winyu? Nâwe we, cirhuma ogayaguza ow'okurhînywa, mumurhînye; n'okwânîne okukuzibwa, mwene winyu? Kali rhweshi rhwâhamagalwe mumukuze. 8 Murhabêraga omu mwenda gw'omuntu omu lukîko lwa Nyamuzinda, 11 bulya kuyandisirwe, aha nyuma ly'omwenda gw'obuzigire; bulya ozigîre mpu: Nyakasane adesire, erhi: Mbofa akalamo kâni

14 Oli ngonyi omu buyêméra mumuyankire buzira kumujisa kadali oku bimurhindiza. 2 Hali omania mpu ankalya ngasi biryo; omuzamba yêhe arhalya ezirhalî nshogo-lubala zône. 3 Owalya amany arhagayaguzagya orhalya; n'orhalya arhagambaga

owalya, bulya Nnâmahanga amuyankirire. 4

Nnâmahanga, n'amarhegesi ganahabâ goshi Oli ndi w'oyo mpu watwa olwa mwambali wa

Nyamuzinda yêne wagajiraga. 2 Ntyôla, ngasi bene? Ayîmanzire erhi ahirimire, okwo kuyêrekire

ogomera omurhegesi, erhi irhegeko lya Nnâmahanga nnâhamwâbo. Ci kuyimanga anayôrha ayîmanzire,

agomîre, n'abagoma bône bacilérhere obuhane. 3 bulya arhalî misî Nyakasane abuzire y'okumulanga

Abarhegesi barhalî ba kuyôbohwa n'abajira aminjâ, ci arhahimire. 5 Hali omania mpu olusiku lurhashusha

abajira amabî bo bakwânîne okubayôboha. K'olonzize lundi; haligi n'owundi omania mpu ensiku zoshi

okurhayôboha abarhegesi? Okâjira aminjâ, bakusima, ziri kuguma. Ngasi muguma ashimbe oku abwîne

4 bulya abo barhegesi Nnâmahanga wabarhumaga omu irhwe lyâge. 6 Okenga ensiku, akujira

mpu bakujirire aminjâ. Ci erhi wankakola amabî, Nyakasane orhumire; n'olya ngasi biryo, Nyakasane

oyôbohe; bulyâla arhalî busha bahékera engôrbo. orhuma akujira, bulya avuga Nnâmahanga omunkwa;

Bali ntumwa za Nyamuzinda na baganda b'obukunizi orhalya naye Nyakasane orhuma akuleka, anavuga

orhabwîni ngasi idwi lyanfukamira na ngasi lulimi okuyumvanya mwêne na nnene oku lwîganyo lwa Yezu lwahà Nyamuzinda irenge lyâgel! 12 Kuli kuderha oku Kristu, 6 lyo mweshi haguma n'omurhima muguma ngasi muguma muli rhwe ânabûlane yêne embere n'izù liguma, muhà Nyamuzinda n'ishe wa Nnawîru za Nnâmahanga. 13 Kuziga rruleke okukâtôwirana Yezu irenge. 7 Co cirhumire mukâyankiriranâ mwêne emmanja rhwéne na nnene; rhumanye erhi kwo na nnene nka kulya Kristu ammuyankiriraga oku rhwankarhuma mwene wîru asârhala erhi ahirima. irenge lya Nyamuzinda. 8 Ka mmubwîne bwinjâ: 14 Mmanyire, nnanyêmire muli Nyakasane oku ntà Kristu acijizire murhumisi w'abakembûle, mpu lyo kantu kahumânya omu bwôrhere bwâko; ci obwîne ayunjuza amalaganyo Nyamuzinda alaganyagya oku kantu kalebe kali kabî, oyo kanamuhumânya. bashakulûza bâbo. 9 Nabo abapagani bakuza 15 Erhi wankalêrhera mwene winyu oburhè erhi Nyamuzinda erhi bwonjo bwâge burhuma, nka kulya biryo birhuma, erhi orhacishimbiri enjira y'obuzigire. Amandiko gadesire, mpu: Okwo kwo kwanârhume Mâshi omanye wankarhuma mwene winyu Kristu nakukuza omu mashanja, nnanyimbe irenge ly'izîno afiraga ahera erhi biryo byâwe birhuma! 16 Mumanye lyâwe. 10 Kuyandisirwe kandi, mpu: Mwe mashanja mwankalangika irenge lînyu oku bijâci. 17 Kali g'igulu, mucîshinge haguma n'olubaga lwâge. 11 Obwâmi bwa Nyamuzinda burhalî bwa biryo Kushubir'iyandikwa, mpu: Mwe mashanja mweshi, erhi bwa binyôbwa, ci bubà bushinganyanya, na mukuze Nyakasane, ninu lubaga Iwoshi lw'igulu, murhûla, na nshagali muli Mûka Mutagatîfu. 18 mukome kagasha. 12 Naye Izaya adesire, mpu: Okolera Kristu ntyôla, asîmîsa Nnâmahanga, n'abantu Mwene Yese âyisha, ayish'irhegeka amashanja banamusîme. 19 Kuziga kukwânlîne rhushimbûlire goshi; ye wanabà bulangâlire bw'abantu b'igulu ebilérha omurhûla n'ebýankarhabâla abirhu. 20 Mâshi lyoshi. 13 Nyamuzinda w'okulangalirwa ammuhè omanye wankanashâba omukolo gwa Nnâmahanga amasîma n'omurhûla omu buyêmère bwinyu, lyo erhi biryo birhuma. Nêci, ntahabiri oku ebiylo byoshi muyunjula bulangâlire oku buzibu bwa Mûka biri binjâ; ci bihinduka bibî oku muntu obiryu omu Mutagatîfu. 14 Nâni niene mmanyire kwintjâ, bene kusârhaza abandi. 21 Kuli kwintjâ okurhâlya enyama, wîru, oku mw'oyo muyunjwîre nkengêro nyinjâ, okurhanywa erivayi, n'okurhajira akantu kankarhuma oku muyunjwîre ngasi bumanye, n'oku muhashire mwene winyu asârhala, erhi ahirima, erhi abula okukâhanûlana mwêne na nnene. 15 Ci kurharhumire emisî. 22 Obuyêmère bwâwe ogwêrhe, obulange ntammuyandikira, na haguma ntammufyefyerhîze, omu murhima gwâwe embere za Nnâmahanga. nti mmukengêze, nnanshimbe izù ly'enshôkano Iragi lyâge omuntu omurhima gwâge gurhalongoza Nnâmahanga anshobôzize 16 y'okubà mujâ-bugo wa amango adwîrhe ahiga ebi ajira! 23 Ci ngasi yêshi Yezu Kristu omu bapagani na mudâhwa w'Emyanzi ojakw'alya anadwîrhe arhindira, erhi mîra ayâgaga, y'Akalembe ya Nnâmahanga, nti lyo enterekêro bulya arhashimbiri izù ly'obuyêmère bwâge; na ngasi y'abapagani ehinduka nttagatîfu muli Mûka Mwimâna, kantu karharhenga omu izù ly'obuyêmère erhi câha.

15 Rhw'ono, rhwe rhugwêrhe emisî, kukwânlîne
rhulembere obuzamba bw'engonyi, rhunaleke
okukâlongereza ebirhusimîsize. 2 Ngasi muguma
muli rhwe alonze okusîmîsa abâbo omu kujira aminjâ
n'omu kuhâna olwiganyo Iwinjâ. 3 Bulya Kristu naye
arhalongerezagya ebimusimîsize yêne; ci nk'oku
biyandisirwe: Ebijâci by'abakujâcira nabirage nie
bicîyôhakwo. 4 N'ebayandikagwa mîra byoshi,
rhwe byayandikiragwa, mpu bibè nyigîrizo zîrhu, lyo
rhubâ n'obulangâlire omu kubona kurhi Nnâmahanga
akâg'irhandûla n'okurhûliriza olubaga lwâge omu
Mandiko matagatîfu. 5 Mâshi Nyamuzinda, cisiki
c'okulembera amalibuko n'ec'oburhûlirize, ammuhè

kwo kwakazâg'impanza kanji-kanji okujà emwinyu. wâni Staki. 10 Mulamuse Apeli; ayêrekîne oku 23 Ci léro bunôla ntà mukolo ncigwérhe mwo anabà okuli muganda wa Kristu. Mulamuse ab'a bino bihugo, na kulya kubà kurhenga myâka minji mw'Aristobulo boshi. 11 Mundamukize Herodiyoni; erhi kucîfinja ncîfinja okujà emwinyu, 24 hano njà abà wa bûko bwâni. Mulamuse ngasi boshi b'âha e Hispaniya... Léro nnangâlîre nti nammubona mwa Narsisi bali ba Nyakasane. 12 Mulamuse hano ngera, na nti mwe mwanayish'impisa omu Trifesa na Trifaiza bakârhamira Nyakasane. Mulamuse njira y'okujayo bano mbà namâyûs'immukumbuluka. Persida muzigirwa wâni; arhamîre bwenêne omu 25 Ci bunôla nkola narhang'ijà e Yeruzalemu, kukolera Nyakasane. 13 Mundamukize Rufo, ntôle ya ngend'irhumikirayo abatagatîfu. 26 Bulya Macedonia Nyakasane; mundamukize n'omuzîre wâge na nyâmâ. n'Âkaya bâhizire okusholôlera abatagatîfu b'e 14 Mulamuse Asinkrito, na Flegoni, na Hermesi, na Yeruzalemu bali omu bulagîrire. 27 Nêci, bahizire Patroba, na Herma, na bene wîrhu bali boshi. 15 okujira ntyo, ci erhi banakurhegesirwe; bulyâla, akabà Mulamuse Filologo na Yuliya, Nereyo na mwâli wâbo, abapagani bashangîre oku minjâ g'obunya-mûka, na Olimpiya, n'abatagatîfu boshi babâ nabo. 16 nabo bakwânîne babarhabâle n'aminjâ g'en'igulu. 28 Mulamusanye n'ehinunugurho hitagatîfu. Ekleziya Hano mbà namâyûsa ogwo mulimo, na hano mbà za Kristu zoshi zimmulamusize. 17 Mmuhûnyire, namâbafumbika eyo nsholôlo, lyo najà e Hispaniya, bene wîrhu, nti mucîlange kwa bala bakâlonza ngerere emwinyu. 29 Nnamanyire oku obu najà okummushâbira n'okummusârhaza, n'obwo arhalî emwinyu, nayisha ndwîrhe obwimâna bw'obwangà ntyo kwo mwayigîrizibwe; abo mubayâke. 18 Bulya bwa Kristu. 30 Mmuhûnyire, mâshi bene wîrhu, abantu ba bene abo barhakolera Nnawîrhu Kristu; Nnawîrhu Yezu Kristu orhumire n'obuzigire bwa Mûka ci enda zâbo; kandi n'enderho zâbo nnunu-nnunu Mutagatîfu, nti mundwîre omu kunsengerera emwa n'ez'obulimirizi, banarhebe emirhima y'abarhabâmwô Nnâmahanga, 31 lyo nfuma ababula-buyêmére b'e bulyâya. 19 Nêci, omwanzi gw'obumvi bwinyu Yudeya, lyo n'entûlo nahêka e Yeruzalemu eyankirirwa gwalumîre hoshi; munsimîsize nâni; ci kwônene kwinjâ n'abatagatîfu. 32 Na ntyo nyishe emwinyu nalonza mubè benge omu minjâ na bahwinja omu bubî. n'enshagali, na Nyamuzinda akalonza, nduhûkire 20 Nyamuzinda w'omurhûla arhayimang'ivungunyula hitya ekâgarhî kinyu. 33 Nyamuzinda w'omurhûla abè Shetani aha magulu ginyu. Enshôkano ya Nnawîrhu ninyu mweshi! Nêci, Ntyo!

16 Mmuhûnyire tuyankirire kwinjâ mwâli wîrhu Febe, murhumisi-kazi w'Ekleziya y'e Cenkri. 2 Mumuyankirire muli Nyakasane nk'oku binakwânîne abatagatîfu, munamurhabâle oku ngasi kantu ankalagîrirakwo, bulya naye arhabîre bene wîrhu banji, na ciru nâni niene. 3 Mundamukize Priska n'Akwila, bo rhukola rhweshi muli Kristu Yezu; 4 ciru balinzig'itûbwa irhwe mpu lyo banciza; arhalî nienene nkwanîne okubavuga omunkwa, ci n'Ekleziya z'abarhengaga omu bapagani zoshi. 5 Mundamukize n'endêko y'abemézi babugânana aha mwâbo. Mundamukize omwîra wâni Epeneto, ye ntûlo ntanzi Aziya yarhûlagâ Kristu. 6 Mulamuse Mariya wammurhamîre kulya. 7 Mulamuse Androniko na Yuniya; bali ba bûko bwîrhu, rhwanali omu mpamikwa rhweshi nabo; ziri ntumwa za kukengwa zanshokoleraga okubà baganda ba Kristu. 8 Mundamukize Ampliyato; abà muzigirwa wâni bwenêne muli Nyakasane. 9 Mundamukize ôwîrhu Urbano rhukola rhweshi muli Kristu, n'omwîra

Yezu Kristu ebè ninyu! 21 Owîrhu Timoteyo rhukola rhweshi ammulamusize bo na Luciyo, na Yasoni, na Sosipatro, b'omu bûko bwâni. 22 Nâni mmulamusize muli Nyakasane, nie Tersiyo nayandikaga agâla maruba. 23 Gâyo ompandîsa, nie n'Ekleziya yoshi, mpu asingi. Erasto, ye mubîsi w'ebirugu by'ecishagala, bona mwene wîrhu Kwarto, mpu mmulamusise. [24 Enshôkano ya Nnawîrhu Yezu Kristu ebè ninyu mweshi! Amen!] Irenege kuli Nyamuzinda emyâka n'emyâka! [25 Ayâgirwe Olya ogwérhe obuhashe bw'okummuzibuya omu Myanzi y'Akalembe nyigîrizâ n'omu bugo bwa Yezu Kristu, nk'oku bifulwîrwe mwa liryâ ihwe lyâli lifulike amagana g'emyâka. (aiônos g166) 26 Ci léro buno likola limanyikîne, n'oku bulonza bwa Nnâmahanga oyôrha abâho emyâka n'emyâka, oku burhabâle bw'amandiko g'abalébi, Iyahisire omu mashanja goshi mpu balimanye, lyo bashimba enjira y'obuyêmére. (aiônos g166) 27 Kuli oyo Nyamuzinda, ôbâ yêne Mushinganyanya, irenge emyâka n'emyâka, Yezu Kristu orhumire! Amen!] (aiôn g165)

1 Bakorinti

1 Paolo wahamagalagwa mpu abè ntumwa ya Yezu

Kristu oku bulonza bwa Nyamuzinda, na mwene wîrhu Sositeni, 2 oku Ekleziya ya Nyamuzinda eri e Korinti, kuli balya bacésibwe muli Yezu Kristu, bahamagalwa mpu babè batagañí haguma na balya boshi baderha izîno lya Nyakasane Yezu Kristu, Nnâmahanga wîrhu na Nnâhamwâbo, ngasi aha bali boshi. 3 Kuli mwe enshôkano n'obuholo bw'emwa Larha Nyamuzinda na Nyakasane Yezu Kristu! 4 Ntahusa kuvuga Nyamuzinda omunkwa erhi mwe murhuma kw'erya nshôkano ya Nnâmahanga mwahâbagwa muli Yezu Kristu. 5 Bulya muli Ye, mwayunjuzibwe obuhirhi boshi, bulya bw'oluderho lwa Nnâmahanga boshi na bulya bw'obumanye boshi, 6 kulya kubà ebinwa bya Kristu byasêzire muli mwe. 7 Na ntô ntà ngalo ya nshôkano mubuzire, obu mudwîrhe mwalinga okuciyérekana kwa Nnawîrhu Yezu Kristu. 8 Yène wayôrha ammuzibuhya, lyo tuyéra oku Lusiku Lwa Nnawîrhu Yezu Kristu. 9 Arhatwa omu kanwa kâge oyo Nyamuzinda wammuhamagalaga omu cinyabuguma c'Omugala, Nnawîrhu Yezu Kristu. 10 Mwe mukasinga mâshi, bene wîrhu, oku izîno lya Nnawîrhu Yezu Kristu, muyumvany; mumanye mwankac'iberamwo; mubè baguma omu murhima, n'omu nkengêro. 11 Bulya, yâgi bene wîrhu, nayumvîrhe kuli mwe, oku bantu b'emwa Kolowe, mpu akadali kali ekarhî kinyu. 12 Kwo kuderha oku ngasi muguma anakaderha, erhi: «Niono, ndi wa Paolo! Nâni, ndi wa Apolo! Nâni, ndi wa Kefa! Nâni niehe, ndi wa Kristu!» 13 Ewe, ka Kristu aligi muberemwo? Ka Paolo ye wammubambiragwa oku musalaba? Nîsi k'ow'izîno lya Paolo mwabatizibagwa?

14 Mvuzire Nyamuzinda omunkwa, kulya kubà ntâye nabatizize muli mwe, kuleka Krispo na Kâyo. 15 Ntô kurhâbè owaderha mpu mwabatizibwe oku izîno lyâni. 16 Nêci we! nabatizize n'abà aha mwa Stefana. Ntâ handi nkengîre nabatizize omuntu! 17 Bulya Kristu arhantumaga mpu mbatize, ci mpu mmânyîse Emyanzi y'Akalembe, na buzira okukolësa obwenge bw'enderho, omusalaba gwa Kristu gwankashuba busha. 18 Nêci, oluderho lw'omusalaba liri isirhe oku mihera, ci oku bâyacire, kuli rhwe, buli buhashe bwa Nyamuzinda. 19 Bulya kuyandisirwe, mpu: «Nâshaba obushinganyanya bw'abashinganyanya,

nahirigisa obukengêre bw'ab'obukengêre bunji».

20 Omushinganyanya ngahi aligi? Ngahi aligi omuntu wasomire binji? Omurhimanya wa hano nshi ngahi abà wâni? Obushinganyanya bw'igulu ka Nyamuzinda arhabuhindulaga isirhe? (aiôñ 9165) 21 Bulya n'obushinganyanya bwâlyo igulu lirhamanyaga Nyamuzinda omu bushinganyanya bwâge, Nyamuzinda anacilonza okuciza abemêzi n'isirhe ly'enyigîrizo zâge. 22 Nêci, Abayahudi bahûna ebimanyîso, nabo Abagereki balonza obushinganyanya! 23 Rhwêhe rhuyigîrizra Kristu, olya bamanikaga oku musalaba. Oku Buyahudi ziri nshonyi, n'oku bapagani liri isirhe, 24 ci oku bahamagale, Abayahudi n'Abagereki, Kristu ali buhashe bwa Nyamuzinda na bushinganyanya bwa Nyamuzinda, 25 Bulya ehiri isirhe emwa Nyamuzinda, hilushire abantu obushinganyanya, n'ehiri ngonyi emwa Nyamuzinda hilushire abantu emisi. 26 Mâshi bene wîrhu, ka murharhang'lolâ oku mwahamagalaga. Abagwêrhe obushinganyanya bw'eb'y'en'igulu barhalî banji, n'abagwêrhe obuhashe barhalî banji, n'ababurhe nabo barhalî banji. 27 Ci eliri isirhe en'igulu; lyo Nyamuzinda acîshozire, mpu ayagîrizemwo abashinganyanya; n'obulî buzamba en'igulu, bwo Nyamuzinda acîshozire, mpu abonêsemwo emisi enshonyi; 28 ehirhagwêrhi maburhwa minjâ en'igulu, hirya bagayayaguza, ehyo hyo Nyamuzinda acîshozire; acîshoga ehirhahali, mpu hihirigise ehihali, 29 mpu lyo harhag'ibà eciremwa cacibona embere za Nyamuzinda. 30 Bulya ye wammuhisaga muli Yezu Kristu, owahindusire bushinganyanya bwîrhu w'emwa Nyamuzinda na bwimâna bwîrhu, na butagañí na bucunguzi bwîrhu; 31 mpu lyo nk'oku biyandisirwe, ovalonza obukuze, abulongeze muli Nyakasane.

2 Niehe, bene wîrhu, erhi nyisha emwinyu, ntayishag'immubwîra obuhamîrizi bwa Nyamuzinda n'enderho z'obukulu nîsi erhi z'obushinganyanya. 2 Nanga, omu karhî kinyu ntaderhaga nti manyire kandi kantu okuleka Yezu Kristu, n'olya Yezu Kristu bamanikaga oku musalaba 3 Na niene; erhi ndi ekarhî kinyu, nali nka ngonyi, mwôba, nali nnandwîrhe nadirhimana. 4 N'enderho zâni n'obugo bwâni birhâli nka binwa bya kuyêmêza by'obushinganyanya; ci bwâli buhamîrizi bwa Mûka n'obuhashe bwâge, 5 ly'obuyêmêre bwinyu burhayegemera obushinganyanya bw'abantu, ci

obuhashe bwa Nyamuzinda yéne. 6 N'obwo abakola bimâna bya bugula mbabwîriza, cikwône arhalì bulà bugula bwa mw'erì igulu, arhanali bulà bw'abaluzi b'en'igulu bayish'ihririgirha. (aiòn g165) 7 Ci obushinganyanya rhuderha, bunali bushinganya bwa Nyamuzinda, bumanye bw'ihwe bwayôrhaga bubà bufulike, bulya Nyamuzinda ali arhubîkirebwo kурhenga embere ly'amagana g'emyâka, mpu buyish'ibà irenge lîrhu. (aiòn g165) 8 Obwo bushinganyanya ntà muluzi wa mw'erì igulu obuyishi, -bacibumanyaga, barhankabambire Nyakasane w'irenge oku musalaba; - (aiòn g165) 9 ci nka kulya biyandisirwe, rhudwîrhe rhwammubbûraebi isù lirhasâg'ibona, n'ebi okurhwiri kurhasâg'iyumva, Nyamuzinda. 10 N'oku nanal'impîrwe enshôkano n'ebirhasâg'isôkera omu murhima gw'omuntu, birya ya Nnâmahanga, naj'aho, nabanda ibuye lirhanzi byoshi Nyamuzinda arheganyizagya abarnuzigira. 11 Omu bantu ka hali oyishi eciba omu ciriba, nka kula omûbasi mwinijà anajira. Owundi 10 Bulya rhwe Nyamuzinda abimanyisize n'Omûka ayubakirakwo. Ci ngasi muguma alole bwinjâ kurhi gwâge; na Mûka ye vûlula byoshi, ciru n'amahwe ayûbasirekwo. 11 Bulya ntâye wankabanda ecindi ga Nyamuzinda. 12 Ci rhwono, arhalì mûka n'emirhi, erhi n'obukere, nîsi n'obwâsi, 13 omukolo gw'en'igulu rhwahâbirwe, ci Mûka gwa Nyamuzinda, gwa ngasi muguma gwanayish'ibonekana. Olusiku lyo rhumanya enshôkano Nyamuzinda arhugabîre. Iwanaguyêrekane, bulya olwo Lusiku omu muliro 13 Na nka rhwaziderha, rhrhaziderha omu iderha lwayish'imanyirwa, n'ogwo muliro gwo gwâmanyîse lyayigîrizibagwa n'obushinganyanya bw'abantu, omulimo gwa ngasi muguma nk'oku gunali. 14 ci omu iderha rhwayigîrizibagwa na Mûka; ye Obûbake bw'omuntu erhi bwankasêra oku ciriba, manyîsa eby'omûka omu iderha ly'omûka. 14 Omuntu nnabo anahâbwa oluhembo. 15 Obûbake bw'omuntu ocîkubagira oku bwôge yénene, arharhimanya erhi bwankagulumira, nnabo anahona; yéhe anacira ebirhenga emwa Mûka gwa Nyamuzinda, bulya yéne, cikwône nka owagera omu bwihrâ. 16 Ka kuli ye liri isirhe, arhankanabimanya, bulya ebyo murhamanyiri oku muli nyumpa ya Nyamuzinda bimanyikana n'oburhabâle bwa Mûka. 15 Omuntu n'oku Omûka gwa Nyamuzinda gummulimwo? ocîkubagira Mûka yéhe, atwa emmanja za ngasi 17 Erhi hankajira owashâba aka-Nyamuzinda, byoshi, ci yéhe arhatwîrwa na ndi. 16 Ndi okola Nyamuzinda anamushâbûla. Bulya aka-Nyamuzinda omanyire ebi Nyakasane agerêrize, akaderhaga kabâ katagatîfu, n'ako ka-Nyamuzinda, mwe ko. 18 mpu amuhanûla? Ebi Kristu agerêrize rhwêhe rhubigwêrhe.

3 Bene wîrhu, niehe ntahasha okummushambâza
nka bantu bacîkubagira Mûka, ci nka bantu bacîkubagira eby'omubiri, nka bâna barhò muli Kristu.
2 Mpyuhu nammuhîre nti munywe, ci ntammulisagya
biryo bizibu; bulya murhankashub'ibigala; ciru na buno murhankashub'ihasha, 3 kulya kubâ
mucicîkubagira eby'omubiri. Oku haciri obwâgalwa
n'akadali ekarhí kinyu, k'erhi murhaciri bantu
bacîkubagira eby'omubiri obwo, k'erhi n'olugendo

lwinyu lurhalì nka lwa bantu kwône obwo? 4 Bulya mubwîrana, mpu: «Niono, ndi wa Paolo», n'owundi, mpu: «Nâni, Apolo ye ndikwo», ka kurhalì kwa bantu kwône okwo? 5 Apolo aligi cici? Na Paolo aligi cici? Bashizi bammuhisagyakwo obuyémêre, na ngasi muguma wa muli bo nk'oku Nyakasane amushobôzize. 6 Nie ono nazindaga nahinga, Apolo adômera; ci Nyamuzinda ye wakuzize emburho. 7 N'ohinga arhalì cici, n'odômera kwo na kwo, ci oku emburho yéne Nyamuzinda. 8 Ohinga n'odômera bo baguma, ci ngasi muntu ayish'ihebwa nk'oku anakozire. 9 Bulya kugwâsa rhugwâsa Nyamuzinda; nka kulya biyandisirwe, rhudwîrhe rhwammubbûraebi muli ishwa lya Nyamuzinda, muli bûbake bwa isù lirhasâg'ibona, n'ebi okurhwiri kurhasâg'iyumva, Nyamuzinda. 10 N'oku nanal'impîrwe enshôkano n'ebirhasâg'isôkera omu murhima gw'omuntu, birya ya Nnâmahanga, naj'aho, nabanda ibuye lirhanzi byoshi Nyamuzinda arheganyizagya abarnuzigira. 11 Omu bantu ka hali oyishi eciba ciriba kuleka ecihali, kwo kuderha Yezu Kristu. 12 omu muntu okuleka omûka gwâge? Kwo n'okwo, Eerhi omuntu ankayûbakirakwo eco ciriba n'amasholo, ntâye oyishi amahwe ga Nyamuzinda okuleka erhi n'ebýuma, erhi n'amabuye g'engulo ndârhi, erhi Omûka gwa Nyamuzinda. 12 Ci rhwono, arhalì mûka n'emirhi, erhi n'obukere, nîsi n'obwâsi, 13 omukolo gw'en'igulu rhwahâbirwe, ci Mûka gwa Nyamuzinda, gwa ngasi muguma gwanayish'ibonekana. Olusiku lyo rhumanya enshôkano Nyamuzinda arhugabîre. Iwanaguyêrekane, bulya olwo Lusiku omu muliro 13 Na nka rhwaziderha, rhrhaziderha omu iderha lwayish'imanyirwa, n'ogwo muliro gwo gwâmanyîse lyayigîrizibagwa n'obushinganyanya bw'abantu, omulimo gwa ngasi muguma nk'oku gunali. 14 ci omu iderha rhwayigîrizibagwa na Mûka; ye Obûbake bw'omuntu erhi bwankasêra oku ciriba, manyîsa eby'omûka omu iderha ly'omûka. 14 Omuntu nnabo anahâbwa oluhembo. 15 Obûbake bw'omuntu ocîkubagira oku bwôge yénene, arharhimanya erhi bwankagulumira, nnabo anahona; yéhe anacira ebirhenga emwa Mûka gwa Nyamuzinda, bulya yéne, cikwône nka owagera omu bwihrâ. 16 Ka kuli ye liri isirhe, arhankanabimanya, bulya ebyo murhamanyiri oku muli nyumpa ya Nyamuzinda bimanyikana n'oburhabâle bwa Mûka. 15 Omuntu n'oku Omûka gwa Nyamuzinda gummulimwo? ocîkubagira Mûka yéhe, atwa emmanja za ngasi 17 Erhi hankajira owashâba aka-Nyamuzinda, byoshi, ci yéhe arhatwîrwa na ndi. 16 Ndi okola Nyamuzinda anamushâbûla. Bulya aka-Nyamuzinda omanyire ebi Nyakasane agerêrize, akaderhaga kabâ katagatîfu, n'ako ka-Nyamuzinda, mwe ko. 18 Ntâye ocîrhebage yéne! Muli mwe erhi hankajira owaciékwa mpu ali mushinganyanya omu masù g'eri igulu, acijire musirhe ly'abà mushinganyanya; (aiòn g165) 19 bulya obushinganyanya bwa mw'erì igulu bubâ isirhe omu masù ga Nyamuzinda. Kuyandisirwe, mpu: «Ye gwakiza abashinganyanya omu mirhego yâbo»; 20 na kandi, mpu: «Nyakasane ayishi enkengêro z'abashinganyanya»; arhahabiri oku ziri za busha. 21 Ntyo, ntâye ocîkuzizagye irenge ly'abantu; bulya byoshi biri binyu: 22 abè Paolo, abè Apolo, abè Kefa, libè igulu, bubè buzîne erhi lufû, bibè by'ene erhi

b'irhondo, byoshi biri binyu; 23 ci mwoyo mubà ba Kristu, na Kristu abà wa Nyamuzinda.

4 Kuziga kukwâñîne barhulole nka barhumisi ba

Kristu, nk'abahrhumirwe naye okugabiraabantu amahwe ga Nyamuzinda. 2 Néci, bahûna abahrhumisi, kuli kubà nkubagirwa. 3 Niehe ntankababalerahi, nankaderhwawinjâ erhi mubî ninyu, nîsi erhi aha ngombe y'abantu. Nâni niene ntankacîtwâra olubarja.

4 Omurhima gwâni ntâco guntumuzize, ci arhalikwo kuderha oku ndi mwêru-kwêru. Omutwî w'emmanja wâni, ye Nyakasane. 5 Kuziga murhatwaga olubarja lwa bene dubaduba. Muleke Nyakasane ayishe, ye wash'imoleka ebifulike omu mwizimya, anabishûle emihigo eri omu murhima. Okubundi ngasi muguma ayishîhâbwa na Nyamuzinda obukuze bumukwâñîne.

6 Muli ebyo byoshi, bene wîrhu, nacîjizire lwîganyorhwe n'Apolo erhi mwe murhuma. Nalonzagya nti murhuyigirekwo ogu mugani: «Ntâco kulusha ebyayandisirwe», lyoharhajira owacîbonera muguma mpu alushire owundi; 7 Ndi wakuhâga ecirhuma orhumânini n'abandi? Cici ojira orhahâbagwa? N'akabàkuhâbwa wacihâbagwa, câcirhuma walimbira abandi nka kulya arhalikuhâbwa wahâbagwa? 8 Léromukolaga muwigusire! Léromukolaga mulibagale! Buzira rhwe mukola bâmi! Ciru mucibâga bâmi, nîrhu rhukayîma haguma ninyu! 9 Bulya, kwo ncîkebirwe, Nyamuzindiarhujizire bikabulirwa, rhwe ntumwa, nk'abatwîrîwe okufà. Néci, rhwabîre masheka omu masù g'igulu na bamalahika n'abantu: 10 Rhwono rhuli basirhe erhi Kristu orhuma, ninyu mulibîrhonzi muli Kristu; rhwono rhuli ngonyi, ninyu muliba-misî; mwoyo mulibakengwa, nîrhu bagaye. 11 Ciru nabuno rhuli bufâ n'ishali, n'enyoîra, n'okubula ehi rhucîbwîsire; rhudwîrhe rhwalibuzibwa, na ntâho rhujira rhwankahanda. 12 Rhudwîrhe rhwarhindibuka n'okukola n'enfune zîrhu. Badwîrhe barhujâcira, nîrhu rhubahè obwangâ; badwîrhe barhulibiza, nîrhu rhucîhumbire; 13 badwîrhe barhubêshera, nîrhu rhwanarhûliriza. Rhwabirage nka bijandagwa by'igulu na nka camvu ca boshi kuhika ene.

14 Ntayandisiri ebyo nti mmubonêse nshonyi, ci kuderha nti mmukalihire kulya omuntu akalihira abâna bâge bazigirwa. 15 Bulya ciru wankajira balezi bihumbi n'ebihumbi muli Kristu, basho barhali banga. Néci, niene nammuburhaga n'Emyanzi y'Akalembe muli Yezu Kristu. 16 Mmuhûnyire, mâshi mwe

mukonkwa, mushimbe olwiganyo Iwâni. 17 Concanarhumaga nammurhumira Timoteyo, mugala wâni ntanya n'okwâñîne okucîkubagirwa muli Nyakasane; ammukengêza oku nyôrha n'oku nyigîriza muli Kristu, kulya nanyigîriza hoshi hoshi omu Ekleziya zoshi. 18 Erhi bacîkêbwa mpu nkaba ntayisha emwinyu, baguma babirigirhana n'obucîbone. 19 Cikwône ndi hôfi h'okummuyishira, Nyakasane akulonza; niene namanya abo babirigirhîne n'obucîbone, nabamanyira kw'ebi bankahash'ijira, ci arhaloku binwa byâbo. 20 Bulya Obwâmi bwa Nyamuzinda burhaba omu binwa, ci omu bijiro. 21 Cici mucîshozire? Ka mulonzizemmuishire n'eminyuli, nîsi erhi mulonzizenyishe n'obuzigire n'omurhima gw'obutûdu?

5 Emyanzi ejîre yarhenga emwinyu, bya nshonyi

byône byône, ciru na birya birhajirwa omu bapagani, kuhika muguma muli mwe ayanka muk'îshe! 2 Erhi munadwîrhe mwabirigirhana n'obucîbone obwo! ahâli h'okujà omu mishîbo, ly'oyo muntu wajiraga ntyo ammurhengamwo! 3 Niehe, ciru akabà ntali muli mwe n'omubiri, ndi muli mwe n'omûka, n'olw'oyo muntu wajiraga ntyo, mîra nalutwâga nka kulya ho nali. 4 Kukwâñîne, oku izîno lya Nyakasane Yezu, rhujè haguma, mwoyo n'omûka gwâni, haguma n'obuhashe bwa Nyakasane Yezu 5 n'oyo muntu akwêbwe Shetani, omubiri guhererekere, ly'omûka gwâge gúcira Olustku lwa Nyakasane. 6 Obucîbone bwinyu burhali bwo! Ka

murhamanyiri oku hya-bunya-lwango hisungunu hinarhume omugati gwarhundûka? 7 Mucîsêze, mucîrhenzekwo engeso nkulukulù, muhiduke mugati muhyâhya, bulya muli mugati gurhalimwo Iwango. Bulya Kristu, ye Mwâna-buzi wa Basâka, abazirwe.

8 Kuziga olusiku lukulu rhurhalujiraga n'engezo nkulukulù, nîsi erhi n'olwango lw'obubî n'olw'obulyâlya, ci n'omugati muhyâhya gurhalimwo Iwango, gwo murhima gúcire n'ogw'okuli. 9 Omu maruba, erhi nyandika nti mumanye mwankashangîra n'abarhaba nshonyi, 10 ntaderhaga kuguma oku bumaguza bamw'eri igulu, nîsi erhi abazigira ebirugu by'en'igulu n'ebishungu, erhi abaharâmya ebiremwa. Acibâga ntyo, murhankacibeziere en'igulu. 11 Nammuyandikire nti mumanye mwankakômera ngasi yêshi oderhwa mwene wîrhu akabà ali mumaguza, nîsi erhi akabà azigira ebirugu by'en'igulu, erhi aharâmya ebiremwa, akabà asîma okujâcirana, nîsi erhi akabà abà mulalwè

erhi cishungu; omuntu wa bene oyo, ciru mumanye ebirumbu bya Kristu, mbijire birumbu bya mukazi mwankalira haguma naye. 12 Abâlî embuga, cici wa cirala? Kubêsha! 16 Nîsi ka kuhaba muhabire mbashimbîre nti nabatwîra olubanja? Kali abâlî omu oku olunganâ n'omukazi w'ecirala, banashube mubiri ndalâlâ bo mutwîra olubanja ninyu? 13 Abâlî embuga, muguma bo naye? Bulya kudesirwe, mpu: «Bombi Nyamuzinda wâbatwîre olubanja. Omubî mumurhenze bashuba mubiri muguma.» 17 Ci olunganâ na ekarî kinyu.

6 Owa muli mwe erhi acibâ agwérhe olubanja boshi n'owâbo, k'anaderhage mpu aluhêka aha ngombe y'endyâlyâ ahâli h'okuluhêka aha ngombe y'abashinganyanya? 2 Nkabaga murhamanyiri oku abashinganyanya bo bayish'itwîra igulu olubanja. N'akabâ mwe mwayish'itwîra igulu olubanja, ka murhakwânini okutwa ezo mmanja za bushabusha? 3 Ka murhamanyiri oku rhwayish'itwîra bamalahika olubanja? Emmanja za hano igulu ka zirhuyabirage? 4 Nka mulikwo olubanja, mwêhe munaluhêkerage balya Ekleziya egaya mpu balutwe! 5 Nkudesire nti lêro enshonyi zimmugwârhe! Kuziga murhalimwo mugula wankafunga bene wâbo! 6 Onabonage omukristu ahêka owâbo mukristu aha ngombè, n'okwo embere z'abapagani! 7 Kunakola kuhimwa okwo, erhi muhékana aha balume mwene na kwo, ntà buhashe agwérhe oku mubiri gwâge, erhikwo? 8 Ci mwêhe mubâge mwe mujira ci ali wa mukâge. 9 Ka murhamanyiri oku abajira okurhashingânini, mubâge mwe munyaga abinyu, n'obwo bali bene winyu! 10 Ka murhamanyiri oku abalalwe, oli abakajâcira ahâbwa na Nyamuzinda yâge yâge nshôkano, abâbo n'ebishungu, abo boshi barhalimwo owayîme omu Bwâmi bwa Nyamuzinda. 11 Okwôla baguma muli mwe bakuli. Ci mwacîshusire, mwacésibwe, akâni. 12 Ntâco ntakalonza okubâ mujâ wa kantu kalebe. 13 Ebiryo biri bya nda, n'enda eri ya kulya; ci Nyamuzinda ayashabûle enda n'ebiryo. Ci omubiri gwôhe gurhali gwa kujira eby'enshonyi; ci guli gwa Nyakasane, na Nyakasane ali wa mubiri.

oku olunganâ n'omukazi w'ecirala, banashube mubiri ndalâlâ bo mutwîra olubanja ninyu? 14 Na Nyamuzinda wafûlaga Nyakasane, ânarhufûle ayêmêre okubêra bo naye, arhamuhulusagya». 15 Ka kuhaba muhabire N'erhi omukazi ankabâ agwérhe omulumè orhalî oku emibiri yinyu biri birumbu bya Kristu? Njag'iyanka mwemêzi, n'oyo mulume ayêmêre okubêra bo

Nyakasane yêhe, anashube mûka muguma gwône bo naye. 18 Kaz'imuyâke eby'enshonyi! Ngasi câha omuntu ankahash'ijira, cirharhenga omu mubiri gwâge. Ci ojira eby'enshonyi, yêhe mubiri gwâge ahemukira. 19 Nkabaga murhishi oku omubiri gwînyu kali ka-Nyamuzinda ka Mûka Mutagatîfu ommubâmwo; oyu mwahâbagwa na Nyamuzinda, n'oku murhaciri binyu mwene? 20 Bulya kugulwa mwaguzirwe! Kuziga muhë Nyamuzinda irenge omu mibiri yinyu.

7 Rhulolage birya mwanyandikiraga. Kuli kwinjâ omulume arhahume oku mukazi. 2 Cikwône akaga k'okujira kubî karhumire, kukwânîne ngasi mulume abè na mukâge, na ngasi mukazi abè n'îba. 3 Omulume ajire ebi arhegesirwe okujirira mukâge, naye omukazi ajire ebi arhegesirwe okujirira îba: 4 Omukazi ntà buhashe agwérhe oku mubiri gwâge, ali w'îba. Omulume naye kwo na kwo, ntà buhashe agwérhe oku mubiri gwâge, erhikwo? 5 Harhajiraga ovalahirira okurhashingânini, mubâge mwe munyaga abinyu, owâbo; ci bombi banayumvanya, kuhika kasanzi kalebe, lyo mujira nsiku mwashenga. Okubundi mushub'ishubira haguma, Shetani alek'ibona igwârhiro ly'okummushumika erhi buzamba bwinyu burhuma. 6 eby'enshonyi, oli abaharâmya ebiremwa, oli abagonyi, Okwo ndesire lirhalî irhegeko, ci kummufâ lukogo. oli ab'engeso mbî, oli entazi, 7 Nankasîmire boshi babè akâni; ci ngasi muntu abasîma eby'en'igulu, oli abalalwe, oli abakajâcira ahâbwa na Nyamuzinda yâge yâge nshôkano, abâbo n'ebishungu, abo boshi barhalimwo owayîme muguma eyi, owundi era. 8 Cikwône abalamba omu Bwâmi bwa Nyamuzinda. 10 Nabo abayankîne, alagi irhegeko nttagwêrhi obuyémêre bw'okujira»; ci arhalî byoshi mbahîre; câba arhalî nie, ci Nyakasane: Omukazi bigwérhe akamalo, «Ntâco nttagwêrhi obuyémêre amanye ankaleka ibâ. 11 N'erhi ankamuleka, bw'okujira», ci niono ntankalonza okubâ mujâ wa arhajaga oku wundi mulume, erhi bashub'iyumvanya kantu kalebe. 13 Ebiryo biri bya nda, n'enda eri ya bo n'ibâ. Naye omulume amanye ankahulusa bo n'ibâ. 14 Na Nyamuzinda wafûlaga Nyakasane, ânarhufûle ayêmêre okubêra bo naye, arhamuhulusagya». 15 Ka kuhaba muhabire N'erhi omukazi ankabâ agwérhe omulumè orhalî oku emibiri yinyu biri birumbu bya Kristu? Njag'iyanka mwemêzi, n'oyo mulume ayêmêre okubêra bo

naye, arhamulekaga. 14 Bulyâla omulume orhalı 31 abadwîrhe balya eri igulu, nka kulya barhadwîrhi mwemêzi acêsiwbwe na mukâge, n'omukazi orhalı balya. Bulya obusù bw'erı igulu burhimanga. 32 mwemêzi acêsiwbwe n'ibà oli mwemêzi. Acibâga birhalı Nakasîmire tuyôrhe buzira malibuko. Omuntu ntyo, rhinga abâna binyu bazinzire. Ci buno bali orhagwêrhi mukazi, ashîbirira ebya Nyakasane, bacêse. 15 Ci olya orhalı mwemêzi erhi ankalonza alonza kurhi ankasiñsa Nnâmahanga. 33 Omuntu okugenda, anagende; omu kwa bene okwo, olya ogwérhe omukazi, ashîbirira eby'en'igulu, alonza oku mwene wîrhu erhi mwâli wîrhu barhwêke: ankasiñsa mukâge; 34 na ntyo ali muberemwo. bulya Nnâmahanga ammuhamagîre mpu mulere Omukazi orhagwêrhi mulume n'omunyere, bashîbirira n'omurhûla. 16 K'omanyire, we mukazi, erhi wâciza ebya Nyamuzinda, balonza okubà batagatîf omu balo? K'omanyire, we mulume, erhi wâciza mukâwe? mubiri n'omu murhima. Ci omukazi waherusire, 17 Aha nyuma ly'okwôla, ngasi muguma ayôrhe ashîbirira eby'en'igulu, alonza oku ankasiñsa ibà. 35 nk'oku Nyakasane anamugabîre, kulya anali erhi Okwo nkudesire oku bunguke bwinyu, arhalı kuderha Nnâmahanga amuhamagalala. Kwo nyigîriza ntyo omu nti mmuhîre omu murhego, ci nti mmuhise omu Ekleziya zoshi. 18 Akabà lebè ali mukembûle erhi bwôrhore bwinjinjâ, bulya buhà omuntu okusérakwo ahamagalwa, oyo amanye arhakûlaga obukembûle Nyakasane buzira okumugaba. 36 Cikwône erhi bwâge. Orhalı mukembûle amango ahamagalagwa, omuntu ankakenga abonêsa omunyere wâge enshonyi amanye ankaciziga bamukembûla. 19 Okukembûla omu kumuleka akulûluka, n'erhi ankabona oku kuli busha, n'okurhakembûla nakwo kuli busha; okwo byanabà ntyo, ajire nk'oku alonzize; erhi okushimba amarhegeko ga Nyamuzinda kwône. ntà câha ajizire: amuleke ayankwe. 37 Ci erhi 20 Ngasi muguma ayôrhe oku anali ayôsire erhi omuntu ankasêra omu mihigo y'omurhima gwâge ahamagalwa na Nnâmahanga. 21 Ka wali mujà erhi arhanasêzibwi na ndi, ci oku bulonza bwâge yêne ohamagalwa? Orhacîyriraga okwo. Ciru wankabà ahige omu murhima okuyôrhana omunyere wâge, erhi ohashire okurhenga omu bujâ, olonze obunguke ajizire bwinjâ. 38 Ntyo owahà omwâli omulume erhi mw'obwo bwôrhore bwâwe bw'obujâ. 22 Bulya ovali kwinjâ ajizire, n'orhamuhîri mulume erhi ajizire kwinjâ mujà erhi ahamagalwa muli Nyakasane, Nyakasane kulusha. 39 Omukazi, oku ibà anacirimwo omûka anali amukûzire omu bujâ. Kwo na kwo, orhalı mujà erhi mushwêkere kuli ye; ci erhi ibà ankafâ, nyamukazi ahamagalwa, akola mujà wa Kristu. 23 Kugulwa anashwêkûla, anahash'ijà omu mw'oyu alonzize, mwaguzirwe! Mumanye mwakacijira bajà ba bantu. cikwône muli Nyakasane. 40 N'obwo, kwo mbwîne, 24 Bene wîrhu, ngasi muguma abêre omu bwôrhore anabona omurhûla kulusha erhi ankayôrha oku anali. izù lya Nnâmahanga lyashangaga alimwo. 25 Ncîkebirwe nti nânî njira Mûka gwa Nyamuzinda.

Oku balamba, ntagwêrhi irhegeko lya Nyakasane ci ihanu kwône nahâna, nka muntu okwâniñe okucîkubagirwa oku bwonjo bwa Nyakasane. 26 Ncîkebirwe, nti, oku kuli buno kurhumire, obwo bwôrhore bwo bukwâniñe; néci, okwo kwo kuli kwinjâ oku ngasi muntu. 27 K'oli mushwêke oku mukazi? Orhacilonzagya okushwêkûla. K'orhalı mushwêke oku mukazi? Orhacilonzagya mukazi. 28 Ci erhi wankayanka omukazi, orhajiziri câha; n'omunyere erhi ankayankwa, arhajiziri câha. Ci abo boshi bayumva amalibuko omu mubiri gwâbo, go nannonzize okummuyâsa. 29 Ntya kwo mmubwîzire, bene wîrhu: amango gayôfihire. Ntyo abagwêrhe abakazi, babè nka kulya barhabagwêrhi; 30 abadwîrhe balaka, nka kulya barhalaka; abashagalusire, nka kulya barhashagalusiri; abagula, nka kulya barhagwêrhi bici;

8 Oku gw'enyama zarherékîrwe enshushano, rhumaniry oku rhweshi rhugwêrhe obwenge. Obwenge kurhûnza burhûnza, ci obuzigire bwo buyûbaka. 2 Omuntu wacîkebwa mpu amanyire akantu, erhi arhacimanya nk'oku bikwâniñe. 3 Ci erhi omuntu ankasîma Nyamuzinda, anamanyibwa na Nyamuzinda. 4 Kuziga oku gw'enyama zarherékîrwe abazimu, rhumanye oku enshushano y'omuzimu erhalı cici en'igulu, na ntà wundi Nyamuzinda kuleka olya muguma. 5 Bulyâla ciru hakabà banyamuzinda b'obwîhambe emalunga na hano nshi, -na ntyo hali banyamuzinda banji banji na banyakasane banji banji-, 6 kwône kuli rhwe rhwêne hali Nyamuzinda muguma yêne, ye Larha, ye na cisisi c'ebintu byoshi, ye mwanaalemeragwa, na Nyakasane muguma yêne, ye Yezu Kristu, orhuma byoshi bihabâ,

onarhuma rhuhabà. 7 Cikwône obwenge burhali bwa obwo buhashe; ci rhunakaz'ilembera byoshi, nti boshi. Baguma, kulya kubà bakomerére enshushano lyo rhurhag'ifukira Emyanzi y'Akalembe ka Kristu z'abazimu kuhika buno, banalye enyama z'enterekére enjira. 13 Ka murhamanyiri oku abakola omu kanka nterekére, na ntyo omurhima gwâbo, bulya Nyamuzinda, ka-Nyamuzinda kababika, n'oku abakola guli muzamba, banayumva gwa mazinga. 8 Nanga, aha luhérero, kugabâna bagabâna n'oluhérero? arhalì ebiryò byo birhhushegezaho Nnâmahanga. 14 Ntyo Nyakasane naye arhegesire mpu abajà Erhi rhwankabà rhurhabifrikwo, rhurhaheze cici; bayigiriza Emyanzi y'Akalembe, babikwe n'Emyanzi n'erhi rhwankabiryakwo, ntà bunguke. 9 Ci mumanye y'Akalembe. 15 Cikwône niehe ntà buhashe ciru olugendo lwinyu muli okwo lurharhumaga abazamba n'obuguma nakolésise mw'agwo, ntanayandisiri ebyo basârhalà. 10 Bulyâla, erhi omuntu ankakubona, byoshi nti lyo mubinjirira. Nfè erhikwo ahâli h'okuderha we ogwérhe obwenge, oli oku cîbo omu ngombe nti omuntu aheze irenge lyâni! 16 Bulya okuhanûla y'abazimu, k'okwo kurhali kuhà oyo muzamba Emyanzi y'Akalembe lirhalì igwârhiro lya bukuze omurhima gw'okulya oku nyama zarherekîrwe kuli nie; ntagwêrhi oku nankabula bwakujira. N'erhi abazimu? 11 Na ntyo obwenge bwâwe bwanarhuma nankaba ntayigîrizizi Emyanzi y'Akalembe, erhi oyo muzamba ahera, oyo mwene wîrhu Kristu afiraga! namâhera! 17 Acibâga ogwo mulimo ngujira omu 12 Omu kubihira bene winyu ntyôla n'omu kubayâgaza omurhima gunali muzamba, Kristu mubihîre. 13 Co cirhumire, erhi ankabà ebiryò byanarhuma mwene wîrhu asârhala, ntânkacifa nalîre enyama bundi, lyo ntag'irhuma mwene wîrhu ahirima! (aiôn g165)

9 Ka ntali ntagengwa? Ka ntali ntumwa? Ka mwoyo

murhalì mulimo gwâni muli Nyakasane? 2 Akabà oku bandi ntali ntumwa, kuli mwe mwêhe ndi yo; bulya mwoyo, mwe cimanyiso c'obugo bwâni muli Nyakasane. 3 Balya bakambêshera, oku mbashuzize kw'oku: 4 Ka rhurhankalya rhunanywe. 5 Ewe, ka rhurhankahash'ikulikirwa n'omukazi mwemézi, aka ezindi ntumwa, n'aka bene wâbo Nyakasane, n'aka Kefa? 6 Nkabaga rhwêne rhwêki, rhwe na Barnaba, rhwe rhurhayêmêriwi okurhakola? 7 Musirika ohi olyûla yéne omukolo gwâge? Ndi ohinga omuzâbîbu arhanalye oku mburho yago? Ndi oyâbula obusò arhananywe oku marhà g'obwo busô? 8 K'okwo ndesire liri iderha lya bantu kwône? K'irhegeko lyoki lirhakudesiri? 9 Omu Irhegeko lya Mûsa mwo kuyandisirwe, mpu: «Empanzi ehûla emburho, orhayishwékaga akanwa». Ka Nyamuzinda anashibirire empanzi? 10 K'arhalì rhwe rhurhumire aderha ntyo? Nêci, okwôla rhwe kwayandikiragwa: ohinga kukwânîne ahinge erhi analangâlire, n'ohûla emburho erhi analangâlire oku ayigwérhekwo ecâge cigabi. 11 Obûla rhwamîraga aminjâ g'omûka muli mwe, ka kuligi kwa kusômeza erhi rhwankasarûla oku binyu by'en'igulu? 12 Akabà abandi bagwérhe obuhashe bw'okujira ntyo kuli mwe: ka rhurhabalushiri? Ci rhwêhe rhurhakolésagya

buzira kuhembwa, ndeke okukolésa obuhashe mpîrwe n'Emyanzi y'Akalembe. 19 Nêci, n'obwo nali ntagengwa oku bantu boshi, nacijizire mujà wa boshi, nti lyo ncungula banji bwenêne. 20 Omu Buyahudi nacijizire Muyahudi, nti lyo ncungula Abayahudi. Omu bantu barhegekwa n'Irhegeko, nacijira muntu w'Irhegeko, n'obwo ntali w'Irhegeko, nti lyo ncungula abarhegesirwe n'Irhegeko. 21 Omu barhajira irhegeko, nacijira muzira-irhegeko, n'obwo ntali muzira-irhegeko lya Nyamuzinda, bulya ntegesirwe n'Irhegeko lya Kristu, nti lyo ncungula abarhajira irhegeko. 22 Nacijira ngonyi omu ngonyi, nti lyo ncungula engonyi. Nacijira byoshi kuli byoshi, nti lukabà lufù, kakabà kalamo, kuhika ncizemwo baguma. 23 N'ebyo byoshi Myanzi y'Akalembe mbijirira, nti lyo nshangîra aminjâ gâyo. 24 Ka muhabire oku abajà mashigwè g'okulibirha, boshi balibirha, ci muguma yêne ohâbwa oluhembo? Kuziga mulibirhe ninyu, lyo muhâbwa oluhembo. 25 Ngasi ojâ mashigwè analeke byoshi. Kuderha mpu ahâbwé obukuze bwa lusiku luguma. Rhwêhe irenge rhukolera liri ly'ensiku n'amango. 26 Na nâni kwo ndwîrhe nalibirha ntyo, arhalì aka orhamanyiri emunda ayêrekîre; kwo ndwîrhe nalwa ntyo, arhalì aka owashûrha omu cirêre. 27 Omubiri gwâni nangubambule, ngujire cifa, nti nakabà namâbwîriza abandi nnambul'itumula.

10 Bulya, yâgi bene wîrhu, ntalonza muhabe: ka Nyakasane, mukanashub'inywêra oku kabehe balarha boshi bakâg'ilangûlwa enjira n'ecitû, k'abashetani. Murhankashangîra ecîbo ca Nyakasane, boshi bayikiraga enyanja, 2 boshi bacêsiwa muli mukanashub'ishangîra ecîbo c'abashetani. 22 Mûsa omu citù n'omu nyanja, 3 boshi balya kalyo Nkaba ga kutula rhwalonza okutula obwâgalwa kaguma k'enyanya, 4 bànanywa boshi cinyôbwa bwa Nyakasane? Ka kulusha rhumulushirage misi? ciguma c'enyanya. Bakâg'inywa oku mîshi g'omu ibuye 23 «Ntâco ntagwêrhi obuyêmêre bw'okujira»; ci ly'enyanya lyâli libalusize; n'eryôla ibuye lwâli lwîganyo arhalibyoshi bigwêrhe akamalo. «Ntâco ntagwêrhi lwa Kristu. 5 Cikwône banji muli bo barhasimisaga obuyêmêre bw'okujira»; ci arhalibyoshi biyûbaka. 24 Nnâmahanga; kwarhuma emibiri yâbo yalambama Ntâye olonzagye obunguke bwâge yêne, ci alonze omu mpinga. 6 Ebyôla byàbîre mpu lyo rhubonerakwo obw'abandi. 25 Mulye ngasi byoshi baguza omu olwiganyo, mpu lyo rhulek'ibâ n'eniyifinjo mbî cibuye, buzira kudôsa erhi kuyôboha omurhima akâbo. 7 Murhagashanizaga ensleshano z'abazimu gwayish'immulya kurhuma. 26 Bulya igulu libâ aka baguma muli bo, kulya biyandisirwe, mpu: lya Nyakasane n'ebimubâ byoshi. 27 Erhi omuntu «Olubaga lwatamala mpu balye bananywe, okuhandi orhalibyoshi mwemêzi ankakuhamagala okanayêmêra okujâ banacyimuka mpu basâme». 8 Rhumanye rhwankajira emwâge, onalye ngasi hyoshi akakusholôlera, buzira eby'enshonyi aka baguma muli bo; bahungumukamwo kudôsa erhi kuyôboha omurhima gwayish'ikulya bihumbi makumi abiri na bisharhu omu lusiku luguma. kurhuma. 28 Cikwône erhi ankakubwîra, erhi: «Ebi 9 Rhurharhangulaga Nyakasane aka baguma muli bo; byarherekîwe abazimu», orhabiryagakwo, erhi olya enjoka zabaherêrekeza. 10 Murhacîdudumaga aka wakubwîraga orhuma bo n'omurhima gwâge. 29 baguma muli bazigululwa na Kaheza. 11 Ebyo byoshi Omurhima ndesire, gurhali ogwâwe, ci ogw'owundi. byabayishîre mpu bibè lwîganyo, byanayandisirwe Bulya cici cankarhuma nie ntagengwa narhegekwa mpu rhubonereho, rhwe rhwahika omu nsiku nzinda. n'omurhima gw'owundi muntu? 30 Erhi nankalya (aiôn g165) 12 Ntyo, ocîkebirwe mpu ayîmanzire, akantu nanavuga Nnâmahanga omunkwa, cici amanye ankahirima. 13 Ntâ mango musâg'igwârhwâ cankacirhuma nagayirwa akantu ndwîrhe navugira n'amashumi galushire emisî y'omuntu. Akanwa ka omunkwa? Okujira byoshi oku izîno lya Nyakasane Nyamuzinda karhagaluka; arhankaziga mwashumikwa n'okuhâ abandi olwiganyo lwinjâ. 31 Kuziga kubîre okulushire emisî yinyu. Ci haguma n'amashumi, kulya, kubîre kunywa, na ngasi hyoshi mwankajira, ammuha oku mwagafuma n'emisî mwagagalâmwo. byoshi mubijire oku kukuza Nnâmahanga. 32 14 Co cirhumire, yâgi bîra bâni, muyâke okugashâniza Mumanye mwankasârhaza Abayahudi, nîsi erhi ensleshano z'abazimu. 15 Nammushambâza kulya Abagereki, nîsi erhi Ekleziya ya Nyamuzinda, 33 omuntu ashambâla n'abantu bagwêrhe obukengêre nk'okûla niono ncîsêza okusîmîsa boshi omu ngasi mwene tuyumve oku ndesire. 16 Akabehe k'omugisho kantu. Ntalonda bunguke bwâni, ci bunguke bwa rhugisha, ka burhali bushangîre bw'omukò gwa banji, nti lyo bacunguka.

Kristu? Omugati rhubega, ka burhali bushangîre bw'omubiri gwa Kristu? 17 Kulya kubâ omugati guli muguma gwône, ciru rhukaluga, rhuli mubiri muguma gwône, bulya rhweshi rhushangîra ogwo mugati muguma. 18 Mulole Israheli nk'oku ali oku bwôrhere bw'omubiri. Ka abalya ebi barherekérage erhi barhalungîni n'omulinzi barherekéreragaho? 19 Kwo kuderha kurhi okwo? Ka kuli kuderha oku enyama barherekîre ensleshano ziri kantu? Nîsi ka kuligi kuderha oku ensleshano kali kantu? 20 Nanga! Ci ebi barherekâra, bashetani babirherékâra, ci arhalibyoshi Nyamuzinda birherékâra. Ntalonda mushangîre n'abashetani. 21 Murhakanywêra oku kabehe

11 Munyige nk'okûla nâni nyiga Kristu. 2 Mmusîmire bulya omu ngasi kantu munankegêre, na bulyâla munakâshimba emigenzo nammusigiraga. 3 Cikwônene nnonzize mumanye oku ngasi mulume Kristu ye Nnawâbo; n'omukazi nnawâbo ye mulume; naye Kristu nnawâbo ye Nyamuzinda. 4 Omulume washenga erhi ovaléba n'irhwe libwîke, anabonêsa nnawâbo enshonyi. 5 Ci naye omukazi washenga erhi ovaléba n'irhwe lirhalibwîke, anabonêsa nnawâbo enshonyi; bulya erhi kw'ali nk'ohalanguzibwe. 6 Omukazi erhi ankaleka okucibwika irhwe, amomagwe n'emviri nazo! Ci akabâ ziri nshonyi oku mukazi okukûlwa emviri erhi okuhalanguzibwa irhwe, abwîke

irhwe lyâge! 7 Omulume yêhe kurhakwânîni acîbwike ngasi kulya kw'ogu mugati na ngasi kunywa kw'aka irhwe, bulya ali nshusho anali bulangashane bw'irenge kabehe, erhi mumanyísise olufù lwa Nyakasane, lya Nyamuzinda. Naye omukazi ali bulangashane kuhika olusiku anayishe. 27 Co cinarhumire, ngasi bw'irenge ly'omulume 8 Bulyâla arhalı omulume ye yêshi olya kw'ogwo mugati erhi onywa kw'ako kabehe warhengaga oku mukazi, ci omukazi ye warhengaga ka Nyakasane arhanakwânîni, ayish'ijsibwa lubanja oku mulume; 9 arhanali omulume ye walemeragwa erhi mubiri n'omukò gwa Nyakasane birhuma. 28 omukazi, ci omukazi ye walemeragwa omulume. Kuziga ngasi muguma acijè emurhima, agal'ilya 10 Okwôla kwo kurhumire kukwânîne omukazi kw'ogwo mugati ananywe kw'akwo kabehe. 29 Bulya ayambale omu irhwe ecimanyiso c'obukulu bw'ibà erhi owalya n'okunywa arhanakengiri oku guli Mubiri gwa bamalahika bârhuma. 11 Câba, muli Nyamuzinda, ntà Nyakasane, erhi kulya alfre n'okunywa olufù lwâge. mulume buzira mukazi, na ntà mukazi buzira mulume. 30 Eco co cirhumire muli mwe banji bali balwâla, 12 Bulyâla, nêci, omukazi oku mulume arhengaga, ci n'abandi bali bazamba, na barhali banyi bafire. n'omulume naye mukazi omuburha, na byoshi kuli 31 Acibâga rhucijà emurhima, rhinga rhrhahêkwa Nyamuzinda birhenga. 13 Léro mwene mulutwe. Ka lubanja. 32 Nyakasane akarhuhêka lubanja erhi kukwânîne omukazi ashenge Nnâmahanga n'irhwe kurhukoma arhukoma, lyo rhulek'ihanwa haguma lirhali libwîke? 14 K'obwôrhere bw'omuntu bwône n'igulu. 33 Muyumvirage obwo, bene wîru, amango burhammuyigîriza oku ziri nshonyi oku mulume okujira tuyishire haguma omu Ishêga, munalindane. 34 emviri ndîrî-lîri, 15 ci oku mukazi liri irenge okujira Erhi hankajira oshalisire, analfre aha mwâge, lyo emviri ziri ntyo? Bulya ahâbagwa emviri mpu zibwîkire mulek'ijîra haguma okuyish'ihanwa. Ebindi niene irhwe lyâge. 16 Hakabâga osimire okujà kadali, nâbikomeza amango nâyisha.

12 Eby'enshôkano za Mûka Mutagatîfu, bene wîru, ntalonzizi mubihabe. 2 Erhi muciri bagapani, ninyu mwene murhakuhabiri, mwakâg'ibona bammusunikire ebwa nshushano z'orhuduma. 3 Co cirhumire nammubwîrakwo: ntà muntu wankabà adwîrhe aderhezibwa na Mûka gwa Nyamuzinda akabul'iderha mpu «Yezu akahera», na ntâye wankaderha mpu «Yezu ye Nyakasane», arhanali oku buhashe bwa Mûka Mutagatîfu. 4 Nêci, nshôkano za Mûka ziri za ngasi lubero; ci Mûka ali muguma yêne. 5 Hali na mbero nyinji z'oburhumisi, ci Nyakasane ali muguma yêne. 6 N'emikolo guli mwandu, ci Nyamuzinda anali muguma yêne okola byoshi muli boshi. 7 Cikwônene Mûka aciyêrekana muli ngasi muguma oku bunguke bwa boshi. 8 Baguma bâhîrwe na Mûka iderha ly'obushinganya, n'abandi bashobôla iderha ly'obumanye muli oyôla Mûka muguma yêne. 9 Baguma bahîrwe obuyêmère muli oyôla Mûka muguma yêne, n'abandi enshôkano y'okufumya muli oyôla Mûka muguma yêne. 10 Hali owahabirwe obuhashe bw'okujira ebisômerîne, n'owundi ahâbwa enshôkano y'obulébi; baguma bahîrwe enshôkano y'okumanya ebiri omu murhima, abandi enshôkano y'okumanya endimi, n'abandi enshôkano y'okuzihugûla. 11 Ci ebyo byoshi bijirwa na Mûka muguma yêne, ye nagabira ngasi yêshi

enshôkano zâge nk'oku analonzize yêne. 12 Nka y'okufumya? Ka boshi baderha endimi? Ka boshi kulîra omubiri gubâ muguma, erhi gunagwérhe bahugûla endimi? 31 Mulwîre enshôkano zikulîre birumbu binji, na nka kulîra ebirumbu by'omubiri ezindi. Ciru nankola nammuyêreka: enjira elushire bibâ mwandu, binabul'ijira mubiri muguma gwône, ezindi zoshi.

kwo Kristu naye ali. 13 Na nîrhu Mûka muguma rhwabatizibagwamwo rhweshi; mpu lyo rhubâ mubiri muguma gwône; Abayahudi n'Abagerekî, abajà n'abarhalî omu bujâ, na mweshi Mûka muguma rhwanywesibwe. 14 Kwo binali omubiri cirhabâ cirumbu ciguma cône, ci binji haguma. 15 Okugulu erhi kwankaderha, erhi: «Ntali kuboko; kuziga ntali w'oku mubiri», k'okwôla kunarhumage kurhabâ kw'oku mubiri? 16 Nako okurhwiri erhi kwankaderha, erhi: «Obu ntali isù, kuziga ntali w'oku mubiri», k'okwôla kunarhumage kurhabâ kw'oku mubiri? 17 Omubiri gwoshi gucibaga isù, singa okurhwiri ngahi kubâ? Gwoshi gucibaga kurhwiri, izulu singa ngahi libâ? 18 Câba Nyamuzinda agwîsire ebirumbu byoshi byoshi ngasi ciguma omu mubiri nk'oku anali alonzize. 19 Byoshi bicibaga cirumbu ciguma, omubiri singa ngahi gulî? 20 Ci ebirumbu bibâ binji, n'omubiri gubâ muguma. 21 Ntyo isù lirhankabwîra okuboko, erhi: «Ntakulagiririkwo»; irhwe nalyo lirhankabwîra amagulu, erhi: «Ntâ bulagîrire bwinyu ngwérhe». 22 Ciru ebirumbu by'omubiri rhubona birhajira nsimiko, byo rhulagîrireku kulusha. 23 N'ebirhuderha mpu byo byankakengwa okunyi, byo rhukenga kulusha ebyâbo. Na ntyo ebirumbu rhubonera enshonyi byo rhukenga kulusha; 24 ci ebirumbu rhurhabonera nshonyi ntâ bulagîrire bigwérhe bw'okukengwa. Na Nyamuzinda, omu kulema omubiri gw'omuntu, ebirumbu birhajira lukengwa byo ahîre okukengwa kulusha, 25 mpu lyo omu mubiri mulek'ibâ obwiyungule, ci mpu lyo ebirumbu bikaz'ishîbirirana. 26 Cirumbu ciguma cikababalâ, ebindi birumbu byoshi binababale bo naco. Cirumbu ciguma cikaja irenge, ebirumbu byoshi binashagaluke haguma naco. 27 Na ninyu muli mubiri gwa Kristu, munali birumbu ngasi muguma muli mwe. 28 Omu Ekleziya hali abâ Nyamuzinda ajizire: burhanzi ntumwa obwa kabiri balébi, bwa kasharhu bigîrizâ; okuhandi ahiraho obuhashe bw'okujira ebisômerîne, n'enshôkano z'okufumya, n'ez'okurhabâl abâli omu bulagîrire n'ez'okurhegeka, n'ez'okuderha endimi za ngasi lubero. 29 Ka boshi baligi ntumwa? Ka boshi baligi balébi? Ka boshi baligi bigîrizâ? Ka boshi bajira ebisômerîne? 30 Ka boshi bagwêrhage enshôkano

13 Ciru nankamany'ishambâla endimi z'abantu n'ezâ bamalahika, nka ntâ buzigire ngwérhe, erhi kwo nandi mulinga muvuze, nîsi erhi nka kula ecûma c'amarhale cikomombe cirhengamwo izù. 2 Ciru nankabâ ngwérhe obuhashe bw'okulêba, nkanamanya amahwe goshi; n'amenge goshi; ciru nankagwârha obuyémêre bwimâna, bulya bwankamanyula entondo, nka ntâ buzigire njira, erhi nnandi busha. 3 Ciru nankagabira abakenyi ebi njira byoshi, omubiri gwâni ciru nankagufofomeka wa ngulumira, nka ntâ buzigire ngwérhe, erhi bunali busha. 4 Obuzigire burhûla; obuzigire burhabâlana; obuzigire burhayâgalwa; obuzigire burhalanjika; burhanacikunga; 5 obuzigire burhajira akantu karhakwâñini, burhaciñoneza, burhaba burhè, burhanabîka mujina. 6 Obuzigire burhasîma okubî kukâbâ, ci busîma okwinja kukâbâ. 7 Obuzigire bubabalira byoshi, buyêméra byoshi, bulangâlira byoshi, bunalembira byoshi. 8 Ntâ mango obuzigire bwâhwe. Ci amalébi gohe kuyûrha gâyûrhe; endimi kuguguma zâgugume; amenge kuhirigirha gahirigirhe. 9 Bulya ebi rhuyishi bibâ bya bihimbi n'ebi rhulêba bibâ bya bihimbi. 10 Amango ebimâna byâyisha, eby'ebihimbi byanayégûka. 11 Erhi nciri mwâna murhò, nakâg'iganîra nka murhumba nakâg'ikageréreza nka murhumba, nanakarhimanya nka murhumba, ci erhi mbâ mulume, naleka eby'eburhò. 12 Buno rhucidwîrhe rhwabonera omu cilolero olubwibwi lurhuli omu masù, ci ago mango rhwayish'ibona bwinjinja amasù omu masù. Buno obumanye bwâni buli bwa bihimbi, ci ago mango nâmanya nk'oku mmanyirwe. 13 Buno obuyémêre n'obulangâlire n'obuzigire ho biri oku binali bisharhu; cikwône muli ebyo ecikuâre ebindi bwo buzigire.

14 Mucîsêze okubona obuzigire; mulongereze n'enshôkano za Mûka Mutagañifû, ci bwenêne enshôkano y'obulêbi. 2 Bulyâla oderha omu ndimi mwandu, arhali bantu aderheza, ci Nyamuzinda. Ntâye omuyumva, ci anakaderhezibwa na Mûka ebirhankayumvîkana. 3 Omuntu olêba yêhe, bantu aderheza, kuyîgîrizâ ayigîrizâ, kuhanûla ahanûla, kurhûliriza arhûliriza. 4 Oderha ndimi nyinji, yêne

ociyigîriza; olêba, ayigîriza endêko y'abemêzi. n'omu kanwa k'abantu b'ihangâ, barhanayumvîrhize 5 Ntakabaga mweshi muderhe ndimi mwandu, obwo», kwo Nyakasane adesire. 22 Kwo kuderha nanasîma kulusha mulêbe; bulyâla olêba alushire oku enshôkano y'endimi cinali cimanyîso, arhalî oku oderha endimi, akabà owaderha endimi arhahugwîri, bemêzi, ci oku barhali bemêzi; ci obulêbi bwôhe lyo endêko y'abemêzi erhenzamwo enyigîrizo. 6 Bene burhalî bw'abarhalî bemêzi, ci buli bwa bemêzi. 23 wîru, erhi nankammuganîza omu ndimi, erhi kwinjâ Erhi Ekleziya yoshi yankajâ haguma, n'erhi boshi kuci mmujirage, akabà ntâco mmufulûlire, n'akabà bakaderhera mu ndimi, nabo abarhamanyiri kurhi ntâco mmumanyîsize, n'akabà ntâco mmulêbîre na bigenda erhi abarhalî bemêzi erhi bankajamwo, ka ntâco mmuyigîrizize? 7 Kwo biri ntyo ebirhajira buzîne, barhankaderha mpu kusiraha musirahire? 24 Ci erhi akarhêra erhi olulanga, erhi byankayumvîsa izù; boshi bankabâ badwîrhe balêba, n'erhi hankayisha kurhi omuntu ankamanya bici akarhêra kazihire, nîsi orhalî mwemêzi nîsi erhi orhîshi emunda bija, boshi erhi olulanga, akabà amazù gâbyo garhatwîkanusiri banamuyâgîriza, boshi banamutwîra olubanja; 25 bwinjâ? 8 Nagwo omushekera erhi izù lyâgwo ebifulisirwe omu murhima gwâge byanafulûlwa. Obwo lyankabâ lirhatwîkanusiri, ndi wankashîbirira mpu ajâ anaçîrhimba oku idaho, anayûbika obusù, aharâmye oku bîrha? 9 Ninju kwo n'okwo; erhi olulimi Iwinyu Nyamuzinda, anaderhe, erhi: «Okuli, Nnâmahanga Iwankabâ lurhadesiri ebinwa bihumanusire, kurhi ali ekarhî kinyu». 26 Kurhi rhwaderhaga, bene bankayumva ebi mudesire? Erhi omu cirêre mudwîrhe wîru? Mukajâ haguma, ngasi muguma anabà mwaganîrira. 10 Omu igulu muli ntishi mpiriri inga agwêrhe olwimbo, erhi enyigîrizo, erhi obulêbi, erhi za ndimi, na ntâ luguma lurhayumvîkana. 11 Ci erhi enshôkano y'okuderha endimi, erhi ey'okuzihugûla. nankahaba eci enderho zidesire, nanabà munya- Ebyo byoshi bijirwe omu kulonza okuyûbaka. 27 Akabà mahanga kuli olya waderha, n'odwîrhe waderha ndimi badwîrhe baderha, babè babiri erhi basharhu anabà munya-mahanga kuli nie. 12 Ntyo ninju, bône, banaderhe muguma muguma; na muguma kulya kubâ mudwîrhe mwalonza enshôkano za Mûka, ahugûle. 28 Akabà ntâye wankahugûla, banahulike, mucîsêze okulushana mulizo, lyo endêko y'abemêzi barhaderhaga omu ndêko y'abemêzi; ngasi muguma erhenzamwo obunguke. 13 Co cirhumire, oderha aciderhese yêne, anaderhese Nnâmahanga. 29 endimi, akwânîne ashenge enshôkano y'okuzihugûla. Abalêbi, babiri erhi basharhu baderhe, n'abandi 14 Bulya erhi nankashenga omu ndimi, omûka bagere enderho zâbo. 30 Cikwône, erhi muguma gwâni gwanashenga, ci ntâ bunguke obukengêre mwo balya bahali ankafulûlirwa akantu, omurhanzi bwâni bwankakulamwo. 15 Kurhi omuntu ankajiraga anahulike. 31 Bulya mweshi mwanahash'ilébwe obwo? Nanashenga n'omûka gwâni, nanashenga muguma muguma, lyo boshi bayigîrizibwa banahâbwe n'obukengêre bwâni; nanayimba n'omûka gwâni, omurhima. 32 Abalêbi kukwânîne barhegeke emyûka nanayimba n'obukengêre bwâni. 16 Câba erhi yâbo, 33 bulya Nyamuzinda arhalî Nyamuzinda wankakuza Nnâmahanga omu mûka mwône, kurhi wa kavulindi, ci wa buholo. Nk'omu zindi Ekleziya omuntu kwône ankashuza «Amen!» oku munkwa zoshi z'abimâna, 34 abakazi bakaz'ihulika omu gwâwe, arhanamanyiri bici odesire? 17 Nêci, ndêko; bulya ntâ bw'mére bagwêrhe bwa kuderha; ci okuvuga omunkwa kwâwe kuli kwinjâ, cikwône kukwânîne bayôrhe bali n'obukenge, nk'oku Irhegeko owundi arhankarhenzamwo enyigîrizo. 18 Mvuzire lyône lidesire. 35 Erhi bankalonza okumanya kantu Nnâmahanga omunkwa, bulya nanderhere omu kalebe, babwîze bibâ omu mwa bâbwè; bulya ziri ndimi kummulusha mweshi; 19 cikwône omu ndêko nshonyi oku mukazi okushambâlira omu ndêko. 36 y'abemêzi, nsîma kulusha okuderha binwa birhanu K'akanwa ka Nyamuzinda emwinyu kahubukaga? n'obukengêre bwâni, lyo nyigîriza abandi nabo, ahâli K'emwinyu yône kahisire? 37 Akabà hali ocîkebirwe h'okuderha bihumbi ikumi omu ndimi. 20 Bene wîru, mpu ali mulêbi nîsi erhi mpu Mûka Mutagatîfu murhabâga bâna barhò nka mwarhimanya. Oku bubî, odwîrhe amubwîriza, amanye oku ebi mmuyandikîre nêci, mubè bâna barhò, ci omu kurhimanya, mubè liri irhegeko lya Nyakasane. 38 N'orhakumanyiri, bantu bakulu. 21 Kuyandisirwe omu Marhegeko, mpu: erhi naye arhanayishibwi na Nnâmahanga. 39 «Olu lubaga naluyigîriza n'abantu baderha olundi lulimi Kuziga, bene wîru, mushwîre enshôkano y'obulêbi,

murhanahanzagya abaderha endimi. 40 Cikwône byoshi bijirwe bwinqjà bwinqjà na buzira kavulindi.

15 Bene wîrhu, nammukengeza erya Myanzi y'Akalembe nammubwîrizagya, mwayiyankirira, munaciyléziremwo buzibù, 2 yo yanammuciza erhi mwankayilanga nk'oku nammubwîragayo. N'akabà arhalì ntyo, erhi mwayémîre bya busha. 3 Burhanzi, nammuhisakwo ebi nâni niene nahâbagwa: oku Kristu afirîre ebyâha bîrhu nk'oku Amandiko gadesire, 4 oku abishirwe omu nshinda, n'oku olusiku lwa kasharhu àfûsire nk'oku Amandiko gadesire; 5 n'oku àbonekîre Kefa, abul'ibonekera na balya ikumi na babiri. 6 Okuhandi àbonekera bene wîrhu magana arhanu na kulusha caligumiza, na banji muli bo ho bacibà, ci baguma bafire. 7 Ashub'ijaho, àbonekera Yakôbo, àbonekera n'entumwa zoshi. 8 Cazînda àmbonekera nâni nka kula ankabonekera ecimomano. 9 Nêci, nie munyi omu ntumwa zoshi, ciru ntakwâniñ izîno ly'entumwa, bulya nalibuzize Ekleziya ya Nyamuzinda. 10 Cikwône eri nshôkano ya Nyamuzinda yanjiraga okûla ndi, n'enshôkano anshobôzagya erhagumbaga muli nie. Ci nie nakozire kubalusha boshi! Câba nanga, arhalì nie, ci enshôkano ya Nyamuzinda haguma nâni. 11 Akabà nie, erhi akabà bo, kwo rhuyigîriza ntyôla; kwo mwanyayémîre okwo. 12 N'akabà bayigîriza oku Kristu afûsire omu bañu, kurhi baguma muli mwe bankaciderhaga mpu ntà bufûke bw'abafire? 13 Akabà ntà bufûke bw'abafire, Kristu naye arhafûkaga! 14 N'akabà Kristu arhafûkaga, enyigîrizo zîrhu ziri busha, n'obuyémîre bwinyu nabo buli busha. 15 Ciru nîrhu erhi rhwamâbà bahamîrizi babêshera Nyamuzinda, bulya rhwamunywérhîre nti afûsize Kristu n'obwo arhamufûlaga, akabà kwo binali abafû barhafûka. 16 Bulyâla akabà abafire barhafûka, Kristu naye arhafûkaga. 17 N'akabà Kristu arhafûkaga, obuyémîre bwinyu buli busha, munaciri omu byâha binyu; 18 kuziga n'abafire muli Kristu bâherêrekîre. 19 N'akabà muli obûla buzîne bw'en'igulu mwône rhulangalîre Kristu, omu bantu boshi erhi rhwe rhunali bahanya kulusha. 20 Cikwône nanga Kristu afûsire omu bañu, àshokolera abagwishîre. 21 Bulyâla mutnu wadwîrhe olufû, kwo na kwo mutnu wadwîrhe okufûka kw'abafire. 22 Nêci, nka kulya boshi bañu muli Adamu, kwo na boshi bayish'ishubiramwo omûka muli Kristu. 23 Cikwône ngasi muguma omu gâge mango: Kristu ye murhanzi-

rhanzi, kandi abayish'ibà ba Kristu olusiku ayisha. 24 Okuhandi bwanabà buzinda, go mango ashubiza Nyamuzinda ïshe obwâmi, amâyûs'ishâba amâmi goshi na ngasi burhegesi na ngasi buhashe. 25 Nêci, kukwâniñe ayîme kuhika ahebe abashombani bâge boshi ah'idako ly'amagulu gâge. 26 Omushombani muzinda wayish'ishâbûlwa, Iwo Lufù; 27 bulyâla Nyamuzinda ahizire byoshi ah'idako ly'amagulu gâge. Ci amango aderha mpu byoshi biri idako ly'amagulu gâge, rhumanye n'obwâlagale oku Olya wamuhâga ebintu byoshi arhaganjira muli byo. 28 N'amango ebintu byoshi byoshi byâbà bikola biri idako ly'amagulu gâge, naye Omugala yêne anaçihira idako ly'Olya wamuhâga byoshi, Iyo Nyamuzinda ashuba byoshi muli boshi. 29 Acibâga birhalì ntyo, balya babatizibwa abafû barhumire, singa bunguke buci barhôlamwo? Acibâga abafire barhafûka ciru n'ehitya, cici cirhuma bacibatizibwa ahâli hâbo? 30 Nîrhu rhwêne, cici cirhuma rhucihira omu kaga ngasi kasanzi? 31 Ngasi lusiku erhi ndi omu lufù, bene wîrhu; n'okwo kunali nk'okûla muli irenge lyâni muli Nnawîrhu Yezu Kristu. 32 Acibâga bunyamuntu bwône bwarhumaga nalwîsa ebiryanyi e Efezi, singa bunguke buci nali nakûlamwo? Akabà abafire barhafûka, «rhulyage rhunanywe, bulya irhondo rhwafâ», 33 Mumanye murharhebagwa: «Okukômera ababî kunasherêze engeso nyinjâ». 34 Murhenge omu balalwe nk'oku bikwâniñe, murhanacihîra mukajira ebyâha; bulya muli mwe hali abarishi Nyamuzinda. Nkudesire nti enshonyi zimmugwârhe. 35 Haligi kwône owaderha, erhi: «Kurhi abafire bâfûke wâni? Mubiri guhi bâgalukane?» 36 Eci cihwinja! Eci orhwera cirhajamwo buzîne cirhanarhanzir'ifâ. 37 Na nka warhwêra, arhalì omubiri gwamurhenga gw'orhwera, ci mburho yône orhwera bûmubûmu kulyâla enali, nka ngano erhi yindi mburho. 38 Nyamuzinda ye oyihà omubiri nk'oku yêne alonize, na ngasi mburho omubiri gwâyogwâyo. 39 Embibiri yoshi erhalì yo miguma: ogw'abantu gubâ gwâgo, ogw'ensimba gwâgo, ogw'enyunyì gwâgo, n'ogw'enfi gwâgo. 40 Haligi embibiri y'ebey'emalunga n'ey'ebya hano nshi; ci obulangale bw'ey'ebey'emalunga bubâ gwâgo, n'obulangale bw'ey'ebya hano nshi gwâgo. 41 Obulangale bw'izûba bubâ gwâgo, n'obulangale bw'omwêzi bubâ gwâgo, n'obulangale bw'enyenyezi gwâgo. Ciru n'enyenyezi erhalangashana kuguma

n'eyindi. 42 Ntyo kwo biri n'oku bufûke bw'abafù. muguma muli mwe abîke aha mwâge ebi asigazize, Omubiri gunarhwêrwe guli gwa kubola, gufûke na ntyo barhalindaga mpu kuhika nyishe entûlo gurhaciri gwa kubola. 43 Gurhwêrwa buzira bukuze, zibul'ihânwa. 3 Hano nyisha, nayanka abà gufûke omu irenge; gurhwêrwa erhi ngonyi, gufûke guli mwene mucishozire, mbafumbase obugo n'amaruba, muzibu. 44 Banarhwêre omubiri gw'obunya-nyama, ensholôlo zinyu bazihêke e Yeruzalemu. 4 N'akabà hafûke omubiri gw'obunya-mûka. Akabà habà omubiri kukwâñîne nâni nyije, banagenda haguma nâni. gw'obunya-nyama, hanabà n'omubiri gw'obunya- 5 Nayisha emwinyu hano mbà namagera omu mûka. 45 Ntyo kwo biyandisirwe, mpu: Omuntu Macedonia, bulya kugera kône nagera omu murhanzi, Adamu, ajizirwe ciremwa cirimwo obuzîne; Macedonia. 6 Ci emwinyu yôhe nkaba nayishinga Adamu muzinda yêhe ajirwa mûka guhâna obuzîne. nsiku, ciru nankanagerezayo amango g'empondo 46 Ci arhalì ec'obunya-mûka co cirhag'iboneka; goshi, mwene mubè mwe mumpisa ngasi aha nanajà. ec'obunya-mubiri co cirhangá: ec'obunya-mûka 7 Bulya ntalonza mmubone ngera ntya kwône; cikulikire. 47 Omuntu murhanzi omu bidaka arhengaga, nnangâlîre nti nashinga kasanzi emwinyu, Nyakasane anali w'en'igulu; owa kabiri yêhe arhengaga empingu. akayêméra. 8 Ci kwône nâbêra e Efezi kuhika 48 Oku omuny'igulu ali ayôsire, kwo n'abany'igulu Pentekoste; 9 bulya banyigulireyo olumvi Iwoshi bayôrha, n'oku ow'omu mpingu ali ayôsire, kwo oku mukolo gwâni, n'abashombanyi baliyo banji. n'ab'omu mpingu bayôrha. 49 Na kulyâla rhwalikwo 10 Timoteyo akayisha, mumanye akahugalala omu enshusho y'omuny'igulu, kwo rhukwâñîne rhujekwo karhî kinyu; bulyâla kwo akola akâni omukolo gwa n'enshusho y'ow'omu mpingu. 50 Kwo ndesire ntya, Nyakasane. 11 Kuziga harhajiraga owamugayaguza. bene wîrhu: omubiri n'omukò birhankayîma omu Muyish'imurhabâla ampikeho n'omurhûla, bulya Bwâmi bwa Nyamuzinda, n'eb'yokubola birhankayîma ndwîrhe namulinga rhwe na bene wîrhu. 12 Mwene omu birhankahash'ibola. 51 Nkolaga nammubwîra wîrhu Apolo naye, namugukulîre nti ajè emunda ihwe: rhweshi rhurhakafâ, ci rhweshi rhwayish'ihinduka muli haguma na bene wîrhu; ci anywîre embuli mpu kundi kundi; 52 oku irindo liguma, omu kugohya arhayije; ayijà amango ayumva amazire bushiru. ntya, oku izù ly'omushekera muzinda; bulya 13 Mubè masù, musére buzibu omu buyéméra, bayish'ibûha omu mushekera, n'abafire bayish'ifûka mubè balume, munakomere! 14 Muli mwe byoshi na emibiri erhankacifâ, na nîrhu rhwayish'ihinduka bijirwe omu buzigire. 15 Nashub'immubwîra cindi kundi kundi. 53 Bulya ogûla mubiri gubola, cinwa ciguma, bene wîrhu. Murhababiri oku Stefana kukwâñîne guyambale obuhashe bw'okurhabola, n'enyumpa yâge bo barhanzirhanzi b'omu Akaya, n'ogu mubiri gufâ, kukwâñîne guyambale obuhashe n'oku bacîhizire bône omu mukolo gw'okurhumikira bw'okurhafâ. 54 Ci amango ogu mubiri gubola gwabà abatagatîfu. 16 Ninu mukâkenga abantu ba bene gwamâyambala obuhashe bw'okurhabola n'ogu mubiri abo na ngasi yêshi okla n'orhamma haguma nabo. gufâ guyambala obuhashe bw'okurhafâ, ly'olu luderho 17 Nsîmire obûla Stefana bo na Fortunato n'Akayiko lw'Amandiko Iwayunjula: Olufù Iwahimirwe, Iwamirwa bal'intandûla, na ntyo barhûliriza idulwe linyu lyandi n'irenge. 55 Lufù we, okuhima kwâwe ngahi kuli? emurhima. 18 Nêci, bahûmwîre omurhima gwâni Lufù we, akababo kâwe ngahi kaligi? (Hadès g86) 56 n'ogwinyu. Abàntu ba bene abo mukabakenga. 19 Olufù ecâha ko kababo kâlwo, n'ecâha Irhegeko bwo Ekleziya z'omu Aziya mpu asingi. Akwila bo na Priska buzibu bwâco. 57 Ci, nêci, Nyamuzinda akonkwa, bammulamusize bwenêne muli Nyakasane, n'endêko owaruhâga okuhimana erhi Nnawîrhu Yezu Kristu y'abemêzi babugânana aha mwâbo. 20 Bene wîrhu orhuma! 58 Ntyo, bene wîrhu bazigirwa, musimike, boshi bammulamusize. Mulamusanye n'ehinunugurho murhadundaganaga, ensiku zoshi mukaz'ijà embere hitagatîfu. 21 Ogu musingo guli gwa kuboko kwâni omu mukolo gwa Nyakasane, bulya mumanyire oku niene, Paolo. 22 Orhazigira Nyakasane, akahera! omukolo gwinyu muli Nyakasane gurhankafa busha. «Maran atha!» Nyakasane ayisha! 23 Enshôkano ya Nyakasane Yezu ebè haguma ninyu! 24 Obuzigire bwâni kuli mwe mweshi muli Kristu Yezu!

16 Kw'erya ntûlo y'okurhabâla abatagatîfu, ninyu mujire nk'oku narhegekaga Ekleziya z'e Galasiya. 2 Olusiku lurhanzi lw'omugobe, ngasi

2 Bakorinti

1 Paolo, ntumwa ya Yezu Kristu oku bulonza bwa

Nyamuzinda, rhwe na mwene wîrhu Timoteyo, oku Ekleziya ya Nyamuzinda eri e Korinti n'oku batagatîfu boshi bali omu Akaya yoshi. **2** Kuli mwe ensôkano n'obuholo bw'emwa Larha Nyamuzinda na Nyakasane Yezu Kristu! **3** Ayâgirwe Nyamuzinda, ïshe wa Nnawîrhu Yezu Kristu, Larha w'obwondo na Nyamuzinda wa ngasi burhûlirize; **4** ye rhurhûliriza omu mbaka zîrhu zoshi, mpu lyo nîrhu rhurhûliriza abandi omu ngasi malibuko n'obwo burhûlirize rhuhâbwâna Nyamuzinda. **5** Nêci, kulyâla amababale ga Kristu garhulugîre kwo n'oburhûlirize burhulugîre erhi Kristu orhuma. **6** Rhukalibuka erhi burhûlirize n'okucira kwinyu birhumire, bwo bamuhâ oku mwalemberamwo amababale rhudwîrhe rhwalembera nîrhu. **7** N'obulangâlire bwîrhu muli mwe bwenéne bukomîre: rhumanire oku obûla mushangîre malibuko maguma nîrhu, mukolaga mwayish'ishangîra n'okurhûlirizibwa haguma nîrhu. **8** Nanga, bene wîrhu, rhurhalonzizi muhabé amalibuko rhwabwîne omu Aziya, gârhurhindibuza bwenêne, gârhalusa emisî yîrhu, ciru rhurhalî rhucilangalîre nti rhwabéramwo omûka. **9** Okuli, kwo rhwâli rhuyosire nka abatwîrwe okufâ, lyo rhuleka okukacîkubagira emisî yîrhu rhwêne, ci rhubè Nyamuzinda ye rhucîkubagira, ye fûla abafû.

10 Yène ye warhulikûzagya oku lufû lungana olwo, ye wanacirhûfûkûza kuli lwo; nêci, ye rhucîkubagira oku acirhuciza kandi. **11** Ninu murhurhabâle n'ensengeri zinyu, lyo eyo nshôkano bantu banji barhushobôlera erhuma omunkwa gwavugwa rhwe rhurhumire. **12** Irente lîrhu bw'obûla buhamîrizi bw'omurhima gwîrhu guhamîrizâ oku mw'erî igulu, na bwenêne emunda muli, rhwayosire omu butagatîfu n'omu kurhabêsha, n'okwôla rhwakuhâbagwa na Nyamuzinda. Rhwayosire ntyo, arhalî oku bwenge bw'omubiri, ci oku burhabâle bw'enshôkano ya Nnâmahanga. **13** Bulyâla omu maruba gîrhu ntâ kandi kantu rhuyandikamwo okuleka ebimusomamwo n'ebi muyumvamwo. Nhangâlîre nti mwayumva lwoshi lwoshi, **14** nka kulyâla mwayumvîrhe hitya oku rhwe igwârhiro ly'obukuze bwinyu, kulya ninu mwa yish'ibâ igwârhiro ly'obwîrhu Olusiku lwa Nnawîrhu Yezu Kristu. **15** Obwôla bulangâlire bwo bwarhumaga nnonza okurhang'ihika emwinyu, nti muhâbwê ensôkano ya

kabiri; **16** kurbhenga emwinyu naderha nti ntwîkanye omu Macedonia, na kurbhenga e Macedonia nshubire emwinyu, ninu mwâli mwandusa munampise omu Yudeya. **17** Ewe, k'erhi ndalira ntyo bwifudukwe nakulaliraga? Nisi k'eyo migabo yâni erigi ya bunya-mubiri, na ntyo nâbâmwö «nêci, nêci», na «nanga, nanga» caligumiza? **18** Nyamuzinda orhagalula akanwa kâge ye ndahîre: ebinwa mmubwîra birhabâ «nêci na nanga». **19** Bulyâla olya Mugala wa Nyamuzinda, Yezu Kristu, rhwammubwîraga rhwe na Silvano na Timoteyo arhalî «nêci na nanga»; arhabâmwö orhalî «nêci». **20** Nêci, ebi Nyamuzinda alaganyagya byoshi, «nêci» wabyo muli Ye abâ. Ye narhuma rhwaderha «Amen» w'irenge rhuhâ Nnâmahanga. **21** Orhuzibuhya haguma ninu muli Kristu n'owarhushîgaga amavurha, ye Nyamuzinda, **22** ye wanarhuhiragako ecimanyiso câge, anaheba ecikinja ca Mûka omu mirhima yîrhu. **23** Niehe Nyamuzinda ye ndahîre oku buzîne bwâni, oku kummufâ lukogo kwarhumaga ntaciysishe e Korinti. **24** Arhalî kuderha nti rhurhegeke obuyêmêre bwinyu, ci nti rhuyûshûle obusîme bwinyu; bulya omu buyêmêre muli bazibu.

2 Nalalira obwôla nti ntashubira emwinyu omu burhè. **2** Bulyâla erhi nakammulérhera oburhè, ndi wankacirhuma nashagaluka aha nyuma y'olya nalérheraga oburhè? **3** N'akabâ nayandisire ebi mumanyire, kwâli kuderha nti lyo hano nyisha ntagi'bâ burhè erhi abâli bakwâni okunsimîsa bârhumâ, bulya mmanyire oku okusîma kwâni kunali kwinyu mweshi. **4** Nêci, burhè bunji nàlimwo n'omutula omu murhima erhi mmuyandikira, erhi nnandi omu mulenge arhalî kuderha nti mmujire burhè, ci nti lyo mumanya oku obuzigire; bwâni kuli mwe buli bunji bwenêne. **5** Akabâ hali owajirîne burhè, arhalî nie abujizire, ci mweshi, erhi nderhe oku baguma muli mwe abujizire lyo ntagibugera. **6** Burhalî buhane bunyi obwo kuli oyo muntu wahanyirwe na banji. **7** Mumubabalirage erhikwo munamuhire omurhima omu nda, oyo muhanya alek'irhogera omu burhè bulushire olugero. **8** Co cirhumire mmuhûnyire nti tuyérekane obuzigire kuli ye. **9** N'erhi nyandika, kwâli kuderha nti mmurhangule, nnandole erhi obumvi bwinyu burhalî bwa bihimbi. **10** Ci kwônene oyu mubabalîre - akabâ hali kantu namubabalirekwo-mwe mwarhumire namubabalira omu masù ga

Kristu. 11 Mumanye rhwankarhebwa na Shetani! bibaga byabonesire omu irenge, ebirhagera kurhi? Emihigo yâge rhurhayihabiri. 12 Erhi mpika e Ka bibule bwarhalusa irenge kulusha? 13 Kuziga Trowa nti mpanûle Omwanzi gw'Akalembe gwa obwôla rhugwérhe obulangâlire bwa bene obwo, Kristu, oku bamanyigulira olumvi muli Nyakasane, rhugwérhe aha rhucîkubagire. 14 Arhali aka Mûsa 13 Omurhima gwâni ntumvagya gurhûzire, bulyâla wakâg'icibwika obusù mpu bene Israheli bankabona nabula bushanga mwene wîrhu Tito. Nabasengaruka oku obwo bulangashane bwâli bwa okugera bwayûrha. obwo, najà e Macedonia. 14 Ci Nyamuzinda 14 Ci obukengêre bwâbo bwatûha. Bulya kuhika ayâgirwe, orhuhimira ngasi mango muli Kristu, olumîza olusiku lw'ene, nka basoma Endagâno ya mîra, akasûnunu k'obumanye bwâge hoshi hoshi n'omukolo olwôla lusika ho lunacibâ. Lurhasâg'ikûlwa, bulya, gwîrhu! 15 Nêci, omu masù ga Nyamuzinda, rhuli Kristu olurhenza. 15 Nêci, kuhika olusiku lw'ene, nka kasûnunu kinjinja ka Kristu omu karhî k'abacira n'omu basoma Mûsa, olusika lunabasike emirhima. 16 Erhi karhî k'abahera. 16 Kulî baguma rhuli kasûnunu ka omuntu ahindukira, Nyakasane, lyo olusika lutwika. 17 Iufù kahêka ebwa iufù, oku bandi rhuli kasûnunu Nyakasane abà Mûka, n'aha Omûka gwa Nyakasane ka buzîne kahisa oku buzîne. Omukolo mutyo ndi guli, ho n'omuntu abà ntagengwa. 18 Ci rhwêhe wankaguhasha? 17 Bulyâla rhwêhe rhurhalî aka kuno rhunali, obusù burhali bubwîke, rhudwîrhe banji, bakaz'irhimbûla oluderho lwa Nyamuzinda; ci rhwabonekamwo irenge lya Nyakasane nk'omu nka bantu nkana, nka bajà-bugo ba Nyamuzinda, ndolero, rhudwîrhe rhwahindulwa mpu rhushushe n'eyo nshusho, rhulangale kulusha rhunalangashane, nk'oku Nyakasane alonsize, bulya abà Mûka.

3 Ewe, ka rhushub'igwîra okucîkunga rhwêne?

Nîsi nkabaga kukwânîne, aka baguma, rhubè n'amaruba g'okucîmanyîsa emunda muli, erhi g'emwinyu? 2 Mw'oyo mwe maruba gîrhu, mayandike omu mirhima yîrhu, gamanyikîne n'okusomwa n'abantu boshi. 3 Nêci, kurhafulikwa, muli maruba ga Kristu rhwasiribaga rhwénene, n'ago maruba garhali mayandike n'obwîno, ci n'Omûka gwa Nyamuzinda ozîne; garhali mayandike oku mbaho z'amabuye, ci oku mbaho z'emibiri, oku mirhima yinyu. 4 Kwo rhucîkubagire Nyamuzinda ntyo, erhi Kristu orhuma. 5 Arhali kuderha mpu oku bwîrhu rhugwérhe buhashe bwa kuderha mpu kantu kalebe kali kuli rhwe. Nanga! obuhashe bwîrhu kuli Nyamuzinda burhenga. 6 Ye warhuhâga obuhashe bw'okubà bajà-bugo b'endagâno mpyâhya; n'eyo ndagâno erhalî ya lwandiko, ci ya Mûka. Bulya olwandiko kuyîrha luyîrha, ci Mûka buzîne abâna. 7 Erhi obujà-bugo bw'olufù, bwâli buyandisirwe oku mabuye, bujiraga irenge lingana halya, ciru bene Israheli barhankalozire Mûsa ebusù erhi bulangashane b'obusù bwâge burhuma, n'obwo kugera bwageraga, 8 kurhi obujà-bugo bwa Mûka bwankabulaga irenge lilushire? 9 Bulyâla, erhi abâga obujà-bugo bw'olwayâga bwâli irenge, kurhi obujà-bugo bw'olwayâza bwakabulaga kubona irenge lilushire? 10 N'erhi rhwankaligerera kw'eri irenge lilushire bwenéne, irenge ly'obujà-bugo burhanzi liri ntâlyo 11 Bulyâla, ebyagera erhi

4 Co cirhumire, rhwe rhwabêrîwe obwonjo erhi rhuhâbwa obwo bugo, rhurhagonyâla. 2 Ci okuhulika erhi nshonyi zirhuma, rhurhacikubâmwo. Obwenge bw'okurhebana rhurhabubâkwo, n'oluderho lwa Nyamuzinda rhurhaluhindula. Ci omu kuyerekana okunali mwo rhucîmanyikiza oku mirhima y'abantu omu masù ga Nnâmahanga. 3 N'akabà Emyanzi y'Akalembe rhuyigîriza eciri mifulike, balya bâhera bo enafulisirwe, 4 balya barhayêméra, balya Nyamuzinda w'en'igulu ahusize obukengêre, mpu bankanabona obulangashane bw'Emyanzi y'Akalembe y'irenge lya Kristu, y'eri nshusho ya Nnâmahanga. (aiôn 9165) 5 Bulyâla arhali rhwêne rhoja rhwaciderha, ci Nyakasane Yezu Kristu rhoja rhwamanyîsa. Rhwêhe rhuli barhumisi binyu, erhi buzigire bwa Yezu Kristu burhuma. 6 Bulya Nyamuzinda waderhaga mpu omu omwizimya murhenge obumoleke, yêne ye wanamolekeraga omu mirhima yîrhu, mpu obulangashane bw'irenge lya Nyamuzinda liri ebusù bwa Kristu bumanyibwe. 7 Ci kwônene obwo buhirhi omu mibiri y'obudaka rhubugwâsize, lyo bamanya oku obuhashe butyo kuli Nyamuzinda burhenga, ci arhali kuli rhwe. 8 Rhufundêrîre enyunda zoshi, ci rhurhahinangusiri; rhurhamanyiri cici rhulangâlirage, ci erhi rhunalangâlîre. 9 Barhurhindibuza, ci rhurhalî bañkirire; barhukubire, ci rhurhahimirwi. 10 Amababale g'olufù lwa Yezu, rhugadwîrhe omu mubiri gwîrhu

ngasi hoshi na ngasi mango, ly'obuzîne bwa Yezu rhulonza. 10 Bulyâla rhweshi kukwânîne rhuboneke nabo bubonekera omu mubiri gwîrhu. 11 Bulya, ciru aha lukîko lwa Kristu, lyo ngasi muguma âhbâwa rhukabâ rhuzîne, ngasi kasanzi rhuli batwîre okufâ erhi amakwânane g'ebi ajizire aciri omu mubiri, binjâ Yezu orhuma, ly'obuzîne bwa Yezu nabo bubonekera erhi bibî. 11 Na ntyo, bulya rhuyishi oku kwânîne omu mubiri gwîrhu gwâfè. 12 Ntyo olufù ludwîrhe okuyôboha Nyakasane, rhudwîrhage rhwayêmêza lwajira omukolo gwâlwo muli rhwe, ci muli mwe buzîne. abantu. Nyamuzinda yêhe rhulangashîne omu masù 13 Ci kulya kubâ nshôkano nguma y'obuyêmêre gâge. Ninju nnangâlîre nti rhulangashîne omu rhugwérhe, nka kulya biyandisirwe, mpu: Nayêmîre, mirhima yinyu. 12 Arhali kucikunga rhwashubigwîra co canarhumaga nshambâla, nîrhu rhuyémîre, co okucikunga emunda muli, ci kuderha nti rhummuhé cinarhuma rhushambâla; 14 bulya rhumanyire oku ecarhuma mwacikuza erhi rhwe rhurhuma, lyo owafulaga Nyakasane Yezu, ayish'irhufûla nîrhu mubona oku mwashuza balya balimbira ebiboneka, haguma na Yezu, anayish'irhuhira aha burhambi babule bwalimbira ebiri omu murhima. 13 Akabà bwâge haguma ninyu. 15 N'ebyo byoshi mwe bibêra, rhwahezize obukengêre Nyamuzinda orhumire, mwe mpu lyo enshôkano nyinji kulusha erhuma omunkwa kwabêra. 14 Nêci, buzigire bwa Kristu burhuminisire. gwaluga, gunaluze abaguvuga, lyo Nyamuzinda ajà Kwo rhugerêreza oku akabà muguma afirîre boshi, irenge. 16 Co cirhuma rhurhagonyâla. Ci oku omuntu orhuli embuga ashandâla, omuntu orhulimwo ahinduka muhyâhya ngasi lusiku. 17 Bulya okwôla kulibuka hityungunu kwa hisanzi hitya kurhurheganyiza kulusha ngasi lugero omwandu gw'irenge ly'ensiku n'amango. (aiônios g166) 18 Co cirhuma rhurhalola ebiboneka, ci ebirhaboneka; bulya ebiboneka birhashinga kasanzi, ci ebirhaboneka biri by'ensiku n'amango. (aiônios g166)

5 Rhumanyire oku erhi eci cihando rhubâmwô hano igulu cankashabûka, rhugwérhe enyumpa yayûbakagwa na Nyamuzinda, mûbako gw'ensiku n'amango gurhâjiragwa na nfune za muntu, gunali omu irunga. (aiônios g166) 2 G'ogu mulenge rhulimwo mw'obu bwôrhere; rhudwîrhe rhwacîfinja nti omûbako gwîrhu gw'omu irunga rhuguyambaâre oku gundi, 3 casinga rhurhimâmwe rhuyambîrhe, ci rhurhashangagwa rhuli bashugunu. 4 Nêci, oku rhunaciri mw'eci cihando, erhi omu mulenge rhunali n'omu malibuko; kulya kubâ rhurhalonza okuhogolwa ogwo mwambalo, ci rhuguyambaâre oku nyanya y'ogundi, mpu omubiri gwîrhu gw'olufù guhinduke buzîne. 5 N'owarhubumbiraga okwo, anali Nyamuzinda yêne, ye wanaruhuhâga Mûka Cikinja. 6 Kuziga, akabà ntyo, rhugwérhe aha rhucikubagîre, rhunamanyire bwinjâ oku: «oku rhunacirimwo ogu mubiri, erhi n'emwa bene rhunali, kuñ na Nyakasane; 7 bulya buyémêre rhudwîrhe rhwagendamwo, ci arhali masù». 8 Rhurhwalihire obwo, rhurhankanabaga rhurhengemwo ogu mubiri, rhuj'ibêraho Nyakasane. 9 Na ntyo, rhubéziremwo ogu mubiri, rhubîre rhurhagubéziremwo; kumusimîsa

kuziga boshi banafire. 15 Boshi anafirîre, mpu abalimwo omûka barhaciçibêreragamwogwo, ci babè olya wabafîraga anabafûkira ye bagubêreramwo. 16 Rhwêhe murhakacibona rhwamanyira omuntu ebwa mubiri, akaba rhwalimanyîre Kristu bunya-mubiri ci lero buno arhaciri kwo rhumanyire. 17 N'omuntu erhi akabà ali muli Kristu, erhi anakola ali ciremwa cihyâhya; okwâli burhanzi kwahwîre, byoshi bikola bihyâhya. 18 Okwôla kwoshi, yo kurtenga emwa Nyamuzinda, owashubig'irhujira bîra bâge oku bulagizi bwa Kristu, anarhuhâ obugo gw'okushubiza abandi omu bwîra bwâge. 19 Bulya Nyamuzinda yêne washubizagya igulu omu bwîra bwâge muli Kristu, erhi ayibagira obubî bw'abantu, n'erhi aruhubea ekanwa enderho z'okushubiza abandi omu bwîra bwâge. 20 Ntyo rhuli bajà-bugo ba kîrhu. Oku izîno lya Kristu, rhummuhûnyire, mwe mukasinga; shubiri omu bwîra bwa Nnâmahanga! 21 Orhali oyishi ecâha, amujira câha rhwe rhurhumire, mpu lyo muli ye rhushuba bushinganyanya bwa Nyamuzinda.

6 Na bulya ye rhudwîrhe rhwarhabâla, rhummuhûnyire nti murhalekaga enshôkano ya Nnâmahanga yagera busha. 2 Kulya kubâ adesire, erhi: Omu mango gakwânîne nakuyumvîrhîze, n'omu lusiku lw'okucira nakurhabîre. Amango gakwânîne go gano, olusiku lw'okucira lwo luno. 3 Rhurhasârhaza ndi, nti lyo barhagayaguza obujâ-bugo bwîrhu. 4 Ci omu ngasi kantu, kwo rhunaciyêrekana nka baganda ba Nyamuzinda: omu kuzibuhira bwenêne amalibuko, omu malumwa n'omu burhè; 5 omu kushûrhwâ empîmbo, omu mpamikwa, omu bugome,

omu mirhamo, omu kubula îrò, n'omu kubula ebiryo; Ka ntarhenzir'immubwîra oku muli omu mirhima 6 omu bucêse bw'omurhima, omu bumanye, omu yîrhu omu kufà n'omu kulama! 4 Kurhali kunyi kulembera amalibuko, omu butûdu, muli Mûka ncimmwikubagîre; mwe munali bukuze bwâni bunene. Mutagañfu, n'omu buzigire bw'okunali; 7 omu Omurhima gwâni gurhulwîre;, nyunjwîre bushagaluke luderho lw'okuli, n'omu buhashe bwa Nnâmahanga; omu malibuko gîrhu goshi. 5 Bulyâla, erhi rhuhika e omu kukolêsa amatumu gw'okufungira n'okulwîra Macedonia, rhurhaderhaga ciru mpu omubiri ogu obushinganyanya; 8 omu kukengwa n'omu kulolwa gwamarhamûka. Ci ntâkwo rhurhalibukaga: embuga nka byâsi, omu kuderhwa kubî n'omu kuderhwa entambala, erhi nie ono, n'omu nda obwôba, erhi kwinjâ; omu kujirwa ndyâlya, n'obwo rhurhaderha nie ono. 6 Ci Nyamuzinda orhûliriza abazamba ebirhali by'okuli; 9 mpu barharhwîshi, obwo ntâye arhurhûliriza omu kuyisha kwa Tito; 7 arhanali omu orhuhabire; mpu rhuli obufà, n'obwo rhuli mitaraga; kuyisha kwâge mwône, ci n'omu burhûlirize abwîne mpu rhuli bahane, ci barhankarhuyîrha; 10 mpu ekarhî kinyu. Arhubwîzire olwifinjo Iwinyu, oburhè rhuli burhè, n'obwo rhurhayôrha rhurhashagalusa; muli, n'obushiru bwinyu kuli nie, na ntyo nasîme mpu rhuli ba buligo, n'obwo banji rhugaza; mpu bwenêne kulusha. 8 Ciru akabà nammujizire burhè, rhurhagwêrhi kantu, n'obwo ntâco rhurhajira. n'amaruba gâni, ntagayiri; n'akabà nali ntanzir'igaya, Abakorinti nabo bayigule emirhima. 11 Ntâ kantu -mbwîne oku ago maruba gâli gammujizire burhè, ciru rhummufulisire, wâni Bakorinti! Omurhima gwîrhu akabà hyâli hisanzi hisungunu, - 9 buno nkola nsîmire, gwoshi guli mwigule! 12 Nanga! murhafundêriri arhalî okwenge mwâli burhè, ci kulya kubâ obwo emunda rhuli; ci omu mirhima yinyu mwo mufundêrîre. burhè bwarhumire mwacîyunjuza. Bulyâla oburhè 13 Ninju murhugalulirage! Kwo mmubwîzire nka mwâli bwa kuli Nyamuzinda, na ntyo ntâ kantu kabî kulya omuntu anabwîra abâna bâge: ninju tuyigule rhwammujirîre. 10 Nêci, oburhè bwa kuli Nyamuzinda, omurhima gwinyu gwoshi gwoshi! 14 Mumanye kulêrha bulêrha obucîyunjuze; ci oburhè bw'igulu mwakashangîra mulindizo muguma n'abarhalî bwôhe, lufù bulêrha. 11 Loli ninju mwêne eci obwo bemêzi. Bici obushinganyanya bwankashangîra burhè bwa kuli Nyamuzinda bwammudwîrhîre. Loli n'obubî? Nîsi buguma buci obumoleke bwankajira bukombêdu bunganaci! Arhanali hoshi aho. Loli kurhi n'omwizimya? 15 Bwîra buci Kristu agwêrhe bona mwacîngayire mpu mucîyê! Loli burhè bunganaci! Belyari? Nîsi bici omwemêzi ankashangîra n'orhalî Loli bwôba bunganaci. Loli buhane bunganaci? Loli mwemêzi? 16 Aka-Nyamuzinda bici kankafundikira bushiru bunganaci. Muli ebyo byoshi mwayêrekîne haguma n'enshusho z'abazimu? Rhw'ono, nêci, rhwe oku muli bêru-kwêru mw'olwo lubanja. 12 N'akabà rhuli nyumpa ya Nyamuzinda bici kankafundikira nammuyandikîre, arhalî olya wagayisanyagya ye haguma n'enshusho z'abazimu? Rhw'ono, nêci; warhumire, arhanali olya bagayisagya. Kwâli kuderha rhwe rhuli nyumpa ya Nyamuzinda ozîne, nk'oku nti obukombêdu bwinyu kuli rhwe bubonekane embere Nnâmahanga aderhaga, erhi: Nabêra omu karhî za Nnâmahanga. 13 Okwôla kwo kwarhurhûlirize. kâbo nnankabagerageramwo. Nâbâ Nyamuzinda Okwo kurhûlirizibwa kwîrhu kwanacijakwo obusîme wâbo, nabo babè bantu bâni. 17 Rhengagi ekarhî bulushire bwenêne, erhi rhubona Tito asîmire, bulyâla kâbo, munaciyeğûle, kwo Nyakasane adesire. mweshi oku munali mwarhumire omurhima gwâge Mumanye mwankahuma oku kantu karhacîri, nâni gwardêkerera. 14 N'akabà omu masù gâge hali oku nammuyankirira. 18 Nâbâ nie sho, ninju mubè bagala nacisîmire erhi mwe murhuma, ntakubêraga nshonyi. bâni na bâli bâni, ye kudesire Nyakasane ogala-byoshi.

7 Obûla rhugwêrhe endagâno ya bene eyo, bîra bâni, rhucîkûlekwo ngasi izinga ly'omubiri erhi ly'omurhima, rhuyûkirize omukolo gw'okucîjira bimâna omu kurhînya Nnâmahanga. 2 Murhuyigulire emirhima yinyu! Ntâye rhwalenganyize, rhurhahombagya ndi, ntâye rhwalîre hyâge. 3 Ntadesiri ntyo nti mmuyagirize.

8 Rhulonize okummumanyisa, bene wîrhu, Arhanali kwône okwo: acîshozirwe n'Ekleziya mpu enshôkano Nyamuzinda àshobôzize Ekleziya anyôse rhukaz'ibalamâ rhwe naye mw'ogûla mukolo z'e Macedoniya. **2** Omu malibuko manji babwîne, gw'enshôkano rhwacihânyirekwo, lyo Nyakasane obushagaluke bwâbo bunene n'obukenyi bwâbo bunji ajà irenge, lyo n'omurhima gwîrhu gurhûlûla. **20** byayunjulirîne, byahinduka buhirhi bwa kurhabâla Kulonza okwôla nti harhag'ijira owarhutumuza abandi. **3** Nk'oku banali bahashire, niene mpânyire kw'ogûla mwandu gw'ebirugu barhubaruzize. obwo buhamîrise, ciru na kurhalusa obuhashe bwâbo **21** Bulyâla rhulonza okujira aminjâ, arhalî omu bwône, **4** bayish'irhuyingga mpu rhubashobôze masù ga Nyamuzinda mwône, ci n'embere nabo enshôkano y'okushangîra ogwo mukolo z'abantu. **22** Rhubarhumîre bo n'olya mwene wîrhu gw'okurhabâla abatagatîfu. **5** Balushîriza ciru aha warhuyéresire kanji kanji oku anabâ mukombêdu, rhwâli rhulangâlire là! Barhag'ijâ aho, bacihâna bône na buno acîyêrekîne wa bushiru kulusha bulya emwa Nyakasane, okubundi bacihâna emwîrhu oku acimmwîkubagire bwenêne. **23** Tito yêhe ye wîrhu bulonza bwa Nnâmahanga. **6** Rhwanacihûna Tito rhubâ rhwe naye, ye nantabâla oku mukolo ekarhî obwo, nti obwôla ali amârhondêra ogwo mukolo kinyu. Abandi bene wîrhu, Ekleziya zibarhumire, bali gw'okurhabâlana aguyunjulize emwinyu. **7** Ci kulya irenge lyâ Kristu. **24** Embere z'Ekleziya mubayéreke mulushana muli byoshi: omu buyêmêre n'omu oku obuzigire bwinyu bunali bo, n'oku obwîkubagire kumany'iderha, n'omu buzigire rwmamuyigîrizagya, rhummugwérhemwo burhali bwa busha.

ntyo kwo munalushanage na mw'okwo kurhabâla abandi. **8** Lirhalî irhegeko mmuhîre ene nderha ntyo; ci kuderha nti mbè nkanarhangula erhi obuzigire bwinyu bunali bo omu kushîbirira abandi. **9** Murhababiri enshôkano ya Nyakasane Yezu Kristu, oku ye wali mugale acijiraga mukenyi mwe murhumire, mpu lyo obukenyi bwâge bummujira bahirhi. **10** Ihano kwône mmuhîre mw'okwo; okwôla kwo kunamukwâniê mwe mwarhondêraga ogo mukolo kurtenga mwâka injo. Arhanali kurhondêra okugujira kwône, ci n'okugulonza. **11** Nêci, ogwo mukolo muguyujuzagye, na ntyo kulyâla mwâli mubiduhire omu kulañira, kwo munashubig'ibiduha n'omu kujira, nk'oku munahashire. **12** Obulonza bukabiduha, eci omuntu agwérhe co cinarhuma asîmwa, ci arhankadôsibwa eci arhagwêrhi. **13** Ntadesiri nti mukûle abandi olukoba emumiro, mucihiremwo, ci nti tuyumanyanye. **14** Mw'okûla rhuli buno, ebimmulugîre birhabâle obukenyi bw'abinyu, lyo ebibalugîre nabó biyish'irhabâla obukenyi bw'abinyu, na ntyo tuyumanyanye, **15** nka kulya biyandisirwe, mpu: Owali orhôzire binji birhamulugiraga, n'owali orhôzire, binji birhamunyihiraga. **16** Mushâna Nyamuzinda ayâgirwe! owahiraga obu bushiru kuli mwe omu murhima gwa Tito. **17** Ayumvîrhe izù lyâni. Ciru abâ bushiru kulusha, ayishire emwinyu oku kulonza kwâge yêne. **18** Rhumurhumîre bo na mwene wîrhu muguma, olya irenge lyâge omu kulumîza Emyanzi y'Akalembe liderhwa omu Ekleziya zoshi. **19**

9 Nago ogôla mukolo w'okurhabâla abatagatîfu, ntacirhamya nti nammuyandikira kuli go. **2** Bulya ntahabiri oku mubiduha, mwe ncitakîra e Macedoniya, nti: «Akaya yôhe ecirheganyize kurtenga mwâk'injo». N'obushiru bwinyu bwatuzire banji. **3** Mmurhumirage obwôla bene wîrhu, nti lyo okwo kulimba rhummulimbawo kurhag'ibà ntâko muli okwo, lyo munabâ mucîrheganyize nk'oku naderhaga, **4** erhi ab'e Macedoniya bankayisha bandusize, barhag'ishanga murhacirheganyizi, enshonyi zirhugwârhe -ntag'iderha nti mwe- muli obwôla bulangâlire. **5** Omurhima gwambwîraga obwo mpu kukwâniê ntume bene wîrhu banshokolere emwinyu, barheganye erya nsholôlo yinyu mwalaganyaga, eyôrhe eri nteganyé, -enabè nsholôlo y'okuli, ci karhabaga kantu ka bujinisi. **6** Kengéri: orhwêra binji, binji anasarûla; n'orhwêra binji, binji, anasarûla. **7** Ngasi muguma ahâne nk'oku omurhima gwâge gunamubwîzire; arhahânaga nk'oli burhè, nîsi erhi nk'osêzibwe; bulya Nyamuzinda azigira ohâna anashagalusire. **8** Câba Nyamuzinda anahash'immushobôza enshôkano za ngasi lubero, lyo mubona ebi mmukwâniê muli byoshi na ngasi mango, mubul'isigaza ebi mwajiramwo ngasi mukolo mwinijà. **9** Ntyo kwo biyandisirwe, mpu: Agabire aminjâ gâge, ashobôza abakenyi; obushinganyanya bwâge buli bw'ensiku n'amango. (aiõn g165) **10** Olyâla ohâ omuhinzi emburho n'omugati alya, ammuhâ ninju emburho erhalî nyi, anayiluze, anammuyûshulire amalehe g'obushinganyanya bwinyu. **11** Ntâho

murhacigalira obwo, munakolaga mwâbona oku rhukola rhuli ekarhî kinyu. 12 Rhurhadesiri nti mwankarhabâla abândi omu ngasi kantu, na rhuchiremwo oburhwâli bw'okuciyumanyanya nîsi erhi nt yo Nyamuzinda avugwe omunkwa oku bulagizi obw'okucîgererakwo balya bacikunga bône. Ci omu bwîru. 12 Bulyâla ogwo mukolo Mutagañfu kurhalî kucîkunga bône n'omu kucîshushanya bône na nnene, kurhabâla kwône gurhabâla abatagalifû omu bulagîrire ntâ bukengére! 13 Rhwêhe rhurhacîkuza kurhaluka bwâbo, ci ciru gurhuma bavuga Nyamuzinda olugero, ci olugero Nyamuzinda arhugereragamwo omunkwa bwenêne. 13 Oburhabâle bwinyu bukolaga erhi aruhisa emwinyu, lwo rhwanacîgereramwo. bwâbazibûla amasù, bagashâne Nnâmahanga, 14 Rhurhanagandâzizi okurhalusire olugero Iwîru, kulya kubâ mwayémîre okuyérekana Emyanzi nka kulya rhurhalî rhushubig'ihika emwinyu; ci y'Akalembe ya Kristu buzira kuyibêra nshonyi, na rhwammuhisireho erhi rhummudwîrhîre Emyanzi bulya murhajiraga bujinisi omu kubarhabâla n'omu y'Akalembe ka Kristu. 15 Rhurharhalusire olugero kurhabâla boshi. 14 N'okushenga bammushengera n'okucîkungira emirimo ya bene, ci rhucîkubagîre kuyérekîne oku bwenêne bammurhonya, bulyâla oku, omu kuyûshûka emunda muli buzira kurhalusa enhôkano Nnâmahanga ammushobôzize eri nyinji olugero Iwîru, 16 rhunalandâgîre okuhisa Emyanzi bwenêne. 15 Nyamuzinda akonkwa oku nshôkano y'Akalembe omu zindi ntambi kurhaluka emwinyu, yâge erhankaderhwa!

10 Niehe Paolo mmuhûnyire, mwe mukasinga, obutûdu n'obwinjâ bwa Kristu burhumire, nie erya ngonyi nka ndi embere zinyu, na nka ntammuliho nshube ntwâli. 2 Mmuhyunyirage, mwe mukasinga, hano mpika eyo munda, ntarhengagamwo bulya burhwâli abagerêreza mpu mubiri gurhuhêka bacikêbwa mpu mbamwo. 3 Omu mubiri rhubâ, nêci, ci rhurhalwa kwa mubiri. 4 Nanga, amatamu rhulwamwo garhalî ga bunya-mubiri, ci oku buzibu bwa Nyamuzinda gagwêrhe obuhashes bw'okuhongola ebishagala by'entambala by'abashombanyi. Emirâli rhwe rhuyitwamwo, 5 na ngasi bucîbone buderha mpu bwacîgererakwo okumanya Nyamuzinda, na ngasi bukengêre rhubugwârha mpira nti bushige Kristu. 6 Na hano obumvi bwinyu bubâ bwimâna, rhulingûzize okuhana ngasi yêshi waciderhe mpu arhenguha.

7 Okuli mûshi murhakubishaga! Ocîkubagire mpu ali wa Kristu, ashub'icija emurhima, amanye oku ali wa Kristu kwo nîru rhuli bâge. 8 Bulya, ciru obwo buhashe bwîru nankabulimbira okurhalusire ntalonzizi umanye mpu kummuyôbohya nnonza okummuyôbohya n'amaruba gâni. 10 «Amaruba gâge, ntalonzizi umanye mpu kummuyôbohya nnonza 8 Zindi Ekleziya nanyazire, zo zampîre oburhabâle okummuyôbohya n'amaruba gâni. 10 «Amaruba gâge, oku mukolo gwâni ekarhî kinyu. 9 N'obwôla nali kwo baderha, gali ga bulume ganali makali; ci erhi wankamubona yêne, ngonyi, n'iderha lyâge liri ntâlyo»; wîru bâhubukaga e Macedonia bo bampîre 11 Olimw'okwo kwa bene okwo, amanye oku oku ebi nal'indagîrirekw. Muli byoshi naciâlanga nti rhuyôrha omu iderha ly'amaruba gîru nka rhurhahali, ntag'immuzidohera, nanaciâlanga. 10 Okuli kwa Kristu kwo rhwanayish'iyôrha omu bijiro bîrhu hano rhubâ kundimwo kwo ndahîre: ako kalimbiriro kâni ntâye

16 Owalonza obukuze, abulongeze muli Nyakasane! 18 Bulya arhali ocîkunga yêne ye gera, ci oyu Nyakasane akunga.

11 Acibâga mwankanzigira nasirâha hitya! Câba nêci mwandembera 2 Bulyâla okuyâgala munyâgîre kuli kuyâgalwa kwa Nyamuzinda. Kulya kubâ nammuhîre mulume muguma yênenye, nka mwâna w'obunyere orhashubig'ihumwakwo w'okuyéreka Kristu. 3 Ci kwône nyôbohire bwenêne nti enkengêro zinyu zakasherêra zinacîkûle omu bwimâna bwa Kristu, nka kulyâla enjoka yarhebagâ Eva n'obwenguza bwâyo. 4 Bulyâla erhi hankajira owayish'immuyigîrizâwa, erhi kwankaba kuhâbwâ owundi rhwammuyigîrizagya, erhi kwankaba kuhâbwâ owundi Mûka okuleka olya mwahâbagwa, nîsi erhi yindi Myanzi y'Akalembé okuleka erya mwayankiriraga, murhankabula bwayêméra! 5 N'obwo ncîkêbirwe nti ezo «ntumwa nkulu» ntâco zindushire! 6 N'akabâ ntâ bulenga bw'e karwa njira, obumanye bwoki ntabuziri muli byoshi n'embere za boshi olugero hitya, obwo buhashe Nyakasane àrhuhâga rhwammuyîresirekw. 7 Ka kubîha nabîhirage erhi mpu rhummuyûbakemwo mwoyo, arhali mpu nyunama nti mmulengeze, mmuyigîrizâwa Emyanzi rhummushâbemwo ntankabubêra nshonyi. 9 Bulyâla y'Akalembe ka Nnâmahanga buzira kuhûna kantu? ntalonzizi umanye mpu kummuyôbohya nnonza 8 Zindi Ekleziya nanyazire, zo zampîre oburhabâle okummuyôbohya n'amaruba gâni. 10 «Amaruba gâge, oku mukolo gwâni ekarhî kinyu. 9 N'obwôla nali kwo baderha, gali ga bulume ganali makali; ci erhi wankamubona yêne, ngonyi, n'iderha lyâge liri ntâlyo»; wîru bâhubukaga e Macedonia bo bampîre 11 Olimw'okwo kwa bene okwo, amanye oku oku ebi nal'indagîrirekw. Muli byoshi naciâlanga nti rhuyôrha omu iderha ly'amaruba gîru nka rhurhahali, ntag'immuzidohera, nanaciâlanga. 10 Okuli kwa Kristu kwo rhwanayish'iyôrha omu bijiro bîrhu hano rhubâ kundimwo kwo ndahîre: ako kalimbiriro kâni ntâye

wankakankulamwo omu cihugo c'Akaya! 11 Bulya ntadesiri n'ebindi... Ngasi lusiku erhi omurhima kurhi? Ka mpu bulya ntammuzigira? Nyamuzinda gukangalire erhi Ekleziya zoshi zirhuma. 29 Ndi ôbà yêne amanyire! 12 Oku nyôrha njira, nashub'ikakujira, ngonyi, nkanabula bwagonyâla nânî? Ndi ohirima, lyo mbatwîra omu myanzi balya bakaz'ilonza aha nkanabula bwayumva mbabîre bwenêne? 30 Akabâga bankalimbira mpu bayumanana nîrhu. 13 Bulya kwo bâdesire mpu rhucîkuze, niehe buzamba bwâni abantu ba bene bo liri irumbi mpu ntumwa, bakozi endyâlya bakâg'irhebana mpu ntumwa za Kristu. 14 N'okwo kurhankasomeza ndi; bulya Shetani naye anacîyôze nka malahika wa bumoleke. 15 Kuziga kurhalí kudârhi abaganda bâge nabo bacîyôze nka ntumwa za bushinganyanya. Ci obuzinda bwâbo kwo nabo bwanabâ ak'ebijiro byâbo. 16 Nashub'iderha là: harhabaga owamanya mpu ngwérhwe n'isirhe. Na mukakuderha, yêméragi mbè musirhe, lyo nânî mbà nka nacîkunga hitya. 17 Oku nkola naderha, ntakuderhe oku bwa Nyakasane, ci nka kula omusirhe anabà, erhi nnamanyire bwinjâ oku ngwérhe ebyankalimbirwa. 18 Kulya kubâ bandi banji bacîkunga kwa mubiri, ka nânî ntang'icikunga! 19 Mwe benge, murhahugûga amadâga mubâ mweshi! 20 Nêci, banammujire bajà, munacihumbire; bakammulya babishi, munacihulikire; banammunyage, bammugayaguze, ammuhè ciru n'omulimba omu irhama, murhanahinye. 21 Nkudesire nti lyo enshonyi zimmugwârha. Nkaba kwo mumanya mpu rhurhalí balume! Ci ngasi eci balimbira coshi, -ka nkuderhe nk'ogwérhwe n'isirhe, - nânî, nanacîrimbira. 22 Bali Bayahudi, nânî ndi wundi! Bali b'oku nkromoka y'Abrahamu; ci nânî! 23 Bali Baganda ba Kristu, - léro nkola naderha nka musirhe, -ne ono mbalushire! Mbalushire omu kuluza emikolo, omu kushwékwa kanji-kanji omu kushûrhwa okurhalusize olugero. Kanga nalinzir'ifâ? 24 Karhanu koshi nashûrhwa n'Abayahudi erya mikoba makumi asharhu na mwenda. 25 Empindo nazishûsirwe kasharhu; nabandwa amabuye liguma; nazika omu nyanya kasharhu; nashinga mulegerere muguma na budufu buguma omu ndalâlâ y'enyanja. 26 Kanji-kanji erhi omu njira ndi; enyîshi zampusha; nalinz'igwa omu bishumûsi; nalinz'iyîrhwa n'ab'ewmîrhu; abapagani bampusha; nalinz'ifira omu cishagala; omu irungu niene niene; enyanja yalinz'impéka; nalinz'iyîrhwa n'endyâla mpu bene wîrhu. 27 mbalushire omu kukola n'omu kurhama; kanji-kanji nalazire ntanahebiri olugohe oku lundi; ishalì n'enyoîrha, okucîshalisa kanji-kanji, okukayûla n'okubula eci nacibwîka. 28

Ntadesiri n'ebindi... Ngasi lusiku erhi omurhima kurhi? Ka mpu bulya ntammuzigira? Nyamuzinda gukangalire erhi Ekleziya zoshi zirhuma. 29 Ndi ôbà yêne amanyire! 12 Oku nyôrha njira, nashub'ikakujira, ngonyi, nkanabula bwagonyâla nânî? Ndi ohirima, lyo mbatwîra omu myanzi balya bakaz'ilonza aha nkanabula bwayumva mbabîre bwenêne? 30 Akabâga bankalimbira mpu bayumanana nîrhu. 13 Bulya kwo bâdesire mpu rhucîkuze, niehe buzamba bwâni abantu ba bene bo liri irumbi mpu ntumwa, bakozi endyâlya bakâg'irhebana mpu ntumwa za Kristu. 14 N'okwo kurhankasomeza ndi; bulya Shetani naye anacîyôze nka malahika wa bumoleke. 15 Kuziga kurhalí kudârhi abaganda bâge nabo bacîyôze nka ntumwa za bushinganyanya. Ci obuzinda bwâbo kwo nabo bwanabâ ak'ebijiro byâbo. 16 Nashub'iderha là: harhabaga owamanya mpu ngwérhwe n'isirhe. Na mukakuderha, yêméragi mbè musirhe, lyo nânî mbà nka nacîkunga hitya. 17 Oku nkola naderha, ntakuderhe oku bwa Nyakasane, ci nka kula omusirhe anabà, erhi nnamanyire bwinjâ oku ngwérhe ebyankalimbirwa. 18 Kulya kubâ bandi banji bacîkunga kwa mubiri, ka nânî ntang'icikunga! 19 Mwe benge, murhahugûga amadâga mubâ mweshi! 20 Nêci, banammujire bajà, munacihumbire; bakammulya babishi, munacihulikire; banammunyage, bammugayaguze, ammuhè ciru n'omulimba omu irhama, murhanahinye. 21 Nkudesire nti lyo enshonyi zimmugwârha. Nkaba kwo mumanya mpu rhurhalí balume! Ci ngasi eci balimbira coshi, -ka nkuderhe nk'ogwérhwe n'isirhe, - nânî, nanacîrimbira. 22 Bali Bayahudi, nânî ndi wundi! Bali b'oku nkromoka y'Abrahamu; ci nânî! 23 Bali Baganda ba Kristu, - léro nkola naderha nka musirhe, -ne ono mbalushire! Mbalushire omu kuluza emikolo, omu kushwékwa kanji-kanji omu kushûrhwa okurhalusize olugero. Kanga nalinzir'ifâ? 24 Karhanu koshi nashûrhwa n'Abayahudi erya mikoba makumi asharhu na mwenda. 25 Empindo nazishûsirwe kasharhu; nabandwa amabuye liguma; nazika omu nyanya kasharhu; nassinga mulegerere muguma na budufu buguma omu ndalâlâ y'enyanja. 26 Kanji-kanji erhi omu njira ndi; enyîshi zampusha; nalinz'igwa omu bishumûsi; nalinz'iyîrhwa n'ab'ewmîrhu; abapagani bampusha; nalinz'ifira omu cishagala; omu irungu niene niene; enyanja yalinz'impéka; nalinz'iyîrhwa n'endyâla mpu bene wîrhu. 27 mbalushire omu kukola n'omu kurhama; kanji-kanji nalazire ntanahebiri olugohe oku lundi; ishalì n'enyoîrha, okucîshalisa kanji-kanji, okukayûla n'okubula eci nacibwîka. 28

31 Nyamuzinda n'îshe wa Nnawîrhu Yezu - olya okayagirwa ensiku n'amango! - arhababiri oku ntanywerha. (aiôn g165) 32 E Damasi, omurhambo wa mwâmi Areta ârhegeka mpu balange olugo lw'e Damasi lyo bangwârha. 33 Omu cirhimbiri bampebire, bacigeza aha kabonezo, banyakandagaza oku lukûta, na ntyo namufulumuka omu nfune.

12 Akabà kukwâni rhucîkuze, -ci kunali kurhamira busha.- nkolaga naderha n'oku Nyakasane ambonekeraga n'ebi ambishûlîre. 2 Nyîshi omuntu muli Kristu hamagera myâka ikumi n'inî. Oyo muntu, -erhi ali ahêsire omubiri, ntishi erhi agusiga ntishi, Nyamuzinda yêne amanyire, - erhi bamuzirundukana omu malunga, bamuhisa omu irunga lya kasharhu. 3 Nyîshi oku oyo muntu, erhi ali ahêsire omubiri, ntishi, agusga, ntishi, Nyamuzinda yêne amanyire, - 4 bamuzurundukîne omu paradizo, ayumva ebinwa birhankaderwa; ebi ayumvîrhe omuntu arhayêmîrwi okubiderha. 5 Oyo muntu, nêci, nanamulimbira; ci nie niehe ntankalimbira oburhalí buzamba bwâni. 6 Ncilonzagya okucîkuza, lirhankabire isirhe; bulya ntankadesire ebirhalí by'okuli. Ci nalekeraga aho, hakanajira owacinyikebwa mukulu kulusha oku abwîne ndi, nîsi erhi oku ayumva naderha. 7 Lyo n'obukulu bw'ebyo banfulûliraga burhag'irhuma nacîbona, bampeba akababo omu mubiri, kali nka ntumwa ya Shetani ekaz'intimba ebifundo. 8 Namahûna Nyakasane kasharhu erhi okwôla kurhuma, nti amuntenzekwo. 9 Naye ambwîra, erhi: «Enshôkano yâni erhakunyihi; bulya obuhashe bwâni omu buzamba mwo bucifyerekana». Nkolaga nsîmire okulimbira obuzamba bwâni, lyo obuhashe bwa Kristu bumbéramwo. 10 Okwôla kwo kurhuma nyumva nsîmire omu buzamba bwâni, omu bijâci, omu malibuko, omu kurhi ndibuzibwa n'omu burhè, erhi Kristu orhuma. Bulya amango ndi muzamba, lyo mbà muzibu! 11 Ka ntashubirage musirhe! Mwe mwananrumire. Kali singa mwe mwâli gwâsirwe okunkunga! Bulya ntâco ndushirwe n'abo bali ntumwa nkulu, ciru nkaba ntali cici. 12 Ebiyêrekana oku ndi ntumwa, mwabibwîne ekarhî kinyu: okulembera ngasi malibuko, ebimanyîso, ebisômerîne n'ebirhangâzo.

13 Ezindi Ekleziya cici zahâbirwe murhahâbagwa, Kristu ammulimwo? Nkaba abage erhi muli mihera! **6** aha nyuma ly'okubà nie ono ntammuzidoheraga? Ahâli nkaba mwamanya oku rhwêhe rhurhalî mihera! Mumbabalire okwôla kubîha nammubîhîre! **14** Bukola **7** Rhudwîrhe rhwashenga Nnâmahanga ammurhabâle bwa kasharhu obu ncîrheganyize okujà emwinyu, murhajiraga okubì; arhalî kuderha nti lyo babona oku ntanammuzidohera. Arhalî abâna bo bagwâsirwe rhuyâzise, ci kuderha nti lyo mw'oyo mujira okwinjâ, babîkire ababusi. Ci ababusi bo babîkira abâna bâbo. rhubè rhwe rhuyâga. **8** Bulyâla rhurhagwêhi buhashe **15** Niehe nnonzize okuhâna byoshi n'okucihâna niene bwa kulwîsa okuli, ci bwa kulwîra okuli bwône rhujira. nieshi-nieshi erhi mwe murhuma. Obûla mmuzigire **9** Nêci, rhusîma rhw'ono rhubè ngonyi, ninyu mubè kulushâ, ka kukwâñîne munzigire kunyi? **16** Erhi bazibu. Kwo rhunashenga omu nsengero zîrhu okwo: «Kubage!» nie ono ntammuzidoheraga; ci kulya kubà nti mushube bimâna. **10** Co cirhumire nayandika nali mwengûza, nammugwârhira omu bwenge. **17** nnandi kuli eco, nti lyo hano mbà nkola mmulîho, Ewe, k'abanarhumaga emwinyu bâli mwo muguma ntag'ikalîha omu buhashe Nyakasane ampâga mpu warhumire nammuyungukirakwo? **18** Nayinginga nyûbake, ci arhalî mpu nshabe. **11** Ntyo, bene wîrhu, Tito, nanamurhuma bo n'olya mwene wîrhu. Ka Tito mushagaluke, mucîsêze okubà bimâna, muhânane ammuyungukirekwo? K'arhalî njira nguma rhwalimwo, omurhima, muyumvanye, mubè n'omurhûla, na muguma akula okugula aha, owundi akuhebe ho? **19** Nyamuzinda w'omurhûla abà ninyu. **12** Mulamusanye KURHENG mîra mucikébwa mpu kusamba rhusamba n'ehinunugurho hitagatîfu. **13** Abatagatîfu boshi ba embere zinyu! Embêre za Nnâmahanga rhuderhera mmulamusize. **14** Enshôkano ya Nyakasane Yezu muli Kristu. Ebyo byoshi, bene wîrhu, kuderha nti mujè Kristu, n'obuzigire bwa Nyamuzinda, n'omulungano embere. **20** Bulya nyôbohire nti nkaba hano nyisha, gwa Mûka Mutagatîfu bibè ninyu mweshi! arhalî oku nnonzize mubè kwo nashanga tuyôsire; nti ninyu mwakanashanga nyôsire oku murhalonzi mbè; nti nakanashanga mulimwo ennongwè, obwâgalwa, omungo, orhudali, okuderherana kubî, okuhûranana, obucîbone n'akavulindi. **21** Nyôbohire nti amango nashubira eyo, Nyamwigirwa Nyamuzinda akanambonêsa enshonyi embere zinyu, nti hakanajira banji nalakira bajizire ebyâha, banabula bwacîyunjuza oku bijiro byâbo by'okubî, by'okuhusha n'ebŷ'okukala enshonyi.

13 Bukola bwa kasharhu obûla njà emwinyu. Ngasi lubanja lukatubwa oku cinwa ca bahamîrizi babiri erhi basharhu. **2** Nakubwîzire balya bajizire ebyâha burhanzi, nakubwîra n'abandi boshi, nnabà nanashub'ikuderha kandi ene ntabalimwo, nka kulya najiraga erhi ndi eyo obwa kabiri: nkashubira eyo, léro ntâbe bwonjo. **3** Nkabaga mulonize mubone oku Kristu odwîrhe aderhera omu kanwa kâni? Yêhe erhabâ ngonyi embere zinyu, ci ajira obuhashe muli mwe. **4** Abambilagwa oku musalaba erhi kugonyâla kurhuma, ci azîne oku buhashe bwa Nyamuzinda. Na nîrhu, rhuli ngonyi muli ye, nêci, ci rhwayish'iyôrha rhuzîne haguma naye oku buhashe bwa Nyamuzinda muli mwe. **5** Ninju mwene mubage nka mwagerêreza, mulole erhi munali omu buyêmére; mucîhangule mwene. Ka ninju mwene murhamanyiri oku Yezu

Bagalasiya

1 Paolo, ntumwa, arhalı oku bulonza bw'abantu nîsi erhi oku bulagizi bw'omuntu, ci oku nshôkano ya Yezu Kristu na Nyamuzinda ïshe wamufûlaga omu bafû, 2 nie na bene wîrhu boshi rhuli rweshi, oku Ekleziya z'e Galasiya. 3 Kuli mwe engalo n'omurhûla gwa Larha Nnâmahanga na Nyakasane Yezu Kristu, 4 wacihânaga nterekêro oku byâha bîrhu, mpu lyo arhurhenza omu bubû bw'erigulu, nka kulya Larha Nyamuzinda alonza, (aiôn g165) 5 olya okayagirwa emyâka n'emyâkal! Amen. (aiôn g165) 6 Nsômîrwe kurhi mudwîrhe mwatvíka duba-duba ntya olya wammuhamagalaga omu nshôkano ya Kristu, mpu mushimbe eyindi-yindi myanzi y'akalembe; 7 n'obwo Emyanzi y'Akalembe erhabamwo kubiri. Ci hali abantu badwîrhe bammuhiramwo akavulindi n'okulonza okuhushikanya Emyanzi y'Akalembe ya Kristu. 8 Mâshi owankaderha mpu ammuyigîriza eyindi-yindi myanzi y'akalembe erhalı nk'erya rhwammubwîrizagya, ciru akabà rhwéne nîsi erhi malahika wamanuka emalunga, oyo akahera!

9 Kulya rhwammubwîraga mîra, nashub'ikuderha buno: owammuyigîriza eyindi-yindi myanzi y'Akalembe erhalı nk'erya mwayigîrizibagwa, oyôla erhi ali mukâge!

10 Omu kuderha ntyo, ka kusîmwa na bantu erhi kusîmwa na Nyamuzinda nnonzize? Ka bantu nnonza okusîmîsa? Acibâga bantu ncilonza okusîmîsa, singa ntabà mwambali wa Kristu. 11 Nêci, leki mmubwîre, bene wîrhu: Emyanzi y'Akalembe nyigîriza erhabà ya bantu; 12 bulya arhalı muntu wayimpâga erhi kuyinyigîriza, ci Yezu Kristu yêne wayinfulûiraga.

13 Mwayumvîrhe baderha oku nayôrhaga mîra omu idini ly'Abayahudi, n'oku ntawgîrhe Lugero omu kulibuza Ekleziya ya Nyamuzinda n'omu kulonza okuyisherêza. 14 Omu idini ly'Abayahudi, nalusha bîrhu banji rhwakulaga rweshi, bulya ntâye wampimaga okusêra oku ngeso za bashakulûza. 15 Ci olya wacinyîshogaga kurbenga nciri omu nda ya nyâmà, Nyamuzinda anampamagala oku nshôkano yâge, erhi alonza 16 okummanyîsa Omugala, mpu lyo nânî ngend'imuyigîriza abapagani, ho na halya, buzira kudôsa omubiri n'omukò, 17 buzira kurbheremera e Yeruzalemu emwa balya banshokoleraga okubà ntumwa, nalikûlira omu Arabiya; okuhandi nashub'ijà e Damasi. 18 Erhi hagera myâka isharhu lyo

narheremirage e Yeruzalemu, nti ngend'ilolakwo Kefa; rhwabéra rhweshi naye nsiku ikumi n'irhanu. 19 Ci ntâ yindi ntumwa nabwîne, okuleka Yakôbo, mwene wâbo Nyakasane. 20 Ebi mmuyandikîre, Nyamuzinda yêne amanyire oku burhalı bunywesi! 21 Okuhandi nanacijà omu bihugo by'e Sîriya n'ebye's Silisiya. 22 Ci kwônene ntâl'inyishibwi omu Ekleziya za Kristu z'omu Yudeya. 23 Bakâg'iyumva baderha kwône, mpu: «Olya wakâg'irhulibusa mîra, ye kola odwîrhe ayigîriza bulya buyêmère alonzagya okuherêrekeza». 24 Bakakuza Nnâmahanga erhi nie ntuma.

2 Erhi hagera myâka ikumi n'inî, nashub'iyinamukira e Yeruzalemu rhweshi na Barnaba; nahêka na Tito. 2 Nyamuzinda wantumagayo. Nababwîra Emyanzi y'Akalembe nyigîriza abapagani; abagula bàbalimwo nababwîra habo-hâbo, nti nankanalibirhira busha, nîsi erhi mbè nalibirhîre busha. 3 Ciru na Tito, Omugereki rhwâli rhweshi, barhamusêzagya mpu akembûlwé; 4 n'obwo hâli hayishire bene wîrhu b'obwîhambe bacîdwîrhe bône, barhujamwo bufunda mpu bayish'ihengûza kurhi rhubà ntagengwa muli Kristu banashub'irhugalula omu bujâ. 5 Ci rhurhacîfîkiriraga ciru n'ehisanzi hisungunu hyône nti rhubayêmère, lyo rhummuhisakwo Emyanzi y'Akalembe nk'oku enali. 6 Nabo abagula bâli muli bo, -Oku bâli omu bwôrhore bwâbo kurhanyêrekiri, bulya Nyamuzinda arhajira kabôlo, - abo bagula ntâco bansêzize okujira. 7 Ciru babona oku nahâbirwe omukolo gw'okuyigîriza bantakembûlwa Emyanzi y'Akalembe kulyâla Petro ahâbirwe ogw'okuyigîriza abakembûle; 8 bulya owarhumaga Petro emwa abakembûle, ye wantumaga nâni emwa abapagani. 9 Erhi babona engalo nashobwîre, Yakôbo na Kefa na Yowane, bo bâli nka mitungo, barhuhâ okuboko, nie ono na Barnaba, mpu cibè cimanyiso c'ecinyabuguma. Rhwayumvanya oku rhw'ono rhwajà emwa abapagani, nabo emwa abakembûle. 10 Bakenyi bône barhubwîzire mpu rhurhayibagiraga; n'okwo kushîbirira nkushîbirira bwenêne. 11 Ci erhi Kefa aciyisha e Antiyokiya, namuhagalika, bulya àli akwâñîne okulongozibwa. 12 bulya embere abantu ba Yakôbo bayishe, Petro akâg'ilya haguma n'abapagani; ci erhi bayisha, aciyêgûla anacyungula erhi kuyôboha abakembûle kurhuma. 13 Abandi Buyahudi nabo bamushimba omu bulyâlya bwâge; mâshi ciru na Barnaba abalolerakwo. 14 Erhi mbona oku olugendo

Iwâbo lurhashimbiri okuli kw'Emyanzi y'Akalembe, bônene bo banagishwe bo n'omwemêzi Abrahamu. nabwîra Kefa embere za boshi, nti: Akabà we Irhegeko lirhuma abantu bahehérerwa 10 Nabo Muyahudi, odwîrhe wajira nka mupagani, ci arhalì nka balya bacikubagira ebijiro by'amarhegeko, balya omu Muyahudi, kurhi wankacîsêza abapagani mpu bajire kaga k'okuyish'ihehérerwa, bulya kuyandisirwe, nka Buyahudi? 15 'Rhwno rhwaburhagwa Buyahudi, mpu: Ahehérerwe ngasi yéshi orhasêra oku rhurhali aka abâla bapagani banya-byâha. 16 Ci biyandisirwe omu citabu c'Amarhegeko byoshi. 11 bulya rhumanyire oku muntu arhajirwa mwêru-kwêru Ntyo kubonekîne n'obwâlagale oku ntâye amarhegeko n'ebijiro by'Irhegeko; ci omu kuyéméra Yezu Kristu, gankajira mwêru-kwêru embere za Nyamuzinda, nîru rhwayémire Yezu Kristu, nti lyo rhuhinduka bêru- bulya obuzîne bw'omushinganyanya bubâ buyémère. kwêru omu kuyéméra Kristu, ci arhalì omu kushimba 12 Amarhegeko gôhe garhayegemera buyémère, Irhegeko; bulya ntâ muntu wankahinduka mwêru- ci ogashimba, ganamulamye. 13 Kristu arhufumize kwêru n'ebijiro by'Irhegeko. 17 Ci, omu kulonza okubâ okuhehérerwa kw'amarhegeko, erhi yène ayéméra bêru-kwêru muli Kristu, akabà rhuciri banya-byâha, okuhehérerwa rhwe rhurhumire, bulya kuyandisirwe, ka erhi Kristu ye okologa odwîrhe ecâha? Ntâ mango! mpu: Ahehérerwe ngasi yéshi oli munanike oku 18 Bulya erhi nankashub'iyûbaka ecinashâbaga niene, murhi! 14 Byabîre ntyo mpu lyo omugisho obwo nanayêrekana oku mvunyire irhegeko. 19 Kali gw'Abrahamu guhika oku bapagani muli Yezu Kristu, oku burhabâle bw'Irhegeko, nafire, narhenzibwa omu lyo rhunahâbwa Mûka Mutagatîfu rhalaganyibawa lukoba Iw'irhegeko, nti lyo ndamira Nnâmahanga: erhi buyémère burhuma. 15 Bene wîrhu, nkola nabambirwe oku musalaba haguma na Kristu; 20 nasbambâla nka kulya abantu bashambâla. Akanwa arhanaciri nie nzîne, ci Kristu ye ozîne, muli nie. kazinda -n'obwo kali kanwa ka muntu kwône-N'obûla buzîne ngwîrhe buno omu mubiri, buli buzîne ntâye wankakagalula erhi okukayushulakwo ebindi, ngwîrhe omu kuyéméra Mugala wa Nyamuzinda casinga kabè kafundike. 16 Amalaganyo Abrahamu wanzigiraga anacihâna erhi nie ntuma. 21 Ntadesiri mpu: «n'abâna bâge», nka kuno bali banji, ci: obushinganyanya omu Irhegeko burhenga, Kristu «n'ibirha lyâwe», nka kuno ali muguma, ye busha afirîre.

3 Yâga we, banyamerhe b'e Galasiya! Lero ndi wammugeresire mweki we! Ka n'amasù ginyu murhabonaga nammuyigîriza Yezu Kristu wabambagwa oku musalaba? 2 Kanwa kaguma nalonza okummudôsa: ka bijiro bya marhegeko erhi kushimba obuyémère kwarhumaga muhâbwa Mûka Mutagatîfu? 3 Kurhi oku mwahûsirage omurhima, erhi murhangira kuli Mûka tuyûkiza kuli cikoba! 4 kw'ebyo byoshi mwâbâ ntamira-busha, akabà busha mwanarhamîrage! 5 Olya ommushobôza Mûka n'okujira ebisômerîne ekarhî kinyu, ka bijiro bya marhegeko birhuma akujira, nîsi erhi bulya mushimba obuyémère? 6 Ntyôla kwo Abrahamu ayêmire Nnâmahanga, n'okwo kwarhuma abâ mushinganyanya. 7 Mumanyage oku abagwérhe obuyémère, bônene bo bâna b'Abrahamu. 8 Na kulya kubâ Amandiko gâli gamanyire oku Nyamuzinda anayêze abapagani erhi buyémère burhuma, gabwîra Abrahamu kurbengâ mîra, mpu: Amashanja goshi ganagishwe muli we. 9 Kuziga abagwîrhe obuyémère,

bulya obuzîne bw'omushinganyanya bubâ buyémère. 12 Amarhegeko gôhe garhayegemera buyémère, ci ogashimba, ganamulamye. 13 Kristu arhufumize kwêru n'ebijiro by'Irhegeko. 17 Ci, omu kulonza okubâ okuhehérerwa kw'amarhegeko, erhi yène ayéméra bêru-kwêru muli Kristu, akabà rhuciri banya-byâha, okuhehérerwa rhwe rhurhumire, bulya kuyandisirwe, ka erhi Kristu ye okologa odwîrhe ecâha? Ntâ mango! mpu: Ahehérerwe ngasi yéshi oli munanike oku 18 Bulya erhi nankashub'iyûbaka ecinashâbaga niene, murhi! 14 Byabîre ntyo mpu lyo omugisho obwo nanayêrekana oku mvunyire irhegeko. 19 Kali gw'Abrahamu guhika oku bapagani muli Yezu Kristu, oku burhabâle bw'Irhegeko, nafire, narhenzibwa omu lyo rhunahâbwa Mûka Mutagatîfu rhalaganyibawa lukoba Iw'irhegeko, nti lyo ndamira Nnâmahanga: erhi buyémère burhuma. 15 Bene wîrhu, nkola nabambirwe oku musalaba haguma na Kristu; 20 nasbambâla nka kulya abantu bashambâla. Akanwa arhanaciri nie nzîne, ci Kristu ye ozîne, muli nie. kazinda -n'obwo kali kanwa ka muntu kwône-N'obûla buzîne ngwîrhe buno omu mubiri, buli buzîne ntâye wankakagalula erhi okukayushulakwo ebindi, ngwîrhe omu kuyéméra Mugala wa Nyamuzinda casinga kabè kafundike. 16 Amalaganyo Abrahamu wanzigiraga anacihâna erhi nie ntuma. 21 Ntadesiri mpu: «n'abâna bâge», nka kuno bali banji, ci: obushinganyanya omu Irhegeko burhenga, Kristu «n'ibirha lyâwe», nka kuno ali muguma, ye Kristu. 17 Alagi oku ndesire: akanwa kafundikagwa na Nyamuzinda, amarhegeko gayishaga myâka magana anni na makumi asharhu kurbengira ako kanwa, garhankakagalula, garhankanarhenga ago malaganyo. 18 Bulya acibâga irhegeko lihâna akashambala, cirhankacibire ciragâne cikahâna. Ci ciragâne carhumaga Abrahamu arhonyibwa na Nnâmahanga. 19 Irhegeko lirigi lya bici? Lyadwîrhwe erhi byâha birhuma, kuhika liyishe liryi iburha lyalaganyibawa eciragâne; lyamanyisibwa na bamalahika oku bulagizi bw'omwimangizi. 20 Ci omulagizi arhabâ wa muntu muguma, na Nyamuzinda yêhe ali muguma yêne. 21 Ka kuligi kuderha oku Irhegeko lyankalwîsa eciragâne ca Nyamuzinda? Ntâ mango! Hacibaga irhegeko lyankahash'iâna obuzîne, lyoki obushinganyanya bwankarhencire omu Marhegeko. 22 Ci Amandiko gashwékire ebintu byoshi omu bugomi bw'ecâha, mpu lyo abemêzi bashobôla ebyalaganyibawa erhi buyémère bwâbo muli Yezu Kristu burhuma. 23 Amango obuyémère burhâli buj'iyisha, rhwâli babohe omu mpamikwa

y'Irhegeko, rhwakalinga oku rhwafulûlirwa obuyêmêre. amasù, mugampe. 16 Ka lêro nkolaga mbà 24 Ntyo Irhegeko lyàli nka mulezi warhuhisakwo mushombanyi winyu okwenge nammubwîzire okuli? Kristu, lyo obuyêmêre burhujira bêru-kwêru. 25 Ci 17 Abo bantu badwîrhe bammunywerhera mpu bunôla obuyêmêre bwayishire, ntà buhashe omulezi bammuzigira, ci kulonza balonzize okummunanûla acirhugwérhekwo. 26 Bulya mweshi muli bâna ba kuli nie, mpu babè erhi bo musérakwo. 18 Okuyumva Nyamuzinda erhi buyêmêre muli Kristu burhuma; 27 omuntu azigirwe kurhalí kubî, casinga kubè kuzigirwa kulya kubà mwe mwabatizibwe muli Kristu mweshi, omu minjà n'ensiku zoshi, ci arhalí amango ndi mwacîhundikire Kristu. 28 Murhacirimwo Muyahudi ekarhî kinyu gône! 19 Rhwâna rhwâni, ndwîrhe erhi Mugerekî; murhacirimwo mujà erhi ntagengwa; nayumva amalumwa g'okushub'immuburha, kuhika murhacirimwo mulume erhi mukazi: mweshi muli Kristu akomere omu mirhima yinyu. 20 Ciru ncibaga muguma muli Kristu Yezu. 29 N'akabà muli ba Kristu, ekarhî kinyu buno, nkahindula izù lyâni, bulya muli iburha ly'Abrahamu, mwe mwanayîme mwa birya ntacimanyiri kurhi nammujira! 21 Mbwîragi nâni, mwe mwalonza okushub'ishwêkwa n'Irhegeko, ka murhasâg'iliyumva eryo Irhegeko? 22 Kuyandisirwe mpu Abrahamu ali agwêrhe bâna babiri, muguma w'oku mujà, owundi wa kuli mukâge w'obuhya. 23 Oyo mwâna w'omujà-kazi aburhagwa buzira ciragâne, ci mugala wa mukâge w'obuhya yêhe aburhagwa ciragâne ca Nyamuzinda cirhumire. 24 Luli Iwinganyo olwo: abo bakazi zo ndagâno oku ziri ibiri. Entanzi, yarhengaga oku ntondo Sînayi, n'ibirha lyâyo liri lyu bujâ: ye Hagari, - 25 bulya Sînayi omu Arabiya abà, - ye Yeruzalemu wa buno, oli mujà bo n'abâna bâge. 26 Yeruzalemu w'enyanâ yêhe arhalí mujà, ye nyâmà. 27 Bulya kuyandisirwe, mpu: Oshagaluke we ngumba erhaburha; osîme onacîshinge we rhishi mikero; bulya abâna b'omushombè-kazi bali banji kulusha ab'omurhonyi. 28 Mw'oyo, bene wîrhu. muli bâna ba ciragâne ak'Izaki. 29 Ci nka kulya omwâna waburhagwa buzira ciragâne akâg'ishoshôba omwâna w'eciragâne, ntyo kwo binaciri kuhik'ene. 30 Ci kurhi Amandiko gadesire? Hulusa omujà-kazi bo n'Omugala, bulya omwâna w'omujà-kazi arhankayîma bo na mugala wa mukâwe w'okuli. 31 Ntyo, bene wîrhu, rhurhali bâna ba mujà, ci rhuli bâna b'omukazi w'obuhya bw'okuli.

4 Ndesire nti omwâna wayish'iýîma omu by'îshe, amango aciri murhò ntâco alusha ecibwindi, n'obwo eby'îshe byoshi biri byâge; 2 Ci anarhang'ikarhegekwa n'abalezi n'abalanzi bâge, kuhika amango îshe alonza. 3 Nîrhu kwo na kuguma: amango rhwaciri barhò, rhwâli bajà b'ebiremwa by'en'igulu. 4 Ci amango Nnâmahanga ali atwîre erhi gayunjula, arhuma Omugala waburhagwa n'omukazi, aburhwa amango g'Irhegeko, 5 mpu lyo acungula abâli bashwésirwe n'Irhegeko, anarhujire bâna ba Nyamuzinda. 6 Na bulya muli bâna bâge, Nyamuzinda ahizire omu mirhima yîrhu Omûka gw'Omugala gukayakûza, mpu: «Abba, Larha!» 7 Ntyo orhaciri mujà, ci mwâna muburhe, n'akabà oli mwâna muburhe, wayish'iâhbwa na Nyamuzinda okuyîma. 8 Galya mango murhâl'imuj'imanya Nyamuzinda, mwakâg'igashâniza abazimu, n'obwo abo bazimu barhankaba bo Nyamuzinda. 9 Lêro buno mukola tuyishi Nyamuzinda, na buno naye akola ammuishi, kurhi mwankacishimbaga ebiremwa bya busha birhajira nsimiko, n'okushub'icijira bajà bâbyo? 10 Kali kushimba mucishimba ensiku, emyézi, amango n'emyâka! 11 Nyôbohire nti kwankanabà narhamîre busha emwinyu! 12 Mmuhûnyire, bene wîrhu, mubè akâni, bulya nâni nacijizire nka mwe. Ntà bubî mwanjifire. 13 Mucikengîre oku nali mulwâla erhi nyish'immubwîriza Emyanzî y'Akalembe obw'oburhanzi. 14 n'ago magala mabî, n'obwo gwâli muzigo kuli mwe, garharhumaga mwangayaguza erhi kumbôla; ci mwanyankirira nka malahika wa Irhegeko lyoshi. 15 Ngahi erigi erya nshagali yinyu? Leki mmuhè mwarhêzire enshôkano ya Nyamuzinda. 16 Rhwêhe, obu buhamîrizi: kuchashikanaga, mwankacîhomwîre obushinganyanya rhulangâlira, Mûka Mutagaifî

5 Kristu arhurhenzize omu bujâ mpu lyo rhubà bantagengwa. Muzibuhage, mumanye mwankacîshubiza omu muzigo gw'bujâ. 2 Niene Paolo mmubwizirekwo: erhi mwankakembûlwa, ntâco Kristu acimmunalira. 3 Nêci, nshubir'ihamîrizâ oku ngasi muntu okembûlwa, arhegesirwe ashimbe erhi kumbôla; ci mwanyankirira nka malahika wa Irhegeko lyoshi. 4 Mwe mulonza obushinganyanya Nnâmahanga, nka kulya mwankayankirira Yezu Kristu omu kushimba Irhegeko, mwacîrhenzizekwo Kristu, yêne. 5 Ngahi erigi erya nshagali yinyu? Leki mmuhè mwarhêzire enshôkano ya Nyamuzinda. 6 Rhwêhe, obu buhamîrizi: kuchashikanaga, mwankacîhomwîre obushinganyanya rhulangâlira, Mûka Mutagaifî

rhubulongezakwo omu buyêmêre. 6 Kali, muli Kristu, 6 Bene wîrhu, ciru omuntu ankagwârhwa omu câha, arhalı kukembûlwa kujira akamalo, ci obuyêmêre mwe bâna ba Mûka, munamuyigîríze n'olukogo; buciyêrekana omu buzigire. 7 Amashigwe ginyu gâli ci omanye wankagwa omu mashumi nâwe! 2 Ngasi garhangire bwinjâ! Ndi wacimuhanzizagye okushimba muguma abarhule omuzigo gw'owâbo, na nt yo eby'okuli? 8 Arhalı olya wammuhamagalaga ye mwayunjuza irhegeko lya Kristu. 3 Ocîkubagira mpu wammuhâga eryo ihano. 9 Olwango lutyanguli, omuntu naye hali oku ali, n'obwo ntâkwo ali, erhi n'obuntu bwanabumburgurha bwoshi! 10 Niehe kuçîrheba acîrhebire yêne. 4 Ngasi muguma agere nnangâfîre muli Nyakasane nti murhakengêre kundi- omukolo gwâge, na nt yo alongeze obukuze omu kundi. Ci olya odwîrhe ammuhamramwo akavulindi, ciru murhima gwâge yêne, ci arhabulongezagya oku akabâ yê ndi, ahanwa. 11 Nie oyûla, bene wîrhu, bandi; 5 bulya ngasi muguma ajira ogwâge muzigo. ciru akabâ ncihanûla okukembûlwa, cirhuma bacija 6 Owayigîrizibwa akanwa ka Kristu, kukwânîne bandibuza? Kuziga okusârhzibwa n'omusalaba lero bagabâne ebirugu byâge bo n'owayigîriziba. 7 kukola kuhwîre! 12 Abôla badwîrhe bammuhiramwo Murhakâgîcîrheba: Nyamuzinda arhashekerwa. Bulya akavulindi; kali bacîshahule erhi kwo! 13 Mwêhe, ebi omuntu arhwérâga by'anâsârûla. 8 Orhwêra omu bene wîrhu, mwahamagîrwe mpu mubè nttagengwa. mubiri, ayish'isârûlamwo ebibolréresa; ci orhwêra muli Ci mumanye okwo kubâ nttagengwa kurhabâga Mûka, ayish'isârûla muli Mûka obuzîne bw'ensiku igwârhiro ly'okushimbulira amasîma g'omubiri; ci n'amango. (aiōnios g166) 9 Rhurharhamaga okukâjira ngasi muguma akarhumikira abâbo omu buzigire. aminjâ. Rhwacisârûla omu mango gakwânîne rhukabâ 14 Kali amarhegeko goshi mw'eri liguma gabâ: rhurhashubiri nyuma. 10 Nt yo, bunôla rhucigwêre Ozigire owinyu nk'oku ocîzigira wêne. 15 Ci amango, rhukajirira abantu boshi aminjâ, bwenêne akabâ munakashoshôbana n'okulyâna mwêne na bene wîrhu omu buyêmêre. 11 Ka mubwîne ebiherufi nnene, mumanye mwahezanya! 16 Co cirhumire binênenê mmuyandikire n'okuboko kwâni! 12 Balyâla mmubwîra: muleke Mûka Mutagatîfu akammuhêka, bakâlonza okusîmwa n'abantu, bâbo bo badwîrhe na nt yo murhashimbe amasîma g'omubiri. 17 bammusêza mpu mukembûlwe, n'okwo kwoshi Bulyâla omubiri gurhumvanya n'omûka, n'omûka mpu barhag'ilibuzibwa erhi musalaba gwa Kristu gurhumvanya n'omubiri; byombi birhabonanakwo, co gurhuma. 13 Kali ciru n'abakembûle bône barhashimba cinarhuma murhajira ebimulonzize. 18 Ci kwône erhi Irhegeko; ci basîma mukembûlwe, mpu lyo emibiri mwankakulikira Mûka Mutagatîfu, murhaciri omu bujâ yinyu mikembûle ebahâ igwârhiro ly'okucîkunga. bw'Irhegeko. 19 Na ntâye ohabire ebijiro by'omubiri: 14 Niehe, mâshi ntacifaga nalonzize obukuze omu okuhusha, obumaguza, okujira eby'enshonyi, 20 kandi kantu ogurhalı musalaba gwa Nnawîrhu Yezu okurherékêra abazimu, okujira eby'obukurungu, Kristu, ye warhumaga igulu Iyabambwa kuli nie, okushombana, akavulindi, obuyâgalwa, obukunizi, nâni nabambwa oku igulu! 15 Bulya okukembûlwa ennongwè, okurhayumvanya, okucîberamwo, 21 kuli ntâco, n'okurhakembûlwa nakwo kuli ntâco; okucîfinja ebya bene, endalwè, obudambi n'ebindi akantu kagwêrhe akamalo, kuli kuhinduka ciremwa bya bene ebyo. Nshubir'immukengeza, nka kulya cihyâha. 16 Abashimba eryo irhegeko, omurhûla nammubwîraga, oku abajira nt yo barhakalabarha n'obwonjo bwa Nyamuzinda kuli bo boshi, na kuli omu Bwâmi hwa Nyamuzinda. 22 Ebijiro bya Mûka Israheli wa Nnâmahanga. 17 Lero kurbhenga ene ntâye Mutagatîfu byôhe buli buzigire, bushagaluke, murhûla, ocikag'iderha mpu antabirakwo; bulya ebimanyiso bya kulemberana, lukogo, bwinjâ, kurhatwa omu kanwa Yezu biri biyandike omu mubiri gwâni. 18 Enshôkano Kirhu, 23 butûdu, bucêse bw'omurhima. Nt'irhegeko ya Nnawîrhu Yezu Kristu ebêre omu mirhima yinyu, lyankahanza bya bene ebyo. 24 Balya bali bambali ba bene wîrhu! Amen!

Kristu babambire emibiri yâbo haguma n'amashumi n'amîru gâyo. 25 Akabâ Mûka Mutagatîfu ye buzîne bwîrhu, rhuhêkwe na Mûka omu lugendo lwîrhu. 26 Rhurhakâgîcîlongeza obukuze burhali bwo; rhuleke okukahalalirana n'okuyâgalwa n'abirhu.

Befezi

1 Paolo, Ntumwa ya Yezu Kristu oku bulonza bwa Nyamuzinda, oku batagatîfu n'abemêzi muli Kristu Yezu bali e Efezi. **2** Kuli mwe engalo n'omurhûla gwa Larha Nnâmahanga na Nyakasane Yezu Kristu. **3** Ayâgirwe Nyamuzinda n'îshe wa Nnawîrhu Yezu Kristu, owarhugishaga, aruhà obwangà bw'obunyamûka bwa ngasi lubero, bwangà buhubuka omu mpingu muli Kristu! **4** Ntyo kwo acîrhishozire muli ye embere igulu laremwe mpu rhubè batagatîfu na bêru-kwêru embere zâge omu buzigire, **5** oku bulonza gwâge yêne arhulondôla mpu rhuyish'ibâ bâna bâge balere erhi Yezu Kristu orhuma, **6** oku bukuze bw'irenge ly'engalo yâge arhushobâzagya muli Omugala Muzigirwa. **7** Muli ye rhubona obuyôkoke, mukò gwâge gurhumire, obwonjo oku byâha, nk'oku obuhirhi bw'engalo yâge bunali, **8** eyo ngalo Nnâmahanga arhushobâzagya omu bushinganyanya n'omu bumanye. **9** Arhumanŷisa ihwe ly'obulonza gwâge, gulya muhigo gwâge gw'olukogo ali erhi ahizire muli Kristu, **10** mpu lyo, hano amango gayunjula, aguyukiriza: okushubûliza ebintu byoshi muli Mwâmi muguma, yerigi Kristu, ebiri emalunga n'en'igulu. **11** Muli ye kandi rhwacishozirwe mpu rhubè mîmo, rhwagoshôlwa kurhenga mîra oku bulonza bw'Olya ojira byoshi nk'oku alonzize yêne, **12** mpu lyo rhwe rhwâli erhi rhalangâlira Kristu kurhenga mîra, rhubà bukuze bw'irenge lyâge. **13** Ninyu kwo na kwo, erhi muyûs'iyumva oluderho Iw'okuli, yo Myanzi y'Akalembé k'obuyôkoke bwinyu, n'erhi mubâ mwamayêméra, muli ye mwahirwakwo ecimanyiso ca Mûka Mutatagatîfu mwalaganyibawa. **14** Oyo Mûka Mutatagatîfu co cikinja c'akashambala kîrhu, ye narheganya obucunguzi bw'olubaga Nyamuzinda acizagya, mpu lubè bukuze bw'irenge lyâge. **15** Co cirhumire, nânî erhi nyumva obuyêmère bwinyu muli Nyakasane Yezu n'obuzigire bwinyu oku batagatîfu boshi, **16** ntacihusa okuvuga omunkwa mwe murhumire nka nammukengêra omu nsengeri zâni, **17** nti Nyamuzinda wa Nnawîrhu Yezu Kristu, îshe w'irenge, ammuhè omurhima gw'obushinganyanya anammufulilre amahwe gâge, lyo mumumanya bwinjâ. **18** Mâshi ammumolekere amasù g'omurhima, mubone bulangâlire buci mwahamagalîrwe na buhirhi buci bw'irenge akashambala kâge kammubikire

omu karhî k'abatagatîfu, **19** mubone na bukulu buci burhajira Lugero obuhashe bwâge bwarhuhîre, rhwe bemêzi. Obwo buhashe bw'emisî yâge **20** abuyêrekine muli Kristu erhi amufûla omu bafû anamubwârhaza ebwa kulyo kwâge omu mpingu, **21** enyanya bwenêne kulusha ngasi Bwâmi, ngasi Burhegesi, ngasi Buhashe na ngasi Burhwâli, na kulusha ngasi izîno liderhwa, arhalî hano igulu hône, ci n'omu igulu lyâyisha. (aiôn g165) **22** Byoshi abilizire aha magulu gâge, amujira kasongêro k'ebintu byoshi, amujira irhwe ly'Ekleziya, **23** gwo mubiri gwâge, lyo n'ishwinjiro ly'olya oyunjuzize byoshi byoshi muli ngasi kantu.

2 Ninyu mwe mwâli mufire n'obubî n'ebŷâha binyu **2** mwalimwo mîra erhi mukashimba obugende bw'eri igulu n'okukashimba omuluzi w'obwâmi bw'omu cirêre, ye muzimu ntalikirira entumva... (aiôn g165) **3** Câbâ mushâna nîrhu rhweshi rhwâli ba Lugero luguma nabô mîra omu kushimba amîru gîrhu mabî, omu kukolera iralà ly'omubiri n'enyifinjo mbî, n'oku bwôrhore bwîrhu rhwâli bâna ba bukunizi ak'abandi. **4** Ci Nyamuzinda ntahwa-lukogo, obuzigire bwâge bunji arhuzigiremo burhumire, **5** n'obwo rhwâli mifiriri erhi byâha bîrhu birhuma, arhufûla haguma na Kristu, -enali nshôkano yâge yammucizagya;- **6** arhufûla haguma naye, anarhubwârhaza omu mpingu muli Kristu Yezu, **7** mpu ayêrekane omu myâka yayisha obuhirhi burhajira Lugero bw'engalo yâge n'obwinjâ bwâge kuli rhwe muli Kristu Yezu. (aiôn g165) **8** Bulya, nêci, nshôkano yâge, kuhirakwo obuyêmère, yammucizagya. Obwo bucire, arhalî omu misî yinyu burhenga, ci eri ngalo ya Nyamuzinda. **9** Arhalî omu bijiro burhenga, mpu lyo halek'ibâ owacîkuza. **10** Bulya rhuli mulimo gwâge, rhwalemire muli Kristu Yezu mpu rhujire ebijiro binjâ Nyamuzinda arhurheganyizagya okukola. **11** Kengêri amango ga mîra, mwe bapagani, -mwâli bo omu mubiri gwinyu, mwa mwakâg'iderhwa bantakembûlwa na balya baciderha bakembûle, erhi banali bo omu mubiri gwâbo gwakembûlagwa n'abantu;- **12** kengêri oku ago mango murhagwêrhe Kristu, mwâli bakagwa omu ishanja ly'Israheli, ntâ cigabi mwagwêrhe omu ndagâno Nnâmahanga alagânaga, mwâli mbulabulangâlire na mbula-Nyamuzinda en'igulu. **13** Léro buno, muli Kristu, mwe mwâli kuñ mîra, omukò gwa Kristu gwammushegezize hôfi. **14** Nêci ye buholo bwîrhu, ye wajiraga ago mashanja gombi

okubà liguma, ashâba ecisîka c'obushombanyi emyâka n'emyâka okuyish'ijira muli Nnawîrhu Kristu cakâg'ibaberûla; 15 omu mubiri gwâge arhenza Yezu. (aiôn g165) 12 Ye rhuhà, akabà rhuyémire, irhegeko haguma n'ebirhegesirwemwo n'ebigabi oburhwâli bw'okuyegera Nyamuzinda buzira bwôba. byâlyo, mpu lyo abo babiri abahindula mutu muguma 13 Ntyo mmuhûnyire nti murharhemukaga erhi muhyâhya muli ye, na ntyo alérhe omurhûla; 16 malibuko gâni garhuma, bulya lyo irenge linyu. na bombi abajire mubiri muguma, anabagalule omu 14 Co cirhumire nfukama embere za Nyamuzinda bwîra bwa Nnâmahanga omu kuyîrha obushombanyi Îshe, 15 y'îshe wa ngasi mubusi oli empingu bwâbo muli ye oku musalaba. 17 Anacyish'ihubuliza n'igulu, 16 nti ahume omu buhirhi bw'irenge lyâge, omurhûla kuli mwe, mwe mwâli kuñi, n'obuholo kuli ammukomeze n'obuzibu bwa Mûka Mutagatîfu, balya bâli hôfi. 18 Nêci, oku rhuli babiri ye rhuhisa ly'omuntu muhyâhya ommulimwo ayûshûka, 17 lyo na hali Îshe muli Mûka muguma yêne. 19 Na ntyo Kristu abêra omu mirhima yinyu erhi buyêmère bwinyu murhaciri b'embuga nîsi erhi bigolo, ci mukola ba burhuma. Mumere emizî omu buzigire, munasère mulala muguma n'abatagañifû na bâna b'omu nyumpa omu buzigire, 18 lyo muhash'iyumva, mwe n'abemêzi ya Nyamuzinda. 20 Entumwa n'abalébi co ciriba boshi, obugali n'obulî, oburherema n'obwandagalà, tuyûbakirwekwo, na Kristu Yezu Yenêne ye ibuye- 19 munamanye obuzigire bwa Kristu, ciru bukabà kaboko ka nyumpa. 21 Muli ye mwo ngasi bûbake bulushire ngasi bukengêre, na ntyo muyunjule obuhirhi busîmbana bunashunjûka, bubè ka-Nyamuzinda bwa Nnâmahanga bwoshi. 20 Kuli Oyo ogwérhe katagatîfu muli Nyakasane. 22 Muli ye ninyu mwajîre obuhashes bw'okurhujirira ngasi kantu rhwankashenga omu bûbake mpu muhinduke ka-Nyamuzinda muli erhi kugerêreza, ciru analushîse, Oyo obushashes Mûka Mutagatîfu.

3 Co irhumire, nie ono Paolo, ndi mushwêke wa Kristu Yezu mwe bapagani murhumire. 2

Bulya nkabaga mwayumvîre kurhi Nyamuzinda anshobôzagya enshôkano yâge mpu mmuhise kuli yo, 3 n'oku anfulûliraga ery'ihwe, nk'okûla mmuyandikîre omu nderho nsungunu. 4 Omu kusoma ebi mmuyandikîre ninyu mwêne mwaciymviza obumanye njira bw'ihwe lya Kristu. 5 Ery'ihwe lirhâli lisag'ibwîrwa abantu ba mîra nk'oku likola limanyirwe n'entumwa zâge ntagatîfu n'abalébi muli Mûka Mutagatîfu: 6 Abapagani bakola bayêmérîwe okuyish'ihâbwâ kashambala kaguma, bakola babà birumbu bya mubiri muguma, banakola bashangira eciragâne muli Kristu Yezu erhi Myanzi y'Akalembe erhuma. 7 Nahindusire mujâ-bugo w'eyo Myanzi y'Akalembe erhi nshôkano y'engalo Nyamuzinda anshobôzagya erhuma, ayérekana obuhashes bw'okuboko kwâge. 8 Nie munyi omu bakristu boshi, nie nashobwîre enshôkano y'okumanyîsa abapagani obuhirhi bwa Kristu burhajira Lugero 9 n'okuyéreka abantu boshi liryâ ihwe lyâli lifulike kurbhenga emyâka n'emyâka muli Nyamuzinda, Mulemi w'ebintu byoshi. (aiôn g165) 10 Obwo bushinganyanya bwa Nyamuzinda burhajira oku bwankagerwa, ciru n'Amâmi n'Amahashe g'omu mpingu, erhi gabona Ekleziya lyo gabumanyire. 11 Ntyo kwo Nnâmahanga àli alâlîre kurbhenga

emyâka n'emyâka okuyish'ijira muli Nnawîrhu Kristu 12 Ye rhuhà, akabà rhuyémire, oburhwâli bw'okuyegera Nyamuzinda buzira bwôba. byâlyo, mwe mwâli kuñi, n'obuholo kuli ammukomeze n'obuzibu bwa Mûka Mutagatîfu, balya bâli hôfi. 18 Nêci, oku rhuli babiri ye rhuhisa ly'omuntu muhyâhya ommulimwo ayûshûka, 17 lyo na hali Îshe muli Mûka muguma yêne. 19 Na ntyo Kristu abêra omu mirhima yinyu erhi buyêmère bwinyu murhaciri b'embuga nîsi erhi bigolo, ci mukola ba burhuma. Mumere emizî omu buzigire, munasère mulala muguma n'abatagañifû na bâna b'omu nyumpa omu buzigire, 18 lyo muhash'iyumva, mwe n'abemêzi ya Nyamuzinda. 20 Entumwa n'abalébi co ciriba boshi, obugali n'obulî, oburherema n'obwandagalà, tuyûbakirwekwo, na Kristu Yezu Yenêne ye ibuye- 19 munamanye obuzigire bwa Kristu, ciru bukabà kaboko ka nyumpa. 21 Muli ye mwo ngasi bûbake bulushire ngasi bukengêre, na ntyo muyunjule obuhirhi busîmbana bunashunjûka, bubè ka-Nyamuzinda bwa Nnâmahanga bwoshi. 20 Kuli Oyo ogwérhe katagatîfu muli Nyakasane. 22 Muli ye ninyu mwajîre obuhashes bw'okurhujirira ngasi kantu rhwankashenga omu bûbake mpu muhinduke ka-Nyamuzinda muli erhi kugerêreza, ciru analushîse, Oyo obushashes Mûka Mutagatîfu. 23 Ekleziya na muli Kristu Yezu, kuhika amango goshi n'emyâka n'emyâka! Amen! (aiôn g165)

4 Mmuhûnyire, nie mushwêke muli Nyakasane, nti olugendo Iwinyu lulingânane n'obwôrhere mwahamagirwemwo. 2 Mubè bîrhôhye na batûdu, munalememberane; muyumvanye omu buzigire, 3 munacîsêze okulanga obuguma bwa Mûka Mutagatîfu omu murhûla gw'ecinyabuguma. 4 Omubiri guli muguma na Mûka Mutatagañifû ali muguma; n'obulangâlire mwahamagirwemwo nabwo buli buguma. 5 Nyakasane ali muguma Yêne, n'obuyêmère buli buguma, n'obubatizo buli buguma. 6 Nyamuzinda ali muguma, y'îshe w'abantu boshi, ye kuñire boshi, akola muli boshi, anabà muli boshi. 7 Ci kwônene ngasi muguma muli rhwe ahâbirwe eyâge ngalo n'oku anatwîfragwa n'enshôkano ya Kristu. 8 Kwo Amandiko gadesire, mpu: Arheremîre emalunga, ahéka abâbôhe, agabira abantu enshôkano. 9 «Arheremîre», kwo kuderha kurhi? Ka kurhalî kuderha oku ali arhanzîr'iyandagalira omu kuzimu? 10 Oyo wayandagalaga, ye wanarheremaga, arhaluka amalunga goshi, mpu abè ishwinjiro ly'ebintu byoshi. 11 Kandi ye washobôzagya: baguma okubà ntumwa, abandi okubà balébi erhi bajâ-bugo b'Emyanzi y'Akalembe, n'abandi okubà balungere erhi bayigiriza, 12 akeresa ntyo abemêzi omu mukolo gw'oburhumisi,

mpu lyo ayûbaka omubiri gwa Kristu, 13 kuhika rhweshi birhenge ekarhî kinyu, haguma na ngasi coshi haguma rhuhike omu cinyabuguma c'obuyémère ciderhwa cibî. 32 Muciyérekane binjâ erhikwo na ba n'ec'okumanya Mugala wa Nnâmahanga, rhulinde lukogo baguma oku bandi, omu kubabalirana mwêne rhubà muntu mwimâna, rhuhike oku Lugero lukwânîne na nnene nka kulya Nnâmahanga ammubabaliraga ishwinjiro ly'omubiri gwa Kristu. 14 Ntyo léro muli Kristu.

rhurhaciyôrhe nka bâna ba birhabà bayêhûlwa eyi n'eyi na ngasi mpûsi y'enyigîrizo zarhenga omu bunywesi bw'abantu n'omu bulyâlyâ bwâbo bw'okurhebana. 15 Ci omu kujira eby'okuli omu buzigire, rhwayûshûka omu ngasi njira, rhuyegere irhwe, ye Kristu. 16 Ye hà omubiri gwoshi okusimbana n'okusêra haguma oku burhabâle bw'enungo zoshi zigulisa n'omukolo gwa ngasi cirumbu; na ntyo kwo kushunjûka n'okucîyûbaka gwône omu buzigire. 17 Léro mâshi, mmubuwîzire nnammugashire muli Nyakasane, nti murhacikâg'iyôrha nka bapagani bakashimba enkengêro zâbo za busha. 18 Obukengêre bwâbo buyunjwîre mwizimya, n'obuhwinja bw'omurhima gwâbo guhûsire bwarhumîre barhabona obuzîne bwa Nyamuzinda. 19 Bâcibêrire bacikala-nshonyi, bashimba engeso mbî y'okuhusha, bagwîra okukâjira eby'enshonyi bya ngasi lubero. 20 Ci mwêhe arhalí ntyo kwo mwayigîrizibwe Kristu, 21 akabà mwamuyumvîrhe n'akabà mwayigîrizibwe muli ye nka kulyâla binali muli Yezu. 22 Mwayigîrizibwe oku murhegesirwe okuleka obwôrhore bwinyu burhanzi n'okuhogola omuntu wa mîra, olya ojâ wabola omu kushimba enyifinjo mbî, 23 lyo muhinduka bahyâhya omu murhima n'omu nkengêro zinyu, 24 munacihundikire omuntu muhyâhya, olya Nyamuzinda alemaga oku nshusho yâge omu bushinganyanya n'omu butagatîfu bw'okunali. 25 Léro ntà kucikaz'nywerha, ci ngasi muguma akabwîra abâbo eby'okuli, bulya rhweshi rhubà ngasi muguma birumbu by'abâbo. 26 Mukunire, ci murhajiraga câha: izûba lirhazikaga n'obukunizi bucimmugwîrhe. 27 Mumanye mwankahâ hishetani engwârhiro. 28 Ngasi wali cishambo agokôle; akole n'amaboko gâge erhikwo nk'oku bishingânîne, ciru ahash'irhabâla ab'obuligo. 29 Ntà luderho lubî lurhengage omu kanwa kinyu; mukaderha ebiwa binjâ byône, birya byankabà lwingayo lwinjâ oku bandi amango gakwânîne, n'okulérhera ababiyumva akamalo. 30 Mumanye murhajiraga Mûka Mutatagatîfu gwa Nyamuzinda burhè, ye wammuhiragakwo ecimanyîso c'olusiku lw'obucunguzi. 31 Omujina, ennongwè, obukunizi, akadali, ebijâci, ebyôla byoshi

birhenge ekarhî kinyu, haguma na ngasi coshi haguma rhuhike omu cinyabuguma c'obuyémère ciderhwa cibî. 32 Muciyérekane binjâ erhikwo na ba n'ec'okumanya Mugala wa Nnâmahanga, rhulinde lukogo baguma oku bandi, omu kubabalirana mwêne rhubà muntu mwimâna, rhuhike oku Lugero lukwânîne na nnene nka kulya Nnâmahanga ammubabaliraga ishwinjiro ly'omubiri gwa Kristu. 14 Ntyo léro muli Kristu.

5 Nêci, mucisêze okushusha Nnâmahanga nka bâna bâge bazigirwa. 2 Mukayôrha muzigirîne nka kulya Kristu ammuzigiraga, acihâna yêne erhi rhwe rhurhuma mpu abè ntûlo na nterekêro y'okusimîsa Nyamuzinda. 3 Obugonyi bôhe na ngasi bindi by'enshonyi n'amagene g'eby'en'igulu, ciru amazîno gâbyo garhakag'iderhwa ekarhî kinyu: ntyo kwo kushingânîne abatagatîfu. 4 Ntâ kuganîra eby'enshonyi, nîsi erhi okuderha ebirhagwîrhi nda na mugongo, erhi okushesa abandi n'ebinwa bibî: ebyôla byoshi birhakwânîni; mukaz'ivuga Nnâmahanga omunkwa erhikwo. 5 Mumanye kwinjâ oku ntâ mugonyi, ntâ mûmaguza, na ntâye ohubira eby'en'igulu, -kwo kuli kufukamîra ebiremwa-, ntâye muli abo boshi wanalarabarhe omu Bwâmi bwa Kristu na Nnâmahanga. 6 Harhajiraga owammurheba n'ebinwa by'obunyewi: ebyo byo bihamagala obukunizi bwa Nyamuzinda oku bamugomera. 7 Mumanye mwankashangîra obubî bwâbo. 8 Mîra mwâli omu mwizimya, buno léro mukôla muli bulangashane muli Nyakasane; tuyôrhe nka bâna ba bumoleke. 9 Na ngasi hiri hinjâ, ngasi hishingânîne, na ngasi hiri hy'okuli, yo mburho y'obulangashane. 10 Mulongereze ebisimîsize Nyakasane; 11 munamanye mwankashangîra emikolo y'omwizimya erhajira kamalo, ci tuyérekane obubî bwâyo erhikwo. 12 Bulya ebi abo bantu bajira bufundafunda, ziri nshonyi okubiderha. 13 Ci ebyijérekana byoshi kubonekana bibonekana n'obwâlagale; na ngasi coshi cibonekana n'obwâlagale bubâ bumoleke. 14 Co cirhuma baderha, mpu: «Tulûka, weri îrò, zûka omu bafû, Kristu âkumolekera». 15 Ntyo mumanye bwinjâ olugendo linyu; murhahimba nka bingolongolo, ci mubè barhimanya; 16 Mukolêse bwinjâ amango muhîrwe, bulya zino nsiku ziri mbî. 17 Kuziga murhabâga bahalanjisi, ci mucisêze okumanya cici Nyakasane alonza. 18 Murhahîra mukalaluka amamu, bulya ly'iriba ly'eby'enshonyi; ci muyunjule Mûka Mutatagatîfu. 19 Mukazibwîrana ennanga, ebîtakîro n'enyimbo z'obunya-Mûka; mukayîmba n'okukuza Nyakasane n'omurhima gwinyu gwoshi. 20 Ngasi mango n'oku

ngasi kantu mukaz'ivuga Nyamuzinda ïshe omunkwa, Nyamuzinda, lyo muhash'ihma obwengehusi bwa oku izîno lya Nnawîrhu Yezu Kristu. 21 Mukaz'ikengana shetani. 22 Bulya ababisha rhulwîsa gurhalî mubiri na mwêne na nnene erhi kurhînya Kristu kurhuma. 22 mukò, ci Mâmi, n'Amahashe, n'Amarhegesi g'eri igulu Kukwânîne abakazi bayumve bibà nk'oku bankayumva ly'omwizimy; rhulwîsa abazimu babî babêra omu Nyakasane; 23 bulya omulumè ye nnawâbo omukazi, cirêre. (aiôñ g165) 13 Kuziga tuyambale emirasano ya nka kula Kristu ye nnawâbo Ekleziya, ye Muciza Nyamuzinda, ly'omu mango mabî muhashihagalika w'omubiri. 24 Kulya Ekleziya eyumva Kristu, kwo omushombanyi, muhimane, munayôrhe muzibuhire. n'abakazi bakwânîne okuyumva bibà muli byoshi. 14 Muyimangire kuli gombi! Okuli bubè gwo mukaba 25 Mwe balume, muzigire bakinywi nka kula Kristu gwinyu, obushinganyanya ebè yo mpenzi yinyu, 15 azigira Ekleziya; acîhânyire yo erhumire, 26 mpu n'obushibirizi bw'okulumîza Emyanzi y'Akalembe ayijire ntagatîfu anayicêse omu kuyishuka n'amîshi zibè zo nkŵerho zinyu. 16 Muyôrhe mufumbasire haguma n'oluderho. 27 Bulya alonzaga Ekleziya yâge empenzi y'obuyémêre, yo mwakahazamwo emyampi-ebè cirangashana, erhagwérhi izâbyo, erhi migunye- kamole y'omubî yoshi. 17 Muyambale n'ensirha migunye, nîsi erhi bindi bya bene ebyo, ci nttagatîfu na y'obucire n'engôrhe ya Mûka gwa Nnâmahanga, Iwo nyéru-kwêru. 28 Abalume nabo bakwânîne bazigire Luderho Iwa Nnâmahanga. 18 Muyôrhe muharâmya bakâbo nka mibiri yâbo bône. Ozigira mukâge erhi n'okushenga ngasi mango muli Mûka Mutagatîfu; yêne ocizigire. 29 Ntâye osaq'ishomba omubiri gwâge; mukâyîza burharhama, munasengerere abatagatîfu ci kugulîsa omuntu agulîsa n'okugugenderera kwinjâ, boshi. 19 Munsengere nâni, lyo mbona oku nka kula Kristu ajirira Ekleziya; 30 Bulya rhuli birumbu nabumbûla akanwa, nderhe nampanûle n'oburhwâli by'omubiri gwâge. 31 Co cirhuma omuntu aleka ïshe ihwe ly'Emyanzi y'Akalembe; 20 yo ndi mujâna nnina, acîshwékerekwo mukâge, banabè oku bali bugo wayo muno nkoba. Mâshi mbone oburhwâli babiri mubiri muguma. 32 Liri ihwe likulu elyo: nalonza bw'okuyiderha nk'oku ekwânîne! 21 Nhonzize okuderha oku lulu Iwîganyo Iwa Kristu n'Ekleziya. 33 nti ninu mumanye emyanzi yâni n'oku nyôsire; Ntyo ngasi muguma muli mwe azigîre mukâge nk'oku mwene wîrhu muzigirwa Tikiko, muganda okwânîne acîzigira yêne, n'omukazi akenge ïba.

6 Bâna, mukaz'iyumva ababusî binyu muli Nyakasane: okwo kushingânnîne. 2 Okaz'ikenga sho na nyoko, -ly'irhegeko lirhanzi lirimwo eciragâne-, 3 ly'obona iragi onalame myâka minji en'igulu. 4 Ninyu, mwe babusi, murhakâg'isholoshonza abâna binyu, ci omu kabalera, mubayigîrize munabahanûle muli Nyakasane. 5 Bashizi, mukaz'iyumva ba nnâhamwinyu b'en'igulu, mubarhînye munabakenge n'omurhima gurhalimwo bulyâlya, nka kulya mwankajirira Kristu. 6 Murhakâg'ikakolera isù nk'abalonz'isimîsa abantu, ci nka barhumisi ba Kristu bajira obulonza bwa Nnâmahanga n'omurhima gwoshi. 7 N'omurhima gwinyu gwoshi murhumikire Nyakasane, ci arhalî abantu. 8 Murhababiri oku ngasi muntu, akabà mushizi, akabà nttagengwa, ayishihâbwa na Nyakasane oluhembo Iw'aminjâ ajizire. 9 Ninyu, mwe bashigwa, mukabajirira nk'okwo. Muleke okukâbayôbohya, murhanayibagiraga oku Nnawâbo na Nnawinyu omu mpingu abâ, n'oku arhajira kanâna. 10 Cabuzinda-zinda, musimike muli Nyakasane n'omu buhashe bw'emisi yâge. 11 Muyambale emirasano ya

22 Mmurhumireye nti ammuhe emyanzi yîrhu anammurhûlirize emirhima. 23 Nyamuzinda ïshe na Nyakasane Yezu Kristu bashobôze bene wîrhu omurhûla, obuzigire n'obuyémêre. 24 Enshôkano ya Nnâmahanga ebè haguma na balya boshi bazigira Nnawîrhu Yezu Kristu omu kalamo karhaheka!

Bafilipi

Bulya mmanyire oku ebyo byankwânana okucunguka, ensengerô zinyu zirhumire n'oku burhabâle bw'Omûka

1 Paolo na Timoteyo, bambali ba Kristu Yezu, gwa Yezu Kristu. **20** Co ncîkubagîre ecôla, co oku batagatîfu boshi muli Kristu Yezu bali nanangalire: ntâko nankabulabula; ci mmanyire e Filipi, haguma na balungere n'abashamasi. bwinjâ, bunôla nkagandi mango goshi, oku nkalamâ **2** Kuli mwe engalo n'omurhûla gwa Larha erhi nkafà, Kristu akuzibwa omu mubiri gwâni. Nnâmahanga na Nyakasane Yezu Kristu! **3** **21** Bulya Kristu ye kola kalamo kâni, na nkafà Ngasi kummukengêra, nnamvuge Nyamuzinda wâni erhi bunguke. **22** Ci akabâ okuyôrhana obuzîne omunkwa, **4** n'omu nsengerô zâni zoshi, ngasi mango mmusengerera mweshi n'enshagali; **5** bulya mwantabîre omu kulumîza Emyanzi y'Akalembe **23** Ntabwîni ciguma nalondôla muli ebyo bibiri: ncîfinjire kurhenga olusiku lurhanzi kuhika buno. **6** Nnamanyire oku owarhondérâga ogu mukolo mwinjâ muli mwe, aguyûkiriza Iwoshi, kuhika Olusiku lwa Kristu Yezu. **7** Kushingânîne mmulongeze ntyo mweshi, bulya omu murhima gwâni mubâ. Néci, omu nkoba zâni ninyu mweshi, lyo mujà embere munabone obusîme n'omu kulwîra n'okuhamîriza Emyanzi y'Akalembe, **8** Nyamuzinda ye muhamîrizi wâni: mmuzigira mweshi kushangîra mushangîra enhôkano nahîrwe. **9** N'eci nshenga c'eci: nti obuzigire bwinyu buyûshûke ngasi lusiku kulusha omu bumanye n'omu burhimanya, **10** lyo mukaz'ibona ebiri binjâ kulusha, na ntyo mubè bacêse na bêru-kwêru kuhika Olusiku lwa Kristu, **11** munayunjule amakwânane g'obushinganyanya Yezu Kristu arhushobôzagya, oku irenge n'obukuze bwa Nyamuzinda. **12** Bene wîrhu, nalonda mumanye oku emmanja zanyishagakwo zakwânîne Emyanzi y'Akalembe. **13** Bulya omu bwâmi n'ahandi hoshi **2** Akabâ hali akantu kankalêrha oburhûlirize muli Kristu, akabâ obuzigire bwakahash'ihra omuntu omurhima omu nda, akabâ ecinyabuguma muli Mûka Mutagatîfu ho cibà, akabâ habà olukogo n'obwonjo, **2** muhire ishwinjiro oku busîme bwâni omu kukalukira haguma: mubè na buzigire buguma, na murhima muguma, na nkengêro nguma. **3** Ntâco mujirage n'omurhima gw'okucîberûlamwo mirhwe ibiri erhi gw'okucîyêrekana oku murhali; ci ngasi muguma akagerêreza n'obwîrhôhye oku abâbo bamulushire. **4** Murhakâg'ilonza ngasi muguma obunguke bwâge yêne, ci ngasi mutu akâlonza obunguke bw'abandi. **5** Enkengêro z'emirhima yînyu kwo kunsimîsize, kwo kwanashub'ikansîmîsa. **19** zishushane n'ez'omurhima gwa Kristu Yezu. **6** zinyu zirhumire n'oku burhabâle bw'Omûka

Yêhe, oku ali omu bwôrhhere bwa Nyamuzinda, Ci Nyamuzinda amufà lukogo; ci mushâna arhali arhaderhaga mpu anacînanîrize oku bukulu bwâge yêne alufire, ci na nâni, mpu lyo ndek'ibona bw'okuyumânana na Nyamuzinda; 7 ci acijira busha, akarhinda oku kandi. 28 Y'oyo mmurhumirage ayanka obwôrhere bw'omujà, erhi acijira muntu. duba, nti hano mumulolakwo, mushub'ishagaluka, Akacîyérekana nka muntu kwône omu bandi; 8 na nâni niene akarhinda kampwe emurhima. 29 acîrhôhya yêne, abà mumvi kuhika okufâ, affra oku Nêci, mumuyankire n'omwîshingo muli Nyakasane, musalaba. 9 Okwo kwo kwarhumire Nyamuzinda munakaz'ikenga abali akâge. 30 Bulya mukolo gwa amukuza, amuhà Izîno lilushire agandi mazîno goshi, Kristu gwarhumaga alinz'ifâ, alonz'ihâna obuûne 10 mpu ngasi oyumva izîno lya Yezu, akabà emalunga, bwâge, mpu oburhabâle murhankahashir'impisakwo, akabà en'igulu, akabà omu kuzimu, afukame; 11 na abumpè ahâli hinu.

ngasi lulimi lulumîze oku Yezu Kristu ye Nyakasane, oku irenge lya Nyamuzinda îshe. 12 Ntyo, bîra bâni, kulyâla tuyôrha munyumva, kwo munumvagye, arhalì amango ndi ekarhî kinyu lyône, ci bwenêne buno ntahali; mushibirire obucire bwinyu erhi munayôbohire munadwîrhe mwageramwo omusisi. 13 Bulya Nyamuzinda yêne ommuhà okulonza n'okujira ebi asîmire. 14 Muli byoshi mukole buzira kucîduduma na buzira kurhindira, 15 lyo mubâ bêru-kwêru na bacêse, mubè bâna ba Nyamuzinda barhalikwo izâbyo omu kâgarhî k'ibiru libî n'ery'emihera; ekarhî k'ery'iburha kwo mulangashana nka rhumole omu igulu. 16 Mugwârhe buzibu oluderho lw'obuzîne, ly'Olusiku Iwa Kristu nyish'icîkuza, bulya ntalibhirraga busha ntanarhamiraga busha. 17 Mâshi ciru omukò gwâni gwankabulagwa oku nterekêro n'oku ntûlo y'obuyêmêre bwinyu, nsîmire nancîshinzire haguma ninyu mweshi. 18 Kwo na kwo, müsîme munacîshinge haguma nâni. 19 Nangalire muli Nyakasane Yezu nti nammurhumira Timoteyo duba, lyo manya emyanzi yinyu, na ntyo omurhima gubêre omu nda. 20 Bulya ntâ wundi ngwêrhe ncîkubagira akâge, owankashibirira obunguke bwinyu n'omurhima gwoши. 21 Kali boshi banakalonza obunguke bwâbo bône, ci barhalwîra ebya Kristu! 22 Murhahabiri oku ayérekîne oburhwâli bwâge n'oku akozire nâni omukolo gw'okulumîza Emyanzi y'Akalembe nka kulya omwâna akola n'îshe. 23 Oyôla ye nangalire nti ye nammurhumira hano mbona lunda luhi ebyâni biyêrekire. 24 Ciru nangalire muli Nyakasane oku nâni niene ntalegam'iyyisha. 25 Ncîkêbirwe nti kukwâñîne mmugalulire Epafrodit, oyu mwene wîrhu rhushangîra naye omulimo n'amatumu, ye muganda mwantumiraga mpu antabâle omu bulagîrire bwâni. 26 Ali akola ammuduzire mweshi, anali ababîre erhi amanya oku mwayumvirhe oku alwâla. 27 Nêci, kwo binali, ali alwâzire, ciru alonz'ifâ.

3 Nêci, bene wîrhu, mucîshinge muli Nyakasane. Okushub'immuyandikira ebinarhanzir'immubwîra kurhantamya, na kuli mwe kugwêrhe akamalo. 2 Mumanye orhubwa! Mumanye abakozi babî! Mumanye abakembûle b'obwîhambe! 3 Kali rhwe bakembûle b'okunali, rhwe rhushenga Nnâmahanga muli Mûka gwâge Mutagatîfu, n'obukuze bwîrhu muli Yezu Kristu rhubulongeza, ci rhurhacîkubagira mubiri. 4 N'obwo nâni nanahash'ibona igwârhiro y'okucîkubagira omubiri. N'akabà haligi owundi wankaderha mpu ankahash'icîkubagira omubiri, nie ono mulushire. 5 Nakembûlagwa olusiku Iwa kali munâni, ndi wa mulala gw'Israheli, w'omu bûko bwa Benyamini, ndi Muhabraniya okomoka oku Bahabrianiya; oku biyêrekire Amarhegeko, ndi Mufarizeyi; 6 rhukalola obushiru, nalibuzize Ekleziya; oku bushinganyanya bw'okushimba Amarhegeko, nali muntu munwererwa. 7 Ci obwo bunguke bwoshi nal'ingwêrhe, nabulola nka muhona erhi Kristu orhuma. 8 Nêci, mbwîne oku ebintu byoshi biri muhona nkalola obunguke burhajira Lugero bw'okumanya Kristu Yezu, Nhâhamwîrhu. Ye warhumire nyêméra okuheza byoshi, nankola nkabilola nka bikabulirwa, nti lyo nyunguka Kristu 9 nnamubêmwo, arhalì n'obwâni bushinganyanya, bulya burhenga omu kushimba amarhegeko, ci n'obushinganyanya burhenga omu kuyéméra Kristu, bulya buhânwâna na Nyamuzinda bunasimikira oku buyêmere; 10 ntyo mmumanye yêne, manye n'obuhashe bw'obufûke bwâge, nshangîre n'amababale gâge, nnamushushe omu lufù lwâge, 11 Lyo mpash'iyyish'ifûka omu bafire. 12 Ntadesiri nti nkola mpisire nîsi nti nkola mbà mwimâna; ci ncikulikire enjira yâni, ndole erhi nankamushikira bulya nâni niene nagwârhagwa na Yezu Kristu. 13 Nanga, bene wîrhu, ntadesiri nti nkola ngwêrhe. Ciguma cône ndesire: nyibagire enjira namâgenda,

nyêrekîre nieshi nieshi embere zâni, 14 ndi bulibirha oku mwakâg'inyibuka, ci mwakabula obulyo. 11 nti mpike, lyo mpâbwa oluhembo Nyamuzinda Burhalî bulagîrire burhumire nderha ebyo binwa aruhumagaliraga omu mpingu muli Kristu Yezu. 15 bulya nakomerîre okusîma ngasi bwôrhere ndimo. Rhweshi rhweshi rhwe rhukola rhuli bimâna, kwo 12 Nyish'ilamira omu bukenyi, nyish'ilamira n'omu rhukwânîne rhugeréreze ntyo; n'erhi ankabà haligi buhirhi. Ngasi mango na muli byoshi nacikomerîze kundi mugeréize, muli okwo nakwo Nyamuzinda okuyîgurha n'okushalika, okubà mugale n'okubà ammumulekera obukengêre. 16 Ci kwônene, ngasi mukenyi. 13 Nanahasha byoshi n'oburhabâle bw'Olya aha rhwankabà rhuhisire, rhushimbe njira nguma. onzibuhya. 14 Ci kwônene mwajizire kwinjâ erhi 17 Mweshi muntolerekwo olwiganyo, bene wîrhu, mushangîra amalibuko gâni. 15 Ninyu mwêne munakalolako balya bashimba olwiganyo lîrîhu. murhakuhabiri, Bafilipi, oku erhi ntangira okulumîza 18 Bulya hali banji, -nammubwîzirekwo kanji, ci Emyanzi y'Akalembe n'erhi ntenga e Macedonia, ntâ nashub'immubwîrakwo ene n'emirenge omu masù-, Ekleziya yantabîre n'eciderhwa lusaranga, arhalî mwe hali banji bayôrha nka bashombanyi b'omusalaba mwêne. 16 Ciru n'erhi ndi e Tesalonika, kabiri kwoshi gwa Kristu. 19 Abôla obuzinda bwâbo kuli kuhera, mwantumîre ebi nal'indagîrireko. 17 Kurhalî kuderha enda yâbo ye nyamuzinda wâbo, n'ebankabalerhera oku nnonzize okukarhûlwa; ci nnonzize nti obunguke enshonyi bwo bukuze bwâbo; barhanayishi ebirhalî bwinyu buluge. 18 Bunôla ngwêrhe ebikwânîne by'en'igulu. 20 Rhwêhe empingu yo mwîrhu, yo byoshi, ciru na kulusha. Ndi muhirhi kурhenga erhi rhulinga oku Omuciza wîrhu Nyakasane Yezu Epafroditî ampisakwo entûlo yinyu, ogwo mugavu Kristu ayish'irhuluka, 21 ayish'ihindula omubiri gw'akasununu kinjinja, eyo nterekêro Nnâmahaanga gwîrhu gw'obuzamba, agushushanye n'omubiri gwâge ayankirira anasîmîswa nayo. 19 Naye Nyamuzinda gw'irenge, bulya agwêrhe obuhashe oku bintu byoshi.

4 Ntyo bene wîrhu bazigirwa nkumbula, mwe busîme bwâni, mwe na ntanda yâni, mukomere muli Nyakasane, bîra bâni. 2 Mpûnyire Evodiya bo na Sintiki nti bakaz'iyumvanya muli Nyakasane. 3 Nâwe Sizigo, murhabâzi wâni muzigirwa, nkuhûnyire obarhabâle; bulya bantabîre okulumîza Emyanzi y'Akalembe, bona Klementi n'abandi barhabâzi bâni. Amazîno gâbo galî mandike omu Citabu c'Obuzîne. 4 Mucîshinge muli Nyakasane ngasi mango. Nshubir'immubwîrakwo: mucîshinge. 5 Mucîyêrekane nfula omu masù g'abantu boshi. Nyakasane ali hôfi. 6 Murharhanyagya cici; ci omu ngasi bulagîrire musengere Nnâmahaanga, mumushenge, munamuvuge omunkwa. 7 Ntyo omurhûla gwa Nyamuzinda gulushire ngasi nkengêro gwâlangu emirhima yinyu n'obukengêre bwinyu muli Kristu Yezu. 8 Ceci, bene wîrhu, ngasi biri by'okuli, ngasi biri nkana, ngasi bishingânîne, ngasi bicîre, ngasi bikwânîne okuzigirwa n'okukengwa, ngasi nkômedu nyinjâ na ngasi kantu kakwânîne okukuzibwa, ebyôla byo mushîbirage. 9 Ebi mwayigîrizibwe, ebi mwayankirîre, ebi mwayumvîrhe nammubwîra n'ebi mwabwîne najira, ebyôla byo mukâg'ikajira. Na ntyo Nyamuzinda w'obuholo anabà ninyu. 10 Nasîmire bwenêne muli Nyakasane bulya mwayishir'ibona oku mwanshîbiramwo. Ntahabiri

Bakolosi

1 Paolo, ntumwa ya Kristu Yezu oku bulonza bwa Nyamuzinda, na mwene wîrhu Timoteyo, 2 oku batagatîfu na bene wîrhu bemêzi muli Kristu bali e Kolosi. Kuli mwe engalo n'omurhûla gwa Larha Nnâmahanga! 3 Rhurhahusa okuvuga Nyamuzinda omunkwa, îshe wa Nnawîrhu Yezu Kristu, nka rhwammukengéra omu nsengerô zîrhu, 4 bulya rhwayumvîrhe obuyêmère bwinyu muli Kristu Yezu n'obuzigire bwinyu oku batagatîfu boshi, 5 kulya kubà mucikubagire obulangâlire mubikîrwe omu mpingu. Obwôla bulangâlire mwabuyumvîrhe omu Luderho Iw'okuli, yo Myanzi y'Akalembe; 6 eyo Myanzi y'Akalembe yahisire emwinyu nk'oku yalumîre omu igulu lyoshi: yayâna emburho yanagandâza. Emwinyu nayo kwo na kwo, kурhenga lulya lusiku mwayumvagya mwanamanya enshôkano ya Nyamuzinda nk'oku enali, 7 bulya tuyigîrizibwa n'Epafra, murhabâzi wîrhu muzigirwa omu mukolo na murhumisi wa Kristu okwânmé okucikubagirwa. 8 Yène warhumanyâsaga obuzigire bwinyu muli Mûka Mutagatîfu. 9 Co cirhumire, kурhenga lulya lusiku rhwayumvagymo ogwo mwanzi, rhurhahusa okummusengerera n'okushenga. Nyamuzinda nti ammushobôze okumanya kwinjâ obulonza bwâge, omu bushinganyanya bwoshi n'omu bumanye bwa Mûka Mutagatîfu. 10 Na ntyo mubè n'olugendo lushingâniê Nyakasane, munamusimîse muli byoshi; tuyigâne amalehe omu ngasi bijiro binjâ, munayûshûke omu kumanya Nnâmahanga. 11 Obuhashe bw'irenge lyâge bwâmmuzibuya, muhash'iembera amalibuko goshi n'oburhwâli haguma n'obushagaluke, 12 munavuge Larha Nyamuzinda omunkwa n'enshagali, owammushobôzagya enshôkano y'okushangîra iragi ly'abatagatîfu omu bulangashane. 13 Ye warhurhenzagya omu bujâ bw'omwizimya, aj'irhudêkereza omu Bwâmi bwa Mugala wâge muzigirwa 14 warhucungulaga anarhukûlira ebyâha. 15 Ye nshusho ya Nyamuzinda orhaboneka, ye Nfula omu biremwa byoshi. 16 Bulya byoshi muli ye byalemagwa, emalunga n'en'igulu, ehiboneka n'ebirhaboneka, Entebe n'Amarhegesi, Amâmi n'Amahashe: byoshi byoshi ye wabilemaga, ye byanalemeragwa; 17 n'embere bibêho byoshi, yêhe erhi ho abâ, ye nabihereza okubâho byoshi. 18 Kandi yêne y'irhwe ly'omubiri, yo Ekleziya; y'lmerero, ye Nfula omu bafîre; na ntyo ye murhanzi muli byoshi. 19 Bulya Nyamuzinda alonize okumuhamwo obwimâna bwoshi, 20 na muli ye alonize okugalula ebintu byoshi omu bwîra bwâge, ebiri en'igulu n'ebiri emalunga, alérha omurhûla n'omukò gw'omusalaba gwâge. 21 Ninyu mwe mwâli bigolo mîra na bashombanyi erhi nkengêro zinyu n'ebijiro binyu bibî birhuma, 22 lêro bunôla ashubir'immujira bîra bâge omu mubiri gw'Omugala, erhi afâ, mpu lyo mubonekana batagatîfu, bêru-kwêru na banwererwa omu masù gâge, 23 caziga musêre buzibu omu buyêmère, mumere emizi, mukomere munabè ntadungagana omu bulangâlire bw'Emyanzi y'Akalembe mwayumvagya; eyo Myanzi y'Akalembe yayigîrizibwe ngasi ciremwa cibâ en'igulu, hano idako ly'amalunga, nânî, nie Paolo, nahindusire mujâ-bugo wayo. 24 Bunôla nsimire omu malumwa ndwîrhe nabona mwe murhumire, nnandwîrhe nayunjuza omu mubiri gwâni ehibuzire oku mababale ga Kristu, nti lyo nkwanana omubiri gwâge, yo Ekleziya. 25 Nie ono nahindusire murhumisi w'eyo Ekleziya obujâ-bugo Nyamuzinda ampâga muli mwe burhuma, mpu ndumîze Oluderho Iwâge, 26 ly'ihwe lyâli lifulike kurbhenga emyâka n'emyâka n'oku bantu ba mîra, na buno likola limanyirwe n'ahatagatîfu bâge. (aiôn g165) 27 Nyamuzinda alonize okubayêreka obuhirhi bw'irenge bw'eryôla ihwe emwa abapagani: Kristu ali ekarhî kinyu, ye bulangâlire bw'irenge! 28 Oyôla Kristu ye ruhanûla, omu kurhonda ngasi muntu n'omu kuyigîrizâ ngasi muntu n'obusinganyanya boshi, nti lyo rhuhindula ngasi muntu abè mwimâna muli Kristu. 29 Eco co ntamira, omu kulwa entambala n'oburhabâle bw'emisî mpâbwâa n'obuhashe bwâge.

2 Nnonzize mumanye ntambala ndârhî ncindwîrhe nalwa mwe murhuma, nab'e Laodiceya, na ngasi bandi barhasâg'ibona obusù bwâni menemene. 2 Nnonzize emirhima yâbo erhûlûle, balungane bwenêne omu buzigire, banayunjule obuhirhi bw'obumanye, na ntyo bamanye ihwe lya Nyamuzinda, ye Kristu, 3 ye bamwo obuhirhi bwoshi bw'obusinganyanya n'obumanye. 4 Ndesire okwo nti lyo harhajira owammurheba n'ebinwa bw'obwengûza. 5 Bulya ciru akabâ ntali muli mwe n'omubiri, ndi muli mwe n'omurhima, nnansimire okubona tuyosire bwinjâ buzira kavulindi munasêzire buzibu omu buyêmère bwinyu muli Kristu. 6

Ntyo mulame muli Nyakasane Yezu Kristu nka omubiri; n'obwo ntà kamalo kâgo, na ntâkwo kulya mwamuyigírizibagua. 7 Mumumerekwo emizî kankahash'ihima irlà ly'omubiri.

munamusêrekwo, musimikire oku buyêmère nka kulya mwayigírizibagua, munayôrhe mwavuga omunkwa. 8 Mumanye hankanajira owammujira bajà n'obwengûza bw'efilozofiya y'obunywesi, erya eyegemêra emigenzo y'abantu n'ebiremwa by'en'igulu, ci arhalì Kristu. 9 Bulya muli ye mwo obwimâna bwoshi bw'obunyamuzinda bubà omu mubiri, ninyu mushangîre obwo bwimâna muli ye, 10 ye irhwe lya ngasi Mâmi na ngasi Mahashe. 11 Muli ye mwakembírwé obukembûle burhajiragwa na nfune za muntu, mwahogola omubiri gwinyu gw'ecâha: obwôla bwo bukembûle bwa Kristu. 12 Mwabishirwe haguma naye omu nshinda erhi mubatiziba, kandi mwafûsire haguma naye omu nshinda erhi tuyéméra obuhashe bwa Nyamuzinda wamufûlaga omu bañù. 13 Mwe mwâli mufire erhi byâha binyu n'okurhakembûlwa kw'embiri yinyu birhuma, ashubir'immuhâ obuzîne haguma naye, arhubabalira ebyâha bîrhu byoshi, 14 azaza ecérhè c'omwenda rhwalimwo n'ebigabi byâco, acirhenza, acibamba oku musalaba. 15 Nago Amâmi n'Amabashe aganyaga, agabonêsa enhonyi omu masù g'igulu lyoshi, anagagwârha mpira zâge. 16 Lero irhondo harhacijiraga owammuderha oku birliba n'oku binyôbwa, nîsi erhi oku biyérekîre ensiku nkulu, erhi okubaluka kw'omwêzi, erhi olwa Sabato. 17 Ebyo byoshi biri cizunguzungu cône c'ebiyaciîsha; ci okuli kwônene guli mubiri gwa Kristu. 18 Ntâye ommurhebage mpu ammunyaga entanda yinyu omu kucikungira obwîrhôhye bwâge bw'okugashâniza bamalahika. Ebyo byoshi biri bilôrha bya balya obucîbone bwâbo burhagwêrhi nsimiko n'obukengêre bw'ecinyamubiri burhunza. 19 Abôla bantu barhasêra oku irhwe liîsa omubiri gwoши n'okugusimbanya, oku burhabâle bw'enungo n'emisî, mpu lyo gushunjûka muli Nyamuzinda. 20 Akabà mwafire haguma na Kristu oku biremwa by'en'igulu, cici cicirhumaga mwayéméra emiziyo nka kulya muciri b'en'igulu? 21 Mpu: «Omanye wankahumakwo, omanye wankalabulakwo, omanye wankamarahakwo!» 22 Kali ebyo byoshi byalemeragwa okusherêra omu kukolésibwa! Agôla marhegeko n'ezôla nyigírizo ziri za bantu! 23 Amarhegeko ga bene ago ganahash'ibonekana nka ga bantu bashinganyanya balonza obulyo bw'okugashâniza, n'obw'okucîrhohya, n'okubabaza

3 Obu mwafûsire haguma na Kristu, mukâg'ishwîra eby'enyanya, yo Kristu abutamîre ekulyo kwa Nyamuzinda; 2 mukânunirwa n'eb'yenyanya, muleke okukalalikira eby'en'igulu. 3 Bulya mwafire, n'obuzîne bwinyu bukola bubà babishe haguma na Kristu muli Nyamuzinda. 4 Amango Kristu, ye buzîne bwinyu, acîyérekana, ninyu mwayish'ilabuka mwe naye omu bukuze. 5 Kuziga mubabaze ebirumbu by'omubiri gwinyu gw'en'igulu: obugonyi, eby'enshonyi, amasîma mabî, enyifinjo mbî, n'amagene g'eb'y'en'igulu, kwo kuli nka kufukamira ebiremwa; 6 ebyôla byo birhuma Nyamuzinda akunira. 7 Ninyu mw'ene ntyo kwo mwâli tuyôsire mîra, amango mwacikâg'ikashimba ezo ngeso mbî. 8 Ci kwônene lero bunôla ebyo byoshi mubijugucirage ninyu: obukunizi, ennongwè, obulyâlya, ebijâci n'enshambâlo mbî, birhahîra bikaciyumvikana omu kanwa kinyu. 9 Murhacikâg'irhebana mwene na nnene, bulya mwahongwîre omuntu wa mîra haguma n'engeso zâge, 10 mwacîhundikira omuhyâhya, olya ocîsêza okuhinduka nshusho y'Omulemi wâge, mpu lyo ahika oku bumanye bw'okunali. 11 Aha harhaciri Mugereki erhi Muyahudi; harhaciri mukembûle erhi ntakembûlwa, harhaciri ba-ntamanya n'Abashita; harhaciri bajà erhi bantagengwa: akola Kristu yêne, ye byoshi muli boshi. 12 Nka kulya binakwâni abishogwa ba Nnâmahanga, n'abatagañfu n'abarhonyi bâge, mucihundikire omurhima gw'olukogo, n'obwonjo, n'obwîrhôhye, n'obutûdu, n'okulembera amalibuko. 13 Mukâlembérana munabalalirane akaba hali owagayîsize owâbo. Nyakasane ammubabalire: mumuyankirekwo olwiganyo. 14 Ci kulusha okwo kwoshi, muzigirane, bulya obuzigire ly'ishwinjiro ly'obwimâna. 15 Ntyo omurhûla gwa Kristu gugandâze omu mirhima yinyu: bulya ogwôla murhûla gwo mwahamagaliragwa mpu mubè mubiri muguma. Murhahusaga okukâvuga omunkwa! 16 Oluderho Lwa Kristu lusêre bwenêne omu mirhima yinyu. Mukaz'iluwirizanya, munakaz'ihanûlana n'obushinganyanya. N'omurhima gwinyu gwoši mukâyimbira Nnâmahanga ennanga, ebîtakîro n'enjimbo z'obunya-mûka, munakamuvuga omunkwa. 17 Na ngasi cinwa mwankaderha erhi cijiro mwankajira,

byoshi mubijire oku izîno lya Nyakasane Yezu, bibè ammulamusize; arahusa okummulwîrakwo omu munkwa emwa Larha Nyamuzinda oku bulagizi bwâge. nsengerô zâge, mpu lyo muzibuba, muyôrhe muli 18 Bakazi, mukâyumva babalo, nka kulya bikwâñîne bimâna, munasêre oku ngasi ebi Nnâmahanga muli Nyakasane. 19 Balumè, muzigire bakinywi, alonzie byoshi. 20 Nêci, mmuhîre obu buhamîrize: murhanabayôrheraga kubî. 20 Bâna, mukâyumva arhagohya erhi mwe murhuma, mwe n'ab'e Laodiceya ababusi binyu muli byoshi, bulya okwôla kwo kusîmîsa n'e Hiyerapoli. 21 Luka, mufumu muzigirwa, na Nyakasane. 21 Babusi, murhakâg'isholoshonza abâna Dema, bammuhîre omusingo. 22 Mulumuse bene binyu, mwakarhuma bârha omurhima. 22 Mwe bashizi, wîrhu b'e Laodiceya, na Ninfa haguma n'endêko mukaz'iyumva bannawinyu b'en'igulu muli byoshi, y'abemêzi babugânana aha mwâge. 23 Aga maruba arhalı bulya mudwîrhe mwabonwa; nka kulya abalonza hano moyûs'igasoma, mugend'igasomêkeza n'omu okusîma abantu bayôrha, ci n'omurhima nkana, bulya Ekleziya y'e Laodiceya. Ninyu kwo na kuguma, murhînyire Nyakasane. 23 Ngasi mukolo mwankajira, muhûne ag'e Laodiceya, mugasome. 24 Mumanye oku muli Nyakasane, onaciséze okubuyunjuza». 24 Nyakasane ayish'immuhemba, ammujire mîmo yâge. Ogu musingo guli gwa kuboko kwâni niene Kaz'imurhumikire Nyakasane Kristu! 25 Bulya okola Paolo. Mukâkengêra enkoba zâni! Enshôkano ya obubî ayish'ihâbwa oluhembo lw'obubî bwâge; na ntà Nnâmahanga ebè ninyu! kulola oyu ye ndi.

4 Mwe bashigwa, mukâhà bambali binyu ebishingâñîne n'ebikwâñîne. Mumanye oku ninyu mugwérhe Nnawinyu omu mpingu. 2 Muyôrhe muharâmya; mukâyîza omu kuvuga Nnâmahanga omunkwa. 3 Murhusengerere nîrhu, lyo Nyamuzinda ayigulira oluderho lwîrhu olumvi, rhuhash'ihanûla ihwe lya Kristu; lyo lirhumire ndi omu nkoba. 4 Mâshi mbone obulyo bw'okulimanyîsa nk'oku nkwanîne okuliyigîriza! 5 Mubè bashinganyanya omu lugendo lwinyu haguma n'ab'embuga; mukolêse bwinjâ amango muhîrwe. 6 Iderha linyu libè lya kusîmîsa ensiku zoshi, linunîrire nka munyu, munamany'ishuza ngasi yêshi okukwâñîne. 7 Emyanzi yâni yoshi, mwene wîrhu muzigirwa Tikiko, muganda okwâñîne okucîkubagirwa na murhabâzi wâni omu mukolo muli Nyakasane, ammubwîrayo. 8 Co cirhumire mmurhumirage, nti amuhè emyanzi yîrhu anammurhûlirize emirhima. 9 Murhumire bo na Onezimo, mwene wîrhu muzigirwa onakwâñîne okucîkubagirwa; ali w'emwinyu. Bammushambalira emyanzi y'eno munda yoshi. 10 Aristarko rhubà rhweshi omu nkoba ammulamusize, bona Marko, muzâla wa Barnaba. Y'olya bammubwîraga; akayisha emwinyu mumuyankirire kwinjâ; 11 Yezu naye, oderhwa Yusto, mpu asingi. Omu bakembûle boshi, abo bônene bantabâla okulumîza Obwâmi bwa Nyamuzinda; bàbîre burhûlirize bwâni. 12 Epafra, oburhwa emwinyu, mwambali wa Kristu Yezu,

1 Batesalonika

1 Paolo, Silvano na Timoteyo, kuli Ekleziya y'Abatesalonika eri muli Nyamuzinda ïshe na muli Nyakasane Yezu Kristu. Kuli mwe enshôkano n'obuholo! 2 Rhurhahusa okuvuga Nnâmahanga omunkwa ngasi mango mwe mweshi murhumire bukomîre, muli Nhawîru Yezu Kristu. 4 Rhurhahabiri, bene wîrhu bazigirwa ba Nnâmahanga, oku muli nshâgi zâge. 5 Bulya Emyanzi y'Akalembe rhwamudwîrhîre birhalî binwa byône, ci yali eyegemîre obuhashe, na Mukâ Mutagatîfu, n'oburhwâli burhalimwo bwôba. Ninyu mwêne mumanyire kurhi rhyûsire muli mwe nti lyo rhummukwânana.

6 Ninyu mwarhulolerakwo olwiganyo, mwacîséza okushusha Nyakasane, mwayankirira Oluderho, n'enshagali ya Mûka Mutagatîfu, n'obwo mwâli omu malibuko manji, 7 na ntyo mwabâ lwingayo oku bernêzi boshi b'e Macedonia n'e Akaya. 8 Nêci, kurbeng emwinyu Oluderho Iwa Nyakasane lwayumvîkîne, arhalî omu Macedonia n'omu Akaya mwône, ci na hoshi hoshi obuyêmère bwinyu muli Nyamuzinda bwaïjre irenge, na ntyo ntacicîrhamya nakuderha. 9 Ntâho barhadwîrhi baganîra oku mwarhuyankiriraga, n'oku mwalekaga abazimu binyu, mpu mushimbe Nnâmahanga munashige Nyamuzinda w'obuzîne n'ow'okunali, 10 munalinge oku Omugala agaluka kurbeng empingu, olya Mugala afûlaga omu bafû, ye Yezu, orhuciza obukunizi bwayisha.

2 Ninyu mwêne murhababiri, bene wîrhu, oku rhurharhamiraga busha erhi rhuyisha emwinyu. 2 Erhi rhubâ rhwamâlibuzibwa n'okujâcira e Filipi, nk'oku mumanyire, Nyamuzinda wîrhu arhuhâ oburhwâli bw'okummuyigîriza Emyanzi y'Akalembe yâge omu ntambala ndârhi la. 3 Enyigîrizo zîrhu zirhalî za bunywesi, nîsi erhi za bugalugalu erhi bulyâlyâ. 4 Ci kulya kubâ Nyamuzinda abwîne oku rhukwâîne, arhufumbasize Emyanzi y'Akalembe yâge; nîrhu nka rhwanahûla, rhurhalonza okusimîsa abantu, ci Nyamuzinda yêne oyishi ebirhuli emurhima. 5 Na ntâ mango rhusâg'iderha ebinwa by'okulimîriza,

ninyu mwêne murhakuhabiri, erhi okujira akantu kankafulika amagene g'ebey'en'igulu; Nyamuzinda ye muhamîrizi wâni muli okwo. 6 N'oli emwinyu, oli ahandi, ntasâg'ibona rhwalonza okukuzibwa n'abantu, 7 n'obwo rhwankahashire okummuyêreka obuhashe bwîrhu, kulya kubâ rhuli ntumwa za Kristu. Ci omunkwa ngasi mango mwe mweshi murhumire rhwaciijira banyinyi ekarhî kinyu, rhwayôrha nka n'okummukengêra omu nsengerô zîrhu. 3 Ngasi muzîre walisa abâna bâge n'okubashîbirira. 8 Omu kasanzi, embere za Larha Nnâmahanga, erhi kugérerêza rhugerêreza ebijiro by'obuyêmère bwinyu, n'emikolo y'obuzigire bwinyu, n'obulangâlire bwinyu bukomîre, muli Nhawîru Yezu Kristu. 4 Rhurhahabiri, bene wîrhu, emirimo n'emiluho yîrhu: rhwakâg'immuyigîriza bwinêne emunda rhuli! 9 Mucikengîre, bene wîrhu, emirimo n'emiluho yîrhu: rhwakâg'immuyigîriza Emyanzi y'Akalembe ya Nnâmahanga omu kukola budufu na mûshi nti lyo rhurhazidohera ndi muli mwe. 10 Mw'oyo na Nyamuzinda mwahanamîriza burhalimwo bwôba. Ninyu mwêne mumanyire kurhi kurhi rhwâli batagatîfu, bashinganyanya na bêru-rhwâli rhwakammuhâ omurhima, rhwanakammulahiriza nti kwêru kuli mwe bemêzi. 11 Muyishi bwinjâ oku rhwajirîre ngasi muguma muli mwe nka kula omubusi ajirira abâna bâge: 12 rhwakazir'immuhanûla, rhyâge. 13 Co c'irhumiare oku bwîrhu rhwêhe, rhurhahusa olugendo lwinyu luyôrhe lukwânanâ Nnâmahanga wammuhamagalaga omu Bwâmi bwâge n'omu irenge lyâge. 14 Nêci, bene wîrhu, mwayankîre olwiganyo oku Ekleziya za Nyamuzinda ziri omu Yudeya muli Kristu Yezu; kulya kubâ ninyu mwalibuzîbwe n'abântu b'omu cihugo cinyu nk'oku ezo Ekleziya zalibuzibagwa n'Abayahudi, 15 balyâla bayîrhaga Nyakasane Yezu n'abalêbi; bâbo bo bârlhibuzagya; barhasimîsa Nnâmahanga, banali bashombanyi b'abantu boshi. 16 Banakaruhuanza okuyigîriza abapagani mpu lyo barhacungu; na ntyo barhahusa okuyûshûla olugero lwyebiyâha byâbo. Ci lero obukunizi bwa Nyamuzinda mîra bwabarhindagakwo. 17 Rhwêhe, bene wîrhu, kurbeng rhujira nsiku rhurhabonana n'amasi, ci arhalî omu murhima, rhwayumva rhukola rhucifinjire okushub'ibona obusù bwinyu, rhwanayumva rhummuduzire bwenêne. 18 Rhwanacilalira okujà emwinyu; nie ono Paolo Nakuhizire kanji, ci shetani akarhutwîra omu majira.

19 Bundi bulangâlire buci rhugwêrhe, gandi masîma njira emmuyêreka kurhi mukwânîne okuyôrha maci rhwâbone, lindi ishungwè lihi lyârhulêrhere lyo musimîsa Nnâmahanga. Câbâ kwo munakola irenge embere za Nnawîrhu Yezu olusiku âgaluka, moyôsire ntyo. Muhirage njira, mujè embere. 2 aha nyuma zinyu? 20 Nêci, mw'oyo mwe irenge lîrhu, Mumanyire bwinjâ marhegeko maci rhwammuhîre mwe na busîme bwîrhu.

3 Erhi rhubona rhurhacihashiri, rhwahiga okuyôrha rhwêne Atena; 2 rhwarhuma Timoteyo, mwene wîrhu na murhumisi wa Nyamuzinda omu kulumîza Emyanzi y'Akalembe ya Kristu, nti ammuhibuhye anammukomeze omu buyêmère bwinyu, 3 lyo harhag'ijira owarhà omurhima muli ago malibuko. Ninyu mwêne murhabiri oku eco co cigabi cîrhu. 4 Bulya rhuli emwinyu, rhwakâg'immurhonda oku kukwânîne rhubone amalibuko; kwo byanayishirig'ibâ, murhakuhabiri. 5 Erhi mbona ntacihashiri nanacimurhuma nti adôse emyanzi y'obuyêmère bwinyu nti kwankanabâ Omushumisi mîra ammushumikaga, n'omukolo gwîrhu gubè gwafîre busha. 6 Ci buno Timoteyo arhuhandîre, arhenga emwinyu, arhudwîrhîre emyanzi minjâ y'obuyêmère bwinyu n'obuzigire bwinyu; arhubwîzire oku kudula mucirhudula, n'oku mucîfinja bwenêne okushub'irhulolakwo nk'oku nîrhu rhucîfinja okushub'immubonakwo. 7 Ntyo, bene wîrhu, omu malumwa n'omu malibuko gîrhu ga ngasi lubero, obuyêmère bwinyu bwarhuhîre omurhima. 8 Nêci, rhuyumvîrhe rhukola rhugwêrhe emisî bulya mukomîre muli Nyakasane. 9 Rhubwîragi nîrhu kurhi rhwankahash'ivuga Nyamuzinda omunkwa kuli mwe kw'aga masîma goshi rhudwîrhe rhwayumva embere za Nnâmahanga erhi mwe murhuma? 10 Budufu na mûshi erhi kushenga rhumushenga burhahusa, nti rhushub'ibona obusù bwinyu, rhunayûshûle ebibulikîne omu buyêmère bwinyu. 11 Mâshi Nyamuzinda yêne, Larha na Nnawîrhu Yezu, barhufukûlire enjira y'okuhika emwinyu! 12 Ninyu Nyakasane ammuyôllose anammujire bimâna omu kuzigirana mwêne na nnene n'omu kuzigira abantu boshi nk'oku rhummuzigira! 13 Na ntyo akomeze emirhima yinyu; ayijire myéru-kwêru omu butagatîfumwene na busîme bwîrhu. 14 Akabâ rhuyêmîre oku Yezu afire anañfûka, ntyo kwo abafîre muli Yezu nabo banayish'ibâ: Nyamuzinda anabahêke bo naye. 15 Okûla rhummubwîzirekwo n'obuhashe b'Oluderho lwa Nyakasane: rhwe rhucizîne, rhwe rhwâbè rhucirîho amango Nyakasane agaluka, rhurhakashokolera abafîre. 16 Bulya, oku cimanyîso, oku izù lya Malahika mukulu n'oku mushekera gwa Nyamuzinda, Nyakasane yêne anayandagale, kurbengha empingu, n'abafîre muli Kristu bo bâfûke barhanzi. 17 Okubundi nîrhu, rhwe nabo omu bitù, rhuj'ishimânanana na Nyakasane omu malunga; na ntyo rhwâbêre na Nyakasane ensiku zoshi. 18 Mukaz'irhûlirizanya n'ebyo binwa.

4 Nêci bene wîrhu, rhummuhûnyire rhunammuyinginzire muli Nyakasane Yezu nti mushimbe erya njira rhwammuyigîrizaya, erya

5 Oku nsiku n'amango, bene wîrhu, ntâ bulagîrire mugwêrhe bw'okubiyandikirwa. 2 Ninyu mwêne mukumanyire bwinjâ: Olusiku lwa Nyakasane kwo

luyisha nka cishambo c'omu budufu. 3 Amango nti aga maruba gasomerwe bene wîrhu boshi. 28 abantu baderhe mpu: «Murhûla na kalembe», lyo Enshôkano ya Nnawîrhu Yezu Kristu ebè ninyu! obuhanya bwâbahonere oku caligumiza, kula emikero mibishi enarhogera omukazi oli izîmi, barhakanabona oku bayâka. 4 Mwêhe, bene wîrhu, murhali omu mwizimya, mpu olwo lusiku lummurhibukirekwo nka cishambo. 5 Mweshi muli bâna b'obumoleke n'ab'omûshi. Rhurhali bâna ba budufu nîsi erhi ba mwizimya. 6 Kuziga rhurhajaga îrò ak'abandi, ci rhubè masù erhikwo, rhurhanabaga badâdà. 7 Abajà îrò, budufu balijà, n'abalaluka, budufu balaluka. 8 Ci rhwêhe, rhwe b'omûshi, rhurhabaga badâdà; rhuyôrhe rhufumbasire empenzi y'obuyêmère n'obuzigire, rhuyambale n'ensirha y'obulangâlire bw'obucire. 9 Bulya Nyamuzinda arharhulemeraga bukunizi, ci mpu rhubone obucire Nnawîrhu Yezu Kristu orhumire. 10 Arhufirire mpu rhukabà rhuzîne erhi rhukabà rhurhazîni, rhulame rhulungîne naye. 11 Ntyo mukaz'irhûlirizanya mwêne na nnene, munakahânana olwiganyo Iwinjà, nk'okûla munajira. 12 Rhummuhûnyire, bene wîrhu, nti mukâkenga balya bammuluhi, abammukulîre muli Nyakasane, banakammuhanûla. 13 Mubazigire kwâgo-kwâgo omukolo gwâbo gurhumire. Mubè n'omurhûla ekarhî kinyu. 14 Mâshi, bene wîrhu rhummuhûnyire nti muhanûle abalerha akavulindi, muhè abwôba omurhima, muzibuhye engonyi, munakalembra abantu boshi. 15 Mumanye hankajira owagalulira omuntu obubî oku bubî; ci ngasi mango mucihangâne okujirirana aminjâ mwêne na nnene, mugajirire n'abantu boshi. 16 Mukâshenga oburhahusa. 18 Oku ngasi kantu mukaz'ivuga omunkwa, bulya ntyo kwo Nnâmahanga alonza kuli mwe, muli Kristu Yezu. 19 Murhazimaga Mûka Mutagatîfu; 20 murhagayaguzagya enshôkano y'obulébi; 21 ci mulole bwinjâ ngasi kantu, n'ebiri binjâ byo tuyôrhanage. 22 Mucilange oku ngasi coshi ciderhwa cibî. 23 Nyamuzinda w'omurhûla yêne ammujire batagatîfu Iwoshi Lwoshi, alange emyûka n'emirhima n'emibiri yinyu buzira izâbyo kuhika olusiku Nnawîrhu Yezu Kristu ayisha. 24 Ommuhamagire arhatwa omu kanwa kâge, yêne ye wajira okwo. 25 Murhusengerere nîrhu, bene wîrhu. 26 Mulamuse bene wîrhu boshi n'ehinûnugurho hitagatîfu. 27 Mmuhûnyire bwenêne muli Nyakasane

2 Tesalonika

1 Paolo, Silvano na Timoteyo, kuli Ekleziya y'Abatesalonika eri muli Larha Nyamuzinda na muli Nyakasane Yezu Kristu. **2** Kuli mwe enhôkano n'obuholo bwa Nyamuzinda ïshe na Nyakasane Yezu Kristu! **3** Rhukwânnîne okukâvuga Nnâmahaṅga omunkwa ngasi mango mwe murhumire, bene wîrhu; okwo kushingânnîne, bulya obuyémêre bwinyu budwîrhe bwayûshûka bwenêne, n'obuzigire bwa ngasi muguma muli mwe oku bâbo buli bunene; **4** ciru nîru rhwêne rhukola rhuciṅunga omu Ekleziya za Nnâmahaṅga erhi mwe murhuma, kulya kubà mwazibuhire mwanalanga obuyémêre omu mababale n'omu malibuko mubona. **5** Okwôla kuyêrekana oku Nyamuzinda atwa olubanja okushingânnîne n'oku mukwânnîne Obwâmi bwa Nnâmahaṅga mudwîrhe mwaluhira. **6** Nêci, kukwânnîne obushinganyanya bwa Nyamuzinda okugalulira abâmmulibiza amalibuko, **7** n'okummuhà, mwe mudwîrhe mwalibuziba, okuluhûka haguma nîru, amango Nyakasane Yezu aciyêrekana emalunga haguma na bamalahika b'obuhashes bwâge, **8** omu ngulumira y'omuliro, mpu ahâne balya barhishi Nyamuzinda barhanayumva Emyanzi y'Akalembé ya Nnawîru Yezu. **9** Abôla bayish'iħâbwa obuhane bw'okukagwa n'okuherêrekera ensiku n'amango kuli n'obusù bwa Nyakasane n'irenge ly'obuhashes bwâge, (aiōnios g166) **10** olusiku ayisha mpu akuzibwe omu batagatîf bâge, anabè cirhangâzo omu ngasi bamuyémîre boshi. Ninu mwayémîre obujâ-bugo bwîrhu! **11** Okwo kwo kurhuma rhurhahusa okummusengerera, nti Nyamuzinda wîrhu ammujire bantu bakwânnîne eci ammuhamagaliraga, abayunjuze n'obuhashes bwâge emihigo yinyu yoshi y'okujira aminjà n'emikolo y'obuyémêre bwinyu; **12** ntyo izino lya Nnawîru Yezu likuzibwe muli mwe, ninu muli lyo, oku lugero lw'engalo ya Nyamuzinda wîrhu na Nyakasane Yezu Kristu.

2 Rhumuhûnyire, bene wîrhu, oku biyêrekire okuyisha kwa Nnawîru Yezu Kristu n'okubugâhana kwîrhu rhwe naye, **2** nti emwinyu; **2** rhufume abantu babî n emihera; bulâla murhayémêraga bammufudusa omurhima erhi arhaliboshi bayankirira obuyémêre. **3** Nyakasane bammuyôbohye n'obulêbi nîsi erhi n'enderho erhi arhatwa omu kanwa kâge: yêne ammužibuya maruba, bammurhebe mpu byarhenga emwîrhu, anammucingé oku Mubî. **4** Rhucîmmwikubagîre mumanye mpu olusiku lwa Nyakasane lwa hofî. **3** bwenêne muli Nyakasane nti munajire ebi

Ntâkwo muzigage omuntu arnmurheba. Burhanzi kukwânnîne obugomi buyishe n'Omubî acibishûle, gwo Muhera, 4 ye Mubisha, olya ocîhira enyanya lya ngasi ciderhwa Nyamuzinda erhi eci bagashâna kuhika okujitamala omu ka-Nyamuzinda n'okuderha mpu ye kola Nyamuzinda. **5** Ka murhacikengiri nakâg'immubwîra okwo bulya ndi emwinyu? **6** Murhanahabiri ecihadgalisire Omubisha buno, mpu arhaciyyêrekanaga agarhali amango gâge. **7** Nêci, kurhenga buno ihwe ly'obubî lidwîrhe lyajira omukolo gwâlyo. Omuhagalisiere erhi akabà nk'acîyêgûla, anamuherêrekeze n'obulangashane ayish'iyyishamwo. **8** obwo Omubî anacibishûla, ci Nyakasane Yezu anamuherêrekeze n'obulangashane ayish'iyyishamwo. **9** Amango ogwo Muhera gwâyisha, gurhabule kujira, n'oburhabâle bwa shetani, ebisômerîne bya ngasi lubero, n'ebimanyiso, n'ebirhangâzo by'okurhebana, **10** na ngasi burhebanyi bwoshi bw'obubî, mpu ahabûlemwo emihera, bulya erhayankiriraga obuzigire bw'okuli bwankabacizze. **11** Okwo kwo kwarhumire Nyamuzinda abalikiramwo nyandumà wabahabula anabayémêza obunywesi, **12** mpu lyo bakagwa balya boshi barhayémêraga eby'okuli, ci bananira oku bubî. **13** Rhwêhe rhukwânnîne okukâvuga Nnâmahaṅga omunkwa ngasi mango erhi mwe murhuma, bene wîrhu bazigirwa ba Nyakasane, bulyâla Nyamuzinda acîmmwîzozire kurhenga aha murhondêro, mpu ammužize, ammužire batagatîf n'obuhashes bwa Mûka Mutagatîf, munayôrhe tuyémîre okuli. **14** Kwo amuhagaliraga okwo n'obugo bwîrhu bw'Emyanzi y'Akalembé, mpu lyo mubona irenge lya Nnawîru Yezu Kristu. **15** Ntyo, bene wîrhu, mukomere, munasêre kw'erya migenzo rhwammuyigirizaga n'akanwa erhi omu maruba. **16** Nnawîru Yezu Kristu yêne na Larha Nyamuzinda orhuhâ oburhûlirize burhakaheka n'obulangâlire bwînjinjâ erhi nshôkano yâge erhuma, (aiōnios g166) **17** barhûlirizagye emirhima yinyu banayikomeze omu ngasi cijiro cinjâ n'omu ngasi luderho lwinjâ.

rhwamurhegesire n'oku mwanayôrha mubijira: 5
Mâshi Nyakasane agenge emirhima yinyu omu
buzigire bwa Nyamuzinda n'omu kusêrakwo
Kristu! 6 Rhummurhegesire, bene wîrhu, oku izîno
lya Nyakasane Yezu Kristu, nti muyâke ngasi
mwene wîrhu ôbà mwôlo n'orhashimba emigenzo
rhwammusigiraga. 7 Ninyu mwêne murhababiri oku
kukwânîne murhulolerekwo olwiganyo. Erhi rhuli
emwinyu, rhurhabêraga buzira mukolo, 8 na ntâye
rhwadesire nti rhwankalya omugati gwâge busha;
ci budufu na mûshi erhi kukola rhukola n'okuluha,
nti lyo rhurhazidohera ndi muli mwe. 9 Kurhali
kuderha oku ntà buhashe rhwàli rhugwérhe, ci nti
rhummubêre lwîganyo lw'okukulikira. 10 Bulya rhuli
emwinyu, ka rhurhammubwîraga nti akabà omuntu
arhalonza okukola, aleke n'okulya? 11 Kurhi kulya
rhwaciyumvirhage barhubwîra mpu baguma muli
mwe bali bwôlo, mpu barhakola bici, ci kwônene
erhi banacihira omu birhabayérekiri? 12 Abôla
rhubarhegesire rhunabahûnyire muli Nyakasane
Yezu Kristu nti bakole n'omurhûla, banalye ebiryo
by'omu maboko gâbo. 13 Mwêhe, bene wîrhu,
murharhamaga okukâjira aminjà. 14 Akabà hali
orhalonz'iyumva enyigîrizo zirimwo agâla maruba,
mumumanýírire, muleke okukâjâ ah'ali, ly'enshonyi
zimûmye. 15 Kwônene mumanye mwankamulola
nka mushombanyi, ci muuhanûle kulyâla omuntu
ahanûla mwene wâbo. 16 Nyamuzinda w'omurhûla
yêne ammuhè omurhûla ngasi mango na muli byoshi!
Nyakasane abè ninyu mweshi! 17 Ogu musingo guli
gwa kuboko kwâni niene Paolo. Eco co cimanyiso ca
ngasi maruba gâni. 18 Enshôkano ya Nhawîrhu Yezu
Kristu ebè ninyu mweshi!

1 Timoteyo

1 Paolo, ntumwa ya Yezu Kristu oku irhegeko ly a

Nyamuzinda, Muciza wîrhu, n'erya Kristu Yezu, bulangâlire bwîrhu, 2 kuli Timoteyo, mugala w'okuli omu buyêmêre: enshôkano, obwonjo n'obuholo bikugabirwe na Nyamuzinda ïshe na Nnawîrhu Kristu Yezu! 3 Bulya njà e Macedonia, nakuhûnyire nti osigale e Efezi, lyoohanza balya bandi okukâygîriza ezago-zago nyigîrizo, 4 n'okuyêméra emigani nêcinyamulala c'amâburhwa garahaheka. Ebyo byoshi kavange bilérha ahâli h'okurhabâla omukolo gwa Nyamuzinda gw'obuyêmêre. 5 Omu kurhegeka ntyo, kulonza nnonzize okulérha obuzigire burhenga omu murhima gucîre, n'omu nkengôro nkana, n'omu buyêmêre burhalimwo bulyâlya. 6 Erhi baleka eyo njira, baguma bahabusire, bahinduka bakadebende; 7 bo balya balonza oku badwîrhe bahamîriza, bayigîriza b'Amarhegeko, n'obwo barhamanyiri ebi badwîrhe baderha n'ebi badwîrhe bahamîriza. 8 Nêci, Irhegeko liri linjâ likakolésibwa okushingânîne. 9 Kukwânlîne okumanya oku Irhegeko lirhajiragwa bashinganyanya, ci byâbi lyajiragwa n'abagoma, emihera na banya-byâha, abarhakenga Nyamuzinda n'abamulogorhera, abayîrha bishe na bannina, n'ebishumûsi, 10 abagonyi n'entazi, abarhunzi b'abantu n'abanywesi, abalahira ebîra n'abajira ngasi kantu karhashingânîni enyigîrizo z'okuli 11 zo zirya nyigîrizo zibâ omu Myanzi y'Akalembe y'irenge lya Nyamuzinda w'obukuze nabîsibagwa. 12 Mvuzire Nnawîrhu Kristu omunkwa, owampaga emisî, kulya kubâ acinyikubagîre, ampamagala mpu mbè mujâ-bugo wâge, 13 n'obwo nakâg'imulogorhera burhanzi, nakâlibuza abaganda bâge nanakabajâcira. Ci kwônene anfîre lukogo, bulya omu buhwinja najiraga okwo, erhi ntagwêrhi buyêmêre. 14 N'enshôkano ya Nnawîrhu yanacigandâza muli nie haguma n'obuyêmêre n'obuzigire buli muli Kristu Yezu. 15 Aka kanwa kali K'okuli kanakwânlîne okuyêmêrwa Iwoshi: Kristu Yezu ayishire en'igulu mpu acize abanya-byâha, nie na wa burhanzi muli bo. 16 N'akabâ nabéfîrwe obwonjo, kwâli kuderha mpu, muli nie wa burhanzi, Yezu Kristu ayêrekane olukogo Iwâge Iwoshi, mpu nambè Iwîganyo Iw'abâmuyêmêre lyo babona obuzîne bw'ensiku n'amango. (aiônios g166) 17 Kuli Mwâmi w'ensiku n'amango, Mwâmi

orhankafâ, orhanabonekana, Nyamuzinda muguma dolodolo, obukuze n'irengeemyâka n'emyâka! Nêci ntyo! (aiôn g165) 18 Ly'irhegeko nkuhîre eryo, mwâna wâni Timoteyo; lilingânîne amalêbi bakulébagakwo. Kukwânlîne ago malêbi gakuzibuhye, ly'olwa entambala nyinjâ, 19 onayôrhe ogwêrhe obuyêmêre n'omurhima nkana; bulya erhi babirîkirira, baguma bâlohamâ omu by'obuyêmêre. 20 Muli bo muli Himeneyo na Aleksandro, nakwêbaga Shetani, nti lyo irhondo barhacishub'ilgororha.

2 Kulusha byoshi, mpûnyire nti bashenge, baharâmye, basengere, banavugire abantu boshi omunkwa: 2 abâmi n'abarhegesi boshi, lyo rhubona akalamo k'omurhûla buzira kavulindi, omu bukombêdu n'omu bugula. 3 Okwo kuli kwijâ kunasîmisa Omuciza wîrhu Nyamuzinda, 4 olonza abantu boshi bacunguke banahash'imanya eby'okuli. 5 Bulya Nyamuzinda abâ muguma yêne; n'omwimangizi ekarî ka Nyamuzinda n'abantu naye abâ muguma, anali muntu, ye Kristu Yezu, 6 wacîhânaga yêne mpu abè mponganô oku bantu boshi. Obwo bwo buhamîrizi Nnâmahanga yêne ahânaga omu mango ali erhi atwîre, 7 bwo nanarholeragwa mpu mbè mujâ-bugo na ntumwa yâbo, -ndesire okuli, ntanywêrha, mpu nyigîrize abapagani obuyêmêre n'okuli. 8 Nêci, nnonzize abalume bakâshenga hoshi hoshi, bakâlambûlira amaboko gâbo gacîre enyanya, buzira karhindâ na buzira nnongwè. 9 Abakazi nabo bayambale emyambalo ebakwânlîne, babè n'obukenge n'olugero; baleke okukâhunga emviri zâbo n'okukâybambala amasholo nîsi erhi amagerha n'emishangi y'engulo ndârhi; 10 Ci bakaz'ishîbirira ebijiro binjâ, nka kulya kunashîngânîne abakazi bacîderha bakombêdu. 11 Amango g'enyigîrizo, kukwânlîne omukazi ahulike n'obukenge. 12 Ntahiri omukazi obuyêmêre bw'okuyigîriza erhi okurhegeka omulume; ahulike. 13 K'arhalî Adamu ye warhangag'ilemwa, na Eva akulikira? 14 Arhanali Adamu warhebagwa; ci omukazi erhi abâ amarhebwa, ahirima omu câha. 15 Ci kwônene ayish'icunguka omu kubâ muzîre, caziga ayôrhe ali mucêse omu buyêmêre n'omu buzigire n'omu butagaffu.

3 Olu luderho luli Iw'okuli: erhi omuntu ankacîfinja okubâ lungere, erhi mukolo mwinjâ acîfinjire. 2 Lungere akwânlîne abè muntu mwêru-kwêru,

owajire omu buhya liguma lyône; arhabaga mudâdà, omunkwa. 4 Bulya ngasi kantu Nyamuzinda alemire ci abè murhondêza na mukengwa; abè mutu kali kinjà, na ntâco cankahanzibwa nka cikolésibwe oyîsh'ihandîsa ebigo n'owankahash'ibiyigîriza; 3 omu kuvuga omunkwa; 5 kulya kubà cicêsbwe arhabaga mulalwè, nîsi erhi mulwî, ci abè mutûdu; n'oluderho Lwa Nnâmahanga n'omusengero. 6 arhabaga wa nnongwè, arhanabaga wa magene Omu kurhondéreza bene wîrhu ebyo, wâbâ g'ebey'en'igulu. 4 Amany'irhegeka bwinjâ enyumpa murhumisi nkana wa Kristu Yezu, waleragwa n'ebinwa yâge, analere abâna bâge omu bukenge n'omu by'obuyémêre n'eb'yenyigîrizo nyinjâ wasêzirekwo. 7 bwôrhere nkana. 5 Bulya, omuntu orhish'irhegeka Ci emigani erhagwêrhi nda na mugongo n'ebijalîzi eyâge nyumpa, kurhi ankahash'ishîbirira Ekleziya by'abagikulu, okabiyâka; ci okaz'ikombêra oburhumisi ya Nnâmahanga? 6 Arhabaga mukristu muhyâhya, bwa Nnâmahanga erhikwo. 8 Bulya okushîbirira emisî ly'arharhunda n'obucîbone, obone amahirima mwo y'omubiri kurhagwêrhi kamalo kanene; ci okukombêra cirya câha Shetani ahirimagamwo. 7 Kukwânnîne oburhumisi bwa Nnâmahanga kukwânnana muli aderherwe obuhamîrizi bwinjâ n'abantu b'embuga, byoshi, bulyâla kwalaganyizibwe obuzîne bwa bunôla lyarhagayaguzibwa arhanag'igwa omu mirhego n'obwaciyisha. 9 Ako kanwa kali k'okuli kanakwânnîne ya Shetani. 8 Abashamasi nabo kwo na kwo, okuyêmêrwa Iwoshi. 10 Okwôla kwo kurhuma babè bantu bakengwa, barhabaga ba kuderha rhulibuka n'okulwa entambala, bulya rhulangâlire kubiri, babè ba lugero omu kunywa amamvu, Nyamuzinda ozîne, ye Muciza w'abantu boshi, ci barhabaga bantu ba kulonza obunguke bubî. 9 bwenêne ow'abemêzi. 11 Kwo wakâhanûla ntyo Balange ihwe ly'obuyémêre omu murhima gucîre. n'okuyigîriza. 12 Ntâye ogayaguzagye obusole 10 Nabo kukwânnîne barhang'ibarhangula, n'akabà bwâwe; ci obè lwîganyo oku bemêzi omu nderho, ntâco bababwînekwo, bayêmérwe omu mukolo omu lugendo, omu buzigire, omu buyêmêre, n'omu gw'obushamasi. 11 Abakazi nabo kwo na kuguma, bucêse bw'omurhima. 13 Omu kulinda oku nayisha, babè bakengwa, barhabâga ba kalimi, barhabaga ocîsezagye okukâsoma, okukâhanûla n'okukâyigîriza. badambye, bakwânnane okucîkubagirwa muli byoshi. 14 Orhabulaga kwashîbirira enshôkano ekulimwo, 12 Abashamasi babè bantu bàjîre omu buhya erya nshôkano wahâbagwa n'abalêbi, bulya endêko liguma lyône, bamany'ilera kwinjâ abâna bâbo y'abadâhwa ekulambûlirakwo amaboko. 15 Okwo n'okurhegeka enyumpa zâbo. 13 Bulya abajira kwinjâ okunanîrize omu murhima; ocîshwêkerekwo wêshi omukolo gwâbo gw'obushamasi, bayish'ikwânnana wêshi, lyo boshi babona oku odwîrhe wajà embere. ecikono c'okukengwa n'okubà ntwâli omu buyêmêre 16 Ocîmanye wêne, omanyé n'enyigîrizo zâwe; buli muli Yezu Kristu. 14 Nkuyandikire okwo erhi onazisêrekwo. Okajira ntyo, wacîciza wêne, onacize nanangâlire nti nayisha emwâwe duba. 15 Ci abakuyumvirhiza.

nkayish'ilegama okuyisha, nnonzize omanyé kurhi okwânnîne okukâyôrha omu nyumpa ya Nyamuzinda, yo Ekleziya ya Nnâmahanga ozîne, gwo mutungo co na ciriba c'okuli. 16 Nêci, ntâye wankakulahira, liri likulu ihwe rhugashâniza: Lyabonekîne omu mubiri, lyayêra muli Mûka Mutagatîfu, lyabonwa na bamalahika, lyamanyîsibwa omu mashanja, lyayêmérwa omu igulu, lyahékwa omu irenge.

4 Mûka Mutagatîfu akudesire n'obwâlagale oku, 5 Omukana w'okunali, olya oli yênenen en'igulu, omu nsiku nzinda, baguma bâhakana obuyémêre, Nyamuzinda ye ahiramwo obulangâlire bwâge, bashimbe abazimu b'okurhebana n'enyigîrizo za na budufu na mûshi erhi kushenga ashenga shetani; 2 bârhebwa n'abanywesi balyâlya, n'okuharâmya. 6 Ci orhîshi cindi agarhalî masîma, bananisirwe ecûma c'omuliro omu murhima gwâbo. 3 ciru akabà azîne, erhi mîra afaga. 7 Okwo nakwo Bâkâhanza obuhya: n'ebirylo Nyamuzinda alemaga obabwîrekwo, lyo bayôrha bali bêru-kwêru. 8 Omuntu mpu abemêzi n'abayîshi okuli bakablya omu kuvuga orhashîbirira abâge, bwenêne abà omu mwâge, oyo

erhi alahîre obuyêmêre bwâge; alushire omupagani 6 Ngasi boshi bali omu mushigo gw'obujà bamanye obubî. 9 Ntâ mukazi oganjiragwa omu bakana oku bannâhamwâbo bakwânîne obukenge arhanaj'iyunjuza myâka makumi gali ndarhu, anabè bwoshi; ntyo izîno lya Nyamuzinda n'eniyigîrizo mukazi orhajaga omu mwa balume babiri. 10 zâge birhag'ijâcirwa. 2 Balya bashiga abemézi, Kukwânîne abè amanyikîne oku bijiro byâge binjâ, abè barhakâg'ibagayaguza mpu okwenge bali bene alezire kwinjâ abâna bâge, abè ahandisize ebigolo wâbo, ci bakabarhumikira bwinjâ kulusha, bulya abo n'okushuka abatagatîfu amagulu, abè arhabîre abâli bakolera bali bemézi na bazigirwa ba Nnâmahanga. omu malibuko, anabè ajizire aminjâ ga ngasi lubero. 11 Kwo wakâyigîriza ntyo, kwo wanakanâlûla. 3 Ci abakana baciri ba misole, orhabayêmêraga. Bulya Owanayigîrize bindi-bindî, abule bucîshwékera oku bakayumva amîru garhashingânîni Kristu, banalonze binwa nkana, byo binwa bya Nnawîrhu Yezu Kristu okushub'iyankwa, 12 obone bakola bacîhamagalira n'oku nyigîrizo zâge zilingânîne n'obukombêdu obuhane, kulya kubâ bavunyire eciragâne câbo bwîrhu, 4 oyo muntu erhi guli muhûrha gw'obucibone, ca burhanzi. 13 Kandi, bulyâla barhajira mukolo, erhi cingolongolo, erhi mulwâla wajâ walonda ebya banakajâ bageragera omu ngasi nyumpa. Ciru bushabusha n'orhudali rhw'ebinwa. N'ebyôla byo acibâga bwôlo bwône! Ci n'akalimi; n'okubâ mwanzî, bilêrha obwâgalwa, akavulindi, ebijâci, okucîkebwa n'okuderha ebirhashingânîni. 14 Ntyo nnonzize abandi busha, 5 ennongwè zirhatwîkanuka z'abantu abakana baciri barhò bajè omu buhya, baburhe b'emirhima ehûsire, abarhishi okuli, balya balongeza abâna, barhegeke kwinjâ enyumpa zâbo, barhag'ihâ obunguke omu kushîbirira ebya Nnâmahanga. 6 omushombanyi igwârhiro ly'okubaderha kubî. 15 Néci, okukombêra ebya Nnâmahanga eri njira Bulya, néci, hali baguma bacîhizire omu baganda- y'okubona obunguke bunji kwo balya basîma ebi kazi ba shetani. 16 Erhi omukazi mwemézi akabâ bagwêrhe. 7 «Bulya ntâ kantu rhwadwîrhe en'igulu, agwérhe abakana b'omu mulala gwâge, kukwânîne na ntâko rhwankahash'irhenzayo». 8 Nka kuno abarhabâle, arhamûle Ekleziya, lyo ehash'ishîbirira rhugwérhe ecirhwâlyâ n'eci rhwâyambala, rhusîme. abakana b'okunali. 17 Abadâhwa bajira kwinjâ ecikono 9 Nabo balya balonza okubona amahirhi, kuhrimba câbo c'okurhegeka, bali ba kuhembwa kabiri, bwenêne bahirima omu mashumi, n'omu murhego, n'omu balya baluhira Emyanzi y'Akalembe n'eniyigîrizo. iralà lya ngasi lubero ly'obuhwinja n'obuhanya, 18 Bulya Amandiko gadesire, mpu: Empanzi ehûla n'eryo iralà lyo lirhuma abantu bashâya, bahere, emburho orhayishwékaga akanwa; na kandi, mpu: banasherêre. 10 Bulya ecisisi c'amabî goshi gabâ Omukozi akwânîne oluhembo lwâge. 19 Irhondo magene g'ebirugu. Erhi kubishwira kurhuma, baguma omany wa nkayêméra olubanja oku mudâhwa, bahabusire, baheza obuyêmêre, banacifunda akabâ abahamîrizi barhali babiri erhi basharhu. 20 malumwa manji omu murhima. 11 Ci wêhe, we muntu Erhi bakajira kubî, obakalihire embere za boshi, wa Nnâmahanga, oyâke ebyo byoshi. Olongereze lyo abandi bayôboha. 21 Nkulahirîze embere za obushinganyanya, obukombêdu, obuyêmêre, Nnâmahanga, n'embere za Kristu Yezu, n'ez'entôle obuzigire, obulembedu, n'obutûdu. 12 Olwe bwinjâ zâge bamalahika: oshimbe ebi binwa buzira kabôlo na entambala y'obuyêmêre; ogwârhe obuzîne bw'ensiku buzira kanânà. 22 Ntâye olambûliragekwo amaboko n'amango wahamagaliragua, n'obuwajiriraga duba-duba, onamanye wankashangîra ebyâha bya obuhamîrizi nkana embere za Ponsiyo Bilato: 14 bene. Ocîlange mucêse. 23 Orhacikâg'inywa amîshi za ba-câli-ho banji. (aiônios g166) 13 Nkurhegesire gône gône; okanywa idivayi lisungunu olurholero embere za Nyamuzinda oshobôza ebintu byoshi lwâwe n'endwâla zikâkuhunya ngasi mango obuzîne n'embere za Kristu Yezu waderhaga birhumire. 24 Hali abantu ebyâha byâbo bibonekana obuhamîrizi nkana embere za Ponsiyo Bilato: 14 embere batwîrwe olubanja; haligi n'abandi ebyâbo olange amarhegeko buzira izâbyo na buzira ishembo nyuma bigalagala. 25 Ebijiro binjâ nabyo kubonekana kuhika olusiku Nnawîrhu Yezu Kristu ayisha. 15 Olwe bibonekana, n'ebiri kundikundi birhankahash'iyôrha lusiku, amango ensiku zâlwo zahika, aluyêrekana biri bifulike.

Mwâmi w'abâmi na Nyakasane wa banyakakasane; 16

yêne dolodolo ye jira akalamo karhayûrha, ye ba omu bumoleke burhankahikwakwo, ye rhasâg'ibonwa na muntu, na ntà muntu wankahash'imubona. Kuli ye obukuze n'obuhashe ensiku n'amango! Amen.

(aiōnios g166) 17 Obwîre abahirhi ba mw'er'igulu barhakâg'icîbona, bamanye bakahira obulangâlire bwâbo omu mahirhi ga nsiku nsungunu, ci bacikubagire Nyamuzinda, orhugabira ebintu byoshi mpu rhubikolése. (aiōn g165) 18 Bacîhangâne okukâjira aminjà, bahirhire omu bijiro binjà; bakâhâna n'omurhima mwinjà, banakâshangîra ebirugu byâbo n'abandi. 19 Na ntyo bacîbibire omuhako mwinjà oku mango gayisha, lyo bayish'ibona akalamo k'okunali. 20 Mâshi Timoteyo, olange omuhako wabîsibagwa. Okâyâka ebinwa bya ntya-ntyâ n'ebibî, n'orhudali rhw'obumanye bw'obwîhambe. 21 Kali baguma erhi bàshimba obumanye bwa bene obwo lyo bàhabusire, bàrhêra obuyêmêre. Enshôkano ya Nyamuzinda ebè haguma ninyu!

2 Timoteyo

1 Paolo, ntumwa ya Kristu Yezu oku bulonza bwa Nyamuzinda na nka kulya binashingââne eciragâne c'obuzîne bubâ muli Kristu Yezu, **2** kuli Timoteyo, mugala wâni muzigirwa; enshôkano, obwonjo n'obuholo bikugabirwe na Nyamuzinda îshe na Nnawîrhu Kristu Yezu! **3** Kuvuga mvuga Nyamuzinda omunkwa, oyu nkolera n'omurhima gucîre aka bashakulûza, nka nakukengêra ngasi kasanzi omu nsengerô zâni z'obudufu n'omûshi. **4** Nkayibuka emirenge yâwe, nnanyumve idulwe ly'okushub'ikulola kwo ntî lyo nyunjula bushagaluke. **5** Nnankakengêra obuyémêre bw'okunali bukubâmwo, bulya buyémêre bwabâga burhanzi muli nyakakulu Loyidi na muli nyoko Ewuniki; ntahabiri oku bwo n'obwo bukulimwo nâwe. **6** Co cirhumire nkukengêza ntî ozûse engalo Nyamuzinda akushobôzagya erhi nkulambûlirakwo amaboko. **7** Bulya arhalî murhima gwa bwôba rhwahâbirwe na Nyamuzinda, ci gwa misî, n'obuzigire, n'olugero omu kukolésa eby'en'igulu. **8** Kuziga orhabâga nshonyi z'okuhamîriza Nyakasane, nîsi erhi nie ntuma, nie mubohe wâge. Ci oleke rhulibukire haguma rhwembi erhi Myanzi y'Akalembe erhuma; Nyamuzinda arhurhabâla n'obuhashe bw'emisî yâge; **9** ye warhucungulaga, arhuhamagalâ anacirhwishoga mpu rhubè batagatîfu, arhalî oku lugero lw'ebijiro bîrhu, ci oku lugero lw'obulonza bwâge yêne n'engalo yâge. Eyo nshôkano rhwashobôlagâ kurhenga emyâka n'emyâka muli Kristu Yezu, (aiônios g166) **10** buno lyo ekola eciyérekine omu kuyisha kw'Omuciza wîrhu Kristu Yezu waherêrekezagya olufû, alêrha obuzîne n'akalamo karahaheka, byalangashana omu Myanzi y'Akalembe. **11** Eyo Myanzi y'Akalembe yo narholeragwa mpu mbè mujà-bugo na ntumwa na mwigîriza wayo. **12** Yo erhumire ndi muli aga malibuko; ci ntakubêra nshonyi, bulyâla mmanyire ndi nahiziremwo obulangâlire bwâni, nnanyishi bwinjinjâ oku agwérhe obuhashe bw'okulanga omuhako gwâni kuhika lulya Lusiku. **13** Oshimbe olwiganyo lw'ebinwa nkana wayumvagya omu kanwa kâni, omu buyémêre n'omu buzigire bubâ muli Kristu Yezu. **14** Olange omuhako mwinjâ wabîsibagwa n'oburhabâle bwa Mûka Mutagatîfu orhubâmwo. **15** Orhahabiri oku ab'e Aziya bohi bandikirîre, nka Fijelo na Herimojeni. **16** Mâshi Nyakasane afê enyumpa ya Onesiforo lukogo,

bulya kanji kanji antabîre, arhanabonaga nshonyi erhi enkoba zâni zirhuma. **17** Ciru erhi ahika e Roma, annonza n'obushiru bunji, alinda ambona. **18** Mâshi Nnâmahanga amuhè okuyish'ibona olukogo embere za Nyakasane mwa lulya lusiku! N'oku antabîre kwoshi e Efezi, nâwe wêne okumanyire bwinjâ kundusha.

2 Wêhe, mwâna wâni, ozibuhe oku burhabâle bw'enshôkano eri muli Kristu Yezu. **2** Biryawayumvagya nakuyigîriza embere za bahamîrizi banji, obibîse abantu bakwââne okucîkubagirwa, abankahasha nabo okubibwîriza abandi. **3** Oyankirire ecâwe cigabi c'amababale nka musirika mwinjâ wa Kristu Yezu. **4** Ntâye walwa ebîrha wankacîderha mpu acîhira omu by'en'igulu, akabâ alonzize okusîmîsa owamurhumaga elugamba. **5** Naye owafuka arhahâbwa bukuze akabâ arhashimbiri irhegeko ly'okufuka. **6** Omuhinzi orhama n'omukolo ye kwââne okurhang'ihâbwa ecigabi câge c'emyâka. **7** Oyumve ebyôla nkubwîzire. Câbâ Nyakasane akurhabâla okubiyumva byoshi. **8** Okakengêra Yezu Kristu wafûkaga omu bafû, w'omu bûko bwa Daudi, nka kulya nyigîriza omu Myanzi yâni y'Akalembe. **9** Eyo Myanzi y'Akalembe yo erhuma nalibuzibwa, kuhika okushwêkwa nka nyankolamaligo. Ci oluderho lwa Nyamuzinda lurhali lubohe. **10** Okwo kwo kurhuma ndembera amalibuko goshi abîshogwa barhumire, ntî lyo nabo babona obucire bubâ muli Kristu Yezu haguma n'irenge ly'ensiku n'amango. (aiônios g166) **11** Aka kanwa kali k'okuli: akabâ rhwafire haguma naye, rhwayish'ilama rhwe naye. **12** Rhukacîkanyakanya, rhwayish'iyîma rhwe naye; erhi rhwankamuhakana, naye anayish'iruhukana. **13** Erhi rhwankabula bwayémêra, yêne ntâ mango ankawta omu kanwa kâge; bulya arhankacîhakana yêne. **14** Okâbakengêza okwo omu kuhamîriza embere za Nyamuzinda oku kukwââne okukâyâka ennnongwê y'ebinwa erhajira kandi kamalo okurhali kuheza abayiyumvirhiza. **15** Ocisêze okucîyêrekana nka murhonyi wa Nhâmahanga, nka mukozi orhagwârhwa na nshonyi, nka mujà-bugo w'oluderho lw'okuli okwââne okucîkubagirwa. **16** Ci ebinwa bya ntanya n'ebibî, okabiyâka; bulya ababiderha kushâya bashâya omu bubî bulushire; **17** n'enderho zâbo kwo zikanyegera nka kafinjo. Himeneyo na Fileto bali ba bene abo; **18** bahabusire, baleka enjira y'okuli, baderha mpu mîra obufûke bwageraga, na

ntyō basherêza obuyêmêre bwa barhali banyi. 19 omu by'obuyêmêre. 9 Ci kwônene barhahike ngahi, Ci kwônene eciriba cikomîre Nyamuzinda abandaga bulya isirhe lyâbo lirhayimang'imanyikana kuli boshi, ho ciciri, cirikwo eci cimanyiso: Nyakasane ayishi nka kulya liryâ lya balya babiri lyabaga. 10 Ci wêhe abâge, na: Ngasi yêshi oderha izîno lya nyakasane, wasézire oku nyigîrizo zâni, oku lugendo lwâni, ayâke obubî. 20 Omu nyumpa nnene, arhalî oku mihigo yâni, oku buyêmêre bwâni, oku buzigire birugu bya masholo n'amarhale byône bimubâ; bwâni, oku bulembêdu bwâni, 21 oku malibuko munabè ciru n'ebŷ'emirhi n'ebŷ'ibumba. Biguma n'oku malumwa naboneraga e Antiyokiya, n'e Ikonîya bikolêsiwa oku mikolo y'obukenge, n'ebindi oku n'e Listra. Malibuko maci ntabonaga wâni! Na muli mikolo ya ntia-ntya. 22 Erhi omuntu ankacîlanga goshi Nyakasane anyôkola! 12 Nêci, ngasi boshi kuli ebyo ndesire, anabâ cirugu ca bukenge, cicîre, balonza okulama bwinjâ omu bukombêdu muli Kristu cikwânîne Nyakasane, cinashîngânîne ngasi mukolo Yezu, bâbone amalibuko. 13 Abantu babî bôhe mwinijà. 22 Okâyâka irlâ ly'obusole; okalongereza n'endyâlya, kushâya bâshaye omu bubî, bârhebane obushinganyanya, obuyêmêre, obuzigire, n'omurhûla banarhebwe. 14 Ci w'oyo osêre kw'ebi wayigîrizibwe haguma n'abagashâniza Nyakasane n'omurhima wanayêmêra buzira kurhindira. Nawe orhababiri bandi gucîre. 23 Ci orhudali rhw'isirhe rhurhagwérhi bakuyigîrizagyabyo, 15 n'oku kurbenga eburhò bwâwe nda na mugongo, okârhuyâka; orhababiri oku erhi oyishi Amandiko Matagatîfu; ganahashîkuhâ nnongwè rhurhurha. 24 N'omurhumisi wa Nyakasane obushinganyanya buhisa oku bucire n'oburhabâle arhakwânîni abè muntu wa nnongwè, ci kukwânîne bw'obuyêmêre bubâ muli Kristu Yezu. 16 Amandiko abè mutûdu kuli boshi, ahashe okuyigîriza, goshi Nyamuzinda wajiraga mpu gayandikwe, anamanyilembera amalibuko. 25 Kukwânîne ganakwânana kwinjâ oku kuyigîriza, n'oku kuhamûla, ahanûle abashombanyi bâge n'obutûdu, bulya n'oku kuhabûla abahabusire, n'oku kuherha abantu kwankanabâ Nyamuzinda abahâ okuciyunjuza, omu bushinganyanya; 17 na ntio omuntu wa okumanya okuli 26 n'okushub'izabanuka obukengêre, Nyamuzinda abè mwimâna, anashianashingânane babâ bamâyûs'irhenga omu mirhego ya Shetani, okujira ngasi cijiro cinjâ.

owabajizire mpira na bajâ b'okujira obulonza bwâge.

4 Nkulahirize embere za Nyamuzinda n'embere za

3 Kandi omanyé oku omu nsiku nzinda Kristu Yezu wanatwîre abazîne n'abafire olubanja, amango mabî gânayishe. 2 bulya abantu oku izîno ly'okuyisha kwâge n'ely'obwâmi bwâge: bayish'ikacîlongeza bônene, bayish'ihira omurhima 2 oyigîrize oluderho lwa Nnâmahanga, basîme erhi gwâbo omu birugu, bayish'ikacikunga bône, bayish'ibâ babè barhasîmiri, obabwîre, obayâgirize, okalihe, bacibonyi, bakashobeka abandi busha, bayish'ibâohanûle, omu butûdu n'omu bushiru bw'okuyigîriza. bigamba, bantu barhish'ivuga omunkwa, bayunjulîne 3 Bulya amango gayisha, n'abantu barhakacikwîra bubî; 3 bayish'ibâbaminya, barhakabalira enyigîrizo nkana, ci irlâ lya lyanabahabukane ndi; babè badesi b'obunywesi, bantu barhajira n'okurhwiri kwâbo kubanyunyagire, bacîhè bône lugero, barhayumva lukogo, bashombanyi b'abantu abayigîriza mwandu, 4 bafuke amarhwîri gâbo mpu binjâ; 4 bayish'ibâ ndyâlya, bizùzù, mihûrha balek'iyumva eby'okuli, bagarhege emigani. 5 Ci wêhe erhi bucîbone bwâbo burhuma, abâsîma irlâ obè murhondêza muli byoshi; olembere amalibuko; libî ahâli h'okusîma Nnâmahanga; 5 embuga ojire omukolo gwâwe gw'omwigîriza w'Emyanzi bayish'ikayôrha nk'abakombêra ebya Nyamuzinda, ci y'Akalembe; obè mwimâna omu bujâ-bugo bwâwe. 6 erhi banahakanyire emisî yâbyo. Abôla nabo obayâke. Niehe omukò gwâni gukola gudwîrhe gwabulagwa 6 Muli bo kukwânîne okuganja balya bakasheshera nka nterekéro, n'amango gâni g'okufuluka gahisire. omu nyumpa za bene, bahêke obukazi bukâyêrûlwa 7 Nalwîre agâni, nahisize ensiku zâni, nalanzire n'irlâ libî lya ngasi lubero, 7 burhanahusa obuyêmêre. 8 Ntâ cindi cicinsigâfîre okurhali okuciyigîriza, ci ntâ mango bwânahike oku bumanye kuyankirira Ishungwè ly'obushinganyanya Nyakasane, bw'okuli. 8 Na nka kulyâla Yane na Yambure mucîranuzi mushininganyanya, anampembe olwo balwîsagya Mûsa, kwo n'okwo, nabo badwîrhe balwîsa Lusiku, arhanali niennene, ci na balya boshi bayishibâ okuli, abo bantu b'emirhima ehûsire, eyo mihera bâlinzire n'obuzigire okuyisha kwâge. 9 Okanye,

onshimâne duba, **10** bulya Dema andesire erhi kusîma er'igulu kurhuma, anacijirire e Tesalonika; Kreshenti ajire e Galasiya, na Tito acîjira e Dalamasiya. (aiōn g165) **11** Luka yênenre rhusigîre rhweshi naye. Oyanke Marko, muyishe mwembi, bulya ankwâñine bwenêne omu bujâ-bugo. **12** Narhumire Tikiko e Efezi. **13** Hano okola wayisha, onanderhere ecishûli nasigaga e Trowa aha mwa Karpo; olérhe n'ebitabu, ci bwenêne engurha z'Amandiko. **14** Aleksandro, mutuzi w'ebiyûma, anjirîre bubî bunji; Nyakasane anamulyûle nk'oku ebijiro byâge binashingâñine. **15** Nâwe ocîlange kuli ye, bulya alwîsize bwenêne enyigîrizo zîrhu. **16** Erhi mbûlana obw'oburhanzi, ntâye wanyimangîre; boshi bandikirira. Mâshi okwo kurhabatumuzibagwa! **17** Ci kwônene Nyakasane yêhe ali anyimangîre, ananzibuhya, mpu lyo mmanyîsa obugo bwâge, lyo n'abapagani boshi babuyumva. Nanañkûzîbwe omu kanwa k'entale. **18** Nyakasane anyôkola omu ngasi kubî, ananciza, ampêke omu Bwâmi bwâge emalunga. Kuli ye irenge emyâka n'emyâkal Amen. (aiōn g165) **19** Ondamukize Priska na Akwila, bo n'ab'omu mwa Onesifori. **20** Erasto asigîre e Korinti; ci Trofimo yêhe namusigaga mulwâla e Mileto. **21** Obiduhe, ohike eno embere ly'empoondo. Ebulo, na Pudensi, na Lîno, na Klaudiya, na bene wîrhu boshi, mpu asinge. **22** Nyakasane abè omu murhima gwâwe! Enshôkano ya Nyamuzinda ebè haguma ninyu!

Tito

1 Paolo, mwambali wa Nnâmahanga, ntumwa ya Yezu Kristu, mpu lyo nyéreka abîshoge ba

Nyamuzinda enjira y'obuyémêre n'ey'obumanye bw'okuli bulérha obukombêdu omu bya Nyamuzinda, 2 erhi kulangâlira obuzîne bw'ensiku n'amango kurhuma, nk'oku Nnâmahanga orhankarhebana arhulaganyaga kinhenga ensiku n'amango, (aiōnos g166) 3 n'erhi ensiku atwaga yêne zihika, amanyîsa akanwa kâge, akayigîriza, anantegeka mpu mbè mujâbugo wako, ye Nyamuzinda Muciza wîrhu, 4 kuli Tito, mugala wâni w'okuli omu buyémêre bwîrhu rhweshi: enhôkano n'obuholo bikugabirwe na Nyamuzinda ïshe n'Omuciza Kristu Yezu! 5 Nakusigaga e Kreta nti oyunjue omukolo gucisigîre, onayîmike abadâhwa omu ngasi cishagala nka kulya nakurhegekaga. 6 ovalonza okubà mudâhwa akwânîne abè muntu mwêru-kwêru, owajire omu buhya liguma lyône, abâna bâge babè bemêzi, abarhankashobekwa ïralà nîsi erhi obugoma. 7 Bulya, nêci, lungere akwânîne abè muntu mwêru-kwêru, nk'oku bishingânîne omurhindisi w'enyumpa ya Nyamuzinda; arhabâga wa bucîbone erhi wa bukunizi, arhabaga mulalwè erhi mulwî, arhanabaga wa kulonza obunguke bubî; 8 ci abè muntu oyîsh'ihandisa ebigolo, mwîra w'abantu nkana, murhondêza, mushinganyanya, mwimâna na muntu wa lugero muli byoshi; 9 acishwékere oku kanwa k'okuli, kalya kashingânîne enyigîrizo ayigîrizibwe, na ntyo ahash'ihanûla abantu omu kubahugûla enyigîrizo nyinjâ, n'abankaderha mpu bamujisa kadali, abayaigîrize. 10 Nêci, abagomi n'abakaderha obusha, n'abakarheba abâbo bali banji, bwenêne omu bakembûle. 11 Abôla bantu, kukwânîne okubahulisa; banakâsherêza milala minji n'okuyigîriza ebirhashingânîni erhi bunguke burhalî bwo burhuma. 12 Muguma wa muli bo, omulêbi wâbo ye na nnêne, adesire, mpu: «Abakreta, babâ banywesi b'ensiku n'amango, by'erubala bibî, nda nyôlo». 13 Obwo buhamîrizi buli bw'okunali. Co cirhumire, okâbakalihira bwenêne, lyo bayôrha bantu nkana omu buyémêre, 14 banalek'iyémêra emigani y'Abayahudi n'amarhegeko g'abantu bahindulîre okuli omugongo. 15 Byoshi biri bicêse oku bacêse; ci oku bazinzire n'oku barhajira buyémêre, ntà cicêse, bulya obukengêre bwâbo n'omurhima gwâbo bizinzire.

16 Banakâderha mpu bayishi Nnâmahanga, ci erhi banadwîrhe bamuhakana omu bijiro byâbo; abantu ba bene abo bali mihera, bagomi, na ntà kwinjâ kuci bankacihash'ijira.

2 Ci wêhe okâyigîriza ebishingânîne enyigîrizo z'okuli. 2 Abashosi barhabâga badambye, ci bakacikenga, babè bîrhonzi, bazibuhe omu buyémêre, omu buzigire n'omu kulembera amilibuko. 3 Abaqikulu nabo kwo na kwo, obabwîre bakâyôrha nk'oku bikwânîne abatagatîfu: barhakâg'inwyerhera abandi, barhabâga baluganya, ci babè bahanûzi binjâ; 4 ntyo bayigîrize abahya okuzigira bîba n'abâna bâbo, 5 okubà barhondêza na bacêse b'omurhima, okukakombêra enyumpa zâbo n'okukâkenga bibâ, lyo akanwa ka Nyamuzinda karhag'ijâcirwa. 6 Ohanûle emisole nayo babè barhondêza muli byoshi; 7 nâwe wêne obè lwîganyo omu bijiro binjâ: enyigîrizo zâwe zirhahushikanaga, banakâzikenga; 8 oluderho lwâwe lubè luderho nkana n'olw'okuli, ly'abashombanyi, hano babula eci bankarhushobeka, enshonyi zibagwârha. 9 Obwire abajà bakâkenga bannawâbo muli byoshi, bakâlonza okubasimîsa, banakâyâka okubajîsa kadali; 10 bamanye barhabâzimbaga kantu, ci bacîyêrekane bashizi bakwânîne okucikubagirwa lwoshi, lyo muli byoshi abantu bakâkenga enyigîrizo z'Omuciza wîrhu Nyamuzinda. 11 Bulya enshôkano ya Nyamuzinda, lyo iriba ly'obuyôkoke bw'ahantu boshi, yacyîrekîne; 12 erhuyigîriza okujahika obubî n'amagene g'ebi'en'igulu, lyo rhubâ n'olugero muli byoshi, obushinganyanya n'obukombêdu omu bya Nnâmahanga muli aga mango rhuciri en'igulu, (aiôn g165) 13 oku rhudwîrhe rhwalinga okubona liryi iragi rhulangalîre n'okucîyêrekana kw'irenge lya Kristu Yezu, Nyamuzinda wîrhu mukulu bwenêne na Muciza wîrhu, 14 wacîhânaga yêne rhwe rhurhumire, mpu arhucize omu ngasi bubî, na hano abâ amârhucésa, arhujire mulala gwâge gukombêra okujira aminjâ. 15 Kwo wakaderha ntyo, kwo wankâyigîriza n'okuhanûla n'obuhashe wahîrwe bwoshi. Ntâye oderhage mpu akugayaguza.

3 Okengêze boshi oku bakwânîne bakâkenga abarhambo n'abarhegesi; babè bumvi, babè bo barhanzi omu ngasi bijiro; 2 barhajâciraga ndi, bayâke ennongwè, ci babè batûdu banalembere abantu boshi. 3 Bulya mîra nîrhu rhwâli bahwinja,

bagomi, mihera, bajà b'amîru mabî n'îralà ly
ngasi lubero; rhwali rhushayire omu bubî n'omu
bwâgalwa, rhwâli bashombe rhwanakâg'ishombana.
4 Ci erhi olukogo lwa Nyamuzinda, Muciza wîrhu,
n'obuzigire bwâge oku bantu biciyérekana, 5
arhalolaga ebijiro by'obushinganyanya rhwajizire,
ci bwonjo bwâge bwône bwarhumire arhuciza omu
Lugero rhuburhwamwo obwa kabiri, erhi rhuhinduka
antu bahyâhya muli Mûka Mutagatîfu. 6 N'oyo
Mûka Mutagatîfu amuyunjuzize emirhima yîrhu
erhi Omuciza wîrhu Yezu Kristu orhuma, 7 mpu
lyo hano rhubà rhwamâcésibwa n'enshôkano ya
Kristu, rhubona oku rhwalangâlira okuyish'iyîma
omu kalamo k'ensiku n'amango. (aiōnios g166) 8
Aka kanwa kali k'okuli, nnanonzize obasézeko omu
murhima, lyo balya bayêmîre Nyamuzinda basîma
okulusha abandi omu kukola aminjâ. Okwôla kwo
kwinjâ kwo kunalêrhera abantu akamalo. 9 Ci
amadôso g'obuhwinja, ecinyamulala c'amâburhwa,
ennongwè n'akadali oku Marhegeko, obiyâke; bulya
biri bya busha na ntà kamalo kâbyo. 10 Naye
nyantwâzakwâge, okamukalihira liguma erhi kabiri,
onamuyâke. 11 Omanyire oku omuntu wa bene
oyo ali muhera na munya-byâha, n'oku yêne
ocikaga. 12 Hano nkurhumira Artema nîsi erhi Tikiko,
obiduhe, onshimâne e Nikopolo, bulya yo mpizire
nti nagezeza amango g'empondo. 13 Hano okola
washanira Zena, omulenga omu marhegeko, n'Apolo
eb'yokuhêka omu majira, omanyie barhajiraga eci
bâbula. 14 Abirhu nabo bacîhangâne okurhwâliha
omu kujira aminjâ, lyo babona ebikwânîne omu
malagîrire, barhag'ibâ banyakubura. 15 Abarhuli
rhweshi mpu nkulamuse. Olamuse balya barhuzigira
omu buyêmîre. Enshôkano ya Nyamuzinda ebè ninu
mweshi!

Filemoni

1 Paolo, mubohe wa Kristu Yezu, na mwene wîrhu Timoteyo, kuli Filemoni, murhabâzi wîrhu muzigirwa, 2 na mwâli wîrhu Afiya, n'owîrhu rhulwa entambala rhweshi naye, Arkipo, haguma n'endêko y'abemêzi babugânana aha mwâwe: 3 enshôkano n'obuholo bimmugabirwe na Larha Nyamuzinda na Nyakasane Yezu Kristu! 4 Ntahusa kuvuga Nyamuzinda wâni omunkwa nka nakukengêra omu nsengero zâni, 5 bulya nankâyumva baderha obuzigire n'obuyémêre bwâwe kuli Nyakasane Yezu n'oku batagatîfu boshi. 6 Owabona ecinyabuguma c'obuyémêre bwâwe ciyôrha cikanyire cinakurhabâle okumanya aminjâ goshi rhwankahash'ijira erhi Kristu orhuma! 7 Nêci okuli, mwene wîrhu, nsîmire bwenêne nanayumva oburhûlirize erhi buzigire bwâwe burhuma, bulya warhulirîze emirhima y'abatagatîfu. 8 Co cirhumire, ciru akabà ngwérhe obuhashe muli Kristu bw'okukurhegeka ebi okwâniêne okujira, 9 nnonzize nkuyinginge erhi kwo erhi buzigire burhuma. Nie Paolo, olya mushosi Paolo, oli buno mubohe wa Kristu Yezu! 10 Nsengerîre mugala wâni naburhiraga omu mpamikwa, oyûla Onezimo. 11 Mîra ntâco akukwâniêne, ci lêro bunôla akola âkukwânanan bwenêne, anankwâniêne nâni. 12 Y'oyo nkurhumîre; ye murhima gwâni. 13 Nankasîmire mmuyôrhane, nti antabâle ahâli hâwe muno nkoba ndimwo erhi Myanzi y'Akalembe erhuma; 14 ci naderha nti ntankajira akantu ntanakudôsizi, nti lyo orhasêzibwa okujira ecinjâ, ci ocikole oku bulonza bwâwe. 15 Nkaba Onezimo arhanzir'ikubunga mango masungunu mpu tuyish'ibêra naye ensiku n'amango, (*aiōnios g166*) 16 ci arhaciri nka mujâ wâwe, ci kulusha omujâ: nka mwene wînyu muzigirwa. Ali ye Iwoshi Iwoshi kuli nie; kanga kulusha abâ ye kuli we oku mubiri na muli Nyakasane! 17 Lêro akabà oyêmîre oku rhuyinjibana rhwembi, omuyankirire nk'oku wankanyankirira. 18 N'akabà akujirîre kubî, nîsi erhi akabà akubà omu mwenda, abage erhi nie oyish'idôsa. 19 Niene Paolo nkuyandikîre n'okuboko kwâni: nie nâkulyûle. Ntanarhama nakubwîra oku nâwe ondi omu mwenda, n'ogwo mwenda oli w'oyo wénene. 20 Nêci, mwene wîrhu, onjirire okwo muli Nyakasane! Orhûlirize omurhima gwâni muli Kristu! 21 Nkuyandikîre n'obulangalire nti

wanyumva, nnamanyire oku wajira ciru n'ebilushire ebi mpûnyire. 22 Onteganyize n'eçirâlo, bulya ndangâlîre nti n'oburhabâle bw'ensengero zinyu nammugalulirwa. 23 Epafra rhubâ rhweshi babohe muli Kristu Yezu akulamusize, 24 bo na Marko, Aristarko, Dema, na Luka, bo barhabâzi bâni. 25 Enshôkano ya Nyakasane Yezu Kristu ebêre omu mirhima yinyu.

Bahabraniya

1 Kanji kanji n'omu njira za ngasi lubero, mîra, Nyamuzinda akolésise abalébi mpu amanyise bashakulûza akanwa kâge. **2** Lôro mwo zino nsiku nzinda, ar huma Omugala yêne, mpu arhumanyise akanwa kâge, anamuyîmika, amuhà oburhegesi bw'ebuntu byoshi; ye anakolésaga erhi alema igulu. (aiōn g165) **3** Oyo Mugala, ye bulangashane bw'irenge lyâge, ye na nshusho y'obwôrhere bwâge; ye tugika igulu n'oluderho lwâge lugala-byoshi. Erhi abâ amârhufumya ebyâha birhu, ajibwârhala ekulyo kwa Nyamuzinda omu mpingu. **4** Akulira bamalahika boshi, buya izîno lyâge lirhankagererwa oku lyâbo. **5** Ka hali malahika Nnâmahanga akola abwîzire, erhi: We Mugala wâni, nie nakuburhaga ene? Nisi, erhi: Nâbâ nie ïshe, naye abè Mugala wâni? **6** Kandi, erhi ar huma enfula yâge en'igulu, aderha, erhi: Bamalahika ba Nyamuzinda boshi bamuharâmye. **7** Ci bamalahika bôhe kwo ababwîzire ntya: Bamalahika bâge abajizire mpûsi, n'abarhumisi bâge abajira ngulumira ya muliro. **8** Abwîra Omugala, erhi: Entebe yâwe y'obwâmi, ewe Nyamuzinda, eri y'emyâka n'emyâka, n'akarhi kâwe k'obwâmi kali ka bushinganyanya. (aiōn g165) **9** Wasimire obushinganyanya, wagaya obubî. Co carhumire Nyamuzinda akushîga amavurha g'obwâmi omu bushagaluke, anakurhonya omu binyu boshi, ewe Yâgirwa, Nnâmahanga. **10** Kandi, erhi: Waliha Nyakasane, aha murhondêro, we wabumbaga igulu, n'amalunga omu nfune zâwe garhengaga. **11** Ebyo byoshi byâyûrhe, ci wêhe orhakajà ngahi; byoshi byâtweke nka bwikunjè. **12** Wâbibungebunga nka kulya babungabunga ecirondo. Ci wêhe oku oli kwo wanacyôrhera, n'emyâka yâwe erhakaheka. **13** Ndi akola abwîzire muli bamalahika, erhi: Bwârhala ebwa kulyo kwâni, ninde mpira abanzi bâwe nka citumbi aha magulu gâwe? **14** Ka boshi barhali myûka erhegesirwe okujira oburhumisi, erhumirwe bujâ-bugo mpu erhabâle abayish'iyîma omu bucire?

2 Okwo kwo kurhumire rhukwânîne rhucishwékere oku nyigîrizo rhwayumvîrhe, lyo rhurhalalaha. **2** Bulya akabâ obujâ-bugo bwa bamalahika bwayunjwîre na ngasi wadesire mpu abugomera erhi mpu arhabumva, ahâbirwe obuhane bumukwânîne, **3** kurhi rhwêki rhwankahash'ifuma, erhi rhwankagaya obucire bungana obwo? Obwo bucire, burhanzi

bwamanyisîbwe na Nyakasane, nabo ababuyumvîrhe babuhamîriza muli rhwe. **4** Nyamuzinda yêne asêza obwo buhamîrizi omu kuyêrekana ebimanyiso n'ebirhangâzo n'ebisômerîne bya ngasi lubero, haguma n'enshôkano za Mûka Mutagatîfu, nk'oku alonzagya yêne. **5** Bulya arhalı bamalahika adesire mpu barhambule eryo igulu lyâbè rhudwîrhe rhwaderha. **6** Hali owacîderhire halebe, erhi: Omuntu aligi cici mpu wamuyibuka? Mwene Adamu aligi ndi mpu wamushîbirâ? **7** Wamujizire munyi hisungunu hyône kuli bamalahika, wamuyambika ishungwè ly'irenge n'obukuze. **8** Byoshi wabihizire aha magulu gâge. Akabâ amuhîre obuhashe bw'okurhegeka byoshi, ntâco alesire cirhali câge. Ci kwônene, oku rhuli buno, rhurhabwîni kurhi byoshi biri omu burhegesi bwâge. **9** Ci olya warhangag'ijirwa munyi kuli bamalahika, Yezu, y'oyo okolaga ayambîrhe ishungwè ly'irenge n'obukuze, bulyâla ababîre anafâ. Kwanali kukwânîne arhang'ifâ, lukogo lwa Nyamuzinda na bunguke bwa ngasi muntu birhumire. **10** Erhi Nnâmahanga alonza mpu ahise bagala banji omu irenge, kwâli kushingânîne Nyamuzinda, Nn'ebuntu byoshi na Lulema wa byoshi, arhang'iyumanyanya n'amalibuko ecirongôzi cabahêka omu bucire. **11** Bulyâla omûmânya n'abâjirwa bimâna nkomôka nguma bajira. Co cirhuma arhabâ nshonyi z'okubaderha balumuna, erhi: **12** Namanyîsa balumuna bâni izîno lyâwe; omu ndêko y'olubaga nayimba irenge lyâwe. **13** Kandi, erhi: Niehe ye nalangâlira. Na kandi, erhi: Nie ono rhwe n'abâna Nnâmahanga ampâga! **14** Na bulya abâna bâli na mukò muguma na mubiri muguma, naye anacigushangîra, mpu lyo aherêrekeza, omu kufâ kwâge, olya wali nn'olufù, ye oligi shetani, **15** mpu lyo analikûza balya boshi bâli omu bujâ bwaca bwayira erhi kuyôboha olufù kurhuma. **16** Bulya arhalı bamalahika àl'iciza, ci iburha ly'Abrahamu àl'iciza. **17** Okwo kwarhuma acîshushanya n'abalumuna muli byoshi, mpu lyo abâ mudâhwa mukulu w'olukogo n'ow'okucikubagirwa omu biyêrekîire Nyamuzinda, lyo alyûla ebyâha by'olubaga. **18** Na kulya kubâ yêne abwîne amababale n'amalibuko, anahash'irhabâla abâli omu malibuko.

3 Ntyo, bene wîrhu batagatîfu, mwe mushangîre enshôkano y'empingu, mulolekwo Yezu, ye mujâ-bugo ye na mudâhwa mukulu w'obuyêmère bwîrhu.

2 Ye ntahemuka omu kuyumva owamuyîmikaga, lurhabakwânanaga, kulya kubà bârhalunganaga nka kulya Mûsa naye anali mumvi omu mulala gwa omu buyêmére n'abâli baluyémîre. 3 Nêci, rhwe Nnâmahanga gwoshi. 3 Nêci, àbwîne irenge lîlleshire rhwayémîre, rhwe rhwayish'ijà omu muluhûko, nka erya Mûsa, nka kulya omûbasi analusha enyumpa kulya àderhaga, erhi: Omu bukunizi bwâni nacîgashire àyûbakaga. 4 Bulya ngasi nyumpa ejira owayûbakaga, nti barhakalabarha omu muluhûko gwâni. Adesire owayûbakaga byoshi ye Nyamuzinda. 5 Mûsa àli ntyo n'obwo emirimo yâge yali erhi yâyunjwîre mwemêzi omu mulala gwâge gwoshi nka mushizi, kurhenga okulemwa kw'igulu. 4 Bulya kuyandisirwe mpu abè muhamîrizi wa ngasi ebyâderhwe. 6 Ci Kristu oku lusiku lwa kali nda, mpu: Nyamuzinda yêhe kwo ali mwemêzi nka mwene-nna-nyumpa, mpu àrhamûka olwa kali nda, àshwinja emikolo yâge arhegeke abâmwo boshi. N'eyo nyumpa, yo rhwe, yoshi. 5 Aho ho na nnêne bidesirwe kandi, mpu: caziga rhusêre burhashuba-nyuma oku bulangâlire Barhakalabarha omu muluhûko gwâni. 6 Ntyo, n'oku mwishingo gw'oku rhwâhike omu mpingu. 7 Kwo rhumaniryre oku baguma bânajemwo, n'abarhanzi bâli kurhumire, nka kulya Mûka Mutagatîfu àderhaga, erhi: bahamagirwe bârhalabarhagamwo erhi kurhayumva Êne-êne, mukâyumva izù lyâge, 8 murhahûsagya kwâbo kurhuma, 7 Nyamuzinda ashub'itwa olundi emirhima yinyu, nka kulya byâbâga omu bugomi, lusiku, lwo l'w'ene, n'erhi ensiku zigerà, àderhêsa lulya lusiku l'w'Enshumi omu irungu, 9 bulya basho Daudi birya binwa rhushuba rhwaderha, erhi: Enewinyu bântangulaga mpu bandole, n'obwo bâli erhi ene, mukâyumva izù lyâge, mumanye mwankahûsa bâbwîne ebijiro byâni myâka makumi anni goshi. 10 emirhima yinyu. 8 Yozwe acihisagya bene-Israheli Kwo kwarhumire nnankunirira eri iburha, naderha, mw'ogwo muluhûko, Nyamuzinda àrhankacidesire nti: Bali ba murhima gwa muhaba; barhishi enjira mpu «olundi lusiku». 9 Kuziga hali ogundi muluhûko zâni. 11 Omu bukunizi bwâni nanacîgasha, nti: -omuluhûko gw'oluzira gubîkîrwe olubaga lwa Barhakalabarha omu muluhûko gwâni. 12 Mumanye, Nnâmahanga. 10 Nêci, owâjè mw'ogwo muluhûko bene wîrhu, murhabâgamwo ow'omurhima mubî naye anârhamûke, aleke emikolo yâge, nka kulya n'omubula-buyêmére, mpu acîyégule na Nyamuzinda Nyamuzinda àrhamukaga, àshwinja emikolo yâge. 11 nn'obuzîne. 13 Ci mukâhanûlana bwaca bwayira Rhucisêzagye nîrhu, rhujemwo ogwo muluhûko, lyo obu olu l'w'ene lucihali, lyo murhagirhengamwo rhurhagîrhengamwo owahirimma, amârhebwa n'olwo ow'omurhima muzibu, amârhebwa n'eçâha. 14 Kali l'w'iganyo l'w'okurhayumva. 12 Nêci, oluderho lwa rhwe rhukola baguma na Kristu, caziga rhulange Nyamuzinda bubâ buzîne, lurhagaluka, lunayojihire obuyémére bwîrhu buzibu kuhika okufâ, nka kulya kulusha engôrho ya môji abiri. Lunywengerera kuhika rhwanarhangiraga. 15 Kwo rhwanabwizirwe, mpu: aha ngabiro y'obuzîne n'omûka, y'enjingô n'omwonko, Ene-ene, mukâyumva izù lyâge, murhahûsagya lunayishi entimanya n'enkengêro z'omurhima. 13 emirhima yinyu, nka kulya byâbâga omu bugomi. Na ntâ ciremwa ciru n'eciguma cirhabonwa na 16 Bahi balya bàgomaga, bamâyumva izù lyâge? Nyamuzinda: byoshi byoshi bilangashîne binafulwîrwe K'arhalì balya boshi bârhengaga e Mîsiri, balongôlirwe omu masù g'Oyo wârhûbûlanye kw'ebi rhwajizire. 14 na Mûsa? 17 Na bandi Nyamuzinda àkuniriraga Kuziga obu rhugwêrhe omudâhwa mukulu bwenène, myâka makumi anni? K'arhalì balya bàjiraga ebyâha, Yezu, Mugala wa Nyamuzinda wayikîre amalunga, bo na balya emirhumba yâbo yâlambikagwa omu rhugwârhage buzibu obuyémére bwîrhu. 15 Bulya irungu? 18 Na bahi àcîgashiraga mpu barhalabarha rhurhagwêrhi omudâhwa mukulu orhankahash'iyumva omu muluhûko gwâge, aha nyuma ya balya olukogo l'w'obuzamba bwîrhu: kulya kubà naye bàmugomeraga? 19 Kwo byànabîre: rhuyishi oku àbuyumvîrhe bwoshi akîrhu, kuleka ecâha. 16 bârhalabarhagamwo, erhi kubula obuyémére kwâbo Kuziga rhuyegere n'obulangâlire entebe y'obwonjo, kurhuma.

4 Kuziga obûla eciragâne c'okujà omu murhûla y'oburhabâle bukwânîne.

cicihabâ, rhuyôbohe, rhumanye hankajira **5** Nêci, ngasi mudâhwa mukulu ali murhôle omu owacêwa muli rhwe. 2 Bulya nîrhu rhwabwîzirwe bantu, ayîmikwa mpu akâsengerera abantu omu omwanzi mwinjà akâbo. Ci oluderho bàyumvagya, biyêrekîre Nyamuzinda, anarhûle entûlo n'enterekêro

oku byâha. 2 Anahash'ifîra abahwinja n'abahabusire olukogo, bulya naye yêne agosirwe n'obuzamba. 3 Okwo kwo kurhuma arhegesirwe arherekêre enterekêro oku byâha byâge yêne nk'oku ajira oku byâha by'olubaga. 4 Ntâye ocihà obwo bukuze yêne, ci kuhamagalwa omuntu ahamagalwa na oku musalaba n'okumubonêsa nshonyi embere Nnâmahanga, nka kulya àhamagalaga Aroni. 5 z'abantu. 7 Bulya, obudaka bwanywîre amîshi Kwo na kwo, arhalì Kristu yêne wacijiraga mudâhwa g'enkuba yàbunîrekwo kanji, bukayêra embruso mukulu, ci olya wamubwîraga, erhi: We Mugala zikwâñine balya bâbuhingaga, bunahâbwe obwangâ wâni, nie nakuburhaga ene. 6 Nka kulya adesire ahandi, erhi: Oli mudâhwa w'ensiku n'amango aka Melkisedeki. (aiôn g165) 7 Erhi àciri en'igulu, buhêrérwe na buzinda babudûlike muliro. 9 Ci àrhûla ensengero n'amingingo omu kuyâma bwenêne mwêhe, bîra bâni, ciru rhukaderha nt yo, rhumaniryie n'omu kurhoza emirenge erhi ashenga Olya wali oku muli omu bwôrhre bwinjâ kulusha n'obukwâñine ohashire okumufumya olufû. Ayumvûbwa erhi bukenge obucire. 10 Bulya Nyamuzinda arhalì mubula bwâge burhuma. 8 N'obwo àli Mwene Nyamuzinda, àyîga oburhumisi omu malumwa àbwîne. 9 N'erhi àyûs'ibà mwimâna, àhinduka imerero ly'obucire bw'ensiku n'amango kuli balya boshi bamuyumva, (aiônios g166) 10 bulya Nyamuzinda àdesire oku ye mudâhwa mukulu aka Melkisedeki. 11 Kuli okwo buyunjula kuhika okubona ebi mulangâlira. 12 Na rhugwêre binji by'okummubwîra, ci okubihugûla nt yo, ahâli h'okubâ bôlo, muyige balya bayîma kuli kuzibu, bulya muli bahwinja b'okuyumva. 12 omu ndagâno za Nyamuzinda, balya baziyêmire N'obwo rhinga kurbhenga mîra mwe mwankabîre banazisêramwo. 13 Nêci, erhi Nyamuzinda àlagânana bayigîrizâ, mwâbo mukolaga kandi mulagîrire oku nyigîrizo z'omurhondêro gw'ebinwa bya Nyamuzinda, z'omurhondêro: enyigîrizo z'okucîyunjuza oku bijiro by'olufû, n'ez'okuyéméra Nyamuzinda, 2 enyigîrizo z'obubatizo n'ez'okulambûlirwa amaboko oku irhwe, ez'obufûke bw'abâfire n'ez'olubanja l'ensiku n'amango. (aiônios g166) 3 Kwo rhwajira nt yo, akabà Nnâmahanga arhuyêmêrîre. 4 Nêci, kurhankahashikana balya bârhanzir'ibona obulangashane, balya bârhanzir'inunirwa n'enshôkano y'empingu banashangîra Mûka Mutagatîfu, 5 balya bârhanzir'inunirwa n'oluderho

Iwinjâ lw'ekanwa ka Nyamuzinda n'ebirhangâzo by'igulu lyâyishé, (aiôn g165) 6 banagal'ihirimâ omu njira y'obucîyunjuze, kulya kubâ nabo kandi, oku byâge y'obucire, kulya àhahamagalaga Aroni. 7 Bulya, obudaka bwanywîre amîshi Kwo na kwo, arhalì Kristu yêne wacijiraga mudâhwa g'enkuba yàbunîrekwo kanji, bukayêra embruso mukulu, ci olya wamubwîraga, erhi: We Mugala zikwâñine balya bâbuhingaga, bunahâbwe obwangâ wâni, nie nakuburhaga ene. 8 Ci obuburha emishûgi bwa Nnâmahanga. 9 Ci obuburha emishûgi n'amarhadu, bwanakobwa, erhi bunali hôfi bwenêne n'omu kurhoza emirenge erhi ashenga Olya wali oku muli omu bwôrhre bwinjâ kulusha n'obukwâñine ohashire okumufumya olufû. Ayumvûbwa erhi bukenge obucire. 10 Bulya Nyamuzinda arhalì mubula bwâge burhuma. 8 N'obwo àli Mwene Nyamuzinda, àyîga oburhumisi omu malumwa àbwîne. 9 N'erhi àyûs'ibà mwimâna, àhinduka imerero ly'obucire bw'ensiku n'amango kuli balya boshi bamuyumva, (aiônios g166) 10 bulya Nyamuzinda àdesire oku ye mudâhwa mukulu aka Melkisedeki. 11 Kuli okwo buyunjula kuhika okubona ebi mulangâlira. 12 Na rhugwêre binji by'okummubwîra, ci okubihugûla nt yo, ahâli h'okubâ bôlo, muyige balya bayîma kuli kuzibu, bulya muli bahwinja b'okuyumva. 12 omu ndagâno za Nyamuzinda, balya baziyêmire N'obwo rhinga kurbhenga mîra mwe mwankabîre banazisêramwo. 13 Nêci, erhi Nyamuzinda àlagânana bayigîrizâ, mwâbo mukolaga kandi mulagîrire oku nyigîrizo z'omurhondêro gw'ebinwa bya Nyamuzinda, z'omurhondêro: enyigîrizo z'okucîyunjuza oku bijiro by'olufû, n'ez'okuyéméra Nyamuzinda, 2 enyigîrizo z'obubatizo n'ez'okulambûlirwa amaboko oku irhwe, ez'obufûke bw'abâfire n'ez'olubanja l'ensiku n'amango. (aiônios g166) 3 Kwo rhwajira nt yo, akabà Nnâmahanga arhuyêmêrîre. 4 Nêci, kurhankahashikana balya bârhanzir'ibona obulangashane, balya bârhanzir'inunirwa n'enshôkano y'empingu banashangîra Mûka Mutagatîfu, 5 balya bârhanzir'inunirwa n'oluderho

Iwinjâ lw'ekanwa ka Nyamuzinda n'ebirhangâzo by'igulu lyâyishé, (aiôn g165) 6 banagal'ihirimâ omu njira y'obucîyunjuze, kulya kubâ nabo kandi, oku byâge y'obucire, kulya àhahamagalaga Aroni. 7 Bulya, obudaka bwanywîre amîshi Kwo na kwo, arhalì Kristu yêne wacijiraga mudâhwa g'enkuba yàbunîrekwo kanji, bukayêra embruso mukulu, ci olya wamubwîraga, erhi: We Mugala zikwâñine balya bâbuhingaga, bunahâbwe obwangâ wâni, nie nakuburhaga ene. 8 Ci obuburha emishûgi bwa Nnâmahanga. 9 Ci obuburha emishûgi n'amarhadu, bwanakobwa, erhi bunali hôfi bwenêne n'omu kurhoza emirenge erhi ashenga Olya wali oku muli omu bwôrhre bwinjâ kulusha n'obukwâñine ohashire okumufumya olufû. Ayumvûbwa erhi bukenge obucire. 10 Bulya Nyamuzinda arhalì mubula bwâge burhuma. 8 N'obwo àli Mwene Nyamuzinda, àyîga oburhumisi omu malumwa àbwîne. 9 N'erhi àyûs'ibà mwimâna, àhinduka imerero ly'obucire bw'ensiku n'amango kuli balya boshi bamuyumva, (aiônios g166) 10 bulya Nyamuzinda àdesire oku ye mudâhwa mukulu aka Melkisedeki. 11 Kuli okwo buyunjula kuhika okubona ebi mulangâlira. 12 Na rhugwêre binji by'okummubwîra, ci okubihugûla nt yo, ahâli h'okubâ bôlo, muyige balya bayîma kuli kuzibu, bulya muli bahwinja b'okuyumva. 12 omu ndagâno za Nyamuzinda, balya baziyêmire N'obwo rhinga kurbhenga mîra mwe mwankabîre banazisêramwo. 13 Nêci, erhi Nyamuzinda àlagânana bayigîrizâ, mwâbo mukolaga kandi mulagîrire oku nyigîrizo z'omurhondêro gw'ebinwa bya Nyamuzinda, z'omurhondêro: enyigîrizo z'okucîyunjuza oku bijiro by'olufû, n'ez'okuyéméra Nyamuzinda, 2 enyigîrizo z'obubatizo n'ez'okulambûlirwa amaboko oku irhwe, ez'obufûke bw'abâfire n'ez'olubanja l'ensiku n'amango. (aiônios g166) 3 Kwo rhwajira nt yo, akabà Nnâmahanga arhuyêmêrîre. 4 Nêci, kurhankahashikana balya bârhanzir'ibona obulangashane, balya bârhanzir'inunirwa n'enshôkano y'empingu banashangîra Mûka Mutagatîfu, 5 balya bârhanzir'inunirwa n'oluderho

6 Co cirhumire, enyigîrizo kuli Kristu zikwâñine abâcirhondêra, rhwarhang'izileka, nti rhurhereme kuhika enyigîrizo z'abimâna; rhurhanacishibaga rhwagalukagaluka omu bigabi by'enyigîrizo z'omurhondêro: enyigîrizo z'okucîyunjuza oku bijiro by'olufû, n'ez'okuyéméra Nyamuzinda, 2 enyigîrizo z'obubatizo n'ez'okulambûlirwa amaboko oku irhwe, ez'obufûke bw'abâfire n'ez'olubanja l'ensiku n'amango. (aiônios g166) 3 Kwo rhwajira nt yo, akabà Nnâmahanga arhuyêmêrîre. 4 Nêci, kurhankahashikana balya bârhanzir'ibona obulangashane, balya bârhanzir'inunirwa n'enshôkano y'empingu banashangîra Mûka Mutagatîfu, 5 balya bârhanzir'inunirwa n'oluderho

Iwinjâ lw'ekanwa ka Nyamuzinda n'ebirhangâzo by'igulu lyâyishé, (aiôn g165) 6 banagal'ihirimâ omu njira y'obucîyunjuze, kulya kubâ nabo kandi, oku byâge y'obucire, kulya àhahamagalaga Aroni. 7 Bulya, obudaka bwanywîre amîshi Kwo na kwo, arhalì Kristu yêne wacijiraga mudâhwa g'enkuba yàbunîrekwo kanji, bukayêra embruso mukulu, ci olya wamubwîraga, erhi: We Mugala zikwâñine balya bâbuhingaga, bunahâbwe obwangâ wâni, nie nakuburhaga ene. 8 Ci obuburha emishûgi bwa Nnâmahanga. 9 Ci obuburha emishûgi n'amarhadu, bwanakobwa, erhi bunali hôfi bwenêne n'omu kurhoza emirenge erhi ashenga Olya wali oku muli omu bwôrhre bwinjâ kulusha n'obukwâñine ohashire okumufumya olufû. Ayumvûbwa erhi bukenge obucire. 10 Bulya Nyamuzinda arhalì mubula bwâge burhuma. 8 N'obwo àli Mwene Nyamuzinda, àyîga oburhumisi omu malumwa àbwîne. 9 N'erhi àyûs'ibà mwimâna, àhinduka imerero ly'obucire bw'ensiku n'amango kuli balya boshi bamuyumva, (aiônios g166) 10 bulya Nyamuzinda àdesire oku ye mudâhwa mukulu aka Melkisedeki. 11 Kuli okwo buyunjula kuhika okubona ebi mulangâlira. 12 Na rhugwêre binji by'okummubwîra, ci okubihugûla nt yo, ahâli h'okubâ bôlo, muyige balya bayîma kuli kuzibu, bulya muli bahwinja b'okuyumva. 12 omu ndagâno za Nyamuzinda, balya baziyêmire N'obwo rhinga kurbhenga mîra mwe mwankabîre banazisêramwo. 13 Nêci, erhi Nyamuzinda àlagânana bayigîrizâ, mwâbo mukolaga kandi mulagîrire oku nyigîrizo z'omurhondêro gw'ebinwa bya Nyamuzinda, z'omurhondêro: enyigîrizo z'okucîyunjuza oku bijiro by'olufû, n'ez'okuyéméra Nyamuzinda, 2 enyigîrizo z'obubatizo n'ez'okulambûlirwa amaboko oku irhwe, ez'obufûke bw'abâfire n'ez'olubanja l'ensiku n'amango. (aiônios g166) 3 Kwo rhwajira nt yo, akabà Nnâmahanga arhuyêmêrîre. 4 Nêci, kurhankahashikana balya bârhanzir'ibona obulangashane, balya bârhanzir'inunirwa n'enshôkano y'empingu banashangîra Mûka Mutagatîfu, 5 balya bârhanzir'inunirwa n'oluderho

7 Oyo Melkisedeki, mwâmi w'e Salemi, mudâhwa wa Nyamuzinda w'Enyanya àj'ibugânana n'Abrahamu warhengaga emunda àhimiraga abâmi anamuhâ obwangâ; 2 Abrahamu amuhâ ecigabi ca kali ikumi

c'ebintu byâge byoshi. Aderhwa burhanzi mpu mwâmi w'obushinganyanya, kandi mpu mwâmi w'e Salemi, kwo kuderha mwâmi w'omurhûla. 3 Arhajira ïshe, arhajira na nnina, n'omulala gwâge ntâye oguyishi; ensiku zâge zirhajira murhondêro, n'obuzîne bwâge burhajira buzinda. Oyo Melkisedeki washushanyibwe na Mwene Nyamuzinda, ayôrha abà mudâhwa ensiku n'amango. 4 Mulolage oku ali mukulu oyo shakulûza wîru Abrahamu àrhûlaga ecigabi ca kali ikumi c'ebintu binjinjâ àshokôlaga abâmi! 5 Erhi kwo anali! Bulya n'omu bene-Levi nabo, àbahîrwe obudâhwa bajira irhegeko ly'okurhûlwa n'olubaga ecigabi ca kali ikumi, kwo kuderha muli bene wâbo, n'obwo nabo nkomôka y'Abrahamu akâbo. 6 Ci oyo orhâli wa bali nkomôka y'Abrahamu akâbo. 7 Na ntâye ohabire oku endagâno ya Nnâmahanga. 8 Na kulusha okwo, abo bantu barhûlwa entûlo y'ecigabi ca kali ikumi, kufâ bafâ; ci oyo yêhe bâdesire oku ali mugumagumâ. 9 Ciru rhwanaderha nti Levi yêne, orhûlwa ecigabi ca kali ikumi, ye wacirhûzire erhi Abrahamu àkujira. 10 Bulya àciri nka mburho omu mubiri gwa shakulûza wâge, erhi Melkisedeki àj'ibugânana naye. 11 Akabà obudâhwa bwa bene-Levi bwâli bwimâna, -bulya kuli bo Nyamuzinda ahâga olubaga Amarhegeko-, càcirhumaga owundi mudâhwa oli aka Melkisedeki aciyisha, cànarhumaga barhaderha oku ali aka Aroni? 12 Bulya obudâhwa bwahindusire, kukwâni amarhegeko nago gahinduke. 13 Bulya oyo baderhîre ebyo ali wa bundi bûko na ntâye w'obwo bûko wahisire aha barherekêra. 14 Na ntâye orhîshi oku Nnawîru akomôkakwo Yûda, na ntâco ciyerekîne obudâhwa Mûsa adesire kuli obwo bûko. 15 Ciru okwo rhudesire kulushîrize obwâlagale, bulya hâyishire owundi mudâhwa, oli aka Melkisedeki. 16 Oyo arhajiragwa mudâhwa n'irhegeko ly'abantu lishimba iburha ly'omubiri, ci n'obuzibu bw'obuzîne burhayûrha. 17 Bulya ye kuderhîrwe, mpu: Oli mudâhwa ensiku n'amango aka Melkisedeki. (aiôn g165) 18 Ntyo kwo irhegeko lya burhanzi lyârhenzibwe, bulya lirhâgwêrhe nsimiko lirhànagwêrhe kamalo. 19 Ntâ kantu irhegeko lyâjizire kimâna; ci lyâli nshokolezi y'obulangâlire bulushire, oburuhâ okuyêméra Nnâmahanga. 20 N'ecilushire kandi, okwo kurhajiragwa buzira mwîgasho. Abandi bàhindusire badâhwa buzira ndahiro; 21 ci yêhe Owamuhâga obudâhwa àcîgasha, erhi: Nyakasane àcîgashire, arhakanagalula akanwa kâge: Oli mudâhwa w'ensiku n'amango. (aiôn g165) 22 Na ntyo Yezu ali mwêza w'endagâno elushire. 23 Kandi ensiku n'amango, obudâhwa bwâge burhakayûrha. (aiôn g165) 25 Co cinarhumire anahash'iciza Iwoshi bayôrha ensiku zoshi; 24 ci yêhe, bulyâla abâho ensiku n'amango, abâ azîne ensiku n'amango mpu abalagire. 26 Nêci, ntyo kwo byâli bikwâni rhubè n'omudâhwa orhalukira haguma n'abanya-byâha, oli omu lyanya bali kurhaluka amalunga. 27 Yêhe ntâ bulagîrire agwêrhe, mulala gwâbo, àrhûlwa n'Abrahamu ecigabi ca kali aka abandi badâhwa bakulu, b'okurhûla enterekêro ikumi, ànamuhâ obwangâ, n'obwo ye wali ogwêrhe ngasi lusiku, burhanzi oku byâha byâge yêne, n'oku endagâno ya Nnâmahanga. 28 Bulya byâha by'olubaga: okwo àkujizire oku caligumiza, omurhô ye ogishwa n'omukulu. 29 Na kulusha okwo, erhi àcîhâna yêne nterekêro. 28 Bulya irhegeko linyîmike abantu bazamba mpu babè badâhwa bakulu, ci akanwa k'omwîgasho kâyishaga enyuma ly'irhegeko, kâyîmisire Mugala wa Nnâmahanga, kàmujira mwîmana oku nsiku n'amango. (aiôn g165)

8 Mw'ebyo rhudesire, ecinwa cikulu cirigi c'eci: Rhugwêrhe omudâhwa mukulu otamîre ebwa kulyo kw'entebe y'Obukulu bwa Nyamuzinda omu mpingu, 2 ye murhumisi w'aka-Nyamuzinda n'ow'ecirâlo c'okuli càyûbakagwa na Nyakasane, ci arhali n'omuntu. 3 Bulya ngasi mudâhwa ayîmikwa mpu akârhûla entûlo n'enterekêro; co cirhumire naye akwâni abè n'eci anakârhûla. 4 Yezu acibâga w'en'igulu, arhankabîre mudâhwa, bulya hâli abadâhwa barhûla entûlo nk'oku birhegesirwe. 5 Ci ebi bajiramwo obugashâniye bibâ lwîganyo na cizunguzungu c'eb'yomu mpingu, nka kulya Mûsa abwîragwa na Nnâmahanga, erhi: Sinza, ojire byoshi oku lwîganyo wayêresirwe oku ntondo. 6 Ci oburhumisi Kristu ahîrwe bulushire, kulya kubà endagâno abà mulagizi wayo eri nyinjâ kulusha, n'eciragâne eyegemîre ciri cinjâ kulusha. 7 Bulya endagâno ntanzi ecibâga erhâlikwo ishembo, harhankabîre igwârhiro ly'okulonza eya kabiri. 8 Kali erhi àbagaya lyo àadesire, erhi: Alà, ensiku ziyrûka, kwo Nyakasane adesire, nankola nalagâna endagâno mpyâhya n'eniyumpa y'Israheli n'eniyumpa ya Yûda. 9 Eyo ndagâno erhâbe nk'erya nalagânana na bashakulûza bâbo, bulya nabagwâhiraga oku kuboko nti mbakûle omu cihugo

c'e Mîsiri. Kulya kubà bârhasêraga oku ndagâno yâni, nânî ntâcibashîbiriraga, kwo Nyakasane adesire. 10 Alaga endagâno nalagâna n'enyumpa y'Israheli enyuma ly'ezo nsiku, kwo Nyakasane adesire: Nâhira amarhegeko gâni omu nkengéro zâbo, mbayandikego omu mirhima, nnambè Nyamuzinda wâbo, nabo babè bantu bâni. 11 Ntâye wâciyigîrize omulungu wâge, na ntâye wâyiçigîrize mwene wâbo, aderhe, erhi: «Manya Nyakasane», bulya, kurhenga omurhò kuhika omukulu, boshi bâmmanya. 12 Nêci, nâbabalira obubù bwâbo, n'ebiyâha byâbo ntakacibikengêra bundi. 13 Omu kuderha «endagâno mpyâhya», entanzi àyijizire nkulûkulù. N'akantu kakashâja n'okubà kakulûkulù, erhi kaling'iherêrekera.

9 Endagâno ntanzi nayo yali egwêrhe eyayo migienzo y'okushenga n'akâyo ka-Nyamuzinda ka mwo linw'igulu. 2 Bulya ecihando càybâkagwa càlimwo akamole, n'améza, n'emigati y'enterekêro: aho ho Hatagatîfu. 3 N'enyma ly'olusïka lwa kabiri hâli ecihando càderhagwa Hatagatîfu h'Ebitagatîfu. 4 Hâli olûsho Iw'omugavu luyûbasirwe n'amasholo, n'omucîmba gw'endagâno gufûnisirwe n'amasholo enyunda zoshi. Na muli ogwo mucîmba mwali ikovu ly'amasholo liyunjwîre mâna, n'akarhi k'Aroni kâmeragakwo obwâso, n'amabuye g'endagâno. 5 N'oku nyanya kwagwo kwâli Bakerubi b'irenge bâkâg'ijira entebe y'obwonjo empehema. Ci arhalí bunu lyo rhwankazâbanula ebyo byoshi. 6 Erhi bibâ byamâyûbakwa ntyo, abadâhwa bâkâg'ijà omu cihando cirhanzi ngasi mango, mpu bajiremwo emikolo yâbo y'okushenga. 7 Ci omu cihando ca kabiri murhâjbagwa lirhalí liguma lyône omu mwâka, na mudâhwa mukulu yêne wamujâga; àrhanajâgamwo arhanadwîrhi entûlo y'omukò gw'okulyûla ebyâha byâge n'ebiy'olubaga. 8 Mûka Mutagatîfu àmanyîsa ntyo oku enjira y'aka-Nyamuzinda erhankayiguka n'Ecihando cirhanzi cicikâsisire. 9 Olwo luli Iwiganyo lwa gano mango ga bunu, lurhumanyîsa oku entûlo n'enterekêro zirhagwêrhi buhashe bw'okuhindula owaharâmya mwimâna omu murhima gwâge. 10 Bulya gali marhegeko gayêrekire eby'omubiri, nk'ebiryô, n'ebinyôbwa, n'okucikalaba kwa ngasi lubero. Ebyo byoshi birhegeke kuhika amango g'omuhindo muhyâha. 11 Kristu yêhe erhi àyisha, àhinduka mudâhwa mukulu w'aminjâ gânyaishe, àgera omu cihando cilushire cirya cindi obunene n'obwimâna, cirhajiragwa na nfune za muntu, kwo kuderha oku oku caligumiza omu ka-Nyamuzinda. Arhajâgamwo n'omukò gw'ebihebe erhi gw'ebimasha, ci n'omukò gwâge yêne, erhi amâyûs'irhushobôza obucunguke bw'ensiku n'amango. (aiônios g166) 13 Akabà omukò gw'ebihebe n'ebimasha, n'oluvù Iw'endaku bâkâg'ishahiziza oku bazinzire, byâkâgibayôbôla binabahè obucêse bw'omubiri, 14 kanga kulusha, omukò gwa Kristu wacîhânaga yêne nterekêro erhalikwo izâbyo emwa Nyamuzinda oku buzibôla Mûka gw'ensiku n'amango gurhâcésa omurhima gwîrhu, guzâzemwo ebijiro by'olufû, lyo rhubona oku rhwakolera Nyamuzinda ozîne? (aiônios g166) 15 Eco co cirhumire àbà mulagizi w'endagâno mpyâhya, ànafire mpu azâze ebyâha byâkolagwa amango g'endagâno ntanzi, lyo abarhôle bayîma omu bwâmi bw'ensiku n'amango bâlaganyibagwa. (aiônios g166) 16 Bulya ahâli endagâno y'omwîmo, kukwânnîne habè ecahamîriza oku owayihângaga àfîre. 17 Nêci, endagâno y'omwîmo ebôna obuzibu nk'owayijiraga amâfâ; n'amango goshi acirîho, ntâ buzibôlô. 18 Okwo kwo kurhumire endagâno ntanzi nayo erhajiragwa buzira kubulaga omukò. 19 Bulya erhi Mûsa àyûsibwîriza olubaga Iwoshi amarhegeko n'oku ngasi liguma linadesire, àyanka omukò gw'ebimasha n'ebihebe, haguma n'amîshi n'obwôya bw'omuduku n'orhubabi rhw'enkangûlo, àshahiza oku citabu conêne n'oku lubaga Iwoshi, erhi: 20 Ogu gwo mukò gw'endagâno Nyamuzinda alagânaga ninyu. 21 Kandi kwo na kwo -ashahiziza omukò oku Cihando n'oku bintu byoshi by'okushenga. 22 Kali ciru Amarhegeko garhegesire hôfi ngasi kantu kashukûlw n'omukò, na buzira kubulaga omukò, ntâ kubabalirwa. 23 Akabà olwiganyo Iw'ebintu by'empingu lucésibwa ntyo, kuziga kukwânnîne ebyo bintu by'empingu byonêne bicésibwe n'enterekêro zilushire. 24 Nêci, arhalí omu ka-Nyamuzinda kâyûbakagwa n'amaboko g'abantu, nshusho y'aka-Nyamuzinda k'okunali, arhalimwo Kristu àjire, ci àshesherera omu mpingu mwonêne, mpu lyo akâbonekanâ omu busù bwa Nyamuzinda rhwe rhurhumire. 25 Arhanali kandi mpu lyo acîhâna nterekêro kanji kanji, nka kulya omudâhwa mûkulu akâjâ ngasi mwâka omu ka-Nyamuzinda n'omukò gurhali gwâge. 26 Bibicâgâ ntyo, ànkababazibwe kanji kurhenga okulemwa kw'igulu. Ci mwo zino

nsiku nzinda lyo àcîyérekîne liguma kwa Iwoshi, mpu aherérekeze ecâha n'enterekôro yâge. (aiõn g165) 27 Na bulya abantu liguma lyône bafâ, n'enyma ly'aho batwîrwe olubanja, 28 ntyo Kristu naye àcîhânyire nterekôro liguma lyône, mpu azâze ebyâha bya bantu banji; âyaciboneke lindi liguma buzira câha, mpu alérhere abamulinda obucire.

10 Kulya kubà Amarhegeko gâli cizunguzungu c'aminjâ gâyisha, ci arhalì ebyo bintu byonêne, n'ago marherekêre gayôrha go n'ago, ganarherekêra ngasi mango na ngasi mwâka, ntâkwo gankahash'ihindula bimâna abayegera Nyamuzinda. 2 Nk'arhâli ntyo, bankalesire okukârhûla ezo nterekôro, bulya acibâgaabarherekêzi bacésibwa oku caligumiza, barhankaciciyumvirhemwo câha omu murhima. 3 Ciru ezo nterekôro zâkâg'ibayibus aubyâha byâbo ngasi mwâka. 4 Bulya ntâkwo omukò gw'ebimasha n'ebihebe gwankarhenza ebyâha. 5 Kwo kwûrhumaga, erhi Kristu ajà en'igulu, aderha, erhi: Orhalonzagya nterekôro na ntûlo; ci wanteganyîze omubiri. 6 Orhasîmaga mbâgwa na nterekôro oku byâha. 7 Obwo nanaciderha, nti: Nie ono, nyishire, -bulya nie kuyandikîrwe omu cizingo c'ecitabu-, nti njire obulonza bwâwe, Yâgirwa Nyamuzinda. 8 Arhangir'iderha, erhi: Enterekôro, entûlo, engûsho n'embâgwa oku byâha, orhazilonzagya orhanazisîmaga, n'obwo ziri nterekôro zirhegesirwe n'Amarhegeko; 9 okuhandi ashub'iderha, erhi: Nie ono, nyishire nti njire obulonza bwâwe. Ntyo àrhenzize amarherekêre marhanzi, àhiraho oburherekêre bwa kabiri. 10 Bunali buhashe bw'obwo bulonza burhujira bimâna erhi burherekêre bw'omubiri gwa Yezu Kristu gwarherekêragwa liguma kwa Iwoshi burhuma. 11 Ngasi mudâhwa ayimanga aha luhêro bwaca bwayira mpu ajire omukolo gwâge, na ngasi mango enterekôro arhûla zo na zirya, na ntâ buhashe ciru n'obuya zijiira bw'okurhenza ebyâha. 12 Yêhe erhi àbâ amârherekêra burherekêre buguma bwône oku byâha, agend'icítamalira oku nsiku n'amango ebwa kulyo kwa Nyamuzinda, 13 akâlinga kurchenga aho oku abanzi bâge bahirwa nka citumbi aha magulu gâge. 14 Bulya, na nterekôro nguma yône yône, abacésagya, àbahindula bimâna b'ensiku zoshi. 15 Ciru na Mûka ahamîrize okwo; bulya erhi abâ amâderha, erhi: 16 Eyi yo ndagâno nalaqânana rhweshi nabo enyma ly'ezo nsiku, Nyakasane ayûshûla, erhi: Nahira

amarhegeko gâni omu mirhima yâbo, nabayandikago omu nkengéro. 17 Nabyo ebyâha byâbo n'obubî bwâbo ntakacibikengêra bundi. 18 Ci aha ebyâha byababalirwe harhaciri nterekôro oku câha. 19 Ntyo, bene wîrhu, rhugwérhe obuhashe bw'okujà nk'oku rholonize omu hatagatîfu h'ebitagatîfu erhi mukò gwa Yezu gurhuma. 20 Rhwanamujà rhukagera omu njira àrhutwîraga: njira mpyâhya n'ey'obuzîne, njira egezire omu lusika, gwo mubiri gwâge. 21 Na kulya kubà rhugwérhe omudâhwa mukulu orhegeka enyumpa ya Nyamuzinda, 22 rhuyegerage n'omurhima gurhalimwo bulyâla omu buyémére bwimâna; emirhima yîrhu ecésibwe ngasi bubî buyirimwo, n'emibiri yîrhu eshukwe n'amîshi gashongwîre. 23 Rhulange buzibu obuhamîrize bw'obulangâlire bwîrhu, bulya ovalaganyagya akwânnîne okulangâlirwa. 24 Rhurhabâlane rrwêne na rrwêne, rhunahânanne omurhima omu buzigire n'omu kukola aminjâ. 25 Rhurhalekaga okukâjâ haguma, kulya baguma badwîrhe bakâjira; ci rhukâhânanne omurhima, na bwenêne bulya mubwîne oku Olusiku luli hôfi. 26 Erhi rhwankajira ebyâha n'oluhiinzô n'obwo rhwarhangir'imanya bwinjâ okuli, harhaciri nterekôro oku byâha, 27 na ntâ kundi kucisigîre okurhali kutwîrwa olubanja lukali n'okukwêbwa omu ngulumira y'omuliro, yayish'isingônola abagoma. 28 Omuntu akavuna irhegeko lya Mûsa, anayîrhwe buzira lukogo, casinga haboneke bahamîrizi babiri erhi basharhu. 29 Kengéragi ninju, buhane bunganaci na bukali kulusha akwânnîne okuhâbwa omuntu wâbè alabasire Mugala wa Nyamuzinda, owâbè agayaguzize omukò gw'endagâno gwanmucêsagya, nka kulya kankabîre kantu k'izinga, n'owâbè ajâcîre Mûka gw'enshôkano. 30 Nêci, rhurhababiri olya waderhaga, erhi: Okucîhôla kuli kwâni n'okuhâna oluhembo kuli kwâni! na kandi, erhi: Nyakasane àyish'itwîra olubaga Iwâge olubanja. 31 Yajebe! Ciri cintu ca kuyôboha okugwa omu nfune za Nyamuzinda ozîne. Ecirhuma rhukwânnîne rhusére omu buyémére 32 Ci kwônene mukengêre ensiku ntanzi, erhi muyûs'ihâbwa obumoleke, bulya mulembera entambala ndârhi n'amababale: 33 aha mwabonêsiibwa enshonyi n'okulibuzibwa omu lubaga; aha mwalungana n'abajiriragwa ntyo. 34 Nêci, mwashangîre amalibuko g'abâli omu mpamikwa, mwanyayêméra n'obushagaluke mwanyagwa ebintu binyu, bulya mwâli mumanyire oku mugwérhe obuhirhi

bwinjà kulusha n'oburhakayûrha, 35 Mumanyage z'omu malunga na nka mushenyi gw'eburhambi mwankarhéra obwo bulangâire bwinyu; bulya bw'enyanja, gulya gurhankaganjwa. 13 Abo boshi omu bubikîrwe ntanda nnene, 36 Nêci, kukwâñine buyémêre bàfire, buzira okubona ebi bàlaganyibagwa, muzibuhe, lyo tuyôrha mujira obulonza bwa ci bàbilangirîre kuñi bàñabilamusa, bànahamîriza Nyamuzinda, munayish'ihâbwa ebi àlaganyagya. 37 oku bali bigolo na bagenzi en'igulu. 14 Abo Bulya hacsigîre hisanzi hitya hyône, olya wâyisha bashambâla ntyo, bayêrekana n'obwâlagale oku âyishe, arhânacilegerere. 38 Ci omushinganya alama badwîrhe balonza okuhika emwîshe. 15 N'acibâga n'obuyémêre, n'erhi ankashubira nyuma, omurhima bàkumbulaga emunda barhengaga, bànkabwîne gwâni gurhankacimubâkwo. 39 Rhwéhe rhurhalí bantu ba kushubira nyuma n'okuyish'ihera, ci rhuli bantu ba buyémêre buciza obuzîne bwîru.

11 Obuyémêre buli cikinja c'ebi rhulangâire, buli cimanyîso c'ebi rhurhabona. 2 Bwo bwarhumire abakula-mbêre bîrhu bàbona obuhamîrize bwinjà. 3 Buyémêre burhuma rhwayumva oku igulu lyâlemagwa n'oluderho lwa Nyamuzinda, na ntyo eibboneka byârhengaga omu birhaboneka. (aiõn g165) 4 Buyémêre bwarhumaga Abeli arhûla Nyamuzinda enterekôr elushire eya Kayini; bwarhuma aderhwa mushinganya, erhi Nyamuzinda yêne àhamîriza oku ayankirîre entûlo zâge; bwo bunarhuma acîderha, kuhika buno, n'obwo àfire. 5 Buyémêre bwarhumaga Henoki àhékwa mpu alek'ibona lufù, àrhanacibonekanaga, bulya Nyamuzinda àli erhi àmuhêsire. Nêci, embere ahékwe, àli erhi àderhîrwe obuhamîrize oku àsîmîsîze Nyamuzinda. 6 Bulya ovalonz'iyegêra Nnâmahanga, arhegesirwe ayémêre oku ho àbà n'oku ahemba abamulonza. 7 Buyémêre bwarhumaga Nûhu; erhi àbà amamanyîsibwa ebirhaj'ibonekana, àyumva obwôba bw'obukenge kuli Nnâmahanga, ànabinja enkuge mpu lyo afumya omulala gwâge. N'obuyémêre bwâge àyigîrizta igulu, ànahinduka mwîmo gw'obushinganya bulêrhwâ n'obuyémêre. 8 Buyémêre bwarhumaga Abrahamu ayumva izù lya Nnâmahanga lyàmubwîraga mpu agende, ajè omu cihugo ali ayish'iyîmamwo. Agenda arhanamanyiri aha ajà. 9 Obuyémêre bwarhuma aj'iyûbaka omu cihugo àlaganyibagwa nk'omu ishwa lya bene, àbêra omu bihando n'Izaki na Yakôbo, yo mîmo y'eyo ndagâno akâge. 10 Ajira ntyo, bulya àkâg'ilinda olugo luhumbîrwe eciriba na Nnâmahanga, mpu yêne alugwîke analuyûbake. 11 Buyémêre bwarhumaga Sara naye abona obuhashe bw'okuyâlala n'obwo amango gâge gâli erhi gâgezire, bulyâla àli acîkubagîre owamulaganyagya. 12 Na ntyo, omu nda ya muntu muguma wali okola nka mufù, mwarhenga iburha linji nka nyenyézi

Nyamuzinda wâbo; bulya àbarheganyîze olugo. 17 Buyémêre bwarhumaga Abrahamu, erhi Nnâmahanga àmurhangula, abâna Izaki, nterekôro, n'obwo àli mugala cûsha oyo àhânaga nterekôro, ye wanali mubisi w'eciragâne; 18 ye wabwîragwa, erhi: «Omu nda y'Izaki mwo mwakurhengera iburha». 19 Ali amanyire oku Nyamuzinda anahash'ifûla abafù; co cànarhumire ashub'ibona omugala, ànahinduka Iwiganyo. 20 Buyémêre n'ebiyayishe byârhumaga Izaki aha Yakôbo n'Ezau obwangà. 21 Buyémêre bwarhumaga Yakôbo, erhi àbà akola ali bufà, àhà ngasi mwene Yozefu obwangà, àharâmya erhi ayegemîre akarhi kâge. 22 Buyémêre bwarhumaga Yozefu, erhi àkola afà, àkengéza bene-Israheli oku bârhenge e Mîsiri, ànababwîra oku bâjire orhuvuha rhwâge. 23 Buyémêre bwarhumaga ababusî ba Mûsa bamufulika myêzi isharhu erhi àyûs'ibirhwa, bulya bâli babwîne oku oyo mwâna ali mwinjinjâ, barhanayôbohaga irhegeko lya mwâmi. 24 Buyémêre bwarhumaga Mûsa, erhi akula, alahira okukâderhwa mugala wa mwâli wa Faraoni mwâmi w'e Mîsiri; 25 àsîma okulibuzibwa haguma n'olubaga lwa Nyamuzinda kulusha okubona amasîma g'ecâha ga nsiku nsungunu; 26 abona oku okujâcira Kristu orhumire buli buhirhi bulushire amagale g'Abanya-Mîsiri goshi, bulya àli alangâlîre oluhembo. 27 Buyémêre bwamurhenzagya e Mîsiri buzira kuyôboha obukunizi bwa mwâmi: àzibuba, abà nk'obwîne Orhaboneka. 28 Buyémêre bwarhumaga ajira Basâka, anashahiza omukò, mpu lyo Kaheza arhahuma oku bâna b'enfula b'Israheli. 29 Buyémêre bwabayikizagya Enyanja Ndukula nk'idaho lyûmu; nabo Abanya-Mîsiri mpu bacigereka, bàmirwa n'amîshi. 30 Buyémêre bwarhumaga ebyôgo bya Yeriko byâhongoka, erhi bamâbizunguluka nsiku nda. 31 Buyémêre

bwarhumaga Rahabu w'omugonyi arhaherêrekeraga ginyu buli buhane. Kwo Nyamuzinda ammujurira haguma n'entumva, bulya àyankiriraga abahengûzi nka bâna bâge. Mwâna ohi orhahanwa n'ishe? 8 n'obuholo. 32 Bici naciderha? Bulya amango Erhi mwankabula kwahâbwâ obuhane abandi boshi ganambulira erhi nankaganîra olwa Gedeoni, na bashangîra, murhankacibâ bâna b'okuli, ci mwanabâ Baraki, na Samusoni, na Yefute, na Daudi, na Samweli, b'embuga. 9 Câba ka rhurhàgwérhe balarha b'omubiri n'abalébi. 33 Abôla buyémère bwarhumaga bahima bâkâg'iruhuna, rhwanakâbakenga? Ka kurhakwânnî amâmi, bâjira ebishingânnîne, bâbona omuhigulo bwenêne kulusha rhuyumve Larha w'emyûka yîrhu, lyo gw'ebiyâlaganyibagua, bâshwêka orhunwa rhw'entale, rhubona obuzîne? 10 Balarha b'omubiri bâruhanyire 34 bâzimya engulumira z'omuliro, bâfuma obwôji nsiku nsungunu, nk'oku bône bâbonaga kukwânnîne; bw'engôrro, bâhima endwâlâ, bâbâ ntwâli omu ci yêhe arhuhana oku bunguke bwîrhu, mpu lyo bîrha, bâlibisa emirhwe y'abashombanyi; 35 abazîre rhushangîra obwimâna bwâge. 11 Nêci, ntâ buhane bâgalulirwa abâna bâbo bâli bamâfâ. Baguma busîmsa amango bwacihânnwa, ci bulêrha oburhè. bâbabazibwa kuhika okufâ, bâlahira okulikûzibwa, Buzinda lyo bulêrhera ababuhâbagwa emburho mpu lyo babona obufûle bwinjâ kulusha; 36 abandi y'obuholo n'obushinganyanya. 12 Co cirhumire, bâlembâre amasheka n'eminyuli, ciru n'omugozi mulambûle amaboko ginyu gahozire n'amadwî ginyu n'empamikwa. 37 Bâbandwa amabuye, bâbabazibwa, gaherhamire, 13 munashinganyize amagulu ginyu bâkerwa n'olukero, bâgera omu bwôji bw'engôrro; enjira, lyo enkunagizi zirhavunika, ci lyo zifuma bâkâg'ijâ bazungulukazunguluka, bâkâyambala empù erhikwo. 14 Mulonze okubâ n'omurhûla n'abantu boshi, z'ebibuzi n'ez'empene; ciru barhâcigwérhe kantu, munalonze okubâ bimâna, bulya buzira bwimâna bâlibuzibwa, bâkolerwa buligo. 38 Igulu lirhâli ntâye wabone Nyakasane. 15 Mumanye hankajira libâkwânnîne. Bâkâg'ijâ bazungulukazunguluka omu owaheza enhôkano ya Nnâmahanga; mumanye mpinga n'omu ntondo, omu nkunda n'omu nyâla hankajira omuzi ciru n'omuguma gulula gwamera, na z'idaho. 39 N'abo boshi, n'obwo bâli baderhîrwe hano gubâ gwamamera, gummuhabule emirhima, na obuhamîrizi obuyémère bwâbo burhumire, arhalo bo ntyo guyahukize bantu banji. 16 Na buzinda mumanye bâcibwîne eci bâlaganyibagua; 40 bulya Nyamuzinda hankajira owabâ mugonyi, erhi orhakenga ebya âli arhubikîre iragi linjâ kulusha, àrhalonzagya mpu bahike oku bwimâna buzira rhwe.

12 Co cirhumire nîrhu, obu rhuzungulusrise
n'ecitù cityo c'abahamîrizi, kukwânnîne rhurhibe
ngasi cihanzo, rhunaleke ebyâha birhuzonzire,
rhugende bulibirha, rhuj'ilwa n'oburhwâli eyo ntambala
rhurheganyizibwe. 2 Rhusêze Yezu kwo amasù,
ye cisisi ye na bwimâna bw'obuyémère bwîrhu;
ye wacîhangâniraga omusalaba ahâli h'amasîma
ankabwîne, âgagayuza enhonyi zâgwo, na buno
akola atamîre ebwa kulyo kw'entebe ya Nyamuzinda.
3 Nêci, mukengêre ninyu oyo walemberaga ago
mababale âbabazibagua n'abanya-byâha goshi, lyo
mulek'irhâ omurhima erhi kubula emisi kurhuma.
4 Kuhika buno murhasâg'idwa mukò erhi kulgâsa
ecâha kurhuma. 5 Ka mwayibagîre amahano
àmmuhanûlagâ nka bâna bâge, erhi: Mugala wâni,
irhondo omanye wankagaya obuhane Nyakasane
abâna, na nka akukalihîre, omanye wankarhâ
omurhima. 6 Bulya oyo Nyakasane asîma, ye ahana,
n'oyu ayankirira nka mugala, ye ashûrha. 7 Amalibuko

Nnâmahanga, ak'Ezau waguzagya omwîmo gwâge
gw'enfula oku biryo bya liguma. 17 Murhababiri oku
buzinda, erhi acilonza okuhâbwâ obwangâ, àlahirirwa;
bulya àrhabonaga oku ankahindula omurhima gw'ishe,
n'obwo àkulonzagya bwenêne n'emirenge. 18
Murhayegêraga akantu kankahumwakwo: ngulumira
ya muliro, nîsi erhi citù, erhi mwizimya, nîsi erhi
mpûsi, 19 erhi izù lya mushekera, erhi lya nderho,
na ciru àbaliyumvagya bâhûna bwenêne mpu
barhabibawîraga bindi. 20 Bulya bârhankahashire eri
irhegeko, mpu: Ngasi owankahumakwo eyi ntondo,
ciru yankaba nsimba, anabandwe amabuye. 21
Ebyo byâbonekana bya kuyôbohya bwenêne, ciru
Mûsa aderha, erhi: Ngwérhwe n'obwôba, nnandwîrhe
nadrihimana. 22 Ci mwéhe mwayegîre entondo ya
Siyoni n'ecishagalâ ca Nyamuzinda ozîne; mwayegîre
Yeruzalemi w'empingu, n'emirhwe ya bamalahika
barhankaganjwa, yo ndêko y'olusiku lukulu; 23
mwayegîre ecinyabuguma c'enfula ziyanisirwe omu
mpingu; mwayegîre Nyamuzinda, mutwî w'emmanja
z'abantu boshi, n'emyûka y'abashinganyanya bâhisire

oku bwimâna; 24 mwayegîre Yezu, mulagizi kwarhumire Yezu naye, erhi àkola acêsa olubaga w'endagâno mpyâhya, n'omukò gwâge gurhucêsa n'omukò gwâge, àbabazibwa embuga y'olugo. 13 gunalushire ogw'Abeli okumanyiderha. 25 Mumanye Kuziga nîrhu rhuhuluke, rhujè embuga ly'olugo, mwankabula kwayumvirhiza izù ly'Oyo waderha. rhubarhule ebijâci byâge, rhumushimbe. 14 Bulya Bulya, akabà balya bâlahiraga okuyumva izù ly'oyu rhurhagwérhi en'igulu ecishagala cayôrhaho, ci wabahanûlaga en'igulu bàrha fumaga obuhane, kuziga rhwalonza ecâyisha. 15 Oku bulagizi bwâge rhurhûle rhwêhe ntâkwo rhwankafuma, erhi rhwakagomera Oyo Nyamuzinda enterekêro y'obukuze ngasi mango, odwîrhe warhuhanûla kurbenga empingu. 26 Olya izù kwo kuderha emburho y'orhunwa rhuhamîriza izîno lyâge lyâdirhimanyaga igulu mîra, ye ohânyire buno lyâge. 16 Okujira aminjâ nakwo n'okushangîra ebintu eci ciragâne, erhi: Hacisigîre lindi liguma ndirhimanye n'abandi, murhakuyibagiraga; entûlo za bene ezo zo igulu, ci arhalî lyône, ci n'irunga. 27 Eco cinwa adesire, Nyamuzinda asîma. 17 Mukâyumva abakulu binyu mpu «lindi liguma», ciyérekîne oku ebyâgeragamwo munabakenge, bulya bo balanga emyûka yînyu, omusisi byânahinduke, bulya biri biremwa, mpu bànayish'iyyidôsibwa. Kukwâñîne bajire ogwo mukolo ebirhankahuligana bihabêre. 28 Ntyo nîrhu, kulya n'obushagaluke, ci arhalî n'oburhè, bulya okwo kubâ rhwahâbirwe obwâmi burhankahuligana, rhusére kurhankammulêrhera bunguke. 18 Murhusengerere buzibu mw'eyo nshôkano, n'oku buhashe bw'eyo emwa Nnâmahanga. Rhumanyire oku rhugwérhe nshôkano, rhukolere Nyamuzinda rhunamusîmîse, omurhima mwinjâ, n'olugendo lwîru rhulonza lubè rhumurhînye rhunamukenge. 29 Bulya Nyamuzinda lwimâna muli byoshi. 19 Mpûnyire bwenêne nti wîru abâ ngulumira ya muliro.

13 Musêre omu buzigire bw'ecinyabuguma.

2 Murhayibagiraga okukâyankirira ebigolo, bulya hali àbayankirira ntyo ebigolo, bâhandisa bamalahika barhanamanyiri. 3 Mukengêre abâli omu mpamikwa, nka kulya mwankabîre babohe haguma nabo, n'abadwîrhe balibuzibwa, bulya ninyu mugwêrhe omubiri. 4 Obuhya bukengwe na boshi, n'encingo y'obuhya erhabâgakwo izinga; bulya abagonyi n'ebitwamba Nyamuzinda àyabahêke lubanja. 5 Muyâke obujinisi omu lugendo lwinyu; musîmîswé n'ebimugwérhe, bulya Nnâmahanga yéne adesire, erhi: Ntakakuleka, ntakanakulikirira. 6 Co cirhumire rhwanahash'iderha n'oburhwâli, nti: Nyakasane ye murhabâzi wâni; ntâco nankayôboha. Kurhi abantu bankanjira? 7 Mukengêre abakulu binyu babayigîriza akanwa ka Nyamuzinda; mulole obuzinda bw'obuzîne bwâbo munashimbe olwiganyo lw'obuyêmêre bwâbo.

8 Yezu Kristu, oku àli nnjo n'enê, kwo ânayôrha ensiku n'amango. (aiôn g165) 9 Mumanye mwankarhebwa n'enyigîrizo za ngasi lubero n'ezî murhamanyiri olunda zarhenga; bulya nshôkano ya Nnâmahanga ezibuhya omurhima, ci arhalî biryo birhalêrhera ababikolêsa bunguke. 10 Rhujira oluhêrero abarhumisi b'Echando barhankañirakwo. 11 Kâli, erhi omudâhwa mukulu abâ amâhêka omukò gw'embâgwa omu ka-Nyamuzinda oku kulyûla ebyâha, emirhumba kuyôcibwa eyôcibwa embuga ly'icumbi! 12 Okwo kwo

w'omurhûla, wafûlaga omu bafû Nnawîru Yezu, ye Lungere mukulu w'ebibuzi, erhi nterekêro y'omukò gwâge gw'endagâno y'ensiku n'amango erhuma, (aiônios g166) 21 yéne ammjire bantu nkana, lyo mukâjira obulonza bwâge omu minjâ ga ngasi lubero; yéne ajire muli mwe ebimusimîsize, Yezu Kristu orhumire. Irene libè lyâge emyâka n'emyâka! Amen! (aiôn g165) 22 Bene wîru, mmuhûnyire nti tuyankirira kwinjâ ebi binwa by'ihano, mubwîne oku ntâyandisire binji. 23 Mumanye oku mwene wîru Timoteyo àshwékwîrwe. Akayisha duba, rhwayish'immulola rhwe naye. 24 Mundamukize abakulu binyu boshi n'abatagâtîf boshi. Bene wîru b'omu Italiya bammulamusize. 25 Enshôkano ya Nnâmahanga ebè ninyu mweshi!

Yakôbo

1 Yakôbo, mwambali wa Nnâmahanga n'owa

Nyakasane Yezu Kristu, ahânyire omusingo oku milala ikumi n'ibiri eshandabîne omu igulu! 2 Omu marhangulo ga ngasi lubero gammuyishira, mukacîshinga, bene wîrhu, 3 bulya murhabiri oku amarhangulo g'obuyêmêre bwinyu kulêrha galêrha obuzibu bw'okulembera amalibuko. 4 Ci obwo buzibu bw'okulembera amalibuko bukole ebijiro nkana, lyo mubâ bantu bashingânîne na bimâna, abarhabuziri cici. 5 Obuzire obushinganyanya muli mwe, abushenge Nnâmahanga, oshobôza boshi burhagera na buzira karhinda; abuhâbwa. 6 Ci kwônene ashenge n'obuyêmêre, buzira kurhindira ciru ehitya; bulya orhindira kwo ali nka kula omuvumba w'omu nyanja guhisibwa n'okuhêkwa eyi n'eyi n'empûsi. 7 Omuntu wa bene oyo arhalangâliraga mpu ankashobôla akantu emwa Nyakasane: 8 eri nderhera-habiri, nzunguzi omu majira gâyo goshi. 9 Mwene wîrhu oli mukenyi acîshingire obukuze bwâge, 10 n'omugale naye asîme obwîrhôhye bwâge, bulya kwo ayish'ikenyuka nka muligi gwa bwâso. 11 izûba likashoshôka, linajire ecîdûrhudûrhu, libabule olubala; obwâso bw'emburho burhoge, ohabe aha obudukuliza bwâbwo bwamâjâ. Ntyo kwo n'abagale bahererekere omu njira zâbo. 12 Iragi lyâge omuntu olembra amarhangulo! Bulya erhi abà amâgahima, anayish'ihâbwa ishungwè ly'obuzîne Nyamuzinda alaganyagya abamuzigira. 13 Ntâye obage ali omu mashumi akaderha mpu Nyamuzinda omushumisire; bulya Nyamuzinda arhankashumikwa mabî, naye arhanashumika ndi. 14 Ci ngasi muguma ashumikwa n'amîru gâge mabî yêne; go gamukulula ganamugwâse. 15 N'erhi omuntu abà amâyêmêra ago mîru mabî, lyo gaburha ecâha, naco ecâha nka camayûs'ijirwa, canaburha olufù. 16 Mumanye mwankahabuka, bene wîrhu bazigirwa. 17 Ngasi ngalo nyinjâ na ngasi nshôkano nkana bihubuka enyanya, birhenga emwa Nn'obulangashane, orhahinduka n'orhayishi cihôho ca muhindulo, 18 Yêne walonzaga okurhuburha omu luderho lwâge lw'okuli, mpu rhubè rhwe murhondêrero gw'ebiremwa byâge. 19 Murhabiri aho, bene wîrhu bazigirwa: ngasi mutnu akâbangaduka omu kuyumvîrhiza, ci arhabaga wa kuderha duba, orhanabaga wa kukunira duba.

20 Bulya obukunizi bw'omuntu burhajira omukolo gw'obushinganyanya bwa Nnâmahanga. 21 Kuziga

mukwêbe kuñ ngasi byoshi byankamuhemula na ngasi bisigaliza by'obubî, munayankirire n'obwîrhôhye

akanwa ka Nyamuzinda karhwêragwa omu mirhima ka Nnâmahanga, ci arhali ba kuyumvîrhiza kwône,

murhag'icîrheba mwêne! 23 Bulya oyumvîrhiza obuzibu bw'okulembera amalibuko. 4 Ci obwo buzibu bw'okulembera amalibuko bukole ebijiro nkana, lyo mubâ bantu bashingânîne na bimâna, abarhabuziri cici. 5 Obuzire obushinganyanya muli mwe, abushenge Nnâmahanga, oshobôza boshi burhagera na buzira karhinda; abuhâbwa. 6 Ci kwônene ashenge n'obuyêmêre, buzira kurhindira ciru ehitya; bulya orhindira kwo ali nka kula omuvumba w'omu nyanja guhisibwa n'okuhêkwa eyi n'eyi n'empûsi. 7 Omuntu wa bene oyo arhalangâliraga mpu ankashobôla akantu emwa Nyakasane: 8 eri nderhera-habiri, nzunguzi omu majira gâyo goshi. 9 Mwene wîrhu oli mukenyi acîshingire obukuze bwâge, 10 n'omugale naye asîme obwîrhôhye bwâge, bulya kwo ayish'ikenyuka nka muligi gwa bwâso. 11 izûba likashoshôka, linajire ecîdûrhudûrhu, libabule olubala; obwâso bw'emburho burhoge, ohabe aha obudukuliza bwâbwo bwamâjâ. Ntyo kwo n'abagale bahererekere omu njira zâbo. 12 Iragi lyâge omuntu olembra amarhangulo! Bulya erhi abà amâgahima, anayish'ihâbwa ishungwè ly'obuzîne Nyamuzinda alaganyagya abamuzigira. 13 Ntâye obage ali omu mashumi akaderha mpu Nyamuzinda omushumisire; bulya Nyamuzinda arhankashumikwa mabî, naye arhanashumika ndi. 14 Ci ngasi muguma ashumikwa n'amîru gâge mabî yêne; go gamukulula ganamugwâse. 15 N'erhi omuntu abà amâyêmêra ago mîru mabî, lyo gaburha ecâha, naco ecâha nka camayûs'ijirwa, canaburha olufù. 16 Mumanye mwankahabuka, bene wîrhu bazigirwa. 17 Ngasi ngalo nyinjâ na ngasi nshôkano nkana bihubuka enyanya, birhenga emwa Nn'obulangashane, orhahinduka n'orhayishi cihôho ca muhindulo, 18 Yêne walonzaga okurhuburha omu luderho lwâge lw'okuli, mpu rhubè rhwe murhondêrero gw'ebiremwa byâge. 19 Murhabiri aho, bene wîrhu bazigirwa: ngasi mutnu akâbangaduka omu kuyumvîrhiza, ci arhabaga wa kuderha duba, orhanabaga wa kukunira duba.

akanwa ka Nnâmahanga arhanakajire, kwo ali ak'omuntu wasinza obusù bwâge omu cilolero mpu

alole iranga aburhanagwa. 24 Erhi abà amacîhenga, agenda; ho n'aho anayibagira kurhi anali. 25 Ci

ocisêza okumanya irhegeko limâna, liryâ irhegeko llijira abantu bantagengwa, akanalisérakwo, arhâbè

wa kuyumva n'okuyibagira, ci wa kujira, oyo ye wabone iragi omu kushimba irhegeko. 26 Erhi omuntu

ankaderha mpu ali mwinjâ omu idini lyâge, ci akabâ arhish'ishuba olulimi lwâge, na ntyo acîrhebe yêne

omu murhima, idini ly'oyo muntu liri lya busha. 27 Idini licîre lirhanalikwo ibala omu masù ga Larha

Nyamuzinda, muliyumvagye: okukarhandûla enfûzi n'abakana omu malibuko gâbo, n'okucîlanga buzira

izâbyo en'igulu.

2 Bene wîrhu, irhondo mumanye mwankahira akabôlo omu buyêmêre bwa Yezu Kristu, Nnawîrhu

w'irenge. 2 Erhi mwakabâ mutamîre omu ndêko, hakayisha omuntu oyambîrhe engolo y'amasholo

n'omushangi mwinjinjâ, hayishage obwo n'omukenyi oyambîrhe obwikunjé, 3 n'erhi mwankahindamuka,

musinze olya oyambîrhe omushangi gwalangashana, mumubwîre, erhi: «Entebe eyi otamalage, waliha!»

naye olya mukenyi mumubwîre, erhi: «Wêhe oyimange halâla», nîsi, erhi: «Otamale aha citumbi c'amagulugu

gâni;» 4 K'erhi ntâ kabôlo mujijire obwo, ka n'erhi murhacîjiziri batwî b'emmanja b'enkengêro mbî? 5

Leki mmubwire, bene wîrhu bazigirwa! Ka Nyamuzinda arhacîshogaga abakenyi b'en'igulu mpu babè bahrî

omu buyêmêre, banabè mîmo y'Obwâmi alaganyagya abamuzigira? 6 Ninju mudwîrhe mwakabôla abakenyi!

Ka barhali bagale bammushoshôba? K'arhali bo bammuhêka e kagombe? 7 K'arhali bo badwîrhe

balogorhera Izîno linjâ mugashâniza? 8 Mukâshimba liryâ irhegeko ly'oku bwâmi liri omu Mandiko

lidesire, mpu: Okâzigira owinyu nk'oku ocîzigira wêne, erhi mujizire bwînjâ 9 ci mukajira akabôlo,

erhi câha mujizire, n'l'rhegeko lyanammukaga nka

bagoma. 10 Omuntu oshimba Amarhegeko goshi, erhi orhafumwa omu binwa, oyo muntu erhi acîbêrire ankavunamwo cinwa ciguma cône, erhi goshi agomîre. mulume mwimâna, owankahash'irhegeka omubiri 11 Bulya owaderhaga, mpu: Orhahîra okahusha, gwâge gwoshi. 3 Rhukashwêka akanwa k'eciterusi ye wanashibig'iderha, mpu: Orhahîra okanigana. ntì lyo cirkhuyumva, citerusi coshi rhubà rhushwêsiere. Ntyo, ciru wankabà orhahushiri, okanigana, erhi 4 Kandi mulole amârro g'enkuge; ciru gankaluga, wanavunyire Irhegeko lyoshi. 12 Enderho zinyu ciru gankahunyangwa n'empûsi ndârhi, kurharhuma n'ebijiro binyu bibè nk'ebiy'abantu bayishi'itwîrwa garhahékwa n'engasi ntyanguli emunda omwêrekeza olubanja n'irhegeko lirhuma abantu babà nttagengwa. alonize. 5 Olulimi nalwo kwo na kuguma. Cibà 13 Bulya olubanja lurhababalira orhaba lukogo; ci cirumbu cityanguli, ci lwanacikungira bintu binji. Obuny olukogo kulimba lulimbira olubanja. 14 Cici bikwânnîne bw'enkunyankunye burhayibuza okuyôca omuzirhu omuntu, bene wîrhu, erhi ankaderha mpu agwérhe munene! 6 Olulimi nalwo gubà muliro, ebà nshôko obuyémêre, nka ntà bijiro binjâ ajira? K'obuyémêre y'obubî. Olulimi lubà aha kâgarhî k'emishaya yîrhu, bwankamuciza? 15 Erhi mwene wîrhu nîsi erhi mwâli luyahukiza omubiri gwoshi, lunahire engulumira omu wîrhu bankabula eci bayambala erhi eci bashêga, buzîne bwîrhu bw'en'igulu, nk'oku lwône lugulumira 16 muguma muli mwe ajè aho, ababwîre, erhi: n'omuliro gw'omu nyenga y'omuliro. (Geenna g1067) «Gendagi n'omurhûla, mukalûke, munayigurhe», ci 7 Ebyerubala bya ngasi lubero n'ebinyuni, enjoka arhacibahè eci omubiri gwâbo gulagîrrekwo, kamalo n'ebiyandala oku idaho, n'ensimba z'omu nyanja, kaci ebyôla byankalérha? 17 Kwo obuyémêre nabwo byoshi byoshi bwenge bwa muntu bubirhegeka buli ntyo: nka burhagwêrhi bijiro binjâ erhi kufâ bwo bwanayôrhaga bubirhegeka. 8 Ci olulimi, ntà bufîre Iwoshi. 18 Ciru hanajira owaderha, erhi: W'oyo muntu ciru n'omuguma wankahash'ilurhegeka: lubà ogwêrhe obuyémêre, nânî ngwêrhe ebijiro binjâ! cihûsi cirhadékerera; luyunjwîre bwôge bulimwo Obwo buyémêre bwêwe burhagwêrhi bijiro binjâ, olufù. 9 Lwo rhugashâni zamwo Nyakasane na Larha, obunyêreke, niehe nakuyêreka obuyémêre bwâni omu lwo rhunahehéreramwo abantu balemagwa oku bijiro byâni! 19 Oyémîre oku Nyamuzinda ali muguma nshusho ya Nyamuzinda! 10 Omu kanwa kaguma yêne. Kuli kwinjâ! Abashetani nabo banakuyémêre, munarhenge obwangà n'omukago! Mâshi bene na musisi bageramwo. 20 K'olonize okumanya, wîrhu, okwo kurhakwânîni. 11 K'iriba linahululemwo eci cingolongola, oku obuyémêre buzira bijiro binjâ amîshi minjâ n'amalulu omu muloko muguma? 12 kugumba bugumba? 21 Ka birhalijijiro byarhumaga Bene wîrhu k'omulehe gw'omutini gwankayânakwo larha Abrahamu ayéra, erhi abâna omugala Izaki amalehe g'omuzâbîbu? N'amîshi g'omu nyanja nago nterekéro oku lûsho? 22 K'orhabwîni obwo oku garhankaba minjâ nk'ag'omu iriba. 13 Ndi muli obuyémêre bwâli bulungine n'ebijiro byâge, n'oku mwe oli mushinganyanya na mwenge? Ayêrekane bijiro byarhumire obuyémêre bwâge bubà bwimâna! n'olugendo Iwâge Iwinjâ oku ebijiro byâge biri bya 23 Ntyo eci cinwa c'Amandiko cayunjula, ecidesire butûdu n'obushinganyanya. 14 Ci mukabà ba mujina mpu: «Abrahamu ayêmîre Nnâmahanga, n'okwo n'obumvu omu murhima, mukanabà ba nnongwè, kwarhuma abà mushinganyanya, anayirikwa murhonyi murhacikungaga; murhananywerheraga okuli. 15 wa Nyamuzinda». 24 Mubwînage oku bijiro birhuma Obushinganyanya bwa bene obwo arhalî enyanya omuntu ayéra, ci arhalî buyémêre bwône. 25 Rahabu buhubuka; ci buli bw'en'igulu, buli bwa ngeso mbî, buli naye kwo na kwo, olya mukazi mugonyi. Ka birhalijijiro bwa kuli shetani, 16 bulya aha obumvu n'ennongwè bijiro byarhumire ayéra, erhi ayankirira abalangôza, bifulukira harhabula kavulindi n'ebindi bibî bya anabageza, omu yindi njira? 26 Nka kula omubiri ngasi lubero. 17 Obushinganyanya bw'enyanya bwôhe, gurhalimwo mûka gubà guffire, kwo n'obuyémêre burhanzi bubà bucêse kandi bubà bwa murhûla, bubà burhagwêrhi bijiro bubà citû.

3 Bene wîrhu, mumanye muli mwe murhabâga banji balonza okubà bayigîriza; mumanye oku olubanja Iwîrhu Iwayish'ibà ludârhi kulusha. 2 Bulya rhweshi rhweshi rhunahabuke kanji. Akabà hali

4 Ngahi ebîrha n'entambala birhenga muli mwe Ntyo, omanyire aminjâ ankajira, akanabula bwagajira, K'arhalì omu mîru ginyu mabî gakatula erhi câha ajizire.

entambala omu birumbu binyu? **2** Erhi mucîfinja akantu murhagwêrhi, munajekwo mukola mwaniga. Mukayâgalwa n'ehi murhankabona, munatule entambala mulwe amatumu. Murhajira bici bulya murhahûna bici. **3** Mukahûna murhahâbwa, bulya munahûne kubî, mpu mubone ebi mwagula amasîma mabî. **4** Ezi ndyâlya, ka kuhaba muhabire oku okuyinjbana igulu kuli kushombana na Nnâmahaṅga? Kwo kuderha oku ovalonza okubà mwîra w'igulu anacîjire mushombanyi wa Nyamuzinda. **5** Ka mwéhe mumanyire mpu Amandiko busha gaderhîre, mpu: «Omûka aruhuiragamwo, Nyamuzinda aguzigira n'obuyâgalwa?» **6** Kwo kunarhuma arhugabira enshôkano elushire. Amandiko kwo kadesire mpu: Abacîbonyi Nyamuzinda kucika abacika, ci abîrhôhye bo ashobôza engalo yâge. **7** Kuziga léro mukâyumva Nnâmahaṅga; mulwîse shetani, mwabona oku ammuyâkira kûlî. **8** Yégeri Nyamuzinda, naye ammuyegerera. Kalabi enfune zinyu, mwe banya-byâha; céssi emirhima yinyu, ezi nderherahabiri. **9** Mulakire ebyâha binyu, mujire emishîbo, munabande endûlù. Amasheka ginyu gashube mirenge, n'amاسîma ginyu gahinduke mishîbo. **10** Mucîröhöye embere za Nyakasane, naye ammuza. **11** Muleke okukaz'iderhana kubî, bene wîrhu. Oderhera mwene wâbo kubî, nîsi erhi omutwîra olubanja, erhi Irhegeko aderhîre kubî, erhi lyo anatwîrîre olubanja. N'erhi wankatwîra Irhegeko olubanja, obwo erhi orhaciri mushimbûlizi w'Irhegeko, ci erhi okola mutwî w'olubanja walyo. **12** Omurhegesi n'omutwî w'emmanja ali muguma dolodolo, ye gwêrhe obuhasher bw'okuciza n'okuyîrha. Nâwe oligi ndi mpu wacihambera okutwîra owinyu olubanja? **13** Yumvagi ninyu we banakulâlira, mpu: «Ene erhi irhondo rhwâja muli cishagalâ cilebe, rhwayûsamwo omwâka, rhwarhimbûla rhunayunguke». **14** K'erhi mumanyirage obwo kurhi irhondo mwâbâ? Obuzîne bwinyu buli cici? Muli mugî gubonekana hisanzi hitya, okuhandi guhirigirhe. **15** Kumanya murhankaderha erhikwo, mpu: «Nyakasane akalonza, rhwâba rhucirimwo omûka, rhujire kantu kalebe na kalebe». **16** Ci mwéhe, banyandumâ, mudwîrhe mwacîkungira obucîbone bwinyu! Ngasi bukuze bwa bene obwo buli bubî. **17**

5 Oku bwinyu ninyu mwe bagale! Mulake, munabande endûlù kuli kabutindi wâmmuyishira!

2 Obuhirhi bwinyu bwabozire, n'emyambalo yinyu yalundirwe n'enshwa. **3** Amasholo ginyu n'ensaranga zinyu byalibirwe n'engisha, n'engisha zâbyo zo zayish'immuyâgîriza zinasirîze emibiri yinyu nka kula omuliro gujira. Nêci, mwamanyir'ibîka erhi mubîka omu nsiku nzinda! **4** Ka murhabwîni oku oluhembo mwayimaga abakozi basârûлага amashwa ginyu ludwîrhe Iwabanda endûlù n'oku emirenge y'abo basârûzi yahisire omu marhwiri ga Nyakasane Nyamuzinda w'emirhwe? **5** En'igulu mwarhogwîre mwancacîsîmîsa, mwayigusize amîru ginyu nk'oku lusiku lw'okuhuma omu mwamba. **6** Mwayâgîriza omushinganyanya mwanimuyîrha; arhaderhaga mpu acîfûngira. **7** Mucîhangâne okulembera amalibuko, bene wîrhu, kuhika Nyakasane ayishe. Ka murhabona oku omuhinzi, erhi alinda emburho àkoyeraga y'omu kwâge, anahulike, alinge enkuba y'omuhangûko n'eya lukanga enie. **8** Mucîhumbare ninyu; musêze emirhima omu nda, bulya Nyakasane ali hôfi ayishe. **9** Murhakâg'ibérana burhè, bene wîrhu, murhaq'itwîrwa olubanja. Omutwî w'emmanja oyu wammuhika aha lusò! **10** Bene wîrhu, mulolere oku balêbi baderhaga oku izîno lya Nyakasane; mushimbe olwiganyo lwâbo omu kucihangâna n'omu kulembera amalibuko. **11** Nêci, kuderha rhubaderha bany'iragi. Balya bacîkanyakanyize. Mwayumvîrhe bakûngâ oku Ayubu acîhangânaga, mwânabona oluhembo Nyakasane àmuhière. Bulya Nyakasane abâ wa lukogo na wa bwonjo bunji. **12** Cibwenêne, bene wîrhu, mumanye mwankakâcîgasha: arhalì oku izîno ly'amalunga, erhi ly'igulu, nîsi erhi oku yindi ndahiro. «Nêci» winyu abè «nêci», na «nanga» winyu abè «nanga» lyo murhayish'iyâga omu lubanja. **13** Erhi hankabâ oli omu malibuko muli mwe, ashenge. N'oshagalusire, ayimbe ennanga. **14** Erhi hankajira ovalwâla muli mwe, anahamagale abadâhwa b'Ekleziya, bamusengerere, banamushîge amavurha oku izîno lya Nyakasane. **15** Omusengero gw'obuyêmère gwanafumya omulwâla; Nyakasane anamuyinamula, n'akabâ ajizire ebyâha, anabikûlîrwa. **16** Kuziga mukâfulûliranâ ebyâha binyu, munakâsengererana, lyo mufuma. Omusengero gw'omushinganyanya washenga n'omurhima gwâge

gwoshi gujira buhashe bunji. 17 Eliya ali muntu akírhù; ashenga n'omurhima gwâge mpu enkuba erhaniaga, n'enkuba yajira myâka isharhu na myezi ndarhu erhaboneka omu igulu. 18 Ashub'ijà aho, ashenga, léro enkuba yarhenga e malunga, n'obudaka bwayêra emburho. 19 Bene wîrhu, erhi muli mwe hankajira owahabuka, arhenge omu njira y'okuli, n'owundi amugalule, 20 owahàbûla omunya-byâha, amurhenze omu njira ali ahabukíremwo, amanye oku obuzîne bwâge abucizize olufù, n'oku âbabalirwa byâha mwandu.

1 Petro

1 Petro, ntumwa ya Yezu Kristu, oku bîshogwa bashandabîne omu Ponto, omu Galasiya, omu Kapadociya, omu Aziya n'omu Bitiniya. 2 Mwe Nyamuzinda ïshe acîshogaga omu bumanye bwâge, anammucêsa na Mûka Mutagatîfu, mpu lyo muyumva Yezu Kristu munashahizibwe n'omukò gwâge: kuli mwe enshôkano n'omurhûla munji! 3 Ayâgirwe Nyamuzinda, ïshe wa Nnawîrhu Yezu Kristu! Omu lukogo Iwâge lunji, àrhubusire buhyâhya, arhuhà obulangâlire bulerha obuzîne, erhi afila Yezu Kristu omu bafire, 4 mpu lyo rhuyish'iyîma omu bwâmi burhaheka, burhalimwo izâbyo, burhankanayîrha, bulya bwâmi mubîkîrwe omu mpingu, 5 mwe mulangwa n'obuhashe bwa Nyamuzinda erhi buyêmère bwinyu burhuma, mpu lyo muyish'ibona bulya bucire bwâfûlîwa omu nsiku nzinda. 6 Co cirhumire mudwîrhe mwacîshinga, ciru mukabà muciri omu marhangulo ga ngasi lubero kasanzi kasungunu; 7 na ntyo buyêmère bwinyu - bugwêrhe ecitvîro kulusha amasholo barhangula obwinjâ bwâgo omu muliro, n'obwo kusherêra gasherêra - buyish'ibà bukuze n'irenge linyu, bunarhume mwakengwa olusiku Yezu Kristu acîyêrekana. 8 Mumuzigira murhanasâg'imulolakwo; mumuyêméra n'obwo murhasâg'imubona, n'omwîshingo gwinyu gurhankaderhwa gunayunjwîre irenge, 9 bulya mumanyire oku buyêmère bwinyu bwammuhisa oku bucire bwinyu. 10 Obwo bucire bwo abalébi balébaga enshôkano mwâli mubîkîrwe bakâg'ilongereza n'okuhumba; 11 bacchangâna okumanya mango gahi na bimanyîso bici Omûka gwa Kristu gwabalimwo gwakâg'ibalangûla, erhi gukâbabwîriza, embere bibè, amalumwa ga Kristu n'irenge lyânagakulikire. 12 Bafulûlîrwa oku obugo bali bahîrwe burhalî bwâbo bône, ci bwinyu: obwo bugo bw'obûla bàmmumanyisize balya bàmmuyigîrizagya Emyanzi y'Akalembe mwa ganôla mango n'oburhabâle bwa Mûka Mutagatîfu warhumagwa kurbhenga empingu. Eryo ihwe ciru na bamalahika basîma bwenêne okulisinza. 13 Kuziga musêze omukaba omu bibunu by'enkengêro zinyu, mubè masù, munalangâlire bwenêne enshôkano mwayish'ishobôla olusiku Yezu Kristu acîyêrekana. 14 Nka kula abâna bumvi bajira, murhacishubîriraga iralà linyu lya mîra,

galya mango mwaciri bahwinja; 15 ci ninyu mubè batagatîfu omu lugendo Iwinyu Iwoshi nka kulya owammuhagalaga abà Mutagatîfu, 16 bulya kuyandisirwe, mpu: Mwâbà batagatîfu, bulyâla nie ono mbà Mutagatîfu. 17 Na kulya kubà oyu muderha mpu ye Sho arhajira kabôlo, ci anatwîre ngasi muntu nk'oku ebijiro byâge binashingâñîne, tuyôrhe murhînya amango muciri eno ihangâ. 18 Mumanye oku murhakûlagwa omu bwôrhere bw'obujâ basho bàmmuyahukizagya n'ebirugu byankasherêra, nk'amasholo erhi ensaranga, 19 ci n'omukò gw'ecitvîro cidârhi gwa Kristu, ye Mwâna-buzi mwéru-kwêru orhalikwo izâbyo. 20 Nêci, oyo mwâna-buzi ali mwîshogwa erhi ciru igulu lirhasâg'igera amango lyâlemwe, ci mw'ezi nsiku nzinda mwo acîyêrekîne erhi mwe murhuma. 21 Ye igwârhiro ly'obuyêmère bwinyu muli Nnâmahanga wamufûlaga omu bafire buyêmère na bulangâlire bwinyu. 22 Erhi tuyêméra okushimba okuli, mwacêsize emirhima yinyu, mpu lyo muzigirana nk'abalondana buzira bulyâlyâ. Nêci muzigirane n'omurhima gucîre na burharhama, 23 bulya mwabusirwe buhyâhya, arhali n'emburho esherêra, ci n'emburho erhankahash'isherêra, lwo Luderho lwa Nyamuzinda luzîne Iw'ensiku n'amango. (aiôn g165) 24 Bulya, nêci, ngasi ciderhwa mubiri kwo ciri nka hyasi, n'irenge lyâgwo lyoshi kwo liri nka bwâso bwa byâsi; ebyâsi bikayuma, obwâso bwanahugumuka; ci Oluderho lwa Nyakasane lwohe luyôrha luhabâ ensiku n'amango. 25 Olwo Luderho lwa Nyakasane Iw'ensiku n'amango lwo mwayigîrizibwe omu Myanzi y'Akalembe. (aiôn g165)

2 Kuziga mulekage ngasi bubî na ngasi bunywesi, obulyâlyâ n'obuyâgalwa na ngasi kalimi kabî. 2 Nka rhubonjo rhwaciburhwa, mushwîre amarhâ minjâ g'obunya-mûka, lyo mukula munahike omu bucire, 3 akabà mwalabwîre oku Nyakasane abà mwinjâ! 4 Mumujêho! Kali ye liryi ibuye ly'obuzîne abantu balahiraga, ci lirhôle na lya citwîro cidârhi omu masù ga Nyamuzindâ! 5 Ninju mubè nka mabuye gazîne, mujè omu bûbake bw'enyumpa y'obunya-mûka, muhinduke badâhwa batagatîfu b'okurherékera enterekêro z'obunya-mûka zasîmîsa Nyamuzinda oku bulagizi bwa Yezu Kristu. 6 Bulya kuyandisirwe, mpu: Ka murhabwîni oku mpizire omu Siyoni ibuye-kaboko ka nyumpa, liri lirhôle na

lya citwîro cidârhi; na ngasi yêshi wacîlikubagîre arhakabona nshonyi. 7 Nêci, kuli mwe obukuze, mwe bemêzi; ci abalahîre okuyêméra, ibuye abûbasi bagayaguzagya, lyâyish'ibâ kaboko ka nyumpa, 8 lihinduke ibuye ly'okusârhaza n'ery'okuhirimya. Balisârhalakwo, kulya kubà barhayêméra Oluderho, n'obwo olwo Luderho lwo bàlemeragwa. 9 Ci mwêhe muli ishanja lîshogwa, muli badâhwa b'ebwâmi, muli mulala Mutagatîfu, muli lubaga lurhôle Nyamuzinda acungulaga mpu mukâyimba ebirhangâzo by'olya wammukûlaga omu mwizimya, ammuhamagalà mpu mujè omu bulangashane bwâge bw'okusômeza; 10 mwe murhali lubaga lwâge mîra, buno mukola lubaga lwa Nyamuzinda; mwe murhagwérhe cababalira, buno mukola mubêrîrwe obwonjo. 11 Bîra bâni, mmuhûnyire, mwe muli nka bigolo na nka babalama en'igulu, nti mucîlange oku iralâ ly'omubiri likâlwîsa omûka. 12 Olugendo Iwinyu lubè nkana ekarî k'abapagani. Ciru bankammunywerhera mpu muli banyankola-maligo, babone ebijiro binyu binjâ banakuze Nnâmahanga olusiku ayish'ibarhandûla. 13 Mukaz'iyumva ngasi murhegesi w'en'igulu erhi Nyakasane orhuma: akabâ mwâmi, mumukengêre obukulu bwâge; 14 akabâ barhambo, bulya barhumirwe naye, mpu bahane ababî banakunge abajira aminjâ. 15 Ntyo kwo Nnâmahanga alonza: mpu omu kukola aminjâ, mudumye abahwinja, barhishi bici. 16 Olugendo Iwinyu lubè lwa bantagengwa, ci arhalì bantagengwa balonza obulyo bw'okufulika obubî bwâbo, ci nka barhumisi ba Nyamuzinda. 17 Mukâkenga ngasi muntu; muzigire bene winyu; murhînye Nnâmahanga; mukenge mwâmi. 18 Mwe bashizi, mukâyumva bannâhamwinyu munabarhînye, arhalì abinja n'abantu nkana bônene, ci n'abadârhi. 19 Bulya guli mugisho, okulembera amalibuko omuntu arhakwâñini erhi Nyamuzinda orhuma. 20 Ndi wankakungirwa okubâ alembîre empîmbo obubî bwâge bwâli bukwâñîne? Ci erhi mwankalembera amalumwa n'obwo mwajizire kwinjâ, gwo mugisho ogwo embere za Nyamuzinda. 21 N'eco co mwahamagaliragwa, bulya Kristu alibuzîbwe erhi mwe murhuma, ammusigîre olwiganyo mpu mushimbe enshando zâge, 22 Yêhe àrhajiraga câha, n'obulyâlya burhabonekaga omu kanwa kâge. 23 Erhi babâ badwîrhe bamujâcira, arhagalulaga bijâci; erhi bakamlibuza, acîhumbira; ci acîhira omu maboko gw'Omucîranuzi otwa emmanja n'oburhonekezi. 24

Ye wacîbarhuzagya ebyâha bîrhu omu mubiri gwâge rhunalamire obushinganyanya. Nêci, bibande byâge bagayaguzagya, byârhumagya. 25 Bulya mwâli moyûsire nka bibuzi birhèresire, ci buno mwashubîrîre lungere n'omulanzi w'emyûka yinyu.

3 Ntyôla, ninu mwe bakazi, mukâyumva babalo, lyo ciru hankajira abarhalonza okuyêméra Oluderho, balerhwa n'olwiganyo lwa bakâbo buzira binwa, 2 basinza obucêse n'obukenge bw'olugendo Iwinyu. 3 Okulimba kwinyu kurhabâga kw'embuga: okuhunga emviri, okuyambala orhugondo rhw'amasholo, n'okulimbira emyambalo minjinjâ; 4 ci kubè omu ndubi y'omurhima gwinyu, omu malimbo garhankahash'isheréra g'entimanya ziyunjivire butûdu n'omurhûla; n'okwo kwo kujira akamalo omu masù ga Nyamuzinda. 5 Ntyôla kwo mîra bakâzâg'ilimba abakazi batagatîfu: bakâg'iyumva bîba erhi banalangâlîre Nnâmahanga. 6 Ntyo kwo Sara akâg'iyumva Abrahamu, akamuderha nnâhamwâbo. Ninu muli bâli bâge akabâ mujira aminjâ buzira kuyôboha cici. 7 Ninu mwe balume, kwo na kuguma, omu kubêra na bakînywe mumanye oku omukazi cibâ cirerwa cizamba kummulusha; mubakenge, bulya bayish'iymâ akinyu omu nshôkano y'obuzîne. Ntyo ntâco cankahanza ensengero zinyu. 8 Buzinda mweshi mweshi mulungane, mukaz'ifâ abinyu olukogo, muzigirane nka bâna ba nda nguma, mubè ba bwonjo na bîrhôhye. 9 Murhakâg'igalula obubî oku bubî. Erhi ebijâci oku bijâci; ci mukâhâna obwangà erhikwo, bulya kwo mwahamagaliragwa okwo, lyo muish'yîma omu mugisho. 10 Bulya ngasi olonize okusîma obuzîne n'okubona ensiku z'obuholo, alange olulimi lwâge okuderha kubî, n'akanwa kâge karharhengamwo nderho za bulyâlya; 11 aleke obubî, ajire aminjâ, alonze omurhûla, anagukulikire. 12 Bulya abantu binjâ Nyakasane abalola bwinjâ, ayumvîrhiza ensengero zâbo; ci banyankola-maligo kubakengula abakengula. 13 Ndi wankammujirira kubî mukabâ mucîhanganyire okujira aminjâ? 14 Ci erhi mwankalibuzibwa erhi bushinganyanya burhuma, muli bany'iragi! Murhabayôbohaga ciru n'ehitya, murhanadirhimanaga, 15 ci muharâyme Nyakasane Kristu omu mirhima yinyu. Muyôrhe mucîheganyize ensiku zoshi okushuza ngasi yêshi wammudôsa igwârhiro ly'obulangâlire bwinyu, 16 ci

kwônenê n'obutûdu n'obwîrhôhye, bulya mugwêrhe omurhima mwinjâ, lyo abashobeka olugendo lwiny lwinjâ muli Kristu, enshonyi zibagwârha omu ebi bammubêherakwo. 17 Bulya kuli kukulu okulibuzibwa nka bammuhôla aminjâ, akabà kwo Nyamuzinda alonize, ahâli h'okuhôlwa amabî. 18 Ntyo kwo Kristu afuduka akantu arhishi, n'engulumira y'omuliro naye affre liguma kwa Iwoshi oku byâha by'abantu; ye eri omu kâgarhî mpu emmurhangule. 13 Ci erhi mwêru-kwêru afra abanya-byâha, mpu aruhise kuli mwankashangira amababale ga Kristu, mucîshinge, Nnâmahanga; bulya anizirwe omu mubiri, ci agalulirwa yali omu mpamikwa, 20 ezo ntumva za mîra, galya mango obwonjo bwa Nyamuzinda bwakâ'ilinda, mwa ziryâ nsiku Nûhu abinjaga enkugè. Mw'eyo nkugè gummulimwo. 15 Muli mwe harhajiraga ovalibuzibwa banyi bône, bo bantu munâni, bacirîre omu mîshi. 21 nka mwîsi wa bantu, erhi nka cisharnbo, nîsi erhi Agwo mîshi Iwâli Iwiganyo Iw'obubatizo bummuciza nka nyankola-maligo, erhi nka ndyâlyâ; 16 ci erhi bunôla ninyu, arhalî omu kurhenza izinga ly'omubiri, omuntu ankalibuzibwa bulya ali mukristu, arhafâga ci omu kushenga Nnâmahanga n'omurhima gucîre, nshonyi, akuze Nyamuzinda wamushobôzagya obufûke bwa Yezu Kristu burhumire; 22 ye bwârhîre ero izîno. 17 Bulya amango gahisire, n'olubanja ebwa kulyo kwa Nyamuzinda erhi abâ amarheremera empingu, n'erhi abâ amâhira bamalahika n'amâmi n'amahashe idako ly'oburhegesi bwâge.

4 Néci, bulya Kristu, ababazibwe omu mubiri gwâge, ninyu ezi nkengêro zibè yo mirasano yinyu: owababîre omu mubiri ahakanyire ecâha, 2 mpu ly'ensiku zicimusigâlîre en'igulu arhazigeza omu iralà ly'abantu, ci omu kujira obulonza bwa Nyamuzinda. 3 Ka ziri nyi ensiku mwalamire nka bagapani, omu kuhusha, omu kushimba iralà ly'omubiri, omu ndalwè n'okulya obudâmbye, omu kunywa buzira lugero n'okugashâniza ebiremwa? 4 Lîro bakola barhangâla kulya kubà murhacigenda mwe nabo mw'eyo njira mbî y'eb'yeshonyi, bajekwo bammujâcira. 5 Ci ebyo byoshi bânabidôsibwe n'olya ocîrheganyize okuyish'itwîra abazîne n'abafire olubanja. 6 Kali ciru kwo kwarhumaga okwo abafire nabo bayîfribwa Emyanzi y'Akalembé, mpu lyo bo bayâzire omu lubanja Iw'omubiri omu masù g'abantu, babona obuzîne bw'omûka embere za Nyamuzinda. 7 Obuzinda bw'ebintu byoshi buli Kuziga mubè bîrhonzi, munalange olugero lyo 9 Mukâhandisanya buzira kucîduduma. 10 Ngasi

gw'oburhumisi, agukole n'emisî ya Nnâmahanga, lyo muli byoshi Nyamuzinda akuzibwa erhi Yezu Kristu orhuma. Kuli ye irenge n'obuhashe emyâka n'emyâka. Amen! (aiôn g165) 12 Bîra bâni, irhondo mumanye murhacisômeragwa, nka kulya omuntu yalo byoshi Nyamuzinda, n'omwîshingo olusiku obuzîne bw'Omûka. 19 Na ntyo agend'iyigîriza emyûka acîyêrekana omu irenge lyâge. 14 Erhi mwankajâcirwa yali omu mpamikwa, 20 ezo ntumva za mîra, galya erhi izîno lya Kristu lirhuma, iragi linyu, kulya kubà mangu obwonjo bwa Nyamuzinda bwakâ'ilinda, mwa Omûka gw'irenge, gwo Mûka gwa Nyamuzinda, ziryâ nsiku Nûhu abinjaga enkugè. Mw'eyo nkugè gummulimwo. 15 Muli mwe harhajiraga ovalibuzibwa banyi bône, bo bantu munâni, bacirîre omu mîshi. 21 nka mwîsi wa bantu, erhi nka cisharnbo, nîsi erhi Agwo mîshi Iwâli Iwiganyo Iw'obubatizo bummuciza nka nyankola-maligo, erhi nka ndyâlyâ; 16 ci erhi bunôla ninyu, arhalî omu kurhenza izinga ly'omubiri, omuntu ankalibuzibwa bulya ali mukristu, arhafâga ci omu kushenga Nnâmahanga n'omurhima gucîre, nshonyi, akuze Nyamuzinda wamushobôzagya obufûke bwa Yezu Kristu burhumire; 22 ye bwârhîre ero izîno. 17 Bulya amango gahisire, n'olubanja ebwa kulyo kwa Nyamuzinda erhi abâ amâhira bamalahika n'amâmi n'amahashe idako ly'oburhegesi bwâge.

5 Abagula bali muli mwe, alagi ihanô mbahire, nie mugula akabo, nie na câliho c'amababale ga Kristu, nie nanayish'ishangira irenge lyânabonekane. 2 Muyâbule obusò bwa Nyamuzinda mwahizirwemwo, arhalî nk'abasêzibwe, ci n'omurhima gwinyu gwoshi, nk'oku Nyamuzinda alonize, arhalî omu kulonza obunguke bubî, ci n'omurhima nkana. 3 Murhazidoheraga abamwahîrwe mpu mubarhegeke, ci mubè Iwîganyo Iw'obusò. 4 N'amango Lungere w'abangere acîyêrekana, mwahâbwâ ishungwè ly'renge lirhakasherêra. 5 Ninyu mwe misole, Nyamuzinda. 6 Kuziga mubè bîrhonzi, munalange olugero lyo gw'obwîrhôhye omu kuyôrha n'abinyu; bulya muhash'ishenga. 8 Ci bwenêne muzigirane mwêne na nnene, bulya obuzigire buzâza omwandu gw'ebŷâha. 9 Mukâhandisanya buzira kucîduduma. 10 Ngasi

munabè masù! Omushombanyi winyu, Shetani,
nka ntale yaluluma, adwîrhe azunguluka-zunguluka,
mpu alonze oyu amira. **9** Mumuhagalike n'obuzibu
bw'obuyêmère bwinyu, munamanye oku ago malibuko
go ganadwîrhe galibusa bene winyu bali omu igulu. **10**
Na hano mubà mwamâlibuzibwa kasanzi katyunguli,
Nyamuzinda w'enshôkano zoshi wammuhamagalaga
okushangîra irenge lyâge ly'ensiku n'amango muli
Kristu Yezu, yène âmmuyumanya âmmukomeze,
âmmuzibuhya anammujire ntadundagana. (**aïōnios g166**) **11** Kuli ye irenge n'obuhashe emyâka n'emyâka.
Amen! (**aïōn g165**) **12** Mmuyandikîre ebi binwa
bisungunu n'okuboko kwa Silvano, mwene wîrhu
mbona nk'akwânîne okucîkubagirwa, ntì mmuhanûle
nampamîrize oku eyo yo nshôkano y'okuli ya
Nyamuzinda: muyisêremwo buzibu. **13** Ekleziya eri e
Babiloni, ntôle akinyu, emmulamusize; na mugala
wâni Marko naye ammulamusize. **14** Mulamusanye
n'ehinûnugurho hy'obuzigire. Obuholo kuli mwe
mweshi muli Kristu!

2 Petro

1 Simoni Petro, mwambali na ntumwa ya Yezu Kristu, kuli boshi bashobwîre obuyémère buguma bw'ecitwîro cidârhi akîrhu erhi obushinganyanya bwa Nyamuzinda wîrhu n'omucunguzi Yezu Kristu burhuma. 2 Mâshi mugabirwe enshôkano n'omurhûla munji omu kumanya Nyamuzinda na Nnawîrhu Yezu! 3 Nêci, obuhashe bwâge bwa Nyamuzinda bwarushushobôzize ngasi byoshi bikwâniê obuzîne n'obushîbirizi, omu kurhumanyïsa Olya warhuhamagalaga n'renge n'emisi yâge. 4 N'ebiyôla byo byarhumire rhuhâbwâ aminjâ nkana ga citwîro cidârhi rhwalaganyibagwa, kushangira obwôrhore bwa Nyamuzinda, mubà mwamârhenga omu bubî bw'iralà lisheréza igulu. 5 Okwo kwo kunarhumage mwacisëza kulusha okuyûshûla enkômedu nyinjâ oku buyêmère, obumanye oku bulembêdu, 6 olugero oku bumanye, obulembêdu oku lugero, obukombêdu oku bulembêdu, 7 ecinyabuguma oku bukombêdu, n'obuzigire oku cinyabuguma. 8 Erhi mwankabâ mugwêrhe ago makômezi minjâ, erhi gankagandâza muli mwe, garhankammuleka mwayôrha maboko mûmu na buzira emburho omu kumanya Nnawîrhu Yezu Kristu. 9 Orthagwêri ago makômezi, guli muhûrha, arhabona ebirhalì birazirazi, arhacikengêra oku àshukagwa ebyâha byâge bya mîra. 10 Kuziga mucîhangânage, bene wîrhu, okuziba omu kuhamagalwa n'omu kucîshogwa kwinyu; erhi mwankakajira ntyo ntà mango mwânahirime. 11 Ntyôla mwahâbwâ buzira kugerewa okuyish'ijà omu Bwâmi bw'ensiku n'amango bwa Nnawîrhu n'omucunguzi wîrhu Yezu Kristu. (aiónios g166) 12 Eco co cirhumire nakayôrha mmukengêza ebyo binwa, ciru mukabâ mubimanyire munasêzire buzibu omu nyigîrizo z'okuli. 13 Nêci, mbwîne oku guli mukolo gwâni, amango nciri mwo cino cihando, okummukengêza nti tuyôrhe muli masù. 14 Bulya mmanyire oku ndi hôfi h'okurhengamwo eci cihando cânî, nk'oku Nnawîrhu Yezu Kristu amanyisaga. 15 Ci kwônene nakolêsa emisî yâni yoshi, lyo hano mbâ nagenzire tuyish'ikakengêra ebi binwa. 16 Bulya rhurhakolésaga migani y'obwenge erhi rhummumanyisa obuhashe n'okuyisha kwa Nnawîrhu Yezu Kristu, ci kulya kubâ rhwêne rhwabwîne n'amasù gîrhu obulangashane bw'irenge lyâge. 17 Anacihâbwâ na Nyamuzinda ïshe irenge liyunjwîre

bulangashane erhi limuyandagalirako, erhi: Oyu ye Mugala wâni muzigirwa, ye ncishingirammo. 18 N'eryo izù, rhwaliyumvîrhe rhwêne lyahubuka emalunga erhi rhuli rhwe naye oku ntondo nttagatîfu. 19 Ntyo rhusêzire kulusha oku kanwa k'abalêbi, kunali kwinjâ mukalole nka kamole kamoleka ahantu hali omwizimya, kuhika lukula arhande n'enyenyezi y'esêzi elangashane omu mirhima yinyu. 20 Kulusha byoshi mumanye oku ntà bulêbi bw'omu Mandiko buhugûlwa nk'oku omuntu alonzzize; 21 bulya ntà mango obulêbi busâg'ilêbwa oku bulonza bw'omuntu, ci abantu bârhumirwe na Nyamuzinda mpu baderhe, kuderhesibwa bakâg'iderhesibwa na Mûka Mutagatîfu.

2 Ci kwônene hali n'abalêbi b'obwîhabé omu lubaga, nk'oku n'omu kâgarhî kinyu hayish'ibâ abigîriza b'obunywesi, balérhe emilala mibî, bahakane ciru Nnamahwâbo wabacungulaga, na ntyo barhakalegam'icilérhera bône obuhanya. 2 Banji banâbashimbe omu lugendo lwâbo lw'okujira eby'enshonyi, n'enjira y'okuli yayish'ilgorherwa erhi bo bârhum. 3 Omu magene gâbo g'ebey'en'igulu, bammulonzakwo obunguke n'ebinwa by'obwengehuza. Ci olubanja lwâbo mîra lwatûbagwa, n'okuhera kwâbo kuli kurheganye. 4 Bulya, akabâ, Nyamuzinda arhababaliraga bamalahika bàgomaga, ci abaloha omu kuzimu, anabakwêba omu nyenga ziyunjwîre mwizimya, mpu balingiremwo olubanja, (Tartaroô g5020) 5 akabâ arhababaliraga abâli mîra, ci alanga Nûhu yénene, ye mujâ-bugo w'obushinganyanya, bo na bandi bantu nda, okubundi anacilikira echonzi muli abo bantu babî; 6 akabâ engo za Sodomo na Gomora àzijizire luvù anaziherekeza, mpu abagomi bayish'ibâ bo babonerakwo olwiganyo; 7 akabâ acizize omushinganyanya Loti wakâg'ishologorwa n'olugendo lubî lw'abo manyankola-maligo barhajiraga lugero omu kuhusha, 8 bulya oyo mushinganyanya wayûbakaga ekarhî kâbo akâg'iyumva ababîre omu murhima gwâge mwêru-kwêru erhi ebijiro byâbo bibî akazâg'ibona n'okuyumva birhuma, 9 kuli kuderha oku Nyakasane agwêrhe obuhashe bw'okuñkúza abantu binjâ omu malibuko, n'okuleka ababî mpu bayish'ihanwa olusiku lw'olubanja 10 bwenêne balya bashimba iralà ly'omubiri omu kujira eby'enshonyi banagayaguza obukulu bwa Nyakasane.

Ci ebyo bikàkà bicibonyi birhayôboha okulogorhera batagatîfu, n'irhegeko lya Nyakasane n'Omucunguzi ebiremwa b'irenge, 11 n'obwo bamalahika mwabwîrizibagwa n'entumwa zinyu. 3 Kulusha babalushire emisî n'obuhashe barhabiderha kubî byoshi, mumanye oku omu nsiku nzinda hâyisha omu kubijâcira embere za Nyakasane. 12 Ci abantu basîma okugayaguza abâbo n'okubashekera, abôla bôhe kwo banaciyôrhera nka nsimba bakashimba irlà lyâbo, 4 n'okuderha, mpu: «Ngahi zirhajira bukengêre, zaburhiragwa okugwârhwâ cirigi ciryâ c'okuyisha kwâge? Kali balarha n'okuyirhwâ; ebi barhamanyiri banabilogorherere; kwo mîra bafâga, na byoshi kwo binaciri kulya byâli banâherêrekere ak'ezo nsimba, 13 na ntyo bâhâbwê kурhenga okulemwa kw'igulu!» 5 Abo bantu kuyibagira obuhane, bubè luhembo lw'obubî bwâbo. Balongeza bayibagira n'oluhiinzo oku kurbenga mîra erhi iragi omu masîma ga kasanzi kasungunu. Abo bantu amalunga ho gabâ n'igulu oluderho Iwa Nyamuzinda bayunjwîre izinga n'obulema, banakammurheba n'irâlâ Iwarhenzagya omu mîshi, lizonzirwe n'amîshi, 6 lyâbo omu kulya amadinie haguma ninyu. 14 Amasù n'oku olwo luderho lwo Iwanarhumaga igulu lya muli gâbo gayunjvîre bugonyi, na ntâ mango amîru gâbo ago mango lyamirwa n'amîshi, lyaherêrekera! 7 g'ecâha gayigurha; banagwârhire abantu barhazibuhiri Nago amalunga n'igulu biriho buno, olwo luderho omu mirhego yâbo, n'emirhima yâbo magene lwo lunabilanga muhako, lubibîkîre omuliro oku g'ebey'en'igulu byône eyishi, bali mihera! 15 Erhi lusiku lw'olubanja n'olw'okuherêrekera kw'abantu bârhenga omu njira eyumânîne, bâhabuka, bashimba babî. 8 Ci kwônene, bîra bâni, alagi ebinwa enshando za Balamu, mwene Bozori, owasîmaga murhakwânîni muhabe: omu masù ga Nyakasane okuhemberwa obubî bwâge. 16 Ci ayâgîrizibwa lusiku luguma kwo kuli nka myâka cihumbi, na myâka oku bubî bwâge: ecihêsi cirhankahash'iderha, cihumbi kw'erî nka lusiku luguma. 9 Nyakasane carhengamwo izù ly'omuntu, cahanza isirhe arhalegerîri okuyunjuza eciragâne câge, nk'oku ly'oyo mulébi! 17 Abôla bantu gali maliba baguma bakagerêreza mpu alegamire; lukogo olwo garhalimwo mîshi, biri bitû byayehûlwa n'akalemera; ammubêra, kulya kubâ arhalonza hajire owahera, omwizimya n'omwizizi bidwîrhe byabalinga. 18 ci alonza boshi bacîyunjuze. 19 Kwônene Olusiku N'ebinwa byâbo by'obucîbone birhagwêrhi nda Iwa Nyakasane kwo lwâyishe nka cishambo. Olwo na mugogo, banakashumika abacirhenga omu lusiku amalunga gahirigirhe n'omululomo munene, by'obunywesi, balonze okubashubiza omu irlà ebiremwa bijonge n'idûrhu, n'igulu lisingônoke ly'omubiri n'omu by'enshonyi. 20 Banabalanganye haguma n'ebiribamwo. 21 Akabâ ebi byoshi kujonga mpu babâ ntâgengwa, n'obwo bône bali bajâ byanajonge, ka murhakwânîni okubâ batagatîfu omu b'obubî bwâbo; bulya omuntu abâ mujâ w'omuhimire: lugendo lwinyu lwoshi n'okukâyôrha mwagashâniza 22 Obûla bârhenzire omu bubî bw'igulu omu Nnâmahaanga, 23 omu kulinga n'omu kucifinja kumanya Nyakasane n'Omucunguzi Yezu Kristu okuyisha kw'Olusiku Iwa Nyamuzinda, olusiku erhi bankacîrikirira n'okubushubîrira, obwôrhere amalunga gâgulumire ganasingônoke, n'ebiremwa bwâbo bwa buzinda erhi bukola buhindusire bubî bijonge n'idûrhu! 24 Ci erhi rhunadwîrhe rhwalinga, kulusha obw'oburhanzi. 25 Bulya kwankabire kukulu nka kulya arhulaganyaga, amalunga mahyâhya kuli bo okurhamanya enjira y'obushinganyanya n'igulu lihyâhya mwayish'iâbâ obushinganyanya. 26 ah'okuyimanya na buzinda bagalileka eryôla irhegeko Co cirhumire, bazigirwa bâni, omu kulinga ebyo, litagatîfu bahâbagwa. 27 Lero kulyâla ogu nugani mucîsêze ayish'immushimâna omu murhûla, buzira gw'okuli gudesire kwanacibayishira, mpu: «Akabwa ishembo na bêru-kwêru. 28 Nêci mumanye oku kashubîrire ebishaliza byâko» n'ogu gundi, mpu: olukogo Iwa Nnawîrhu lubâ Iwa kulonza okurhuciza, «Engulube yacirheng'icîshuka yashub'icîvumuza nka kulya mwene wîrhu muzigirwa Paolo naye omu bijondo».

3 Bîra bâni, aga maruba gakola maruba ga kabiri mmurhumira. Muli gombi oku ganali mmukengêzize nti muzûse omurhima nkana gummulimwo. 2 Nnonzize mukengêre ebinwa byalêbagwa n'abalêbi

agandi Mandiko, na ntyo bacîlerhere nyamanjà.

17 Mw'abo mukola mumanyire, bîra bâni: mubè masù, mulek'irhebwa n'obunywesi bw'ezo ntumva, obone mwamahirima n'okurhêra obuzibu bwinyu. 18 Muyûshûke erhikwo omu nshôkano n'omu bumanye bwa Nnawîrhu n'Omucunguzi Yezu Kristu. Kuli ye irenge, buno na kuhika olusiku lw'emyâka n'emyâka!

Amen! (aiôn g165)

1 Yowane

1 Ebyaliho kurhenga aha murhondéro, ebi rhwayumvîrhe, ebi rhwabwîne rhwêne n'amasù gîrhu, ebirhwasingirîze n'ebi enfune zîrhu zâhumirekwo biyêrekire Oluderho lw'obuzîne, **2** - bulya, nêci, obuzîne bwaciyêrekîne: rhwabubwîne, rhuli bahamîrizi bâbwo, rhunammumanyisize obwo buzîne bw'ensiku n'amango bwâli haguma n'îshe, léro bwanacirhubonekera-, (aiôniôs g166) **3** ebi rhwabwîne rhwanayumva, rhummumanyisizebyo ninu, lyo ninu mujà omu cinyabuguma cîrhu. N'ecinyabuguma cîrhu rhwêhe cibâ haguma n'îshe n'Omugala Yezu Kristu. **4** N'ebîra rhummuyandikirebyo ntî lyo obusîme bwîrhu bubâ bwimâna. **5** N'obôla bwo bugo rhwayumvagya arhubvîra, bwo rhummumanyisize: Nyamuzinda abâ Bulangashane, na ntâ mwizimya gumubamwo cirwi n'ehitya. **6** Erhi rhwankaderha ntî rhushangîre rhwe naye, n'obwo rhudvîrhe rhwagenda omu mwizimya, erhi kunywerha rhunyewesire, erhi rhurhanajira eby'okuli. **7** Ci erhi rhwankalambagira omu bulangashane nk'oku yêne ali omu bulangashane, obwo erhi rhuli omu cinyabuguma rhwêne na rhwêne, n'omukò gw'Omugala Yezu gwanarhuyêza, gushuke ebyâha bîrhu byoshi. **8** Erhi rhwankaderha ntî rhurhagwêrhi câha, erhi kucîrheba rhucîrhebire, n'okuli erhi kurha rhulimwo. **9** Erhi rhwankayêméra ebyâha bîrhu, yêne arhatwa omu kanwa kâge, anali mushinganyanya, anarhurhengeza ebyâha bîrhu, arhuyêze, ashuke obubî bwîrhu bwoshi. **10** Erhi rhwankaderha ntî ntâ câha rhwajizire, erhi rhwamamujira munyjesi, n'oluderho lwâge erhi lurhali muli rhwe.

2 Rhwâna rhwâni, ebi mmuyandikirebyo, ntî lyo murhajiraga ebyâha. Ci erhi hankajira owahirima omu câha, rhugwêrhe omulagizi emwa Nyamuzinda îshe, ye mushinganyanya Yezu Kristu. **2** Ye mpyûlo y'ebŷâha bîrhu, arhanali ya bîrhu byônene, ci n'ebŷ'igulu lyoshi. **3** N'ecirhumanyisa oku rhumumanyire c'eci: rhukabâ rhunashimbe amarhegeko gâge. **4** Oderha, erhi: «Mmumanyire», n'obwo arhashimba amarhegeko gâge, erhi munyjesi n'okuli erhi kurhali muli ye. **5** Ci oshimba akanwa kâge, oyo erhi obuzigire bwa Nyamuzinda bulongîre lwoshi muli ye. Eco co cimanyiso rhumanyirakwo

oku rhuli muli ye. **6** Owaderha mpu ali muli ye, kukwânîne naye abè n'olugendo luli nk'olugendo ali agwêrhe. **7** Bîra bâni, lirhali irhegeko lihyâhya mmuyandikire, ci liri irhegeko lya mîra, irhegeko mwâli mugwêrhe kurhenga aha murhondéro; n'eryo irhegeko lwo lulya luderho mwayumvagya. **8** Ci liri n'irhegeko lihyâhya mmuyandikire, -n'okwôla kubonekîne muli ye na muli mwe, - bulya omwizimya gwahirigisire, n'obumoleke bw'okuli bukola budwîrhe bwamoleka. **9** Owaderha mpu ali omu bulangashane, n'obwo ashomba mwene wêbo, erhi omu mwizimya aciri. **10** Ozigira mwene wâbo, erhi ali omu bulagashane, na ntâco cankamuhirimya. **11** Ci oshomba mwene wâbo, erhi omu mwizimya ali, n'erhi omu mwizimya adwîrhe agenda; arhishi aha ajâ, bulya omwizimya gwamuhûsize amasù. **12** Rhwâna rhwâni, mmuyandikire, bulya mwababalîrwe ebyâha binyu oku buhashe bw'izîno lyâge. **13** Ninu mwe babusi, mmuyandikire bulya tuyishi olya obâho kurhenga aha murhondéro. Mmuyandikire, mwe bâna barhò bulya tuyishi Larha. Mmuyandikire, mwe babusi, bulya tuyishi olya obâho kurhenga aha murhondéro. Mmuyandikire mwe misole bulya mukomîre, bulya oluderho lwa Nyamuzinda lummulimwo, na bulya mwahimire Omubî. **14** Mmuyandikire, mwe bâna barhò emwa Larha Nyamuzinda burhankabâ muli ye. **15** Bulya ngasi byoshi bibâ en'igulu - iralâ ly'omubiri, iralâ ly'amasù, n'obucîbone bw'obuhirhi - birhahubuka emwa Larha Nyamuzinda, ci omu igulu bhubuka. **17** N'igulu kugera lyâgera haguma n'iralâ lyâyo; ci ojira obulonza bwa Nyamuzinda ayôrha abâho ensiku n'amango. (aiôniôs g165) **18** Rhwâna rhwâni, gakola mango ga buzinda gano. Mwayumîrhe oku Antikristu âyisha; lero abanzi ba Kristu bayishire mwandu; n'eco co cimanyiso rhumanyirekwo oku gakola mango ga buzinda gano. **19** Muli rhwe bârhengaga, ci bârhalî ba muli rhwe; bulyâla bacibâga ba muli rhwe, rhinga babêzire haguma nîrhu. Ci kwâli kukwânîne kubonekane n'obwâlagale oku boshi barhali ba muli rhwe. **20** Mwêhe mwashîzirwe amavurha n'Omwigâna, na ntyo mweshi mugwêrhe obumanye. **21** Ntammurhumiri aga maruba ntî bulya murhishi okuli, ci bulya mukumanyire, na bulya ntâ bunywesi burhenga omu okuli. **22** Ndigi

munywesi kuleka ohakana oku Yezu ye Kristu? Y'oyo emburho ya Nyamuzinda emulimwo; arhankanajira ye Antikristu! Bulya ahakanyire Nyamuzinda Íshe câha, bulya abusirwe na Nyamuzinda. 10 Eci abâna n'Omugala. 23 Ngasi yêshi ohakanyire Omugala, ba Nyamuzinda n'abâna ba shetani bamanyirwakwo erhi arhagwêrhi n'Íshe; ohamîriza Omugala, erhi c'eci: ngasi yêshi orhajira obushinganyanya arhabà agwêrhe n'Íshe. 24 Mwêhe, enyigirizo mwanyumvîrhe wa Nyamuzinda, n'orhazigira mwene wâbo kwo kurchenga aha murhondêro, zisêre muli mwe. Ezo na kuguma. 11 Bulya bw'obo bugo mwayumvîrhe nyigirizo mwayumvîrhe kurchenga aha murhondêro erhi kurchenga aha murhondêro: kukwânîne rhuzigirane. zankammubêramwo, ninyu mwanabêra muli Omugala 12 Rhurhabaga aka Kayini wali mwene-Omubî, na muli Íshe. 25 N'eci co ciragâne arhulaganyaga aniga omulumuna. Na cici amuyîrhiraga? Bulya yêne: akalamo k'ensiku n'amango. (aiōnios g166) ebijiro byâge byâli bibî, ci eby'omulumuna byâli 26 Byo nalonzaga okummuyandikira ebyo erhi bishingânîne. 13 Bene wîru, murhasômeragwa abakâlonza okummurheba bârhuma. 27 Mwêhe, igulu lîkammushomba. 14 Rhwêhe rhumanire oku amavurha mwashîgagwa naye gammulimwo, na ntâ rhwarhenzire omu lufû rhwajà omu buzîne, bulya bulagîrire mugwêrhe bw'okubwîrizibwa n'omuntu. rhuzigira bene wîru. Orhajira buzigire erhi omu Ci kulya kubà obushîge bwâge bumumbwîriza lufû ali. 15 Ngasi yêshi oshomba mwene wâbo erhi byoshi, na bulya buli bw'okuli burhanali bunyewi, ali mwîsi, murhanahabiri oku ntâ mwîsi wa bantu musêrage muli ye nk'oku bammuyigirize. 28 wankabâmwö obuzîne bw'ensiku n'amango. (aiōnios Néci, rhwâna rhwâni, buno mubêre muli ye, lyo g166) 16 Alagi ecimanyîso rhwamanyirekwo obuzigire erhi ankaciyêrekana, rhulangâlira, rhunalek'iyumva bwa Nnâmahanga: ahânyire obuzîne bwâge erhi enshonyi z'okurhamulirâna hano ayisha. 29 Akabà rhwe rhurhuma. Kuziga nîru rhukwânîne rhukahâna muyishi oku abà mushinganyanya, mumanyage kwo obuzîne bwîru erhi bene wîru bârhuma. 17 Owabà na kwo oku ngasi ojira obushinganyanya oburhwa agwêrhe ebirugu by'en'igulu, erhi ankabona mwene wâbo omu bulagîrire, akabula bumufa lukogo, kurhi obuzigire bwa Nyamuzinda bwankabêra muli oyo muntu? 18 Rhwâna rhwâni, rhumanye rhwankazigirana omu nderho n'omu kalimi, ci rhuzigirane okunali omu bijiro. 19 Ntyôla kwo rhwâmanya oku rhuli b'okuli, rhwanarhûza n'emirhima yîru embêre zâge, 20 ciru omurhima gwîru gwankaderha mpu gwarhutumuza akantu, bulya Nyamuzinda alushire omurhima gwîru, anayishi byoshi. 21 Bîra bâni, omurhima gwîru erhi gwankabà gurharhutumuzizi bici, rhwanalangâlira Nnâmahanga Iwoshi: 22 na ngasi eci rhwankashenga coshi, anarhushobôzaco, kulya kubà rhushimba amarhegeko gâge rhunajira ebi asîma. 23 N'irhegeko lyâge ly'eri: mpu rhuyêmêre izîno ly'Omugala Yezu Kristu, rhunazigirane nka kulya arhurhegekaga. 24 Naye oshimba amarhegeko gâge ayôrha ali muli Nyamuzinda na Nyamuzinda muli ye; n'ecirhumanyîsa oku ali muli rhwe, gwo gulya Mûka àrhuhâga.

3 Mulole buzigire buci Larha Nyamuzinda arhuzigîre, mpu rhukâderhwa bâna ba Nnâmahanga; erhi kwo binali, rhuli bo! N'igulu lirharhwishi, bulya naye lirhamumanyaga. 2 Bîra bâni, buno rhuli bâna ba Nyamuzinda, ci oku rhwâyish'iyôrha kurhac'ibonekana. Kwône rhumanire oku amango kwâbonekana, rhwâyish'imushusha, bulyâla rhwânamubone nk'oku anali. 3 Ngasi yêshi ogwêrhe obwo bulangâlire muli ye acîcësa nka kulya naye ali mucêse. 4 Ngasi muntu ojira ecâha erhi kugoma agomîre irhegeko, bulya okujira ecâha kubà kugomera irhegeko. 5 Murhanahabiri oku kurhenza ebyâha kwamudwîrhe, n'oku ntâ câha cimubâmwö. 6 Ngasi yêshi oli muli ye arhajira câha; na ngasi yêshi ojira ecâha, erhi arhasâg'imubona arhanasâg'imumanya. 7 Rhwâna rhwâni, ntâye ommurhebage. Ojira obushinganyanya erhi ali mwimâna, nk'oku oyo ali mwimâna. 8 Ojira ecâha erhi ali wa shetani, bulya shetani ayôrha abà munya-byâha kurchenga aha murhondêro. Co canarhumaga Mwene-Nyamuzinda aciyêrekana mpu aherêrekeze emikolo ya shetani. 9 Ngasi yêshi wabusirwe na Nyamuzinda arhajira câha, bulya

4 Bîra bâni, murhakâg'iyêméra ngasi mûka, ci mukarhangula eyo myûka, mulole erhi emwa Nyamuzinda yanarhenga, bulya abalêbi b'obwîhambe bâlumîre mwandu omu igulu. 2 Ecimanyîso mwamanyirakwo omûka gwa Nyamuzinda c'eci: ngasi mûka guhamîriza oku Yezu Kristu acijizire muntu erhi

emwa Nyamuzinda gwarhenga; 3 na ngasi mûka arhabona. 21 Kwo biri, irhegeko arhuhîre lyeri: ozigira gurhamîriza Yezu erhi arhalí emwa Nyamuzinda gwarhenga; ogwo gwo mûka gw'omushombanyi wa Kristu. Mwayumvîrhe baderha mpu anâyishe; léro y'oyo wahika omu igulu! 4 Mw'oyo, rhwâna rhwâni, muli ba Nyamuzinda, mwanabahimire; bulya Oli muli mwe alushire oli omu igulu. 5 Bôhe bali b'en'igulu; co cinarhuma iderha lyâbo libà ly'eby'en'igulu, n'igulu linabayumve. 6 Rhw'ono rhuli ba Nyamuzinda. Oyishi Nyamuzinda anarhuyumve; orhalí wa Nyamuzinda arharhuyumva. Ahôla ho rhumaniry omûka gw'okuli n'omûka gw'obunywesi. 7 Bazigirwa bâni, rhuzigirane, bulya obuzigire emwa Nyamuzinda burhenga, na ngasi yêshi ozigirana aburhwa na Nyamuzinda, anayishi Nyamuzinda. 8 Orhazigirana erhi arhayishi Nyamuzinda, bulyâla Nyamuzinda abà buzigire. 9 Obuzigire bwa Nyamuzinda kuli rhwe bwamanyikine erhi Nyamuzinda àrhuma Omugala cûsha en'igulu mpu arhuhè akalamo. 10 Obuzigire bwâge bw'obu: arhalí rhwe rhwazigire Nyamuzinda, ci ye warhuzigire, arhuma Omugala mpu abè mpyûlo y'ebyâha bîru. 11 Bazigirwa bâni, obûla Nyamuzinda arhuzigire ntô, kukwânnîne nîrhu rhuzigirane. 12 Nyamuzinda ntâye osâg'imubona. Akabà rhuzigirîne, Nyamuzinda ali muli rhwe, n'obuzigire bwâge buli bwimâna muli rhwe. 13 N'eci co cimanyiso rhumaniryakwo oku rhuli muli ye n'oku naye arhulimwo: arhushobôzize Omûka gwâge. 14 Na nîrhu rhwono rhwabwîne, rhunahamîrize oku Nyamuzinda ïshe arhumîre Omugala mpu abè Muciza w'igulu. 15 Ohamîriza oku Yezu ali Mugala wa Nyamuzinda, Nyamuzinda abà muli ye naye abà muli Nyamuzinda. 16 Nîrhu rhwamanyire rhwanayêméra obuzigire Nyamuzinda ajira kuli rhwe. Nyamuzinda abà buzigire; n'oyôrha oli omu buzigire erhi ali muli Nyamuzinda, na Nyamuzinda erhi ali muli ye. 17 Mw'oku, obuzigire buli bwimâna muli rhwe: rhukaja ebwa lusiku lw'Olubanja buzira bihamba oku murhima, bulya oku ali kwo nîrhu rhuli hano igulu. 18 Ntâ bwôba bubâ omu buzigire; ci obuzigire bwimâna kulibirha bulibirha oku bwôba, bulya ntâ bwôba nka ntâ buhane, n'oyôbohire erhi obuzigire bwâge burhasâg'ibâ bwimâna. 19 Rhwéhe rhuzigirane, kulya kubâ ye warhangag'irhuzigira. 20 Owaderha erhi: «Nzígira Nyamuzinda» n'obwo ashomba muci wâge, oyo erhi kanywesi: bulya orhazigira mwene wâbo adwîrhe abona, ntâko ankazigira Nyamuzinda

5 Ngasi yêshi oyémîre oku Yezu ye Kristu, oyo abusirwe na Nyamuzinda; na ngasi yêshi ozigira omibusi, azigira n'omwâna aburha. 2 Rhumaniry oku rhuzigira abâna ba Nyamuzinda, omu kuzigira Nyamuzinda n'omu kushimba amarhegeko gâge. 3 Bulya okuzigira Nyamuzinda kubâ omu kushimba amarhegeko gâge. N'amarhegeko gâge garhabâ mazirho, 4 bulya ngasi hyabusirwe na Nyamuzinda kuhima hihima igulu; n'ecikâhima igulu ceci: buyémère bwîrhu. 5 Ndi ohima igulu, kuleka oyémîre oku Yezu ye Mugala wa Nyamuzinda? 6 Ye Yezu Kristu wayishaga omu mîshi n'omu mukò; arhalí omu mîshi mwône, ci omu mîshi n'omu mukò. Na Mûka Mutagatîfu ye hamîriza okwo, bulya Mûka Mutagatîfu ye Kuli. 7 Baligi basharu abahamîriza: 8 Mûka, amîshi n'omukò, n'oku bali basharu njira nguma bayérekeza. 9 Obu rhuyéméra obuhamîrize bw'abantu, obuhamîriza bwa Nyamuzinda bulushîne. Bulya buli buhamîrizi bwa Nyamuzinda, buhamîriza ahamîrizagya Omugala. 10 Oyémîre Mugala wa Nyamuzinda, obwôla buhamîrizi bubâ muli ye. Ci obûla bwayéméra Nyamuzinda, amujira munywesi, bulya arhayêmîri obuhamîriza Nyamuzinda ahamîrizagya Omugala. 11 N'obwo buhamîrizi bw'obu: Nyamuzinda arhushobôzize obuzîne bw'ensiku n'amango, n'okubona buzîne bubâ omu Mugala. (aiônios g166) 12 Ogwérhe Omugala erhi agwérhe obuzîne; orhagwérhi Mugala wa Nyamuzinda, erhi arhagwérhi buzîne. 13 Mmuyandikîre ebyo binwa nti lyo mumanya oku mugwérhe obuzîne bw'ensiku n'amango, mwe tuyémîre izîno lya Mugala wa Nyamuzinda. (aiônios g166) 14 Rhucikubagire Nyamuzinda oku erhi rhwankamushenga akantu nk'oku alonzize, anarhuyumvîrhe. 15 Na bulyâla rhumaniry oku arhuyumvîriza oku ngasi coshi rhumushenga, rhumaniry oku rhukola rhugwérhe ebi rhwashengaga. 16 Erhi omuntu ankabona mwene wâbo ajira ecâha cirhayôha omu lufù, ashenge, anamushobôlera obuzîne: Ntadesiri abajira ebyâha biyôha omu lufù; hali ecâha ciyôha omu lufù: arhalí co ndesire nti bacishengere. 17 Ngasi kugomera irhegeko erhi ciri câha, ci hali ecâha cirhayôha omu lufù. 18 Rhuyishi oku ngasi yêshi wabusirwe na Nyamuzinda arhajira câha, ci Omuburhwa wa

Nyamuzinda amulanga, n'Omubî arhakamujira kurhi.
19 Rhumanyire oku rhuli ba Nyamuzinda, n'oku
igulu lyoshi liri omu buhashe bw'Omubî. 20 Kandi
rhuyishi oku Mugala wa Nyamuzinda ayishire, n'oku
arhushobôzize obukengêre bw'okumanya Nn'okuli.
N'oyo Nn'okuli rhuli muli ye, omu Mugala Yezu Kristu:
Ye Nyamuzinda w'okuli, ye na Buzîne bw'ensiku
n'amango. (aiōnios g166) 21 Rhwâna rhwâni, muyâke
okugashâniza ebiremwa!

2 Yowane

1 Nie ono, kamîra, nyandikîre Omugoli mwîshogwa n'abâna bâge nzigira omu kuli - arhanali nienene, ci na ngasi boshi bamanyire okuli, - **2** okwo kuli kubâ muli rhwe kwanayôrha kubâ nîrhu ensiku n'amango kurhumire. (aiôn g165) **3** Omugisho, n'obwonjo, n'obuholo bigabwa na Larha Nyamuzinda na Yezu Kristu, Mugala wa Nyamuzinda Îshe, byâbà nîrhu omu kuli n'omu buzigire. **4** Nasîmire bwenêne erhi mbugâna omu bâna bâwe muli abashimba enjira y'okuli nka kulya Larha anarhurhegekaga. **5** Léro bunôla, ewe Mugoli, - ciru akabâ lirhalî irhegeko lihyâhya eryo nkuyandikîre, ci liryâ rhwayôrhaga rhujira kurbhenga aha murhondêro, - nkuhûnyire nti rhuzigirane. **6** Obuzigire bubâ omu kushimba amarhegeko gâge. N'irhegeko lirhanzi, nka kulya mwabwîragwa kurbhenga aha murhondêro, kuli kuyôrha muzigirana. **7** Bulya igulu lyazûsiremwo bakanywesi mwandu, barhayêmêra oku Yezu Kristu acijizire muntu. Y'oyo ye Kanywesi, ye na Antikristu! **8** Muciîlange, mulek'irhuma ebi rhwakolîre byafabusha, ci muyish'ihâbwa oluhembo lunakwânîne. **9** Ngasi yêshi orhananîra oku nyigîrizo za Kristu, akazirhalusa, oyo erhi arhalî na Nyamuzinda. Oséra kuli ezo nyigîrizo, oyôla yeri na Nyamuzinda Îshe n'Omugala. **10** Erhi hankajira owammuyishira arhanadwîrhi ezi nyigîrizo, murhamuyankiriraga aha mwinyu, munamanye mwankamulamus. **11** Bulya owamulamus. erhi amashangîra ebijiro byâge bibî. **12** Binji ncigwérhe nankammubwîzire, ci naderha nti ntakolêsa akaradasi n'obwîno. Nangâlîre nti nâyisha emwinyu, rhushambâle n'akanwa ly'obushagaluke buyûshûka. **13** Abâna ba Mwâli winyu Mwîshogwa bamulamusize.

3 Yowane

1 Nie ono, Kamîra, kuli mwîra wâni Gâyo, nzigira okuli. 2 Muzigirwa wâni, nkulongîze nti byoshi bikubêre, ozibuhe omu mubiri nk'oku ozibuhire omu murhima. 3 Nasîmire bwenêne erhi mbona bene wîrhu bayisha n'erhi nyumva bahamîriza oku osêzire oku by'okuli, oku oshimba okuli omu lugendo lwâwe. 4 Ntà kundi kwankansîmisa kulusha okuyumva oku abâna bâni bashimba okuli. 5 Mwîra wâni, kw'okola nka muntu okwânîne okucikubagirwa omu kujira ebi odwîrhe wajirira bene wîrhu, ciru bakabâ bigolo. 6 Bakungîre obuzigire bwâwe omu ndêko y'abemêzi. Wâjira kwinjâ erhi wankabashanira olwîko nk'oku binashingânîne omu masù ga Nnâmahanga. 7 Bulya barhenzire emwâbo Izîno lya Nyakasane lir huma, na ntà kantu abapagani bàbahîre. 8 Kuziga rhw'ono rhukwânîne rhuyankirire abantu ba bene abo, lyo rhurhabâlana okukolera okuli. 9 Nayandikîre Ekleziya, ci Diyotrefi olonza okubâmwo wa burhanzi arharhuyankirira. 10 Co cirhumire, erhi nankisha, nanamulongôza oku bijiro byâge n'oku binwa bibî akaz'irhuderhera. Arhanali hoshi aho: arhankaderha mpu ayankirira bene wîrhu, n'abalanza okubayankirira, anakabahanza, abarhenze omu Ekleziya. 11 Mwîra wâni, orhashimbaga olwiganyo lubî, ci oshimbe olwîganyo Iwinjâ. Ojira aminjâ ali wa Nyamuzinda; naye ojira amabî erhi arhabonaga Nyamuzinda. 12 Demetriyo yêhe, boshi kukunga bamukunga, ciru n'Okuli nakwo kunamukunge. Nîrhu rhumuderhîre obuhamîrizi, nâwe wêne omanyire oku obuhamîrizi bwîrhu buli bw'okuli. 13 Binji ncigwêrhe nankakubwîzire, ci ntalonzizi okukolêsa obwîno n'akalamu. 14 Nnangâlîre nti rhulî hôfi rhubonane, rhushambâle n'akanwa. Omurhûla kuli we! Abîrhu mpu asinge. Olamuse abîrhu, ngasi muguma omu izîno lyâge.

Yûda

1 Yûda, mwambali wa Yezu Kristu, mwene wâbo Yakôbo, oku nshâgi ntönyi muli Nyamuzinda ïshe zalangagwa erhi Yezu orhuma. **2** Obwonjo n'obuholo, n'obuzigire bigandâze muli mwe! **3** Bîra bâni, ene mbà ndwîrhe nalonza okummuyandikira nti mmubuwîre ebinwa by'obucire bwîrhu rhweshi, lero nanacibona nkola ngwâsirwe okummuyandikira nti mmuhanûle lyo mulwîra obuyêmere abatagatîfu bashobôлага kwa Iwoshi oku caligumiza. **4** Bulya hali abantu bammushesherîremwo bufunda-funda; balya batwîrîwe olubanja kурhenga mîra: eyo mihera ekahindula engalo ya Nyamuzinda wîrhu eyijire masîma ga mubiri, ekâhakana Nnâhamwîru muguma yêne na Nyakasane Yezu Kristu. **5** Ciru akabâ mwayigîrizibwe ebyo byoshi caligumiza, nnonzize okummukengéza oku Nyakasane, erhi abâ amalikûza olubaga lwâge amanalurhenza omu cihugo c'e Mîsiri, enyuma ly'aho aherêrekeza ababulaga bwayêméra.

6 Nabo bamalahika babulaga okukenga obukulu bwâbo, ci barhenga aha mwâbo, abahizire omu nkoba z'omwizimya gw'ensiku n'amango, mpu balingiremwo olubanja Iw'Olusiku lukulu. (aiônios g126) **7** Sodomo na Gomora n'ebishagala by'erburhambi kwo na kwo: nabo bagwîra okuhusha n'okushimba ebiremwa birhali bya bwôrhere buguma n'obwâbo, bahinduka lwîganyo lw'obuhane bw'omuliro gw'ensiku n'amango. (aiônios g166) **8** Abo bantu nabo kwo na kuguma: omu isirhe lyâbo, banakâsherêza emibiri yâbo, bagayaguze obukulu bwa Nyakasane, banalogorhere ebiremwa by'irenge. **9** Malahiika mukulu Mikaheli erhi ajîsa shetani mbaka anamujîsa kadalî oku mubiri gwa Mûsa, arhaderhaga mpu akamubwîra akanwa k'okumulogorhera, ci anaciderha, erhi: «Nyakasane akuhane!» **10** Ci bôhe banajâcire ebi barhamanyiri, n'ebi bayishi n'obwôrhere bwâbo bw'ecinya-mubiri kula ensimba zirhajira bukengêre zinayôrha, biri bya kubaherêrekeza. **11** Bali bahanya! bulya bâshimbire enjira ya Kayini, bacîyôha omu kuhabuka kwa Balaamu erhi kulonz'iyunguka kurhuma, bàhungumukira omu bugoma bwa Korè.

12 Abo bantu bo bakâzinza amadinye ginyu g'ecinyabuguma. Nka balya, barhabâ nshonyi, na ntâ cindi bakengêra okurhali kuyunjuza amada gâbo. Kwo bali nka bitù birhalimwo nkuba bidwîrhe byayehûlwa

n'empûsi; eri mirhi ya canda erhalikwo malehe, effre kabiri enakundusire! **13** Eri mivumba mikali y'omu nyanya edwîrhe yarhengamwo omufula gw'enshonyi zâyo; ziri nyenyézi zihabusire zidwîrhe zalingwa na nyandumà w'ensiku n'amango! (aiôn g165) **14** Kandi bo Henoki, shakulûza wa kali-nda kurbenga Adamu, alêbaga erhi aderha, erhi: «Loli oku Nyakasane ayishire n'ebihumbi n'ebihumbi by'abatagatîfu bâge, **15** mpu atwîre abantu boshi olubanja, anayagîrize emihera yoshi oku bijiro bibî bâkozire n'oku binwa by'ebijâci abo banya-byâha b'emihera bamuderhîre».

16 Babâ bantu bakâyôrha bacîduduma, ntâ mango basîma, emunda irlâ libahesire yo banajâ, omu kanwa kâbo nderho za bucîbone zirhengamwo, banakalimîriza abantu mpu babarhôlekwo obunguke. **17** Ci mwêhe, bîra bâni, mukengêre ebinwa byalêbagwa n'entumwa za Nnawîru Yezu Kristu. **18** Ka barhommubwîraga oku omu nsiku nzinda hayish'ibâ abantu basîma okugayaguza abâbo, abakashimba irlâ ly'obubî bwâbo? **19** Bâbo bo bakammulerhamwo okucîberûlamwo, bantu bashimba obwôrhere bwâbo bw'ecinya-mubiri, Mûka Mutagatîfu arhababâmwo. **20** Ci mwêhe, bazigirwa bâni, musimbane omu bûbake buyûbasirwe oku ciriba c'obuyêmere bwinyu butagatîfu Iwoshi, mushenge muli Mûka Mutagatîfu **21** munabêre omu buzigire bwa Nnâmahanga, tuyôrhe mucîrheganyize okuyankirira olukogo Iwa Nnawîru Yezu Kristu, omu buzîne bw'ensiku n'amango. (aiônios g166) **22** Abadwîrhe barhindira, mubarhabâle bayêmère; **23** abandi, mubacize, mubayôkole omu muliro; abandi bôhe mubafe bwonjo, ci erhi munayôbohire, mugaye ciru n'omwambalo guzinzbwe n'omubiri gwâbo. **24** Ayâgirwe Olya ogwîrhe obuhashe bw'okummulanga murhahirime n'okumuyîmanza embere z'irenge lyâge buzira izâbyo omu bushagaluke! **25** Kuli oyo Nyamuzinda muguma yêne, Muciza wîrhu, oku bulagizi bwa Yezu Kristu Nnâhamwîru, irenge, obukuze, oburhegesi n'obuhashe, kurbenga embere igulu liremwe, na buno, n'emyâka n'emyâka! Amen. (aiôn g165)

Mafulûlo

1 Okucimanyîsa kwa Yezu Kristu ahâbagwa na Nyamuzinda, mpu ayêreke abambali ebiri hôfi bibè. Ako kanwa akamanyîsa erhi arhumira omwambali Yowane malahika. **2** Naye Yowane ye wayishirig'ihamîriza oluderho Iwa Nyamuzinda n'ebinwa bya Yezu Kristu, nk'oku anabwîne kwoshi.

3 Iragi lyâge owasoma n'owayumva ebinwa by'obu bulébi, akanabishimba oku biyandisirwemwo; bulya amango gakola gali hôfi! **4** Yowane oku Ekleziya nda ziri omu Aziya. Enshôkano n'obuholo bimmugabirwe na Nyamubâho, ye wanayôrhaga ahabà, ye wanish'iyisha, n'erya Myûka nda ebêra embere z'entebe yâge, **5** na Yezu Kristu, muhamîrizi w'okucikubagirwa, Nfula y'abafire, na Mwâmi mukulu w'abâmi b'igulu. Ayâgirwe mâshi Oyo orhuzigira anashuka ebyâha bîrhu omu mukò gwâge, **6** arhuyîmika anarhujira badâhwa b'îshe Nyamuzinda! Kuli ye irenge n'oburhegesi emyâka n'emyâka! Amen. (aiõn g165) **7** Lâba oku ayishire omu bitù, na nt'isù lirhâmubonè, ciru n'abamutumirhaga; n'amashanja g'en'igulu goshi gâmulakira. Nêci! Amen! **8** Nie Alfa, nie na Omega kwo Nyakasane Nyamuzinda adesire, Nyamubâho, owayôrhaga ahabà, n'owayish'iyisha, Ogala-byoshi. **9** Nie ono Yowane, mwene winyu, oshangîra ninyu amalibuko n'obwâmi, n'obuzibu muli Yezu, nabîre ndi oku cirthwa mpu co Patimosi erhi luderho Iwa Nyamuzinda n'obuhamîrize bwa Yezu birhuma, **10** lwlà iwa Nyakasane, banacingurumana, nayumva izù linene, liri nka lya mushekera, lyayâkúza enyuma zâni, erhi: **11** «Ebi wâbona, obiyandike omu citabu, onabirhumire ezi Ekleziya nda: Efezi, Simirna, Pergamo, Tiyatira, Sardi, Filadelfiya na Laodiceya». **12** Nanacihindamuka nti ndole eryôla izù lyakazâg'inderhesa. Erhi mbà namâhindamuka, nabona binâra nda bya masholo, **13** n'ekarhî k'ebyo binâra nda by'amasholo, nabona oshushire Mwene-omuntu, erhi ayambîrhe ecishûli, azongîze n'omukaba gw'amasholo omu cifuba. **14** Irhwe lyâge n'emviri zâge erhi biri byêru nka bwôya bwa cibuzi cêru, nka kula olubula luyôrha; amasù gâge erhi gali nka ngulumira ya muliro; **15** amagulu gâge erhi gashushire omulinga omu cibêye, n'izù lyâge erhi liri nka mululumo gwa mîshi manji. **16** Omu kuboko kulyo àli afumbasire nyenyêzi nda, n'omu kanwa

kâge mwâli mudwîrhe mwanyonyôka engôrha ya môji abiri; n'obusù bwâge erhi budwîrhe bwalangashana nka kulyâla izûba lyabasha bwenêne limoleka. **17** Erhi immubona, nacîrhimba aha magulu gâge, nâbâ nk'offire. Anacimpumakwo n'okulyo kwâge, ambwîra, erhi: «Orhayôbohaga: 'nie Murhanzi, nie na Muzinda', **18** 'nie na Nn'obuzîne'. 'Nal'infire, 'lêro niono nkola nzîne kuhika emyâka n'emyâka'; 'nenyigulo z'olufu n'ez'ekuzimu nie nzigwêrhe». (aiõn g165, Hadës g86)

19 'Kuziga ebi wâbona, obiyandik'e: «ebiri buno n'ebiyâbâ enyuma ly'ebi». **20** Ihwe ly'enyenyezi nda wabonaga omu kuboko kwâni kulyo n'ebinâra nda ly'eri: enyenyêzi nda bo bamalahika b'Ekleziya oku ziri nda, n'ebinâra nda zo Ekleziya nda.

2 Malahika w'Ekleziya y'e Efezi omuyandikire, erhi: «Kwo adesire ntyâla olya ofumbasire nyenyêzi nda omu kuboko kwâge kulyo, okâyisha alâmbagira ekarhî ka binâra nda bya masholo.

2 Ebijiro byâwe mbimanyire, oku oluha kwoshi n'oku ozibuhà; mmanyire oku orhankahash'ilembera ababî, n'oku balya bacîderha ntumwa n'obwo barhalizo wabarhangwîre, washanga bali banywesi. **3** N'oburhwâli we nnabwo: wababîre buzira kurhama erhi izîno lyâni lirhuma. **4** Ci kwônene nkutumuzize kulya kubà walesire obuzigire wali ogwêrhe burhanzi. **5** Mâshi okengêre ngahi warhencire wajà wahirim! Ocîyunjuze, onashubîrire olugendo Iwâwe Iwa burhanzi. Akabà nanga, nâkuyishira, nshegûle ecinâra câwe aha ciri, okabula bucîyunjuza. **6** Ci nkusîmira kulya kubà orhahimwa kushomba ebijiro by'abashimbûlizi ba Nikola, nâni ntanabikwirwa».

7 Oggwêrhe amarhwîri ayumve oku Mûka abwîzire Ekleziya: «Owânahime, nayamulîse oku murhi gw'obuzîne bubâ omu hantu h'amasîma ga Nyamuzinda». **8** Malahika w'Ekleziya y'e Simirna omuyandikire, erhi: «Kwo adesire ntyâla Murhanzi na Muzinda, owabâga amâfâ agal'inashubiramwo omûka. **9** Mmanyire amalibuko gâwe n'obukenyi bwâwe - ci oli muhirhi! - n'ebijâci ojâcirwa na balya bacîhamba mpu Buyahudi, n'obwo barhalî bo, ci ndêko ya Shetani. **10** Orhayôbohaga ebi wayish'babala. Alà oku Shetani akol'ikwêba baguma muli mwe omu mpamikwa, mpu ammurhangule, mwanayûsa nsiku ikumi erhi kurbhindibuka mudwîrhe mwarhindibuka. Ozibuhé, osére kuhika okufâ, nâni nayakuhe ishungwè ly'obuzîne». **11** Oggwêrhe amarhwîri ayumve oku

Mûka abwîzire Ekleziya: «Owânahime, olufù lwa hy'ecûma, gavungunyuke nka kulya ebintu byajiragwa kabiri lurhamujire kurhi». 12 Malahika w'Ekleziya y'e n'ibumba bivungunyuka! 28 Obwo buhashe nâni Pergamo omuyandikire, erhi: «Kwo adesire ntyôla Larha wabumpâga. Nâmuhà n'Enyenyezi y'esêzi. olya ofumbasire engôrha ya mwôjî abiri. 13 Ntahabiri 29 Ogwérhe amarhwîri ayumve oku Mûka abwîzire aha oyûbaka; ho entebe ya Shetani ebà. Izîno lyâni Ekleziya!

oligwérhe buzibù, orhanahakanaga bwanyéméra, ciru na mwo ziryâ nsiku omuhamîrizi wâni w'okunali Antipa anigiragwa emwinyu, eyo munda Shetani ayûbaka. 14 Ci kwônene ngwérhe bityanguli nkutumuzize: eyo mwâwe ogwérheyo abashimba enyigîrizo za Balamu, olyâla wayigîrizagya Balaka okuhira omurhego omu njira ya bene-Israheli, mpu balye enyama zarherekîwe abazimu banahushe. 15 Na ntyo ogwérhe nâwe abakulikira enyigîrizo z'abashimbûlizi ba Nikola. 16 Nêci, obâge wacîyunjuza! Akabà nanga, nkolaga nâkuyishira, ahôla mbalwîse n'engôrha y'ekanwa kâni». 17 Ogwerche amarhwîri ayumve oku Mûka abwîzire Ekleziya: «Owânahime, nâmuhè amâna gafulisirwe, nnamuhè ehibuye hyêru hiyandisirwekwo izîno lihyâhya, n'eryo izîno ntâ wundi oliyishi aha nyuma ly'olihâbirwe». 18 Malahika w'Ekleziya y'e Tiyatira omuyandikire, erhi: «Kwo adesire ntyâla Mugala wa Nyamuzinda, olya ogwérhe amasù galî nka ngulumira ya muliro, n'amagulu gashushire amarhale». 19 'Mmanyire olugendo lwâwe, 'obuzigire bwâwe', 'obuyêmêre bwâwe', 'omukolo gwâwe n'obushiru bwâwe', ntanahabiri oku ebijiro byâwe binjà byajà byayûshûka'. 20 «Ci kwônene nkugayire kulya kubà wayémêrîre olya mukazi Yezebeli okâcîderha mulébi-kazi', mpu arhebe bambali bâni anabayigîrizze okuhusha n'okulya enyama zarherekîwe abazimu». 21 Namuhîre amango nti abè acîyunjuza, ci arhalonza agokôle okuhusha kwâge. 22 Alà oku nkola nâmubêza oku ncingo, n'abîra bâge bahusha bo naye mbarhogewe omu malibuko manji, bakabà barhacîyunjuzi ebijiro byâbo. 23 N'abâna bâge boshi nâbayirha, bafè; ntyo Ekleziya zoshi zimanye oku nie Nyamuzinda oyishi ebiri omu nsiko n'omu mirhima; nanayish'ilýüla ngasi muguma muli mwe nk'oku ebijiro byâge binakwânîne. 24 Ninu mwe b'e Tiyatira, mwe murhabâmwô ebyo, mwe murhishi ago «mahwe ga Shetani», gwârhi bône, ntâmmubarhuze gundi muzigo; 25 ci ehi mugwérhe, muhigwârhe buzibù kuhika nyishe. 26 Owânahime akanankolera bwinjà kuhika olusiku luzinda, nâmuhà obuhashe bw'okurhegeka amashanja: 27 agayâbule n'ehirhi

3 Malahika w'Ekleziya y'e Sardi omuyandikire, erhi: «Kwo adesire ntyâla olya ojira Myûka nda ya Nyamuzinda na nyenyezi nda. Ebijiro byâwe mbimanyire: mmanyire oku liri izîno mpu ozîne, ci oli mufù! 2 Zûka, okomeze obuzîne ocisigalîne bwâli bwamafâ; bulyâla omu masù ga Nyamuzinda wâni ebijiro byâwe ntâbâni oku biri bimâna! 3 Okengêre kurhi wahîrwe oluderho lwa Nyamuzinda na kurhi waluyumvîrhe; olubîkire onacîyunjuze. Bulya okabà orhalî masù, nâyisha nka cishambo, orhânamanye mangaci nâkurhindakwo. 4 Ci kwônene aha Sardi ogwérheho bantu baguma barhazinzagya emyambalo yâbo. Abo, nêci, bayish'igenda haguma nâni omu myambalo myêru, bulya bakukwânîne. 5 Owânahime naye ayish'i yambikwa emyambalo myêru; n'izîno lyâge ntâ mango nâlizaze omu citabu c'obuzîne; nânayish'ibâ muhamîrizi wâge embere za Larha n'embere za bamalahika bâge». 6 ogwérhe amarhwîri ayumve oku Mûka abwîzire Ekleziya! 7 Malahika w'Ekleziya y'e Filadelfiya omuyandikire, erhi: «Kwo adesire ntyâla Omwimâna, Nn'okuli, oly'ojira akahamikizo ka Daudi: ohamûla olurhankacihamikwa, onahamika olurhankacihamûlwa. 8 Ebijiro byâwe mbiyishi. Alà oku lumvi lwigule mpebire embere zâwe, na ntâye wankahash'iluyigala; bulya obuhashe bwâwe buli bunji, wanabul'ilanga ebinwa byâni, n'izîno lyâni orhalikanaga. 9 Nkolaga nakuhâkw'erya engabo ya Shetani, balyâla bacihamba mpu bali Buyahudi, n'obwo barhalibo: kubêsha babêsha. Nkolaga nabâlêrha, bayish'ifukama aha magulu gâwe, banamanye oku nkurhonyize. 10 Kulya kubà walanzire akanwa nammusigiraga nti murharhamaga, nâni nkolaga nâkulanga oku mango g'amarhangulo gacihonda oku igulu lyoshi mpu garhangule abantu b'omu igulu. 11 Ntârham'iyisha; ehi ogwérhe, ohigwârhe buzibù, halek'ijira owakunyaga ishungwè lyâwe. 12 Owânahime, nâmujira ashube mutungo omu luhéro lwa Nyamuzinda wâni, arhakanacihoza okugulu embuga bundi. Nâmuyandikakwo izîno lya Nyamuzinda wâni n'izîno ly'Olugo lwa Nyamuzinda wâni - Yeruzalemu muhyâhya wamanukaga emalunga

emwa Nyamuzinda wâni - n'izîno lyâni lihyâhya». bwâyo erhi hali Nsimba ini ziyunjwîre masù 13 Ogwérhe amarhwîri ayumve oku Mûka abwîzire embere n'emugongo. 7 Ensomba ntanzi eshushîne Ekleziya! 14 Malahika w'Ekleziya y'e Laodiceya n'entale; ensimba ya kabiri eshushîne n'akanina; omuyandikire, erhi: «Kwo adesire ntyâla Néci- ensimba ya kasharu egwérhe obusù buli nka bwa ntyo, 'omuhamîrizi w'okuli na mwîkubagirwa, imerero muntu; n'ensimba ya kani eshushîne n'enyunda ly'ebiremwa bya Nyamuzinda. 15 'mmanyire edwîrhe yabalala. 8 N'ezo nsimba ini zigwérhe ebijiro byâwe': 'nyîshi oku orhalo muholo orhanali ngasi nguma byûbi ndarhu, zinayunjwîre masù mudûrhu!» 16 Ci bulya wamâbà wa bîkângà, omu marhambi n'omu ndalâlâ, zirhahusa okuderha orhadûrhûbîri orhanahoziri, nkolaga nakushala mûshi na budufu, mpu: «Mwimâna, Mwimâna ontenge ekanwa! 17 Kâli kw'odesire, erhi: «Ndi muhirhi, Nyakasane Nyamuzinda, Nnâmahanga Ogala-byoshi, ndugîrwe, na ntâco ndagîrireko! K'orhamanyiri Nyamubâho, Oyôrh'ahabà, n'Owayish'iyyisha». 9 oku we hanyagîre, oku oli wa kubérwa lukogo, oli mukenyi, oli mpûrha anali mushugunu! 18 Yumva N'oku ezo nsimba zakâhà otamîre oku ntebe n'ozîne emyâka n'emyâka irenge n'obukuze, nkuhanûle! Oyîshe ongulire amasholo gacêrîre eciko, zànamuvuga omunkwa, (aiôn g165) 10 balya Bagula ly'oshuba muhirhi, n'emyambalo myêru, oyambale, makumi abiri na bâni bakaz'icîkwéba aha magulu enshonyi z'obushugunu bwâwe zilek'ikumbumba; ogule g'otamîre oku ntebe, banakaz'iharâma ozîne emyâka n'omushogolera, okamûlire omu masù, ly'obona. 19 Niehe abansîma bo nkalihira, bo nampana. Omalage z'entebe n'okuderha, mpu: (aiôn g165) 11 «Nnawîrhu obushiru onacîyunjuze! 20 Alà oku nyimanzire aha Nyamuzinda, oshingânîne ohâbwe irenge, n'obukuze, lumvi, nandwîrhe nakomamba. Hakajira owayumva n'obuhashe, bulya we walemaga ebintu byoshi, izù lyâniakananyigulira, nanajà omu mwâge, bijingo n'oku bulonza bwâwe byârhondêraga okubâho ndîremwo haguma naye, naye alîre haguma nâni. 21 byanalemwa».

Owânahime, namuhà atamale oku ntebe yâni haguma nâni, nka kulya nâni nahimaga, naj'itamala rhwe na Larha oku ntebe yâge». 22 «Ogwérhe amarhwîri ayumve oku Mûka abwîzire Ekleziya!»

4 Aha nyuma ly'ebyo nanacibona olumví lwigile omu malunga na liryá izù narhangag'iyumva burhanzi lyanderhesa, liri nka mushekera, lyambwîra, erhi: «Yinamukira hanôla nkuyêreke ebikwânnîne bibè aha nyuma ly'okwo». 2 Ho n'aho banacingurumana. Nabona entebe edêkerîzwé omu malunga, na kuli eyo ntebe nabona otamîrekwo. 3 Owali otamîre kw'eyo ntebe àli ashushire nk'ibuye lya nshangabuye nîsi «Orhalake: alà oku Entale y'omu mulala gwa Yûda, erhi nka njuma ndukula; n'omutrigongo gushushire Mwene-Daudi, yahimire; ye wabungûla ecitabu, kulya enjuma y'akasi eyôrha, gwâli guzungulusire n'orhuhamikizo rhwâco oku rhunali nda aruhumûle». eyo ntebe. 4 Nabona zindi ntebe makumi abiri 6 Okuhandi, aha karhî k'entebe n'aka zirya Nsimba n'iní zizungulusire eyo ntebe, na Bagula makumi ini na balya Bagula, nanacibona Omwâna-buzi abiri na bâni bazibwârhîrekwo, erhi bayambîrhe ayîmanzire, ali nka munige. Ali agwérhe mahembe emyambalo myêru n'amashungwè g'amasholo oku nda na masù nda; yo erya Myûka nda ya Nyamuzinda irhwe lyâbo. 5 Ebwa ntebe yakazâg'irhenga akarhuma omu igulu lyoshi. 7 Anaciyisha, ayanka orhumêmè, n'amazù, n'emilazô; erhi na rhumole nda ecitabu càli omu kuboko kulyo kw'olya otamîre rhudwîrhe rhwagulumira embere z'entebe: yo erigi oku ntebe. 8 Erhi abà amâyanka ecitabu, zirya erya Myûka nda ya Nyamuzinda eyo. 6 Aha mbêre Nsimba ini na balya Bagula makumi abiri na bâni z'eyo ntebe erhi hali eri nka nyanja eshushire ak'ibuye bacîkwéba oku idaho embere z'Omwâna-buzi, erhi lyâgeramwo amasù. N'aha karhî k'entebe n'eburhambi bafumbasire ngasi muguma olulanga n'orhubêhè

rhw'amasholo rhuyunjwîre mavurha ga mugavu; ezo zo nsengerzo' abatagatîfu. 9 Erhi banadwîrhe bayimba olwimbo luhyâhya, mpu: «Nêci, okwânîne oyanke eci citabu onahamûle oruhumikizo rhwâco, bulya wanizirwe, warhucungwîre n'omukò gwâwe, warhuhâ Nyamuzinda, rhwe b'omu ngasi mulala, n'omu ngasi lulimi luderhwa, n'omu ngasi ishanja, n'omu ngasi cihugo, 10 wanarhujira bwâmi bwa Nyamuzinda wîrhu Nn'okuli, kuhika mangaci wayôrha orhatwîri olubanja na badâhwa bâge, n'igulu rhwe rhwaliyîmemwo». 11 Nashub'ibona nanayumva izù lya Bamalahika mwandu mwandu bâli bazungulusire entebe, n'erya zirya banababwîra mpu balinde hindi hisanzi hitya kuhika Nsimba na balya Bagula; bâli rhulorho n'orhulorho abâbo bashizi na bene wâbo bali buyîrhwâ akâbo na bihumbi n'ebihumbi, 12 banakâg'iderha n'izù linene, mpu: «Omwâna-buzi wanigagwa akawânine ca kali ndarhu, igulu lyageramwo omusisi munji; ahâbwé obuhashe, n'obuhirhi, n'obushinganyanya, n'obuzibu, n'obukenge, n'irenge, n'obukuzel!» 13 Na ngasi biremwa binabà omu malunga, n'en'igulu, n'omu kuzimu, n'omu nyanja, n'ebibâho byoshi byoshi, nayumva byaderha, mpu: «Otamîre oku ntebe n'Omwâna-buzi bahâbwé obukuze, n'obukenge, n'irenge, n'obuhashe omu myâka n'emyâka!» (aiôn g165) 14 Na zirya Nsimba ini zakâderha, mpu: «Amen!» N'Abagula bakâcikweba oku idaho mpu bahârâmye.

6 Okubundi nabona Omwâna-buzi ahamûla akahamikizo karhanzi muli rhulya nda, nayumva Nsimba nguma mwo zirya nda yayakûza n'izù liri nka lya mulazo, erhi: «Yisha!» 2 Nanacibona eciterusi c'akêru, n'ocidahirekwo erhi afumbasire omuherho. Bamuhêreza ishungwè; agenda ahimire, mpu ashub'ij'i himana. 3 Erhi abalaza akahamikizo ka kabiri, nyumva Ensimba ya kabiri, erhi: «Yisha!» 4 Ecindi citerusi canacihuluka, cidukula nk'isésè, n'owali ocitamîrekwo bamuhâ obuhashe mpu arhenze omurhûla omu igulu, abantu bayîrhane bône na bône; bàmuhâ n'engôrro nénénè. 5 Erhi abalaza eciziriko ca kasharhu, nayumva Ensimba ya kasharhu, erhi: «Yisha!» Nanacibona eciterusi c'ecibogo, n'owali ocitamîrekwo erhi afumbasire omulengo omu nfune. 6 Nayumva eliri nk'izù aha karhí ka zirya Nsimba, lyaderha, erhi: «Omulengo gw'engano y'omugati gufè idinari, na mirengó isharhu y'engano y'endogomi efè idinari; amavurha n'erivayi byôhe orhabihumagakwo!» 7 Erhi ahamûla akahamikizo ka kani, nayumva izù ly'Ensimba ya kani, erhi: «Yisha!» 8 Nanacibona eciterusi c'akakumbi; owali ocitamîrekwo izîno lyâge ya Lufù, n'Okuzimu erhi kumukunjusirekwo. Babahâ obuhashe kuli cihimbi ciguma ca kani c'igulu, mpu bayîrhe n'engôrro, n'ishali, n'ecihûsi, banayîrhe omu kukolêsa ebiryanyi by'en'igulu. (Hadès g86) 9 Erhi abâlaza eciziriko ca karhanu, nabona aha idako ly'olûsho emyûka y'abafire Oluderho Iwa Nyamuzinda, n'obuhamîrise bwâbo. 10 Banacyâkûza Nn'okuli, kuhika mangaci wayôrha orhatwîri olubanja na badâhwa bâge, n'igulu rhwe rhwaliyîmemwo». 11 orhanahôziri omukò gwîrhu oku bantu b'igulu?» Nashub'ibona nanayumva izù lya Bamalahika mwandu 11 Banacibahêreza ngasi muguma ecirondo cêru, mwandu bâli bazungulusire entebe, n'erya zirya banababwîra mpu balinde hindi hisanzi hitya kuhika Nsimba na balya Bagula; bâli rhulorho n'orhulorho abâbo bashizi na bene wâbo bali buyîrhwâ akâbo na bihumbi n'ebihumbi, 12 banakâg'iderha n'izù bahalûke. 12 Nashub'ibona: erhi abalaza eciziriko linene, mpu: «Omwâna-buzi wanigagwa akawânine ca kali ndarhu, igulu lyageramwo omusisi munji; ahâbwé obuhashe, n'obuhirhi, n'obushinganyanya, n'obuzibu, n'obukenge, n'irenge, n'obukuzel!» 13 n'omwêzi gwahindukirwa, gwashuba nka mukò; 13 Na ngasi biremwa binabà omu malunga, n'en'igulu, n'omwêzi enyenyezi z'oku nkuba zarhibukira oku idaho nka kulya omulehe murhò gurhibula amalehe gâggwo ganaciri mabishi nk'empûsi ndârhi egukalâire. 14 Obwo amalunga gacifunya nka kulya babunga ecitabu, na ngasi ntundo na ngasi cirhwa byashegûka. 15 Nabo abâmi b'igulu n'abaluzi, abarhambo b'abasirika n'abagale n'abagwérhe buhashe, boshi boshi oku banali, abajà na bantagengwa, bacîfulika omu nkunda n'omu mabuye g'entondo, 16 banabwîra entondo n'amabuye, mpu: «Murhurhogerekwo. murhufulike obusù bw'odahîre oku ntebe n'obukunizi bw'Omwâna-buzil! 17 Bulya olusiku lukulu lw'obukunizi Iwayishire; ndi wankacihash'iyimanga wâni?»

7 Enyuma ly'okwo, nabona bamalahika bâni bayimanzire oku marhwêrhewè anni g'igulu, erhi bashwésire empûsi z'igulu oku zinali ini, mpu zakanahûkiza oku cihugo, nîsi erhi oku nyanja, nîsi erhi oku murhi. 2 Okuhandi nanacibona owundi malahika wayinamukaga arhenga ebushoshôkero bw'izûba, erhi afumbasire ecimanyiso ca Nyamuzinda ozîne. Ayâkûza n'izù linene balya bamalahika bani bâli bahâbirwe obuhashe bw'okuherêrekeza igulu n'enyanja, erhi: 3 «Mumanye mwankaherêrekeza igulu, nîsi erhi enyanja, erhi emirhi, kuhika rhuhe bambali ba Nyamuzinda wîrhu ecimanyiso emalanga». 4 Nayumva banga bahebirwekwo ecimanyiso:bihumbi igana na makumi anni na bini b'omu mûko goshi ga bene-Israheli. 5 Omu bûko bwa Yûda, bihumbi ikumi na bibiri byahewakwo ecimanyiso; omu bûko bwa Rubeni, bihumbi ikumi na bibiri; omu bûko bwa

Gadi, bihumbi ikumi na bibiri, 6 omu bûko bw'Azeri, mugavu munji, mpu aguhise haguma n'ensengero bihumbi ikumi na bibiri; omu bûko bwa Nefutali, z'abatagatîfu boshi oku lûsho lw'amasholo lulu aha bihumbi ikumi na bibiri; omu bûko bwa Manasè, mbêre z'entebe. 4 Omugâ gw'omugavu haguma bihumbi ikumi na bibiri; 7 omu bûko bwa Simoni, n'ensengero z'abatagatîfu gwarhenga omu nfune bihumbi ikumi na bibiri; omu bûko bwa Levi, bihumbi za Malahika, gwasôkera embere za Nyamuzinda. 5 ikumi na bibiri; omu bûko bwa Isakari, bihumbi ikumi Nyamalahika anacyanka ecetézo, aciyunjuza muliro na bibiri; 8 omu bûko bwa Zabuloni, bihumbi ikumi gw'oku luhérero. Hanacibà emilazô, n'emikungulo, na bibiri; omu bûko bwa Yozefu, bihumbi ikumi na n'orhumêmè, n'igulu lyâgeramwo omusisi. 6 Balya bibiri; omu bûko bwa Benyamini, bihumbi ikumi na Bamalahika nda bâli bagwérhe emishekera nda, bibiri byahebwakwo ecimanyiso. 9 Enyuma ly'okwo, bacîrheganya okuyibûhamwo. 7 Okuhandi omurhanzi nabona ehitù hy'abantu barhankaganja: bâli ba agubûha erhi na mushekera: Iwashuba lubula ngasi cihugo, ba ngasi bûko, na ngasi ishanja, na n'omuliro bigushe haguma n'omukò, babikwêba oku ba ngasi lulimi luderhwa. Erhi bayimanzire embere igulu. Ecihimbi ca kasharhu c'igulu càbôyôka, ecihimbi ly'entebe y'Omwâna-buzi, banayambîrhe emyambalo ca kasharhu c'emirhi càsirîra, na ngasi byâsi bibishi myêru, banafumbasire amashami g'emishugushugu byâhya. 8 Malahika wa kabiri naye abûha omu omu nfune. 10 Bakâyakûza n'izù linene, mpu: mushekera. Olwo eri nka ntondo nnénénè edwîrhe «Ayâgirwe Nnawîru Nyamuzinda otamîre oku yagulumira yaçîyôha omu nyanja, n'ecihimbi ca ntebe bo n'Omwâna-buzi!». 11 Na bamalahika erhi kasharhu c'enyanja càshuba mukò; 9 ecihimbi ca bazungulusire entebe n'Abagula na zirya Nsimba oku kasharhu c'ebyalı omu nyanja, byalimwo obuzîne ziri ini; banacikwêba oku idaho embere ly'entebe, caherérekera n'ecihimbi ca kasharhu c'amârro baharâmya Nyamuzinda, mpu: 12 Nêci mushâna, càherérekera. 10 Malahika wa kasharhu aguhiramwo Nnawîru Nyamuzinda ayâgirwe, aj'renge, arhimanya, amarhama. Okubundi enyenyezi nnénénè eri nka avugwe omunkwa, akuzibwe, aluze obuhashe n'emisi cimole càyâka yàmanuka emalunga; yarhogera omu myâka n'emyâka! Amen! (aiôn g165) 13 Muguma ecihimbi ca kasharhu c'enyishi n'amaliba g'amîshi. muli balya Bagula anacijaho, ambwîra, erhi: «Abà 11 Izîno ly'eyôla nyenyezi ye Mutuzo. Ecihimbi ca bayambîrhe emyambalo myêru bo bahi, na ngahi kasharhu c'amîshi gwashuba mutuzo, bantu banji barhenga?» 14 Nâni, nti: «Walîha, wêne omanyire». banacifà n'ago mîshi erhi kulula kwâgo kurhuma. Anacimbwîra, erhi: «Abo bo balya bazind'irhenga 12 Naye Malahika wa kani agubûhamwo erhi na omu malibuko madârhi; bâshusire emyambalo yâbo mushekera. Ecihimbi ca kasharhu c'izuba cahukulwa, banayîeruhiza omu mukò gw'Omwâna-buzi. 15 Co n'ecihimbi ca kasharhu c'omwêzi, n'ecihimbi ca cirhumire bali aha mbêre z'entebe ya Nyamuzinda, kasharhu c'enyenyezi kwo na kwo; na ntyo ebyo co cinarhumire bamukolera mûshi na budufu omu byâbo bya kasharhu byashuba mwizimya, n'omûshi luhêro lwâge; n'otamîre oku ntebe akola ayish'iyûbaka gwabula cihimbi ciguma ca kasharhu c'obumoleke ecihando câge ekarhî kâbo. 16 Barhakacishalika bwâgwo, n'obudufu kwo na kuguma. 13 Nashub'ibona, barhakanaciyumva nyôrha bundi; ntà mango izuba nanayumva enyunda yayisha yabalala omu nkuba-lyacibalibuze, na ntà hidûrhu hyacibajire kurhi. 17 karhî, yaderha n'izù linene, erhi: «Bamâhera! Bulya Omwâna-buzi, oyîmanzire aha karhî k'entebe, bamâhera! bamâhera ababà omu igulu! Bamâhera yêne abà lungere wâbo, anabalangûle enjira ehêka abâyumva izù ly'enyindi mishekera balya Bamalahika ebw'iriba ly'amîshi g'obuzîne, Na Nyamuzinda basharhu bâbûhamwo!». abahôrholâ emirenge yoshi ebalì oku masù».

8 Erhi Omwâna-buzi abasa eciziriko ca kali-nda,

akahwenyenye kabâ omu malunga, kashinga nka cihimbi ca nsâ. 2 Okubundi nanacibona balya Bamalahika nda bayimanga embere za Nyamuzinda; 3 Obwo owundi Malahika babahà mishekera nda. 4 Obwo owundi Malahika ayisha, erhi afumbasire ehijo hy'amasholo. Bamuhâ

9 Okubundi Malahika wa karhanu abûha omu mushekera: nanacibona enyenyezi yarhengaga emalunga erhogîre oku idaho. Bayihêreza olwigulo lw'enyenga y'ekuzimu. (Abyssos g12) 2 Nayo yayigula eyo nyenga y'ekuzimu. Mw'eyo nyenga mwanacirhenga ecigî ciri nka mugî gw'omu luganda lunénénè, izuba n'ecirêre byashuba mwizimya erhi

ogwo mugî gw'omu nyenga gurhuma. (*Abyssos* g12) 3 byakâg'irhenga ekanwa k'ebiterusi. 19 Bulya, nêci, Gulya mugî gwanacifugumukamwo enzige; zâgwa oku obuhashe bw'ebyo biterusi ekanwa bubà n'omu idaho, zanahâbwâ obuhashe buli aka bulya engobe mucira; emicira yabyo kwo ebà nka njoka; ejira zijiira en'igulu. 4 Zabwirwa mpu zimanye zankajira amarhwe, n'ago marhwe go enêshamwo abantu. 20 byâsi by'aha nshi zahumakwo, nîsi erhi bwâsi erhi Ci abantu basigalaga, abarhahungumukaga n'âbo murhi, aha nyuma ly'abantu barhalikwo ecimanyiso ca Nyamuzinda oku malanga gâbo. 5 Zabwirwa mpu zirhabayirhaga, ci mpu zibalîse n'amagala myêzi abashetani n'enshushano z'amasholo, n'ez'amarhale irhanu; n'akababo kâzo kwo kâli nka kula engobe n'emiringa, n'ez'amabuye n'emirhi, n'obwo oku ziri eluma omuntu. 6 Muli ezo nsiku obwo, abantu zirhankabona, zirhankayumva, zirhankanacishegûla. bakolaga bayish'ilonza olufù banalubule; banacîfinje 21 Barhagokôлага obushumûsi bwâbo, n'obukurungu okufà, n'olufù lubayâke! 7 N'ezo nzige ozawibona bwâbo, n'okuhusha kwâbo, n'obushambo bwâbo. kwo ankanamanya mpu biterusi byagungêza okulwa; amarhwè gâzo gâlikwo ebiri nka bimanè bya masholo; n'obusù bwâzo buli nka bantu. 8 Emviri zâzo kwo ziri nka za bakazi, n'amîno gâzo kwo gayôsire nka ga ntale. 9 Ebifuba byâzo kwo biri nka mpenzi za cûma, n'omululomo gw'amashala gâzo kwo guyôsire nka kulyâla ebiterusi byajà oku bîrha biyisha byabulula babomboro. 10 Emicira yazo erikwo orhubabó, nka kulyâla eya bacilumira-habiri enayôrha; n'omu micira yazo mwo obuhashe bwâzo bw'okuherérekeza abantu myêzi irhanu bubà. 11 Omwâmi wazo ozikulîre, y'olya malahika w'omu nyenga; izîno lyâge omu ciyahudi ye Abadoni, n'omu cigereki ye Apoliyonî. (*Abyssos* g12) 12 Ibala lirhanzi eryo lyamâgera, agandi mabala abiri ago gakulikire. 13 Malahika wa kali-ndarhu naye agubûhamwo erhi na mushekera. Nanacyumva izù lyahubuka aha marhwêrhwe anni g'olûsho Iw'amasholo luli embêre z'amasù ga Nyamuzinda. 14 Eryôla izù lyabwîra Malahika wa kali-ndarhu, nyakubûha omushekera, erhi: «Lîka bala Bamalahika bâni bashwékîrwe aha Iwîshi lwa Efrata». 15 Balya Bamalahika oku banali bâni banacîlkwa, bakâlingûza ensà n'olisiku n'omwézi n'omwâka bayirhamwo ecihimbi ca kasharhu c'abantu. 16 Omurhwe gw'abalwî balwîra oku biterusi gwâli gwa rhulorho magana abiri: nayumvîrhe banganjira bâli banga. 17 Ntyâla kwo nabwîne ebiterusi n'ababitamîrekwo bayôsire erhi mbà ndwîrhe nabona: bâli bagwérhe empezi ziri nka masêse ga muliro, zinashushire omukara gw'ecibogo n'ecibiriti. Amarhwe g'ebiterusi kwo gali gayôsire nka ga ntale, n'ekanwa kâbyo yakazâg'irhenga omuliro n'omugî n'ecibiriti. 18 Abo banyamanjâ oku bali basharhu bo bayîsire ecihimbi ca kasharhu c'abantu: bahungumuka n'omuliro n'omugî n'ecibiriti

byakâg'irhenga ekanwa k'ebiterusi. 19 Bulya, nêci, Gulya mugî gwanacifugumukamwo enzige; zâgwa oku obuhashe bw'ebyo biterusi ekanwa bubà n'omu idaho, zanahâbwâ obuhashe buli aka bulya engobe mucira; emicira yabyo kwo ebà nka njoka; ejira zijiira en'igulu. 4 Zabwirwa mpu zimanye zankajira amarhwe, n'ago marhwe go enêshamwo abantu. 20 byâsi by'aha nshi zahumakwo, nîsi erhi bwâsi erhi Ci abantu basigalaga, abarhahungumukaga n'âbo murhi, aha nyuma ly'abantu barhalikwo ecimanyiso ca Nyamuzinda oku malanga gâbo. 5 Zabwirwa mpu zirhabayirhaga, ci mpu zibalîse n'amagala myêzi abashetani n'enshushano z'amasholo, n'ez'amarhale irhanu; n'akababo kâzo kwo kâli nka kula engobe n'emiringa, n'ez'amabuye n'emirhi, n'obwo oku ziri eluma omuntu. 6 Muli ezo nsiku obwo, abantu zirhankabona, zirhankayumva, zirhankanacishegûla. bakolaga bayish'ilonza olufù banalubule; banacîfinje 21 Barhagokôagascar obushumûsi bwâbo, n'obukurungu okufà, n'olufù lubayâke! 7 N'ezo nzige ozawibona bwâbo, n'okuhusha kwâbo, n'obushambo bwâbo. kwo ankanamanya mpu biterusi byagungêza okulwa; amarhwè gâzo gâlikwo ebiri nka bimanè bya masholo; n'obusù bwâzo buli nka bantu. 8 Emviri zâzo kwo ziri nka za bakazi, n'amîno gâzo kwo gayôsire nka ga ntale. 9 Ebifuba byâzo kwo biri nka mpenzi za cûma, n'omululomo gw'amashala gâzo kwo guyôsire nka kulyâla ebiterusi byajà oku bîrha biyisha byabulula babomboro. 10 Emicira yazo erikwo orhubabó, nka kulyâla eya bacilumira-habiri enayôrha; n'omu micira yazo mwo obuhashe bwâzo bw'okuherérekeza abantu myêzi irhanu bubà. 11 Omwâmi wazo ozikulîre, y'olya malahika w'omu nyenga; izîno lyâge omu ciyahudi ye Abadoni, n'omu cigereki ye Apoliyonî. (*Abyssos* g12) 12 Ibala lirhanzi eryo lyamâgera, agandi mabala abiri ago gakulikire. 13 Malahika wa kali-ndarhu naye agubûhamwo erhi na mushekera. Nanacyumva izù lyahubuka aha marhwêrhwe anni g'olûsho Iw'amasholo luli embêre z'amasù ga Nyamuzinda. 14 Eryôla izù lyabwîra Malahika wa kali-ndarhu, nyakubûha omushekera, erhi: «Lîka bala Bamalahika bâni bashwékîrwe aha Iwîshi lwa Efrata». 15 Balya Bamalahika oku banali bâni banacîlkwa, bakâlingûza ensà n'olisiku n'omwézi n'omwâka bayirhamwo ecihimbi ca kasharhu c'abantu. 16 Omurhwe gw'abalwî balwîra oku biterusi gwâli gwa rhulorho magana abiri: nayumvîrhe banganjira bâli banga. 17 Ntyâla kwo nabwîne ebiterusi n'ababitamîrekwo bayôsire erhi mbà ndwîrhe nabona: bâli bagwérhe empezi ziri nka masêse ga muliro, zinashushire omukara gw'ecibogo n'ecibiriti. Amarhwe g'ebiterusi kwo gali gayôsire nka ga ntale, n'ekanwa kâbyo yakazâg'irhenga omuliro n'omugî n'ecibiriti. 18 Abo banyamanjâ oku bali basharhu bo bayîsire ecihimbi ca kasharhu c'abantu: bahungumuka n'omuliro n'omugî n'ecibiriti

10 Okuhandi nanacibona owundi Malahika muzibuzibu amanuka emalunga, ecitù erhi cimuhundikire, n'omutirigongo erhi gumulî oku irhwe; obusù bwâge erhi buli nk'izûba, n'amagulu gâge erhi gali nka mitungo ya muliro. 2 Ali afumbasire ehitabu bibungûle omu nfune. Anaciheba okugulu kulyo oku nyanja, n'okulembe oku idaho, 3 ayâma n'izù linene nka kulya entale eluluma. Oku anayâma ntya, Emilazô nda yagwîra yakungula. 4 Erhi eyo Milazô nda ebà yamâkungula, nankolaga ndi nti nyandike, nanacyumwa izù lyarhenga emalunga, erhi: «Ebyôla Emilazô nda edesire, obihebekwo akahamikizo, omanyê wankanabiyandika». 5 Okuhandi olya Malahika nabonaga ayîmanzire oku nyanja n'oku igulu, alambûlira okuboko kulyo emalunga, 6 alahirâ Ozîne omu myâka n'emyâka, owalemaga amalunga n'ebigabâmwô, n'igulu n'ebimubà, n'enyanja n'ebimubà, mpu ntà mango gacihali, (aiôn g165) 7 ci mpu ensiku banayumve Malahika wa kali nda abûha omu mushekera, erhi ihwe lya Nyamuzinda lyamâyunjula, nk'oku abwîraga bambali bâge abalêbi. 8 Liryal'izù narhangag'iyumva emalunga, lyashub'înganîza, erhi: «Ogend'iyanka ecitabu cibungûle omu nfune za Malahika oyîmanzire oku nyanja n'oku igulu». 9 Nanacikanya, naja èmunda Malahika ali, namubwîra nti ampêrezie cirya citabu. Ambwîra, erhi: «Yankâco, onacivûgusè; cakululira hano cikuhika omu nda, ci ekanwa cakununira nka bûci». 10 Nayanka cirya citabu omu nfune za malahika, nacivûgusa; omu kanwa erhi ciri cinunu nka bûci, ci erhi mbà namacirya, canshakamiza enda. 11 Banacimbwîra, mpu: «Kukwâñine oshub'ilêbera emilala n'amashanja n'endimi na bâmi banji».

11 Okuhandi bampà olusheke luli nka birhi, bukola buli bwa Nnawîrhu bwoshi na Kristu wâge, bambwîra, erhi: «Yimuka, oj'igera aka-anakolaga arhegeka omu myâka n'emyâkal» (aiōn g165) Nyamuzinda, n'oluhêrero, n'abagashânizamwo. 2 16 Na balya Bagula makumi abiri na bâni batamîre Engo eri emuhanda gw'aka-Nyamuzinda yôhe oku ntebe zâbo embere za Nyamuzinda bahwêra oku oyireke, orhayigeraga; bulya yahîrwe abapagani: idaho, baharâmya Nyamuzinda, mpu: 17 «Rhukuvuzire bashinga myêzi makumi anni n'ibiri balabarha omunkwa, Nyakasane, Nyamuzinda Nn'amahanga, Olugo lutagatîfu. 3 Nkolaga nahà abahamîrizi we Nyamubâho, we wanayôrhaga ohabà, kulya kubà bâni bombi obuhashe, bashinge nsiku cihumbi wayansire obuhashe bwâwe bunji, wanacîyîmira. na magana abiri na nsiku makumi gali-ndarhu 18 Amashanja gâli gakunîre, ci obukunizi bwâwe baléba banaci'hundikire emibalabala». 4 Abo bwayisha nabwo, n'amango abafire batwîrwamwo bahamîrizi yo erya mizéti ibiri na birtya bimole bibiri olubarja nago gâtîsha, n'aga wahembamwo bambali biyimanzire embere za Nn'igulu. 5 Hakajira owaderha bâwe, abalébi, n'abatagatîfu n'abarhîmya izîno mpu abahumekwo, omuliro gunabarhenge ekanwa, lyâwe, abarho n'abakulu, n'aga waherêrekezamwo gumakûze abadwîrhe obushombanyi; n'owankaderha balya basherêza igulu». 19 Obwo aka-Nyamuzinda, mpu abahirekwo olûnu, naye ntso kwo akwânnîne afè. kalya kabà omu mpingu, kanaciyiguka, n'omucîmba 6 Bagwérhe obuhashe bw'okusîka amalunga, enkuba gw'endagâno yâge gwaboneka omu ka-Nyamuzinda erhag'îrhoga omu nsiku z'obulébi bwâbo; n'oku kâge. Okubundi hanacibà orhumêmè, n'amazù, mîshi bagwérhe obuhashe bw'okugahindula gashube n'emilazô, igulu lyâgeramwo omusisi, n'olubula mukò, n'obw'okubabaza igulu nk'oku banalonzize. Iwarhoga lwarhalusa.

7 N'amango babà bamamala obuhamîrizi bâli, carya Ciryanyi canyonyôka omu nyenga cikolaga cayish'ibalwîsa; cibahime, cinabaniye. (Abysos g12) 8 Emirhumba yâbo elambame omu ngo y'Ecishagala cinene batwa mugani mpu ye Sodomo na Mîsiri, ciryâla babambiragamwo Nnawâbo oku musalaba. 9 Abantu ba ngasi mashanja na ngasi bûko, abà ngasi lulimi na ngasi mulala bashinga nsiku isharhu n'ecihimbi erhi kusinza basinza emirhumba yâbo, barhanazige yabishwa. 10 Abantu b'en'igulu bâsîme obwo, bacîshingire okufà kwâbo, banashégulane, bulyâla abo balébi bombi bâli bamarhindibuza ab'en'igulu. 11 Ci erhi zirya nsiku isharhu n'ecihimbi zigera, Nyamuzinda abahiramwo omûka gw'obuzîne; banacîyîmanga, n'abakâg'ikabasinza barhungwa n'obwôba. 12 Bayumva izù linene lyarhenga emalunga, lyababwîra, erhi: «Yinamukiri eno nyanya!» Bâna cisôkera emalunga omu citù, n'abashombanyi bâbo bakâsinza. 13 Muli ako kanya, omusisi gurhalî munyi gwanacigera omu igulu, ecihimbi ca kali-ikumi c'ecishagala cahirima, na bantu bihumbi biri nda bafira muli ogwo musisi. Abasigalaga bagwârhwâ n'obwôba, banacihâ Nyamuzinda w'emalunga irenge. 14 Ibala lya kabiri ly'eryo lyamâcîkônya, ibala lya kasharhu eri liyiruka! 15 Okubundi Malahika wa kali-nda abûha omu mushekera; emalunga yabâ ecihôgêro c'amazù manenêne, gakaz'iderha, mpu: «Obwâmi bw'igulu

12 Okuhandi ecimanyîso cirhalî cinyi caboneka emalunga; omukazi oyambîrhe izûba, n'omwêzi aha magulu gâge, n'ecimanè ca nyenyêzi ikumi n'ibiri omu irhwe lyâge. 2 Ali nda, adwîrhe ayâma erhi mikero erhuma n'amalumwa g'okuburha. 3 N'ecindi cimanyîso caboneka emalunga; nkuba-joka nnénêne eshushire isêse, ya marhwe nda na mahembe ikumi, na mashungwê nda oku marhwe gâyo. 4 N'omucira gwâyo gwayisha gwabulula ecihimbi ca kasharhu c'enyenyêzi z'omu malunga, gwanazikwêba oku igulu. Erya nkuba-joka yayîmanga embere z'olya mukazi wali buburha, yalinga mpu hano abà amâburha emulye omwâna. 5 Nyamukazi anaciburha omwâna w'oburhabana, ye wayish'iyâbula amashanja goshi n'ehirhi by'ecûma; nyamwâna banacimukanyanya, bamuhêka hali Nyamuzinda n'aha ntebe yâge. 6 Nyamukazi yêhe ayâkira omu irungu, ashanga Nyamuzinda amurheganyîzemwo aha abêra, mpu bamuhêreho eci alya nsiku cihumbi na magana abiri na makumi gali-ndarhu. 7 Okubundi entambala yanacizûka emalunga: Mikaheri bo na Bamalahika bâge balwîsa enkuba-joka. Wankuba-joka naye amera omu muherho boshi na Bamalahika bâge. 8 Ci bahimwa, babula n'aha bacibêzire omu mpingu. 9 Olya wankuba-joka munenêne. olya mujoka wa mîra, olya baderha mpu yo Ndyâlya, mpu ye Shetani, olyâla ohabula rubanda, bamukwêba oku igulu,

bamukulikiza na Bamalahika bâge. 10 Nanacyumva ebinwa by'ebijâci kuli Nyamuzinda n'ebi'okulogorhera izù linene emalunga, mpu: «Léro obucire, n'obuhashe, izîno lyâge n'obwâmi bwâge, n'ababà emalunga n'obwâmi bwa Nyamuzinda wîrhu, n'oburhegesi bwa boshi cabanogonoza. 7 Baciyêmérera mpu cilwîse Kristu wâge bwamâyîsha! Bulya olya okaz'ishobeka abashinganyanya cinabahime; bacihà n'obuhashe bene wîrhu, olyâla wakazâg'ibashobeka bwacà kuli ngasi bûko, na ngasi mulala, na ngasi bwayira emunda Nyamuzinda wîrhu ali, ajirage lulimi, na ngasi ishanja. 8 Abantu boshi b'igulu ajuguciwa! 11 Abo bene wîrhu bàmuhimire n'omukò bacigashânia, balyâla amazîno gâbo garhâli mandike gw'Omwâna-buzi n'oluderho lw'obuhamîrize bwâbo, kurhenga okulemwa kw'igulu omu citabu c'obuzîne barhanabalaliraga amagala gâbo kuhika okufâ. 12 c'Omwâna-buzi wabâgagwa. 9 Ogwérhe amarhwîri Sîmagi, mwe malunga, n'abammubâmwô! We igulu, ayumve! 10 Oli wa kuhékwa bujâ, ajè bujâ; oli nâwe we nyanja, mwamahera, bulya erya Ndyâlya wa kunigwa n'engôrro, anigwe n'e ngôrro. Bwo emwinyu yayandagalire, erhi enakunîre bwénêne, buzibù n'obuyémêre bw'abashinganyanya obwo. 11 kulya kubà emanyire oku ensiku zâyo ziri nganje». Okuhandi nabona ecindi ciryanyi carhenga omu idaho; 13 Erhi wankuba-joka abona bamujugcira omu erhi cigwérhe mahembe abiri gâli nka ga mwâna-igulu, ashimbûlula olya mukazi, erhi amanburha buzi, erhi cinadwîrhe caderha aka wankuba-joka. mugala. 14 Banacihà nyamukazi byûbi bibiri bya 12 Erhi cishizire ciryâ c'ebwêru cirhanzi, cinadwîrhe nyunda mpu abalalire omu irungu halya hâge cakolêsa obuhashe bwâco bwoshi; carhuma igulu anabêra, mpu bamuhémbereho kasanzi n'orhusanzi n'abalibâmwô baharâmya ciryâ ciryanyi cirhanzi n'oluhande lw'akasanzi, kulfî na wanjoka. 15 Wanjoka babukaga ecibande c'olufù. 13 Cajira ebisômerine anacimeshera amîshi gali nka lwîshi, aganîkakwo by'enki n'amîshi, ciru calinda cimanula omuliro oku nyamukazi, mpu olwîshi lumuhêke. 16 Ci igulu nkuba, gwarhogera aha nshi abantu bàsinza. 14 lyafungira nyamukazi, lyayâshama, lyamirangusa lulya Carheba abantu b'igulu n'ebiyôla birhangâzo càli lwîshi wankuba-joka amesheraga kurbhenga ekanwa cihîrwe mpu cijire omu masù g'eciryanyi; cabwîra kâge. 17 Wankuba-joka anacilubira nyamukazi, abantu b'igulu mpu bajire enshushano ya ciryâ ciryanyi akanya, aji'ilwîsa abarhengaga omu nda yâge bayagazagya n'engôrro canafuma. 15 Cahâbwa bâli basigîre, balya bashimba amarhegeko ga obuhashe bw'okuheba erya nshushano y'eciryanyi Nyamuzinda, banagwérhe obuhamîrizi bwa Yezu.

13 Anacyimanga oku mushenyi gw'enyanja obwo.

Okubundi nanacibona eciryanyi cayinamuka omu nyanja, erhi cigwérhe mahembe ikumi na marhwe nda; amahembe gâco erhi galikwo mashungwê ikumi, n'amarhwe gâco erhi galikwo amazîno g'ebijâci. 2 Eco ciryanyi nabonaga càli cishushire engwi; amagulu gâco gâli nka ga mpangaza, n'akanwa kâco kâli nka ka ntale. Erya nkuba-joka yahêreza eco ciryanyi emisî yayo, n'entebe yayo na buhashe bunji. 3 Ihwe liguma erhi liyôsire nk'elirimwo ecibande, n'eco cibande càli ca lufù; ci eco cibande c'olufù bacifumya. Obwo igulu lyoshi lyanacizânwa, lyashimba ciryâ ciryanyi. 4 Banacigashânia wankuba-joka wahâga eciryanyi obuhashe, bagashânia na ciryâ ciryanyi, mpu: «Ndi oli ak'eciryanyi? Ndi wankacija omu irhwe?» 5 Bacihà akanwa k'okuderha ebinwa by'obucibone n'okulogorhera Nyamuzinda, bacihà n'obuhashe bw'okujira omukolo gwâco myézi makumi anni n'ibirî. 6 Canacibumbûla akanwa, mwarhenga

mw'omûka, kuhika ciru eyo nshushano yaderha, n'obw'okuyîsa ngasi boshi bakabula bwaharâmya enhushano y'eco ciryanyi. 16 Boshi boshi, abaroh n'abakulu, abahirhi n'abakenyi, bantagengwa n'abajà, cababebehêsa ecimanyîso omu kuboko erhi oku malanga, 17 na ntâye wankaciguzire nîsi erhi aguze arhanalikwo ecimanyîso ca nyaciryanyi, lyo izîno lyâco nîsi erhi numero yalyo. 18 Obushinganyanya ho buli hano! Ogwérhe amakengu akozagye numero ehi eciryanyi cigwérhe, eri numero ya muntu; gali magana gali ndarhu na makumi gali ndarhu na ndarhu.

14 Nanacibona Omwâna-buzi ayîmanzire oku

ntondo ya Siyonî, erhi ali boshi na barhôle bihumbi igana na makumi anni na bini, bayandisirwe aha malanga izîno lyâge n'ery'îshe. 2 Nanacyumva emalunga izù liri nka nshalalo ya mîshi manji manji na nka kulya enkuba ekalihire elaza. Eryôla izù nayumva liyôsire nka kulyâla abazîhi b'ennanga bakômera ennanga zâbo; 3 erhi badwîrhe bayimbira olwimbo luhyâhya embere z'entebe ya Nyamuzinda

n'embere za zirya Nsimba oku zinali ini na balya Nyamuzinda, ayâkûza olyâla wali otamîre oku citù Bagula. Na ntâye wankadesire mpu ayige olwo n'izù linene, erhi: «Lîka omugushu gwâwe, orheme, Iwimbo aha nyuma lya birya bihumbi igana na bulyâla amango g'okusârûla gahisire, kulya kubà makumi anni na bini byâcungulagwa omu igulu. **4** Omwâka gw'igulu gukola guyézire». **16** Nyakutamala Abôla bo balya barhac'hemulaga n'abakazi: bâli oku citù anacirîka omugushu gwâge, igulu lyasârûlwa. balambà. Bo bakulikira Omwâna-buzi ngasi aha **17** Owundi Malahika ahuluka omu ka-Nyamuzinda anajîre hoshi. Bo balya bashomôlwîrwe omu karhî k'omu mpingu, naye erhi afumbasire ehigushu hyôji. K'abandi bantu, bacîshogwa mpu babè mwâka **18** N'owundi Malahika apamuka omu lûsho, olya muhyâha gurhûzirwe Nyamuzinda bo n'Omwâna-buzi. **5** Ekanwa kâbo ntâye wankayûlubwîreyo ecinwa c'obunywesi: barhâlikwo izâbyo. **6** Nanacibona owundi Malahika ayish'ailembêra omu nkuba-karhî, erhi adwîrhe omwanzi gw'akalembe gw'ensiku n'amango, mpu agubwîre abantu b'igulu, na ngasi mulala, na ngasi bûko, na ngasi lulimi, na ngasi ishanja. (aiônios g166) **7** Ayâkûza n'izù linene, erhi: «Murhînye Nyamuzinda, munamuhè irenge, bulya amango gâge g'okutwa olubanja gahisire; muharâmye Lulema w'amalunga n'igulu, enyanja n'amaliba g'amîshi». **8** Owundi Malahika, ye wa kabiri, naye ayisha akulikîre, aderha, erhi: «Cahirimire, cahirimire cirya ci Babiloni cinénènè canywesaga amashanja goshi idivayi ly'omutula gw'okuhusha kwâcol!» **9** Owundi Malahika, ye wa kasharhu, naye ayisha akulikîre abâbo, ayâkûza n'izù linene, erhi: «Hakajira omuntu ogashâniza olya w'eciryanyi n'enshushano yâge, akanahebwa ecimanyiso câge emalanga nîsi erhi omu nfune, **10** oyo anywa oku idivayi ly'obukunizi bwa Nyamuzinda, liry lihungulîrwe omu kabhê k'omutula gwâge buzira ngushè; omuliro n'ecibiriti byâmulîkiza amagala omu masù ga Bamalahika batagatîfu n'omu masù g'Omwâna-buzi. **11** N'omugî gw'amalibuko gâbo gwasôkera enyanya kuhika emyâka n'emyâka, barhanarhamûka omûshi ciru n'obudufu balya bagashâniza olya w'eciryanyi n'enshushano yâge, na ngasi ojakwo ecimanyiso c'izîno lyâge». (aiôn g165) **12** Ho bazibuhira ahôla abimâna, balya bashimba amarhegeko ga Nyamuzinda banayêméra Yezu! **13** Okuhandi nanaciyumva izù lyarhenga emalunga, erhi: «Yandika: Iragi lyâbo abafû muli Nyakasane! Nêci, kwo Mûka adesire, bacîluhûkirage omu miruho yâbo; bulya ebijiro byâbo bibakulikîre». **14** Nti nalola, nabona ecitù céru, n'eco citù erhi citamîrekwo n'oshushire Mwene-omuntu, erhi ayambîrhe ishungwè ly'amasholo oku irhwe anafumbasire ehigushu hyojo omu nfune. **15** Owundi Malahika anacihuluka omu ka-nyamuzinda, ayâkûza olyâla wali otamîre oku citù Bagula. Na ntâye wankadesire mpu ayige olwo n'izù linene, erhi: «Lîka omugushu gwâwe, orheme, Iwimbo aha nyuma lya birya bihumbi igana na bulyâla amango g'okusârûla gahisire, kulya kubà makumi anni na bini byâcungulagwa omu igulu. **4** Omwâka gw'igulu gukola guyézire». **16** Nyakutamala Abôla bo balya barhac'hemulaga n'abakazi: bâli oku citù anacirîka omugushu gwâge, igulu lyasârûlwa. balambà. Bo bakulikira Omwâna-buzi ngasi aha **17** Owundi Malahika ahuluka omu ka-Nyamuzinda anajîre hoshi. Bo balya bashomôlwîrwe omu karhî k'omu mpingu, naye erhi afumbasire ehigushu hyôji. K'abandi bantu, bacîshogwa mpu babè mwâka **18** N'owundi Malahika apamuka omu lûsho, olya muhyâha gurhûzirwe Nyamuzinda bo n'Omwâna-buzi. **5** Ekanwa kâbo ntâye wankayûlubwîreyo ecinwa c'obunywesi: barhâlikwo izâbyo. **6** Nanacibona owundi Malahika ayish'ailembêra omu nkuba-karhî, erhi adwîrhe omwanzi gw'akalembe gw'ensiku n'amango, mpu agubwîre abantu b'igulu, na ngasi mulala, na ngasi bûko, na ngasi lulimi, na ngasi ishanja. (aiônios g166) **7** Ayâkûza n'izù linene, erhi: «Murhînye Nyamuzinda, munamuhè irenge, bulya amango gâge g'okutwa olubanja gahisire; muharâmye Lulema w'amalunga n'igulu, enyanja n'amaliba g'amîshi». **8** Owundi Malahika, ye wa kabiri, naye ayisha akulikîre, aderha, erhi: «Cahirimire, cahirimire cirya ci Babiloni cinénènè canywesaga amashanja goshi idivayi ly'omutula gw'okuhusha kwâcol!» **9** Owundi Malahika, ye wa kasharhu, naye ayisha akulikîre abâbo, ayâkûza n'izù linene, erhi: «Hakajira omuntu ogashâniza olya w'eciryanyi n'enshushano yâge, akanahebwa ecimanyiso câge emalanga nîsi erhi omu nfune, **10** oyo anywa oku idivayi ly'obukunizi bwa Nyamuzinda, liry lihungulîrwe omu kabhê k'omutula gwâge buzira ngushè; omuliro n'ecibiriti byâmulîkiza amagala omu masù ga Bamalahika batagatîfu n'omu masù g'Omwâna-buzi. **11** N'omugî gw'amalibuko gâbo gwasôkera enyanya kuhika emyâka n'emyâka, barhanarhamûka omûshi ciru n'obudufu balya bagashâniza olya w'eciryanyi n'enshushano yâge, na ngasi ojakwo ecimanyiso c'izîno lyâge». (aiôn g165) **12** Ho bazibuhira ahôla abimâna, balya bashimba amarhegeko ga Nyamuzinda banayêméra Yezu! **13** Okuhandi nanaciyumva izù lyarhenga emalunga, erhi: «Yandika: Iragi lyâbo abafû muli Nyakasane! Nêci, kwo Mûka adesire, bacîluhûkirage omu miruho yâbo; bulya ebijiro byâbo bibakulikîre». **14** Nti nalola, nabona ecitù céru, n'eco citù erhi citamîrekwo n'oshushire Mwene-omuntu, erhi ayambîrhe ishungwè ly'amasholo oku irhwe anafumbasire ehigushu hyojo omu nfune. **15** Owundi Malahika anacihuluka omu ka-

munenêne gw'obukunizi bwa Nyamuzinda. **20** Ogwo mukenzi gwakandirwa emuhanda y'olugo, na muli ogwo mukenzi mwarhenga omukò, gwacîlasha kuhika oku lukoba lushwêkire ebiterusi aha stadi cihumbi na magana gali-ndarhu.

15 Nashub'ibona ecindi cimanyiso omu malunga, cimanyiso ciri ca kurhangâza- Bamalahika nda badwîrhe mahanya nda. Go gakolaga mazinda gayûsa omungo gwa Nyamuzinda gwoshi. **2** Nabona n'eri nka nyanja yalangashana enali ngushe haguma n'omuliro, nabona na balya bâhimaga waciryanyi n'enshushano yâge n'enumero y'izîno lyâge, erhi bayimanzierekwo eyôla nyanja yalangashana, banafumbasire ennanga za Nyamuzinda. **3** Erhi badwîrhe bayimbâ olwimbo lwa Mûsa mwabambali wa Nyamuzinda n'olwimbo lw'Omwâna-buzi, mpu: «Ebi wajizire biri bya kusômeza birhanali busha, Nyakasane, Nyamuzinda Nn'amahanga goshi! Enjira zâwe zishingânîne zinayumânîne, Yâgirwa Mwâmi w'amashanja! **4** Ndi orhankakurhînya, Nyakasane,akanakuza izîno lyâwe? Bulya wênenene we mwimâna, n'amashanja goshi gayish'iharâmya embere zâwe, kulya kubà akanwa kâwe kâjire kamanyibwa» **5** Erhi ebyôla bihwa, nabona engombe y'ecihando c'obuhamîrizi yayiguka omu irunga, **6** na balya Bamalahika nda bafumbasire amahanya nda hapamuka omu ngombe. Bali bayambîrhe emyambalo y'ecitâni yalangashana erhanali kwo izâbyo, bânavi bazingîre omukaba gw'anasholo omu cifuba. **7** Nsimba nguma mwo zirya ini yahâ balya Bamalahika nda rhubhê nda rhwa masholo rhuli ekakwi n'omutula gwa Nyamuzinda

oyôrha azîne omu myâka n'emyâka. (aiõn g165) 8 mulébi. 14 Yo myûka y'abazimu bakâjira ebisômerîne, Okubundi eryâla ngombe yanaciyunjulirana mugî balya bakaz'ijà aha mwa ngasi mwâmi w'en'igulu gw'oku irenge lya Nyamuzinda n'oku buhashe bwâge. Iyoshi, mpu babashubûze bayish'ijà oku ntambala Na ntâye wankahashir'ihiika muli eyo ngombè kuhika y'olusiku lukulu lwa Nyamuzinda Nn'amahanga galya mahanya nda ga balya Bamalahika oku bali goshi. 15 Alà oku kwo nyisha nka cishamb! Iragi lyâge oyôrha ali masù n'olanga emyambalo yâge, alek'ijà ashunga, acibonese nshonyi! 16 Banacibashubûza, babugânana ahantu haderwa Harmajedoni omu mayahudi. 17 Naye Malahika wa kali-nda abulagira akabêhè kâge omu cirére. Okuhandi izù linene lyarhenga omu ka-Nyamuzinda, aha ntebe, Iyayisha, erhi: «Hoshi aho!» 18 Hanacibà orhumêmè, n'amazù, n'emilazô, n'omusisi munji munji gwagera omu igulu. Nanga, kurbhenga abantu bali omu igulu, omusisi munene ntyo, mungan'aho, ntâ mango gushubig'ibà bundi. 19 Lulya lugo lunénènè Iwaberekamwo mpande isharhu, n'ebishagala by'amashanja byacidîrha oku idaho. Babiloni mukulu naye, Nyamuzinda, erhi: «Ntakuyibagire!» Amuhêreza akabêhè k'idivayi ly'omutula gw'obukunizi bwâge. 20 Ebirhwa byoshi byakûla amagulu, n'entondo zahirirha. 21 Olubula lunénènè, luzirho nka mabuye, Iwamanuka emalunga, Iwarhogera oku bantu. Abantu banacigwîra balogorhera Nyamuzinda erhi obwo buhanya bw'olubula burhuma, mpu obwo buhanya bwamâluga okulushire.

16 Nanaciyumva izù lyarhenga mulya ngombe, Iyayâkûza balya Bamalahika oku banali nda, erhi: «Mukanye, mugend'idubulira orhwo rhubêhè nda rhw'omutula gwa Nyamuzinda oku igulu». 2 Omurhanzi akanya, àj'idubulira akabêhè kâge oku igulu, kashuba kafinjo kabî na kadârhi oku bantu bâlikwo ecimanyiso ca ciryâ ciryanyi n'abakâg'igashâniza enshushano yaco. 3 Naye owa kabiri abulagira akabêhè kâge omu nyanja, yanacishuba mukò nka gwa mutnu ofire, na ngasi ciremwa ciyisa omûka omu nyanja cafâ. 4 Owa kasharhu naye adubulira akabêhè kâge omu nyishi n'omu nshôko z'amîshi, gwacîshubira mukò. 5 Nanaciyumva Malahika w'amîshi aderha, erhi: «Mushâna orhalyâlyanya we Nyamubâho, we oyôrha ohabà, we Mwimâna, omu kutwa ntyo. 6 Bulya babulazire omukò gw'abimâna n'ogw'abalêbi, nâwe wabahîre omukò mpu bagunywe. Kwo bâli bakwâñînel!» 7 Nayumva n'olûsho Iwaderha, erhi: «Nêci, Nyamwagirwa, Nyamuzinda Nn'amahanga goshi, ebinwa byâwe biri hy'okuli binashingânîne!» 8 Malahika wa kani naye abulagira akabêhè kâge oku izûba, anahâbwa obuhashe bw'okuyôca abantu n'omuliro. 9 Abantu babôyôka erhi kuluga kw'idûrhu kurhuma; ci ahâli n'okucîyunjuza n'okuhà Nyamuzinda irenge, bôhe bagwîra balogorhera izîno lya Nyamuzinda ojira obuhashe kuli ago mahanya. 10 Naye Malahika wa karhanu abulagira akabêhè kâge oku ntebe ya ciryâ ciryanyi, obwâmi bwâco bwashuba mwizimya, n'abantu bâkaz'icîluma endimi erhi kulísibwa n'amagalâ kurhuma. 11 Ci ahâli h'okuderha mpu bacîyunjuze baleke okwâbo, bôhe bagwîra balogorhera Nyamuzinda w'empingu erhi mababale gâbo n'ebibande birhuma. 12 Owa kali-ndarhu naye adubulira akabêhè kâge omu lwîshi lunene lwa Efrat; amîshi gâlwô gâgana, mpu lyo abâmi b'ebushoshôkero bw'izûba babona aha bâgera. 13 Okubundi nanacilang'ira bazimu basharhu babî babî nka bikere bapamuka ekanwa k'enkuba-joka, n'ekanwa ka liryâ irumbi mpu omu igulu». 6 Nanacibona oyo mukazi alaluka

omukò gw'abatagatifu n'ogw'abahamîrìzi ba Yezu. muzimu mubî, n'ishubûkiro lya ngasi kanyunyi Nasômerwa bwenêne obwôla erhi mmubona. kabî, [ishûbûkiro lya ngasi nsimba ehumânya] 7 Ci olya Malahika ambwîra, erhi: «Cirhumire kalya karhankakwirirwa, 3 kulya kubà amashanja warhangâla? Oleke nkubwîre omwanzi gw'oyo mukazi goshi ganywîre oku irivayi ly'omutula gw'okuhusha n'ogw'eco ciryanyi c'amarhwe nda na mahembe kwâge, n'abâmi b'igulu bamuhushirekwo, na ikumi cimuhêrhe». 8 «Eco ciryanyi oshuba wabona, ho càli, cirhanacihabà; cinakolaga càling'iyanamuka, cirhenge omu nyenga, cinagend'ihérerekera. N'abantu b'igulu amazîno gâbo garhali mayandike omu citabu c'obuzîne kurbhenga okulemwa kw'igulu, basômerwa hano bashub'ibona ciryा ciryanyi càhali cirhanacihabà». (Abyssos g12) 9 Ho amakengu Nyamuzinda abukengîre». 6 Mumujirire nk'oku n'obushinganyanya bukwânîne hano! Amarhwe nda zo ntongo nda nyamukazi adahîrekwo, bona bâmi nda; 10 barhanu bâhirigisire, muguma ho aciri, n'owundi ashingue hisanzi hitya. 11 Naco ciryा ciryanyi càhali ci cirhacihabà, ye mwâmi wa kali-munâni, ci ali wa muli 12 Na galya mahembe ci Akazâg'iderha omu murhima gwâge, erhi: «K'arhali obwâmi; ci bâhâbwâ obuhashe bw'okurhegeka nsâ 13 Boshi Nyamuzinda wamutwîraga olubanja erhalo ngonyi». haguma bagereza: mpu bahêreze eco c'erubala 14 Bayish'ilwîsa bâmi b'igulu bakâg'ihusha bo naye obuhashe n'oburhegesi bwâbo. 15 Ashub'imbwîra, erhi: baderhe, mpu: «Camahera! Camahera ciryा cishagala «Nyakasane wa banyakasane, ye Mwâmi w'abâmi, y'omuliro edwîrhe yamubôyôla. 16 N'abarunzi n'abâli boshi naye nabo bâhime, bo bahamagîrwe, bo kuli erhi kuyôboha amababale gâge kurhuma, bishogwa, bona bemêzi». 17 Bulya g'engulo ndârhi n'amagerha, emyambalo y'ecitâni Nyamuzinda ahebire omu mirhima yabyo emihigo y'obukù n'obw'ebirugu bibinje omu mpu bihêreze ciryा ciryanyi obwâmi bwâbyo kuhika 18 N'oyo mukazi by'emiringa oburunzi y'okujira obulonza bwâge n'okufundikira haguma bw'emirhi y'obukù n'obw'ebirugu bibinje omu mpu bihêreze ciryा ciryanyi obwâmi bwâbyo kuhika 19 Alundusire, alundusire Babiloni mukulu! Ashubire lûsho lwa bashetani, ishûbûkiro lya ngasi muzimu lya ngasi

bulya obulimbi bwâge burhajira lugero bwagazize abarunzi b'igulu». 4 Nanacyumva erindi izù iyahubuka emalunga, erhi: «Rhengi muli ye, ngabo bulya bulya yâni, mwankanashangîra ebyâha byâge, mwamarhogewa n'ibala akâge; 5 bulyâla ebyâha byâge biri nsinga ehisire emalunga, n'obubî bwâge 10 barhanu bâhirigisire, muguma ho aciri, n'owundi 11 Naco ciryा ciryanyi càhali ci 12 Na galya mahembe 13 Boshi Nyamuzinda 14 Bayish'ilwîsa 15 Ashub'imbwîra, erhi: 16 N'abarunzi 17 Bulya g'engulo 18 N'oyo mukazi 19 Alundusire, alundusire 20 Babiloni mukulu! Ashubire lûsho lwa 21 bashetani, ishûbûkiro lya ngasi muzimu lya ngasi

18 Abà nyuma ly'okwo, nabona owundi Malahika amanuka emalunga, erhi agwîrhe buhashe bunji; amoleka igulu n'obulangashane bw'irenge lyâge. 2 Anacyâkûza n'izù linene, erhi: «Alundusire, alundusire Babiloni mukulu! Ashubire lûsho lwa bashetani, ishûbûkiro lya ngasi muzimu lya ngasi

bâgênd'icîyimangira kuñ erhi kuyôboha amababale omungo gw'omukò gwa bambali bâge». 3
gâge kurhuma, bamulakire banamushîbûke, mpu: Bashub'iyisha, mpu: «Aleluya! Omugî gwâge gudwîrhe
16 «Camahera! Camahera ciryâ cishagala cinênenè! gwasôkera enyanya kuhika ensiku n'amango!» (aiõn
Alà erhi càbâga ciyambîrhe emishangi y'ecitâni **g165**) 4 Balya Bagula oku banali makumi abiri
n'eshushire omukò n'ey'akaduku! Erhi càbâga na bâni na zirya Nsimba ini bahwêra oku idaho,
camayambala amasholo, n'enjuma z'amabuye baharâmya Nyamuzinda otamîre oku ntebe, mpu:
g'engulo ndârhi, n'amagerha! 17 Kàli obwo buhirhi «Nêci, Amen! Aleluya!» 5 Okubundi izù lyapamuka
bwoshi nsâ nguma yône bwasingonosiremwol» omu ntebe, Iyayisha, mpu: «Mukuze Nnawîrhu
Ngasi mwerekeza na ngasi murhunzi ogera omu Nyamuzinda, mwe bambali mweshi, ninu mwe
nyanja, abashâna na balya boshi bakola omu nyanja, mumurhînya, abarho n'abakulu». 6 Nashub'iyumva
bâcîyengûla, bàgênd'icîyimangira erhalì hôfi; 18 eliri nk'izù lya bantu mwandu n'eliri nka nshalalo
n'erhi babona omugî gw'eyo ngulumira y'omuliro, ya míshi manji, n'eliri nka mukungulo gwa milazô,
bâkâyakûza n'okuderha, mpu: «Cindi cishagala cibî Iyayisha, mpu: «Aleluya! Nêci, ye yîmire Nyakasane,
câli ak'ecishagala cinênenè wâni?» 19 Banacyanka Nnawîrhu Nyamuzinda, Nn'amahanga goshi. 7
oluvû, bâcîheba oku irhwe, bâkâyakûza banali omu Rhusîme, rhucîshinge, rhunamuhé irenge, kulya kubâ
mulenge n'emishîbo, mpu: «Camahera! Camahera olusiku Iw'obuhya bw'Omwâna-buzi Iwamayisha,
ciryâ cishagala cinênenè! Ngasi bajira amârhu omu n'Omuhya wâge akola acîrheganyize; 8 bamuhîre
nyanja buhirhi bwâco bwabagazaga na nsâ nguma mpu ayambale omwambalo mwinjinjâ gw'ecitâni
yône cibêrirewo mushaka!» 20 Simagi n'okwôla c'akêru, n'ogwo mwambalo gw'ecitâni byo birigi bijiro
abîre, mwe malunga; ninu mwe bimâna, mwe binjâ by'abashinganyanya». 9 Malahika anacimbwîra,
ntumwa n'abalêbi, kwo na kwo; kulya kubâ ene erhi: «Yandika: Iragi lyâbo abahamagîrwe mpu
Nyamuzinda amuyâza ammuyéize. 21 Okubundi baj'rya oku buhya bw'Omwâna-buzi! Ashub'imbwîra,
Malahika muguma muzibuzibu alengeza ibuye liri erhi: «Ebyo binwa biri bya Nyamuzinda, birhalu bya
nka Iwanjikwa lunene, alijugucira omu nyanja, erhi: bunywesi». 10 Nanacicikwêba aha magulu gâge
«Kwa bene oku Babiloni naye, mpu co cishagala obwo, nti muharâmye; ci ambwîra, erhi: «Omâny
cinênenè, ajugucirwa, arhakanacifà abonesire wankajira ntio! Nâni ndi mushizi akâwe n'aka bene
bundi.» 22 Izù ly'abâzîhi b'ennanga n'ery'abimbiza, winyu bagwîrhe obuhamîrizi bwa Yezu. Oharâmye
ery'abazihi b'orhurhêra n'ery'abalenga b'okubûha Nyamuzinda erhi ye. Bulya obuhamîrizi bwa Yezu
omu mushekera, lirhakacifà lyayumvikînemwo buli mûka gwa bulêbi». 11 Okuhandi nalangîra
bundi; ntà mango wanacibonekemwo omulenga amalunga gali mîgule, nabona n'eciterusi c'akêru,
oyish'ikola bushanja bulebe, na ntà lusiku Owali ocitamîrekwo ye «Mudarhebana», ye na
wanacifè wayumvikînemwo olwanjikwa; 23 ntà «Mutabêsha», arhanalyâlyanya nk'atwa olubarja na
mango wacifè wamolekîrwe n'obulangashane nk'alwa entambala. 12 Amasù gâge ngulumira ya
bw'akamole; izù ly'omuhya-mulune n'ery'omuhya muliro, n'irhwé lyâge lirikwo mashungwé manjimanji,
lirhakacikuyumvikanamwo bundi, bulya abakulu izîno lyâge liri liyandike, ci ntâye oliyishi aha
b'en'igulu bo bâli barhunzi bâwe, n'obukurungu bwâwe nyuma lyâge yêne. 13 Ali ayambîrhe ecirondo
bwarhebire amashanja goshi. 24 Ye banashanzire cijomire n'omukò, n'izîno lyâge ye Luderho Iwa
alimwo omukò gw'abalêbi, n'ogw'abimâna, n'ogwa Nyamuzinda. 14 Emirhwe y'abalwî b'omu malunga
ngasi boshi bananigîrwe omu igulu.

19 Aha nyuma ly'okwo, nayumva eliri nk'izù
linene lya bantu mwandu badwîrhe bayâkûza
emalunga, mpu: «Aleluya! Obucire n'irenge
n'obuhashe binali bya Nnawîrhu Nyamuzinda, 2 bulya
oku adesire erhi kwo binali, erhi kunashingânîne;
ye watwâga olubarja Iw'olya mukazi w'ecishungu
washerêzagya igulu n'okuhusha kwâge, anacibuka

«Mwâmi w'abâmi na Nyakasane wa Banyakasane.» naye myâka cihumbi. 7 Eyo myâka cihumbi hano 17 Okubundi nanacibona Malahika ayîmanzire omu ebà yamâcikônya, Shetani analîkwa arhenge omu izûba; ayâkûza n'izù linene, abwîra ebinyunyi byâli mpamikwa yâge, 8 agend'ishumika amashanja gabà bidwîrhe byabalala omu nkuba-karhî, erhi: «Muyishe, oku marhwêrhwè anni g'igulu, Gogi na Magogi, ajè mulundumane oku idinie lya Nyamuzinda! 18 Mulye abashûbûza mpu bajè oku bîrha. Kwo bali banji eminyafu y'abâmi n'ey'abarhambo, n'ey'entwâli, ak'omushenyi gw'omu nyanja. 9 Banacisôkera omu ey'ebiterusi n'ey'abalwî babirikwo, eminyafu ya cihugo coshi, bagorha olugerêro lw'abimâna na carya boshi, eya bantagengwa n'ey'abajà, ey'abarho cishagalâ cirhona bwenêne; ci omuliro gwamanuka n'ey'abakulu!» 19 Obwo nanacibona carya ciryanyi emalunga, gwabasingônola. 10 Naye Shetani, erya boshi n'abâmi b'igulu haguma n'engabo zâbo, erhi balundumîne mpu baj'ilwîsa olya wali otamîre oku citerusi bo n'engabo yâge. 20 Léro carya ciryanyi cagwârhwa, cagwârhirwa haguma na liryâla irumbi mpu mulêbi lyakazâg'icijirira ebisômerîne. Ebyo bisômerîne byo akâg'irhebamwo ngasi balya boshi bâli bahebirwekwo ecimanyiso c'eco ciryanyi banagashâniza enshusho yaco. Bombi oku banali babirhi babakwêba omu cîna citwanyirwemwo omuliro gw'ecibiriti banacizîne. (Limnë Pyr g3041 g4442) 21 Abandi boshi banigwa n'engôrho y'olyâla otamîre oku citerusi, erya ngôrho yamunyonyôkaga ekanwa; n'ebinyunyi byoshi byayigurha eminyafu yâbo.

20 Nanacibona Malahika amanuka emalunga, erhi afumbasire olwigulo lw'erya nyenga, n'obudagulé bunenêne omu nfune zâge. (Abysos g12) 2 Anacigwârha olya wankuba-joka, olya wanjoka wa mîra, yo erigi Ndyâlyâ, Shetani, amushwêka myâka cihumbi. 3 Anacimurhogezâ omu nyenga, ayihamika anayizirika anamuli, mpu lyo irhondo arhacifâga arhebire abantu, kuhika myâka cihumbi ecikônye. Enyuma ly'eyo myâka, kukwâñîne alîkwe hisanzi hitya. (Abysos g12) 4 Nabona n'entebe, n'abâli bazitamîrekwo bahâbwa obuhashe b'okutwa olubanja. Nabona n'emyûka ya balya batûbagwa amarhwe erhi buhamîrizi bwa Yezu n'akanwa ka bwagashâniza olya w'eciryanyi n'enshusho yâge 5 Abandi bâfîre akolaga ahanda haguma nabo, babè lubaga lwâge, bôhe barhashubiragamwo omûka n'eyo myâka naye Nyamuzinda yêne abè haguma nabo». 4 cihumbi erhacigera. Kwo kufûka kurhanzi okwo. Ahôrholâ ngasi mulenge gubali omu masù: olufû

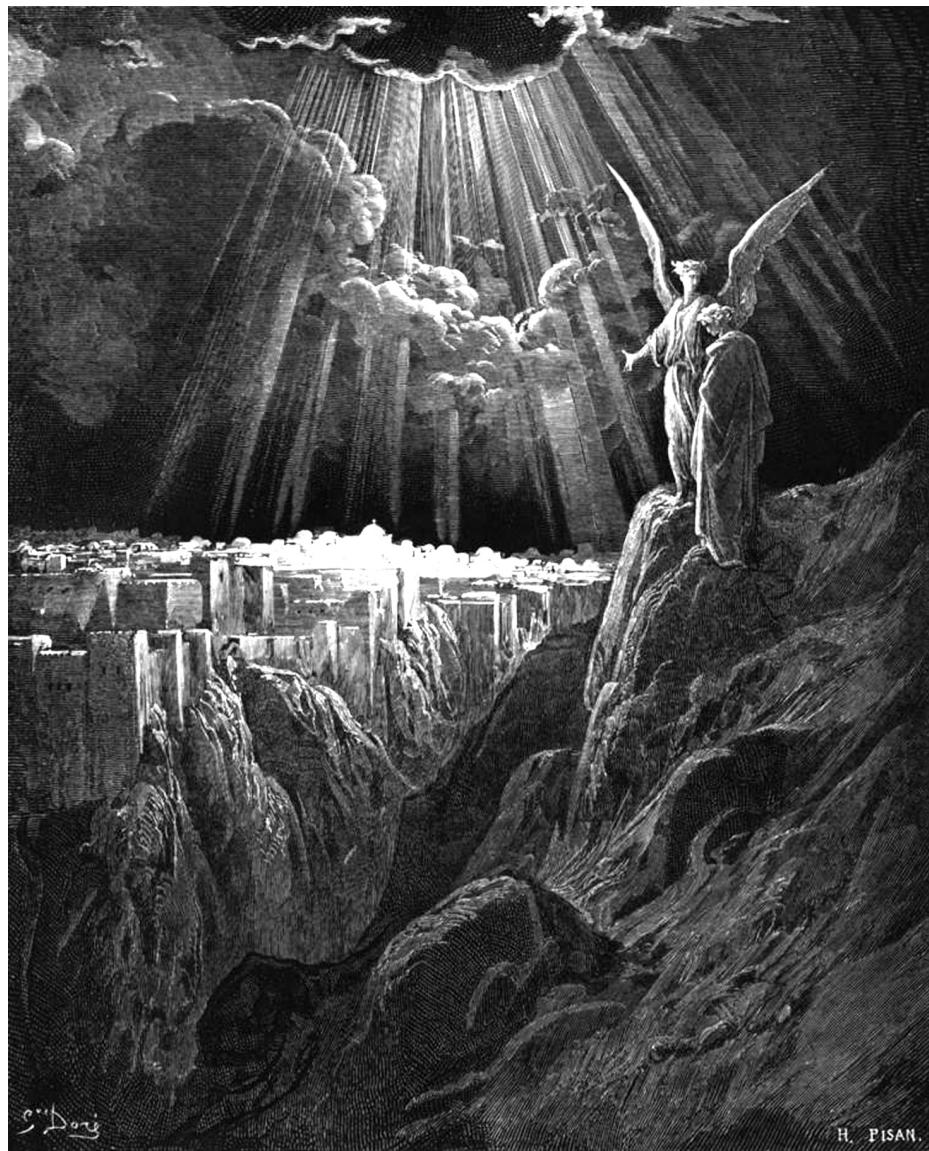
6 Owashangîra obwôla bufûke burhanzi erhi ali ntâlwo lwacihabè; emishîbo n'endûlù n'amababale w'iragi erhi ali na mwimâna! Abôla olufû lwa birhakacihabâ bundi; bulya okwâli burhanzi kwahwîre. kabiri lurhankabajira kurhi, ci bayish'ibâ badâhwa 5 Okuhandi olya wali otamîre oku ntebe aderha, erhi: ba Nyamuzinda na ba Kristu, banayish'iymâ bo «Loli oku byoshi namabijjira bihyâhya». Ashubirira,

21 Okubundi nanacibona amalunga mahyâhya n'igulu lihyâhya, bulya amalunga marhanzi n'igulu lirhanzi byahirigisire, n'enyanja ntâyo ecihali. 2 Nabona Ecishagalâ citagatîfu, Yeruzalemu muhyâhya, camanuka emalunga, emwa Nyamuzinda, erhi ciyambîrhe nka muhya odwîrhe alinga iba. 3 banabula bwahebwâ ecimanyiso câge emalanga Nayumva n'izù linene lyarhenga ebwa ntebe, lyaderha, n'omu nfune. Banacishubiramwo omûka, bayîma erhi: «Alagi ecirâlo ca Nyamuzinda bo n'abantu: haguma na Kristu myâka cihumbi. 5 Abandi bâfîre akolaga ahanda haguma nabo, babè lubaga lwâge, bôhe barhashubiragamwo omûka n'eyo myâka naye Nyamuzinda yêne abè haguma nabo». 4 cihumbi erhacigera. Kwo kufûka kurhanzi okwo. Ahôrholâ ngasi mulenge gubali omu masù: olufû

erhi: «Yandika oku ebi binwa birhali bya bunywesi, lyàli lya kaledoni; elya kani lyàli lya summarado; 20 biri by'okuli». 6 Ashub'imbwîra, erhi: «Hoshi aho! Nie Elya karhanu lyàli lya sadonidi; elya kali-ndarhu lyàli Alfa, nie na Omega, nie Murhondêro, nie na Buzinda. Iya sadiyo; elya kali-nda lyàli lya krizoliti; elya kali-Ogwêrhwe n'enyoîrha namuhà oku iriba ly'amîshi munâni lyàli lya berulo; elya kali-mwenda lyàli lya g'obuzîne, buzira ngulo. 7 Owâhime, omwanya topazi; elya kali-ikumi lyàli lya krizoprazzi; elya kali-gwâge gw'ogu: namubêra Nyamuzinda, naye abè mugala wâni. 8 Nabo abwôba, ababulabuyêmère, abarhankakwirirwa, ebishumûsi n'abahushi, abalozi n'abagashâniza ebiremwa, na ngasi babêshi boshi, ogwâbo mwanya omu cîna c'engulumira y'omuliro n'ey'ecibiriti guli: olwo lwo lufu lwa kabiri». (Limne Pyr g3041 g4442) 9 Okubundi Malahika muguma muli balyâla nda bâli bagwêrhe rhulya rhubêhè Nn'amahanga goshi bo n'Omwâna-buzi, ko na kanda rhuyunjwîre mahanya nda ayisha, anganîza, Nyamuzinda kamwo. 23 Eco cishagala ntabalugârîre ambwîra, erhi: «Yisha nkuyéreke Omuhya, omugoli bw'izûba nîsi erhi bw'omwêzi byacimolekera, bulya w'Omwâna-buzi». 10 Anacinguruma, andengereza irenge lya Nyamuzinda bwo bulangashane bwâco, oku ntondo ndîfî nnénénè, anyéreka Ecishagala n'Omwâna-buzi ko kamole kâco. 24 Amashanja citagatîfu, Yeruzalemu, erhi camanuka emalunga, gayish'ilambagira omu bulangashane bwâco, n'abâmi emwa Nyamuzinda, 11 n'erhi ciyunjwîre irenge lya b'igulu bayish'ilerhamwo obuhirhi bwâbo. 25 Enyumi Nyamuzinda. Càli cidwîrhe calangashana nk'ibuye zâco zirhakayigalwa mûshi, -bulyâla ntâ budufu lya ngulo ndârhi, ak'enjuma ya yaspidi, yo egeramwo bwâbamwo. 26 Mwo bakaz'iyyish'ihikiza obuhirhi amasù. 12 Ecôgo c'eco cishagala ciri cinênenê na n'obukuze bw'amashanja. 27 Murhakajà cihemusire, ciwigérhe mihangi ikumi n'ibiri, n'eyo mihangi murhakalabarha muntu okola ebibî erhi oderha erhi erimwo Bamalahika ikumi na babiri; amazîno gâli obunywesi, ci balya bayandisirwe omu citabu gayandisirwe kuli eyo mihangi, galyâla mazîno ikumi c'obuzîne c'Omwâna-buzi bônene.

22 Okubundi anacinyéreka olwîshi lulimwo amîshi g'obuzîne, erhi lushóngwîre lunadwîrhe lwageramwo amasù nka nshangabuye; mwo lwakazâg'irhenga omu ntebe ya Nyamuzinda n'Omwâna-buzi. 2 Omu kâgarhî k'engo, omu mabunda g'olwîshi gombi, muli emirhi y'obuzîne eyânakwo amalehe kal'ikumi na kabiri, ngasi mwêzi na malehe. Ebyâsi by'eyo mirhi biri bya kukaz'ibuka abapagani. 3 Ntâ kucihehérera bundi. Entebe ya Nyamuzinda n'Omwâna-buzi yânagwîkwe muli eco cishagala, na bambali ba Nyamuzinda bakâmuharâmya; 4 banabone obusù bwâge, n'izîno lyâge libajè emalanga. 5 Obudufu ntâbwô bwacihabè, na ntâ bulagârîre bacibone bw'obulangashane bw'akamole nîsi erhi bw'izûba, bulya Nyakasane Nyamuzinda ye wayish'ikabamolekera, banayish'iyyîma omu myâka n'emyâka. (aiôn g165) 6 Anacishub'imbwîra, erhi: «Ebi binwa birhali bya bunywesi, biri by'okuli; Nyakasane Nyamuzinda okaz'ibwîriza abalébi ye warhumaga Malahika wâge mpu ayéreke abambali ebiri hôfi h'okubà. 7 Nêci, nie oyo nyishire, ndi bûhena!

Iragi lyâge ovalanga ebinwa by'obulêbi biri muli eci citabu!» 8 Niene Yowane, nie nayumvagya nanabona okwo. Erhi mbà namâyumva namanabona, nacîkwêba aha magulu g'olya Malahika wanyêrekaga ebyo nti muharâmye. 9 Ci ambwîra, erhi; «Omanye wankajira ntyo! Nâni ndi mushizi akâwe, n'aka bene winyu b'abalêbi, n'aka balya boshi balanga ebinwa by'obulêbi buli muli eci citabu. Oharâmye Nyamuzinda erhi ye». 10 Ashub'imbvîra, erhi: «Omanye wankahamika ebinwa by'obulêbi bw'eci citabu; bulya amango gakola gali hôfi. 11 "Olyâlyanya ashub'ikâlyâlyanya, n'ohemusire ashub'ikâhemuka; oli mushinganyanya ashub'ikâshinganyanya, n'omwimâna ashub'ikâjira ebimâna." 12 "Néci, niyo nyishire, ndi bûhena! Ndwîrhe oluhembo nahembamwo ngasi muguma nk'oku ebijiro byâge binashingânîne." 13 "Nie Alfa, nie na Omega; nie Murhanzi, nie na Muzinda; nie Murhondêro, nie na Buzinda."» 14 «Iragi lyâbo abashuka emyambalo yâbo, lyo balya oku murhi gw'obuzîne, bahîrwe oluhyà, banagerere omu mihangi, bajè omu lugo. 15 "Embuga orhubwa, abalozi, abahushi, ebishumûsi, abagashâniza ebiremwa, na ngasi basîma okubêsha!"» 16 Niene Yezu nie narhumaga Malahika wâni nti ammubwîre ebyo binwa biyêrekire ezo Ekleziya. Niono ndi muzî ndi na bûko bwa Daudi; nie nyenyêzi y'esêzi yalangashana. 17 Mûka n'Omuhya bàdesire, mpu: «Yisha!» Oyumvîrhe naye aderhe, erhi: «Yisha!» N'oli nyôrha ayishe, n'olonzize ayanke amîshi g'obuzîne buzira kugagula. 18 Nâni mbwîzirage ngasi yêshi oyumvîrhe ebinwa by'obulêbi buli muli eci citabu, nti owabiyûshûlakwo ebindi, Nyamuzinda anamuhalûlirakwo amahanya gayandisirwe muli eci citabu. 19 N'owatwa oku binwa biri muli eci citabu c'obulêbi, Nyamuzinda anamutwa ogwâge mwanya gw'oku murhi gw'obuzîne n'ogw'omu Cishagala citagatîfu biyandisirwe muli eci Citabu. 20 Omuhamîrizi w'ebi binwa adesire, erhi: «Néci, nyishire, ndi bûhena!» Néci mâshi! Oyishe, Yâgirwa Yezu! 21 Enshôkano ya Nyakasane Yezu ebè ninyu mweshi! Amen!

Nabona Ecishagala citagatîfu, Yeruzalemu muhyâhya, camanuka emalunga, emwa Nyamuzinda, erhi ciyambîrhe nka muhya odwîrhe alinga îba. Nayumva n'izù linene lyarhenga ebwa ntebe, lyaderha, erhi: «Alagi ecirâlo ca Nyamuzinda bo n'abantu: akolaga ahanda haguma nabo, babè lubaga lwâge, naye Nyamuzinda yêne abè haguma nabo».

Mafulûlo 21:2-3

Reader's Guide

Mashi at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Mashi at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Shi---Mashi-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31	Ebjijiro 3:21	1 Petro 1:25
Barom 10:7	Ebjijiro 15:18	1 Petro 4:11
Mafulûlo 9:1	Barom 1:25	1 Petro 5:11
Mafulûlo 9:2	Barom 9:5	2 Petro 3:18
Mafulûlo 9:11	Barom 11:36	1 Yowane 2:17
Mafulûlo 11:7	Barom 12:2	2 Yowane 1:2
Mafulûlo 17:8	Barom 16:27	Yûda 1:13
Mafulûlo 20:1	1 Bakorinti 1:20	Yûda 1:25
Mafulûlo 20:3	1 Bakorinti 2:6	Mafulûlo 1:6
	1 Bakorinti 2:7	Mafulûlo 1:18
	1 Bakorinti 2:8	Mafulûlo 4:9

aïdios

Barom 1:20	1 Bakorinti 3:18	Mafulûlo 4:10
Yûda 1:6	1 Bakorinti 8:13	Mafulûlo 5:13

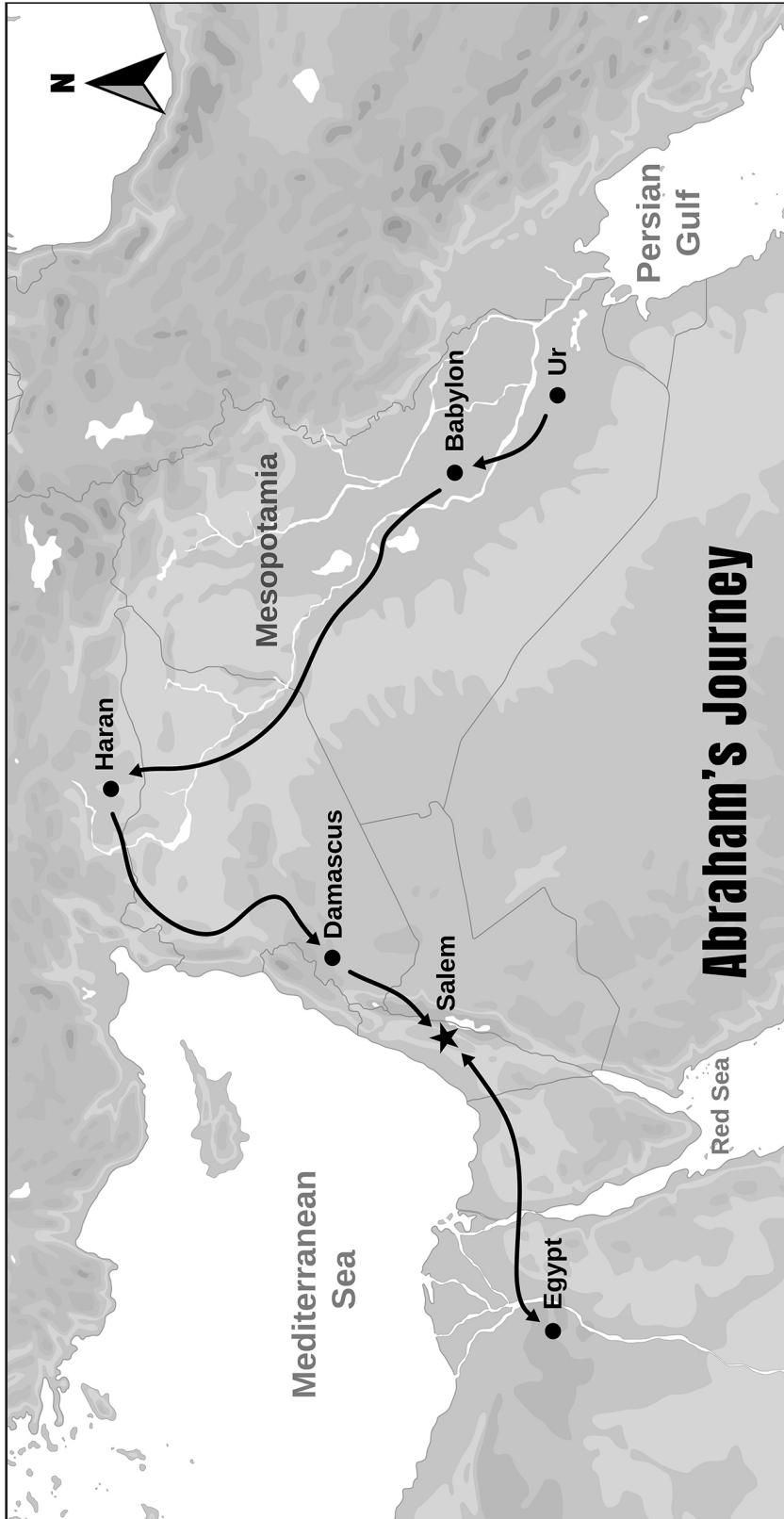
aiōn

Mateyo 12:32	1 Bakorinti 10:11	Mafulûlo 7:12
Mateyo 13:22	2 Bakorinti 4:4	Mafulûlo 10:6
Mateyo 13:39	2 Bakorinti 9:9	Mafulûlo 11:15
Mateyo 13:40	2 Bakorinti 11:31	Mafulûlo 14:11
Mateyo 13:49	Bagalasiya 1:4	Mafulûlo 15:7
Mateyo 21:19	Bagalasiya 1:5	Mafulûlo 19:3
Mateyo 24:3	Befezi 1:21	Mafulûlo 20:10
Mateyo 28:20	Befezi 2:2	Mafulûlo 22:5
Marko 3:29	Befezi 2:7	

aiōnios

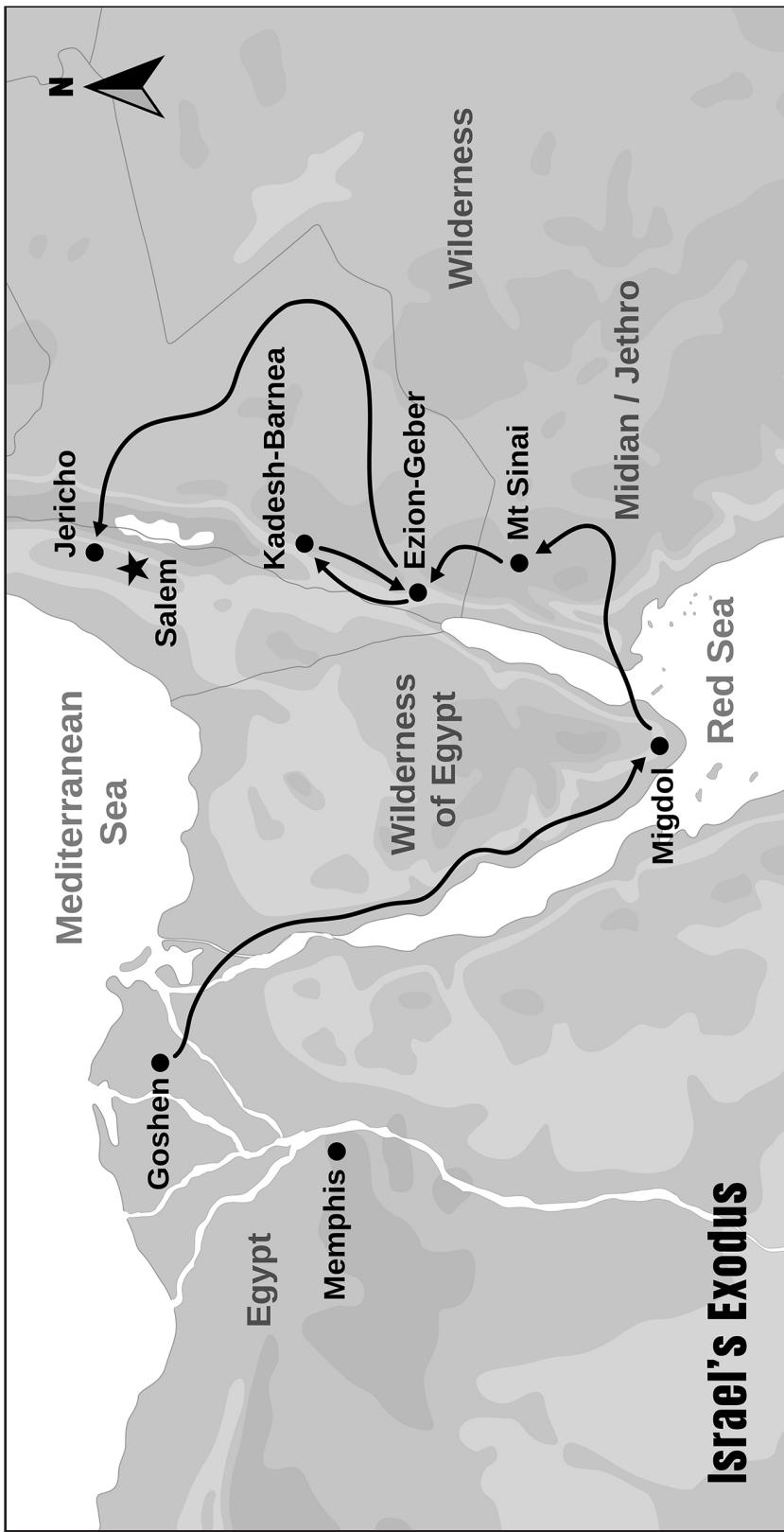
Mateyo 18:8	Befezi 3:9	Marko 3:29
Mateyo 19:16	Befezi 3:11	Marko 10:17
Mateyo 19:29	Befezi 3:21	Marko 10:30
Mateyo 25:41	Befezi 6:12	Luka 10:25
Mateyo 25:46	Bafilipi 4:20	Luka 16:9
Marko 3:29	Bakolosi 1:26	Luka 18:18
Luka 1:33	1 Timoteyo 1:17	Luka 18:30
Luka 1:55	1 Timoteyo 6:17	Yowane 3:15
Luka 1:70	2 Timoteyo 4:10	Yowane 3:16
Luka 16:8	2 Timoteyo 4:18	Yowane 3:36
Luka 18:30	Tito 2:12	Yowane 4:14
Luka 20:34	Bahabraniya 1:2	Yowane 4:36
Luka 20:35	Bahabraniya 1:8	Yowane 5:24
Yowane 4:14	Bahabraniya 5:6	Yowane 5:39
Yowane 6:51	Bahabraniya 6:5	Yowane 6:27
Yowane 6:58	Bahabraniya 6:20	Yowane 6:40
Yowane 8:35	Bahabraniya 7:17	Yowane 6:47
Yowane 8:51	Bahabraniya 7:21	Yowane 6:54
Yowane 8:52	Bahabraniya 7:24	Yowane 6:68
Yowane 9:32	Bahabraniya 7:28	
Yowane 10:28	Bahabraniya 9:26	
Yowane 11:26	Bahabraniya 11:3	
Yowane 12:34	Bahabraniya 13:8	
Yowane 13:8	Bahabraniya 13:21	
Yowane 14:16	1 Petro 1:23	

Yowane 10:28	Marko 9:45	Ennanga 116:3
Yowane 12:25	Marko 9:47	Ennanga 139:8
Yowane 12:50	Luka 12:5	Ennanga 141:7
Yowane 17:2	Yakôbo 3:6	Migani 1:12
Yowane 17:3		Migani 5:5
Ebijiro 13:46	Hadēs	Migani 7:27
Ebijiro 13:48	Mateyo 11:23	Migani 9:18
Barom 2:7	Mateyo 16:18	Migani 15:11
Barom 5:21	Luka 10:15	Migani 15:24
Barom 6:22	Luka 16:23	Migani 23:14
Barom 6:23	Ebjijiro 2:27	Migani 27:20
Barom 16:25	Ebjijiro 2:31	Migani 30:16
Barom 16:26	1 Bakorinti 15:55	Muhanûzi 9:10
2 Bakorinti 4:17	Mafulûlo 1:18	Lwimbo 8:6
2 Bakorinti 4:18	Mafulûlo 6:8	Izaya 5:14
2 Bakorinti 5:1	Mafulûlo 20:13	Izaya 7:11
Bagalasiya 6:8	Mafulûlo 20:14	Izaya 14:9
2 Tesalonika 1:9		Izaya 14:11
2 Tesalonika 2:16	Limnē Pyr	Izaya 14:15
1 Timoteyo 1:16	Mafulûlo 19:20	Izaya 28:15
1 Timoteyo 6:12	Mafulûlo 20:10	Izaya 28:18
1 Timoteyo 6:16	Mafulûlo 20:14	Izaya 38:10
2 Timoteyo 1:9	Mafulûlo 20:15	Izaya 38:18
2 Timoteyo 2:10	Mafulûlo 21:8	Izaya 57:9
Tito 1:2		Ezekiyeli 31:15
Tito 3:7	Sheol	Ezekiyeli 31:16
Filemoni 1:15	Murhondêro 37:35	Ezekiyeli 31:17
Bahabraniya 5:9	Murhondêro 42:38	Ezekiyeli 32:21
Bahabraniya 6:2	Murhondêro 44:29	Ezekiyeli 32:27
Bahabraniya 9:12	Murhondêro 44:31	Hozeya 13:14
Bahabraniya 9:14	Mibalè 16:30	Amosi 9:2
Bahabraniya 9:15	Mibalè 16:33	Yônà 2:2
Bahabraniya 13:20	Lushika 32:22	Habakuki 2:5
1 Petro 5:10	1 Samwell 2:6	
2 Petro 1:11	2 Samwell 22:6	Tartaroō
1 Yowane 1:2	1 Bâm 2:6	2 Petro 2:4
1 Yowane 2:25	1 Bâm 2:9	
1 Yowane 3:15	Ayubu 7:9	Questioned
1 Yowane 5:11	Ayubu 11:8	None yet noted
1 Yowane 5:13	Ayubu 14:13	
1 Yowane 5:20	Ayubu 17:13	
Yûda 1:7	Ayubu 17:16	
Yûda 1:21	Ayubu 21:13	
Mafulûlo 14:6	Ayubu 24:19	
	Ayubu 26:6	
eleēsē	Ennanga 6:5	
Barom 11:32	Ennanga 9:17	
	Ennanga 16:10	
Geenna	Ennanga 18:5	
Mateyo 5:22	Ennanga 30:3	
Mateyo 5:29	Ennanga 31:17	
Mateyo 5:30	Ennanga 49:14	
Mateyo 10:28	Ennanga 49:15	
Mateyo 18:9	Ennanga 55:15	
Mateyo 23:15	Ennanga 86:13	
Mateyo 23:33	Ennanga 88:3	
Marko 9:43	Ennanga 89:48	

Buyéméte bwáthumaga Abrahamu ayumva izù lya Nñámahanga l'yanubwíaga mpu agende, ajè omu ci Hugo ali ayishiyímanwo. Agenda arhanamanyii áha ajá.

- Bahabraniya 11:8

Erhi Faraoni mwânni w'e Mîsir àfîra olubaga mpu lugende, Nyamuzindâ àthalugezayga omu njîra y'echihugo c'Abaffistîni, n'obivo yo yali' njîra ya hôfi.
Nyamuzindâ aderha, erhi: «Kûrhakwâñîni hano olubaga lubugâna entambala, luriñye, obone kwanâcishubinira e Mîsiri.» - Lubungo 13:17

Mediterranean
Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-
Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem

Bethany

Bethlehem

Judea

► Egypt

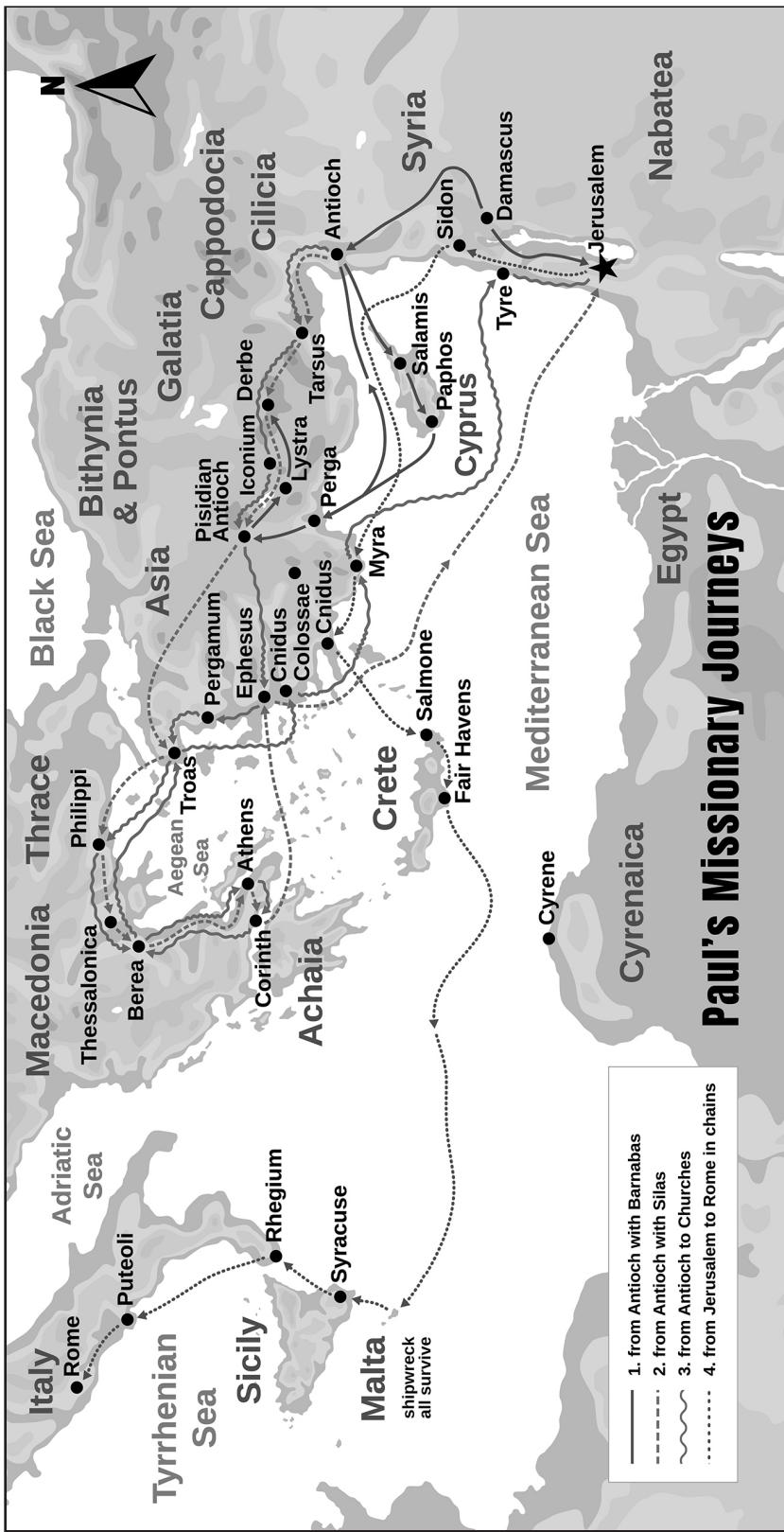
Decapolis

Peraea

Jericho

Jesus' Journeys

Ntyo Mwene-omuntu arhayishaga mpu arhumikirwe, ci mpu arhumikirwe abandi, anahâne obuzîne bwâge lyo acungula banji. - Marko 10:45

Paolo, mwambali wa Yesu Kristu, wahamagalagwa mpu abè ntumwa, aberūwa mpu amanyise Emyanzi y'Akalembé ka Nřāmřahanga. - Barom 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Mashi at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Gendagi, muyigirize abantu b'amashanja goshi, mubabatize oku izno ly'she n'Omugala na Mūka Mutagaffū. - Mateyo 28:19

